

PROGRAMACIÓN DO CURSO 2019-20

DEPARTAMENTO DE LINGUA E LITERATURA GALEGA

IES 12 DE OUTUBRO OURENSE

Índice

Introdución, contextualización e profesorado.....	2
Obxectivos para a ESO e metodoloxía	4
Atención á diversidade	6
Avaliación e criterios de avaliación	10
1º da ESO.....	12
2º da ESO	101
3º da ESO	368
4º da ESO	468
Contidos transversais	675
Recuperación de alumnos pendentes de aprobar	675
Revisión da Programación	675
Libros de texto e de lectura	677
Actividades extraescolares e complementarias	678

Programación Lingua galega 2019-20

Este curso académico contamos con dous profesores novos para a materia de lingua galega: don Xulio Pérez Pereiras, profesor definitivo, e don Santiago Raposo Mera, quen comparte con 4 horas de inglés. A novidade neste curso académico é que o noso Departamento non ten horas de PMAR este ano dado que non houbo alumnado suficiente para constituír grupo. O ano pasado (2018-2019) impartiu o noso departamento 3º de PMAR (non houbo 2º de PMAR). Este curso debería ser o departamento de lingua castelá quen impartise o novo 2º pero non houbo alumnado.

Introdución e contextualización

O IES 12 de outubro está situado no Barrio da Ponte. Predomina nel a clase medio-baixa cunha importante redución de alumnado inmigrantes desde os últimos anos. Non obstante, dado que contamos con alumnado deste tipo, o profesor adaptará a programación para facela flexible e próxima a este tipo de alumno.

As familias reproducen contextos diglósicos, habendo un uso maior da nosa lingua en contextos familiares case de maneira exclusiva polo que se fai evidente potenciar a oralidade do galego culto e os prexuízos lingüísticos.

O nivel económico do noso alumnado fai imprescindible unha boa dotación de libros na biblioteca, principalmente de lectura obrigatoria, así como as actividades extraescolares nas que predomina o criterio da gratuidade para o alumnado.

Neste novo curso escolar, o alumnado de 1º da ESO procede maioritariamente do Colexio A Ponte dado que houbo un cambio na adscrición dos noso centro a este colexio de Pimaria.

Un 15% de alumnado utiliza transporte escolar dado que procede de zonas semirrurais

O profesorado que este pertence ao Departamento de Lingua e Literatura galegas componse de 4 persoas: Mª Jesús Méndez Álvarez xefa de Departamento, cos cursos, 1º e 2º de Portugués, 3º da ESO e 2º de BAC, Begoña González Cuñarro, xefa do Departamento de Dinamización Lingüística, cos cursos 3º de PMAR, 1º e 2º de BAC; Isabel Álvarez que imparte 1º, 2º e 4º da ESO, e Raquel López, do Departamento de Inglés que unicamente imparte a materia de lingua galega no agrupamento de 2º da ESO

Este ano escolar o Departamento de lingua e literatura galega ten como materias 1º e 2º da ESO de lingua portuguesa, todos os cursos da ESO (este ano 3º de PMAR) e os dous bacharelatos

Na materia de Lingua galega e literatura empregaremos como material de apoio para o alumnado os libros de Lingua da editorial Anaya en 2º, 3º e 4º da ESO. Non se empregará libro de texto para o alumnado nos bacharelatos. Neste curso académico non se empregará libro de texto en 1º e 2º da ESO dado que o noso IES entrou no programa Edixgal no que se empregará o libro dixitalizado.

Será obxecto desta programación didáctica a competencia na propia lingua e a interrelación con outras linguas propias do currículo e que se imparten neste centro como a lingua castelá, a portuguesa ou a

francesa coa finalidade de que axude a desenvolver destrezas e capacidades básicas para a comunicación lingüística e intercultural.

Asemade esta programación incorpora as competencias clave para una aprendizaxe permanente establecidas polo Parlamento europeo e definidas pola unión europea como aquelas que todas as persoas precisan paraa súa realización e o seu desenvolvemento persoal, así como para a cidadanía activa, a inclusión social e o emprego”, buscando a interdisciplinariedade e o dinamismo na súa adquisición.

As competencias clave do currículo serán as seguintes:

a) Comunicación lingüística (CCL).

Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía (CMCCT).

Competencia dixital (CD).

Aprender a aprender (CAA).

Competencias sociais e cívicas (CSC).

Sentido de iniciativa e espírito emprendedor (CSIEE).

Conciencia e expresións culturais (CCEC).

Incluirá tamén contidos transversais entre os que destacarán a seguridade viaria, a prevención da violencia de xénero, da violencia contra as persoas con discapacidade, da violencia terrorista e de calquera forma de violencia, racismo ou xenofobia, incluído o estudo do Holocausto xudeu como feito histórico.

Evitaranse os comportamentos e os contidos sexistas e os estereotipos que supoñan discriminación por razón da orientación sexual ou da identidade de xénero, favorecendo a visibilidade da realidade homosexual, bisexual, transexual, transxénero e intersexual

Contextualización e colaboración cos distintos Proxectos que se desenvolven no Centro (*Proxecto Lingüístico, Proxecto Lector e Programa “Hora de ler”, Club de lectura, Dinamización da Convivencia e Plan de Acollida, Plan das TIC*)

O IES sitúase nun barrio urbano da zona de Ourense e entre o alumnado inmigrante destacamos alumnos de orixe brasileira e alumnos latinoamericanos.

A programación colabora con distintos proxectos elaborados no Instituto e que comezaron a funcionar no curso 2007 / 08 tales como o *Proxecto Lingüístico, Proxecto Lector* (fomento da lectura en lingua portuguesa e lectura en xeral a través do Programa “Hora de ler” que se vai levar a cabo no IES ao longo do curso), *Club de lectura, Dinamización da Convivencia e Plan de Acollida* no sentido en que se fomenta a integración na aula do alumnado estranxeiro e a consecución de normas de convivencia e respecto básicas. Importante é a súa colaboración con Plan das TIC xa que a materia de lingua portuguesa pretende fomentar a competencia dixital no alumnado.

OBXECTIVOS

Obxectivos para a ESO

A educación secundaria obrigatoria contribuirá a desenvolver nos alumnos e nas alumnas as capacidades que lles permitan:

- a) Asumir responsablemente os seus deberes, coñecer e exercer os seus dereitos no respecto ás demais persoas, practicar a tolerancia, a cooperación e a solidariedade entre as persoas e os grupos, exercitarse no diálogo, afianzando os dereitos humanos e a igualdade de trato e de oportunidades entre mulleres e homes, como valores comúns dunha sociedade plural, e prepararse para o exercicio da cidadanía democrática.
- b) Desenvolver e consolidar hábitos de disciplina, estudo e traballo individual e en equipo, como condición necesaria para unha realización eficaz das tarefas da aprendizaxe e como medio de desenvolvemento persoal.
- c) Valorar e respectar a diferenza de sexos e a igualdade de dereitos e oportunidades entre eles. Rexeitar a discriminación das persoas por razón de sexo ou por calquera outra condición ou circunstancia persoal ou social. Rexeitar os estereotipos que supoñan discriminación entre homes e mulleres, así como calquera manifestación de violencia contra a muller.
- d) Fortalecer as súas capacidades afectivas en todos os ámbitos da personalidade e nas súas relacións coas demais persoas, así como rexeitar a violencia, os prexuízos de calquera tipo e os comportamentos sexistas, e resolver pacificamente os conflitos.
- e) Desenvolver destrezas básicas na utilización das fontes de información, para adquirir novos coñecementos con sentido crítico. Adquirir unha preparación básica no campo das tecnoloxías, especialmente as da información e a comunicación.
- f) Concibir o coñecemento científico como un saber integrado, que se estrutura en materias, así como coñecer e aplicar os métodos para identificar os problemas en diversos campos do coñecemento e da experiencia.
- g) Desenvolver o espírito emprendedor e a confianza en si mesmo, a participación, o sentido crítico, a iniciativa persoal e a capacidade para aprender a aprender, planificar, tomar decisións e asumir responsabilidades.
- h) Comprender e expresar con corrección, oralmente e por escrito, na lingua galega e na lingua castelá, textos e mensaxes complexas, e iniciarse no coñecemento, na lectura e no estudo da literatura.
 - i) Comprender e expresarse nunha ou máis linguas estranxeiras de maneira apropiada.
- l) Coñecer, valorar e respectar os aspectos básicos da cultura e da historia propias e das outras persoas, así como o patrimonio artístico e cultural. Coñecer mulleres e homes que realizaran achegas importantes á cultura e á sociedade galega, ou a outras culturas do mundo.
- m) Coñecer e aceptar o funcionamento do propio corpo e o das outras persoas, respectar as diferenzas, afianzar os hábitos de coidado e saúde corporais, e incorporar a educación

física e a práctica do deporte para favorecer o desenvolvemento persoal e social.

Coñecer e valorar a dimensión humana da sexualidade en toda a súa diversidade. Valorar criticamente os hábitos sociais relacionados coa saúde, o consumo, o coidado dos seres vivos e o medio ambiente, contribuíndo á súa conservación e á súa mellora.

n) Apreciar a creación artística e comprender a linguaxe das manifestacións artísticas, utilizando diversos medios de expresión e representación.

ñ) Coñecer e valorar os aspectos básicos do patrimonio lingüístico, cultural, histórico e artístico de Galicia, participar na súa conservación e na súa mellora, e respectar a diversidade lingüística e cultural como dereito dos pobos e das persoas, desenvolvendo actitudes de interese e respecto cara ao exercicio deste dereito.

o) Coñecer e valorar a importancia do uso da lingua galega como elemento fundamental para o mantemento da identidade de Galicia, e como medio de relación interpersoal e expresión de riqueza cultural nun contexto plurilingüe, que permite a comunicación con outras linguas, especialmente a lusófona.

Metodoloxía

A metodoloxía procurará ser motivadora, interdisciplinar e significativa procurando chegar a contidos funcionais que teñan relación co día a día do noso alumnado.

Farase especial fincapé na oralidade, dado que a maior parte do alumnado ou ben non usa o galego ou ben o utiliza de maneira exclusiva nun contexto diglósico, familiar e ás veces unicamente cos avós, dada a desgaleguización das xeracións máis novas do ámbito familiar.

A metodoloxía favorecerá a capacidade de aprender por si mesmos e, asemade, a aprendizaxe en equipo.

A metodoloxía didáctica será nomeadamente activa e participativa, favorecendo o traballo individual e o cooperativo do alumnado, así como o logro dos obxectivos e das competencias correspondentes.

As situacións de aprendizaxe deseñadas para o desenvolvemento das competencias clave deberán incorporar tarefas que contextualicen as aprendizaxes e que permitan avanzar en máis dunha competencia ao mesmo tempo. O enfoque metodolóxico deberá sustentarse nas referidas situacións de aprendizaxe, coa finalidade de que os contidos se convertan en coñecementos aplicables con eficacia. Neste deseño é responsabilidade do centro docente e do profesorado a adecuada selección da metodoloxía, que deberá ser variada e adecuada ás características e aos ritmos de aprendizaxe dos alumnos e das alumnas.

As actividades de aprendizaxe integradas poden incluír elementos curriculares procedentes de distintos bloques de contido. Á súa vez, estes elementos formarán parte de diferentes actividades e, co obxecto de mellorar os resultados, esas actividades terán carácter interdisciplinar.

Procurarase o traballo en equipo do profesorado co obxecto de proporcionar un enfoque multidisciplinar do proceso educativo, garantindo a coordinación de todos os membros do equipo docente de cada grupo.

Terase en conta a diversidade do alumnado e polo tanto a atención á diversidade, pondo especial fincapé nos alumnos que presenten dificultades académicas a través de medidas de detección, reforzo e flexibilización do currículo, da metodoloxía e da avaliación.

Traballaranse en todos os cursos a comprensión lectora (dentro da hora de ler do centro e a través de actividades na Biblioteca do Centro), a expresión oral e escrita, a comunicación audiovisual, as tecnoloxías da información e a comunicación, o emprendemento e a educación cívica e constitucional.

ATENCIÓN Á DIVERSIDADE

Cos poucos rapaces que presentan dificultades de aprendizaxe (problemas de comprensión e desfase curricular por procederem doutros sistemas educativos) procurarase:

- Empregar unha metodoloxía motivadora que recompense a actividade académica
- Adaptarémonos aos seus ritmos de aprendizaxe
- Adaptaremos os contidos até tentar conseguir os mínimos esixibles no Decreto
- Fomentaremos a súa integración no grupo mediante actividades de pequeno e gran grupo

A Programación de aula teremos como marco de referencia o Proxecto de Orientación e o PAD, Proxecto de Atención á Diversidade. Grazas a eles faise a avaliación inicial psicopedagóxica que determina as necesidades do alumno-a. Contamos co apoio do Profesor de Audición e Linguaxe co de Pedagogía Terapéutica e coa información que nos proporcione a Orientadora do Instituto.

Realizada a avaliación das “necesidades” do alumnado e coñecendo ben o alumnado (importancia do cuestionario inicial), na programación de aula procederemos a :

- adaptamos a nosa programación chegando a graos de concreción moi específicos en obxectivos, contidos, e criterios de avaliación principalmente. As actividades tamén estarán adaptadas ao alumnado e graduaranse en niveis de dificultade
- Adecuamos todos estes elementos da programación ao alumnado con NEE con especial atención á metodoloxía e a temporización Isto vai implicar que os alumnos con NEE sigan un programa algo

distinto ao que van seguir os seus compañeiros e que se pode modificar ao longo de todo o curso, polo que a característica básica da **programación** é o feito de ser **aberta e flexible**.

En todos os seguintes casos son importantes: as estratexias na colocación dos alumnos-as e o traballo en equipo. Con isto reforzaremos a evolución positiva do rapaz.

1. presenza de alumnado con conduta disruptiva e con dificultades de aprendizaxe

Neste tipo de condutas, o noso propósito será reconducilas e corrixilas. Elaboramos unhas medidas no ámbito grupal(a) e no individual (b):

a) Ámbito grupal: elaboramos (profesor-grupo de alumnos) na 1ª semana a mediación escolar na aula que consiste en consensuar tratos e responsabilidades entre todos-as (tipificar as normas de comportamento correctas e incorrectas - condutas discriminatorias por razóns de sexo ou raza, vulneración dos dereitos do resto do alumnado, e actitudes molestas para a marcha normal da clase- , a medida correctiva e sancionadora se é o caso; e a elaboración dun vocabulario básico de convivencia onde aparezan e se lles dea significado real a palabras como: *conflicto, agresión, acoso, vandalismo, sexismo, xenofobia, civismo, ou autoestima*. Consideraremos todas as propostas do alumnado para mellorar a convivencia da aula.

b) No ámbito individual tentaremos coñecer os seus gustos, preferencias, afeccións, para entregarlle fichas individuais relacionadas con estes temas. É moi importante adaptar o contido ao seu nivel nun primeiro momento, recompensando e valorando moito o que eles fagan, diante de toda a clase (desta maneira o profesor destaca)

Alén disto no ámbito académico adaptaranse as actividades a eles aínda que o seu progreso sexa lento e non consigan os obxectivos propostos [a maioría dos alumnos-as con este tipo de conduta, busca chamadas de atención ante os compañeiros/-as e o profesor, como non poden destacar no ámbito académico, necesitan reafirmárense dalgunha maneira. A través de actividades sinxelas (e da adaptación dos obxectivos e a metodoloxía) tentaremos que o alumno se sinta útil.

1. presenza de alumnado procedente doutros sistemas educativos

Baseámonos nas directrices oficiais da *Orde do 20 de febreiro de 2004* pola que se establecen as *medidas de atención específica ó alumnado procedente do estranxeiro*, no Plan de Acción Titorial (PAT) e PAD (Plan de Atención á Diversidade) para chegar ao Plan de traballo na aula cunha importante adaptación do currículo. Este consiste en:

-Estreita colaboración co Departamento de lingua galega coa finalidade de fomentar a expresión oral e escrita co departamento de Orientación e co titor.

-Favorecer o apoio e a integración nas actividades cos outros compañeiros

-Fomentar na aula a actitude solidaria , tolerante e de axuda e sensibilización

-atender de maneira individualizada

-Recompensar os pequenos progresos na competencia curricular que demostren.

-Adaptar a competencia curricular (contidos, metodoloxía e actividades) co obxectivo final de que o alumno-a se incorpore ás actividades de aprendizaxe pertencentes ao curso en que se encontre matriculado. Así:

_reforzamos actividades de sensibilización e respecto por culturas e sexos diferentes:e esixiremos e reforzaremos a linguaxe non sexista (verbal ou xestual) en todo acto comunicativo

Alumnos pertencentes ao Programa de Mellora escolar (estes alumnos adoitan ter dificultades de aprendizaxe principalmente nas áreas instrumentais –comprensión oral, escrita, cálculo e razonamento-)

Tentaremos

_adecuar obxectivos secuenciándonos de maneira máis lenta no tempo

_adaptar contidos Adaptámoslos ao nivel del para ir, progresivamente incrementando a dificultade de maneira individualizada.por conseguinte adaptamos os criterios de avaliación. En todos estes casos valoraremos o *esforzo*, o *interese*, o *comportamento* como persoa e a adquisición duns coñecementos e

dun vocabulario que lle permita falar en distintos contextos sociais (funcionalidade destes conceptos na vida cotiá)

_adequamos a metodoxía: adaptámonos aos ritmos de traballo , despregamos diferentes linguaxes (principalmente iconográfica e dixital) e variamos os materiais e recursos: obxectos, xogos, libro de texto, material audiovisual, material informático, ...) para motivar.

_adequamos as actividades: están desenvoltas con diferente grao de complexidade para axudarlles aos alumno-as a traballar con diferentes ritmos. Ademais son actividades variadas (principalmente de cooperación e traballo colectivo)

_crearemos na clase “monitorías”, de tal maneira que un alumno-a máis avantaxado lle sirva de axuda, guía, titor ou monitor en actividades que así o precise, será a súa “parella académica”, o seu compañeiro de

MEDIDAS PARA A INCLUSIÓN E A ATENCIÓN Á DIVERSIDADE

- Que dificultades e potencialidades prevexo no grupo durante o desenvolvemento da unidade?
- Como vou minimizar as dificultades?
- Que necesidades individuais prevexo no desenvolvemento da unidade?
- Que recursos e estratexias manexarei para atender ás necesidades individuais?

Alumnado que se incorpora de novo ao sistema educativo galego

Cando presente graves carencias na lingua galega recibirá unha atención específica coa finalidade de que progresivamente se incorpore aos contidos propios do curso, independentemente de se solicita ou non a exención en lingua galega.

MATERIAIS E RECURSOS DIDÁCTICOS

Os seguintes materiais de apoio poden reforzar e ampliar o estudo dos contidos da área de Lingua galega e Literatura:

- CD audio do libro do alumno: audición do texto que abre a unidade e mais da lectura inicial.

- Recursos fotocopiables , con actividades de reforzo e ampliación e lecturas complementarias para traballar a comprensión lectora.
- Cadernos complementarios de ortografía, léxico, morfosintaxe e expresión escrita.

Recursos dixitais

- Libro dixital: os alumnos e alumnas poderán reforzar ou ampliar os contidos estudados utilizando os recursos dixitais dispoñibles. Libro Edixgal co manexo de varios libros dentro desta plataforma, entre eles, Netex e Planeta serán os máis empregados.
- Enlaces web: <http://anayaeducacion.es> e páxinas que se suxiren no libro do alumno.

Avaliación e Instrumentos de avaliación

A avaliación inicial a través dun cuestionario inicial, e das probas de acreditación de nivel para os alumnos que fose preciso. A avaliación inicial de cada unidade realizarase a través de preguntas, lectura e audición dun texto que introduza o tema.

A avaliación continua baséase, principalmente, en fichas de observación nas cales imos levando control do alumnado a revisión do caderno de clase e pequenas probas orais –diarias- escritas a modo de exame contribúen nesta avaliación.

Na avaliación final empregamos a observación, as anotacións, e os controis escritos e os orais.

CRITERIOS DE AVALIACIÓN

1º e 2º da ESO

60%	probas escritas
10%	Lecturas (1 lectura por trimestre)
10%	Lecturas voluntarias (1 por trimestre)
20%	Exposición oral planificada ou espontánea
0.5	Participación nas actividades de Dinamización e traballos voluntarios

3º e 4º da ESO

70%	PROBAS ESCRITAS
------------	------------------------

10%	LECTURAS
20%	Exposición oral planificada e/ou espontánea na aula
0.5	Participación nas actividades de Dinamización e traballos voluntarios

Haberá lecturas voluntarias (3 durante o curso) que sumarán 0,75 máis na nota de final de curso, 0,25 cada unha

BACHARELATO

80%	PROBAS ESCRITAS : a) comentario crítico, análise de textos e funcionamento da lingua b) temario de sociolingüística e literatura
10%	LECTURAS
10%	Exposición oral planificada e/ou espontánea na aula
0.5	Participación nas actividades de Dinamización e traballos voluntarios

Haberá lecturas voluntarias (3 durante o curso) que sumarán 0,75 máis na nota de final de curso, 0,25 cada unha

Nos criterios para avaliar teranse en conta :

- 1) **Faltas de ortografía:** que poderán descontar ata 2 puntos menos (-0,05 por faltas de acentuación, -0,10 por castelanismos, til diacrítico, b/v...) especialmente (aínda que non unicamente) en 2º de BAC seguindo os criterios das probas ABAU
- 2) **Actitude positiva na materia:** o cumprimento das normas do Centro, a responsabilidade co material didáctico, a realización de tarefas diferentes ás académicas, seguindo os estándares da competencia social e cívica, aprender a aprender e conciencia e expresións culturais

Outras puntos de interese:

1. Faranse 2 parciais por avaliación de maneira preferente sempre e cando haxa materia suficiente para repartila en 2 parciais, do contrario farase un único exame
 2. Terá que facer a recuperación aquel alumno que non chegue á metade de puntuación que esixan os exames.
 3. As recuperacións da materia faranse no remate da avaliación (antes ou despois da entrega de notas)
- Na recuperación das probas escritas e na recuperación das probas orais haberá que acadar mínimo a metade da puntuación que requira o exame para poder aprobar.
4. o alumnado non presentado ás probas poderá recuperar sempre e cando presente un xustificante médico

AUTOAVALIACIÓN DO PROFESORADO

- Que porcentaxe de alumnos e alumnas alcanzaron os obxectivos de aprendizaxe da unidade?
- Que é o que mellor funcionou nesta unidade?
- Que cambiaría no desenvolvemento da unidade o próximo curso? Por que?

1º ESO

UNIDADE 1

Temporalización:

Setembro: Outubro:

2. OBXECTIVOS DIDÁCTICOS

- Comentar textos seguindo unhas pautas dadas.
- Entender o concepto de *plurilingüismo* e coñecer algunhas linguas do mundo.
- Ampliar o vocabulario relacionado co cuarto e manexar o dicionario.

- Coñecer a morfoloxía das palabras e como se clasifican segundo a súa estrutura.
- Coñecer e utilizar correctamente o alfabeto galego.
- Recoñecer un texto literario e identificar o xénero ao que pertence.
- Crear unha carta a partir duns modelos.

3. CONTIDOS DA UNIDADE - CRITERIOS DE AVALIACIÓN - ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES – COMPETENCIAS CLAVE

Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliáveis	CC
<ul style="list-style-type: none"> - Lectura: texto narrativo. - As linguas do mundo. - Vocabulario relacionado co dormitorio. - Os dicionarios. - Morfoloxía das palabras e clases de palabras segundo a súa estrutura. - O alfabeto. - Os textos literarios. - Os textos segundo o seu ámbito de uso. Os textos persoais. 	1. Ler un texto literario coa entoación adecuada e facer o seu comentario.	1.1. Le con fluidez e atención un texto narrativo e coméntao seguindo uns criterios dados.	CMCT, CCL, CD, CSC, CAA
	2. Valorar a riqueza das linguas.	2.1. Valora a riqueza das linguas.	CCL, CCEC, CSC
	3. Ampliar o vocabulario básico relacionado co cuarto e entender a importancia de usar o dicionario.	3.1. Utiliza en diversos contextos o vocabulario básico estudado e usa o dicionario.	CCL
	4. Entender a estrutura da palabra e recoñecer as distintas clases.	4.1. Entende a estrutura da palabra e forma familias léxicas.	CCL
		4.2. Recoñece as distintas clases de palabras.	
	5. Coñecer o alfabeto.	5.1. Coñece o alfabeto galego e identifica os dígrafos.	CCL
	6. Distinguir entre textos literarios e non literarios e identificar os xéneros.	6.1. Diferencia textos literarios e textos non literarios.	CCL, CCEC
6.2. Recoñece as peculiaridades dun texto literario dado e identifica o xénero ao que pertence.			
7. Diferenciar textos segundo o seu ámbito de uso.	7.1. Distingue diversos tipos de textos, segundo a situación en que se usen.	CCL, CSIEE, CAA	
	7.2. Escribe textos de carácter persoal.		

4. Indicadores de logro

Estándares de aprendizaxe avaliados	Selección de evidencias para o portfolio
1.1. Le con fluidez e atención un texto narrativo e coméntao seguindo uns criterios dados.	<ul style="list-style-type: none"> - Lectura do texto que abre a unidade do LA. - Actividades do apartado «Comentario da lectura», no LA. - Lectura complementaria e actividades sobre ela nos RF.
2.1. Valora a riqueza das linguas.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do LA.
3.1. Utiliza en diversos contextos o vocabulario básico estudado e usa o dicionario.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do LA. - Actividades de reforzo nos RF para practicar o vocabulario e usar o dicionario.
4.1. Entende a estrutura da palabra e forma familias léxicas.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do LA. - Actividades de reforzo nos RF para identificar o lexema e os morfemas na palabras e formar familias léxicas. - Actividades complementarias na PD.
4.2. Recoñece as distintas clases de palabras.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do LA. - Actividades de reforzo nos RF para clasificar palabras segundo a súa estrutura morfolóxica. - Actividades complementarias na PD sobre palabras simples e derivadas.
5.1. Coñece o alfabeto galego e identifica os dígrafos.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do LA. - Actividades de reforzo nos RF para practicar o alfabeto.
6.1. Diferencia textos literarios e textos non literarios.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do LA. - Actividades de reforzo e de ampliación nos RF distinguir entre textos literarios e non literarios.
6.2. Recoñece as peculiaridades dun texto literario dado e identifica o xénero ao que pertence.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do LA. - Actividade de reforzo nos RF de identificar o xénero dun texto.
7.1. Distingue diversos tipos de textos, segundo a situación en que se usen.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do LA. - Actividade de ampliación nos RF de identificar a finalidade de textos dados.
7.2. Escribe textos de carácter persoal.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do LA.

5. COMPETENCIAS CLAVE: DESCRITORES E DESEMPEÑOS

Competencia	Descritor	Desempeño
<i>Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía.</i>	Respectar e preservar a vida dos seres vivos do seu contorno.	Respecta os seres vivos e é consciente da responsabilidade do ser humano no seu coidado.
<i>Comunicación lingüística.</i>	Comprender o sentido dos textos orais e escritos.	Desenvolve a través dos distintos tipos de textos a capacidade de delimitar información recibida do contorno.
	Manter unha actitude favorable cara á lectura.	Le a lectura inicial e os distintos textos sobre os que se traballan os conceptos da unidade.
	Expresarse oralmente con corrección, adecuación e coherencia.	Participa en postas en común e expón a súa opinión sobre os temas propostos.
	Utilizar o vocabulario adecuado, as estruturas lingüísticas e as normas ortográficas e gramaticais para elaborar textos escritos e orais.	Escolle un léxico apropiado e variado nas súas producións orais e escritas. Coida a corrección ortográfica e gramatical nos seus escritos.
	Respectar as formas de comunicación en calquera contexto: quenda de palabra, escoita atenta ao interlocutor...	Aplica as regras de quenda de palabra nas postas en común das opinións de cadaquén.
	Entender o contexto sociocultural da lingua, así como a súa historia para un mellor uso da mesma.	Mostra interese por coñecer as linguas que se falan no mundo e a súa situación.
	Utilizar os coñecementos sobre a lingua para buscar información e ler textos en calquera situación.	Sabe buscar e seleccionar información en diferentes fontes (diccionario, Internet...).
	Producir textos escritos de diversa complexidade para o seu uso en situacións cotiás.	Escribe unha carta.
<i>Competencia dixital.</i>	Empregar distintas fontes para a busca de información.	Busca información en dicionarios e en diferentes páxinas de Internet para profundar e ampliar coñecementos e para resolver actividades.

	Manexar ferramentas dixitais para a construción de coñecemento.	Utiliza o CD-Audio para escoitar o texto que introduce a unidade e mais o da lectura.
<i>Conciencia e expresións culturais.</i>	Mostrar respecto cara ao patrimonio cultural mundial nas súas distintas vertentes (artístico-literaria, etnográfica, científico-técnica...), e cara ás persoas que contribuíron ao seu desenvolvemento.	Valora as linguas como manifestación da riqueza e da identidade dos pobos e mostra interese por coñecelas.
	Aprezar a beleza das expresións artísticas e no cotián.	Capta e valora a beleza dos textos literarios.
<i>Competencias sociais e cívicas.</i>	Recoñecer riqueza na diversidade de opinións e ideas.	Escoita con interese e respecta as opinións dos demais.
	Concibir unha escala de valores propia e actuar conforme a ela.	Rexeita actitudes discriminatorias cara ás linguas.
<i>Sentido de iniciativa e espírito emprendedor.</i>	Ser constante no traballo superando as dificultades.	Avanza na aprendizaxe con motivación e esforzo.
	Xerar novas e diverxentes posibilidades desde coñecementos previos do tema.	Favorece a creatividade a través da elaboración dos distintos textos.
<i>Aprender a aprender.</i>	Identificar potencialidades persoais como aprendiz: estilos de aprendizaxe, intelixencias múltiples, funcións executivas...	Aplica técnicas de traballo que facilitan a aprendizaxe: táboas e resumos.
	Planificar os recursos necesarios e os pasos que cómpre seguir no proceso de aprendizaxe.	Fai un comentario de texto e escribe unha carta de acordo cunhas pautas ou uns modelos dados.
	Avaliar a consecución de obxectivos de aprendizaxe.	Comproba o que aprendeu mediante a realización de actividades que traballan, de maneira xeral, os contidos vistos na unidade.

6. ESTRATEXIAS METODOLÓXICAS (seguiranse ao longo de todo o curso de 1º da ESO)

No desenvolvemento das tarefas empréganse diversas estratexias metodolóxicas:

- Repaso xeral dos contidos máis importantes estudados en Primaria.
- Actividade que permita anticipar as ideas previas que os alumnos e as alumnas teñen en torno aos distintos contidos que imos traballar.
- Creación dun ambiente distendido que lles permita aos alumnos e alumnas expresarse oralmente sen inhibicións e ir coñecéndose.
- Audición individual e logo colectiva, en gran grupo, do texto que abre a unidade e mais da lectura inicial, co obxectivo de mellorar a comprensión oral.
- Fincapé nos hábitos de traballo: responder as actividades do libro; comprender a finalidade de cada apartado; utilizar o dicionario; facer clasificacións e resumos; estudar a teoría co apoio dunha práctica continuada, etc.
- Fomento do uso das TIC para resolver actividades ou ampliar ou complementar a información do libro.
- Fomento da aprendizaxe activa e do traballo colaborativo.
- Creación de textos e lectura posterior en voz alta para que os demais valoren a creatividade de cada alumno/-a e así favorecer o xuízo crítico e o traballo cooperativo.
- Fomento do clima adecuado que favoreza o traballo reflexivo individual.
- Posta en común en gran grupo a través do diálogo e a lectura colectiva, tras o traballo individual ou grupal.

Unidade 2

1. PRESENTACIÓN DA UNIDADE

Título

Beleza e riqueza das rías

Descrición da unidade

A dobre páxina inicial contén, nesta ocasión, un texto sobre as bateas e a importancia da produción de mexillón para a economía galega. Está locutado e sobre el fórmase unha serie de preguntas para traballar de maneira oral e cooperativa.

A continuación, ofrécese un fragmento narrativo —tomado de *Palabras de auga*, de Marcos Calveiro— que achega o alumnado a outras culturas e outras formas de vida. Asemade, serve para introducir o eixe temático da unidade: a familia. O léxico relacionado con ela abórdase no «Vocabulario», onde, ademais, se volve sobre o concepto de *campo semántico* (que aprenderan en cursos previos).

O apartado de «Lingua e sociedade» ofrece unha visión sintética das distintas linguas do Estado español e o seu status legal, a través dunha breve presentación teórica e, sobre todo, por medio de actividades baseadas na reflexión e na investigación.

A «Gramática» céntrase na clasificación dos substantivos e nas regras de formación de plural. A información preséntase de modo sinxelo, con esquemas e táboas que facilitan o seu estudo e abundantes exercicios para practicala.

Nas páxinas dedicadas á «Ortografía», e antes de comezar na seguinte unidade o tema da acentuación gráfica, revísanse os conceptos de *sílaba tónica*, *ditongo* e *hiato*, lémbrese a clasificación das palabras segundo o número de sílabas e segundo a posición da sílaba tónica.

Os contidos organízanse en apartados, de acordo cunha estrutura como esta:

- **Lectura e comentario:** «Aprendendo a vivir» (Marcos Calveiro: *Palabras de auga*, Edicións Xerais).
- **Lingua:** LINGUA E SOCIEDADE: Europa: máis de 200 linguas. VOCABULARIO: En familia. Campo semántico. GRAMÁTICA: O substantivo (1). ORTOGRAFÍA: As sílabas. Ditongos e hiatos.
- **Literatura:** O xénero narrativo (1). OBRADOIRO DE ESCRITURA: Creación literaria: comezamos polo principio.

Ao final, inclúese unha dobre páxina (APLICA O QUE SABES), que fai un repaso por medio de actividades de carácter competencial e que enlaza co comezo da unidade. En conxunto, preténdese que os alumnos e alumnas adquiran os seguintes coñecementos:

- Comentario guiado dun texto.
- Linguas de Europa.
- Vocabulario relacionado coa familia.
- Clasificación de palabras en campos semánticos.
- Clasificación dos substantivos e regras de formación do plural.
- Sílaba tónica, ditongo e hiato; clasificación das palabras segundo o seu número de sílabas e a posición da sílaba tónica.
- Elementos dos textos narrativos: narrador e personaxes.
- Redacción do comezo dun texto narrativo.

Temporalización:

Outubro:

2. OBXECTIVOS DIDÁCTICOS

- Comentar textos seguindo unhas pautas dadas.
- Entender a diferenza entre lingua oficial e lingua non-oficial.
- Coñecer algunhas das linguas que se falan en Europa.
- Ampliar o vocabulario básico relacionado coa familia.
- Comprender que é un campo semántico.
- Recoñecer semántica e formalmente os substantivos e clasificalos.
- Coñecer as normas de formación do plural.
- Clasificar as palabras polo número de sílabas.
- Distinguir sílabas tónicas e átonas e identificar ditongos e hiatos.
- Recoñecer e analizar os elementos do xénero narrativo: narrador e personaxes.
- Escribir o comezo dunha narración.

3. CONTIDOS DA UNIDADE - CRITERIOS DE AVALIACIÓN - ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES - COMPETENCIAS CLAVE

Competencias clave (CC): comunicación lingüística (CCL), competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía (CMCT), competencia dixital (CD), aprender a aprender (CAA), competencias sociais e cívicas (CSC), sentido de iniciativa e espírito emprendedor (CSIEE) e conciencia e expresións culturais (CCEC).

Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliáveis	CC
<ul style="list-style-type: none"> - Lectura: texto narrativo. - As linguas de Europa. - Vocabulario relacionado coa familia. - O campo semántico. - Clasificación dos substantivos. - Regras de formación do plural. - Clasificación de palabras segundo o seu número de sílabas e segundo a posición da sílaba tónica. - Ditongos e hiatos. - Os elementos da narración: narrador e personaxes. - Creación literaria: o comezo dun texto narrativo. 	1. Ler un texto literario coa entoación adecuada e facer o seu comentario.	1.1. Le con fluidez e atención un texto narrativo e coméntao seguindo uns criterios dados.	CCL, CD, CCEC, CSC, CAA
	2. Coñecer algunhas das linguas que se falan en Europa.	2.1. Identifica algunhas linguas de Europa e a súa situación.	CCL, CCEC, CSC
	3. Ampliar o vocabulario básico relacionado coa familia e clasificar palabras en campos semánticos.	3.1. Amplía o vocabulario básico relacionado coa familia.	CCL
		3.2. Comprende que é un campo semántico.	
	4. Clasificar substantivos e aplicar as regras de formación do plural.	4.1. Identifica os substantivos comúns e propios, concretos e abstractos, individuais e colectivos.	CCL
		4.2. Forma o plural de substantivos dados.	
	5. Clasificar palabras polo número de sílabas e pola posición da sílaba tónica, e diferenciar entre ditongos e hiatos.	5.1. Clasifica as palabras polo número de sílabas.	CCL
		5.2. Distingue sílabas tónicas e átonas.	
		5.3. Identifica e analiza ditongos e hiatos.	
	6. Recoñecer e analizar os elementos do xénero narrativo: narrador e personaxes.	6.1. Analiza nun texto narrativo algúns dos seus elementos básicos: narrador e personaxes.	CCL, CCEC

	7. Escribir o comezo dunha narración.	7.1. Escribe o comezo dun texto narrativo seguindo unhas pautas dadas.	CCL, CSIEE, CAA
--	---------------------------------------	--	-----------------------

#

4. SELECCIÓN DE EVIDENCIAS PARA O PORTFOLIO

Estándares de aprendizaxe avaliados	Selección de evidencias para o portfolio
1.1. Le con fluidez e atención un texto narrativo e coméntao seguindo uns criterios dados.	<ul style="list-style-type: none"> - Lectura do texto que abre a unidade. - Actividades do apartado «Comentario da lectura». - Lectura complementaria e actividades sobre ela
2.1. Identifica algunhas linguas de Europa e a súa situación.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades
3.1. Amplía o vocabulario básico relacionado coa familia.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do LA. - Actividades complementarias na PD.
3.2. Comprende que é un campo semántico.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do LA. - Actividade de reforzo nos RF para agrupar palabras en campos semánticos.
4.1. Identifica os substantivos comúns e propios, concretos e abstractos, individuais e colectivos.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do LA. - Actividades de reforzo nos RF de clasificar substantivos.
4.2. Forma o plural de substantivos dados.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do LA. - Actividade de reforzo nos RF de formar o plural de substantivos dados.
5.1. Clasifica as palabras polo número de sílabas.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do LA. - Ditado na PD.
5.2. Distingue sílabas tónicas e átonas.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do LA. - Ditado na PD. - Actividades de reforzo nos RF de identificar a sílaba tónica e clasificar palabras segundo a posición da sílaba tónica.
5.3. Identifica e analiza ditongos e hiatos.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do LA. - Ditado na PD. - Actividade de reforzo nos RF de escribir palabras con ditongos e con hiatos.
6.1. Analiza nun texto narrativo algúns dos seus elementos básicos: narrador e personaxes.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do LA. - Actividade de reforzo nos RF de analizar os elementos da narración nun texto dado. - Actividade de ampliación nos RF para traballar o xénero narrativo.
7.1. Escribe o comezo dun texto narrativo seguindo unhas pautas dadas.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do LA.

5. COMPETENCIAS CLAVE: DESCRITORES E DESEMPEÑOS

Competencia	Descritor	Desempeño
<i>Comunicación lingüística.</i>	Comprender o sentido dos textos orais e escritos.	Desenvolve a través dos distintos tipos de textos a capacidade de delimitar información recibida do contorno.
	Manter unha actitude favorable cara á lectura.	Le a lectura inicial e os distintos textos sobre os que se traballan os conceptos da unidade.
	Expresarse oralmente con corrección, adecuación e coherencia.	Participa en postas en común e expón a súa opinión sobre os temas propostos.
	Utilizar o vocabulario adecuado, as estruturas lingüísticas e as normas ortográficas e gramaticais para elaborar textos escritos e orais.	Escolle un léxico apropiado e variado nas súas producións orais e escritas. Coida a corrección ortográfica e gramatical nos seus escritos.
	Compoñer distintos tipos de textos creativamente con sentido literario.	Escribe o comezo dun texto narrativo.
	Respectar as formas de comunicación en calquera contexto: quenda de palabra, escoita atenta ao interlocutor...	Aplica as regras de quenda de palabra nas intervencións orais que se fan na clase.
	Entender o contexto sociocultural da lingua, así como a súa historia para un mellor uso da mesma.	Mostra interese por coñecer as linguas que se falan Europa e a súa situación.
	Utilizar os coñecementos sobre a lingua para buscar información e ler textos en calquera situación.	Sabe buscar e seleccionar información en diferentes fontes (diccionario, Internet, testemuño oral de persoas maiores...).
<i>Competencia dixital.</i>	Empregar distintas fontes para a busca de información.	Busca información en diferentes fontes (diccionario, Internet, testemuño oral de persoas maiores...) para resolver as actividades.
	Manexar ferramentas dixitais para a construción de coñecemento.	Utiliza o CD-Audio para escoitar o texto que introduce a unidade e mais o da lectura.

<i>Conciencia e expresións culturais.</i>	Mostrar respecto cara ao patrimonio cultural mundial nas súas distintas vertentes (artístico-literaria, etnográfica, científico-técnica...), e cara ás persoas que contribuíron ao seu desenvolvemento.	Valora as linguas como manifestación da riqueza e da identidade dos pobos e mostra interese por coñecelas.
	Valorar a interculturalidade como unha fonte de riqueza persoal e cultural.	Mostra interese por coñecer as culturas doutros pobos.
	Expresar sentimentos e emocións desde códigos artísticos.	Sabe escribir o comezo dun relato, de tal maneira que capte o interese do lector.
	Apreciar a beleza das expresións artísticas e no cotián.	Capta e valora a beleza dos textos literarios.
<i>Competencias sociais e cívicas.</i>	Recoñecer riqueza na diversidade de opinións e ideas.	Escoita con interese e respecta as opinións dos demais.
	Concibir unha escala de valores propia e actuar conforme a ela.	Rexeita actitudes discriminatorias por razóns de xénero.
	Evidenciar preocupación polos máis desfavorecidos e respecto aos distintos ritmos e potencialidades.	É consciente da situación precaria dalgunhas persoas e pobos e mostra preocupación.
<i>Sentido de iniciativa e espírito emprendedor.</i>	Ser constante no traballo superando as dificultades.	Avanza na aprendizaxe con motivación e esforzo.
	Xerar novas e diverxentes posibilidades desde coñecementos previos do tema.	Favorece a creatividade a través da elaboración dos distintos textos.
<i>Aprender a aprender.</i>	Identificar potencialidades persoais como aprendiz: estilos de aprendizaxe, intelixencias múltiples, funcións executivas...	Aplica técnicas de traballo que facilitan a aprendizaxe: esquemas, táboas e resumos.
	Planificar os recursos necesarios e os pasos que cómpre seguir no proceso de aprendizaxe.	Fai un comentario de texto e escribe o comezo dunha narración de acordo cunhas pautas ou uns modelos dados.
	Avaliar a consecución de obxectivos de aprendizaxe.	Comproba o que aprendeu mediante a realización de

		actividades que traballan, de maneira xeral, os contidos vistos na unidade.
--	--	---

Unidade 3

1. PRESENTACIÓN DA UNIDADE

Título

Pedra e auga

Descrición da unidade

O título da unidade fai referencia ás termas romanas de Lugo, sobre as que trata o texto da dobre páxina inicial. Pódese ler e escoitar, para logo responder oralmente e de forma cooperativa as cuestións que se formulan nos recadros «Escoita ou le e contesta» e «Podes coñecer?».

O texto que se escolleu como lectura está tomado d'*O Nicolasiño*, de Sempé e Goscinny. Trátase dun fragmento divertido, próximo á experiencia do alumnado, con abundante diálogo (o cal lle confire axilidade e fluidez) e que ademais serve para introducir e traballar algúns dos contidos que se estudarán a continuación: o léxico da aula (no «Vocabulario»); o xénero dos nomes (en «Gramática»); as regras de acentuación (en «Ortografía») e outros elementos da narración (espazo e tempo), para completar os que se viran na unidade anterior.

Ademais, volve sobre o asunto das linguas, obxecto de análise no apartado «Lingua e sociedade» ao longo destas tres primeiras unidades. E tamén achega interesantes ideas para elaborar unha noticia, a partir das pautas que se ofrecen no «Obradoiro de escritura».

Os contidos organízanse en apartados, de acordo cunha estrutura como esta:

- **Lectura e comentario:** «Csurcso» (Sempé/Goscinny: *O Nicolasiño*, Ed. Alfaguara-Obradoiro).
- **Lingua:** LINGUA E SOCIEDADE: Linguas da península Ibérica. A lusofonía. A lusofonía. VOCABULARIO: Na aula. Os sinónimos. GRAMÁTICA: O substantivo (2). ORTOGRAFÍA: Acentuación (1). OBRADOIRO DE ESCRITURA: Traballo con textos: a prensa.
- **Literatura:** O xénero narrativo (2).

Ao final, inclúese unha dobre páxina (APLICA O QUE SABES), que fai un repaso por medio de actividades de carácter competencial e que enlaza co comezo da unidade. En conxunto, preténdese que os alumnos e alumnas adquieran os seguintes coñecementos:

- Comentario guiado dun texto.
- Linguas de España.
- Vocabulario relacionado coa aula.
- Sinónimos.
- Xénero do substantivo.
- Regras xerais de acentuación.
- Elementos dos textos narrativos: espazo e tempo.
- Análise de textos periodísticos.

Temporalización:

Novembro:

2. OBXECTIVOS DIDÁCTICOS

- Comentar textos seguindo unhas pautas dadas.
- Identificar as linguas da península Ibérica e a súa situación.
- Coñecer a lusofonía e achegarse ás culturas que a integran.
- Ampliar o vocabulario básico relacionado coa aula.
- Lembrar e practicar a relación semántica de sinonimia.
- Identificar o xénero dos substantivos e formar o feminino a partir de nomes dados.
- Coñecer e aplicar as regras básicas de acentuación.
- Recoñecer e analizar os elementos do xénero narrativo: espazo e tempo.
- Coñecer os xornais e analizar unha noticia.

3. CONTIDOS DA UNIDADE - CRITERIOS DE AVALIACIÓN - ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES - COMPETENCIAS CLAVE

Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliáveis	CC
<ul style="list-style-type: none"> - Lectura: texto narrativo. - As linguas de España. - Vocabulario relacionado coa aula. - Os sinónimos. - Xénero dos substantivos. - Regras de formación do feminino. - Regras xerais de acentuación. - Os elementos da narración: espazo e tempo. - Traballo con textos: a prensa. 	1. Ler un texto literario coa entoación adecuada e facer o seu comentario.	1.1. Le con fluidez e atención un texto narrativo e coméntao seguindo uns criterios dados.	CCL, CD, CSC, CAA
	2. Identificar as linguas da península Ibérica e coñecer a lusofonía.	2.1. Identifica as linguas da península Ibérica e coñece a lusofonía.	CMCT, CCL, CCEC, CSC
	3. Ampliar o vocabulario básico relacionado coa aula e lembrar os sinónimos.	3.1. Amplía o vocabulario básico relacionado coa aula.	CCL
		3.2. Lembra e practica a relación de sinonimia.	
	4. Identificar o xénero dos substantivos e formar o feminino a partir de nomes dados.	4.1. Indica o xénero dalgúns substantivos.	CCL
		4.2. Coñece as regras de formación do feminino dos substantivos.	
	5. Coñecer e aplicar as regras xerais de acentuación.	5.1. Aplica correctamente na práctica as regras xerais de acentuación.	CCL
	6. Recoñecer e analizar os elementos do xénero narrativo: espazo e tempo.	6.1. Analiza nun texto narrativo algúns dos seus elementos básicos: espazo e tempo.	CCL, CCEC
7. Coñecer os xornais e analizar unha noticia.	7.1. Identifica as partes dun xornal e analiza unha noticia.	CCL, CAA	

4. SELECCIÓN DE EVIDENCIAS PARA O PORTFOLIO

Estándares de aprendizaxe avaliados	Selección de evidencias para o portfolio
1.1. Le con fluidez e atención un texto narrativo e coméntao seguindo uns criterios dados.	<ul style="list-style-type: none"> - Lectura do texto que abre a unidade do LA. - Actividades do apartado «Comentario da lectura», no LA. - Lectura complementaria e actividades sobre ela nos RF.
2.1. Identifica as linguas da península Ibérica e coñece a lusofonía.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do LA.
3.1. Amplía o vocabulario básico relacionado coa aula.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do LA.
3.2. Lembra e practica a relación de sinonimia.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do LA. - Actividade de reforzo nos RF de escribir palabras sinónimas.
4.1. Indica o xénero dalgúns substantivos.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do LA. - Actividades de reforzo nos RF de identificar o xénero de substantivos dados. - Actividade complementaria na PD.
4.2. Coñece as regras de formación do feminino dos substantivos.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do LA. - Actividade de reforzo nos RF de formar o feminino de substantivos dados.
5.1. Aplica correctamente na práctica as regras xerais de acentuación.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do LA. - Actividade de reforzo nos RF de acentuar palabras. - Ditado na PD.
6.1. Analiza nun texto narrativo algúns dos seus elementos básicos: espazo e tempo.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do LA. - Actividades de ampliación nos RF para traballar o xénero narrativo.
7.1. Identifica as partes dun xornal e analiza unha noticia.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do LA.

5. COMPETENCIAS: DESCRITORES E DESEMPEÑOS

Competencia	Descritor	Desempeño
<i>Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía</i>	Comprender e interpretar a información presentada en formato gráfico.	Sabe localizar nun mapa o contorno xeográfico onde se falan determinadas linguas.
<i>Comunicación lingüística.</i>	Comprender o sentido dos textos orais e escritos.	Desenvolve a través dos distintos tipos de textos a capacidade de delimitar información recibida do contorno.
	Manter unha actitude favorable cara á lectura.	Le a lectura inicial e os distintos textos sobre os que se traballan os conceptos da unidade.
	Expresarse oralmente con corrección, adecuación e coherencia.	Participa en postas en común e expón a súa opinión sobre os temas propostos.
	Utilizar o vocabulario adecuado, as estruturas lingüísticas e as normas ortográficas e gramaticais para elaborar textos escritos e orais.	Escolle un léxico apropiado e variado nas súas producións orais e escritas. Coida a corrección ortográfica e gramatical nos seus escritos.
	Respectar as formas de comunicación en calquera contexto: quenda de palabra, escoita atenta ao interlocutor...	Aplica as regras de quenda de palabra nas intervencións orais que se fan na clase.
	Entender o contexto sociocultural da lingua, así como a súa historia para un mellor uso da mesma.	Mostra interese por coñecer as linguas que se falan España e a súa situación.
	Utilizar os coñecementos sobre a lingua para buscar información e ler textos en calquera situación.	Sabe buscar e seleccionar información en diferentes fontes (diccionario, Internet...).
<i>Competencia dixital.</i>	Empregar distintas fontes para a busca de información.	Busca información en diferentes fontes (diccionario, Internet...) para resolver as actividades.
	Comprender as mensaxes que veñen dos medios de comunicación.	Coñece a prensa escrita e sabe analizar unha noticia.
	Manexar ferramentas dixitais para a construción de coñecemento.	Utiliza o CD-Audio para escoitar o texto que introduce a unidade e mais o da lectura.

<i>Conciencia e expresións culturais.</i>	Mostrar respecto cara ao patrimonio cultural mundial nas súas distintas vertentes (artístico-literaria, etnográfica, científico-técnica...), e cara ás persoas que contribuíron ao seu desenvolvemento.	Valora as linguas como manifestación da riqueza e da identidade dos pobos e mostra interese por coñecelas.
	Apreciar a beleza das expresións artísticas e no cotián.	Capta e valora a beleza dos textos literarios.
<i>Competencias sociais e cívicas.</i>	Coñecer as actividades humanas, adquirir unha idea da realidade histórica a partir de distintas fontes, e identificar as implicacións que ten vivir nun Estado social e democrático de dereito referendado por unha constitución.	Coñece o status legal das linguas que se falan en España.
	Aplicar dereitos e deberes da convivencia cidadá no contexto da escola.	Respecta os compañeiros e compañeiras, e as normas de convivencia na escola.
	Recoñecer riqueza na diversidade de opinións e ideas.	Escoita con interese e respecta as opinións dos demais.
	Aprender a comportarse desde o coñecemento dos distintos valores.	Rexeita actitudes discriminatorias cara ás linguas.
<i>Sentido de iniciativa e espírito emprendedor.</i>	Ser constante no traballo superando as dificultades.	Avanza na aprendizaxe con motivación e esforzo.
	Xerar novas e diverxentes posibilidades desde coñecementos previos do tema.	Favorece a creatividade a través da elaboración dos distintos textos.
<i>Aprender a aprender.</i>	Identificar potencialidades persoais como aprendiz: estilos de aprendizaxe, intelixencias múltiples, funcións executivas...	Aplica técnicas de traballo que facilitan a aprendizaxe: esquemas, táboas e resumos.
	Planificar os recursos necesarios e os pasos que cómpre seguir no proceso de aprendizaxe.	Fai un comentario de texto de acordo cunhas pautas dadas.
	Avaliar a consecución de obxectivos de aprendizaxe.	Comproba o que aprendeu mediante a realización de actividades que traballan, de maneira xeral, os contidos

		vistos na unidade.
--	--	--------------------

Unidade 4

1. PRESENTACIÓN DA UNIDADE

Título

O país dos ríos... e das pontes

Descrición da unidade

A unidade ábrese nun contorno urbano, cunha foto a dobre páxina da Ponte do Milenio, en Ourense, e un texto sobre os avatares da Ponte Romana. Coma sempre, fórmulanse preguntas sobre o tema, para traballalas na clase de maneira oral e cooperativa.

Ao fío desta dobre páxina de presentación, a lectura elixida está protagonizada por un grupo de rapaces que se divirten comprando os viandantes con zombis. E o léxico que se recolle no «Vocabulario» está relacionado coa rúa. Neste apartado, ademais, trabállanse as palabras polisémicas.

Ao longo deste primeiro trimestre, en «Lingua e sociedade» fíxose unha breve exposición sobre as linguas que avanzou desde o máis xeral (as do mundo) ao máis particular, que é, nesta unidade, o caso particular do galego. Trátase aquí de darlles a coñecer aos alumnos e alumnas algúns datos moi elementais sobre as leis que regulan o uso da lingua e promover a reflexión acerca da súa idoneidade.

A sección de «Gramática», que nas unidades 2 e 3 se centrara no substantivo, estuda agora algunhas características morfolóxicas do adxectivo cualificativo: xénero, número e graos.

A «Ortografía» continúa coa revisión das regras de acentuación; neste caso, ocúpase dos casos especiais: palabras compostas, adverbios rematados en *-mente*, verbos con pronome átono enclítico, palabras que se poden confundir co castelán e acento diacrítico.

En «Literatura» vólvese sobre o xénero narrativo. Unha vez analizados os seus elementos, trabállase a súa estrutura. E no «Obradoiro de escritura» ofrécese unha serie de pautas para introducir puntos de xiro en textos dados e para cambiar o final de contos coñecidos.

Os contidos organízanse en apartados, de acordo cunha estrutura como esta:

- **Lectura e comentario:** «As bicicletas» (Maties Segura: *Xoeliki. As aventuras dun ciberpirata: o grande apagamento*, Ed. Sotelo Blanco).
- **Lingua:** LINGUA E SOCIEDADE: Galego: lingua propia de Galicia. VOCABULARIO: Na rúa. Palabras polisémicas. GRAMÁTICA: O adxectivo cualificativo. ORTOGRAFÍA: Acentuación (2).
- **Literatura:** O xénero narrativo (3). OBRADOIRO DE ESCRITURA: Creación literaria: cambiemos o conto.

Ao final, inclúese unha dobre páxina (APLICA O QUE SABES), que fai un repaso por medio de actividades de carácter competencial. En conxunto, preténdese que os alumnos e alumnas adquieran os seguintes coñecementos:

- Comentario guiado dun texto.
- Lexislación sobre o galego.
- Vocabulario relacionado coa rúa.
- Palabras polisémicas.
- Adxectivo cualificativo.
- Regras especiais de acentuación.

- Estrutura dos textos narrativos.
- Diferenza entre a novela e o relato curto.
- Punto de xiro e desenlace dos contos.

Temporalización:

Novembro: Decembro:

2. OBXECTIVOS DIDÁCTICOS

- Comentar textos seguindo unhas pautas dadas.
- Coñecer a lexislación sobre o galego.
- Ampliar o vocabulario básico relacionado coa rúa.
- Lembrar o concepto de *polisemia* e identificar os distintos significados das palabras polisémicas.
- Recoñecer os adxectivos cualificativos e os seus graos.
- Coñecer e aplicar regras especiais de acentuación.
- Recoñecer a estrutura dun texto narrativo.
- Cambiar historias de acordo cunhas pautas dadas.

3. CONTIDOS DA UNIDADE - CRITERIOS DE AVALIACIÓN - ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES - COMPETENCIA CLAVE

Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliáveis	CC
<ul style="list-style-type: none"> - Lectura: texto narrativo. - O galego: lingua propia de Galicia. - Vocabulario relacionado coa rúa. - Palabras polisémicas. - O adxectivo cualificativo: xénero, número e graos. - Regras especiais de acentuación. - A estrutura dos textos narrativos. - Creación literaria: recreación de contos. 	1. Ler un texto literario coa entoación adecuada e facer o seu comentario.	1.1. Le con fluidez e atención un texto narrativo e coméntao seguindo uns criterios dados.	CCL, CD, CSC, CAA
	2. Coñecer a lexislación sobre o galego.	2.1. Coñece a lexislación sobre o galego.	CCL, CCEC, CSC
	3. Ampliar o vocabulario básico relacionado coa rúa e lembrar as palabras polisémicas.	3.1. Amplía o vocabulario básico relacionado coa rúa.	CCL
		3.2. Analiza os significados de palabras polisémicas.	
	4. Recoñecer os adxectivos cualificativos e os seus graos.	4.1. Recoñece os adxectivos cualificativos e forma o feminino e o plural de adxectivos dados.	CCL
		4.2. Realiza comparacións utilizando as partículas comparativas adecuadas.	
	5. Coñecer e aplicar regras especiais de acentuación.	5.1. Coñece e aplica correctamente regras específicas de acentuación.	CCL
	6. Recoñecer a estrutura dun texto narrativo.	6.1. Identifica a estrutura dun texto narrativo.	CCL, CCEC
7. Cambiar historias de acordo cunhas pautas dadas.	7.1. Introduce un cambio de xiro nun conto dado e cambia o final.	CCL, CCEC, CAA	

4. SELECCIÓN DE EVIDENCIAS PARA O PORTFOLIO

Libro do alumnado (LA) / Proposta didáctica (PD)

/ Recursos fotocopiáveis (RF)

Estándares de aprendizaxe avaliábeis	Selección de evidencias para o portfolio
1.1. Le con fluidez e atención un texto narrativo e coméntao seguindo uns criterios dados.	<ul style="list-style-type: none">- Lectura do texto que abre a unidade do LA.- Actividades do apartado «Comentario da lectura», no LA.- Lectura complementaria e actividades sobre ela nos RF.
2.1. Coñece a lexislación sobre o galego.	<ul style="list-style-type: none">- Actividades do LA.
3.1. Amplía o vocabulario básico relacionado coa rúa.	<ul style="list-style-type: none">- Actividades do LA.
3.2. Analiza os significados de palabras polisémicas.	<ul style="list-style-type: none">- Actividades do LA.- Actividade de reforzo nos RF de substituír verbos polisémicos por outros de significado máis preciso.
4.1. Recoñece os adxectivos cualificativos e forma o feminino e o plural de adxectivos dados.	<ul style="list-style-type: none">- Actividades do LA.- Actividades de reforzo nos RF de utilizar adxectivos e de formar o feminino.
4.2. Realiza comparacións utilizando as partículas comparativas adecuadas.	<ul style="list-style-type: none">- Actividades do LA.- Actividades de reforzo nos RF sobre oracións comparativas.
5.1. Coñece e aplica correctamente regras específicas de acentuación.	<ul style="list-style-type: none">- Actividades do LA.- Actividade de reforzo nos RF de acentuar palabras.- Ditado na PD.
6.1. Identifica a estrutura dun texto narrativo.	<ul style="list-style-type: none">- Actividades do LA.- Actividades de ampliación nos RF para traballar o xénero narrativo.
7.1. Introduce un cambio de xiro nun conto dado e cambia o final.	<ul style="list-style-type: none">- Actividades do LA.

5. COMPETENCIAS CLAVE: DESCRITORES E DESEMPEÑOS

Competencia	Descritor	Desempeño
<i>Comunicación lingüística.</i>	Comprender o sentido dos textos orais e escritos.	Desenvolve a través dos distintos tipos de textos a capacidade de delimitar información recibida do contorno.
	Manter unha actitude favorable cara á lectura.	Le a lectura inicial e os distintos textos sobre os que se traballan os conceptos da unidade.
	Expresarse oralmente con corrección, adecuación e coherencia.	Participa en postas en común e expón a súa opinión sobre os temas propostos.
	Utilizar o vocabulario adecuado, as estruturas lingüísticas e as normas ortográficas e gramaticais para elaborar textos escritos e orais.	Escolle un léxico apropiado e variado nas súas producións orais e escritas. Coida a corrección ortográfica e gramatical nos seus escritos.
	Respectar as formas de comunicación en calquera contexto: quenda de palabra, escoita atenta ao interlocutor...	Aplica as regras de quenda de palabra nas intervencións orais que se fan na clase.
	Entender o contexto sociocultural da lingua, así como a súa historia para un mellor uso da mesma.	Entende a situación actual do galego actual a partir da súa evolución histórica.
	Utilizar os coñecementos sobre a lingua para buscar información e ler textos en calquera situación.	Sabe buscar e seleccionar información en diferentes fontes (diccionario, Internet...).
<i>Competencia dixital.</i>	Empregar distintas fontes para a busca de información.	Busca información en diferentes fontes (diccionario, Internet...) para resolver as actividades.
	Aplicar criterios éticos no uso das tecnoloxías.	Reflexiona sobre a rendibilidade dalgúns dispositivos electrónicos, e tamén sobre a piratería dixital.
	Manexar ferramentas dixitais para a construción de coñecemento.	Utiliza o CD-Audio para escoitar o texto que introduce a unidade e mais o da lectura.

<i>Conciencia e expresións culturais.</i>	Mostrar respecto cara ao patrimonio cultural mundial nas súas distintas vertentes (artístico-literaria, etnográfica, científico-técnica...), e cara ás persoas que contribuíron ao seu desenvolvemento.	Coñece e valora o status da lingua galega ao longo da súa evolución histórica.
	Valorar a interculturalidade como unha fonte de riqueza persoal e cultural.	Entende os contos tradicionais como unha forma de manifestación cultural de carácter universal.
	Apreciar a beleza das expresións artísticas e no cotián.	Capta e valora a beleza dos textos literarios.
<i>Competencias sociais e cívicas.</i>	Coñecer as actividades humanas, adquirir unha idea da realidade histórica a partir de distintas fontes, e identificar as implicacións que ten vivir nun Estado social e democrático de dereito referendado por unha constitución.	Mostra interese por coñecer as leis que garanten e regulan o uso do galego.
	Recoñecer riqueza na diversidade de opinións e ideas.	Escoita con interese e respecta as opinións dos demais.
	Aprender a comportarse desde o coñecemento dos distintos valores.	Valora e respecta as normas como medios que garanten a convivencia.
<i>Sentido de iniciativa e espírito emprendedor.</i>	Ser constante no traballo superando as dificultades.	Avanza na aprendizaxe con motivación e esforzo.
	Xerar novas e diverxentes posibilidades desde coñecementos previos do tema.	Favorece a creatividade a través da elaboración dos distintos textos.
<i>Aprender a aprender.</i>	Identificar potencialidades persoais como aprendiz: estilos de aprendizaxe, intelixencias múltiples, funcións executivas...	Aplica técnicas de traballo que facilitan a aprendizaxe: esquemas, táboas e resumos.
	Planificar os recursos necesarios e os pasos que cómpre seguir no proceso de aprendizaxe.	Fai un comentario de texto e modifica contos de acordo cunhas pautas dadas.
	Avaliar a consecución de obxectivos de aprendizaxe.	Comproba o que aprendeu mediante a realización de

		actividades que traballan, de maneira xeral, os contidos vistos na unidade.
--	--	---

Unidade 5

1. PRESENTACIÓN DA UNIDADE

Título

Música de sempre

Descrición da unidade

A música serve de marco para esta unidade, que abre o trimestre cunha dobre páxina sobre os sons máis tradicionais e se pecha cunha breve explicación sobre os instrumentos medievais representados no Pórtico da Gloria.

Como é habitual, o texto de apertura pódese ler e escoitar, para logo responder oralmente e de forma cooperativa as cuestións que se formulan nos recadros «Escoita ou le e contesta» e «Podes coñecer?».

Tamén está locutada a lectura, un fragmento narrativo en clave de danza, tomado de *Tristes armas* (de Marina Mayoral) e protagonizado por unha nena que quere ser bailarina.

Unha vez definido o galego como o idioma propio de Galicia, neste apartado de «Lingua e sociedade» faise unha breve presentación das falas que se utilizan nos diferentes territorios de Galicia: occidental, central e oriental.

O léxico que recolle o «Vocabulario» enlaza coa lectura, pois son verbos relacionados co «corpo en acción». Aproveítase, ademais, un espazo para repasar os termos contrarios.

As páxinas dedicadas á «Gramática» céntranse no artigo e inician o estudo dos adxectivos determinativos (outrora clasificados como determinantes) coa análise dos posesivos e dos demostrativos.

En «Ortografía» achéganse algunhas normas acerca do correcto emprego de *i*, *ll* e *x*, así como abundantes actividades para practicalas.

Ao fío da unidade anterior, onde se propuxera cambiar certos contos clásicos, aquí a sección de «Literatura» explica as características do conto popular, propón unha serie de exercicios para analizalos e mesmo ofrece a posibilidade de escoitar un exemplo sobre o que traballar.

O «Obradoiro de escritura» anima o alumnado a redactar descrições, a partir duns modelos e duns pasos dados.

Os contidos organízanse en apartados, de acordo cunha estrutura como esta:

- **Lectura e comentario:** «Mans de bailarina» (Marina Mayoral: *Tristes armas*, Edicións Xerais, col. Fóra de xogo).
- **Lingua:** LINGUA E SOCIEDADE: Galego: variedade na fala e unidade na escrita. VOCABULARIO: O corpo en acción. Os contrarios. GRAMÁTICA: Adxectivos determinativos (1). ORTOGRAFÍA: Uso de *i*, *ll* e *x*. OBRADOIRO DE ESCRITURA: Traballo con textos: a descripción.
- **Literatura:** O conto.

Ao final, inclúese unha dobre páxina (APLICA O QUE SABES), que fai un repaso por medio de actividades de carácter competencial e que enlaza co comezo da unidade. En conxunto, preténdese que os alumnos e alumnas adquieran os seguintes coñecementos:

- Comentario guiado dun texto.
- Variedade e unidade do idioma galego.
- Verbos que indican accións realizadas co corpo.
- Termos contrarios.

- Artigos, demostrativos e posesivos.
- Uso de *j*, *ll* e *x*.
- Características do conto popular.
- Clases de descrición e características.

Temporalización:

Xaneiro:

2. OBXECTIVOS DIDÁCTICOS

- Comentar textos seguindo unhas pautas dadas.
- Coñecer as principais variedades na fala do idioma galego.
- Ampliar o vocabulario básico relacionado con verbos que indican accións do corpo.
- Traballar con termos contrarios.
- Identificar os artigos e adxectivos determinativos e a súa función.
- Aplicar as normas de uso de *j*, *ll* e *x*.
- Diferenciar entre contos literarios e populares e recoñecer as características destes últimos.
- Redactar textos descritivos.

3. CONTIDOS DA UNIDADE - CRITERIOS DE AVALIACIÓN - ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES - COMPETENCIAS CLAVE

Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliáveis	CC	
<ul style="list-style-type: none"> - Lectura: texto narrativo. - Variedade e unidade do idioma galego. - Verbos relacionados con accións que realiza o corpo. - Os termos contrarios. - Artigos, demostrativos e posesivos. - Uso de <i>i, // e x</i>. - Características do conto popular. - Traballo con textos: a descrición. 	1. Ler un texto literario coa entoación adecuada e facer o seu comentario.	1.1. Le con fluidez e atención un texto narrativo e coméntao seguindo uns criterios dados.	CCL, CD, CAA	
	2. Coñecer e respectar as variedades na fala do idioma galego.	2.1. Coñece e respecta as variedades que se dan na fala do idioma galego.	CCL, CCEC, CSC	
	3. Ampliar o vocabulario básico relacionado coas accións do corpo.	3.1. Amplía o vocabulario básico relacionado coas accións do corpo.	3.2. Lembra e practica a relación entre termos contrarios.	CCL
		4. Identificar os artigos e adxectivos determinativos e a súa función.		
		4.2. Recoñece e utiliza correctamente os demostrativos.		
		4.3. Recoñece e utiliza correctamente os posesivos.		
	5. Coñecer e aplicar as regras de uso de <i>i, // e x</i> .	5.1. Aplica correctamente na práctica as regras de uso de <i>i, // e x</i> .	CCL	
	6. Diferenciar entre contos literarios e populares e recoñecer as características destes últimos.	6.1. Distingue un conto literario dun conto popular e identifica as características destes últimos.	CCL, CD, CCEC	
7. Redactar textos descritivos.	7.1. Sabe redactar unha descrición, a partir duns modelos e duns pasos dados.	CCL, CAA		

4. SELECCIÓN DE EVIDENCIAS PARA O PORTFOLIO

Libro do alumnado (LA) / Proposta didáctica (PD)

/ Recursos fotocopiáveis (RF)

Estándares de aprendizaxe avaliábeis	Selección de evidencias para o portfolio
1.1. Le con fluidez e atención un texto narrativo e coméntao seguindo uns criterios dados.	<ul style="list-style-type: none"> - Lectura do texto que abre a unidade do LA. - Actividades do apartado «Comentario da lectura», no LA. - Lectura complementaria e actividades sobre ela nos RF.
2.1. Coñece e respecta as variedades que se dan na fala do idioma galego.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do LA.
3.1. Amplía o vocabulario básico relacionado coas accións do corpo.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do LA.
3.2. Lembra e practica a relación entre termos contrarios.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do LA. - Actividade de reforzo nos RF de escribir termos contrarios.
4.1. Recoñece e utiliza correctamente os artigos.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do LA. - Actividades de reforzo nos RF de identificar artigos e as súas contraccións.
4.2. Recoñece e utiliza correctamente os demostrativos.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do LA. - Actividades de reforzo nos RF de identificar demostrativos.
4.3. Recoñece e utiliza correctamente os posesivos.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do LA. - Actividade de reforzo nos RF de identificar posesivos.
5.1. Aplica correctamente na práctica as regras de uso de <i>j</i> , <i>ll</i> e <i>x</i> .	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do LA. - Actividades de reforzo nos RF. - Ditado na PD.
6.1. Distingue un conto literario dun conto popular e identifica as características destes últimos.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do LA. - Actividades de ampliación nos RF para traballar o conto popular.
7.1. Sabe redactar unha descrición, a partir duns modelos e duns pasos dados.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do LA.

5. COMPETENCIAS CLAVE: DESCRITORES E DESEMPEÑOS

Competencia	Descritor	Desempeño
<i>Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía</i>	Desenvolver e promover hábitos de vida saudable en canto á alimentación e ao exercicio físico.	Entende a importancia do exercicio físico para a saúde e, en xeral, para o desenvolvemento persoal.
<i>Comunicación lingüística.</i>	Comprender o sentido dos textos orais e escritos.	Desenvolve a través dos distintos tipos de textos a capacidade de delimitar información recibida do contorno.
	Manter unha actitude favorable cara á lectura.	Le a lectura inicial e os distintos textos sobre os que se traballan os conceptos da unidade.
	Expresarse oralmente con corrección, adecuación e coherencia.	Participa en postas en común e expón a súa opinión sobre os temas propostos.
	Utilizar o vocabulario adecuado, as estruturas lingüísticas e as normas ortográficas e gramaticais para elaborar textos escritos e orais.	Escolle un léxico apropiado e variado nas súas producións orais e escritas. Coida a corrección ortográfica e gramatical nos seus escritos.
	Respectar as formas de comunicación en calquera contexto: quenda de palabra, escoita atenta ao interlocutor...	Aplica as regras de quenda de palabra nas intervencións orais que se fan na clase.
	Entender o contexto sociocultural da lingua, así como a súa historia para un mellor uso da mesma.	Entende o uso do galego fóra das nosas fronteiras como resultado de certos avatares históricos.
	Utilizar os coñecementos sobre a lingua para buscar información e ler textos en calquera situación.	Sabe buscar e seleccionar información en diferentes fontes (diccionario, Internet...).
<i>Competencia dixital.</i>	Empregar distintas fontes para a busca de información.	Busca información en diferentes fontes (diccionario, Internet...) para resolver as actividades.
	Manexar ferramentas dixitais para a construción de coñecemento.	Utiliza o CD-Audio para escoitar o texto que introduce a unidade, o da lectura e mais o

		do apartado de «Literatura».
<i>Conciencia e expresións culturais.</i>	Valorar a interculturalidade como unha fonte de riqueza persoal e cultural.	Valora a lingua como signo de identidade do pobo, dentro e fóra das fronteiras propias.
	Apreciar a beleza das expresións artísticas e no cotián.	Capta e valora a beleza da música, da danza e da literatura popular.
<i>Competencias sociais e cívicas.</i>	Recoñecer riqueza na diversidade de opinións e ideas.	Escoita con interese e respecta as opinións dos demais.
<i>Sentido de iniciativa e espírito emprendedor.</i>	Ser constante no traballo superando as dificultades.	Avanza na aprendizaxe con motivación e esforzo.
	Xerar novas e diverxentes posibilidades desde coñecementos previos do tema.	Favorece a creatividade a través da elaboración dos distintos textos.
<i>Aprender a aprender.</i>	Identificar potencialidades persoais como aprendiz: estilos de aprendizaxe, intelixencias múltiples, funcións executivas...	Aplica técnicas de traballo que facilitan a aprendizaxe: esquemas, táboas e resumos.
	Planificar os recursos necesarios e os pasos que cómpre seguir no proceso de aprendizaxe.	Fai un comentario de texto e escribe descrições de acordo cunhas pautas dadas.
	Avaliar a consecución de obxectivos de aprendizaxe.	Comproba o que aprendeu mediante a realización de actividades que traballan, de maneira xeral, os contidos vistos na unidade.

Unidade 6

1. PRESENTACIÓN DA UNIDADE

Título

Estrelas costeiras

Descrición da unidade

Un dos tesouros da xeografía galega son os faros, e con eles ábrese esta unidade. Un texto sobre o de Poriño serve de presentación, e na última dobre páxina faise un percorrido polo Camiño dos Faros, desde Malpica ata Fisterra, unha ruta que permite coñecer a recoñecer a nosa paisaxe de costa.

Na busca dun tesouro afánanse Tom Sawyer e o seu amigo Huck Finn, personaxes inesquecibles de Mark Twain que protagonizan a lectura.

No apartado de «Lingua e sociedade» faise unha breve presentación do ámbito de uso do galego fóra das nosas fronteiras, e fórmulanse tres actividades co fin de investigar e aprender máis sobre o tema.

O «Vocabulario» recolle, nesta ocasión, palabras relacionadas cos cinco sentidos, e trabállanse ademais as palabras homófonas.

A «Gramática» prosegue co tema dos adxectivos determinativos iniciado na unidade anterior, e trátanse nesta ocasión os indefinidos, os interrogativos e exclamativos e os numerais.

A sección de «Ortografía» revisa o uso de *b* e *v*, que malia seren grafías xa traballadas en Primaria, adoitan ofrecer dificultades para o alumnado.

A literatura popular volve estar presente nesta unidade; se na anterior se estudaban os contos, nesta abórdanse as lendas. En relación con este tema, no «Obradoiro de escritura» analízanse as explicacións fantásticas para determinados feitos e propóñese a creación de textos semellantes.

Os contidos organízanse en apartados, de acordo cunha estrutura como esta:

- **Lectura e comentario:** «En busca dun tesouro enterrado» (Mark Twain: *As aventuras de Tom Sawyer*, Edicións Xerais).
- **Lingua:** LINGUA E SOCIEDADE: Galego: lingua internacional. VOCABULARIO: Cos cinco sentidos. Palabras homófonas. GRAMÁTICA: Adxectivos determinativos (2). ORTOGRAFÍA: Uso de *b* e *v*.
- **Literatura:** As lendas. OBRADOIRO DE ESCRITURA: Creación literaria: explicacións fantásticas.

Ao final, inclúese unha dobre páxina (APLICA O QUE SABES), que fai un repaso por medio de actividades de carácter competencial e que enlaza co comezo da unidade. En conxunto, preténdese que os alumnos e alumnas adquiren os seguintes coñecementos:

- Comentario guiado dun texto.
- Ámbito de uso do galego fóra das nosas fronteiras.
- Vocabulario relacionado cos cinco sentidos.
- Palabras homófonas.
- Indefinidos, interrogativos, exclamativos e numerais.
- Uso de *b* e *v*.
- Características das lendas.
- Creación de historias fantásticas.

Temporalización:

Xaneiro: ebreiro:

2. OBXECTIVOS DIDÁCTICOS

- Comentar textos seguindo unhas pautas dadas.
- Coñecer o ámbito de uso do galego fóra das nosas fronteiras.
- Ampliar o vocabulario básico relacionado cos cinco sentidos.
- Usar palabras homófonas e diferenciais das polisémicas.
- Coñecer as formas dos adxectivos determinativos: indefinidos, interrogativos, exclamativos e numerais, e aplicalas correctamente nas producións propias.
- Aplicar as normas de uso de *b* e *v*.
- Recoñecer as características das lendas.
- Crear unha historia fantástica a partir dunhas pautas dadas.

3. CONTIDOS DA UNIDADE - CRITERIOS DE AVALIACIÓN - ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES - COMPETENCIAS CLAVE

Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliáveis	CC
<ul style="list-style-type: none"> - Lectura: texto narrativo. - Ámbito de uso do galego fóra das nosas fronteiras. - Vocabulario relacionado cos cinco sentidos. - Palabras homófonas. - Indefinidos, interrogativos, exclamativos e numerais. - Uso de <i>b</i> e <i>v</i>. - As lendas. - Creación literaria: explicacións fantásticas. 	1. Ler un texto literario coa entoación adecuada e facer o seu comentario.	1.1. Le con fluidez e atención un texto narrativo e coméntao seguindo uns criterios dados.	CCL, CD, CAA
	2. Coñecer o ámbito de uso do galego fóra das nosas fronteiras.	2.1. Coñece onde se fala e onde se estuda galego fóra de Galicia.	CCL, CD, CCEC
	3. Ampliar o vocabulario básico relacionado cos cinco sentidos e lembrar as palabras homófonas.	3.1. Amplía o vocabulario básico relacionado cos cinco sentidos.	CCL
		3.2. Recoñece e emprega correctamente algunhas palabras homófonas.	
	4. Coñecer as formas dos adxectivos determinativos: indefinidos, interrogativos, exclamativos e numerais, e aplicarlas correctamente nas producións propias.	4.1. Coñece e utiliza correctamente as formas dos indefinidos.	CCL
		4.2. Coñece e utiliza correctamente as formas dos interrogativos e exclamativos.	
		4.3. Coñece e utiliza correctamente as formas dos indefinidos.	
	5. Coñecer e aplicar as regras de uso de <i>b</i> e <i>v</i> .	5.1. Aplica correctamente na práctica as regras de uso de <i>b</i> e <i>v</i> .	CCL
6. Recoñecer as características das lendas.	6.1. Identifica a lenda como un xénero da literatura popular e recoñece as súas características propias.	CCL, CD, CCEC	
7. Crear unha historia fantástica a partir dunhas pautas dadas.	7.1. Escribe unha historia fantástica a partir dun modelo e dunhas pautas dadas.	CCL, CSIEE, CAA	

4. SELECCIÓN DE EVIDENCIAS PARA O PORTFOLIO

Libro do alumnado (LA) / Proposta didáctica (PD)

/ Recursos fotocopiáveis (RF)

Estándares de aprendizaxe avaliábeis	Selección de evidencias para o portfolio
1.1. Le con fluidez e atención un texto narrativo e coméntao seguindo uns criterios dados.	<ul style="list-style-type: none"> - Lectura do texto que abre a unidade do LA. - Actividades do apartado «Comentario da lectura», no LA. - Lectura complementaria e actividades sobre ela nos RF.
2.1. Coñece onde se fala e onde se estuda galego fóra de Galicia	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do LA.
3.1. Amplía o vocabulario básico relacionado cos cinco sentidos.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do LA.
3.2. Recoñece e emprega correctamente algunhas palabras homófonas.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do LA. - Actividade de reforzo nos RF para practicar as palabras homófonas.
4.1. Coñece e utiliza correctamente as formas dos indefinidos.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do LA. - Actividades de reforzo nos RF de identificar, clasificar e utilizar os indefinidos.
4.2. Coñece e utiliza correctamente as formas dos interrogativos e exclamativos.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do LA.
4.3. Coñece e utiliza correctamente as formas dos numerais.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do LA. - Actividades de reforzo nos RF de utilizar os numerais.
5.1. Aplica correctamente na práctica as regras de uso de <i>b</i> e <i>v</i> .	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do LA. - Actividade de reforzo nos RF de acentuar palabras. - Ditado na PD.
6.1. Identifica a lenda como un xénero da literatura popular e recoñece as súas características propias.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do LA. - Actividades de ampliación nos RF para identificar as características das lendas.
7.1. Escribe unha historia fantástica a partir dun modelo e dunhas pautas dadas.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do LA.

5. COMPETENCIAS CLAVE: DESCRITORES E DESEMPEÑOS

Competencia	Descritor	Desempeño
<i>Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía</i>	Comprender e interpretar a información presentada en formato gráfico.	Entende a información que achegan un mapa e uns gráficos.
	Expresarse con propiedade na linguaxe matemática.	Entende e usa correctamente os adxectivos determinativos numerais.
<i>Comunicación lingüística.</i>	Comprender o sentido dos textos orais e escritos.	Desenvolve a través dos distintos tipos de textos a capacidade de delimitar información recibida do contorno.
	Manter unha actitude favorable cara á lectura.	Le a lectura inicial e os distintos textos sobre os que se traballan os conceptos da unidade.
	Expresarse oralmente con corrección, adecuación e coherencia.	Participa en postas en común e expón a súa opinión sobre os temas propostos.
	Utilizar o vocabulario adecuado, as estruturas lingüísticas e as normas ortográficas e gramaticais para elaborar textos escritos e orais.	Escolle un léxico apropiado e variado nas súas producións orais e escritas. Coida a corrección ortográfica e gramatical nos seus escritos.
	Compoñer distintos tipos de textos creativamente con sentido literario.	Inventa e escribe historias fantásticas.
	Respectar as formas de comunicación en calquera contexto: quenda de palabra, escoita atenta ao interlocutor...	Aplica as regras de quenda de palabra nas intervencións orais que se fan na clase.
	Utilizar os coñecementos sobre a lingua para buscar información e ler textos en calquera situación.	Sabe buscar e seleccionar información en diferentes fontes (diccionario, Internet...).
	<i>Competencia dixital.</i>	Empregar distintas fontes para a busca de información.

	Manexar ferramentas dixitais para a construción de coñecemento.	Utiliza o CD-Audio para escoitar o texto que introduce a unidade, o da lectura e mais o do apartado de «Literatura». Navega por Internet para coñecer a presenza da lingua galega na Rede.
<i>Conciencia e expresións culturais.</i>	Mostrar respecto cara ao patrimonio cultural mundial nas súas distintas vertentes (artístico-literaria, etnográfica, científico-técnica...), e cara ás persoas que contribuíron ao seu desenvolvemento.	Mostra interese por coñecer a contribución de persoas como Mark Twain ao desenvolvemento da cultura. Valora as achegas dos internautas que traballan por normalizar o uso do galego en Internet.
	Apreciar a beleza das expresións artísticas e no cotián.	Capta e valora a beleza da paisaxe e da literatura popular.
<i>Competencias sociais e cívicas.</i>	Recoñecer riqueza na diversidade de opinións e ideas.	Escoita con interese e respecta as opinións dos demais.
<i>Sentido de iniciativa e espírito emprendedor.</i>	Asumir as responsabilidades encomendadas e dar conta delas.	Participa activamente nas actividades de grupo e asume a tarefa encomendada.
	Ser constante no traballo superando as dificultades.	Avanza na aprendizaxe con motivación e esforzo.
	Xerar novas e diverxentes posibilidades desde coñecementos previos do tema.	Favorece a creatividade a través da elaboración dos distintos textos.
<i>Aprender a aprender.</i>	Identificar potencialidades persoais como aprendiz: estilos de aprendizaxe, intelixencias múltiples, funcións executivas...	Aplica técnicas de traballo que facilitan a aprendizaxe: esquemas, táboas e resumos.
	Planificar os recursos necesarios e os pasos que cómpre seguir no proceso de aprendizaxe.	Fai un comentario de texto e escribe unha historia fantástica de acordo cunhas pautas dadas.
	Avaliar a consecución de obxectivos de aprendizaxe.	Comproba o que aprendeu mediante a realización de actividades que traballan, de maneira xeral, os contidos

		vistos na unidade.
--	--	--------------------

Unidade 7

1. PRESENTACIÓN DA UNIDADE

Título

Versos de noso

Descrición da unidade

Esta unidade ábrese en clave poética, cunha dobre páxina sobre a poeta que atopou o nome das cousas nun país sen voz: Rosalía de Castro. O xénero lírico retomarase no apartado de «Literatura», onde se presentan de maneira sinxela algunhas das súas características máis elementais. E en «Aplica o que sabes» propónse un recital con poemas de Rosalía.

A nosa lingua xa non é só patrimonio cultural de Galicia porque os falantes traspasamos as fronteiras territoriais a través de Internet, como se verá no apartado «Lingua e sociedade».

Ao fío da lectura inicial, protagonizada polo can *Pachín*, o campo semántico seleccionado para traballar no «Vocabulario» refírese aos animais. Abórdanse, ademais, as palabras homónimas.

En «Gramática» comézase co estudo dos pronomes. Dáse unha primeira visión xeral acerca da función e clasificación, para centrarse despois nos pronomes persoais, dos que unicamente se presentan as formas tónicas e as súas contraccións.

A «Ortografía» fai un repaso dalgunhas palabras con *es-* e *ex-*, que ofrecen certa dificultade e ás veces confúndense coas correspondentes en castelán.

En «Literatura» iníciase o estudo do xénero lírico, ao que se lle dedican un total de catro unidades. Nesta primeira, trátanse as características e temas propios do xénero e estúdase a métrica dos versos.

O «Obradoiro de escritura» ocúpase dos textos expositivos. Achega un exemplo de carácter divulgativo e propón a creación doutros, a partir dunha idea e dunhas pautas dadas.

Os contidos organízanse en apartados, de acordo cunha estrutura como esta:

- **Lectura e comentario:** «Pachín» (Xosé Neira Vilas: *Memorias dun neno labrego*, Ed. Galaxia).
- **Lingua:** LINGUA E SOCIEDADE: Galego: lingua de Internet. VOCABULARIO: Animais de proveito. Palabras homónimas. GRAMÁTICA: Os pronomes (1). ORTOGRAFÍA: Palabras con *es-* e con *ex-*. OBRADOIRO DE ESCRITURA: Traballo con textos: textos expositivos.
- **Literatura:** O xénero lírico (1).

Ao final, inclúese unha dobre páxina (APLICA O QUE SABES), que fai un repaso por medio de actividades de carácter competencial e que enlaza co comezo da unidade. En conxunto, preténdese que os alumnos e alumnas adquiran os seguintes coñecementos:

- Comentario guiado dun texto.
- Presenza do galego en Internet.
- Vocabulario relacionado cos animais.
- Palabras homónimas.
- Formas tónicas do pronome persoal.
- Palabras con *es-* e con *ex-*.
- Xénero lírico.
- Creación de textos expositivos.

Temporalización:

Febreiro:

2. OBXECTIVOS DIDÁCTICOS

- Comentar textos seguindo unhas pautas dadas.
- Coñecer a presenza do galego en Internet.
- Ampliar o vocabulario básico relacionado cos animais.
- Recoñecer palabras homónimas.
- Recoñecer e aplicar correctamente as formas tónicas dos pronomes persoais.
- Aplicar correctamente *s* ou *x* nas palabras que comezan por *es-* e *ex-*.
- Recoñecer as características específicas do xénero lírico.
- Escribir textos expositivos.

3. CONTIDOS DA UNIDADE - CRITERIOS DE AVALIACIÓN - ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES - COMPETENCIAS CLAVE

Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliáveis	CC
<ul style="list-style-type: none"> - Lectura: texto narrativo. - Galego: lingua de Internet. - Vocabulario relacionado cos animais. - Palabras homónimas. - Formas tónicas do pronome persoal. - Palabras con <i>es-</i> e con <i>ex-</i>. - Características do xénero lírico. - Traballo con textos: textos expositivos. 	1. Ler un texto literario coa entoación adecuada e facer o seu comentario.	1.1. Le con fluidez e atención un texto narrativo e coméntao seguindo uns criterios dados.	CMCT, CCL, CD, CSC, CAA
	2. Coñecer a presenza do galego en Internet.	2.1. Infórmase e coñece a presenza da lingua galega en Internet.	CCL, CCEC, CSC, CAA
	3. Ampliar o vocabulario básico relacionado cos animais e recoñecer palabras homónimas.	3.1. Amplía o vocabulario básico relacionado cos animais.	CCL
		3.2. Comprende o que son as palabras homónimas.	
	4. Recoñecer e aplicar correctamente as formas tónicas dos pronomes persoais.	4.1. Identifica e utiliza correctamente as formas tónicas do pronome persoal.	CCL
	5. Aplicar correctamente <i>s</i> ou <i>x</i> nas palabras que comezan por <i>es-</i> e <i>ex-</i> .	5.1. Aplica correctamente <i>s</i> ou <i>x</i> nas palabras que comezan por <i>es-</i> e <i>ex-</i> .	CCL
	6. Recoñecer as características específicas do xénero lírico.	6.1. Analiza as características do xénero lírico.	CCL, CCEC
6.2. Mide os versos dun poema atendendo ás posibles licenzas métricas.			
7. Escribir textos expositivos.	7.1. Crea textos expositivos a partir dunhas pautas dadas.	CCL, CAA	

4. SELECCIÓN DE EVIDENCIAS PARA O PORTFOLIO

Libro do alumnado (LA) / Proposta didáctica (PD)

/ Recursos fotocopiáveis (RF)

Estándares de aprendizaxe avaliábles	Selección de evidencias para o portfolio
1.1. Le con fluidez e atención un texto narrativo e coméntao seguindo uns criterios dados.	<ul style="list-style-type: none"> - Lectura do texto que abre a unidade do LA. - Actividades do apartado «Comentario da lectura», no LA. - Lectura complementaria e actividades sobre ela nos RF.
2.1. Infórmase e coñece a presenza da lingua galega en Internet.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do LA.
3.1. Amplía o vocabulario básico relacionado cos animais.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do LA.
3.2. Comprende o que son as palabras homónimas.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do LA. - Actividade de reforzo nos RF de diferenciar palabras homónimas.
4.1. Identifica e utiliza correctamente as formas tónicas do pronome persoal.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do LA. - Actividades de reforzo nos RF de identificar, clasificar e utilizar as formas do pronome persoal tónico.
5.1. Aplica correctamente s ou x nas palabras que comezan por <i>es-</i> e <i>ex-</i> .	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do LA. - Actividade de reforzo nos RF de completar palabras con s ou con x. - Ditado na PD.
6.1. Analiza as características do xénero lírico.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do LA. - Actividades de ampliación nos RF para traballar o xénero lírico.
6.2. Mide os versos dun poema atendendo ás posibles licenzas métricas.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do LA. - Actividades de ampliación nos RF para traballar o xénero lírico.
7.1. Crea textos expositivos a partir dunhas pautas dadas.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do LA.

5. COMPETENCIAS CLAVE: DESCRITORES E DESEMPEÑOS

Competencia	Descritor	Desempeño
<i>Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía</i>	Respectar e preservar a vida dos seres vivos do seu contorno.	Trata con respecto os seres vivos e mostra interese por coñecelos e coidalos.
<i>Comunicación lingüística.</i>	Comprender o sentido dos textos orais e escritos.	Desenvolve a través dos distintos tipos de textos a capacidade de delimitar información recibida do contorno.
	Manter unha actitude favorable cara á lectura.	Le a lectura inicial e os distintos textos sobre os que se traballan os conceptos da unidade.
	Expresarse oralmente con corrección, adecuación e coherencia.	Participa en postas en común e expón a súa opinión sobre os temas propostos. Recita poemas facendo as pausas necesarias e coa entoación adecuada. Fai unha exposición oral diante dos compañeiros e compañeiras.
	Utilizar o vocabulario adecuado, as estruturas lingüísticas e as normas ortográficas e gramaticais para elaborar textos escritos e orais.	Escolle un léxico apropiado e variado nas súas producións orais e escritas. Coida a corrección ortográfica e gramatical nos seus escritos.
	Respectar as formas de comunicación en calquera contexto: quenda de palabra, escoita atenta ao interlocutor...	Aplica as regras de quenda de palabra nas intervencións orais que se fan na clase.
	Utilizar os coñecementos sobre a lingua para buscar información e ler textos en calquera situación.	Sabe buscar e seleccionar información en diferentes fontes (diccionario, Internet...).
<i>Competencia dixital.</i>	Empregar distintas fontes para a busca de información.	Busca información en diferentes fontes (diccionario, Internet...) para resolver as actividades.

	Manexar ferramentas dixitais para a construción de coñecemento.	Utiliza o CD-Audio para escoitar o texto que introduce a unidade, o da lectura e mais o do apartado «Aplica o que sabes». Utiliza aplicacións informáticas para facer os seus traballos.
<i>Conciencia e expresións culturais.</i>	Mostrar respecto cara ao patrimonio cultural mundial nas súas distintas vertentes (artístico-literaria, etnográfica, científico-técnica...), e cara ás persoas que contribuíron ao seu desenvolvemento.	Mostra interese por coñecer a contribución de autores senlleiros da literatura galega ao desenvolvemento da nosa cultura.
	Expresar sentimentos e emocións desde códigos artísticos.	Transmite os sentimentos e emocións a través do recitado de poemas.
	Apreciar a beleza das expresións artísticas e no cotián.	Capta e valora a beleza dos textos literarios.
	Elaborar traballos e presentacións con sentido estético.	Coida a presentación dos seus traballos, tanto as exposicións orais ou o recitado de poemas como textos escritos ou creacións plásticas.
<i>Competencias sociais e cívicas.</i>	Recoñecer riqueza na diversidade de opinións e ideas.	Escoita con interese as intervencións dos demais e respecta as súas opinións.
	Aprender a comportarse desde o coñecemento dos distintos valores.	Rexeita actitudes discriminatorias cara ás linguas.
	Involucrarse ou promover accións cun fin social.	Como falante, mostra unha actitude de compromiso en relación co proceso de normalización da lingua.
<i>Sentido de iniciativa e espírito emprendedor.</i>	Ser constante no traballo superando as dificultades.	Avanza na aprendizaxe con motivación e esforzo.
	Xerar novas e diverxentes posibilidades desde coñecementos	Favorece a creatividade a través da elaboración dos distintos

	previos do tema.	textos.
<i>Aprender a aprender.</i>	Identificar potencialidades persoais como aprendiz: estilos de aprendizaxe, intelixencias múltiples, funcións executivas...	Aplica técnicas de traballo que facilitan a aprendizaxe: esquemas, táboas e resumos.
	Aplicar estratexias para a mellora do pensamento creativo, crítico, emocional, interdependente...	Reflexiona sobre a utilidade do galego, sen deixarse influír por opinións que pretenden desprestixiar a lingua.
	Planificar os recursos necesarios e os pasos que cómpre seguir no proceso de aprendizaxe.	Fai un comentario de texto e elabora un texto expositivo de acordo cunhas pautas dadas.
	Avaliar a consecución de obxectivos de aprendizaxe.	Comproba o que aprendeu mediante a realización de actividades que traballan, de maneira xeral, os contidos vistos na unidade.

Unidade 8

1. PRESENTACIÓN DA UNIDADE

Título

Feito á man en Galicia

Descrición da unidade

O título da unidade fai referencia á artesanía de Galicia, á que se lle dedica a dobre páxina de presentación e un amplo espazo ao final, na sección «Aplica o que sabes». A artesanía é outro deses elementos que singularizan a nosa cultura. Trátase dunha técnica de produción tradicional que prevalece nos nosos días e que, en moitas das súas manifestacións, chega a ser toda unha arte.

Como arte é tamén a poesía. Se ben a lectura da unidade é un fragmento narrativo, o xénero lírico volve ter un importante protagonismo: é o asunto que se desenvolve en «Literatura» (en concreto, a rima, a personificación e a hipérbole) e mais no «Obradoiro de escritura», onde se propón a creación dun poema colectivo.

A tarefa de dignificar a lingua non é responsabilidade exclusiva de escritores e intelectuais, do pasado ou de hoxe. Todos os falantes desempeñan un papel fundamental na súa normalización: usándoa, valorándoa e rexeitando calquera tipo de prexuízo. Este é o asunto que se desenvolve en «Lingua e sociedade».

O léxico que se traballa en «Vocabulario» vén suxerido polos personaxes que poboan a lectura, cada un coa súa peculiar forma de ser e de comportarse. Ese é, precisamente, o campo semántico elixido para este apartado, onde tamén se lembra un dos mecanismos de formación de palabras derivadas: o uso de sufixos.

En «Gramática» seguimos co estudo dos pronomes persoais e centrámonos nesta ocasión nas formas átonas, a súa colocación e as súas funcións.

A «Ortografía» continúa coa revisión de certas grafías que poden ofrecer vacilacións en canto ao seu uso; tratamos aquí as palabras con e sen *h*. Aos problemas ortográficos lóxicos no alumnado, súmanse neste caso as interferencias co castelán, que cómpre evitar a través de abundante práctica.

Os contidos organízanse en apartados, de acordo cunha estrutura como esta:

- **Lectura e comentario:** «Bágoa de Lúa» (Sabela González: *As crónicas de Landereina. Bágoa de Lúa*, Ed. Galaxia).
- **Lingua:** LINGUA E SOCIEDADE: Galego: lingua útil. VOCABULARIO: Maneiras de ser. Os sufixos. GRAMÁTICA: Os pronomes (2). ORTOGRAFÍA: Uso do *h*.
- **Literatura:** O xénero lírico (2). OBRADOIRO DE ESCRITURA: Creación literaria: escribimos poesía.

Ao final, inclúese unha dobre páxina (APLICA O QUE SABES), que fai un repaso por medio de actividades de carácter competencial e que enlaza co comezo da unidade. En conxunto, preténdese que os alumnos e alumnas adquiran os seguintes coñecementos:

- Comentario guiado dun texto.
- Utilidade do galego, dentro e fóra de Galicia.
- Vocabulario relacionado coas formas de ser.
- Formación de palabras derivadas mediante sufixación.
- Formas átonas do pronome persoal.
- Palabras con *h* e sen *h*.

- Xénero lírico (rima, personificación e hipérbole).
- Creación de textos poéticos.

Temporalización:

Marzo:

2. OBXECTIVOS DIDÁCTICOS

- Comentar textos seguindo unhas pautas dadas.
- Recoñecer a utilidade do galego.
- Ampliar o vocabulario básico relacionado coas maneiras de ser.
- Coñecer e aplicar os sufixos máis habituais.
- Recoñecer e aplicar correctamente as formas átonas dos pronomes persoais.
- Identificar e distinguir palabras con e sen *h*.
- Identificar a rima e algunhas figuras literarias en textos poéticos.
- Crear poemas.

3. CONTIDOS DA UNIDADE - CRITERIOS DE AVALIACIÓN - ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES - COMPETENCIAS CLAVE

Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliáveis	CC
<ul style="list-style-type: none"> - Lectura: texto narrativo. - Utilidade do galego. - Vocabulario relacionado coas maneiras de ser. - Formación de palabras mediante sufixos. - Formas átonas do pronome persoal. - Palabras con <i>h</i> e sen <i>h</i>. - Poesía: rima, personificacións e hipérboles. - Creación de poemas. 	1. Ler un texto literario coa entoación adecuada e facer o seu comentario.	1.1. Le con fluidez e atención un texto narrativo e coméntao seguindo uns criterios dados.	CCL, CD, CCEC, CAA
	2. Recoñecer a utilidade do galego.	2.1. Entende a utilidade do galego para comunicarnos entre nós e con xente doutros lugares.	CCL, CCEC, CSC, CAA
	3. Ampliar o vocabulario básico relacionado coas maneiras de ser e coñecer os sufixos máis habituais.	3.1. Amplía o vocabulario básico relacionado coas formas de ser.	CCL
		3.2. Coñece e aplica os sufixos máis habituais na formación de palabras derivadas.	
	4. Recoñecer e aplicar correctamente as formas átonas dos pronomes persoais.	4.1. Recoñece e emprega correctamente as formas átonas do pronome persoal.	CCL
		4.2. Recoñece e emprega correctamente as contraccións de pronomes átonos.	
	5. Identificar e distinguir palabras con e sen <i>h</i> .	5.1. Escribe correctamente palabras con e sen <i>h</i> .	CCL
	6. Identificar a rima e algunhas figuras literarias en textos poéticos.	6.1. Identifica a rima dos poemas e distingue entre rima consonante e asonante.	CCL, CCEC
6.2. Recoñece personificacións e hipérboles en textos poéticos.			

	7. Crear poemas.	7.1. Escribe poemas a partir dunhas pautas dadas.	CCL, CCEC, CAA
--	------------------	---	----------------------

4. SELECCIÓN DE EVIDENCIAS PARA O PORTFOLIO

Libro do alumnado (LA) / Proposta didáctica (PD)

/ Recursos fotocopiáveis (RF)

Estándares de aprendizaxe avaliábeis	Selección de evidencias para o portfolio
1.1. Le con fluidez e atención un texto narrativo e coméntao seguindo uns criterios dados.	<ul style="list-style-type: none"> - Lectura do texto que abre a unidade do LA. - Actividades do apartado «Comentario da lectura», no LA. - Lectura complementaria e actividades sobre ela nos RF.
2.1. Entende a utilidade do galego para comunicarnos entre nós e con xente doutros lugares.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do LA.
3.1. Amplía o vocabulario básico relacionado coas formas de ser.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do LA.
3.2. Coñece e aplica os sufixos máis habituais na formación de palabras derivadas.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do LA. - Actividades de reforzo nos RF de formar palabras mediante sufixación.
4.1. Recoñece e emprega correctamente as formas átonas do pronome persoal.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do LA. - Actividades de reforzo nos RF de utilizar as formas do pronome persoal átono.
4.2. Recoñece e emprega correctamente as contraccións de pronomes átonos.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do LA.
5.1. Escribe correctamente palabras con e sen <i>h</i> .	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do LA. - Actividades de reforzo nos RF de utilizar palabras con <i>h</i> ou sen <i>h</i>. - Ditado na PD.
6.1. Identifica a rima dos poemas e distingue entre rima consonante e asonante.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do LA. - Actividades de ampliación nos RF de analizar poemas.
6.2. Recoñece personificacións e hipérbolos en textos poéticos.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do LA.
7.1. Escribe poemas a partir dunhas pautas dadas.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do LA. - Actividade de ampliación nos RF de crear poemas.

5. COMPETENCIAS CLAVE: DESCRITORES E DESEMPEÑOS

Competencia	Descritor	Desempeño
<i>Comunicación lingüística.</i>	Comprender o sentido dos textos orais e escritos.	Desenvolve a través dos distintos tipos de textos a capacidade de delimitar información recibida do contorno.
	Manter unha actitude favorable cara á lectura.	Le a lectura inicial e os distintos textos sobre os que se traballan os conceptos da unidade.
	Expresarse oralmente con corrección, adecuación e coherencia.	Participa en postas en común e expón a súa opinión sobre os temas propostos. Recita poemas facendo as pausas necesarias e coa entoación adecuada. Fai unha exposición oral diante dos compañeiros e compañeiras.
	Utilizar o vocabulario adecuado, as estruturas lingüísticas e as normas ortográficas e gramaticais para elaborar textos escritos e orais.	Escolle un léxico apropiado e variado nas súas producións orais e escritas. Coida a corrección ortográfica e gramatical nos seus escritos.
	Compoñer distintos tipos de textos creativamente con sentido literario.	Sabe compoñer poemas, seguindo unhas pautas dadas.
	Respectar as formas de comunicación en calquera contexto: quenda de palabra, escoita atenta ao interlocutor...	Aplica as regras de quenda de palabra nas intervencións orais que se fan na clase.
	Utilizar os coñecementos sobre a lingua para buscar información e ler textos en calquera situación.	Sabe buscar e seleccionar información en diferentes fontes (diccionario, Internet...).
	<i>Competencia dixital.</i>	Empregar distintas fontes para a busca de información.
Manexar ferramentas dixitais para a construción de coñecemento.		Utiliza o CD-Audio para escoitar o texto que introduce a unidade e mais o da lectura.

<i>Conciencia e expresións culturais.</i>	Mostrar respecto cara ao patrimonio cultural mundial nas súas distintas vertentes (artístico-literaria, etnográfica, científico-técnica...), e cara ás persoas que contribuíron ao seu desenvolvemento.	Valora os oficios tradicionais como manifestación da cultura popular. Mostra interese pola mitoloxía e o imaxinario fantástico doutros países. Mostra interese por coñecer a contribución de poetas senlleiros ao desenvolvemento da nosa cultura.
	Expresar sentimentos e emocións desde códigos artísticos.	Transmite os sentimentos e emocións a través da creación de poemas.
	Apreciar a beleza das expresións artísticas e no cotián.	Capta e valora a beleza dos textos literarios e das creacións artesanais.
<i>Competencias sociais e cívicas.</i>	Recoñecer riqueza na diversidade de opinións e ideas.	Escoita con interese as intervencións dos demais e respecta as súas opinións.
	Aprender a comportarse desde o coñecemento dos distintos valores.	Rexeita actitudes discriminatorias cara ás linguas.
	Involucrarse ou promover accións cun fin social.	Como falante, mostra unha actitude de compromiso en relación co proceso de normalización da lingua.
<i>Sentido de iniciativa e espírito emprendedor.</i>	Asumir as responsabilidades encomendadas e dar conta delas.	Participa activamente nas actividades de grupo e asume a tarefa encomendada.
	Ser constante no traballo superando as dificultades.	Avanza na aprendizaxe con motivación e esforzo.
	Xerar novas e diverxentes posibilidades desde coñecementos previos do tema.	Favorece a creatividade a través da elaboración dos distintos textos.
<i>Aprender a aprender.</i>	Identificar potencialidades persoais como aprendiz: estilos de aprendizaxe, intelixencias múltiples, funcións executivas...	Aplica técnicas de traballo que facilitan a aprendizaxe: esquemas, táboas e resumos.

	<p>Aplicar estratexias para a mellora do pensamento creativo, crítico, emocional, interdependente...</p>	<p>Reflexiona acerca da actitude máis axeitada en relación coa lingua, sen deixarse influír por posturas negativas ou pouco fundamentadas.</p>
	<p>Planificar os recursos necesarios e os pasos que cómpre seguir no proceso de aprendizaxe.</p>	<p>Fai un comentario de texto e crea poemas de acordo cunhas pautas dadas.</p>
	<p>Avaliar a consecución de obxectivos de aprendizaxe.</p>	<p>Comproba o que aprendeu mediante a realización de actividades que traballan, de maneira xeral, os contidos vistos na unidade.</p>

Unidade 9

1. PRESENTACIÓN DA UNIDADE

Título

Monumento natural

Descrición da unidade

O eixe condutor desta unidade é a natureza. Xa na dobre páxina inicial, os alumnos e alumnas somérxense na paisaxe do souto de Rozabales, onde se atopa a árbore máis vella de Galicia: o castiñeiro de Pumbariños. A continuación, elixiuse unha lectura protagonizada por Pardal e don Gregorio, discípulo e mestre, fascinados ambos polos bichos e os seus costumes. E como non podía ser doutra maneira, o campo semántico que se traballa no «Vocabulario» é, precisamente, o dos seres vivos. Ademais, resérvase un espazo para abordar a prefixación, e así completar os mecanismos de formación de palabras que se iniciaran na unidade previa, cos sufixos.

Na páxina «Lingua e sociedade» faise fincapé na importancia de afastar os prexuízos que existen acerca da lingua e de adoptar unha actitude de valoración e respecto cara a ela, de maneira que poidamos contribuír ao seu enriquecemento e a evitar que desapareza. Ademais, a través das actividades que se propoñen, foméntase o desenvolvemento do pensamento crítico do alumnado.

A sección de «Gramática» comeza o estudo do verbo, tema ao que se lle dedicarán dúas unidades. Lémbrese que son as conxugacións, analízase a estrutura dunha forma verbal e faise unha sinxela clasificación dos verbos en catro grupos.

Na páxina dedicada á «Ortografía», danse algunhas normas básicas para o uso correcto das maiúsculas e apúntanse algúns casos nos que o uso da minúscula é obrigatorio.

A «Literatura» continúa co traballo sobre o xénero lírico; preséntanse algunhas estrofas usuais, clasificadas segundo o número de versos. Os exemplos seleccionados teñen que ver co fío temático que tece a unidade: o contorno natural.

O «Obradoiro de escritura» ocúpase, nesta ocasión, dun tipo de texto non literario: as instrucións. Defínense as súas principais características, ofrécense exemplos e propónse a creación dun breve texto instrutivo a partir dos modelos dados.

Os contidos organízanse en apartados, de acordo cunha estrutura como esta:

- **Lectura e comentario:** «Pardal» (Manuel Rivas: *Que me queres, amor?*, Ed. Galaxia).
- **Lingua:** LINGUA E SOCIEDADE: Galego: sen prexuízos. VOCABULARIO: Seres moi vivos. Os prefixos. GRAMÁTICA: O verbo (1). ORTOGRAFÍA: Uso das maiúsculas. OBRADOIRO DE ESCRITURA: Traballo con textos: textos instrutivos.
- **Literatura:** O xénero lírico (3).

Ao final, inclúese unha dobre páxina (APLICA O QUE SABES), que fai un repaso por medio de actividades de carácter competencial e que enlaza co comezo da unidade. En conxunto, preténdese que os alumnos e alumnas adquiran os seguintes coñecementos:

- Comentario guiado dun texto.
- Prexuízos lingüísticos.
- Vocabulario relacionado cos seres vivos.
- Formación de palabras derivadas mediante prefixación.
- Estrutura morfolóxica do verbo, conxugacións verbais, clasificación dos verbos.
- Uso das maiúsculas.

- Xénero lírico (estrofas; antítese, repetición e anáfora).
- Creación de textos instrutivos.

Temporalización:

Marzo: Abril:

2. OBXECTIVOS DIDÁCTICOS

- Comentar textos seguindo unhas pautas dadas.
- Coñecer o concepto de *prexuízo lingüístico*.
- Ampliar o vocabulario básico relacionado cos seres vivos.
- Coñecer e aplicar os prefixos máis habituais.
- Recoñecer o verbo, analizar os seus compoñentes morfolóxicos e utilizar correctamente as formas nominais.
- Coñecer e aplicar as regras que rexen o uso das maiúsculas.
- Analizar textos pertencentes ao xénero lírico e identificar certas estrofas.
- Analizar e crear textos instrutivos.

3. CONTIDOS DA UNIDADE - CRITERIOS DE AVALIACIÓN - ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES - COMPETENCIAS CLAVE

Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliáveis	CC	
<ul style="list-style-type: none"> - Lectura: texto narrativo. - Prexuízos lingüísticos. - Vocabulario relacionado cos seres vivos. - Formación de palabras derivadas mediante prefixos. - Verbo: análise morfolóxica, conxugacións e formas nominais. - Uso das maiúsculas. - Análise de textos do xénero lírico e identificación dalgunhas estrofas. - Traballo con textos: textos instrutivos. 	1. Ler un texto literario coa entoación adecuada e facer o seu comentario.	1.1. Le con fluidez e atención un texto narrativo e coméntao seguindo uns criterios dados.	CMCT, CCL, CD, CAA	
	2. Coñecer o concepto de <i>prexuízo lingüístico</i> .	2.1. Coñece o concepto de prexuízo lingüístico.	CCL, CCEC, CSC, CAA	
	3. Ampliar o vocabulario básico relacionado cos seres vivos e coñecer os prefixos máis habituais.	3.1. Amplía o vocabulario básico relacionado cos seres vivos.	3.2. Coñece e aplica os prefixos máis habituais na formación de palabras derivadas.	CMCT, CCL
		4. Recoñecer o verbo, analizar os seus compoñentes morfolóxicos e utilizar correctamente as formas nominais.		
		4.2. Analiza morfoloxicamente formas verbais dadas.		
	5. Coñecer e aplicar as regras que rexen o uso das maiúsculas.	5.1. Coñece e aplica correctamente as regras que rexen o uso das maiúsculas.	CCL	
	6. Analizar textos pertencentes ao xénero lírico e identificar certas estrofas.	6.1. Analiza textos pertencentes ao xénero lírico e identifica as estrofas.	CCL, CCEC	
7. Analizar e crear textos instrutivos.	7.1. Comprende a intención comunicativa dun texto e as características propias dun texto instrutivo.	CCL, CAA		

4. SELECCIÓN DE EVIDENCIAS PARA O PORTFOLIO

Libro do alumnado (LA) / Proposta didáctica (PD)

/ Recursos fotocopiabes (RF)

Estándares de aprendizaxe avaliados	Selección de evidencias para o portfolio
1.1. Le con fluidez e atención un texto narrativo e coméntao seguindo uns criterios dados.	<ul style="list-style-type: none"> - Lectura do texto que abre a unidade do LA. - Actividades do apartado «Comentario da lectura», no LA. - Lectura complementaria e actividades sobre ela nos RF.
2.1. Coñece o concepto de <i>prexuízo lingüístico</i> .	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do LA.
3.1. Amplía o vocabulario básico relacionado cos seres vivos.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do LA.
3.2. Coñece e aplica os prefixos máis habituais na formación de palabras derivadas.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do LA. - Actividades de reforzo nos RF de formar palabras mediante prefixación.
4.1. Identifica a conxugación á que pertence unha forma verbal e di as súas formas nominais.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do LA. - Actividades de reforzo nos RF sobre as formas nominais dos verbos.
4.2. Analiza morfoloxicamente formas verbais dadas.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do LA. - Actividades de reforzo nos RF de analizar verbos morfoloxicamente.
5.1. Coñece e aplica correctamente as regras que rexen o uso das maiúsculas.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do LA. - Actividades de reforzo nos RF de utilizar correctamente as maiúsculas. - Ditado na PD.
6.1. Analiza textos pertencentes ao xénero lírico e identifica as estrofas.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do LA. - Actividades de ampliación nos RF de analizar poemas.
7.1. Comprende a intención comunicativa dun texto e as características propias dun texto instrutivo.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do LA.

5. COMPETENCIAS CLAVE: DESCRITORES E DESEMPEÑOS

Competencia	Descritor	Desempeño
<i>Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía.</i>	Interactuar co contorno natural de maneira respectuosa.	Respecta e valora o noso patrimonio natural.
	Respectar e preservar a vida dos seres vivos do seu contorno.	Trata con respecto os seres vivos e mostra interese por coñecelos e coidalos.
	Comprender e interpretar a información presentada en formato gráfico.	Entende a información que achega un atlas.
<i>Comunicación lingüística.</i>	Comprender o sentido dos textos orais e escritos.	Desenvolve a través dos distintos tipos de textos a capacidade de delimitar información recibida do contorno.
	Manter unha actitude favorable cara á lectura.	Le a lectura inicial e os distintos textos sobre os que se traballan os conceptos da unidade.
	Expresarse oralmente con corrección, adecuación e coherencia.	Participa en postas en común e expón a súa opinión sobre os temas propostos.
	Utilizar o vocabulario adecuado, as estruturas lingüísticas e as normas ortográficas e gramaticais para elaborar textos escritos e orais.	Escolle un léxico apropiado e variado nas súas producións orais e escritas. Coida a corrección ortográfica e gramatical nos seus escritos.
	Respectar as formas de comunicación en calquera contexto: quenda de palabra, escoita atenta ao interlocutor...	Aplica as regras de quenda de palabra nas intervencións orais que se fan na clase.
	Utilizar os coñecementos sobre a lingua para buscar información e ler textos en calquera situación.	Sabe buscar e seleccionar información en diferentes fontes (diccionario, Internet...).
	Producir textos escritos de diversa complexidade para o seu uso en situacións cotiás ou de materias diversas.	Sabe escribir textos instrutivos e coñece a súa utilidade.
<i>Competencia dixital.</i>	Empregar distintas fontes para a busca de información.	Busca información en diferentes fontes (diccionario, enciclopedia, Internet...) para resolver as

		actividades.
	Manexar ferramentas dixitais para a construción de coñecemento.	Utiliza o CD-Audio para escoitar o texto que introduce a unidade e mais o da lectura. Utiliza aplicacións informáticas para facer os seus traballos.
<i>Conciencia e expresións culturais.</i>	Apreciar os valores culturais do patrimonio natural e da evolución do pensamento científico.	Valora a flora e a fauna propias de Galicia como parte do noso patrimonio que nos define como pobo.
	Apreciar a beleza das expresións artísticas e no cotián.	Capta e valora a beleza dos textos literarios e da paisaxe.
<i>Competencias sociais e cívicas.</i>	Recoñecer riqueza na diversidade de opinións e ideas.	Escoita con interese as intervencións dos demais e respecta as súas opinións.
	Aprender a comportarse desde o coñecemento dos distintos valores.	Rexeita actitudes discriminatorias cara ás linguas.
	Involucrarse ou promover accións cun fin social.	Como falante, mostra unha actitude de compromiso en relación co proceso de normalización da lingua.
<i>Sentido de iniciativa e espírito emprendedor.</i>	Ser constante no traballo superando as dificultades.	Avanza na aprendizaxe con motivación e esforzo.
	Xerar novas e diverxentes posibilidades desde coñecementos previos do tema.	Favorece a creatividade a través da elaboración dos distintos textos.
<i>Aprender a aprender.</i>	Identificar potencialidades persoais como aprendiz: estilos de aprendizaxe, intelixencias múltiples, funcións executivas...	Aplica técnicas de traballo que facilitan a aprendizaxe: esquemas, táboas e resumos.
	Aplicar estratexias para a mellora do pensamento creativo, crítico, emocional, interdependente...	Reflexiona acerca da actitude máis axeitada en relación coa lingua.
	Planificar os recursos necesarios e os pasos que cómpre seguir no	Fai un comentario de texto e crea textos instrutivos de

	proceso de aprendizaxe.	acordo cunhas pautas dadas.
	Avaliar a consecución de obxectivos de aprendizaxe.	Comproba o que aprendeu mediante a realización de actividades que traballan, de maneira xeral, os contidos vistos na unidade.

Unidade 10

1. PRESENTACIÓN DA UNIDADE

Título

Lingua e tradición

Descrición da unidade

De novo, a natureza serve de marco para a unidade. É primavera, e os Maios cobran protagonismo. De feito, a dobre páxina inicial explica brevemente en que consiste esta festa, que se ilustra cunha vistosa imaxe. As coplas, elemento fundamental da celebración, trabállanse no «Obradoiro de escritura», onde se propón a creación de cantigas, a partir duns modelos dados.

Seguimos de foliada na lectura, un «retrínco» de Castelao protagonizado por Peito de Lobo e o seu cabezudo. E tamén no «Vocabulario», que recolle termos relacionados coas festas. Nesta sección, ademais, resérvase un pequeno espazo para as palabras compostas.

No apartado «Lingua e sociedade» faise unha reflexión acerca das actitudes dos falantes cara ao galego e de como o futuro da lingua depende delas.

A «Gramática» continúa co estudo do verbo e trabállase a asimilación das formas dos verbos regulares, así como a maioría dos que, sendo regulares, ofrecen certas peculiaridades ou variacións.

Na «Ortografía» comeza un repaso dos signos de puntuación que continuará nas dúas unidades seguintes.

Os contidos organízanse en apartados, de acordo cunha estrutura como esta:

- **Lectura e comentario:** «Peito de Lobo» (Alfonso Daniel Rodríguez Castelao: *Retrincos*, Ed. Galaxia).
- **Lingua:** LINGUA E SOCIEDADE: Galego: actitudes positivas. VOCABULARIO: Hoxe... de festa. As palabras compostas. GRAMÁTICA: O verbo (2). ORTOGRAFÍA: Signos de puntuación (1).
- **Literatura:** O xénero lírico (4). OBRADOIRO DE ESCRITURA: Creación literaria: cantigas e cancións.

Ao final, inclúese unha dobre páxina (APLICA O QUE SABES), que fai un repaso por medio de actividades de carácter competencial e que enlaza co comezo da unidade. En conxunto, preténdese que os alumnos e alumnas adquiran os seguintes coñecementos:

- Comentario guiado dun texto.
- Actitudes lingüísticas.
- Vocabulario relacionado coa festa.
- Estrutura e formación das palabras compostas.
- Conxugación de verbos regulares con certas peculiaridades ou variacións.
- Uso do punto.
- Lírica popular: cantigas e romances.
- Creación de cantigas.

Temporalización:

Abril:

Maio:

2. OBXECTIVOS DIDÁCTICOS

- Comentar textos seguindo unhas pautas dadas.
- Identificar diferentes actitudes lingüísticas
- Ampliar o vocabulario básico relacionado coa festa.
- Formar palabras compostas.
- Saber conxugar verbos regulares e identificar as peculiaridades dalgúns deles.
- Coñecer as regras de uso do punto.
- Recoñecer algunhas manifestacións da lírica popular: cantigas e romances.
- Crear cantigas.

3. CONTIDOS DA UNIDADE - CRITERIOS DE AVALIACIÓN - ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES – COMPETENCIAS CLAVE

Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliáveis	CC
<ul style="list-style-type: none"> - Lectura: texto narrativo. - Actitudes lingüísticas. - Vocabulario relacionado coa festa. - Formación de palabras compostas. - Conxugación de verbos regulares, con ou sen variacións. - Uso do punto. - Manifestacións da lírica popular: cantigas e romances. - Creación de cantigas. 	1. Ler un texto literario coa entoación adecuada e facer o seu comentario.	1.1. Le con fluidez e atención un texto narrativo e coméntao seguindo uns criterios dados.	CMCT, CCL, CD, CCEC, CAA
	2. Identificar diferentes actitudes lingüísticas.	2.1. Comenta diferentes actitudes lingüísticas.	CCL, CCEC, CSC, CAA
	3. Ampliar o vocabulario básico relacionado coa festa e formar palabras compostas.	3.1. Amplía o vocabulario básico relacionado coa festa.	CCL, CCEC
		3.2. Forma palabras compostas.	
	4. Saber conxugar verbos regulares e identificar as peculiaridades dalgúns deles.	4.1. Sabe conxugar os verbos regulares.	CCL
		4.2. Sabe conxugar algúns verbos regulares con variacións ou que poden ofrecer certas dúbidas respecto da súa regularidade.	
	5. Coñecer as regras de uso do punto.	5.1. Coñece e aplica correctamente as regras de uso do punto.	CCL
	6. Recoñecer algunhas manifestacións da lírica popular: cantigas e romances.	6.1. Identifica cantigas e romances como manifestacións da lírica popular.	CCL, CD, CCEC
7. Crear cantigas.	7.1. Crea cantigas a partir duns modelos dados.	CCL, CAA	

4. SELECCIÓN DE EVIDENCIAS PARA O PORTFOLIO

Libro do alumnado (LA) / Proposta didáctica (PD)

/ Recursos fotocopiáveis (RF)

Estándares de aprendizaxe avaliábeis	Selección de evidencias para o portfolio
1.1. Le con fluidez e atención un texto narrativo e coméntao seguindo uns criterios dados.	<ul style="list-style-type: none"> - Lectura do texto que abre a unidade do LA. - Actividades do apartado «Comentario da lectura», no LA. - Lectura complementaria e actividades sobre ela nos RF.
2.1. Comenta diferentes actitudes lingüísticas.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do LA.
3.1. Amplía o vocabulario básico relacionado coa festa.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do LA.
3.2. Forma palabras compostas.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do LA. - Actividades de reforzo nos RF de formar palabras compostas.
4.1. Sabe conxugar os verbos regulares.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do LA. - Actividades de reforzo de definir morfoloxicamente formas de verbos regulares.
4.2. Sabe conxugar algúns verbos regulares con variacións ou que poden ofrecer certas dúbidas respecto da súa regularidade.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do LA. - Actividades de reforzo nos RF sobre a conxugación de verbos regulares con certas variacións.
5.1. Coñece e aplica correctamente as regras de uso do punto.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do LA. - Actividades de reforzo nos RF de utilizar correctamente o punto. - Ditado na PD.
6.1. Identifica cantigas e romances como manifestacións da lírica popular.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do LA. - Actividades de ampliación nos RF de analizar poemas.
7.1. Crea cantigas a partir duns modelos dados.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do LA.

5. COMPETENCIAS CLAVE: DESCRITORES E DESEMPEÑOS

Competencia	Descritor	Desempeño
<i>Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía.</i>	Xerar criterios persoais sobre a visión social da estética do corpo humano fronte ao coidado saudable do mesmo.	É consciente da importancia e preponderancia da saúde sobre o aspecto físico.
<i>Comunicación lingüística.</i>	Comprender o sentido dos textos orais e escritos.	Desenvolve a través dos distintos tipos de textos a capacidade de delimitar información recibida do contorno.
	Manter unha actitude favorable cara á lectura.	Le a lectura inicial e os distintos textos sobre os que se traballan os conceptos da unidade.
	Expresarse oralmente con corrección, adecuación e coherencia.	Participa en postas en común e expón a súa opinión sobre os temas propostos. Recita poemas.
	Utilizar o vocabulario adecuado, as estruturas lingüísticas e as normas ortográficas e gramaticais para elaborar textos escritos e orais.	Escolle un léxico apropiado e variado nas súas producións orais e escritas. Coida a corrección ortográfica e gramatical nos seus escritos.
	Compoñer distintos tipos de textos creativamente con sentido literario.	Traduce cancións e escribe cantigas.
	Respectar as formas de comunicación en calquera contexto: quenda de palabra, escoita atenta ao interlocutor...	Aplica as regras de quenda de palabra nas intervencións orais que se fan na clase.
	Utilizar os coñecementos sobre a lingua para buscar información e ler textos en calquera situación.	Sabe buscar e seleccionar información en diferentes fontes (diccionario, Internet...).
	<i>Competencia dixital.</i>	Empregar distintas fontes para a busca de información.
Manexar ferramentas dixitais para a construción de coñecemento.		Utiliza o CD-Audio para escoitar o texto que introduce a unidade, o da lectura e mais o do apartado de «Literatura».

<i>Conciencia e expresións culturais.</i>	Mostrar respecto cara ao patrimonio cultural mundial nas súas distintas vertentes (artístico-literaria, etnográfica, científico-técnica...), e cara ás persoas que contribuíron ao seu desenvolvemento.	Valora a lingua, a literatura popular e as tradicións como expresións da nosa cultura. Mostra interese pola obra de escritores galegos consagrados.
	Apreciar a beleza das expresións artísticas e no cotián.	Capta e valora a beleza dos textos literarios e das festas populares.
<i>Competencias sociais e cívicas.</i>	Recoñecer riqueza na diversidade de opinións e ideas.	Escoita con interese as intervencións dos demais e respecta as súas opinións.
	Aprender a comportarse desde o coñecemento dos distintos valores.	Rexeita actitudes discriminatorias cara ás linguas.
	Involucrarse ou promover accións cun fin social.	Como falante, mostra unha actitude de compromiso en relación co proceso de normalización da lingua.
<i>Sentido de iniciativa e espírito emprendedor.</i>	Ser constante no traballo superando as dificultades.	Avanza na aprendizaxe con motivación e esforzo.
	Xerar novas e diverxentes posibilidades desde coñecementos previos do tema.	Favorece a creatividade a través da elaboración dos distintos textos.
<i>Aprender a aprender.</i>	Identificar potencialidades persoais como aprendiz: estilos de aprendizaxe, intelixencias múltiples, funcións executivas...	Aplica técnicas de traballo que facilitan a aprendizaxe: esquemas, táboas, fichas e resumos.
	Aplicar estratexias para a mellora do pensamento creativo, crítico, emocional, interdependente...	Reflexiona acerca da súa responsabilidade en relación co futuro da lingua.
	Planificar os recursos necesarios e os pasos que cómpre seguir no proceso de aprendizaxe.	Fai un comentario de texto e crea cantigas de acordo cunhas pautas dadas.
	Avaliar a consecución de obxectivos de aprendizaxe.	Comproba o que aprendeu mediante a realización de actividades que traballan, de maneira xeral, os contidos

		vistos na unidade.
--	--	--------------------

Unidade 11

1. PRESENTACIÓN DA UNIDADE

Título

De feira no mar

Descrición da unidade

Os alimentos e, especialmente os produtos do mar, constitúen o eixe temático vertebrador desta unidade. De feito, ábrese cunha dobre páxina sobre a pesca, ilustrada por unha fotografía de Conxemar, feira internacional que medra cada ano en número de expositores e visitantes. Ao fío desta presentación, o «Vocabulario» reúne un conxunto de verbos relacionados coas accións de cociñar e comer. Neste apartado, ademais, resérvase un breve espazo para repasar os castelanismos léxicos.

Tamén a lectura conecta co texto inicial, no sentido de que se centra no poder da publicidade para dar a coñecer as novidades do mercado. Os anuncios retómanse no «Obradoiro de escritura», onde se expón a súa finalidade e se recollen diferentes exemplos.

A natureza e as tradicións asociadas a ela forman parte do noso patrimonio, igual que a lingua. A través dunha breve exposición e dunha serie de actividades de aplicación, o apartado «Lingua e sociedade» invita a reflexionar acerca da responsabilidade de cada un en relación co futuro do galego.

Rematado xa o estudo do verbo, a sección de «Gramática» dedícase aos adverbios e locucións adverbiais. Clasifícanse en táboas, explícase a súa función e ofrécese diversos exercicios de aplicación.

En «Ortografía» continúa o repaso dos signos de puntuación. A coma e o punto e coma ocupan dúas páxinas nas que, á parte dunha exposición teórica, achéganse actividades para practicar.

Despois dun amplo percorrido pola narrativa e a poesía, esta vez a «Literatura» detense no teatro, para analizar as súas principais características, coñecer os subxéneros e traballar sobre algúns exemplos.

Os contidos organízanse en apartados, de acordo cunha estrutura como esta:

- **Lectura e comentario:** «Vanessa e o anuncio de televisión» (Agustín Fernández Paz: *Contos por palabras*, Edicións Xerais).
- **Lingua:** LINGUA E SOCIEDADE: Galego: o futuro depende de ti. VOCABULARIO: Cociñar e comer. Castelanismos léxicos. GRAMÁTICA: Os adverbios. ORTOGRAFÍA: Signos de puntuación (2). OBRADOIRO DE ESCRITURA: Creación literaria: taller de teatro.
- **Literatura:** O xénero dramático.

Ao final, inclúese unha dobre páxina (APLICA O QUE SABES), que fai un repaso por medio de actividades de carácter competencial e que enlaza co comezo da unidade. En conxunto, preténdese que os alumnos e alumnas adquiren os seguintes coñecementos:

- Comentario guiado dun texto.
- Futuro do galego.
- Verbos relacionados con cociñar e comer.
- Castelanismos léxicos.
- Adverbios e locucións adverbiais.
- Uso da coma e do punto e coma.
- Características do xénero dramático e subxéneros teatrais.

- Creación de textos teatrais.

Temporalización:

Maio:

2. OBXECTIVOS DIDÁCTICOS

- Comentar textos seguindo unhas pautas dadas.
- Recoñecer a responsabilidade dos falantes no futuro da lingua.
- Ampliar o vocabulario básico relacionado coas accións de cociñar e comer.
- Identificar castelanismos léxicos.
- Recoñecer os adverbios e a súa función, e identificar as distintas clases de adverbios e locucións adverbiais.
- Coñecer as regras de uso da coma e do punto e coma.
- Recoñecer as características básicas do texto dramático.
- Transformar e crear textos teatrais.

3. CONTIDOS DA UNIDADE - CRITERIOS DE AVALIACIÓN - ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES – COMPETENCIAS CLAVE

Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliáveis	CC
<ul style="list-style-type: none"> - Lectura: texto narrativo. - Creación de textos teatrais. - Verbos relacionados coas accións de cociñar e comer. - Castelanismos léxicos. - Adverbios e locucións adverbiais. - Uso da coma e do punto e coma. - Xénero teatral. - Creación de textos teatrais. 	1. Ler un texto literario coa entoación adecuada e facer o seu comentario.	1.1. Le con fluidez e atención un texto narrativo e coméntao seguindo uns criterios dados.	CCL, CD, CAA
	2. Recoñecer a responsabilidade dos falantes no futuro da lingua.	2.1. Reflexiona sobre o futuro do galego e é consciente da importancia de usalo nos diferentes ámbitos da vida cotiá.	CCL, CCEC, CSC, CAA
	3. Ampliar o vocabulario básico relacionado coas accións de cociñar e comer festa e identificar castelanismos léxicos.	3.1. Amplía o vocabulario básico relacionado coas accións de cociñar e comer.	CMCT, CCL
		3.2. Identifica e corrixe algúns castelanismos léxicos.	
	4. Recoñecer os adverbios e a súa función, e identificar as distintas clases de adverbios e locucións adverbiais.	4.1. Identifica os adverbios e as locucións adverbiais e recoñece a súa función.	CCL
		4.2. Clasifica os adverbios e locucións adverbiais segundo o significado que expresen.	
	5. Diferenciar a función da coma e do punto e coma.	5.1. Aplica correctamente a coma e o punto e coma en diversos textos.	CCL
6. Recoñecer as características básicas do texto dramático.	6.1. Recoñece as características básicas do xénero teatral.	CCL, CD, CCEC	
7. Transformar e crear textos teatrais.	7.1. Transforma e crea textos teatrais.	CCL, CAA	

#

4. SELECCIÓN DE EVIDENCIAS PARA O PORTFOLIO

Libro do alumnado (LA) / Proposta didáctica (PD)

/ Recursos fotocopiáveis (RF)

Estándares de aprendizaxe avaliábeis	Selección de evidencias para o portfolio
1.1. Le con fluidez e atención un texto narrativo e coméntao seguindo uns criterios dados.	<ul style="list-style-type: none"> - Lectura do texto que abre a unidade do LA. - Actividades do apartado «Comentario da lectura», no LA. - Lectura complementaria e actividades sobre ela nos RF.
2.1. Reflexiona sobre o futuro do galego e é consciente da importancia de usalo nos diferentes ámbitos da vida cotiá.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do LA.
3.1. Amplía o vocabulario básico relacionado coas accións de cociñar e comer.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do LA. - Actividade de reforzo nos RF para traballar o léxico estudado.
3.2. Identifica e corrixe algúns castelanismos léxicos.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do LA. - Actividade de reforzo nos RF de identificar castelanismos.
4.1. Identifica os adverbios e as locucións adverbiais e recoñece a súa función.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do LA. - Actividade de reforzo de utilizar locucións adverbiais.
4.2. Clasifica os adverbios e locucións adverbiais segundo o significado que expresen.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do LA. - Actividade de reforzo nos RF de clasificar adverbios.
5.1. Aplica correctamente a coma e o punto e coma en diversos textos.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do LA. - Actividades de reforzo nos RF de utilizar correctamente a coma e o punto e coma. - Ditado na PD.
6.1. Recoñece as características básicas do xénero teatral.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do LA. - Actividades de ampliación nos RF de analizar un texto teatral.
7.1. Transforma e crea textos teatrais.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do LA.

5. COMPETENCIAS CLAVE: DESCRITORES E DESEMPEÑOS

Competencia	Descritor	Desempeño
<i>Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía.</i>	Desenvolver e promover hábitos de vida saudable en canto á alimentación e ao exercicio físico.	É consciente da importancia de levar unha dieta sa e equilibrada.
<i>Comunicación lingüística.</i>	Comprender o sentido dos textos orais e escritos.	Desenvolve a través dos distintos tipos de textos a capacidade de delimitar información recibida do contorno.
	Manter unha actitude favorable cara á lectura.	Le a lectura inicial e os distintos textos sobre os que se traballan os conceptos da unidade.
	Expresarse oralmente con corrección, adecuación e coherencia.	Mostra interese por expresarse con corrección. Participa en postas en común e expón a súa opinión sobre os temas propostos. Sabe facer unha lectura dramatizada.
	Utilizar o vocabulario adecuado, as estruturas lingüísticas e as normas ortográficas e gramaticais para elaborar textos escritos e orais.	Escolle un léxico apropiado e variado nas súas producións orais e escritas, evitando os castellanismos. Coida a corrección ortográfica e gramatical nos seus escritos.
	Respectar as formas de comunicación en calquera contexto: quenda de palabra, escoita atenta ao interlocutor...	Aplica as regras de quenda de palabra nas intervencións orais que se fan na clase.
	Manexar elementos de comunicación non verbal, ou en diferentes rexistros, nas diversas situacións comunicativas.	Utiliza elementos non-textuais na creación e carteis e doutro tipo de mensaxes publicitarias.
	Utilizar os coñecementos sobre a lingua para buscar información e ler textos en calquera situación.	Sabe buscar e seleccionar información en diferentes fontes (diccionario, Internet...).
	Producir textos escritos de diversa complexidade para o seu uso en situacións cotiás ou de materias	Crea anuncios publicitarios.

	diversas.	
<i>Competencia dixital.</i>	Empregar distintas fontes para a busca de información.	Busca información en diferentes fontes (diccionario, Internet...) para resolver as actividades.
	Comprender as mensaxes que veñen dos medios de comunicación.	Interpreta con criterio propio as mensaxes publicitarias que transmiten os medios de comunicación.
	Manexar ferramentas dixitais para a construción de coñecemento.	Utiliza o CD-Audio para escoitar o texto que introduce a unidade, o da lectura e mais o do apartado de «Literatura».
<i>Conciencia e expresións culturais.</i>	Apreciar a beleza das expresións artísticas e no cotián.	Capta e entende o valor literario das pezas teatrais.
<i>Competencias sociais e cívicas.</i>	Recoñecer riqueza na diversidade de opinións e ideas.	Escoita con interese as intervencións dos demais e respecta as súas opinións.
	Involucrarse ou promover accións cun fin social.	Como falante, mostra unha actitude de compromiso en relación cos procesos de normalización e normativización da lingua.
<i>Sentido de iniciativa e espírito emprendedor.</i>	Ser constante no traballo superando as dificultades.	Avanza na aprendizaxe con motivación e esforzo.
	Xerar novas e diverxentes posibilidades desde coñecementos previos do tema.	Favorece a creatividade a través da elaboración dos distintos textos.
<i>Aprender a aprender.</i>	Identificar potencialidades persoais como aprendiz: estilos de aprendizaxe, intelixencias múltiples, funcións executivas...	Aplica técnicas de traballo que facilitan a aprendizaxe: esquemas, táboas e resumos.
	Aplicar estratexias para a mellora do pensamento creativo, crítico, emocional, interdependente...	Reflexiona acerca da súa responsabilidade en relación co futuro da lingua. Desenvolve o pensamento crítico necesario para interpretar adecuadamente as

		mensaxes publicitarias.
	Planificar os recursos necesarios e os pasos que cómpre seguir no proceso de aprendizaxe.	Fai un comentario de texto e crea anuncios publicitarios de acordo cunhas pautas dadas.
	Avaliar a consecución de obxectivos de aprendizaxe.	Comproba o que aprendeu mediante a realización de actividades que traballan, de maneira xeral, os contidos vistos na unidade.

Unidade 12

1. PRESENTACIÓN DA UNIDADE

Título

De traballo a deporte

Descrición da unidade

Acaba o curso, achéganse as vacacións e unha boa maneira de aproveitalas é practicando exercicio físico. Así, en clave deportiva, desenvólvese esta última unidade, que se abre e se pecha embarcada en traíñeiras.

Deportista é tamén unha das personaxes que protagonizan a lectura inicial, así como o campo semántico que se traballa no «Vocabulario». Neste apartado resérvase, ademais, un pequeno espazo para os préstamos lingüísticos. No ámbito do deporte (en concreto, da halterofilia), enmárcase así mesmo o cómic que ilustra a sección de «Literatura».

En «Lingua e sociedade» insítese na responsabilidade dos falantes de cara ao futuro da nosa lingua, un asunto que xa se tratara nas dúas unidades anteriores. Nesta ocasión, faise fincapé na corrección e na importancia de evitar castelanismos.

A «Gramática» conclúe o percorrido polas distintas clases de palabras, e ocúpase nesta ocasión dos nexos: preposicións, locucións prepositivas, conxuncións e locucións prepositivas.

E na «Ortografía» remata tamén un repaso que se iniciara na unidade 10: o dos signos de puntuación. Esta vez, trabállanse os dous puntos, os puntos suspensivos e os signos de interrogación e de admiración.

Os contidos organízanse en apartados, de acordo cunha estrutura como esta:

- **Lectura e comentario:** «Matilda e a señorita Trunchbull» (Roald Dahl: *Matilda*, Ed. Alfaguara-Obradoiro).
- **Lingua:** LINGUA E SOCIEDADE: Galego: corrección. VOCABULARIO: O deporte é saúde. Préstamos. GRAMÁTICA: Preposicións e conxuncións. ORTOGRAFÍA: Signos de puntuación (3).
- **Literatura:** O cómic. OBRADOIRO DE ESCRITURA: Traballo con textos: que anuncias?

Ao final, inclúese unha dobre páxina (APLICA O QUE SABES), que fai un repaso por medio de actividades de carácter competencial e que enlaza co comezo da unidade. En conxunto, preténdese que os alumnos e alumnas adquiran os seguintes coñecementos:

- Comentario guiado dun texto.
- Corrección lingüística.
- Vocabulario relacionado co deporte.
- Préstamos lingüísticos.
- Preposicións, locucións prepositivas, conxuncións e locucións conxuntivas.
- Uso dos dous puntos, dos puntos suspensivos e dos signos de interrogación e de admiración.
- Características do cómic.
- Textos publicitarios.

Temporalización:

Xuño:

2. OBXECTIVOS DIDÁCTICOS

- Comentar textos seguindo unhas pautas dadas.
- Recoñecer a importancia de usar a lingua con corrección.
- Ampliar o vocabulario básico relacionado cos deportes.
- Identificar préstamos lingüísticos.
- Identificar preposicións e conxuncións.
- Coñecer as regras de uso dos dous puntos, dos puntos suspensivos e dos signos de interrogación e de admiración.
- Analizar os elementos propios da linguaxe do cómic.
- Analizar textos publicitarios.

3. CONTIDOS DA UNIDADE - CRITERIOS DE AVALIACIÓN - ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES - COMPETENCIAS CLAVE

Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliáveis	CC
<ul style="list-style-type: none"> - Lectura: texto narrativo. - Corrección lingüística. - Vocabulario relacionado co deporte. - Préstamos lingüísticos. - Preposicións, locucións prepositivas, conxuncións e locucións conxuntivas. - Uso dos dous puntos, dos puntos suspensivos e dos signos de interrogación e de admiración. - Características do cómic. - Análise de mensaxes publicitarias. 	1. Ler un texto literario coa entoación adecuada e facer o seu comentario.	1.1. Le con fluidez e atención un texto narrativo e coméntao seguindo uns criterios dados.	CMCT, CCL, CD, CSC, CAA
	2. Recoñecer a importancia de usar a lingua con corrección.	2.1. Esfórzase por utilizar o galego con corrección, tanto o falado coma o escrito.	CCL, CSC, CAA
	3. Ampliar o vocabulario básico relacionado cos deportes e identificar préstamos lingüísticos.	3.1. Amplía o vocabulario básico relacionado cos deportes.	CMCT, CCL
		3.2. Comprende o concepto de <i>préstamo</i> .	
	4. Identificar preposicións e conxuncións.	4.1. Recoñece preposicións e conxuncións e utilízalas correctamente.	CCL
	5. Coñecer as regras de uso dos dous puntos, dos puntos suspensivos e dos signos de interrogación e de admiración.	5.1. Coñece e aplica correctamente as regras de uso dos dous puntos, dos puntos suspensivos e dos signos de interrogación e de admiración.	CCL
	6. Analizar os elementos propios da linguaxe do cómic.	6.1. Analiza os elementos dun cómic.	CCL, CCEC
7. Analizar textos publicitarios.	7.1. Analiza as características e a finalidade das mensaxes publicitarias.	CCL, CD, CSC, CAA	

4. SELECCIÓN DE EVIDENCIAS PARA O PORTFOLIO

Libro do alumnado (LA) / Proposta didáctica (PD)

/ Recursos fotocopiáveis (RF)

Estándares de aprendizaxe avaliábeis	Selección de evidencias para o portfolio
1.1. Le con fluidez e atención un texto narrativo e coméntao seguindo uns criterios dados.	<ul style="list-style-type: none"> - Lectura do texto que abre a unidade do LA. - Actividades do apartado «Comentario da lectura», no LA. - Lectura complementaria e actividades sobre ela nos RF.
2.1. Esfórzase por utilizar o galego con corrección, tanto o falado coma o escrito.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do LA.
3.1. Amplía o vocabulario básico relacionado cos deportes.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do LA. - Actividade de reforzo nos RF para traballar o léxico estudado.
3.2. Comprende o concepto de <i>préstamo</i> .	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do LA. - Actividade de reforzo nos RF de identificar préstamos lingüísticos.
4.1. Recoñece preposicións e conxuncións e utilízalas correctamente.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do LA. - Actividades de reforzo de identificar e utilizar preposicións e conxuncións.
5.1. Coñece e aplica correctamente as regras de uso dos dous puntos, dos puntos suspensivos e dos signos de interrogación e de admiración.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do LA. - Actividades de reforzo nos RF de utilizar correctamente os dous puntos, os puntos suspensivos e os signos de interrogación e de admiración. - Ditado na PD.
6.1. Analiza os elementos dun cómic.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do LA. - Actividades de ampliación nos RF de identificar as características do cómic e de transformar a historia que se conta nun cómic.
7.1. Analiza as características e a finalidade das mensaxes publicitarias.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do LA.

5. COMPETENCIAS CLAVE: DESCRITORES E DESEMPEÑOS

Competencia	Descritor	Desempeño
<i>Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía.</i>	Desenvolver e promover hábitos de vida saudable en canto á alimentación e ao exercicio físico.	É consciente da importancia de coidar a saúde a través da práctica do exercicio físico.
<i>Comunicación lingüística.</i>	Comprender o sentido dos textos orais e escritos.	Desenvolve a través dos distintos tipos de textos a capacidade de delimitar información recibida do contorno.
	Manter unha actitude favorable cara á lectura.	Le a lectura inicial e os distintos textos sobre os que se traballan os conceptos da unidade.
	Expresarse oralmente con corrección, adecuación e coherencia.	Participa en postas en común e expón a súa opinión sobre os temas propostos. Utiliza a entoación e a dicción adecuadas na dramatización ou representación de textos teatrais.
	Utilizar o vocabulario adecuado, as estruturas lingüísticas e as normas ortográficas e gramaticais para elaborar textos escritos e orais.	Escolle un léxico apropiado e variado nas súas producións orais e escritas. Coida a corrección ortográfica e gramatical nos seus escritos.
	Compoñer distintos tipos de textos creativamente con sentido literario.	Sabe transformar un fragmento teatral nun texto doutro xénero e crear textos teatrais propios.
	Respectar as formas de comunicación en calquera contexto: quenda de palabra, escoita atenta ao interlocutor...	Aplica as regras de quenda de palabra nas intervencións orais que se fan na clase.
	Utilizar os coñecementos sobre a lingua para buscar información e ler textos en calquera situación.	Sabe buscar e seleccionar información en diferentes fontes (diccionario, Internet, apéndice do libro...).
	Manexar elementos de comunicación non verbal, ou en diferentes rexistros, nas diversas situacións comunicativas.	Interpreta adecuadamente o significado de onomatopeas, ideogramas, liñas de movemento... nos cómics.

		Utiliza a linguaxe corporal na representación de textos teatrais.
	Entender o contexto sociocultural da lingua, así como a súa historia, para un mellor uso da mesma.	Recoñece a diversidade lingüística na fala e identifica a variedade estándar como a normativa.
<i>Competencia dixital.</i>	Empregar distintas fontes para a busca de información.	Busca información en diferentes fontes (diccionario, Internet...) para resolver as actividades.
	Manexar ferramentas dixitais para a construción de coñecemento.	Utiliza o CD-Audio para escoitar o texto que introduce a unidade, o da lectura e mais o do apartado de «Obradoiro de escritura».
<i>Conciencia e expresións culturais.</i>	Mostrar respecto cara ao patrimonio cultural mundial nas súas distintas vertentes (artístico-literaria, etnográfica, científico-técnica...), e cara ás persoas que contribuíron ao seu desenvolvemento.	Valora a lingua, a literatura e as tradicións como expresións da nosa cultura.
	Expresar sentimentos e emocións desde códigos artísticos.	Transmite emocións mediante a escenificación de textos teatrais.
	Apreciar a beleza das expresións artísticas e no cotián.	Capta e valora a beleza dos textos literarios.
	Elaborar traballos e presentacións con sentido estético.	Coida a posta en escena dos textos teatrais.
<i>Competencias sociais e cívicas.</i>	Aplicar dereitos e deberes da convivencia cidadá no contexto da escola.	Respecta os demais, demanda respecto para si e mostra adopta unha postura crítica fronte a actitudes que perturban a normal convivencia.
	Mostrar dispoñibilidade para a participación activa en ámbitos de participación establecidos.	Mostra interese e unha actitude participativa na realización de actividades de grupo.
	Recoñecer riqueza na diversidade de opinións e ideas.	Escoita con interese as intervencións dos demais e

		respecta as súas opinións.
	Aprender a comportarse desde o coñecemento dos distintos valores.	Recoñece as variedades lingüísticas como un elemento enriquecedor e respecta a forma de expresarse de cadaquén.
<i>Sentido de iniciativa e espírito emprendedor.</i>	Ser constante no traballo superando as dificultades.	Avanza na aprendizaxe con motivación e esforzo.
	Xerar novas e diverxentes posibilidades desde coñecementos previos do tema.	Favorece a creatividade a través da elaboración dos distintos textos.
<i>Aprender a aprender.</i>	Identificar potencialidades persoais como aprendiz: estilos de aprendizaxe, intelixencias múltiples, funcións executivas...	Aplica técnicas de traballo que facilitan a aprendizaxe: esquemas, táboas, fichas e resumos.
	Aplicar estratexias para a mellora do pensamento creativo, crítico, emocional, interdependente...	Reflexiona acerca de comportamentos que perturban a normal convivencia.
	Planificar os recursos necesarios e os pasos que cómpre seguir no proceso de aprendizaxe.	Fai un comentario de texto e crea textos teatrais de acordo cunhas pautas dadas.
	Avaliar a consecución de obxectivos de aprendizaxe.	Comproba o que aprendeu mediante a realización de actividades que traballan, de maneira xeral, os contidos vistos na unidade.

2º ESO

OBXECTIVOS XERAIS DE 2º DE ESO

- Extraer a intención comunicativa, o tema, as ideas principais e os datos relevantes de diferentes textos orais dos medios de comunicación e do ámbito escolar, así como seguir instrucións para realizar tarefas de aprendizaxe con progresiva autonomía.
- Extraer a intención comunicativa, o tema, as ideas principais e os datos relevantes de diferentes textos escritos dos ámbitos social e académico, así como seguir instrucións para realizar tarefas de aprendizaxe con progresiva autonomía.
- Realizar exposicións orais planificadas claras e áxiles de informacións de actualidade poñendo de relevo as diferenzas no modo de presentar uns mesmos feitos de diferentes medios, así como participar de forma construtiva en diversas interaccións comunicativas (simulacións, traballos colaborativos...) respectando as regras que as rexen. Adoptar o rexistro adecuado a cada tipo de texto e situación.
- Escribir –a partir de modelos aos que incorporar as propias achegas– textos propios dos medios de comunicación e dos ámbitos social e académico. Planificar e revisar os ditos textos con progresiva autonomía aplicándolles normas de coherencia, de cohesión, de corrección e de precisión léxica.
- Consultar de maneira progresivamente autónoma textos en diferentes soportes co fin de seleccionar a información relevante e incorporala ás propias producións, especialmente a traballos do ámbito académico adecuados ao nivel.
- Aplicar os coñecementos sobre a lingua e as normas do uso lingüístico para resolver problemas de comprensión e para compoñer e revisar de xeito progresivamente autónomo os propios textos.
- Recoñecer, a través da reflexión sobre os usos discursivos, os mecanismos da lingua e coñecer e usar unha terminoloxía lingüística básica.
- Observar os condicionamentos actuais da valoración e uso social da lingua galega e utilizala con fluidez e normalidade nos máis diversos contextos comunicativos.
- Recoñecer e comprender a diversidade lingüística do mundo actual.
- Ler con regularidade obras literarias e desenvolver criterio lector; expoñer unha opinión persoal sobre a lectura dunha obra axeitada á idade, relacionando o seu sentido coa propia experiencia e valorando o uso dos elementos do xénero, o punto de vista e o emprego da linguaxe.
- Utilizar os coñecementos literarios na comprensión de textos breves ou fragmentos, atendendo especialmente aos trazos dos subxéneros e á funcionalidade dos recursos retóricos.
- Participar de maneira activa na creación de textos de intención estética tomando como modelo os lidos e comprendendo os recursos que se empregarán.

CONTIDOS XERAIS E CONTIDOS MÍNIMOS

Os contidos de 2º de ESO, ao igual ca os de 1º, agrúpanse en cinco bloques: a comunicación oral, a comunicación escrita, o funcionamento da lingua, as relacións lingua-sociedade e a literatura. Son os seguintes:

a) Comunicación oral

- Comprensión de novas de actualidade e de información de crónicas e de reportaxes procedentes dos medios de comunicación audiovisual.
- Comprensión de textos orais utilizados no ámbito académico, como presentación de tarefas e de instrucións para a súa realización ou breves exposicións orais de temáticas variadas.
- Desenvolvemento de habilidades de escoita activa.
- Actitude de interese, de cooperación e de respecto ante as intervencións orais de quen fala diante de nós, sobre todo en exposicións do profesorado ou do alumnado e mais no traballo colaborativo.
- Actitude reflexiva e crítica ante as mensaxes dos medios de comunicación, con especial atención aos programas de carácter informativo e, xa que logo, ás noticias, reportaxes e crónicas que conteñen. Recoñecemento dos usos lingüísticos discriminatorios máis evidentes, análise dos prexuízos que os sustentan e procura de alternativas.
- Valoración das producións orais emitidas cunha fonética galega correcta e actitude crítica ante os prexuízos que se poidan asociar a ela.
- Exposición planificada, clara e ordenada, coa axuda das TIC, de informacións de actualidade que interesen ao alumnado tomadas dos medios de comunicación, poñendo de relevo as diferenzas no modo de presentar os feitos dos distintos medios.
- Participación activa en situacións propias do ámbito académico (achega de propostas e de información, intercambio de opinións, exposición de informes sobre as tarefas realizadas...).
- Coherencia entre comunicación verbal e non verbal na produción dos discursos e presentacións orais.
- Participación en situacións de comunicación reais ou simuladas propias da vida cotiá do alumnado adoptando o rexistro adecuado a elas.
- Valoración do diálogo como medio de resolución de conflitos, intervencións orais respectuosas con quen nos rodea e actitude de cooperación en situacións de aprendizaxe compartida. Desenvolvemento de habilidades de comunicación asertiva (por exemplo, aplicadas á solicitude de cambios).
- Interese por producir enunciados correctos e non interferidos desde o punto de vista fonético, fuxindo dos prexuízos que adoitan relacionarse con determinados modelos de lingua oral.

b) Comunicación escrita

- Comprensión de textos propios da vida cotiá e das relacións sociais en ámbitos próximos á experiencia do alumnado, como diarios ou cartas persoais e solicitudes.
- Comprensión e análise de textos dos medios de comunicación, sobre todo de noticias, reportaxes e crónicas, atendendo ao lugar que ocupan na estrutura do xornal dixital e aos elementos paratextuais.
- Comprensión de textos do ámbito académico, atendendo especialmente aos de carácter instrutivo e expositivo (incluídas webs educativas e informacións de dicionarios, glosarios e enciclopedias en diversos soportes).
- Detección do tema e dos subtemas de narracións e aplicación a elas de técnicas de análise do contido de textos escritos: subliñado das ideas principais, elaboración de esquemas que as estruturen visualmente e resumo.
- Utilización progresivamente autónoma da biblioteca e das TIC como fonte de información e de modelos para a composición escrita.
- Actitude reflexiva e crítica ante as mensaxes que supoñan calquera tipo de discriminación, con especial atención ás procedentes das noticias, reportaxes e crónicas dos medios de comunicación. Recoñecemento dos usos lingüísticos discriminatorios máis evidentes, análise dos prexuízos que os sustentan e procura de alternativas.
- Lectura en voz alta con dicción, entoación e ritmo correctos, incidindo especialmente na adecuación aos patróns fonéticos do galego e na atención aos signos de puntuación.
- Composición de textos propios da vida cotiá e das relacións sociais en ámbitos próximos á experiencia do alumnado, como diarios e cartas persoais ou solicitudes.
- Composición de textos propios dos medios de comunicación en soporte papel ou dixital; por exemplo noticias, crónicas e reportaxes.
- Composición, en soporte papel e dixital, de textos propios do ámbito académico (esquemas, resumos, exposicións e explicacións sinxelas, informes de tarefas e aprendizaxes efectuadas).
- Composición de textos narrativos e descritivos.
- Planificación, revisión e boa presentación dos textos escritos, con respecto polas normas gramaticais e ortográficas e mais con adecuación á temática, fins, destinatarios... de cada escrito.
- Uso das TIC para elaborar textos escritos ben presentados e correctos, aproveitando as posibilidades dos procesadores de textos, correctores ortográficos, etc.

c) Funcionamento da lingua

- Revisión da adecuación de textos alleos e propios, con especial atención ao tratamento dos interlocutores e ás fórmulas de cortesía.
- Recoñecemento e uso reflexivo dos nexos e conectores textuais máis comúns, en particular os espaciais e os de oposición e contraste, e mais dos mecanismos de cohesión textual como a deixé espacial e temporal, a relación entre os tempos verbais, as relacións de contraste –antonimia– e a referencia interna de tipo léxico, sobre todo a sinonimia e a elipse.
- Indución, a partir de usos contextualizados, da estrutura das palabras flexivas, especialmente substantivo e verbo, e recoñecemento dos seus aspectos morfolóxicos máis precisos para a mellora da comprensión e produción textuais.
- Distinción reflexiva entre os distintos elementos sintácticos no nivel da frase para a mellora das estruturas na construción e revisión de textos.
- Uso dun léxico suficientemente amplo e preciso, con incorporación de fraseoloxía e de vocabulario temático a partir de campos identificados nos textos traballados na aula.
- Uso reflexivo da puntuación en relación coa cohesión sintáctica, así como das normas ortográficas, con aprecio dos seus valores funcionais e sociais.
- Reflexión básica acerca daqueles aspectos da fonética e da fonoloxía do galego onde poidan producirse interferencias (apertura das vogais de grao medio, n velar, entoación...), exposición a modelos positivos e práctica, especialmente durante as exposicións planificadas.
- Uso de estratexias de autoavaliación e autocorrección, aceptando o erro como parte do proceso de aprendizaxe.
- Interpretación e aproveitamento das informacións lingüísticas que ofrecen os dicionarios e as obras de consulta, especialmente sobre flexión, relacións semánticas e normativa.

d) Lingua e sociedade

- Coñecemento xeral da situación das linguas minorizadas e das internacionais, con manexo e interpretación de mapas, táboas, textos e información dos medios e tecnoloxías da comunicación, valorando positivamente o plurilingüismo como expresión da riqueza cultural da humanidade.
- Comprensión da situación sociolingüística galega en canto a usos e actitudes xerais, realizando pequenos traballos que permitan recoñecer e analizar prexuízos lingüísticos.
- Coñecemento da nosa lexislación esencial en materia lingüística, a toponimia e a antroponimia.
- Consciencia da necesidade e das potencialidades de enriquecemento persoal e colectivo do uso normalizado da lingua galega, afirmando o plurilingüismo.

- Observación das principais diferenzas, preferentemente en textos orais, entre as variedades xeográficas da lingua galega.

e) Educación literaria

- Selección guiada e lectura progresivamente autónoma de obras adecuadas á idade que estimulen o hábito e pracer lector ao tempo que amplían o coñecemento do mundo.
- Lectura expresiva e comprensiva e mais audición de poemas recitados ou cantados, captando o valor funcional dos recursos estilísticos máis relevantes nos diferentes niveis.
- Lectura expresiva e comprensiva e mais audición de textos narrativos breves, contrastando os elementos estruturais e formais: distintas voces, perspectivas temporais, etc.
- Lectura dramatizada e comprensiva e mais visionamento de pezas teatrais, recoñecendo os compoñentes e procedementos que caracterizan os subxéneros.
- Comparación entre textos pertencentes aos subxéneros literarios.
- Creación de textos de intención literaria partindo dos trazos formais dos traballados na aula e das posibilidades lúdico-estéticas da lingua.
- Análise doutras linguaxes estéticas: a canción tradicional
- Aproveitamento guiado dos fondos e recursos que ofrecen as bibliotecas, incluídas as virtuais.

Como **contidos mínimos** para 2º de ESO, establécense os seguintes:

- Comprensión de novas de actualidade e de información de crónicas e de reportaxes procedentes dos medios de comunicación audiovisual.
- Comprensión de textos orais utilizados no ámbito académico, como presentación de tarefas e de instrucións para a súa realización ou breves exposicións orais de temáticas variadas, o esquema e o resumo.
- Actitude de interese, de cooperación e de respecto ante as intervencións orais de quen fala diante de nós.
- Actitude reflexiva e crítica ante as mensaxes dos medios de comunicación, con especial atención aos programas de carácter informativo e, xa que logo, ás noticias, reportaxes e crónicas que conteñen.

Recoñecemento dos usos lingüísticos discriminatorios máis evidentes, análise dos prexuízos que os sustentan e procura de alternativas.

- Exposición planificada, clara e ordenada, coa axuda das TIC, de informacións de actualidade que interesen ao alumnado tomadas dos medios de comunicación.
- Participación activa en situacións propias do ámbito académico (achega de propostas e de información, intercambio de opinións, exposición de informes sobre as tarefas realizadas...).
- Participación en situacións de comunicación reais ou simuladas propias da vida cotiá do alumnado adoptando o rexistro adecuado a elas.
- Valoración do diálogo como medio de resolución de conflitos, intervencións orais respectuosas con quen nos rodea e actitude de cooperación en situacións de aprendizaxe compartida. Desenvolvemento de habilidades de comunicación asertiva.
- Interese por producir enunciados correctos e non interferidos desde o punto de vista fonético, fuxindo dos prexuízos que adoitan relacionarse con determinados modelos de lingua oral.
- Comprensión de textos propios da vida cotiá e das relacións sociais en ámbitos próximos á experiencia do alumnado, como diarios ou cartas persoais e solicitudes.
- Comprensión e análise de textos dos medios de comunicación, sobre todo de noticias, reportaxes e crónicas.
- Comprensión de textos do ámbito académico, atendendo especialmente aos de carácter instrutivo e expositivo.
- Detección do tema e dos subtemas de narracións e aplicación a elas de técnicas de análise do contido de textos escritos: subliñado das ideas principais, elaboración de esquemas que as estruturen visualmente e resumo.
- Lectura en voz alta con dicción, entoación e ritmo correctos, incidindo especialmente na adecuación aos patróns fonéticos do galego e na atención aos signos de puntuación.
- Composición de textos propios da vida cotiá e das relacións sociais en ámbitos próximos á experiencia do alumnado, como diarios e cartas persoais ou solicitudes.
- Composición de textos propios dos medios de comunicación en soporte papel ou dixital; por exemplo noticias, crónicas e reportaxes.
- Composición, en soporte papel e dixital, de textos propios do ámbito académico (esquemas, resumos, exposicións e explicacións sinxelas, informes de tarefas).
- Composición de textos narrativos e descritivos.

- Planificación, revisión e boa presentación dos textos escritos, con respecto polas normas gramaticais e ortográficas e mais con adecuación á temática, fins, destinatarios...
- Uso das TIC para elaborar textos escritos ben presentados e correctos, aproveitando as posibilidades dos procesadores de textos, correctores ortográficos, etc.
- Revisión da adecuación de textos alleos e propios, con especial atención ao tratamento dos interlocutores e ás fórmulas de cortesía.
- Recoñecemento e uso reflexivo dos nexos e conectores textuais máis comúns, en particular os espaciais e os de oposición e contraste, e mais dos mecanismos de cohesión textual.
- Indución, a partir de usos contextualizados, da estrutura das palabras flexivas, especialmente substantivo e verbo, e recoñecemento dos seus aspectos morfolóxicos máis precisos para a mellora da comprensión e produción textuais.
- Distinción reflexiva entre os distintos elementos sintácticos no nivel da frase para a mellora das estruturas na construción e revisión de textos.
- Uso dun léxico suficientemente amplo e preciso, con incorporación de fraseoloxía e de vocabulario temático a partir de campos identificados nos textos traballados na aula.
- Uso reflexivo da puntuación en relación coa cohesión sintáctica, así como das normas ortográficas, con aprecio dos seus valores funcionais e sociais.
- Reflexión básica acerca daqueles aspectos da fonética e da fonoloxía do galego onde poidan producirse interferencias.
- Uso de estratexias de autoavaliación e autocorrección, aceptando o erro como parte do proceso de aprendizaxe.
- Interpretación e aproveitamento das informacións lingüísticas que ofrecen os dicionarios e as obras de consulta, especialmente sobre flexión, relacións semánticas e normativa.
- Coñecemento xeral da situación das linguas minorizadas e das internacionais, con manexo e interpretación de mapas, táboas, textos e información dos medios e tecnoloxías da comunicación, valorando positivamente o plurilingüismo como expresión de riqueza cultural.
- Comprensión da situación sociolingüística galega en canto a usos e actitudes xerais, realizando pequenos traballos que permitan recoñecer e analizar prexuizos lingüísticos.
- Coñecemento da nosa lexislación esencial en materia lingüística, a toponimia e a antroponimia.
- Observación das principais diferenzas, preferentemente en textos orais, entre as variedades xeográficas da lingua galega.

- Selección guiada e lectura progresivamente autónoma de obras adecuadas á idade que estimulen o hábito e pracer lector ao tempo que amplían o coñecemento do mundo.
- Lectura expresiva e comprensiva de diversa tipoloxía de textos, recoñecendo os compoñentes e procedementos que caracterizan os subxéneros.
- Comparación entre textos pertencentes aos subxéneros literarios.
- Creación de textos de intención literaria partindo dos trazos formais dos traballados na aula e das posibilidades lúdico-estéticas da lingua.
- Análise doutras linguaxes estéticas: a canción.

AVALIACIÓN: PROCEDEMENTOS, INSTRUMENTOS E CRITERIOS

Combinaranse distintos procedementos e instrumentos de avaliación, de modo que non se cualificará unicamente polos resultados dos exames, senón que se terán en conta distintos tipos de probas ou exercicios escritos e/ou orais, as actitudes positivas cara á materia, o traballo continuo (na casa e na clase) e a lectura dos libros propostos. Cómpre destacar que se deberá atender ao alumnado na súa individualidade e detectar as carencias de cadaquén para traballar con material de reforzo ou ampliación, se é o caso.

Farase especial fincapé na corrección da expresión escrita, a todos os niveis. No ámbito da ortografía, descontarase por faltas de ortografía, incluíndo os tiles. Este departamento considera que son mecanismos que os leva a fixarse máis na elaboración dos seus escritos, conseguindo, a medida que avanza o curso, melloren na elaboración das súas producións.

Os **criterios de avaliación** que se aplicarán neste curso son os seguintes:

- Extrae a intención comunicativa, o tema, as ideas principais e os datos relevantes de diferentes textos orais dos medios de comunicación e do ámbito escolar, así como seguindo as instrucións para realizar tarefas de aprendizaxe con progresiva autonomía.
- Extrae a intención comunicativa, o tema, as ideas principais e os datos relevantes de diferentes textos escritos dos ámbitos social e académico, seguindo instrucións para realizar tarefas de aprendizaxe con progresiva autonomía.
- Realiza exposicións orais planificadas claras e áxiles de informacións de actualidade poñendo de relevo as diferenzas no modo de presentar uns mesmos feitos de diferentes medios, e participa de forma construtiva en diversas interaccións comunicativas (simulacións, traballos colaborativos...) respectando as regras que as rexen. Adopta o rexistro adecuado a cada tipo de texto e situación.
- Escribe –a partir de modelos aos que incorporar as propias achegas– textos propios dos medios de comunicación e dos ámbitos social e académico. Planifica e revisa os ditos textos con progresiva autonomía aplicándolles normas de coherencia, de cohesión, de corrección e de precisión léxica.
- Consulta de maneira progresivamente autónoma textos en diferentes soportes co fin de seleccionar

a información relevante e incorporala ás propias producións, especialmente a traballos do ámbito académico adecuados ao nivel.

- Aplica os coñecementos sobre a lingua e as normas do uso lingüístico para resolver problemas de comprensión e para compoñer e revisar de xeito progresivamente autónomo os propios textos.
- Recoñece, a través da reflexión sobre os usos discursivos, os mecanismos da lingua e coñece e usa unha terminoloxía lingüística básica.
- Observa os condicionamentos actuais da valoración e uso social da lingua galega e utilízaa con fluidez e normalidade nos máis diversos contextos comunicativos.
- Recoñece e comprende a diversidade lingüística do mundo actual.
- Le con regularidade obras literarias e desenvolve criterio lector; expón unha opinión persoal sobre a lectura dunha obra axeitada á idade, relacionando o seu sentido coa propia experiencia e valorando o uso dos elementos do xénero, o punto de vista e o emprego da linguaxe.
- Utiliza os coñecementos literarios na comprensión de textos breves ou fragmentos, atendendo especialmente aos trazos dos subxéneros e á funcionalidade dos recursos retóricos.
- Participa de maneira activa na creación de textos de intención estética tomando como modelo os lidos e comprendendo os recursos que se empregarán.

TEMPORALIZACIÓN

Neste nivel a temporalización e secuenciación dos contidos irá de acordo co desenvolvementos da materia e tamén co deseño do libro de texto escollido.

Respectarase a distribución establecida polo formato do libro de texto , de maneira que se explicarán catro unidades por cada unha das tres avaliación, sendo os obxectivos, contidos, procedementos e criterios de avaliación os sinalados anteriormente, todo isto sen esquecermos que , como se comenta no apartado de “METODOLOXÍA” a distribución das unidades será quincenal e haberá que ter en conta a atención a diversidade o que pode implicar unha maior lentitude á hora de impartir a materia, podendo conlevar unha variación na secuenciación e temporalización da programación

Unidade 1

1. Presentación da unidade
2. Obxectivos didácticos
3. Contidos da unidade/Criterios de avaliación/Estándares de aprendizaxe avaliáveis/Competencias clave
4. Selección de evidencias para o portfolio

5. Competencias clave: descritores e desempeños
6. Tarefas
7. Estratexias metodolóxicas
8. Recursos
9. Ferramentas de avaliación
10. Medidas para a inclusión e atención á diversidade
11. Autoavaliación do profesorado

1. PRESENTACIÓN DA UNIDADE

Título

Confín dos verdes castros

Descrición da unidade

Todas as unidades do libro ábrense cunha dobre páxina inicial ilustrada que contén un texto locutado e preguntas relacionadas con el; por unha parte, preténdese espertar o interese do alumnado pola cultura galega e, por outra, suxírese traballar a oralidade de xeito cooperativo. Nesta ocasión, a unidade comeza cun texto sobre os castros, parte fundamental do patrimonio de Galicia que é preciso valorar e protexer.

Pola súa banda, a comprensión escrita trabállase especialmente a partir da lectura inicial (para a que se escolleu e gravou un texto narrativo extraído da *Odisea*, de Homero) e do apartado de literatura, onde en cada unidade hai textos para comentar de xeito guiado.

As cuestións lingüísticas trátanse en diferentes apartados: o «Vocabulario» inclúe diversos exercicios para ampliar o léxico referido ás viaxes; a «Gramática» ofrece un primeiro achegamento á fonética e a fonoloxía coa presentación do sistema fonolóxico galego e, por último, a «Ortografía» repasa a diferenciación entre ditongos, tritongos e hiatos.

Na páxina dedicada a «Lingua e sociedade» preséntase o tema da diversidade lingüística e da situación das linguas no mundo e na «Literatura» faise unha introdución ás principais características da literatura (tanto a oral como a escrita).

Os contidos organízanse en diferentes seccións, de acordo coa seguinte estrutura:

- **Análise de textos:** LECTURA e COMENTARIO de «O ciclope Polifemo» (Homero: *A Odisea*, Edicións Rodeira).
- **Lingua:** VOCABULARIO: As viaxes. GRAMÁTICA: Os fonemas. ORTOGRAFÍA: A sílaba. Ditongos, tritongos e hiatos. LINGUA E SOCIEDADE: A diversidade lingüística. OBRADOIRO: A improvisación.
- **Literatura:** A características da literatura.

Neste primeiro «Obradoiro» do libro, traballarase sobre a improvisación oral e os aspectos lingüísticos que a caracterizan. Para finalizar, cada unidade péchase cunha dobre páxina titulada «Aplica o que sabes», que lle permitirá ao alumnado autoavaliar os coñecementos adquiridos. En conxunto, preténdese que adquiran os seguintes coñecementos:

- Como se fai un comentario de texto, seguindo unhas pautas dadas.
- Que palabras conforman o campo semántico das viaxes.
- Cales son as unidades mínimas da lingua e que trazos distintivos definen o sistema vocálico do galego.
- Como se identifican os ditongos, os tritongos e os hiatos.
- Cantas linguas existen no mundo.
- Cales son as principais características dos textos literarios.
- Que ferramentas verbais e non verbais se poden empregar nunha improvisación oral.

Temporalización:

Setembro: outubro:

2. OBXECTIVOS DIDÁCTICOS

- Ler, comprender e analizar un texto narrativo.
- Coñecer, explicar e usar un léxico amplo relacionado coas viaxes.
- Identificar os fonemas vocálicos e consonánticos que forman o sistema fonolóxico galego.
- Dividir as palabras en sílabas e recoñecer os ditongos, tritongos e hiatos.
- Ser consciente da diversidade de linguas que existen no mundo.
- Distinguir as principais características da literatura.
- Coñecer os aspectos verbais e non verbais propios da improvisación oral.

3. CONTIDOS DA UNIDADE - CRITERIOS DE AVALIACIÓN - ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES - COMPETENCIAS CLAVE

Competencias clave (CC): comunicación lingüística (CCL), competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía (CMCT), competencia dixital (CD), aprender a aprender (CAA), competencias sociais e cívicas (CSC), sentido de iniciativa e espírito emprendedor (CSIEE) e conciencia e expresións culturais (CCEC).

Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliáveis	CC
B1.1. Comprensión, interpretación e resumo de novas de actualidade e de informacións de crónicas, reportaxes e documentais procedentes dos medios de comunicación audiovisual.	B1.1. Comprender e interpretar a intención comunicativa, o tema, as ideas principais e os datos relevantes de diferentes textos orais dos medios de comunicación (crónicas, reportaxes e documentais) e elaborar esquemas e resumos.	LGB1.1.1. Comprende o sentido global e identifica a intención comunicativa de textos orais de carácter informativo propios dos medios de comunicación audiovisual (reportaxes, crónicas e documentais).	CCL, CAA
		LGB1.1.2. Traslada a información relevante de discursos orais dos medios de comunicación audiovisual a esquemas ou resumos.	CCL, CAA
B1.2. Comprensión, interpretación e valoración de textos orais utilizados no ámbito social e educativo.	B1.2. Extraer a intención comunicativa, o tema, as ideas principais e os datos relevantes de diferentes textos orais dos ámbitos social e educativo.	LGB1.2.1. Recoñece, xunto ao propósito e a idea xeral, os feitos e datos relevantes en textos orais do ámbito social e educativo.	CCL, CAA
B1.3. Desenvolvemento de habilidades de escoita cunha actitude de interese, cooperación e respecto ante as intervencións orais, sobre todo en exposicións do profesorado ou do alumnado.	B1.3. Coñecer e usar as normas de cortesía nas intervencións orais propias e alleas da actividade educativa, tanto espontáneas como planificadas.	LGB1.3.1. Coñece, aprecia e usa as normas que rexen a cortesía na comunicación oral (intervén na quenda que lle corresponde, respecta as opinións e recoñece e rexeita a linguaxe discriminatoria).	CSC, CCL
		LGB1.3.2. Recoñece a importancia dos aspectos prosódicos (entoación, pausas, ton, timbre e volume) e o significado dos trazos máis característicos da linguaxe non verbal.	CCL, CSC, CSIE

B1.5. Valoración das producións orais emitidas cunha fonética e prosodia correcta e cunha actitude crítica ante os prexuízos que se poidan asociar a ela.	B1.5. Valorar as producións emitidas cunha fonética e prosodia correcta e amosar unha actitude crítica ante os prexuízos que se poidan asociar a ela.	LGB1.5.1. Aprecia a emisión dunha pronuncia e prosodia correcta, recoñece os erros nas producións orais propias e alleas e propón solucións para melloralas.	CCL, CAA
		LGB1.5.3. Asume, se a posúe, a variante dialectal propia e utilízaa na súa práctica habitual.	CCL, CCEC
B1.6. Producción de discursos orais, en intervencións espontáneas, adecuados á situación e á intención comunicativa desexada, con coherencia, cohesión e corrección.	B1.6. Producir textos orais, en intervencións espontáneas, adecuadas á situación e á intención comunicativa desexada, con coherencia, cohesión e corrección.	LGB1.6.1. Produce textos orais, en intervencións espontáneas, adecuadas á situación e á intención comunicativa desexada, con coherencia, cohesión e corrección.	CCL, CSC
		LGB1.6.2. Participa con fluidez nas intervencións orais espontáneas respectando as regras morfosintácticas desta lingua, en especial a colocación do pronome átono, así como a fonética galega (pronuncia das sete vogais, <i>n</i> velar e fonema fricativo palatal xordo).	CCL
		LGB1.6.3. Emprega nas intervencións orais espontáneas expresións propias do galego (fraseoloxía adecuada).	CCL
		LGB1.6.4. Emprega nas intervencións orais espontáneas un léxico rico e variado.	CCL
B1.7. Coñecemento e aplicación, con axuda das TIC, de técnicas e estratexias para a produción de textos orais sobre temas de actualidade.	B1.7. Coñecer e aplicar, con axuda das TIC, técnicas e estratexias para realizar exposicións orais planificadas.	LGB1.7.1. Consulta os medios de información dixitais para seleccionar contidos relevantes e incorporalos ás súas producións.	CD, CAA, CSIEE
		LGB1.7.2. Emprega as TIC para facer as súas presentacións máis claras e atractivas visualmente.	CD, CCL, CSC

B1.8. Participación activa en situación propias do ámbito educativo e de interese para o alumnado que xeren intercambio de opinión.	B1.8. Participar activamente en situación propias do ámbito educativo e de interese para o alumnado que xeren intercambio de opinión.	LGB1.8.1. Intervén en debates e coloquios do ámbito educativo con respecto ás regras de interacción e ás opinións alleas.	CCL, CSC
		LGB1.8.2. Cínguese ao tema, non divaga e atende ás instrucións da persoa moderadora nos debates e coloquios.	CCL, CSC
B1.9. Coñecemento, uso e aplicación de técnicas e estratexias necesarias para falar en público: planificación do discurso nas prácticas orais formais e informais.	B1.9. Aplicar técnicas e estratexias para falar en público, en situacións formais ou informais, de forma individual ou en grupo.	LGB1.9.2. Fai uso dos aspectos prosódicos da linguaxe non verbal (a presentación, a posta en escena, os xestos e a mirada), manifesta autocontrol das emocións ao falar en público e diríxese ao auditorio con autoconfianza e seguridade.	CCL, CSC, CSIEE
B1.10. Construción de discursos adecuados a distintos rexistros, coherentes e ben organizados sobre temas de interese persoal ou social da vida cotiá e educativo.	B1.10. Producir discursos breves e comprensibles, nun rexistro neutro, informal ou máis culto, sobre temas da vida cotiá ou educativa.	LGB1.10.3. Utiliza as fórmulas de tratamento e as regras de cortesía axeitadas ao destinatario e á situación comunicativa.	CCL, CSC
		LGB1.10.4. Analiza similitudes e diferenzas entre discursos formais e espontáneos.	CSC, CSIEE
B2.1. Coñecemento e uso de técnicas de análise do contido e de estratexias de lectura comprensiva: esquemas, resumos, etc.	B2.1. Aplicar os coñecementos sobre a lingua e as normas do uso lingüístico para resolver problemas de comprensión.	LGB2.1.2. Busca o significado do léxico descoñecido a partir do contexto, analiza a forma das palabras ou usa dicionarios para contextualizar as acepcións.	CCL, AAA
		LGB2.1.4. Relaciona a información explícita e implícita dun escrito en función do contexto.	CCL

		LGB2.1.5. Compila información para comprender e ampliar o coñecemento das mensaxes: busca bibliografía; consulta libros, revistas, xornais; utiliza recursos audiovisuais e buscadores de internet.	CCL, AAA
		LGB2.1.6. Contrasta os contidos dos textos analizados cos coñecementos propios, antes e despois da lectura.	CCL, CAA
B2.4. Comprensión e interpretación, en formato papel ou dixital, de textos propios da vida educativa, especialmente, os instrutivos e expositivos: webs educativas, dicionarios, glosarios e enciclopedias.	B2.4. Comprender e interpretar en formato papel ou dixital, textos propios da vida educativa, especialmente, os instrutivos e expositivos: webs educativas, dicionarios, glosarios e enciclopedias.	LGB2.4.2. Identifica as características específicas de todo tipo de textos nos que se expoñan feitos e se expliquen ideas e conceptos das distintas materias curriculares.	CCL
B2.5. Uso, progresivamente autónomo, das bibliotecas e das TIC para seleccionar información.	B2.5. Seleccionar a información que se obtén nas bibliotecas, nas TIC e outras fontes e integrar os coñecementos adquiridos no proceso de aprendizaxe continua.	LGB2.5.1. Utiliza, de forma progresivamente autónoma, diversas fontes de información e integra os coñecementos adquiridos nos seus discursos orais e escritos.	CCL, CD, CAA
		LGB2.5.2. Coñece e utiliza habitualmente dicionarios impresos ou en versión dixital.	CCL, CD, CAA
B2.7. Lectura en voz alta con dicción, entoación e ritmo adecuados á situación comunicativa e á súa función, con posibilidade de usar recursos audiovisuais para o rexistro de voz.	B2.7. Ler en voz alta con dicción, entoación e ritmo adecuados á situación comunicativa e á súa función.	LGB2.7.1. Le en voz alta con dicción, entoación e ritmo adecuados (interpreta os signos de puntuación) á situación comunicativa e á función da mensaxe.	CCL
B2.8. Planificación e revisión do escrito en función da situación comunicativa (tema, fins	B2.8. Usar procedementos de planificación e revisión para conseguir a adecuación, coherencia, cohesión e	LGB2.8.6. Usa técnicas de tratamento textual coas TIC: procesadores de texto, programas de	CCL, CD

e destinatarios) para elaborar producións con adecuación, coherencia, cohesión e corrección nas relacións internas e externas dos contidos do texto.	corrección dos contidos nas relacións internas e externas do texto.	presentación, dicionarios electrónicos e correctores.	
		LGB2.8.7. Complementa as producións con elementos textuais e paratextuais: ilustracións e gráficos.	CCL, CD
B2.12. Produción e síntese, en formato papel ou dixital, de textos de distinta tipoloxía, fundamentalmente, narrativos e descritivos.	B2.12. Producir e sintetizar, en formato papel ou dixital, textos de distinta tipoloxía, fundamentalmente, narracións e descricións.	LGB2.12.1. Produce, en formato papel ou dixital, escritos de distinta tipoloxía a partir dun modelo, fundamentalmente, narrativos e descritivos.	CCL, CD
		LGB2.12.2. Sintetiza e resume narracións e descricións sen parafrasear o texto resumido.	CCL
B3.1. Recoñecemento, explicación e uso de léxico suficientemente amplo e preciso, con incorporación de fraseoloxía e de vocabulario temático a partir de campos léxicos traballados na aula.	B3.1. Recoñecer, explicar e usar léxico amplo e preciso coa presenza da fraseoloxía e vocabulario traballado na aula.	LGB3.1.1. Utiliza un vocabulario amplo e preciso para expresarse con claridade nun rexistro axeitado á situación comunicativa.	CCL, CCC
B3.2. A fonética e a fonoloxía do galego, con especial atención a posibles interferencias.	B3.2. Recoñecer e usar a fonética da lingua galega.	LGB3.2.1. Recoñece e pronuncia correctamente os fonemas propios da lingua galega.	CCL, CAA
B3.5. Aplicación e valoración das normas ortográficas e morfolóxicas da lingua galega.	B3.5. Aplicar e valorar as normas ortográficas e morfolóxicas da lingua galega.	LGB3.5.1. Aplica correctamente as normas ortográficas e morfolóxicas da lingua galega.	CCL
		LGB3.5.2. Aplica estratexias para a corrección lingüística, gramatical e ortográfica dos textos.	CCL
B3.7. Recoñecemento da estrutura de substantivos e verbos e da súa caracterización morfolóxica para a mellora da comprensión e produción textuais.	B3.7. Recoñecer a estrutura de substantivos e verbos e da súa caracterización morfolóxica para mellorar a comprensión e produción textuais.	LGB3.7.2. Exprésase, con estilo propio, utilizando os recursos da lingua con flexibilidade e creatividade.	CCL, CAA

<p>B4.2. O plurilingüismo como expresión da riqueza cultural da humanidade.</p>	<p>B4.1. Valorar as linguas como medios de relación interpersonal e de sinal de identidade dun pobo. Apreciar o plurilingüismo como expresión da riqueza cultural da humanidade e coñecer a lusofonía e achegarse ás culturas que a integran.</p>	<p>LGB4.1.2. Distingue entre linguas maioritarias, minoritarias e minorizadas e aplica estes conceptos ao caso galego.</p>	<p>CCL, CSC</p>
<p>B5.1. Lectura, con regularidade, de obras literarias e desenvolvemento dun criterio lector; emisión dunha opinión persoal sobre a lectura dunha obra axeitada á idade, relación do seu sentido coa propia experiencia e outros coñecementos adquiridos e valoración do uso dos elementos propios de cada xénero literario, o punto de vista empregado e o uso estético da linguaxe.</p>	<p>B5.1. Ler con regularidade obras literarias e desenvolver criterio lector; expor unha opinión persoal sobre a lectura dunha obra axeitada á idade, relacionar o seu sentido coa propia experiencia e outros coñecementos adquiridos e valorar o uso dos elementos propios de cada xénero literario, o punto de vista empregado e o uso estético da linguaxe.</p>	<p>LGLB5.1.1. Le con regularidade obras literarias e desenvolve criterio lector; expón unha opinión persoal sobre a lectura dunha obra axeitada á idade e relaciona o seu sentido coa propia experiencia e outros coñecementos adquiridos</p>	<p>CCL</p>
		<p>LGLB5.1.2. Describe o uso dos elementos propios de cada xénero literario, o punto de vista empregado e o uso estético da linguaxe nos textos literarios.</p>	<p>CCL</p>
<p>B5.7. Producción de textos de intención estética servíndose dos coñecementos literarios adquiridos e dos recursos retóricos traballados na aula.</p>	<p>B5.7. Escribir textos de intención estética servíndose dos coñecementos literarios adquiridos e dos recursos retóricos traballados na aula.</p>	<p>LGLB5.7.1. Escribe textos de intención estética servíndose dos coñecementos literarios adquiridos e dos recursos retóricos traballados na aula.</p>	<p>CCL, CCEC</p>
<p>B5.9. Aproveitamento, baixo guía, dos fondos e recursos que ofrecen as bibliotecas, incluídas as virtuais, para a realización de traballos e cita axeitada destes.</p>	<p>B5.9. Servirse, seguindo unhas pautas orientadoras, dos fondos e recursos que ofrecen as bibliotecas, incluídas as virtuais, para a realización de traballos e cita axeitada destes.</p>	<p>LGLB5.9.1. Sérvese, seguindo unhas pautas orientadoras, dos fondos e recursos que ofrecen as bibliotecas, incluídas as virtuais, para a realización de traballos e cita axeitada destes.</p>	<p>CCL, CD</p>

4. SELECCIÓN DE EVIDENCIAS PARA O PORTFOLIO

Estándares de aprendizaxe avaliados	Selección de evidencias para o portfolio
LGB1.1.1. Comprende o sentido global e identifica a intención comunicativa de textos orais de carácter informativo propios dos medios de comunicación audiovisual (reportaxes, crónicas e documentais).	- Actividade 1 do apartado «Lingua e sociedade».
LGB1.1.2. Traslada a información relevante de discursos orais dos medios de comunicación audiovisual a esquemas ou resumos.	- Actividade 1 do apartado «Lingua e sociedade».
LGB1.2.1. Recoñece, xunto ao propósito e a idea xeral, os feitos e datos relevantes en textos orais do ámbito social e educativo.	- escoita atenta do texto que abre a unidade e mais da lectura inicial. - Actividades do recadro «Escoita ou le e contesta».
LGB1.3.1. Coñece, aprecia e usa as normas que reñen a cortesía na comunicación oral (intervén na quenda que lle corresponde, respecta as opinións e recoñece e rexeita a linguaxe discriminatoria).	- Actividade 1 do apartado «Lingua e sociedade».
LGB1.3.2. Recoñece a importancia dos aspectos prosódicos (entoación, pausas, ton, timbre e volume) e o significado dos trazos máis característicos da linguaxe non verbal.	- Actividades do recadro «Escoita ou le e contesta». - Actividade de expresión oral do «Comentario da lectura». - Actividades do «Obradoiro».
LGB1.5.1. Aprecia a emisión dunha pronuncia e prosodia correcta, recoñece os erros nas producións orais propias e alleas e propón solucións para melloralas.	- escoita atenta do texto que abre a unidade e mais da lectura inicial. - Actividades do recadro «Escoita ou le e contesta». - Actividades de expresión oral do «Comentario da lectura». - Actividades do «Obradoiro».
LGB1.5.3. Asume, se a posúe, a variante dialectal propia e utilízala na súa práctica habitual.	- Actividades do recadro «Escoita ou le e contesta». - Actividades de expresión oral do «Comentario da lectura». - Actividade 1 de «Lingua e sociedade» - Actividades do «Obradoiro».
LGB1.6.1. Produce textos orais, en intervencións espontáneas, adecuadas á situación e á intención comunicativa desexada, con coherencia, cohesión e corrección.	- Actividades do recadro «Escoita ou le e contesta». - Actividades de expresión oral do «Comentario da lectura». - Actividade 1 do apartado «Lingua e sociedade». - Actividades do «Obradoiro».
LGB1.6.2. Participa con fluidez nas intervencións orais espontáneas respectando as regras morfosintácticas desta lingua, en especial a colocación do pronome átono, así como a	- Actividades do recadro «Escoita ou le e contesta». - Actividades de expresión oral do «Comentario da lectura».

fonética galega (pronuncia das sete vogais, <i>n</i> velar e fonema fricativo palatal xordo).	<ul style="list-style-type: none"> - Actividade 1 do apartado «Lingua e sociedade». - Actividades da «Gramática». - Actividades do «Obradoiro».
LGB1.6.3. Emprega nas intervencións orais espontáneas expresións propias do galego (fraseoloxía adecuada).	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do recadro «Escoita ou le e contesta». - Actividade de expresión oral do «Comentario da lectura». - Actividade 1 de «Lingua e sociedade». - Actividades do «Obradoiro».
LGB1.6.4. Emprega nas intervencións orais espontáneas un léxico rico e variado.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do recadro «Escoita ou le e contesta». - Actividade de expresión oral do «Comentario da lectura». - Actividade 1 do apartado «Lingua e sociedade». - Actividades do «Obradoiro».
LGB1.7.1. Consulta os medios de información dixitais para seleccionar contidos relevantes e incorporalos ás súas producións.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades 10, 11 e 12 do apartado «Aplica o que sabes».
LGB1.7.2. Emprega as TIC para facer as súas presentacións máis claras e atractivas visualmente.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades 10, 11 e 12 do apartado «Aplica o que sabes».
LGB1.8.1. Intervén en debates e coloquios do ámbito educativo con respecto ás regras de interacción e ás opinións alleas.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividade 1 do apartado «Lingua e sociedade».
LGB1.8.2. Cínguese ao tema, non divaga e atende ás instrucións da persoa moderadora nos debates e coloquios.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividade 1 do apartado «Lingua e sociedade».
LGB1.9.2. Fai uso dos aspectos prosódicos da linguaxe non verbal (a presentación, a posta en escena, os xestos e a mirada), manifesta autocontrol das emocións ao falar en público e diríxese ao auditorio con autoconfianza e seguridade.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do «Obradoiro».
LGB1.10.3. Utiliza as fórmulas de tratamento e as regras de cortesía axeitadas ao destinatario e á situación comunicativa.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividade 2 do «Obradoiro».
LGB1.10.4. Analiza similitudes e diferenzas entre discursos formais e espontáneos.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do «Obradoiro».
LGB2.1.2. Busca o significado do léxico descoñecido a partir do contexto, analiza a forma das palabras ou usa dicionarios para contextualizar as acepcións.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades 1 e 2 do «Comentario da lectura». - Actividades do «Vocabulario».
LGB2.1.4. Relaciona a información explícita e implícita dun escrito en función do contexto.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades de comprensión do «Comentario da lectura».
LGB2.1.5. Compila información para comprender e ampliar o coñecemento das mensaxes: busca bibliografía; consulta libros, revistas, xornais; utiliza recursos audiovisuais e buscadores de internet.	<ul style="list-style-type: none"> - Consulta da páxina que se suxire no recadro «Podes coñecer?», na apertura da unidade e mais das que se propoñen para resolver as actividades dos distintos apartados.

LGB2.1.6. Contrasta os contidos dos textos analizados cos coñecementos propios, antes e despois da lectura.	- Actividades de expresión oral e análise do apartado «Comentario da lectura».
LGB2.4.2. Identifica as características específicas de todo tipo de textos nos que se expoñan feitos e se expliquen ideas e conceptos das distintas materias curriculares.	- Textos de presentación da unidade e de cada apartado.
LGB2.5.1. Utiliza, de forma progresivamente autónoma, diversas fontes de información e integra os coñecementos adquiridos nos seus discursos orais e escritos.	- Consulta das páxinas que se suxiren no recadro «Podes coñecer?», na apertura da unidade. - Actividades do apartado «Lingua e sociedade». - Actividades 8, 9 e 10 da «Literatura». - Actividades 10, 11 e 12 do apartado «Aplica o que sabes».
LGB2.5.2. Coñece e utiliza habitualmente dicionarios impresos ou en versión dixital.	- Actividade 1 do «Comentario da lectura». - Actividade 1 da «Gramática». - Actividade 9 do apartado «Aplica o que sabes».
LGB2.7.1. Le en voz alta con dicción, entoación e ritmo adecuados (interpreta os signos de puntuación) á situación comunicativa e á función da mensaxe.	- Lectura do texto de presentación, da lectura da unidade, dos textos da «Literatura» e do apartado «Aplica o que sabes».
LGB2.8.6. Usa técnicas de tratamento textual coas TIC: procesadores de texto, programas de presentación, dicionarios electrónicos e correctores.	- Actividades 8, 9 e 10 da «Literatura». - Actividades 10, 11 e 12 do apartado «Aplica o que sabes».
LGB2.8.7. Complementa as producións con elementos textuais e paratextuais: ilustracións e gráficos.	- Actividades 10, 11 e 12 do apartado «Aplica o que sabes».
LGB2.12.1. Produce, en formato papel ou dixital, escritos de distinta tipoloxía a partir dun modelo, fundamentalmente, narrativos e descritivos.	- Actividade 13 do «Comentario da lectura».
LGB2.12.2. Sintetiza e resume narracións e descricións sen parafrasear o texto resumido.	- Actividade 5 do «Comentario da lectura».
LGB3.1.1. Utiliza un vocabulario amplo e preciso para expresarse con claridade nun rexistro axeitado á situación comunicativa.	- Actividades do «Vocabulario». - Actividade 1 de debate do apartado «Lingua e sociedade». - Actividades 11 e 12 do apartado «Aplica o que sabes».
LGB3.2.1. Recoñece e pronuncia correctamente os fonemas propios da lingua galega.	- Actividades da «Gramática». - Actividades 8 e 9 do apartado «Aplica o que sabes».
LGB3.5.1. Aplica correctamente as normas ortográficas e morfolóxicas da lingua galega.	- Actividades da «Ortografía». - Actividade 7 do apartado «Aplica o que sabes».
LGB3.5.2. Aplica estratexias para a corrección lingüística, gramatical e ortográfica dos textos.	- Actividades da «Ortografía». - Actividade 7 do apartado «Aplica o que sabes».

LGB3.7.2. Exprésase, con estilo propio, utilizando os recursos da lingua con flexibilidade e creatividade.	- Actividade 13 do «Comentario da lectura». - Actividade 5 do apartado de «Literatura».
LGB4.1.2. Distingue entre linguas maioritarias, minoritarias e minorizadas e aplica estes conceptos ao caso galego.	- Actividades do apartado «Lingua e sociedade».
LGLB5.1.1. Le con regularidade obras literarias e desenvolve criterio lector; expón unha opinión persoal sobre a lectura dunha obra axeitada á idade e relaciona o seu sentido coa propia experiencia e outros coñecementos adquiridos.	- Actividades do «Comentario da lectura», da «Literatura» e do apartado «Aplica o que sabes».
LGLB5.1.2. Describe o uso dos elementos propios de cada xénero literario, o punto de vista empregado e o uso estético da linguaxe nos textos literarios.	- Actividades da «Literatura».
LGLB5.7.1. Escribe textos de intención estética servíndose dos coñecementos literarios adquiridos e dos recursos retóricos traballados na aula.	- Actividade 13 do «Comentario da lectura». - Actividade 5 do apartado de «Literatura».
LGLB5.9.1. Sérvese, seguindo unhas pautas orientadoras, dos fondos e recursos que ofrecen as bibliotecas, incluídas as virtuais, para a realización de traballos e cita axeitada destes.	- Actividades 8, 9 e 10 da «Literatura».

5. COMPETENCIAS: DESCRITORES E DESEMPEÑOS

Competencia	Descritor	Desempeño
<i>Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía</i>	Interactuar co contorno natural de maneira respectuosa.	Valora a riqueza do noso patrimonio natural e toma conciencia da importancia de protexelo e conservalo.
	Tomar conciencia dos cambios producidos polo ser humano no contorno natural e as repercusións para a vida futura.	É consciente de que as persoas, coas súas accións, poden producir cambios no medio natural e prexudicalo.
<i>Comunicación lingüística</i>	Comprender o sentido dos textos orais e escritos.	Desenvolve a través dos distintos tipos de textos a capacidade de delimitar información recibida do contorno.
	Gozar coa lectura.	Le a lectura inicial e os distintos textos sobre os que se traballan os conceptos da unidade.
	Expresar oralmente, de maneira ordenada e clara, calquera tipo de información.	Responde preguntas de comprensión sobre textos que se escoitaron. Opina acerca de temas propostos. Expón oralmente traballos de investigación. É capaz de improvisar e falar dun tema sen planificación previa.
	Utilizar o coñecemento das estruturas lingüísticas, normas ortográficas e gramaticais para elaborar textos escritos e orais.	Exprésase oralmente con coherencia e corrección e selecciona o vocabulario preciso. Coida a corrección ortográfica e gramatical nos seus escritos.
	Compoñer distintos tipos de textos creativamente con sentido literario.	Aplica os coñecementos adquiridos e baséase en modelos dados para a creación de textos propios de carácter literario.
	Respectar as formas de comunicación en calquera contexto: quenda de palabra, escoita atenta ao interlocutor...	Aplica as regras de quenda de palabra consensuadas na clase para debater.
	Manexar elementos de comunicación non verbal, ou en diferentes rexistros, nas diversas	Coñece e emprega os aspectos non verbais propios da comunicación oral.

	situacións comunicativas.	
	Entender o contexto sociocultural da lingua, así como a súa historia para un mellor uso da mesma.	Coñece a riqueza cultural que supón a diversidade lingüística existente no mundo.
	Utilizar os coñecementos sobre a lingua para buscar información e ler textos en calquera situación.	Sabe buscar e seleccionar información en diferentes fontes (dicionarios, internet...).
<i>Competencia dixital</i>	Empregar distintas fontes para a busca de información.	Busca información en dicionarios e en diferentes páxinas de internet para profundar e ampliar coñecementos.
	Manexar ferramentas dixitais para a construción de coñecemento.	Utiliza os recursos de audio que achega o libro para mellorar a comprensión e a expresión oral. Utiliza programas informáticos para a creación dun libro dixital. Emprega programas de presentación de diapositivas enriquecidas con imaxes, vídeos...
<i>Conciencia e expresións culturais</i>	Mostrar respecto cara ás obras máis importantes do patrimonio cultural.	Valora o texto literario como expresión da nosa cultura, así como os autores que contribuíron ao seu desenvolvemento.
	Valorar a interculturalidade como unha fonte de riqueza persoal e cultural.	Aprecia a diversidade lingüística como mostra de riqueza cultural.
	Apreciar os valores culturais do patrimonio natural e da evolución do pensamento científico.	Valora os castros como parte do patrimonio galego que é necesario protexer e conservar.
	Expresar sentimentos e emocións desde códigos artísticos.	Transmite sentimentos, emocións e sensacións en textos propios de carácter literario.
	Apreciar a beleza das expresións artísticas e no cotián.	Valora a beleza da paisaxe. Aprecia a composición de textos como expresión artística.
	Elaborar traballos e presentacións con sentido estético.	Presenta traballos con sentido estético.
<i>Competencias sociais e cívicas</i>	Coñecer e aplicar dereitos e deberes da convivencia cidadá no contexto da escola.	Respecta os demais compañeiros e compañeiras e as normas de convivencia da escola.
	Desenvolver capacidade de diálogo cos demais en situacións de convivencia e traballo para a	Mantén unha actitude dialogante cando xorden conflitos.

	resolución de conflitos.	
	Mostrar dispoñibilidade para a participación activa en ámbitos de participación establecidos.	Participa activamente nos exercicios grupais propostos.
	Recoñecer riqueza na diversidade de opinións e ideas.	Valora e respecta a diversidade de opinións.
	Aprender a comportarse desde o coñecemento dos distintos valores.	Compórtase conforme aos distintos valores.
<i>Sentido de iniciativa e espírito emprendedor</i>	Ser constante no traballo superando as dificultades.	Avanza na aprendizaxe con motivación e esforzo.
	Xerar novas e diverxentes posibilidades desde coñecementos previos do tema.	Favorece a creatividade a través da elaboración dos distintos textos.
	Mostrar iniciativa persoal para iniciar ou promover accións novas.	Mostra iniciativa á hora de intervir nos debates propostos.
	Xestionar o traballo do grupo coordinando tarefas e tempos.	Coordina as tarefas e os tempos nos traballos grupais.
	Priorizar a consecución de obxectivos grupais a intereses persoais.	Prioriza os obxectivos grupais nas tarefas de aprendizaxe cooperativa.
	Asumir riscos no desenvolvemento das tarefas ou os proxectos.	Asume riscos no desenvolvemento das tarefas ou os proxectos.
<i>Aprender a aprender</i>	Desenvolver as distintas intelixencias múltiples.	Desenvolve as intelixencias múltiples por medio das diferentes actividades propostas.
	Xerar estratexias para aprender en distintos contextos de aprendizaxe.	Asume a existencia de diferentes maneiras de aprender e xera diferentes extratexias.
	Desenvolver estratexias que favorezan a comprensión rigorosa dos contidos.	Fai resumos e elabora fichas para unha mellor comprensión dos contidos.
	Planificar os recursos necesarios e os pasos que cómpre seguir no proceso de aprendizaxe.	Reflexiona e organiza o seu traballo e as súas creacións de acordo cunhas pautas dadas.
	Seguir os pasos establecidos e tomar decisións sobre os pasos seguintes en función dos resultados intermedios.	Segue os pasos indicados no desenvolvementos das tarefas.
	Avaliar a consecución de obxectivos de aprendizaxe.	Comproba o que aprendeu mediante a realización de actividades que traballan, de maneira xeral, os contidos vistos na unidade.

6. TAREFAS

Libro do alumnado (LA) / Tratamento da diversidade (TD) / Lecturas complementarias (LC) / Recursos dixitais (RD)

Tarefa 1: Observamos a imaxe da dobre páxina inicial e escoitamos o texto «Confín dos verdes castros».

- Comentamos en gran grupo a foto do castro de Baroña, coas achegas de todos os alumnos e alumnas: vivencias, opinións, curiosidades...
- Escoitamos o texto e aclaramos posibles dúbidas.
- Respondemos as preguntas do recadro «Escoita ou le e contesta».
- Buscamos información na Rede acerca doutros castros de interese e debatemos sobre a importancia de conservalos e protexelos.

Tarefa 2: Lemos e escoitamos o texto da lectura («O ciclope Polifemo») e aclaramos posibles dúbidas de comprensión.

- Observamos o título e a ilustración e analizamos as nosas ideas previas.
- Realizamos as diferentes actividades do comentario (comprensión, expresión oral, análise e expresión escrita).
- Lemos o texto das LC e realizamos as actividades propostas.

Tarefa 3: Ampliamos e aplicamos o léxico relacionado coas viaxes.

- Realizamos as actividades do apartado «Vocabulario».
- Realizamos a actividade interactiva dos RD.

Tarefa 4: Recoñecemos o fonema como a unidade mínima da lingua e analizamos o sistema fonolóxico do galego (tanto o vocálico coma o consonántico).

- Lemos atentamente a información teórica que achega o LA.
- Realizamos as actividades do LA e do TD.
- Consultamos na Rede o *Dicionario de pronuncia da lingua galega*.

Tarefa 5: Identificamos a sílaba como golpe de voz e clasificamos as palabras.

- Lemos atentamente a información teórica que achega o LA.
- Realizamos as actividades do LA.
- Realizamos as actividades do TD.
- Realizamos a actividade interactiva dos RD.

Tarefa 6: Recoñecemos os ditongos, os tritongos e os hiatos.

- Lemos atentamente a información teórica que achega o LA.
- Realizamos as actividades do LA.
- Realizamos as actividades do TD e dos RD.

Tarefa 7: Coñecemos a diversidade lingüística no mundo.

- Lemos atentamente a información teórica que achega o LA.
- Vemos na Rede os vídeos de Manuel Núñez Singala e de Manuel Bermúdez e debatemos acerca das ideas que expoñen sobre a lingua galega.

- Consultamos o catálogo *Ethnologue* que recolle as linguas faladas no mundo.

Tarefa 8: Aprendemos as principais características da literatura.

- Lemos atentamente a información teórica do LA e facemos as primeiras actividades.
- Lemos os textos e contestamos as preguntas de comprensión.
- Elaboramos unha antoloxía de textos de literatura popular e publicamos un libro dixital.
- Realizamos a actividade dos RD.

Tarefa 9: Coñecemos estratexias para a improvisación oral.

- Lemos atentamente a información teórica, especialmente a táboa que inclúe os aspectos verbais e non verbais que caracterizan as improvisacións.
- Levamos a cabo varias improvisacións suxeridas nas actividades do «Obradoiro».

Tarefa 10: Avaliamos o aprendido.

- Aplicamos o estudado na unidade mediante as actividades que propón o LA acerca dun texto.
- Investigamos sobre a protagonista do texto e creamos unha presentación de diapositivas.
- Realizamos o test de autoavaliación dos RD.

7. ESTRATEXIAS METODOLÓXICAS

No desenvolvemento das tarefas empregaranse diversas estratexias metodolóxicas:

- Repaso dos contidos xa estudados no curso anterior.
- Desenvolvemento de actividades que permitan anticipar as ideas previas que os alumnos e as alumnas teñen en torno aos distintos contidos que imos traballar.
- Audición do texto sobre os castros e a lectura inicial, co obxectivo de mellorar a comprensión oral.
- Fincapé nos hábitos de traballo: facer clasificacións, cadros, esquemas e resumos; estudar a teoría co apoio dunha práctica continuada; sintetizar a información en fichas que sirvan para repasar; planificar as tarefas e preparar os recursos necesarios para abordalas; utilizar o dicionario e outros manuais de consulta; etc.
- Exposición do profesor ou profesora utilizando diferentes soportes, explicando detalladamente o significado daqueles conceptos máis complexos e novidosos.
- Fomento da aprendizaxe activa, do traballo colaborativo e da expresión oral.
- Fomento do clima adecuado que favoreza o traballo reflexivo individual.
- Fomento da expresión oral, tanto a planificada (mediante a exposición de traballos de investigación) como a improvisada (a través de simulacións de situacións e improvisación sobre temas diversos).
- Potenciación da capacidade reflexiva e crítica dos alumnos e das alumnas mediante a realización de coloquios e debates.

- Reforzo dos contidos que maior dificultade supoñan para o alumnado, a través dos repasos e da práctica continuada.
- Uso das novas tecnoloxías como fonte de coñecemento para elaborar posteriormente información propia e como ferramenta de enriquecemento para a presentación de traballos.
- Proposta de lectura trimestral, escollendo entre os títulos que recolle o plan lector.
- Posta en común en gran grupo a través do diálogo e a lectura colectiva, tras o traballo individual ou grupal.

8. RECURSOS

Os seguintes materiais de apoio poden reforzar e ampliar o estudo dos contidos da área de Lingua galega e Literatura:

- Textos locutados: o da dobre páxina inicial e o da lectura.
- Fichas de traballo para o tratamento da diversidade, lecturas complementarias para traballar a comprensión lectora, material para o desenvolvemento das competencias, plan lector.
- Cadernos complementarios de ortografía, léxico, morfosintaxe e expresión escrita.

Recursos dixitais

- Libro dixital: os alumnos e alumnas poderán reforzar ou ampliar os contidos estudados utilizando os recursos dixitais dispoñibles.
- Ligazóns:
 - <http://anayaeducacion.es>
 - <http://www.anayaeducacion.es/usuario/auladigital.php>
 - páxinas web que se suxiren no libro do alumno e na PD.

9. FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN

- Rexistro de avaliación (no anexo de avaliación).
- Proba de avaliación inicial (no xerador de probas escritas de avaliación).
- Proba de avaliación da unidade (no xerador de probas escritas de avaliación).
- Outros recursos: rúbrica, diana, etc. (no anexo de avaliación).

10. MEDIDAS PARA A INCLUSIÓN E A ATENCIÓN Á DIVERSIDADE

- Que dificultades e potencialidades prevexo no grupo durante o desenvolvemento da unidade?
- Como vou minimizar as dificultades?
- Que necesidades individuais prevexo no desenvolvemento da unidade?
- Que recursos e estratexias manexarei para atender as necesidades individuais?

11. AUTOAVALIACIÓN DO PROFESORADO

- Que porcentaxe de alumnos e alumnas alcanzaron os obxectivos de aprendizaxe da unidade?
- Que é o que mellor funcionou nesta unidade?
- Que cambiaría no desenvolvemento da unidade o próximo curso? Por que?

Unidade 2

1. Presentación da unidade
2. Obxectivos didácticos
3. Contidos da unidade/Criterios de avaliación/Estándares de aprendizaxe avaliáveis/Competencias clave
4. Selección de evidencias para o portfolio
5. Competencias clave: descritores e desempeños
6. Tarefas
7. Estratexias metodolóxicas
8. Recursos
9. Ferramentas de avaliación
10. Medidas para a inclusión e atención á diversidade
11. Autoavaliación do profesorado

1. PRESENTACIÓN DA UNIDADE

Título

Pallozas

Descrición da unidade

A apertura desta unidade está dedicada ás pallozas, co obxecto de espertar o interese e o respecto dos alumnos e das alumnas polo patrimonio cultural galego. A fotografía a dobre páxina vai acompañada dun texto locutado e preguntas relacionadas con el, para traballar a oralidade de xeito cooperativo.

A lectura escollida neste caso é unha lenda suramericana que explica a orixe das cores dos paxaros, a partir da que se propoñen diferentes tarefas de comprensión no «Comentario da lectura». O apartado de «Vocabulario» céntrase no léxico referido aos animais, que se traballará por medio de actividades lúdicas. Pola súa banda, a sección de «Gramática» ocúpase da estrutura e da clasificación das palabras, mentres que na «Ortografía» se estudan os casos especiais de acentuación.

A sección «Lingua e sociedade» céntrase nas diferentes linguas faladas na Península Ibérica e na riqueza cultural que isto supón. A caracterización dos xéneros literarios e dalgúns subxéneros (especialmente a lenda e a fábula) serán obxecto de estudo do apartado de «Literatura».

Os contidos organízanse en diferentes seccións, de acordo coa seguinte estrutura:

- **Análise de textos:** LECTURA e COMENTARIO de «As rechamantes plumas dos paxaros» (VV. AA.: *Popocatépetl. Lendas sudamericanas*, ed. Galaxia).
- **Lingua:** VOCABULARIO: Os animais. GRAMÁTICA: As palabras. ORTOGRAFÍA: Os casos especiais de acentuación. LINGUA E SOCIEDADE: As linguas da Península Ibérica. OBRADOIRO: A exposición oral.
- **Literatura:** Os xéneros literarios.

O «Obradoiro» continúa co traballo sobre a expresión oral comezado na primeira unidade e que, nesta ocasión, expón unha serie de consellos e estratexias para a realización planificada dunha exposición oral. Para rematar, como é habitual, ofrécense na dobre páxina titulada «Aplica o que sabes» actividades de avaliación dos coñecementos adquiridos a partir da lectura dun texto. En conxunto, preténdese que adquiran os seguintes coñecementos:

- Como se fai un comentario de texto, seguindo unhas pautas dadas.
- Que palabras conforman o campo semántico dos animais.
- De que maneira se estruturan as palabras e como se clasifican.
- Cales son os casos especiais de acentuación.
- Que linguas se falan na Península Ibérica.
- Cales son os principais xéneros e subxéneros literarios.
- Que pasos hai que seguir para preparar unha exposición oral.

Temporalización:

Outubro:

2. OBXECTIVOS DIDÁCTICOS

- Ler, comprender e analizar unha lenda.
- Coñecer, explicar e usar un léxico amplo relacionado cos animais.
- Distinguir a estrutura das palabras e a súa clasificación.
- Identificar os casos especiais de acentuación e aplicar as normas de acentuación.
- Coñecer as linguas que se falan na Península Ibérica.
- Identificar os diferentes xéneros literarios, así como algúns subxéneros.
- Coñecer os pasos a seguir para levar a cabo unha exposición oral.

3. CONTIDOS DA UNIDADE - CRITERIOS DE AVALIACIÓN - ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES - COMPETENCIAS CLAVE

Competencias clave (CC): comunicación lingüística (CCL), competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía (CMCT), competencia dixital (CD), aprender a aprender (CAA), competencias sociais e cívicas (CSC), sentido de iniciativa e espírito emprendedor (CSIEE) e conciencia e expresións culturais (CCEC).

Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliáveis	CC
B1.1. Comprensión, interpretación e resumo de novas de actualidade e de informacións de crónicas, reportaxes e documentais procedentes dos medios de comunicación audiovisual.	B1.1. Comprender e interpretar a intención comunicativa, o tema, as ideas principais e os datos relevantes de diferentes textos orais dos medios de comunicación (crónicas, reportaxes e documentais) e elaborar esquemas e resumos.	LGB1.1.1. Comprende o sentido global e identifica a intención comunicativa de textos orais de carácter informativo propios dos medios de comunicación audiovisual (reportaxes, crónicas e documentais).	CCL, CAA
		LGB1.1.2. Traslada a información relevante de discursos orais dos medios de comunicación audiovisual a esquemas ou resumos.	CCL, CAA
B1.2. Comprensión, interpretación e valoración de textos orais utilizados no ámbito social e educativo.	B1.2. Extraer a intención comunicativa, o tema, as ideas principais e os datos relevantes de diferentes textos orais dos ámbitos social e educativo.	LGB1.2.1. Recoñece, xunto ao propósito e a idea xeral, os feitos e datos relevantes en textos orais do ámbito social e educativo.	CCL, CAA
B1.3. Desenvolvemento de habilidades de escoita cunha actitude de interese, cooperación e respecto ante as intervencións orais, sobre todo en exposicións do profesorado ou do alumnado.	B1.3. Coñecer e usar as normas de cortesía nas intervencións orais propias e alleas da actividade educativa, tanto espontáneas como planificadas.	LGB1.3.2. Recoñece a importancia dos aspectos prosódicos (entoación, pausas, ton, timbre e volume) e o significado dos trazos máis característicos da linguaxe non verbal.	CCL, CSC, CSIE
B1.5. Valoración das producións orais emitidas cunha fonética e prosodia correcta e cunha actitude crítica ante os prexuízos que se poidan asociar a ela.	B1.5. Valorar as producións emitidas cunha fonética e prosodia correcta e amosar unha actitude crítica ante os prexuízos que se poidan asociar a ela.	LGB1.5.1. Aprecia a emisión dunha pronuncia e prosodia correcta, recoñece os erros nas producións orais propias e alleas e propón solucións para melloralas.	CCL, CAA
		LGB1.5.3. Asume, se a posúe, a variante dialectal propia e utilízala na súa práctica habitual.	CCL, CCEC

B1.6. Producción de discursos orais, en intervencións espontáneas, adecuados á situación e á intención comunicativa desexada, con coherencia, cohesión e corrección.	B1.6. Producir textos orais, en intervencións espontáneas, adecuadas á situación e á intención comunicativa desexada, con coherencia, cohesión e corrección.	LGB1.6.1. Produce textos orais, en intervencións espontáneas, adecuadas á situación e á intención comunicativa desexada, con coherencia, cohesión e corrección.	CCL, CSC
		LGB1.6.2. Participa con fluidez nas intervencións orais espontáneas respectando as regras morfosintácticas desta lingua, en especial a colocación do pronome átono, así como a fonética galega (pronuncia das sete vogais, <i>n</i> velar e fonema fricativo palatal xordo).	CCL
		LGB1.6.3. Emprega nas intervencións orais espontáneas expresións propias do galego (fraseoloxía adecuada).	CCL
		LGB1.6.4. Emprega nas intervencións orais espontáneas un léxico rico e variado.	CCL
B1.9. Coñecemento, uso e aplicación de técnicas e estratexias necesarias para falar en público: planificación do discurso nas prácticas orais formais e informais.	B1.9. Aplicar técnicas e estratexias para falar en público, en situacións formais ou informais, de forma individual ou en grupo.	LGB1.9.1. Elabora guións para organizar os contidos de exposicións formais ou informais breves.	CAA
		LGB1.9.2. Fai uso dos aspectos prosódicos da linguaxe non verbal (a presentación, a posta en escena, os xestos e a mirada), manifesta autocontrol das emocións ao falar en público e diríxese ao auditorio con autoconfianza e seguridade.	CCL, CSC, CSIEE
		LGB1.9.3. Incorpora progresivamente palabras propias do nivel formal nas prácticas orais da lingua.	CCL
		LGB1.9.4. Adecúa a súa pronuncia á finalidade da práctica oral.	CCL, CAA

		LGB1.9.5. Recoñece e avalía erros (repeticións de conectores, pobreza léxica e castelanismos) nos discursos orais propios e alleos e trata, progresivamente, de evitalos.	CCL, CAA
B2.1. Coñecemento e uso de técnicas de análise do contido e de estratexias de lectura comprensiva: esquemas, resumos, etc.	B2.1. Aplicar os coñecementos sobre a lingua e as normas do uso lingüístico para resolver problemas de comprensión.	LGB2.1.2. Busca o significado do léxico descoñecido a partir do contexto, analiza a forma das palabras ou usa dicionarios para contextualizar as acepcións.	CCL, AAA
		LGB2.1.4. Relaciona a información explícita e implícita dun escrito en función do contexto.	CLL
		LGB2.1.5. Compila información para comprender e ampliar o coñecemento das mensaxes: busca bibliografía; consulta libros, revistas, xornais; utiliza recursos audiovisuais e buscadores de internet.	CCL, AAA
		LGB2.1.6. Contrasta os contidos dos textos analizados cos coñecementos propios, antes e despois da lectura.	CCL, CAA
B2.4. Comprensión e interpretación, en formato papel ou dixital, de textos propios da vida educativa, especialmente, os instrutivos e expositivos: webs educativas, dicionarios, glosarios e enciclopedias.	B2.4. Comprender e interpretar en formato papel ou dixital, textos propios da vida educativa, especialmente, os instrutivos e expositivos: webs educativas, dicionarios, glosarios e enciclopedias.	LGB2.4.2. Identifica as características específicas de todo tipo de textos nos que se expoñan feitos e se expliquen ideas e conceptos das distintas materias curriculares.	CCL
B2.5. Uso, progresivamente autónomo, das bibliotecas e das TIC para seleccionar información.	B2.5. Seleccionar a información que se obtén nas bibliotecas, nas TIC e outras fontes e integrar os	LGB2.5.1. Utiliza, de forma progresivamente autónoma, diversas fontes de información e integra	CCL, CD, CAA

	coñecementos adquiridos no proceso de aprendizaxe continua.	os coñecementos adquiridos nos seus discursos orais e escritos.	
B2.7. Lectura en voz alta con dicción, entoación e ritmo adecuados á situación comunicativa e á súa función, con posibilidade de usar recursos audiovisuais para o rexistro de voz.	B2.7. Ler en voz alta con dicción, entoación e ritmo adecuados á situación comunicativa e á súa función.	LGB2.7.1. Le en voz alta con dicción, entoación e ritmo adecuados (interpreta os signos de puntuación) á situación comunicativa e á función da mensaxe.	CCL
B2.12. Producción e síntese, en formato papel ou dixital, de textos de distinta tipoloxía, fundamentalmente, narrativos e descritivos.	B2.12. Producir e sintetizar, en formato papel ou dixital, textos de distinta tipoloxía, fundamentalmente, narracións e descricións.	LGB2.12.1. Produce, en formato papel ou dixital, escritos de distinta tipoloxía a partir dun modelo, fundamentalmente, narrativos e descritivos.	CCL, CD
		LGB2.12.2. Sintetiza e resume narracións e descricións sen parafrasear o texto resumido.	CCL
B3.1. Recoñecemento, explicación e uso de léxico suficientemente amplo e preciso, con incorporación de fraseoloxía e de vocabulario temático a partir de campos léxicos traballados na aula.	B3.1. Recoñecer, explicar e usar léxico amplo e preciso coa presenza da fraseoloxía e vocabulario traballado na aula.	LGB3.1.1. Utiliza un vocabulario amplo e preciso para expresarse con claridade nun rexistro axeitado á situación comunicativa.	CCL, CCC
B3.4. Coñecemento, comparación, uso e valoración das normas que regulan os textos orais e escritos, propios e alleos.	B3.4. Coñecer, usar e valorar as normas que regulan os textos orais e escritos.	LGB3.4.1. Completa, transforma e valora textos orais ou escritos de maneira adecuada e correcta atendendo ás normas.	CCL
B3.5. Aplicación e valoración das normas ortográficas e morfolóxicas da lingua galega.	B3.5. Aplicar e valorar as normas ortográficas e morfolóxicas da lingua galega.	LGB3.5.1. Aplica correctamente as normas ortográficas e morfolóxicas da lingua galega.	CCL
		LGB3.5.2. Aplica estratexias para a corrección lingüística, gramatical e ortográfica dos textos.	CCL

B3.7. Recoñecemento da estrutura de substantivos e verbos e da súa caracterización morfolóxica para a mellora da comprensión e produción textuais.	B3.7. Recoñecer a estrutura de substantivos e verbos e da súa caracterización morfolóxica para mellorar a comprensión e produción textuais.	LGB3.7.2. Exprésase, con estilo propio, utilizando os recursos da lingua con flexibilidade e creatividade.	CCL, CAA
B3.10. Coñecemento, uso e aplicación das estratexias necesarias de autoavaliación, aceptando o erro como parte do proceso.	B3.10. Aplicar progresivamente o coñecemento e o uso das estratexias de autoavaliación e a aceptación do erro como parte do proceso de aprendizaxe.	LG3.10.1. Recoñece os erros nas producións orais e escritas propias e alleas a partir da avaliación e autoavaliación, propondo solucións para a súa mellora.	CCL, CAA
B4.2. O plurilingüismo como expresión da riqueza cultural da humanidade.	B4.1. Valorar as linguas como medios de relación interpersonal e de sinal de identidade dun pobo. Apreciar o plurilingüismo como expresión da riqueza cultural da humanidade e coñecer a lusofonía e achegarse ás culturas que a integran.	LGB4.1.3. Coñece as linguas que se falan en España e valora a súa existencia como un elemento de riqueza cultural.	CCL, CSC
B5.1. Lectura, con regularidade, de obras literarias e desenvolvemento dun criterio lector; emisión dunha opinión persoal sobre a lectura dunha obra axeitada á idade, relación do seu sentido coa propia experiencia e outros coñecementos adquiridos e valoración do uso dos elementos propios de cada xénero literario, o punto de vista empregado e o uso estético da linguaxe.	B5.1. Ler con regularidade obras literarias e desenvolver criterio lector; expor unha opinión persoal sobre a lectura dunha obra axeitada á idade, relacionar o seu sentido coa propia experiencia e outros coñecementos adquiridos e valorar o uso dos elementos propios de cada xénero literario, o punto de vista empregado e o uso estético da linguaxe.	LGLB5.1.1. Le con regularidade obras literarias e desenvolve criterio lector; expón unha opinión persoal sobre a lectura dunha obra axeitada á idade e relaciona o seu sentido coa propia experiencia e outros coñecementos adquiridos.	CCL
		LGLB5.1.2. Describe o uso dos elementos propios de cada xénero literario, o punto de vista empregado e o uso estético da linguaxe nos textos literarios.	CCL
B5.5. Comparación de textos pertencentes a diferentes xéneros e subxéneros, sinalando as coincidencias e diferenzas, tanto estruturais coma	B5.5. Comparar textos pertencentes a diferentes xéneros e subxéneros, sinalando as coincidencias e diferenzas, tanto estruturais coma formais.	LGLB5.5.1. Compara textos pertencentes aos diferentes xéneros, sinalando as coincidencias e diferenzas, tanto estruturais coma formais.	CCL

formais.		LGLB5.5.2. Compara textos pertencentes ao mesmo xénero pero a diferentes subxéneros, sinalando as coincidencias e diferenzas, tanto estruturais coma formais.	CCL
B5.7. Produción de textos de intención estética servíndose dos coñecementos literarios adquiridos e dos recursos retóricos traballados na aula.	B5.7. Escribir textos de intención estética servíndose dos coñecementos literarios adquiridos e dos recursos retóricos traballados na aula.	LGLB5.7.1. Escribe textos de intención estética servíndose dos coñecementos literarios adquiridos e dos recursos retóricos traballados na aula.	CCL, CCEC

4. SELECCIÓN DE EVIDENCIAS PARA O PORTFOLIO

Estándares de aprendizaxe avaliáveis	Selección de evidencias para o portfolio
LGB1.1.1. Comprende o sentido global e identifica a intención comunicativa de textos orais de carácter informativo propios dos medios de comunicación audiovisual (reportaxes, crónicas e documentais).	<ul style="list-style-type: none"> - Actividade 1 do apartado «Podes coñecer?». - Actividade 7 da «Literatura».
LGB1.1.2. Traslada a información relevante de discursos orais dos medios de comunicación audiovisual a esquemas ou resumos.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividade 7 da «Literatura».
LGB1.2.1. Recoñece, xunto ao propósito e a idea xeral, os feitos e datos relevantes en textos orais do ámbito social e educativo.	<ul style="list-style-type: none"> - Escoita atenta do texto que abre a unidade e mais da lectura inicial. - Actividades do recadro «Escoita ou le e contesta».
LGB1.3.2. Recoñece a importancia dos aspectos prosódicos (entoación, pausas, ton, timbre e volume) e o significado dos trazos máis característicos da linguaxe non verbal.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do recadro «Escoita ou le e contesta». - Actividade de expresión oral do «Comentario da lectura». - Actividades do «Obradoiro».
LGB1.5.1. Aprecia a emisión dunha pronuncia e prosodia correcta, recoñece os erros nas producións orais propias e alleas e propón solucións para melloralas.	<ul style="list-style-type: none"> - Escoita atenta do texto que abre a unidade e mais da lectura inicial. - Actividades do recadro «Escoita ou le e contesta». - Actividades de expresión oral do «Comentario da lectura». - Actividades do «Obradoiro».
LGB1.5.3. Asume, se a posúe, a variante dialectal propia e utilízala na súa práctica habitual.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do recadro «Escoita ou le e contesta». - Actividades de expresión oral do «Comentario da lectura». - Actividades do «Obradoiro».
LGB1.6.1. Produce textos orais, en intervencións espontáneas, adecuadas á situación e á intención comunicativa desexada, con coherencia, cohesión e corrección.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do recadro «Escoita ou le e contesta». - Actividades de expresión oral do «Comentario da lectura». - Actividades do «Obradoiro».
LGB1.6.2. Participa con fluidez nas intervencións orais espontáneas respectando as regras morfosintácticas desta lingua, en especial a colocación do pronome átono, así como a fonética galega (pronuncia das sete vogais, <i>n</i> velar e fonema fricativo palatal xordo).	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do recadro «Escoita ou le e contesta». - Actividades de expresión oral do «Comentario da lectura». - Actividades do apartado de «Gramática». - Actividades do «Obradoiro».

LGB1.6.3. Emprega nas intervencións orais espontáneas expresións propias do galego (fraseoloxía adecuada).	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do recadro «Escoita ou le e contesta». - Actividade de expresión oral do «Comentario da lectura». - Actividades do «Obradoiro».
LGB1.6.4. Emprega nas intervencións orais espontáneas un léxico rico e variado.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do recadro «Escoita ou le e contesta». - Actividade de expresión oral do «Comentario da lectura». - Actividades do «Obradoiro».
LGB1.9.1. Elabora guións para organizar os contidos de exposicións formais ou informais breves.	<ul style="list-style-type: none"> - Apartado «Obradoiro».
LGB1.9.2. Fai uso dos aspectos prosódicos da linguaxe non verbal (a presentación, a posta en escena, os xestos e a mirada), manifesta autocontrol das emocións ao falar en público e diríxese ao auditorio con autoconfianza e seguridade.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividade 1 do «Obradoiro».
LGB1.9.3. Incorpora progresivamente palabras propias do nivel formal nas prácticas orais da lingua.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividade 1 do «Obradoiro».
LGB1.9.4. Adecúa a súa pronuncia á finalidade da práctica oral.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividade 1 do «Obradoiro».
LGB1.9.5. Recoñece e avalía erros (repeticións de conectores, pobreza léxica e castelanismos) nos discursos orais propios e alleos e trata, progresivamente, de evitalos.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividade 2 do «Obradoiro».
LGB2.1.2. Busca o significado do léxico descoñecido a partir do contexto, analiza a forma das palabras ou usa dicionarios para contextualizar as acepcións.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades 1, 2 e 11 do «Comentario da lectura». - Actividades do «Vocabulario». - Actividades 1, 2, 3 e 4 de «Gramática».
LGB2.1.4. Relaciona a información explícita e implícita dun escrito en función do contexto.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades de comprensión do «Comentario da lectura».
LGB2.1.5. Compila información para comprender e ampliar o coñecemento das mensaxes: busca bibliografía; consulta libros, revistas, xornais; utiliza recursos audiovisuais e buscadores de internet.	<ul style="list-style-type: none"> - Consulta da páxina que se suxire no recadro «Podes coñecer?», na apertura da unidade e mais das que se propoñen para resolver as actividades dos distintos apartados.
LGB2.1.6. Contrasta os contidos dos textos analizados cos coñecementos propios, antes e despois da lectura.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividade 9 do «Comentario da lectura». - Actividade 14 da «Literatura».
LGB2.4.2. Identifica as características específicas de todo tipo de textos nos que se expoñan feitos e se expliquen ideas e conceptos das distintas materias curriculares.	<ul style="list-style-type: none"> - Textos de presentación da unidade e textos teóricos de cada apartado.

LGB2.5.1. Utiliza, de forma progresivamente autónoma, diversas fontes de información e integra os coñecementos adquiridos nos seus discursos orais e escritos.	<ul style="list-style-type: none"> - Consulta das páxinas que se suxiren no recadro «Podes coñecer?», na apertura da unidade. - Actividades do apartado «Lingua e sociedade». - Actividades 8, 9 e 10 do apartado de «Literatura». - Actividades 10, 11 e 12 do apartado «Aplica o que sabes».
LGB2.7.1. Le en voz alta con dicción, entoación e ritmo adecuados (interpreta os signos de puntuación) á situación comunicativa e á función da mensaxe.	<ul style="list-style-type: none"> - Lectura do texto de presentación, da lectura da unidade, dos textos do apartado de «Literatura» e do «Aplica o que sabes».
LGB2.12.1. Produce, en formato papel ou dixital, escritos de distinta tipoloxía a partir dun modelo, fundamentalmente, narrativos e descritivos.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividade 14 do «Comentario da lectura». - Actividades 4 e 5 da «Literatura». - Actividade 9 do «Aplica o que sabes».
LGB2.12.2. Sintetiza e resume narracións e descrições sen parafrasear o texto resumido.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividade 6 do «Comentario da lectura». - Actividade 2 da «Literatura».
LGB3.1.1. Utiliza un vocabulario amplo e preciso para expresarse con claridade nun rexistro axeitado á situación comunicativa.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do «Vocabulario». - Actividade 1 do «Obradoiro». - Actividade 1 do apartado «Aplica o que sabes».
LGB3.4.1. Completa, transforma e valora textos orais ou escritos de maneira adecuada e correcta atendendo ás normas.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividade 2 do «Obradoiro».
LGB3.5.1. Aplica correctamente as normas ortográficas e morfolóxicas da lingua galega.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades de «Gramática» e «Ortografía». - Actividade 6 do apartado «Aplica o que sabes».
LGB3.5.2. Aplica estratexias para a corrección lingüística, gramatical e ortográfica dos textos.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades de «Gramática» e «Ortografía». - Actividade 6 do apartado «Aplica o que sabes».
LGB3.7.2. Exprésase, con estilo propio, utilizando os recursos da lingua con flexibilidade e creatividade.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividade 14 do «Comentario da lectura». - Actividades 4 e 5 da «Literatura». - Actividade 9 do «Aplica o que sabes».
LG3.10.1. Recoñece os erros nas producións orais e escritas propias e alleas a partir da avaliación e autoavaliación, propondo solucións para a súa mellora.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividade 2 do «Obradoiro».
LGB4.1.3. Coñece as linguas que se falan en España e valora a súa existencia como un elemento de riqueza cultural.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do apartado «Lingua e sociedade».

<p>LGLB5.1.1. Le con regularidade obras literarias e desenvolve criterio lector; expón unha opinión persoal sobre a lectura dunha obra axeitada á idade e relaciona o seu sentido coa propia experiencia e outros coñecementos adquiridos.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do «Comentario da lectura», da «Literatura» e do apartado «Aplica o que sabes».
<p>LGLB5.1.2. Describe o uso dos elementos propios de cada xénero literario, o punto de vista empregado e o uso estético da linguaxe nos textos literarios.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do apartado de «Literatura».
<p>LGLB5.5.1. Compara textos pertencentes aos diferentes xéneros, sinalando as coincidencias e diferenzas, tanto estruturais coma formais.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do apartado de «Literatura».
<p>LGLB5.5.2. Compara textos pertencentes ao mesmo xénero pero a diferentes subxéneros, sinalando as coincidencias e diferenzas, tanto estruturais coma formais.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do apartado de «Literatura».
<p>LGLB5.7.1. Escribe textos de intención estética servíndose dos coñecementos literarios adquiridos e dos recursos retóricos traballados na aula.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Actividade 14 do «Comentario da lectura». - Actividades 4 e 5 da «Literatura». - Actividade 9 do «Aplica o que sabes».

5. COMPETENCIAS: DESCRITORES E DESEMPEÑOS

Competencia	Descritor	Desempeño
<i>Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía</i>	Interactuar co contorno natural de maneira respectuosa.	Valora a riqueza do noso patrimonio natural e toma conciencia da importancia de protexelo e conservalo.
	Tomar conciencia dos cambios producidos polo ser humano no contorno natural e as repercusións para a vida futura.	É consciente de que as persoas, coas súas accións, poden producir cambios no medio natural e prexudicalo.
<i>Comunicación lingüística</i>	Comprender o sentido dos textos orais e escritos.	Desenvolve a través dos distintos tipos de textos a capacidade de delimitar información recibida do contorno.
	Gozar coa lectura.	Le a lectura inicial e os distintos textos sobre os que se traballan os conceptos da unidade.
	Expressar oralmente, de maneira ordenada e clara, calquera tipo de información.	Responde preguntas de comprensión sobre textos que se escoitaron. Expón oralmente un traballo cunha planificación previa.
	Utilizar o coñecemento das estruturas lingüísticas, normas ortográficas e gramaticais para elaborar textos escritos e orais.	Exprésase oralmente con coherencia e corrección e selecciona o vocabulario preciso. Coida a corrección ortográfica e gramatical nos seus escritos.
	Compoñer distintos tipos de textos creativamente con sentido literario.	Aplica os coñecementos adquiridos e baséase en modelos dados para a creación de textos propios de carácter literario.
	Manexar elementos de comunicación non verbal, ou en diferentes rexistros, nas diversas situacións comunicativas.	Coñece e emprega os aspectos non verbais nas súas exposicións orais.
	Entender o contexto sociocultural da lingua, así como a súa historia para un mellor uso da mesma.	Coñece a riqueza cultural que supón a diversidade lingüística existente en España.
	Utilizar os coñecementos sobre a lingua para buscar información e ler textos en calquera situación.	Sabe buscar e seleccionar información en diferentes fontes (dicionarios, internet...).
<i>Competencia dixital</i>	Empregar distintas fontes para a busca de información.	Busca información en dicionarios e en diferentes

		páxinas de internet para profundar e ampliar coñecementos.
	Manexar ferramentas dixitais para a construción de coñecemento.	Utiliza os recursos de audio que achega o libro para mellorar a comprensión e a expresión oral.
<i>Conciencia e expresións culturais</i>	Mostrar respecto cara ás obras máis importantes do patrimonio cultural.	Valora o texto literario como expresión da nosa cultura, así como os autores que contribuíron ao seu desenvolvemento.
	Valorar a interculturalidade como unha fonte de riqueza persoal e cultural.	Aprecia a diversidade lingüística como mostra de riqueza cultural.
	Apreciar os valores culturais do patrimonio natural e da evolución do pensamento científico.	Valora as pallozas como parte do patrimonio galego que é necesario protexer e conservar.
	Expresar sentimentos e emocións desde códigos artísticos.	Transmite sentimentos, emocións e sensacións en textos propios de carácter literario.
	Apreciar a beleza das expresións artísticas e no cotián.	Valora a beleza da paisaxe. Aprecia a composición de textos como expresión artística.
	Elaborar traballos e presentacións con sentido estético.	Presenta traballos con sentido estético.
<i>Competencias sociais e cívicas</i>	Coñecer e aplicar os dereitos e deberes da convivencia e traballo para a resolución de conflitos.	Respecta os demais compañeiros e compañeiras e as normas de convivencia da escola.
	Identificar as implicacións que ten vivir nun Estado social e democrático de dereito referendado por unha norma suprema chamada Constitución Española.	Coñece a situación legal das linguas en España no marco da Constitución Española.
	Desenvolver capacidade de diálogo cos demais en situacións de convivencia e traballo e para a resolución de conflitos.	Mantén unha actitude dialogante cando xorden conflitos.
	Mostrar dispoñibilidade para a participación activa en ámbitos de participación establecidos.	Participa activamente nos exercicios grupais propostos.
	Recoñecer riqueza na diversidade de opinións e ideas.	É consciente da riqueza que supón a existencia de diferentes opinións.
Concibir unha escala de valores propia e actuar conforme a ela.	Posúe unha escala de valores a actúa conforme a ela.	

<i>Sentido de iniciativa e espírito emprendedor</i>	Ser constante no traballo superando as dificultades.	Avanza na aprendizaxe con motivación e esforzo.
	Xerar novas e diverxentes posibilidades desde coñecementos previos do tema.	Favorece a creatividade a través da elaboración dos distintos textos.
	Xestionar o traballo do grupo coordinando tarefas e tempos.	Coordina as tarefas e os tempos nos traballos grupais.
	Priorizar a consecución de obxectivos grupais a intereses persoais.	Prioriza os obxectivos grupais nas tarefas de aprendizaxe cooperativa.
	Asumir riscos no desenvolvemento das tarefas ou os proxectos.	Asume riscos no desenvolvemento das tarefas ou os proxectos.
<i>Aprender a aprender</i>	Desenvolver as distintas intelixencias múltiples.	Desenvolve as intelixencias múltiples por medio das diferentes actividades propostas.
	Xestionar os recursos e as motivacións persoais en favor da aprendizaxe.	Xestiona os recursos e as motivacións persoais en favor da aprendizaxe.
	Xerar estratexias para aprender en distintos contextos de aprendizaxe.	Asume a existencia de diferentes maneiras de aprender e xera diferentes extratexias.
	Desenvolver estratexias que favorezan a comprensión rigorosa dos contidos.	Fai resumos e elabora fichas para unha mellor comprensión dos contidos.
	Planificar os recursos necesarios e os pasos que cómpre seguir no proceso de aprendizaxe.	Reflexiona e organiza o seu traballo e as súas creacións de acordo cunhas pautas dadas.
	Seguir os pasos establecidos e tomar decisións sobre os pasos seguintes en función dos resultados intermedios.	Segue os pasos indicados no desenvolvementos das tarefas.
	Avaliar a consecución de obxectivos de aprendizaxe.	Comproba o que aprendeu mediante a realización de actividades que traballan, de maneira xeral, os contidos vistos na unidade.

6. TAREFAS

Libro do alumnado (LA) / Tratamento da diversidade (TD) / Lecturas complementarias (LC) / Recursos dixitais (RD)

Tarefa 1: Observamos a imaxe da dobre páxina inicial e escoitamos o texto «Pallozas».

- Comentamos en gran grupo a foto da palloza do Cebreiro, coas achegas de todos os alumnos e alumnas: vivencias, opinións, curiosidades...
- Escoitamos o texto e aclaramos posibles dúbidas.
- Respondemos as preguntas do recadro «Escoita ou le e contesta».
- Realizamos a visita virtual ao Conxunto Etnográfico do Cebreiro e consultamos na Rede un vídeo sobre as características e os usos das pallozas.

Tarefa 2: Lemos e escoitamos o texto da lectura («As rechamantes plumas dos paxaros») e aclaramos posibles dúbidas de comprensión.

- Observamos o título e as ilustracións e analizamos as nosas ideas previas.
- Realizamos as diferentes actividades do comentario (comprensión, expresión oral, análise e expresión escrita).
- Lemos o texto das LC e realizamos as actividades propostas.

Tarefa 3: Ampliamos e aplicamos o léxico relacionado cos animais.

- Realizamos as actividades do apartado «Vocabulario».
- Realizamos a actividade interactiva dos RD.
- Consultamos o documento sobre os réptiles, peixes e aves incluído nos RD.

Tarefa 4: Coñecemos como están estruturadas as palabras.

- Lemos atentamente a información teórica que achega o LA.
- Realizamos as actividades do LA e do TD.

Tarefa 5: Aprendemos a clasificar as palabras segundo a súa estrutura e segundo o significado e a función sintáctica que desempeñan.

- Lemos atentamente a información teórica que achega o LA.
- Realizamos as actividades do LA.
- Realizamos as actividades do TD.
- Realizamos a actividade interactiva dos RD.

Tarefa 6: Identificamos os casos especiais de acentuación e aplicamos os coñecementos adquiridos.

- Lemos atentamente a información teórica que achega o LA.
- Consultamos no Apéndice as regras xerais de acentuación.
- Realizamos as actividades do LA.
- Realizamos as actividades do TD e dos RD.

Tarefa 7: Coñecemos as linguas que existen na Península Ibérica e a súa situación legal.

- Lemos atentamente a información teórica que achega o LA e os artigos da Constitución Española referentes ás linguas.
- Localizamos na Rede os territorios de fóra de Galicia onde se fala Galicia.
- Situamos nun mapa da Península Ibérica as diferentes linguas.
- Realizamos a actividade interactiva dos RD.

Tarefa 8: Distinguímos os xéneros literarios así como os principais subxéneros.

- Lemos atentamente a información teórica do LA.
- Lemos os diferentes textos e contestamos as preguntas de comprensión.
- Realizamos a actividade interactiva dos RD.

Tarefa 9: Coñecemos os pasos recomendados para a realización dunha exposición oral.

- Lemos atentamente a información teórica contida no «Obradoiro».
- Seleccionamos un tema e preparamos a exposición oral.
- Avaliamos a nosa actuación e a dos nosos compañeiros e compañeiras.

Tarefa 10: Avaliamos o aprendido.

- Aplicamos o estudado na unidade mediante as actividades que propón o LA acerca dun texto.
- Inventamos un animal fantástico e escribimos un microconto.
- Investigamos sobre as supersticións relacionadas co moucho e o alacrán.
- Realizamos o test de autoavaliación incluído nos RD.

7. ESTRATEXIAS METODOLÓXICAS

No desenvolvemento das tarefas empregáranse diversas estratexias metodolóxicas:

- Desenvolvemento de actividades que permitan anticipar as ideas previas que os alumnos e as alumnas teñen en torno aos distintos contidos que imos traballar.
- Audición do texto sobre as pallozas e a lectura inicial, co obxectivo de mellorar a comprensión oral.
- Fincapé nos hábitos de traballo: facer clasificacións, cadros, esquemas e resumos; estudar a teoría co apoio dunha práctica continuada; sintetizar a información en fichas que sirvan para repasar; planificar as tarefas e preparar os recursos necesarios para abordalas; utilizar manuais de consulta; etc.
- Exposición do profesor ou profesora utilizando diferentes soportes, explicando detalladamente o significado daqueles conceptos máis complexos e novidosos.
- Fomento do uso das TIC para resolver actividades, realizar investigacións e ampliar ou complementar a información do libro, etc.
- Fomento do clima adecuado que favoreza o traballo reflexivo individual.
- Traballos en grupo e das habilidades de cooperación e respecto.

- Fomento da expresión oral a través da práctica guiada das exposicións orais sobre temas de interese para o alumnado.
- Lectura daquelas partes da Constitución Española interesantes en canto á situación das linguas.
- Comparación de versións diferentes da mesma fábula, co fin de apreciar a riqueza cultural.
- Potenciación da capacidade creadora e artística do alumnado mediante a creación de textos literarios.
- Proposta de lectura trimestral, escollendo entre os títulos que recolle o plan lector.
- Potenciación da autoavaliación e da avaliación do traballo feito polos compañeiros e as compañeiras co obxecto de recoñecer as potencias de cada un e de reforzar aqueles aspectos que sexa preciso traballar máis.

8. RECURSOS

Os seguintes materiais de apoio poden reforzar e ampliar o estudo dos contidos da área de Lingua galega e Literatura:

- Textos locutados: o da dobre páxina inicial e o da lectura.
- Fichas de traballo para o tratamento da diversidade, lecturas complementarias para traballar a comprensión lectora, material para o desenvolvemento das competencias, plan lector.
- Cadernos complementarios de ortografía, léxico, morfosintaxe e expresión escrita.

Recursos dixitais

- Libro dixital: os alumnos e alumnas poderán reforzar ou ampliar os contidos estudados utilizando os recursos dixitais dispoñibles.
- Ligazóns:
 - <http://anayaeducacion.es>
 - <http://www.anayaeducacion.es/usuario/auladigital.php>
 - páxinas web que se suxiren no libro do alumno e na PD.

9. FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN

- Rexistro de avaliación (no anexo de avaliación).
- Proba de avaliación inicial (no xerador de probas escritas de avaliación).
- Proba de avaliación da unidade (no xerador de probas escritas de avaliación).
- Outros recursos: rúbrica, diana, etc. (no anexo de avaliación).

10. MEDIDAS PARA A INCLUSIÓN E A ATENCIÓN Á DIVERSIDADE

- Que dificultades e potencialidades prevexo no grupo durante o desenvolvemento da unidade?
- Como vou minimizar as dificultades?
- Que necesidades individuais prevexo no desenvolvemento da unidade?
- Que recursos e estratexias manexarei para atender as necesidades individuais?

11. AUTOAVALIACIÓN DO PROFESORADO

- Que porcentaxe de alumnos e alumnas alcanzaron os obxectivos de aprendizaxe da unidade?
- Que é o que mellor funcionou nesta unidade?
- Que cambiaría no desenvolvemento da unidade o próximo curso? Por que?

Unidade 3

1. Presentación da unidade
2. Obxectivos didácticos
3. Contidos da unidade/Criterios de avaliación/Estándares de aprendizaxe avaliáveis/Competencias clave
4. Selección de evidencias para o portfolio
5. Competencias clave: descritores e desempeños
6. Tarefas
7. Estratexias metodolóxicas
8. Recursos
9. Ferramentas de avaliación
10. Medidas para a inclusión e atención á diversidade
11. Autoavaliación do profesorado

1. PRESENTACIÓN DA UNIDADE

Título

Pan e queixo

Descrición da unidade

Esta unidade ábrese cunha dobre páxina dedicada ao pan e ao queixo, mostras da calidade da gastronomía galega. A fotografía vai acompañada dun texto locutado e preguntas relacionadas con el, para traballar a oralidade de xeito cooperativo.

A novela *A praia dos afogados*, de Domingo Villar, é a lectura seleccionada nesta ocasión, a partir da que se propoñen diferentes actividades de comprensión no «Comentario da lectura». Xa que o fragmento incluído ten lugar na terraza dun restaurante, o «Vocabulario» céntrase no léxico relacionado coa hostelería e a gastronomía. Na sección de «Gramática» trabállase sobre a caracterización do substantivo e a frase nominal, mentres que na «Ortografía» se estuda o acento diacrítico.

A páxina de contidos sociolingüísticos («Lingua e sociedade») aborda o tema da situación legal das linguas en Galicia e recolle como exemplificación diferentes fragmentos dos textos lexislativos vixentes. As páxinas de «Literatura» comezan un bloque de varias unidades destinado ao xénero narrativo e están centradas no conto e na diferenciación entre conto popular e conto literario.

Os contidos organízanse en diferentes seccións, de acordo coa seguinte estrutura:

- **Análise de textos:** LECTURA e COMENTARIO dun fragmento d'*A praia dos afogados*, de Domingo Villar, ed. Galaxia.
- **Lingua:** VOCABULARIO: A gastronomía e a hostelería. GRAMÁTICA: O substantivo. ORTOGRAFÍA: O acento diacrítico. LINGUA E SOCIEDADE: A situación legal das linguas. OBRADOIRO: A narración de contos.
- **Literatura:** O conto.

O «Obradoiro» está enlazado coa literatura xa que propón consellos para a narración oral de contos. Por último, o apartado «Aplica o que sabes» ofrece diferentes actividades arredor dun texto co fin de repasar os coñecementos adquiridos ao longo da unidade. En conxunto, preténdese que adquiran os seguintes coñecementos:

- Como se fai un comentario de texto, seguindo unhas pautas dadas.
- Que palabras conforman o campo semántico da gastronomía e a hostelería.
- Cales son as principais características dos substantivos.
- Que palabras levan acentuación diacrítica.
- Cal é a situación legal das linguas en Galicia.
- Cales son as principais características do conto e cales son as diferenzas entre o conto popular e o conto literario.
- Que pasos hai que seguir para preparar a narración dun conto.

Temporalización:

Novembro:

2. OBXECTIVOS DIDÁCTICOS

- Ler, comprender e analizar un texto narrativo dialogado.
- Coñecer, explicar e usar un léxico amplo relacionado coa gastronomía e a hostelería.
- Coñecer as características do substantivo así como as súas especificidades en canto ao xénero e ao número.
- Recoñer o substantivo como núcleo das frases nominais.
- Coñecer e aplicar a acentuación diacrítica.
- Coñecer a situación legal das linguas en Galicia.
- Identificar os diferentes xéneros literarios, así como algúns subxéneros.
- Coñecer os pasos a seguir para levar a cabo unha narración oral dun conto.

3. CONTIDOS DA UNIDADE - CRITERIOS DE AVALIACIÓN - ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES - COMPETENCIAS CLAVE

Competencias clave (CC): comunicación lingüística (CCL), competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía (CMCT), competencia dixital (CD), aprender a aprender (CAA), competencias sociais e cívicas (CSC), sentido de iniciativa e espírito emprendedor (CSIEE) e conciencia e expresións culturais (CCEC).

Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliáveis	CC
B1.1. Comprensión, interpretación e resumo de novas de actualidade e de informacións de crónicas, reportaxes e documentais procedentes dos medios de comunicación audiovisual.	B1.1. Comprender e interpretar a intención comunicativa, o tema, as ideas principais e os datos relevantes de diferentes textos orais dos medios de comunicación (crónicas, reportaxes e documentais) e elaborar esquemas e resumos.	LGB1.1.1. Comprende o sentido global e identifica a intención comunicativa de textos orais de carácter informativo propios dos medios de comunicación audiovisual (reportaxes, crónicas e documentais).	CCL, CAA
B1.2. Comprensión, interpretación e valoración de textos orais utilizados no ámbito social e educativo.	B1.2. Extraer a intención comunicativa, o tema, as ideas principais e os datos relevantes de diferentes textos orais dos ámbitos social e educativo.	LGB1.2.1. Recoñece, xunto ao propósito e a idea xeral, os feitos e datos relevantes en textos orais do ámbito social e educativo.	CCL, CAA
B1.3. Desenvolvemento de habilidades de escoita cunha actitude de interese, cooperación e respecto ante as intervencións orais, sobre todo en exposicións do profesorado ou do alumnado.	B1.3. Coñecer e usar as normas de cortesía nas intervencións orais propias e alleas da actividade educativa, tanto espontáneas como planificadas.	LGB1.3.2. Recoñece a importancia dos aspectos prosódicos (entoación, pausas, ton, timbre e volume) e o significado dos trazos máis característicos da linguaxe non verbal.	CCL, CSC, CSIE
B1.5. Valoración das producións orais emitidas cunha fonética e prosodia correcta e cunha actitude crítica ante os prexuízos que se poidan asociar a ela.	B1.5. Valorar as producións emitidas cunha fonética e prosodia correcta e amosar unha actitude crítica ante os prexuízos que se poidan asociar a ela.	LGB1.5.1. Aprecia a emisión dunha pronuncia e prosodia correcta, recoñece os erros nas producións orais propias e alleas e propón solucións para melloralas.	CCL, CAA
		LGB1.5.3. Asume, se a posúe, a variante dialectal propia e utilízaa na súa práctica habitual.	CCL, CCEC
B1.6. Produción de discursos orais, en intervencións espontáneas, adecuados á situación e á intención	B1.6. Producir textos orais, en intervencións espontáneas, adecuadas á situación e á intención comunicativa desexada, con coherencia,	LGB1.6.1. Produce textos orais, en intervencións espontáneas, adecuadas á situación e á intención comunicativa desexada,	CCL, CSC

comunicativa desexada, con coherencia, cohesión e corrección.	cohesión e corrección.	con coherencia, cohesión e corrección.	
		LGB1.6.2. Participa con fluidez nas intervencións orais espontáneas respectando as regras morfosintácticas desta lingua, en especial a colocación do pronome átono, así como a fonética galega (pronuncia das sete vogais, <i>n</i> velar e fonema fricativo palatal xordo).	CCL
		LGB1.6.3. Emprega nas intervencións orais espontáneas expresións propias do galego (fraseoloxía adecuada).	CCL
		LGB1.6.4. Emprega nas intervencións orais espontáneas un léxico rico e variado.	CCL
B1.8. Participación activa en situacións propias do ámbito educativo e de interese para o alumnado que xeren intercambio de opinión.	B1.8. Participar activamente en situación propias do ámbito educativo e de interese para o alumnado que xeren intercambio de opinión.	LGB1.8.3. Expresa e compara con compañeiras/os a súa opinión sobre unha obra de lectura.	CSC, CAA
B1.9. Coñecemento, uso e aplicación de técnicas e estratexias necesarias para falar en público: planificación do discurso nas prácticas orais formais e informais.	B1.9. Aplicar técnicas e estratexias para falar en público, en situacións formais ou informais, de forma individual ou en grupo.	LGB1.9.1. Elabora guións para organizar os contidos de exposicións formais ou informais breves.	CAA
		LGB1.9.2. Fai uso dos aspectos prosódicos da linguaxe non verbal (a presentación, a posta en escena, os xestos e a mirada), manifesta autocontrol das emocións ao falar en público e diríxese ao auditorio con autoconfianza e seguridade.	CCL, CSC, CSIEE

		LGB1.9.3. Incorpora progresivamente palabras propias do nivel formal nas prácticas orais da lingua.	CCL
		LGB1.9.4. Adecúa a súa pronuncia á finalidade da práctica oral.	CCL, CAA
		LGB1.9.5. Recoñece e avalía erros (repeticións de conectores, pobreza léxica e castelanismos) nos discursos orais propios e alleos e trata, progresivamente, de evitalos.	CCL, CAA
B1.10. Construción de discursos adecuados a distintos rexistros, coherentes e ben organizados sobre temas de interese persoal ou social da vida cotiá e educativo.	B1.10. Producir discursos breves e comprensibles, nun rexistro neutro, informal ou máis culto, sobre temas da vida cotiá ou educativa.	LGB1.10.1. Participa en conversas nas que intercambia información e expresa a súa opinión, fai invitacións e ofrecementos e pide e dá indicacións ou instrucións sinxelas.	CCL, CSC, CSIEE, CCEC
B2.1. Coñecemento e uso de técnicas de análise do contido e de estratexias de lectura comprensiva: esquemas, resumos, etc.	B2.1. Aplicar os coñecementos sobre a lingua e as normas do uso lingüístico para resolver problemas de comprensión.	LGB2.1.2. Busca o significado do léxico descoñecido a partir do contexto, analiza a forma das palabras ou usa dicionarios para contextualizar as acepcións.	CCL, AAA
		LGB2.1.3. Identifica a idea principal e as secundarias e comprende a relación existente entre elas.	CCL
		LGB2.1.4. Relaciona a información explícita e implícita dun escrito en función do contexto.	CLL
		LGB2.1.6. Contrasta os contidos dos textos analizados cos coñecementos propios, antes e despois da lectura.	CCL, CAA
B2.2. Comprensión e interpretación de textos propios da vida cotiá e das relacións sociais en ámbitos próximos aos intereses do alumnado:	B2.2. Comprender e interpretar textos propios da vida cotiá e das relacións sociais: diarios, cartas persoais, avisos e solicitudes.	LGB2.2.2. Comprende instrucións escritas de certa complexidade que lle permiten desenvolverse en situacións da vida cotiá.	CCL, CSC

diarios, cartas persoais, avisos e solicitudes.			
B2.3. Comprensión e interpretación, en formato papel e dixital, de textos propios dos medios de comunicación (noticias).	B2.3. Comprender e interpretar, en formato papel ou dixital, textos propios dos medios de comunicación (noticias).	LGB2.3.1. Comprende e interpreta textos propios dos medios de comunicación (noticias).	CCL, CSC
B2.4. Comprensión e interpretación, en formato papel ou dixital, de textos propios da vida educativa, especialmente, os instrutivos e expositivos: webs educativas, dicionarios, glosarios e enciclopedias.	B2.4. Comprender e interpretar en formato papel ou dixital, textos propios da vida educativa, especialmente, os instrutivos e expositivos: webs educativas, dicionarios, glosarios e enciclopedias.	LGB2.4.2. Identifica as características específicas de todo tipo de textos nos que se expoñan feitos e se expliquen ideas e conceptos das distintas materias curriculares.	CCL
B2.7. Lectura en voz alta con dicción, entoación e ritmo adecuados á situación comunicativa e á súa función, con posibilidade de usar recursos audiovisuais para o rexistro de voz.	B2.7. Ler en voz alta con dicción, entoación e ritmo adecuados á situación comunicativa e á súa función.	LGB2.7.1. Le en voz alta con dicción, entoación e ritmo adecuados (interpreta os signos de puntuación) á situación comunicativa e á función da mensaxe.	CCL
B2.12. Producción e síntese, en formato papel ou dixital, de textos de distinta tipoloxía, fundamentalmente, narrativos e descritivos.	B2.12. Producir e sintetizar, en formato papel ou dixital, textos de distinta tipoloxía, fundamentalmente, narracións e descricións.	LGB2.12.1. Produce, en formato papel ou dixital, escritos de distinta tipoloxía a partir dun modelo, fundamentalmente, narrativos e descritivos.	CCL, CD
		LGB2.12.2. Sintetiza e resume narracións e descricións sen parafrasear o texto resumido.	CCL
B2.13. Uso das TIC (procesadores de texto e correctores ortográficos) tanto para a textualización, como para a revisión e mellora do escrito.	B2.13. Usar as TIC para textualizar, revisar e mellorar os escritos: procesadores de texto, programas de presentación e dicionarios electrónicos.	LGB2.13.1. Usa técnicas de tratamento textual coas TIC: procesadores de texto, programas de presentación, dicionarios electrónicos, e correctores para textualizar e revisar e mellorar os escritos.	CCL, CD
B3.1. Recoñecemento, explicación e uso de léxico suficientemente amplo e preciso, con incorporación de fraseoloxía e de vocabulario temático a	B3.1. Recoñecer, explicar e usar léxico amplo e preciso coa presenza da fraseoloxía e vocabulario traballado na aula.	LGB3.1.1. Utiliza un vocabulario amplo e preciso para expresarse con claridade nun rexistro axeitado á situación comunicativa.	CCL, CCC

partir de campos léxicos traballados na aula.			
B3.3. Uso eficaz dos dicionarios e doutras fontes de consulta en calquera soporte, especialmente sobre flexión, relación semántica e normativa.	B3.3. Usar eficazmente os dicionarios ou calquera outra fonte de consulta, en papel ou en soporte electrónico, para resolver dúbidas e para progresar na aprendizaxe autónoma.	LGB3.3.1. Obtén, de xeito autónomo, información lingüística de todo tipo en dicionarios, en diferentes soportes, e noutras obras de consulta.	CCL, CAA
B3.5. Aplicación e valoración das normas ortográficas e morfolóxicas da lingua galega.	B3.5. Aplicar e valorar as normas ortográficas e morfolóxicas da lingua galega.	LGB3.5.1. Aplica correctamente as normas ortográficas e morfolóxicas da lingua galega.	CCL
		LGB3.5.2. Aplica estratexias para a corrección lingüística, gramatical e ortográfica dos textos.	CCL
B3.7. Recoñecemento da estrutura de substantivos e verbos e da súa caracterización morfolóxica para a mellora da comprensión e produción textuais.	B3.7. Recoñecer a estrutura de substantivos e verbos e da súa caracterización morfolóxica para mellorar a comprensión e produción textuais.	LGB3.7.1. Coñece e utiliza adecuadamente substantivos e formas verbais na comprensión e produción de textos orais e escritos.	CCL, CAA
		LGB3.7.2. Exprésase, con estilo propio, utilizando os recursos da lingua con flexibilidade e creatividade.	CCL, CAA
B4.2. O plurilingüismo como expresión da riqueza cultural da humanidade.	B4.1. Valorar as linguas como medios de relación interpersonal e de sinal de identidade dun pobo. Apreciar o plurilingüismo como expresión da riqueza cultural da humanidade e coñecer a lusofonía e achegarse ás culturas que a integran.	LGB4.1.3. Coñece as linguas que se falan en España e valora a súa existencia como un elemento de riqueza cultural.	CCL, CSC
B4.6. Situación legal das linguas do Estado español.	B4.4. Describir a situación legal das linguas do Estado español.	LGB4.4.1. Coñece a lexislación que regula a utilización do galego e a súa promoción no ámbito educativo e local.	CCL, CSC

B4.7. Prexuízos lingüísticos.	B4.5. Identificar os prexuízos lingüísticos e analizar a situación persoal en relación a eles.	LGB4.5.1. Coñece o que é un prexuízo. Detecta e analiza a presenza de prexuízos de carácter estético e socioeconómico cara ao galego na súa práctica lingüística e na do seu contorno.	CCL, CSC
B5.1. Lectura, con regularidade, de obras literarias e desenvolvemento dun criterio lector; emisión dunha opinión persoal sobre a lectura dunha obra axeitada á idade, relación do seu sentido coa propia experiencia e outros coñecementos adquiridos e valoración do uso dos elementos propios de cada xénero literario, o punto de vista empregado e o uso estético da linguaxe.	B5.1. Ler con regularidade obras literarias e desenvolver criterio lector; expor unha opinión persoal sobre a lectura dunha obra axeitada á idade, relacionar o seu sentido coa propia experiencia e outros coñecementos adquiridos e valorar o uso dos elementos propios de cada xénero literario, o punto de vista empregado e o uso estético da linguaxe.	LGLB5.1.1. Le con regularidade obras literarias e desenvolve criterio lector; expón unha opinión persoal sobre a lectura dunha obra axeitada á idade e relaciona o seu sentido coa propia experiencia e outros coñecementos adquiridos	CCL
B5.3. Lectura expresiva e comprensiva de textos narrativos breves e localización e descrición dos elementos estruturais e formais máis salientables: punto de vista, tempo, espazo e personaxes principais.	B5.3. Ler expresiva e comprensivamente textos narrativos breves, localizando e describindo os elementos estruturais e formais máis salientables: punto de vista, tempo, espazo e personaxes principais.	LGLB5.3.1. Le expresiva e comprensivamente textos narrativos breves, localiza e describe os elementos estruturais e formais máis salientables: punto de vista, tempo, espazo e personaxes principais.	CCL
B5.6. Análise de textos literarios, de maneira guiada, identificación dos trazos dos subxéneros e a funcionalidade dos recursos retóricos.	B5.6. Analizar textos literarios, de maneira guiada, identificar os trazos dos subxéneros e a funcionalidade dos recursos retóricos.	LGB.5.6.1. Analiza textos literarios, de maneira guiada, identifica os trazos dos subxéneros e a funcionalidade dos recursos retóricos.	CCL
B5.7. Produción de textos de intención estética servíndose dos coñecementos literarios adquiridos e dos recursos retóricos traballados na aula.	B5.7. Escribir textos de intención estética servíndose dos coñecementos literarios adquiridos e dos recursos retóricos traballados na aula.	LGLB5.7.1. Escribe textos de intención estética servíndose dos coñecementos literarios adquiridos e dos recursos retóricos traballados na aula.	CCL, CCEC

4. SELECCIÓN DE EVIDENCIAS PARA O PORTFOLIO

Estándares de aprendizaxe avaliados	Selección de evidencias para o portfolio
LGB1.1.1. Comprende o sentido global e identifica a intención comunicativa de textos orais de carácter informativo propios dos medios de comunicación audiovisual (reportaxes, crónicas e documentais).	- Actividade <i>Na Rede</i> do «Obradoiro».
LGB1.2.1. Recoñece, xunto ao propósito e a idea xeral, os feitos e datos relevantes en textos orais do ámbito social e educativo.	- escoita atenta do texto que abre a unidade e mais da lectura inicial. - Actividades do recadro «Escoita ou le e contesta».
LGB1.3.2. Recoñece a importancia dos aspectos prosódicos (entoación, pausas, ton, timbre e volume) e o significado dos trazos máis característicos da linguaxe non verbal.	- Actividades do recadro «Escoita ou le e contesta». - Actividade de expresión oral do «Comentario da lectura». - Actividades do «Obradoiro».
LGB1.5.1. Aprecia a emisión dunha pronuncia e prosodia correcta, recoñece os erros nas producións orais propias e alleas e propón solucións para melloralas.	- escoita atenta do texto que abre a unidade e mais da lectura inicial. - Actividades do recadro «Escoita ou le e contesta». - Actividades de expresión oral do «Comentario da lectura». - Actividades do «Obradoiro».
LGB1.5.3. Asume, se a posúe, a variante dialectal propia e utilízaa na súa práctica habitual.	- Actividades do recadro «Escoita ou le e contesta». - Actividades de expresión oral do «Comentario da lectura». - Actividades do apartado «Lingua e sociedade». - Actividades do «Obradoiro».
LGB1.6.1. Produce textos orais, en intervencións espontáneas, adecuadas á situación e á intención comunicativa desexada, con coherencia, cohesión e corrección.	- Actividades do recadro «Escoita ou le e contesta». - Actividades de expresión oral do «Comentario da lectura». - Actividades do apartado «Lingua e sociedade».
LGB1.6.2. Participa con fluidez nas intervencións orais espontáneas respectando as regras morfosintácticas desta lingua, en especial a colocación do pronome átono, así como a fonética galega (pronuncia das sete vogais, <i>n</i> velar e fonema fricativo palatal xordo).	- Actividades do recadro «Escoita ou le e contesta». - Actividades de expresión oral do «Comentario da lectura». - Actividades do apartado «Lingua e sociedade».

LGB1.6.3. Emprega nas intervencións orais espontáneas expresións propias do galego (fraseoloxía adecuada).	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do recadro «Escoita ou le e contesta». - Actividade de expresión oral do «Comentario da lectura». - Actividades do apartado «Lingua e sociedade».
LGB1.6.4. Emprega nas intervencións orais espontáneas un léxico rico e variado.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do recadro «Escoita ou le e contesta». - Actividade de expresión oral do «Comentario da lectura». - Actividades do apartado «Lingua e sociedade».
LGB1.8.3. Expresa e compara con compañeiros/os a súa opinión sobre unha obra de lectura.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividade do «Comentario da lectura».
LGB1.9.1. Elabora guións para organizar os contidos de exposicións formais ou informais breves.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do «Obradoiro».
LGB1.9.2. Fai uso dos aspectos prosódicos da linguaxe non verbal (a presentación, a posta en escena, os xestos e a mirada), manifesta autocontrol das emocións ao falar en público e diríxese ao auditorio con autoconfianza e seguridade.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do «Obradoiro».
LGB1.9.3. Incorpora progresivamente palabras propias do nivel formal nas prácticas orais da lingua.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do «Obradoiro».
LGB1.9.4. Adecúa a súa pronuncia á finalidade da práctica oral.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do «Obradoiro».
LGB1.9.5. Recoñece e avalía erros (repeticións de conectores, pobreza léxica e castelanismos) nos discursos orais propios e alleos e trata, progresivamente, de evitalos.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividade 2 do «Obradoiro».
LGB1.10.1. Participa en conversas informais nas que intercambia información e expresa a súa opinión, fai invitacións e ofrecementos e pide e dá indicacións ou instrucións sinxelas.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do recadro «Escoita ou le e contesta». - Actividades de expresión oral do «Comentario da lectura». - Actividades do apartado «Lingua e sociedade».
LGB2.1.2. Busca o significado do léxico descoñecido a partir do contexto, analiza a forma das palabras ou usa dicionarios para contextualizar as acepcións.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades 1, 2 e 3 do «Comentario da lectura». - Actividades do «Vocabulario». - Actividades 1, 2, 3 e 4 do apartado «Aplica o que sabes».
LGB2.1.3. Identifica a idea principal e as secundarias e comprende a relación existente entre elas.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades 4 e 6 da «Literatura».
LGB2.1.4. Relaciona a información explícita e implícita dun escrito en función do contexto.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades de comprensión do «Comentario da lectura».

LGB2.1.6. Contrasta os contidos dos textos analizados cos coñecementos propios, antes e despois da lectura.	- Actividades 8 e 9 do «Comentario da lectura». - Actividade 8 da «Literatura».
LGB2.2.2. Comprende instrucións escritas de certa complexidade que lle permiten desenvolverse en situacións da vida cotiá.	- Actividade 7 do apartado «Aplica o que sabes».
LGB2.3.1. Comprende e interpreta textos propios dos medios de comunicación (noticias).	- Actividades do apartado «Aplica o que sabes».
LGB2.4.2. Identifica as características específicas de todo tipo de textos nos que se expoñan feitos e se expliquen ideas e conceptos das distintas materias curriculares.	- Texto de presentación da unidade e textos teóricos de cada apartado.
LGB2.7.1. Le en voz alta con dicción, entoación e ritmo adecuados (interpreta os signos de puntuación) á situación comunicativa e á función da mensaxe.	- Lectura do texto de presentación, da lectura da unidade, dos textos do apartado de «Literatura» e do «Aplica o que sabes».
LGB2.12.1. Produce, en formato papel ou dixital, escritos de distinta tipoloxía a partir dun modelo, fundamentalmente, narrativos e descritivos.	- Actividade 13 do «Comentario da lectura».
LGB2.12.2. Sintetiza e resume narracións e descrições sen parafrasear o texto resumido.	- Actividade 4 da «Literatura».
LGB2.13.1. Usa técnicas de tratamento textual coas TIC: procesadores de texto, programas de presentación, dicionarios	- Actividade 7 do «Obradoiro».
LGB3.1.1. Utiliza un vocabulario amplo e preciso para expresarse con claridade nun rexistro axeitado á situación comunicativa.	- Actividades do «Vocabulario». - Actividades do «Obradoiro».
LGB3.3.1. Obtén, de xeito autónomo, información lingüística de todo tipo en dicionarios, en diferentes soportes, e noutras obras de consulta.	- Actividade 3 do «Comentario da lectura».
LGB3.5.1. Aplica correctamente as normas ortográficas e morfolóxicas da lingua galega.	- Actividades da «Gramática» e da «Ortografía». - Actividade 6 do apartado «Aplica o que sabes».
LGB3.5.2. Aplica estratexias para a corrección lingüística, gramatical e ortográfica dos textos.	- Actividades de «Gramática» e «Ortografía». - Actividade 6 do apartado «Aplica o que sabes».
LGB3.7.1. Coñece e utiliza adecuadamente substantivos e formas verbais na comprensión e produción de textos orais e escritos.	- Actividade 2 do «Comentario da lectura». - Actividades da «Gramática».
LGB4.1.3. Coñece as linguas que se falan en España e valora a súa existencia como un elemento de riqueza cultural.	- Actividades do apartado «Lingua e sociedade».

LGB2.4.2. Identifica as características específicas de todo tipo de textos nos que se expoñan feitos e se expliquen ideas e conceptos das distintas materias curriculares.	- Texto de presentación da unidade e textos teóricos de cada apartado.
LGB3.7.2. Exprésase, con estilo propio, utilizando os recursos da lingua con flexibilidade e creatividade.	- Actividade 13 do «Comentario da lectura».
LGB4.4.1. Coñece a lexislación que regula a utilización do galego e a súa promoción no ámbito educativo e local.	- Actividades do apartado «Lingua e sociedade».
LGB4.5.1. Coñece o que é un prexuízo. Detecta e analiza a presenza de prexuízos de carácter estético e socioeconómico cara ao galego na súa práctica lingüística e na do seu contorno.	- Actividade 2 do apartado «Lingua e sociedade».
LGLB5.1.1. Le con regularidade obras literarias e desenvolve criterio lector; expón unha opinión persoal sobre a lectura dunha obra axeitada á idade e relaciona o seu sentido coa propia experiencia e outros coñecementos adquiridos.	- Actividades do «Comentario da lectura», da «Literatura» e do apartado «Aplica o que sabes».
LGLB5.3.1. Le expresiva e comprensivamente textos narrativos breves, localiza e describe os elementos estruturais e formais máis salientables: punto de vista, tempo, espazo e personaxes principais.	- Textos e actividades do apartado «Literatura».
LGB.5.6.1. Analiza textos literarios, de maneira guiada, identifica os trazos dos subxéneros e a funcionalidade dos recursos retóricos.	- Actividades do apartado «Literatura».
LGLB5.7.1. Escribe textos de intención estética servíndose dos coñecementos literarios adquiridos e dos recursos retóricos traballados na aula.	- Actividade 13 do «Comentario da lectura».

5. COMPETENCIAS: DESCRITORES E DESEMPEÑOS

Competencia	Descritor	Desempeño
<i>Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía</i>	Desenvolver e promover hábitos de vida saudable en canto á alimentación e ao exercicio físico.	Interioriza hábitos saudables en canto á alimentación.
	Xerar criterios persoais sobre a visión social da estética do corpo humano fronte ao coidado saudable do mesmo.	Ten unha actitude crítica fronte aos modelos estéticos do corpo difundidos pola publicidade.
<i>Comunicación lingüística</i>	Comprender o sentido dos textos orais e escritos.	Desenvolve a través dos distintos tipos de textos a capacidade de delimitar información recibida do contorno.
	Gozar coa lectura.	Le a lectura inicial e os distintos textos sobre os que se traballan os conceptos da unidade.
	Expresar oralmente, de maneira ordenada e clara, calquera tipo de información.	Responde preguntas de comprensión sobre textos que se escoitaron. Narra oralmente un conto cunha planificación previa.
	Utilizar o coñecemento das estruturas lingüísticas, normas ortográficas e gramaticais para elaborar textos escritos e orais.	Exprésase oralmente con coherencia e corrección e selecciona o vocabulario preciso. Coida a corrección ortográfica e gramatical nos seus escritos.
	Compoñer distintos tipos de textos creativamente con sentido literario.	Aplica os coñecementos adquiridos e baséase en modelos dados para a creación de textos propios de carácter literario.
	Manexar elementos de comunicación non verbal, ou en diferentes rexistros, nas diversas situacións comunicativas.	Coñece e emprega os aspectos non verbais nas súas exposicións orais.
	Entender o contexto sociocultural da lingua, así como a súa historia para un mellor uso da mesma.	Coñece a riqueza cultural que supón a diversidade lingüística existente en España.
	Utilizar os coñecementos sobre a lingua para buscar información e ler textos en calquera situación.	Sabe buscar e seleccionar información en diferentes fontes (dicionarios, internet...).
<i>Competencia dixital</i>	Seleccionar o uso das distintas fontes segundo a súa fiabilidade.	É consciente de que non todas as fontes son fiables.

	Empregar distintas fontes para a busca de información.	Busca información en dicionarios e en diferentes páxinas de internet para profundar e ampliar coñecementos.
	Manexar ferramentas dixitais para a construción de coñecemento.	Utiliza os recursos de audio que achega o libro para mellorar a comprensión e a expresión oral.
<i>Conciencia e expresións culturais</i>	Mostrar respecto cara ás obras máis importantes do patrimonio cultural.	Valora o texto literario como expresión da nosa cultura, así como os autores que contribuíron ao seu desenvolvemento.
	Valorar a interculturalidade como unha fonte de riqueza persoal e cultural.	Aprecia a diversidade lingüística como mostra de riqueza cultural.
	Expresar sentimentos e emocións desde códigos artísticos.	Transmite sentimentos, emocións e sensacións en textos propios de carácter literario.
	Apreciar a beleza das expresións artísticas e no cotián.	Aprecia a composición de textos como expresión artística.
	Elaborar traballos e presentacións con sentido estético.	Presenta traballos con sentido estético.
<i>Competencias sociais e cívicas</i>	Coñecer e aplicar dereitos e deberes da convivencia cidadá no contexto da escola.	Respecta os demais compañeiros e compañeiras e as normas de convivencia da escola.
	Identificar as implicacións que ten vivir nun Estado social e democrático de dereito referendado por unha norma suprema chamada Constitución Española.	Coñece a situación legal das linguas en Galicia.
	Desenvolver a capacidade de diálogos cos demais en situacións de convivencia e traballo e para a resolución de conflitos.	Mantén unha actitude dialogante cando xorden conflitos.
	Mostrar dispoñibilidade para a participación activa en ámbitos de participación establecidos.	Participa activamente nos exercicios grupais propostos.
	Recoñecer riqueza na diversidade de opinións e ideas.	É consciente da riqueza que supón a existencia de diferentes opinións.
	Aprender a comportarse desde o coñecemento dos distintos valores.	Compórtase conforme ao respecto dos distintos valores.

	Concibir unha escala de valores propia e actuar conforme a ela.	Posúe unha escala de valores e actúa conforme a ela.
<i>Sentido de iniciativa e espírito emprendedor</i>	Optimizar recursos persoais apoiándose nas fortalezas propias.	Avanza na aprendizaxe con motivación e esforzo.
	Asumir as responsabilidades encomendadas e dar conta delas.	Favorece a creatividade a través da elaboración dos distintos textos.
	Ser constante no traballo superando as dificultades.	É constante no traballo.
	Xestionar o traballo do grupo coordinando tarefas e tempos.	Coordina as tarefas e os tempos nos traballos grupais.
	Contaixar entusiasmo pola tarefa e confianza nas posibilidades de alcanzar obxectivos.	Entusiásmase coas tarefas e os obxectivos acadados.
	Priorizar a consecución de obxectivos grupais a intereses persoais.	Prioriza os obxectivos grupais nas tarefas de aprendizaxe cooperativa.
<i>Aprender a aprender</i>	Desenvolver as distintas intelixencias múltiples.	Desenvolve as intelixencias múltiples por medio das diferentes actividades propostas.
	Xestionar os recursos e as motivacións persoais en favor da aprendizaxe.	Xestiona os recursos e as motivacións persoais en favor da aprendizaxe.
	Xerar estratexias para aprender en distintos contextos de aprendizaxe.	Asume a existencia de diferentes maneiras de aprender e xera diferentes extratexias.
	Desenvolver estratexias que favorezan a comprensión rigorosa dos contidos.	Fai resumos para unha mellor comprensión dos contidos.
	Planificar os recursos necesarios e os pasos que cómpre seguir no proceso de aprendizaxe.	Reflexiona e organiza o seu traballo e as súas creacións de acordo cunhas pautas dadas.
	Seguir os pasos establecidos e tomar decisións sobre os pasos seguintes en función dos resultados intermedios.	Segue os pasos indicados no desenvolvementos das tarefas.
	Avaliar a consecución de obxectivos de aprendizaxe.	Comproba o que aprendeu mediante a realización de actividades que traballan, de maneira xeral, os contidos vistos na unidade.

6. TAREFAS

Libro do alumnado (LA) / Tratamento da diversidade (TD) / Lecturas complementarias (LC) / Recursos dixitais (RD)

Tarefa 1: Observamos a imaxe da dobre páxina inicial e escoitamos o texto «Pan e queixo».

- Comentamos en gran grupo a fotografía, coas achegas de todos os alumnos e alumnas: opinións, curiosidades...
- Escoitamos o texto e aclaramos posibles dúbidas.
- Respondemos as preguntas do recadro «Escoita ou le e contesta».
- Consultamos as ligazóns sobre as especialidades gastronómicas propias de Galicia e sobre as variedades de queixo con denominación de orixe.

Tarefa 2: Lemos e escoitamos o texto da lectura («A praia dos afogados») e aclaramos posibles dúbidas de comprensión.

- Observamos o título e as ilustracións e analizamos as nosas ideas previas.
- Realizamos as diferentes actividades do comentario (comprensión, expresión oral, análise e expresión escrita).
- Lemos o texto das LC e realizamos as actividades propostas.

Tarefa 3: Ampliamos e aplicamos o léxico referido á gastronomía e á hostelería.

- Realizamos as actividades do apartado «Vocabulario».
- Realizamos a actividade interactiva dos RD.

Tarefa 4: Coñecemos a estrutura e as características dos substantivos en canto a xénero e número.

- Lemos atentamente a información teórica que achega o LA.
- Realizamos as actividades do LA e do TD.
- Realizamos as actividades interactivas dos RD.

Tarefa 5: Identificamos as frases nominais e as súas características.

- Lemos atentamente a información teórica que achega o LA.
- Realizamos as actividades do LA.
- Realizamos as actividades do TD.
- Realizamos a actividade interactiva dos RD.

Tarefa 6: Identificamos e aplicamos a acentuación diacrítica.

- Lemos atentamente a información teórica que achega o LA.
- Consultamos no Apéndice a listaxe das principais palabras con acento diacrítico.
- Realizamos as actividades do LA.
- Consultamos o documento sobre o sistema vocálico incluído nos RD.
- Realizamos as actividades do TD e dos RD.

Tarefa 7: Coñecemos a situación legal das linguas en Galicia.

- Identificamos os diferentes textos lexislativos vixentes.
- Reflexionamos sobre varios artigos da *Lei de normalización lingüística* e sobre o contido dunha viñeta do Carrabouxo.

- Realizamos a actividade interactiva dos RD.

Tarefa 8: Identificamos os contos como subxénero narrativo e diferenciamos entre conto popular e conto literario.

- Lemos atentamente a información teórica do LA.
- Lemos os diferentes textos e contestamos as preguntas que se formulan.

Tarefa 9: Coñecemos os pasos recomendados para a realización dunha narración oral dun conto.

- Lemos atentamente a información teórica contida no «Obradoiro».
- Seleccionamos ou inventamos un conto e preparamos a narración.
- Consultamos na Rede vídeos dos contacontos galegos máis coñecidos.
- Observamos as viñetas do exercicio 3 e contamos a historia a partir da secuenciación das imaxes.

Tarefa 10: Avaliamos o aprendido.

- Aplicamos o estudado na unidade mediante as actividades que propón o LA acerca dun texto.
- Creamos un libro de receitas de sobremesas de Nadal.
- Realizamos o test de autoavaliación incluído nos RD.

7. ESTRATEXIAS METODOLÓXICAS

No desenvolvemento das tarefas empregaranse diversas estratexias metodolóxicas:

- Desenvolvemento de actividades que permitan anticipar as ideas previas que os alumnos e as alumnas teñen en torno aos distintos contidos que imos traballar.
- Audición do texto sobre o pan e o queixo e a lectura inicial, co obxectivo de mellorar a comprensión oral.
- Fincapé nos hábitos de traballo: facer clasificacións, cadros, esquemas e resumos; estudar a teoría co apoio dunha práctica continuada; sintetizar a información en fichas que sirvan para repasar; planificar as tarefas e preparar os recursos necesarios para abordalas; utilizar manuais de consulta; etc.
- Exposición do profesor ou profesora utilizando diferentes soportes, explicando detalladamente o significado daqueles conceptos máis complexos e novidosos.
- Fomento do uso das TIC para resolver actividades, ampliar ou complementar a información do libro, etc., e tamén para crear e presentar traballos con intención estética.
- Fomento do clima adecuado que favoreza o traballo reflexivo individual.
- Traballos en grupo e das habilidades de cooperación e respecto.
- Fomento da expresión oral a través da práctica guiada das narracións orais de contos.
- Lectura dos artigos que se refiren ás linguas das principais leis vixentes en Galicia.
- Creación en grupos dun libro de receitas de sobremesas de Nadal (en papel ou en formato dixital).
- Fomento de hábitos de vida saudables a través do coñecemento da pirámide da alimentación e a elaboración dun menú semanal equilibrado.

- Proposta de lectura trimestral, escollendo entre os títulos que recolle o plan lector.
- Potenciación da autoavaliación e da avaliación do traballo feito polos compañeiros e as compañeiras co obxecto de recoñecer as potencias de cada un e de reforzar aqueles aspectos que sexa preciso traballar máis.

8. RECURSOS

Os seguintes materiais de apoio poden reforzar e ampliar o estudo dos contidos da área de Lingua galega e Literatura:

- Textos locutados: o da dobre páxina inicial e o da lectura.
- Fichas de traballo para o tratamento da diversidade, lecturas complementarias para traballar a comprensión lectora, material para o desenvolvemento das competencias, plan lector.
- Cadernos complementarios de ortografía, léxico, morfosintaxe e expresión escrita.

Recursos dixitais

- Libro dixital: os alumnos e alumnas poderán reforzar ou ampliar os contidos estudados utilizando os recursos dixitais dispoñibles.
- Ligazóns:
 - <http://anayaeducacion.es>
 - <http://www.anayaeducacion.es/usuario/auladigital.php>
 - páxinas web que se suxiren no libro do alumno e na PD.

9. FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN

- Rexistro de avaliación (no anexo de avaliación).
- Proba de avaliación inicial (no xerador de probas escritas de avaliación).
- Proba de avaliación da unidade (no xerador de probas escritas de avaliación).
- Outros recursos: rúbrica, diana, etc. (no anexo de avaliación).

10. MEDIDAS PARA A INCLUSIÓN E A ATENCIÓN Á DIVERSIDADE

- Que dificultades e potencialidades prevexo no grupo durante o desenvolvemento da unidade?
- Como vou minimizar as dificultades?

- Que necesidades individuais prevexo no desenvolvemento da unidade?
- Que recursos e estratexias manexarei para atender as necesidades individuais?

11. AUTOAVALIACIÓN DO PROFESORADO

- Que porcentaxe de alumnos e alumnas alcanzaron os obxectivos de aprendizaxe da unidade?
- Que é o que mellor funcionou nesta unidade?
- Que cambiaría no desenvolvemento da unidade o próximo curso? Por que?

Unidade 4

1. Presentación da unidade
2. Obxectivos didácticos
3. Contidos da unidade/Criterios de avaliación/Estándares de aprendizaxe avaliáveis/Competencias clave
4. Selección de evidencias para o portfolio
5. Competencias clave: descritores e desempeños
6. Tarefas
7. Estratexias metodolóxicas
8. Recursos
9. Ferramentas de avaliación
10. Medidas para a inclusión e atención á diversidade
11. Autoavaliación do profesorado

1. PRESENTACIÓN DA UNIDADE

Título

Eurocidades

Descrición da unidade

A unidade comeza cunha dobre páxina dedica ás eurocidades, é dicir, a aqueles municipios que chegaron a un acordo de unión co obxecto de compartir servizos e mellorar o seu desenvolvemento. A fotografía de Tui, pertencente á eurocidade Tui-Valença do Minho, vai acompañada dun texto locutado e preguntas relacionadas con el, para traballar a oralidade de xeito cooperativo.

O texto narrativo escollido para a lectura inicial pertence á novela *As meigas de Lupa*, de María Solar, e a partir del propóñense diferentes actividades no «Comentario da lectura». Pola súa banda, o «Vocabulario» céntrase no estudo dos antropónimos, incluíndo os hipocorísticos e unha nota teórica sobre a orixe dos apelidos galegos. O apartado de «Gramática» xira arredor do adxectivo (facendo fincapé no xénero e no número) e na caracterización da frase adxectiva; por último, a «Ortografía» presenta a casuística de emprego das maiúsculas.

A páxina de contidos sociolingüísticos («Lingua e sociedade») aborda o tema da lusofonía, reforzando a importancia que ten para os galegos e as galegas ter unha orixe común coa lingua portuguesa. Por outra parte, o apartado de «Literatura» céntrase no estudo da tipoloxía das novelas tendo en conta a súa temática e ofrece varios exemplos cos que traballar.

Os contidos organízanse en diferentes seccións, de acordo coa seguinte estrutura:

- **Análise de textos:** LECTURA e COMENTARIO de «Lupa e os discípulos de Cristo» (María Solar: *As meigas de Lupa*, Edicións Xerais).
- **Lingua:** VOCABULARIO: Os antropónimos. GRAMÁTICA: O adxectivo. ORTOGRAFÍA: As maiúsculas. LINGUA E SOCIEDADE: A lusofonía. OBRADOIRO: A cohesión textual.
- **Literatura:** A novela.

Nesta ocasión, o «Obradoiro» cambia de temática abandonando a exposición oral e centrándose nos mecanismos de cohesión textual. Por último, o apartado «Aplica o que sabes» ofrece diferentes actividades arredor dun texto co fin de repasar os coñecementos adquiridos ao longo da unidade. En conxunto, preténdese que adquiran os seguintes coñecementos:

- Como se fai un comentario de texto, seguindo unhas pautas dadas.
- Que son os antropónimos e os hipocorísticos e cal é a orixe dos principais apelidos galegos.
- Cales son as principais características dos adxectivos e da frase adxectiva.
- En que casos se empregan as letras maiúsculas.
- Cal é o ámbito da lusofonía.
- Que tipos de novela existen segundo a súa temática.
- Cales son os mecanismos de cohesión textual máis importantes.

Temporalización:

Novembro: Decembro:

2. OBXECTIVOS DIDÁCTICOS

- Ler, comprender e analizar un texto narrativo.
- Identificar os antropónimos e os hipocorísticos, así como a orixe dos principais apelidos galegos.
- Coñecer as características do adxectivo así como as súas especificidades en canto ao xénero e ao número.
- Recoñer o adxectivo como núcleo das frases nominais.
- Coñecer e aplicar as normas de emprego das maiúsculas.
- Coñecer o ámbito da lusofonía e a orixe común do galego e do portugués.
- Identificar os diferentes tipos de novela segundo a súa temática.
- Coñecer os principais mecanismos de cohesión textual.

3. CONTIDOS DA UNIDADE - CRITERIOS DE AVALIACIÓN - ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES - COMPETENCIAS CLAVE

Competencias clave (CC): comunicación lingüística (CCL), competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía (CMCT), competencia dixital (CD), aprender a aprender (CAA), competencias sociais e cívicas (CSC), sentido de iniciativa e espírito emprendedor (CSIEE) e conciencia e expresións culturais (CCEC).

Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliáveis	CC
B1.1. Comprensión, interpretación e resumo de novas de actualidade e de informacións de crónicas, reportaxes e documentais procedentes dos medios de comunicación audiovisual.	B1.1. Comprender e interpretar a intención comunicativa, o tema, as ideas principais e os datos relevantes de diferentes textos orais dos medios de comunicación (crónicas, reportaxes e documentais) e elaborar esquemas e resumos.	LGB1.1.1. Comprende o sentido global e identifica a intención comunicativa de textos orais de carácter informativo propios dos medios de comunicación audiovisual (reportaxes, crónicas e documentais).	CCL, CAA
		LGB1.1.2. Traslada a información relevante de discursos orais dos medios de comunicación audiovisual a esquemas ou resumos.	CCL, CAA
B1.2. Comprensión, interpretación e valoración de textos orais utilizados no ámbito social e educativo.	B1.2. Extraer a intención comunicativa, o tema, as ideas principais e os datos relevantes de diferentes textos orais dos ámbitos social e educativo.	LGB1.2.1. Recoñece, xunto ao propósito e a idea xeral, os feitos e datos relevantes en textos orais do ámbito social e educativo.	CCL, CAA
B1.5. Valoración das producións orais emitidas cunha fonética e prosodia correcta e cunha actitude crítica ante os prexuízos que se poidan asociar a ela.	B1.5. Valorar as producións emitidas cunha fonética e prosodia correcta e amosar unha actitude crítica ante os prexuízos que se poidan asociar a ela.	LGB1.5.1. Aprecia a emisión dunha pronuncia e prosodia correcta, recoñece os erros nas producións orais propias e alleas e propón solucións para melloralas.	CCL, CAA
		LGB1.5.3. Asume, se a posúe, a variante dialectal propia e utilízaa na súa práctica habitual.	CCL, CCEC
B1.6. Produción de discursos orais, en intervencións espontáneas, adecuados á situación e á intención comunicativa desexada, con coherencia, cohesión e corrección.	B1.6. Producir textos orais, en intervencións espontáneas, adecuadas á situación e á intención comunicativa desexada, con coherencia, cohesión e corrección.	LGB1.6.1. Produce textos orais, en intervencións espontáneas, adecuadas á situación e á intención comunicativa desexada, con coherencia, cohesión e corrección.	CCL, CSC

		LGB1.6.2. Participa con fluidez nas intervencións orais espontáneas respectando as regras morfosintácticas desta lingua, en especial a colocación do pronome átono, así como a fonética galega (pronuncia das sete vogais, <i>n</i> velar e fonema fricativo palatal xordo).	CCL
		LGB1.6.3. Emprega nas intervencións orais espontáneas expresións propias do galego (fraseoloxía adecuada).	CCL
		LGB1.6.4. Emprega nas intervencións orais espontáneas un léxico rico e variado.	CCL
B1.8. Participación activa en situacións propias do ámbito educativo e de interese para o alumnado que xeren intercambio de opinión.	B1.8. Participar activamente en situación propias do ámbito educativo e de interese para o alumnado que xeren intercambio de opinión.	LGB1.8.3. Expresa e compara con compañeiras/os a súa opinión sobre unha obra de lectura.	CSC, CAA
B1.10. Construción de discursos adecuados a distintos rexistros, coherentes e ben organizados sobre temas de interese persoal ou social da vida cotiá e educativo.	B1.10. Producir discursos breves e comprensibles, nun rexistro neutro, informal ou máis culto, sobre temas da vida cotiá ou educativa.	LGB1.10.1. Participa en conversas nas que intercambia información e expresa a súa opinión, fai invitacións e ofrecementos e pide e dá indicacións ou instrucións sinxelas.	CCL, CSC, CSIEE, CCEC
B2.1. Coñecemento e uso de técnicas de análise do contido e de estratexias de lectura comprensiva: esquemas, resumos, etc.	B2.1. Aplicar os coñecementos sobre a lingua e as normas do uso lingüístico para resolver problemas de comprensión.	LGB2.1.2. Busca o significado do léxico descoñecido a partir do contexto, analiza a forma das palabras ou usa dicionarios para contextualizar as acepcións.	CCL, AAA
		LGB2.1.4. Relaciona a información explícita e implícita dun escrito en función do contexto.	CLL
		LGB2.1.5. Compila información para comprender e ampliar o coñecemento das mensaxes: busca bibliografía; consulta libros, revistas, xornais; utiliza recursos	CCL, CAA

		audiovisuais e buscadores de internet.	
		LGB2.1.6. Contrasta os contidos dos textos analizados cos coñecementos propios, antes e despois da lectura.	CCL, CAA
B2.3. Comprensión e interpretación, en formato papel e dixital, de textos propios dos medios de comunicación (noticias).	B2.3. Comprender e interpretar, en formato papel ou dixital, textos propios dos medios de comunicación (noticias).	LGB2.3.1. Comprende e interpreta textos propios dos medios de comunicación (noticias).	CCL, CSC
B2.4. Comprensión e interpretación, en formato papel ou dixital, de textos propios da vida educativa, especialmente, os instrutivos e expositivos: webs educativas, dicionarios, glosarios e enciclopedias.	B2.4. Comprender e interpretar en formato papel ou dixital, textos propios da vida educativa, especialmente, os instrutivos e expositivos: webs educativas, dicionarios, glosarios e enciclopedias.	LGB2.4.1. Comprende e interpreta textos propios da vida educativa, especialmente, os instrutivos e expositivos: webs educativas, dicionarios, glosarios e enciclopedias.	CCL, CD, CAA
		LGB2.4.2. Identifica as características específicas de todo tipo de textos nos que se expoñan feitos e se expliquen ideas e conceptos das distintas materias curriculares.	CCL
B2.5. Uso, progresivamente autónomo, das bibliotecas e das TIC para seleccionar información.	B2.5. Seleccionar a información que se obtén nas bibliotecas, nas TIC e outras fontes e integrar os coñecementos adquiridos non proceso de aprendizaxe continua.	LGB2.5.2. Coñece e utiliza habitualmente dicionarios impresos ou en versión dixital.	CCL, CD, CAA
B2.6. Actitude reflexiva e crítica ante a lectura para identificar usos lingüísticos discriminatorios, manifestar posturas de acordo e desacordo e expor razoadamente as ideas respectando as ideas dos demais.	B2.6. Amosar unha actitude reflexiva e crítica ante a lectura que permita identificar usos lingüísticos discriminatorios e manifestar posturas de acordo ou desacordo e respecto ás mensaxes expresadas.	LGB2.6.2. Identifica e expresa posturas de acordo e desacordo sobre aspectos parciais ou globais dun texto.	CCL, CSC
		LGB2.6.3. Elabora a súa propia interpretación sobre o significado dun texto.	CCL
		LGB2.6.4. Respecta as opinións dos demais.	CCL, CSC

B2.7. Lectura en voz alta con dicción, entoación e ritmo adecuados á situación comunicativa e á súa función, con posibilidade de usar recursos audiovisuais para o rexistro de voz.	B2.7. Ler en voz alta con dicción, entoación e ritmo adecuados á situación comunicativa e á súa función.	LGB2.7.1. Le en voz alta con dicción, entoación e ritmo adecuados (interpreta os signos de puntuación) á situación comunicativa e á función da mensaxe.	CCL
B2.8. Planificación e revisión do escrito en función da situación comunicativa (tema, fins e destinatarios) para elaborar producións con adecuación, coherencia, cohesión e corrección nas relacións internas e externas dos contidos do texto.	B2.8. Usar procedementos de planificación e revisión para conseguir a adecuación, coherencia, cohesión e corrección dos contidos nas relacións internas e externas do texto.	LGB2.8.3. Utiliza elementos lingüísticos e discursivos de cohesión interna do texto (a deíxe, as referencias internas de tipo léxico e os conectores).	CCL
		LGB2.8.5. Revisa e reescribe o texto con respecto polas regras ortográficas e morfolóxicas.	CCL
B2.11. Producción, en formato papel ou dixital, de textos de carácter educativo: cuestionarios, resumos, informes de tarefas, descrições e explicacións sobre contidos das materias curriculares.	B2.11. Producir, en formato papel ou dixital, textos de carácter educativo: cuestionarios, resumos, informes de tarefas, descrições e explicacións sobre contidos das materias curriculares.	LGB2.11.1. Produce, en formato papel ou dixital, textos de carácter educativo: cuestionarios, resumos, informes de tarefas, descrições e explicacións sobre contidos das materias curriculares.	CCL, CD
B2.12. Producción e síntese, en formato papel ou dixital, de textos de distinta tipoloxía, fundamentalmente, narrativos e descritivos.	B2.12. Producir e sintetizar, en formato papel ou dixital, textos de distinta tipoloxía, fundamentalmente, narracións e descrições.	LGB2.12.1. Produce, en formato papel ou dixital, escritos de distinta tipoloxía a partir dun modelo, fundamentalmente, narrativos e descritivos.	CCL, CD
		LGB2.12.2. Sintetiza e resume narracións e descrições sen parafrasear o texto resumido.	CCL
B3.1. Recoñecemento, explicación e uso de léxico suficientemente amplo e preciso, con incorporación de fraseoloxía e de vocabulario temático a partir de campos léxicos traballados na aula.	B3.1. Recoñecer, explicar e usar léxico amplo e preciso coa presenza da fraseoloxía e vocabulario traballado na aula.	LGB3.1.1. Utiliza un vocabulario amplo e preciso para expresarse con claridade nun rexistro axeitado á situación comunicativa.	CCL, CCC
B3.3. Uso eficaz dos dicionarios e doutras fontes de consulta en	B3.3. Usar eficazmente os dicionarios ou calquera outra fonte de consulta, en	LGB3.3.1. Obtén, de xeito autónomo, información lingüística de todo tipo en	CCL, CAA

calquera soporte, especialmente sobre flexión, relación semántica e normativa.	papel ou en soporte electrónico, para resolver dúbidas e para progresar na aprendizaxe autónoma.	dicionarios, en diferentes soportes, e noutras obras de consulta.	
B3.4. Coñecemento, comparación, uso e valoración das normas que regulan os textos orais e escritos, propios e alleos.	B3.4. Coñecer, usar e valorar as normas que regulan os textos orais e escritos.	LGB3.4.1. Completa, transforma e valora textos orais ou escritos de maneira adecuada e correcta atendendo ás normas.	CCL, CD
B3.5. Aplicación e valoración das normas ortográficas e morfolóxicas da lingua galega.	B3.5. Aplicar e valorar as normas ortográficas e morfolóxicas da lingua galega.	LGB3.5.1. Aplica correctamente as normas ortográficas e morfolóxicas da lingua galega.	CCL
		LGB3.5.2. Aplica estratexias para a corrección lingüística, gramatical e ortográfica dos textos.	CCL
B3.6. Análise e uso reflexivo da puntuación en relación coa cohesión textual.	B3.6. Analizar e usar correctamente a puntuación, de acordo coa cohesión textual.	LGB3.6.1. Analiza e usa correctamente a puntuación para a cohesión textual.	CCL
B3.7. Recoñecemento da estrutura de substantivos e verbos e da súa caracterización morfolóxica para a mellora da comprensión e produción textuais.	B3.7. Recoñecer a estrutura de substantivos e verbos e da súa caracterización morfolóxica para mellorar a comprensión e produción textuais.	LGB3.7.2. Exprésase, con estilo propio, utilizando os recursos da lingua con flexibilidade e creatividade.	CCL, CAA
B3.8. Recoñecemento, uso e explicación dos nexos e conectores textuais (espaciais, de oposición e contraste) e dos principais mecanismos de referencia interna, tanto gramaticais como léxicos.	B3.8. Recoñecer e usar os nexos textuais de espazo, oposición e contraste, así como os mecanismos gramaticais e léxicos de cohesión interna.	LGB3.8.1. Identifica e usa distintos tipos de conectores de espazo, oposición, contraste, así como os mecanismos gramaticais e léxicos de referencia interna que lle proporcionan cohesión a un texto.	CCL, CAA
		LG3.8.2. Utiliza os elementos lingüísticos para a cohesión interna.	CCL

B3.12. Identificación e progresiva utilización dos coñecementos sobre as linguas para desenvolver unha competencia comunicativa integrada.	B3.12. Reflexionar sobre o sistema e as normas de uso das linguas, mediante a comparación e transformación de textos, enunciados e palabras, e utilizar estes coñecementos para solucionar problemas de comprensión e para a produción de textos.	LGB3.12.1. Utiliza os coñecementos lingüísticos de ámbito contextual, textual, oracional e da palabra, desenvolvidos no curso nunha das linguas, para mellorar a comprensión e produción dos textos traballados en calquera das outras.	CCL, CAA
B4.6. A lusofonía	B4.1. Valorar as linguas como medios de relación interpersoal e de sinal de identidade dun pobo. Apreciar o plurilingüismo como expresión da riqueza cultural da humanidade e coñecer a lusofonía e achegarse ás culturas que a integran.	LGB4.1.5. Valora a importancia da relación de Galicia coa comunidade lusófona e coñece os territorios que a integran.	CCL, CCEC
		LGB4.1.6. Coñece recursos en rede de lecer (literatura de tradición oral, música e xogos) e educativos en lingua galega adaptados á súa idade e compáraos con outros similares da lusofonía.	CCL, CCEC, CD
B5.1. Lectura, con regularidade, de obras literarias e desenvolvemento dun criterio lector; emisión dunha opinión persoal sobre a lectura dunha obra axeitada á idade, relación do seu sentido coa propia experiencia e outros coñecementos adquiridos e valoración do uso dos elementos propios de cada xénero literario, o punto de vista empregado e o uso estético da linguaxe.	B5.1. Ler con regularidade obras literarias e desenvolver criterio lector; expor unha opinión persoal sobre a lectura dunha obra axeitada á idade, relacionar o seu sentido coa propia experiencia e outros coñecementos adquiridos e valorar o uso dos elementos propios de cada xénero literario, o punto de vista empregado e o uso estético da linguaxe.	LGLB5.1.1. Le con regularidade obras literarias e desenvolve criterio lector; expón unha opinión persoal sobre a lectura dunha obra axeitada á idade e relaciona o seu sentido coa propia experiencia e outros coñecementos adquiridos.	CCL
		LGLB5.1.2. Describe o uso dos elementos propios de cada xénero literario, o punto de vista empregado e o uso estético da linguaxe nos textos literarios.	CCL
B5.3. Lectura expresiva e comprensiva de textos narrativos breves e localización e descrición dos elementos estruturais e formais máis salientables: punto de vista, tempo, espazo e personaxes principais.	B5.3. Ler expresiva e comprensivamente textos narrativos breves, localizando e describindo os elementos estruturais e formais máis salientables: punto de vista, tempo, espazo e personaxes principais.	LGLB5.3.1. Le expresiva e comprensivamente textos narrativos breves, localiza e describe os elementos estruturais e formais máis salientables: punto de vista, tempo, espazo e personaxes	CCL

		principais.	
B5.6. Análise de textos literarios, de maneira guiada, identificación dos trazos dos subxéneros e a funcionalidade dos recursos retóricos.	B5.6. Analizar textos literarios, de maneira guiada, identificar os trazos dos subxéneros e a funcionalidade dos recursos retóricos.	LGB.5.6.1. Analiza textos literarios, de maneira guiada, identifica os trazos dos subxéneros e a funcionalidade dos recursos retóricos.	CCL
B5.7. Producción de textos de intención estética servíndose dos coñecementos literarios adquiridos e dos recursos retóricos traballados na aula.	B5.7. Escribir textos de intención estética servíndose dos coñecementos literarios adquiridos e dos recursos retóricos traballados na aula.	LGLB5.7.1. Escribe textos de intención estética servíndose dos coñecementos literarios adquiridos e dos recursos retóricos traballados na aula.	CCL, CCEC
B5.9. Aproveitamento, baixo guía, dos fondos e recursos que ofrecen as bibliotecas, incluídas as virtuais, para a realización de traballos e cita axeitada destes.	B5.9. Servirse, seguindo unhas pautas orientadoras, dos fondos e recursos que ofrecen as bibliotecas, incluídas as virtuais, para a realización de traballos e cita axeitada destes.	LGLB5.9.1. Sérvese, seguindo unhas pautas orientadoras, dos fondos e recursos que ofrecen as bibliotecas, incluídas as virtuais, para a realización de traballos e cita axeitada destes.	CCL, CD

4. SELECCIÓN DE EVIDENCIAS PARA O PORTFOLIO

Estándares de aprendizaxe avaliados	Selección de evidencias para o portfolio
LGB1.1.1. Comprende o sentido global e identifica a intención comunicativa de textos orais de carácter informativo propios dos medios de comunicación audiovisual (reportaxes, crónicas e documentais).	- Actividade 12 do apartado «Aplica o que sabes».
LGB1.1.2. Traslada a información relevante de discursos orais dos medios de comunicación audiovisual a esquemas ou resumos.	- Actividade 12 do apartado «Aplica o que sabes».
LGB1.2.1. Recoñece, xunto ao propósito e a idea xeral, os feitos e datos relevantes en textos orais do ámbito social e educativo.	- escoita atenta do texto que abre a unidade e mais da lectura inicial. - Actividades do recadro «Escoita ou le e contesta».
LGB1.5.1. Aprecia a emisión dunha pronuncia e prosodia correcta, recoñece os erros nas producións orais propias e alleas e propón solucións para melloralas.	- escoita atenta do texto que abre a unidade e mais da lectura inicial. - Actividades do recadro «Escoita ou le e contesta». - Actividades de expresión oral do «Comentario da lectura».
LGB1.5.3. Asume, se a posúe, a variante dialectal propia e utilízala na súa práctica habitual.	- Actividades do recadro «Escoita ou le e contesta». - Actividades de expresión oral do «Comentario da lectura».
LGB1.6.1. Produce textos orais, en intervencións espontáneas, adecuadas á situación e á intención comunicativa desexada, con coherencia, cohesión e corrección.	- Actividades do recadro «Escoita ou le e contesta». - Actividades de expresión oral do «Comentario da lectura».
LGB1.6.2. Participa con fluidez nas intervencións orais espontáneas respectando as regras morfosintácticas desta lingua, en especial a colocación do pronome átono, así como a fonética galega (pronuncia das sete vogais, <i>n</i> velar e fonema fricativo palatal xordo).	- Actividades do recadro «Escoita ou le e contesta». - Actividades de expresión oral do «Comentario da lectura».
LGB1.6.3. Emprega nas intervencións orais espontáneas expresións propias do galego (fraseoloxía adecuada).	- Actividades do recadro «Escoita ou le e contesta». - Actividade de expresión oral do «Comentario da lectura».
LGB1.6.4. Emprega nas intervencións orais espontáneas un léxico rico e variado.	- Actividades do recadro «Escoita ou le e contesta». - Actividade de expresión oral do «Comentario da lectura».
LGB1.8.3. Expresa e compara con compañeiros/os a súa opinión sobre unha obra de lectura.	- Actividade 2 da «Literatura». - Actividade 11 do apartado «Aplica o que sabes».

LGB1.10.1. Participa en conversas informais nas que intercambia información e expresa a súa opinión, fai invitacións e ofrecementos e pide e dá indicacións ou instrucións sinxelas.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do recadro «Escoita ou le e contesta». - Actividades de expresión oral do «Comentario da lectura».
LGB2.1.2. Busca o significado do léxico descoñecido a partir do contexto, analiza a forma das palabras ou usa dicionarios para contextualizar as acepcións.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades 1 e 11 do «Comentario da lectura». - Actividades do «Vocabulario». - Actividade 1 do apartado «Lingua e sociedade». - Actividades 1, 6, 7 e 8 do apartado «Aplica o que sabes».
LGB2.1.4. Relaciona a información explícita e implícita dun escrito en función do contexto.	- Actividades do «Comentario da lectura» e da «Literatura».
LGB2.1.5. Compila información para comprender e ampliar o coñecemento das mensaxes: busca bibliografía; consulta libros, revistas, xornais; utiliza recursos audiovisuais e buscadores de internet.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades 8 e 12 do «Comentario da lectura» - Actividades 3 e 6 do «Vocabulario». - Actividades 7 e 10 da «Literatura». - Actividade 12 do apartado «Aplica o que sabes».
LGB2.1.6. Contrasta os contidos dos textos analizados cos coñecementos propios, antes e despois da lectura.	- Actividades do «Comentario da lectura».
LGB2.3.1. Comprende e interpreta textos propios dos medios de comunicación (noticias).	- Actividades do apartado «Aplica o que sabes».
LGB2.4.1. Comprende e interpreta textos propios da vida educativa, especialmente, os instrutivos e expositivos: webs educativas, dicionarios, glosarios e enciclopedias.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades 8 do «Comentario da lectura» - Actividades 3 e 6 do «Vocabulario». - Actividade 1 do apartado «Lingua e sociedade». - Actividade 1 da «Literatura». - Actividade 12 do apartado «Aplica o que sabes».
LGB2.4.2. Identifica as características específicas de todo tipo de textos nos que se expoñan feitos e se expliquen ideas e conceptos das distintas materias curriculares.	- Texto de presentación da unidade e textos teóricos de cada apartado.
LGB2.5.2. Coñece e utiliza habitualmente dicionarios impresos ou en versión dixital.	- Actividade 1 do apartado «Lingua e sociedade».
LGB2.6.2. Identifica e expresa posturas de acordo e desacordo sobre aspectos parciais ou globais dun texto.	- Actividades do «Comentario da lectura» e da «Literatura».
LGB2.6.3. Elabora a súa propia interpretación sobre o significado dun texto.	- Actividades do «Comentario da lectura» e da «Literatura».
LGB2.6.4. Respecta as opinións dos demais.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do recadro «Escoita ou le e contesta». - Actividades de expresión oral do «Comentario da lectura».
LGB2.7.1. Le en voz alta con dicción, entoación e ritmo adecuados (interpreta os signos de	- Lectura do texto de presentación, da lectura da unidade, dos textos do apartado de

puntuación) á situación comunicativa e á función da mensaxe.	«Literatura» e do «Aplica o que sabes».
LGB2.8.3. Utiliza elementos lingüísticos e discursivos de cohesión interna do texto (a deíxe, as referencias internas de tipo léxico e os conectores).	- Actividades do «Obradoiro».
LGB2.8.5. Revisa e reescribe o texto con respecto polas regras ortográficas e morfolóxicas.	- Actividade 2 do «Obradoiro».
LGB2.11.1. Produce, en formato papel ou dixital, textos de carácter educativo: cuestionarios, resumos, informes de tarefas, descrições e explicacións sobre contidos das materias curriculares.	- Actividade 3 da «Literatura».
LGB2.12.1. Produce, en formato papel ou dixital, escritos de distinta tipoloxía a partir dun modelo, fundamentalmente, narrativos e descritivos.	- Actividade 12 do «Comentario da lectura».
LGB2.12.2. Sintetiza e resume narracións e descrições sen parafrasear o texto resumido.	- Actividade 8 do «Comentario da lectura». - Actividade 2 do apartado «Aplica o que sabes».
LGB3.1.1. Utiliza un vocabulario amplo e preciso para expresarse con claridade nun rexistro axeitado á situación comunicativa.	- Actividades do «Vocabulario».
LGB3.3.1. Obtén, de xeito autónomo, información lingüística de todo tipo en dicionarios, en diferentes soportes, e noutras obras de consulta.	- Actividades do apartado «Lingua e sociedade».
LGB3.4.1. Completa, transforma e valora textos orais ou escritos de maneira adecuada e correcta atendendo ás normas.	- Actividade 12 do «Comentario da lectura».
LGB3.5.1. Aplica correctamente as normas ortográficas e morfolóxicas da lingua galega.	- Actividades da «Gramática» e da «Ortografía». - Actividades 8, 9 e 10 do apartado «Aplica o que sabes».
LGB3.5.2. Aplica estratexias para a corrección lingüística, gramatical e ortográfica dos textos.	- Actividades da «Gramática» e da «Ortografía». - Actividades 8, 9 e 10 do apartado «Aplica o que sabes».
LGB3.6.1. Analiza e usa correctamente a puntuación para a cohesión textual.	- Actividades do «Obradoiro».
LGB3.7.2. Exprésase, con estilo propio, utilizando os recursos da lingua con flexibilidade e creatividade.	- Actividade 12 do «Comentario da lectura».
LGB3.8.1. Identifica e usa distintos tipos de conectores de espazo, oposición, contraste, así como os mecanismos gramaticais e léxicos de referencia interna que lle proporcionan cohesión a un texto.	- Actividades do «Obradoiro».
LG3.8.2. Utiliza os elementos lingüísticos para a cohesión interna.	- Actividades do «Obradoiro».

LGB3.12.1. Utiliza os coñecementos lingüísticos de ámbito contextual, textual, oracional e da palabra, desenvolvidos no curso nunha das linguas, para mellorar a comprensión e produción dos textos traballados en calquera das outras.	- Actividades do apartado «Lingua e sociedade».
LGB4.1.5. Valora a importancia da relación de Galicia coa comunidade lusófona e coñece os territorios que a integran.	- Actividades do apartado «Lingua e sociedade».
LGB4.1.6. Coñece recursos en rede de lecer (literatura de tradición oral, música e xogos) e educativos en lingua galega adaptados á súa idade e compáraos con outros similares da lusofonía.	- Actividades do apartado «Lingua e sociedade».
LGLB5.1.1. Le con regularidade obras literarias e desenvolve criterio lector; expón unha opinión persoal sobre a lectura dunha obra axeitada á idade e relaciona o seu sentido coa propia experiencia e outros coñecementos adquiridos.	- Actividades do «Comentario da lectura», da «Literatura» e do apartado «Aplica o que sabes».
LGLB5.1.2. Describe o uso dos elementos propios de cada xénero literario, o punto de vista empregado e o uso estético da linguaxe nos textos literarios.	- Actividades da «Literatura».
LGLB5.3.1. Le expresiva e comprensivamente textos narrativos breves, localiza e describe os elementos estruturais e formais máis salientables: punto de vista, tempo, espazo e personaxes principais.	- Textos e actividades do apartado «Literatura».
LGB.5.6.1. Analiza textos literarios, de maneira guiada, identifica os trazos dos subxéneros e a funcionalidade dos recursos retóricos.	- Actividades da «Literatura».
LGLB5.7.1. Escribe textos de intención estética servíndose dos coñecementos literarios adquiridos e dos recursos retóricos traballados na aula.	- Actividade 12 do «Comentario da lectura».
LGLB5.9.1. Sérvese, seguindo unhas pautas orientadoras, dos fondos e recursos que ofrecen as bibliotecas, incluídas as virtuais, para a realización de traballos e cita axeitada destes.	- Actividade 8 do «Comentario da lectura».

5. COMPETENCIAS: DESCRITORES E DESEMPEÑOS

Competencia	Descritor	Desempeño
<i>Comunicación lingüística</i>	Comprender o sentido dos textos orais e escritos.	Desenvolve a través dos distintos tipos de textos a capacidade de delimitar información recibida do contorno.
	Gozar coa lectura.	Le a lectura inicial e os distintos textos sobre os que se traballan os conceptos da unidade.
	Expresar oralmente, de maneira ordenada e clara, calquera tipo de información.	Responde preguntas de comprensión sobre textos que se escoitaron.
	Utilizar o coñecemento das estruturas lingüísticas, normas ortográficas e gramaticais para elaborar textos escritos e orais.	Exprésase oralmente con coherencia e corrección e selecciona o vocabulario preciso. Coida a corrección ortográfica e gramatical nos seus escritos.
	Compoñer distintos tipos de textos creativamente con sentido literario.	Aplica os coñecementos adquiridos e baséase en modelos dados para a creación de textos propios de carácter literario.
	Entender o contexto sociocultural da lingua, así como a súa historia para un mellor uso da mesma.	Coñece a orixe común do galego e do portugués e aprecia o espazo lingüístico da lusofonía.
	Utilizar os coñecementos sobre a lingua para buscar información e ler textos en calquera situación.	Usa os seus coñecementos lingüísticos sobre o galego para comprender e traducir un texto escrito en portugués.
	Producir textos escritos de diversa complexidade para o seu uso en situacións cotiás ou de materias diversas.	Escribe textos de diversa complexidade.
<i>Competencia dixital</i>	Empregar distintas fontes para a busca de información.	Busca información en dicionarios e en diferentes páxinas de internet.
	Seleccionar o uso das distintas fontes segundo a súa fiabilidade.	Comeza a distinguir algunhas fontes fiables fronte a outras que non o son.
	Manexar ferramentas dixitais para a construción de coñecemento.	Utiliza os recursos de audio que achega o libro para mellorar a comprensión e a expresión oral.

	Aplicar criterios éticos no uso das tecnoloxías.	Aplica criterios éticos no uso das tecnoloxías.
	Actualizar o uso das novas tecnoloxías para mellorar o traballo e facilitar a vida diaria.	Emprega aplicacións actuais.
<i>Conciencia e expresións culturais</i>	Mostrar respecto cara ás obras máis importantes do patrimonio cultural.	Valora o texto literario como expresión da nosa cultura, así como os autores que contribuíron ao seu desenvolvemento.
	Valorar a interculturalidade como unha fonte de riqueza persoal e cultural.	Aprecia a diversidade lingüística como mostra de riqueza cultural.
	Expresar sentimentos e emocións desde códigos artísticos.	Transmite sentimentos, emocións e sensacións en textos propios de carácter literario.
	Apreciar a beleza das expresións artísticas e no cotián.	Aprecia a composición de textos como expresión artística.
	Elaborar traballos e presentacións con sentido estético.	Presenta traballos con sentido estético.
<i>Competencias sociais e cívicas</i>	Coñecer e aplicar dereitos e deberes da convivencia cidadá no contexto da escola.	Respecta os demais compañeiros e compañeiras e as normas de convivencia da escola.
	Desenvolver capacidade de diálogo cos demais en situacións de convivencia e traballo para a resolución de conflitos.	Mantén unha actitude dialogante cando xorden conflitos.
	Mostrar dispoñibilidade para a participación activa en ámbitos de participación establecidos.	Participa activamente nos exercicios grupais propostos.
	Aprender a comportarse desde o coñecemento dos distintos valores.	Coñece e aplica os distintos valores no seu comportamento.
	Concibir unha escala de valores propia e actuar conforme a ela.	Posúe unha escala de valores a actúa conforme a ela.
	Recoñecer riqueza na diversidade de opinións e ideas.	É consciente da riqueza que supón a existencia de diferentes opinións.
<i>Sentido de iniciativa e espírito emprendedor</i>	Optimizar recursos persoais apoiándose nas fortalezas propias.	Avanza na aprendizaxe con motivación e esforzo.
	Ser constante no traballo superando as dificultades.	É constante no traballo.
	Dirimir a necesidade de axuda en función da dificultade da tarefa.	Pide axuda para resolver unha tarefa cando a necesita.

	Xestionar o traballo do grupo coordinando tarefas e tempos.	Coordina as tarefas e os tempos nos traballos grupais.
	Priorizar a consecución de obxectivos grupais a intereses persoais.	Prioriza os obxectivos grupais nas tarefas de aprendizaxe cooperativa.
<i>Aprender a aprender</i>	Desenvolver as distintas intelixencias múltiples.	Desenvolve as distintas intelixencias múltiples.
	Xestionar os recursos e as motivacións persoais en favor da aprendizaxe.	Xestiona os recursos e as motivacións persoais en favor da aprendizaxe.
	Xerar estratexias para aprender en distintos contextos de aprendizaxe.	Asume a existencia de diferentes maneiras de aprender e xera diferentes extratexias.
	Aplicar estratexias para a mellora do pensamento creativo, crítico, emocional, interdependente...	Pon en práctica diferentes estratexias para a mellora do pensamento creativo, crítico, emocional, interdependente...
	Desenvolver estratexias que favorezan a comprensión rigorosa dos contidos.	Fai resumos para unha mellor comprensión dos contidos.
	Planificar os recursos necesarios e os pasos que cómpre seguir no proceso de aprendizaxe.	Reflexiona e organiza o seu traballo e as súas creacións de acordo cunhas pautas dadas.
	Avaliar a consecución de obxectivos de aprendizaxe.	Comproba o que aprendeu mediante a realización de actividades que traballan, de maneira xeral, os contidos vistos na unidade.

6. TAREFAS

Libro do alumnado (LA) / Tratamento da diversidade (TD) / Lecturas complementarias (LC) / Recursos dixitais (RD)

Tarefa 1: Observamos a imaxe da dobre páxina inicial e escoitamos o texto «Eurociudades».

- Comentamos en gran grupo a fotografía, coas achegas de todos os alumnos e alumnas: opinións, vivencias, curiosidades...
- Escoitamos o texto e aclaramos posibles dúbidas.
- Respondemos as preguntas do recadro «Escoita ou le e contesta».
- Consultamos a páxina web suxerida sobre a Eurorrexión Galicia-Norte de Portugal.

Tarefa 2: Lemos e escoitamos o texto da lectura («Lupa e os discípulos de Cristo») e aclaramos posibles dúbidas de comprensión.

- Observamos o título e a ilustración e analizamos as nosas ideas previas.
- Realizamos as diferentes actividades do comentario (comprensión, expresión oral, análise e expresión escrita).
- Lemos o texto das LC e realizamos as actividades propostas.

Tarefa 3: Coñecemos os antropónimos e os hipocorísticos.

- Realizamos as actividades do apartado «Vocabulario»..

Tarefa 4: Estudamos a estrutura e as características dos adxectivos en canto a xénero e número.

- Lemos atentamente a información teórica que achega o LA.
- Realizamos as actividades do LA e do TD.
- Realizamos as actividades interactivas dos RD.

Tarefa 5: Identificamos as frases adxectivas e as súas características.

- Lemos atentamente a información teórica que achega o LA.
- Realizamos as actividades do LA.
- Realizamos as actividades do TD.

Tarefa 6: Coñecemos e aplicamos o uso das maiúsculas.

- Lemos atentamente a información teórica que achega o LA.
- Realizamos as actividades do LA.
- Realizamos as actividades do TD e dos RD.

Tarefa 7: Coñecemos o pasado común do galego e o portugués e valoramos o significado da lusofonía.

- Lemos atentamente a información teórica que achega o LA.
- Lemos un texto en portugués e traducímolo ao galego.
- Realizamos a actividade interactiva dos RD.

Tarefa 8: Diferenciamos os tipos de novela segundo a súa temática.

- Lemos atentamente a información teórica do LA.
- Lemos os diferentes textos e contestamos as preguntas que se formulan.
- Realizamos a actividade interactiva dos RD.

Tarefa 9: Aprendemos os mecanismos de cohesión textual.

- Lemos atentamente a información teórica contida no «Obradoiro».
- Identificamos os mecanismos de cohesión e reescribimos un texto tendo en conta a teoría exposta.
- Observamos as viñetas do exercicio 3 e contamos a historia a partir da secuenciación das imaxes.

Tarefa 10: Avaliamos o aprendido.

- Aplicamos o estudado na unidade mediante as actividades que propón o LA acerca dun texto.
- Completamos a ficha da película *Star Wars VII*.
- Creamos unha ficha dun dos personaxes principais deste filme.
- Realizamos o test de autoavaliación incluído nos RD.

7. ESTRATEXIAS METODOLÓXICAS

No desenvolvemento das tarefas empregaranse diversas estratexias metodolóxicas:

- Desenvolvemento de actividades que permitan anticipar as ideas previas que os alumnos e as alumnas teñen en torno aos distintos contidos que imos traballar (observación dunha fotografía, coloquio sobre coñecementos previos...).
- Audición do texto sobre as eurocidades e a lectura inicial, co obxectivo de mellorar a comprensión oral.
- Fincapé nos hábitos de traballo: facer clasificacións, cadros, esquemas e resumos; estudar a teoría co apoio dunha práctica continuada; sintetizar a información en fichas que sirvan para repasar; planificar as tarefas e preparar os recursos necesarios para abordalas; utilizar manuais de consulta; etc.
- Exposición do profesor ou profesora utilizando diferentes soportes, explicando detalladamente o significado daqueles conceptos máis complexos e novidosos.
- Fomento do uso das TIC para resolver actividades, ampliar ou complementar a información do libro, etc.
- Fomento do clima adecuado que favoreza o traballo reflexivo individual.
- Traballos en grupo e das habilidades de cooperación e respecto.
- Elaboración dunha enquisa en equipos para coñecer os gustos lectores do alumnado de primeiro ciclo da ESO.
- Potenciación da capacidade creadora do alumnado a través da escrita de textos literarios.
- Proposta de lectura trimestral, escollendo entre os títulos que recolle o plan lector.
- Potenciación da autoavaliación co obxecto de recoñecer as potencias de cada un e de reforzar aqueles aspectos que sexa preciso traballar máis.

8. RECURSOS

Os seguintes materiais de apoio poden reforzar e ampliar o estudo dos contidos da área de Lingua galega e Literatura:

- Textos locutados: o da dobre páxina inicial e o da lectura.
- Fichas de traballo para o tratamento da diversidade, lecturas complementarias para traballar a comprensión lectora, material para o desenvolvemento das competencias, plan lector.
- Cadernos complementarios de ortografía, léxico, morfosintaxe e expresión escrita.

Recursos dixitais

- Libro dixital: os alumnos e alumnas poderán reforzar ou ampliar os contidos estudados utilizando os recursos dixitais dispoñibles.
- Ligazóns:
 - <http://anayaeducacion.es>
 - <http://www.anayaeducacion.es/usuario/auladigital.php>
 - páxinas web que se suxiren no libro do alumno e na PD.

9. FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN

- Rexistro de avaliación (no anexo de avaliación).
- Proba de avaliación inicial (no xerador de probas escritas de avaliación).
- Proba de avaliación da unidade (no xerador de probas escritas de avaliación).
- Outros recursos: rúbrica, diana, etc. (no anexo de avaliación).

10. MEDIDAS PARA A INCLUSIÓN E A ATENCIÓN Á DIVERSIDADE

- Que dificultades e potencialidades prevexo no grupo durante o desenvolvemento da unidade?
- Como vou minimizar as dificultades?
- Que necesidades individuais prevexo no desenvolvemento da unidade?
- Que recursos e estratexias manexarei para atender as necesidades individuais?

11. AUTOAVALIACIÓN DO PROFESORADO

- Que porcentaxe de alumnos e alumnas alcanzaron os obxectivos de aprendizaxe da unidade?
- Que é o que mellor funcionou nesta unidade?
- Que cambiaría no desenvolvemento da unidade o próximo curso? Por que?

Unidade 5

1. Presentación da unidade
2. Obxectivos didácticos
3. Contidos da unidade/Criterios de avaliación/Estándares de aprendizaxe avaliáveis/Competencias clave
4. Selección de evidencias para o portfolio
5. Competencias clave: descritores e desempeños
6. Tarefas
7. Estratexias metodolóxicas
8. Recursos
9. Ferramentas de avaliación
10. Medidas para a inclusión e atención á diversidade
11. Autoavaliación do profesorado

1. PRESENTACIÓN DA UNIDADE

Título

Verbum - Casa das Palabras

Descrición da unidade

A dobre páxina inicial ten como protagonista ao museo Verbum - Casa das Palabras, situado en Vigo, xunto á praia de Samil. A fotografía vai acompañada dun texto locutado e preguntas relacionadas con el, para traballar a oralidade de xeito cooperativo.

O texto escollido para a lectura inicial pertence á novela *Noite de voraces sombras*, de Agustín Fernández Paz, e recolle dúas das cartas que unha muller lle envía a Moncho, o seu amado, nos tempos da Guerra Civil e da posguerra; a partir deste texto, propóñense diferentes actividades no «Comentario da lectura» centradas nas cartas e nas características que o diferencian dos correos electrónicos. En consecuencia, o «Vocabulario» desta unidade estuda o léxico referido á comunicación (tanto a oral como a escrita). Pola súa parte, o apartado de «Gramática» traballa sobre o pronome persoal (facendo fincapé no xénero e no número) e a colocación do pronome persoal átono. Por último, a «Ortografía» presenta as regras de uso de varios signos de puntuación (o punto, a coma e o punto e coma).

A páxina de contidos sociolingüísticos («Lingua e sociedade») céntrase na situación do galego na actualidade e analiza os niveis de competencia da poboación. Por outra parte, o apartado de «Literatura» continúa co bloque dedicado ao xénero narrativo e analiza nesta ocasión a figura do narrador.

Os contidos organízanse en diferentes seccións, de acordo coa seguinte estrutura:

- **Análise de textos:** LECTURA e COMENTARIO de «A carta » (Agustín Fernández Paz: *Noite de voraces sombras*, Edicións Xerais).
- **Lingua:** VOCABULARIO: A comunicación. GRAMÁTICA: O pronome persoal. ORTOGRAFÍA: Punto, coma e punto e coma. LINGUA E SOCIEDADE: O galego hoxe. Niveis de competencia. OBRADOIRO: O esquema.
- **Literatura:** O narrador.

O «Obradoiro» presenta o esquema como técnica de estudo e síntese dun texto. Para finalizar, o apartado «Aplica o que sabes» ofrece diferentes actividades arredor dun texto co fin de repasar os coñecementos adquiridos ao longo da unidade. En conxunto, preténdese que adquiran os seguintes coñecementos:

- Como se fai un comentario de texto, seguindo unhas pautas dadas.
- Que palabras conforman o campo semántico da comunicación.
- Cales son os pronomes persoais tónicos e cales os átonos.
- Cales son as regras de colocación do pronome átono.
- En que casos se empregan o punto, a coma e o punto e coma.
- Cal é a situación do galego na actualidade.
- Cales son os tipos de narrador máis habituais.
- Que características deben ter os esquemas e que tipos existen.

Temporalización:

Xaneiro:

2. OBXECTIVOS DIDÁCTICOS

- Ler, comprender e analizar un texto epistolar.
- Recoñecer, explicar e usar un léxico amplo relacionado coa comunicación.
- Identificar pronomes persoais e as súas contraccións, substituír frases nominais polo pronome correspondente e colocar axeitadamente o pronome átono.
- Coñecer e aplicar as normas de uso do punto, da coma e do punto e coma.
- Coñecer a situación do galego na actualidade e os niveis de competencia da poboación.
- Identificar os diferentes tipos de narrador.
- Coñecer as principais características dos esquemas e a súa tipoloxía.

3. CONTIDOS DA UNIDADE - CRITERIOS DE AVALIACIÓN - ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES - COMPETENCIAS CLAVE

Competencias clave (CC): comunicación lingüística (CCL), competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía (CMCT), competencia dixital (CD), aprender a aprender (CAA), competencias sociais e cívicas (CSC), sentido de iniciativa e espírito emprendedor (CSIEE) e conciencia e expresións culturais (CCEC).

Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliáveis	CC
B1.2. Comprensión, interpretación e valoración de textos orais utilizados no ámbito social e educativo.	B1.2. Extraer a intención comunicativa, o tema, as ideas principais e os datos relevantes de diferentes textos orais dos ámbitos social e educativo.	LGB1.2.1. Recoñece, xunto ao propósito e a idea xeral, os feitos e datos relevantes en textos orais do ámbito social e educativo.	CCL, CAA
B1.5. Valoración das producións orais emitidas cunha fonética e prosodia correcta e cunha actitude crítica ante os prexuízos que se poidan asociar a ela.	B1.5. Valorar as producións emitidas cunha fonética e prosodia correcta e amosar unha actitude crítica ante os prexuízos que se poidan asociar a ela.	LGB1.5.1. Aprecia a emisión dunha pronuncia e prosodia correcta, recoñece os erros nas producións orais propias e alleas e propón solucións para melloralas.	CCL, CAA
		LGB1.5.3. Asume, se a posúe, a variante dialectal propia e utilízala na súa práctica habitual.	CCL, CCEC
B1.6. Produción de discursos orais, en intervencións espontáneas, adecuados á situación e á intención comunicativa desexada, con coherencia, cohesión e corrección.	B1.6. Producir textos orais, en intervencións espontáneas, adecuadas á situación e á intención comunicativa desexada, con coherencia, cohesión e corrección.	LGB1.6.1. Produce textos orais, en intervencións espontáneas, adecuadas á situación e á intención comunicativa desexada, con coherencia, cohesión e corrección.	CCL, CSC
		LGB1.6.2. Participa con fluidez nas intervencións orais espontáneas respectando as regras morfosintácticas desta lingua, en especial a colocación do pronome átono, así como a fonética galega (pronuncia das sete vogais, <i>n</i> velar e fonema fricativo palatal xordo).	CCL

		LGB1.6.3. Emprega nas intervencións orais espontáneas expresións propias do galego (fraseoloxía adecuada).	CCL
		LGB1.6.4. Emprega nas intervencións orais espontáneas un léxico rico e variado.	CCL
B1.10. Construción de discursos adecuados a distintos rexistros, coherentes e ben organizados sobre temas de interese persoal ou social da vida cotiá e educativo.	B1.10. Producir discursos breves e comprensibles, nun rexistro neutro, informal ou máis culto, sobre temas da vida cotiá ou educativa.	LGB1.10.1. Participa en conversas nas que intercambia información e expresa a súa opinión, fai invitacións e ofrecementos e pide e dá indicacións ou instrucións sinxelas.	CCL, CSC, CSIEE, CCEC
B2.1. Coñecemento e uso de técnicas de análise do contido e de estratexias de lectura comprensiva: esquemas, resumos, etc.	B2.1. Aplicar os coñecementos sobre a lingua e as normas do uso lingüístico para resolver problemas de comprensión.	LGB2.1.1. Analiza e sintetiza o contido dun texto en resumos e esquemas que estruturan visualmente as ideas.	CCL, CAA
		LGB2.1.2. Busca o significado do léxico descoñecido a partir do contexto, analiza a forma das palabras ou usa dicionarios para contextualizar as acepcións.	CCL, AAA
		LGB2.1.3. Identifica a idea principal e as secundarias e comprende a relación existente entre elas.	CCL
		LGB2.1.4. Relaciona a información explícita e implícita dun escrito en función do contexto.	CLL
		LGB2.1.5. Compila información para comprender e ampliar o coñecemento das mensaxes: busca bibliografía; consulta libros, revistas, xornais; utiliza recursos audiovisuais e buscadores de internet.	CCL, CAA
		LGB2.1.6. Contrasta os contidos dos textos analizados cos	CCL, CAA

		coñecementos propios, antes e despois da lectura.	
B2.2. Comprensión e interpretación de textos propios da vida cotiá e das relacións sociais en ámbitos próximos aos intereses do alumnado: diarios, cartas persoais, avisos e solicitudes.	B2.2. Comprender e interpretar textos propios da vida cotiá e das relacións sociais: diarios, cartas persoais, avisos e solicitudes.	LGB2.2.1. Comprende e interpreta a información máis relevante de textos propios da vida cotiá e das relacións sociais: diarios, cartas persoais, avisos e solicitudes.	CCL, CSC
B2.3. Comprensión e interpretación, en formato papel e dixital, de textos propios dos medios de comunicación (noticias).	B2.3. Comprender e interpretar, en formato papel ou dixital, textos propios dos medios de comunicación (noticias).	LGB2.3.1. Comprende e interpreta textos propios dos medios de comunicación (noticias).	CCL, CSC
B2.4. Comprensión e interpretación, en formato papel ou dixital, de textos propios da vida educativa, especialmente, os instrutivos e expositivos: webs educativas, dicionarios, glosarios e enciclopedias.	B2.4. Comprender e interpretar en formato papel ou dixital, textos propios da vida educativa, especialmente, os instrutivos e expositivos: webs educativas, dicionarios, glosarios e enciclopedias.	LGB2.4.2. Identifica as características específicas de todo tipo de textos nos que se expoñan feitos e se expliquen ideas e conceptos das distintas materias curriculares.	CCL
B2.5. Uso, progresivamente autónomo, das bibliotecas e das TIC para seleccionar información.	B2.5. Seleccionar a información que se obtén nas bibliotecas, nas TIC e outras fontes e integrar os coñecementos adquiridos non proceso de aprendizaxe continua.	LGB2.5.1. Utiliza, de forma progresivamente autónoma, diversas fontes de información e integra os coñecementos adquiridos nos seus discursos orais e escritos.	CCL, CAA
B2.6. Actitude reflexiva e crítica ante a lectura para identificar usos lingüísticos discriminatorios, manifestar posturas de acordo e desacordo e expor razoadamente as ideas respectando as ideas dos demais.	B2.6. Amosar unha actitude reflexiva e crítica ante a lectura que permita identificar usos lingüísticos discriminatorios e manifestar posturas de acordo ou desacordo e respecto ás mensaxes expresadas.	LGB2.6.2. Identifica e expresa posturas de acordo e desacordo sobre aspectos parciais ou globais dun texto.	CCL, CSC
		LGB2.6.3. Elabora a súa propia interpretación sobre o significado dun texto.	CCL
		LGB2.6.4. Respecta as opinións dos demais.	CCL, CSC

B2.7. Lectura en voz alta con dicción, entoación e ritmo adecuados á situación comunicativa e á súa función, con posibilidade de usar recursos audiovisuais para o rexistro de voz.	B2.7. Ler en voz alta con dicción, entoación e ritmo adecuados á situación comunicativa e á súa función.	LGB2.7.1. Le en voz alta con dicción, entoación e ritmo adecuados (interpreta os signos de puntuación) á situación comunicativa e á función da mensaxe.	CCL
B2.8. Planificación e revisión do escrito en función da situación comunicativa (tema, fins e destinatarios) para elaborar producións con adecuación, coherencia, cohesión e corrección nas relacións internas e externas dos contidos do texto.	B2.8. Usar procedementos de planificación e revisión para conseguir a adecuación, coherencia, cohesión e corrección dos contidos nas relacións internas e externas do texto.	LGB2.8.1. Elabora esquemas sinxelos para ordenar as ideas e estruturar o texto.	CCL
		LGB2.8.4. Usa os signos de puntuación do texto en relación coa organización oracional e coa forma do texto (os parágrafos e a distribución e ordenación das ideas expresadas).	CCL
B2.9. Producción, en formato papel ou dixital, de escritos propios da vida cotiá e das relacións sociais: diarios, cartas persoais, avisos, solicitudes e participación en foros.	B2.9. Producir, en formato papel ou dixital, textos propios da vida cotiá e das relacións sociais: diarios, cartas persoais, avisos, solicitudes e participación en foros.	LGB2.9.1. Produce textos propios da vida cotiá e das relacións persoais: diarios, cartas persoais, avisos, solicitudes e participación en foros.	CCL, CD, CSC
B2.11. Producción, en formato papel ou dixital, de textos de carácter educativo: cuestionarios, resumos, informes de tarefas, descrições e explicacións sobre contidos das materias curriculares.	B2.11. Producir, en formato papel ou dixital, textos de carácter educativo: cuestionarios, resumos, informes de tarefas, descrições e explicacións sobre contidos das materias curriculares.	LGB2.11.1. Produce, en formato papel ou dixital, textos de carácter educativo: cuestionarios, resumos, informes de tarefas, descrições e explicacións sobre contidos das materias curriculares.	CCL, CD
B2.12. Producción e síntese, en formato papel ou dixital, de textos de distinta tipoloxía, fundamentalmente, narrativos e descritivos.	B2.12. Producir e sintetizar, en formato papel ou dixital, textos de distinta tipoloxía, fundamentalmente, narracións e descrições.	LGB2.12.1. Produce, en formato papel ou dixital, escritos de distinta tipoloxía a partir dun modelo, fundamentalmente, narrativos e descritivos.	CCL, CD
		LGB2.12.2. Sintetiza e resume narracións e descrições sen parafrasear o texto resumido.	CCL
B3.1. Recoñecemento, explicación e uso de léxico suficientemente amplo e preciso, con incorporación de fraseoloxía e de	B3.1. Recoñecer, explicar e usar léxico amplo e preciso coa presenza da fraseoloxía e vocabulario traballado na aula.	LGB3.1.1. Utiliza un vocabulario amplo e preciso para expresarse con claridade nun rexistro axeitado á situación	CCL, CCC

vocabulario temático a partir de campos léxicos traballados na aula.		comunicativa.	
B3.5. Aplicación e valoración das normas ortográficas e morfolóxicas da lingua galega.	B3.5. Aplicar e valorar as normas ortográficas e morfolóxicas da lingua galega.	LGB3.5.1. Aplica correctamente as normas ortográficas e morfolóxicas da lingua galega.	CCL
		LGB3.5.2. Aplica estratexias para a corrección lingüística, gramatical e ortográfica dos textos.	CCL
B3.6. Análise e uso reflexivo da puntuación en relación coa cohesión textual.	B3.6. Analizar e usar correctamente a puntuación, de acordo coa cohesión textual.	LGB3.6.1. Analiza e usa correctamente a puntuación para a cohesión textual.	CCL
B3.7. Recoñecemento da estrutura de substantivos e verbos e da súa caracterización morfolóxica para a mellora da comprensión e produción textuais.	B3.7. Recoñecer a estrutura de substantivos e verbos e da súa caracterización morfolóxica para mellorar a comprensión e produción textuais.	LGB3.7.2. Exprésase, con estilo propio, utilizando os recursos da lingua con flexibilidade e creatividade.	CCL, CAA
B4.1. Valoración das linguas como medios de relación interpersonal e de sinal de identidade dun pobo.	B4.1. Valorar as linguas como medios de relación interpersonal e de sinal de identidade dun pobo. Apreciar o plurilingüismo como expresión da riqueza cultural da humanidade e coñecer a lusofonía e achegarse ás culturas que a integran.	LGB4.1.1. Valora a lingua como instrumento co cal se constrúen todos os saberes e como medio de relación interpersonal e de sinal de identidade dun pobo a través da identificación de elementos lingüísticos de noso en diferentes contextos.	CCL
B4.4. Situación sociolingüística do galego.	B4.2. Describir e analizar a situación sociolingüística de Galicia atendendo á presenza da lingua galega no contorno.	LGB4.2.1. Describe a situación sociolingüística de Galicia a partir do estudo do seu contorno (concello e comarca), compáraa coa situación doutros contextos e analiza as diferenzas.	CCL
B5.1. Lectura, con regularidade, de obras literarias e desenvolvemento dun criterio lector; emisión dunha opinión persoal sobre a lectura dunha obra axeitada á idade, relación do seu sentido	B5.1. Ler con regularidade obras literarias e desenvolver criterio lector; expor unha opinión persoal sobre a lectura dunha obra axeitada á idade, relacionar o seu sentido coa propia experiencia e	LGLB5.1.1. Le con regularidade obras literarias e desenvolve criterio lector; expón unha opinión persoal sobre a lectura dunha obra axeitada á idade e relaciona o seu sentido coa propia experiencia e	CCL

<p>coa propia experiencia e outros coñecementos adquiridos e valoración do uso dos elementos propios de cada xénero literario, o punto de vista empregado e o uso estético da linguaxe.</p>	<p>outros coñecementos adquiridos e valorar o uso dos elementos propios de cada xénero literario, o punto de vista empregado e o uso estético da linguaxe.</p>	<p>outros coñecementos adquiridos.</p>	
<p>B5.3. Lectura expresiva e comprensiva de textos narrativos breves e localización e descrición dos elementos estruturais e formais máis salientables: punto de vista, tempo, espazo e personaxes principais.</p>	<p>B5.3. Ler expresiva e comprensivamente textos narrativos breves, localizando e describindo os elementos estruturais e formais máis salientables: punto de vista, tempo, espazo e personaxes principais.</p>	<p>LGLB5.1.2. Describe o uso dos elementos propios de cada xénero literario, o punto de vista empregado e o uso estético da linguaxe nos textos literarios.</p>	<p>CCL</p>
<p>B5.5. Comparación de textos pertencentes a diferentes xéneros e subxéneros, sinalando as coincidencias e diferenzas, tanto estruturais coma formais.</p>	<p>B5.5. Comparar textos pertencentes a diferentes xéneros e subxéneros, sinalando as coincidencias e diferenzas, tanto estruturais coma formais.</p>	<p>LGLB5.3.1. Le expresiva e comprensivamente textos narrativos breves, localiza e describe os elementos estruturais e formais máis salientables: punto de vista, tempo, espazo e personaxes principais.</p>	<p>CCL</p>
<p>B5.6. Análise de textos literarios, de maneira guiada, identificación dos trazos dos subxéneros e a funcionalidade dos recursos retóricos.</p>	<p>B5.6. Analizar textos literarios, de maneira guiada, identificar os trazos dos subxéneros e a funcionalidade dos recursos retóricos.</p>	<p>LGLB5.5.2. Compara textos pertencentes ao mesmo xénero pero a diferentes subxéneros, sinalando as coincidencias e diferenzas, tanto estruturais coma formais.</p>	<p>CCL</p>
<p>B5.7. Producción de textos de intención estética servíndose dos coñecementos literarios adquiridos e dos recursos retóricos traballados na aula.</p>	<p>B5.7. Escribir textos de intención estética servíndose dos coñecementos literarios adquiridos e dos recursos retóricos traballados na aula.</p>	<p>LGLB5.6.1. Analiza textos literarios, de maneira guiada, identifica os trazos dos subxéneros e a funcionalidade dos recursos retóricos.</p>	<p>CCL, CCEC</p>

4. SELECCIÓN DE EVIDENCIAS PARA O PORTFOLIO

Estándares de aprendizaxe avaliados	Selección de evidencias para o portfolio
LGB1.2.1. Recoñece, xunto ao propósito e a idea xeral, os feitos e datos relevantes en textos orais do ámbito social e educativo.	<ul style="list-style-type: none"> - escoita atenta do texto que abre a unidade e mais da lectura inicial. - Actividades do recadro «Escoita ou le e contesta».
LGB1.5.1. Aprecia a emisión dunha pronuncia e prosodia correcta, recoñece os erros nas producións orais propias e alleas e propón solucións para melloralas.	<ul style="list-style-type: none"> - escoita atenta do texto que abre a unidade e mais da lectura inicial. - Actividades do recadro «Escoita ou le e contesta». - Actividades de expresión oral do «Comentario da lectura».
LGB1.5.3. Asume, se a posúe, a variante dialectal propia e utilízala na súa práctica habitual.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do recadro «Escoita ou le e contesta». - Actividades de expresión oral do «Comentario da lectura».
LGB1.6.1. Produce textos orais, en intervencións espontáneas, adecuadas á situación e á intención comunicativa desexada, con coherencia, cohesión e corrección.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do recadro «Escoita ou le e contesta». - Actividades de expresión oral do «Comentario da lectura».
LGB1.6.2. Participa con fluidez nas intervencións orais espontáneas respectando as regras morfosintácticas desta lingua, en especial a colocación do pronome átono, así como a fonética galega (pronuncia das sete vogais, <i>n</i> velar e fonema fricativo palatal xordo).	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do recadro «Escoita ou le e contesta». - Actividades de expresión oral do «Comentario da lectura».
LGB1.6.3. Emprega nas intervencións orais espontáneas expresións propias do galego (fraseoloxía adecuada).	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do recadro «Escoita ou le e contesta». - Actividade de expresión oral do «Comentario da lectura».
LGB1.6.4. Emprega nas intervencións orais espontáneas un léxico rico e variado.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do recadro «Escoita ou le e contesta». - Actividade de expresión oral do «Comentario da lectura».
LGB1.10.1. Participa en conversas informais nas que intercambia información e expresa a súa opinión, fai invitacións e ofrecementos e pide e dá indicacións ou instrucións sinxelas.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do recadro «Escoita ou le e contesta». - Actividade de expresión oral do «Comentario da lectura».
LGB2.1.1. Analiza e sintetiza o contido dun texto en resumos e esquemas que estruturan visualmente as ideas.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividade 3 da «Literatura». - Actividade 1 do «Obradoiro». - Actividade 8 do apartado «Aplica o que sabes».
LGB2.1.2. Busca o significado do léxico descoñecido a partir do contexto, analiza a forma das palabras ou usa dicionarios para contextualizar as acepcións.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades 1, 2 e 3 do apartado «Aplica o que sabes».

LGB2.1.3. Identifica a idea principal e as secundarias e comprende a relación existente entre elas.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividade 3 da «Literatura». - Actividade 1 do «Obradoiro». - Actividade 7 do apartado «Aplica o que sabes».
LGB2.1.4. Relaciona a información explícita e implícita dun escrito en función do contexto.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do «Comentario da lectura», da «Literatura» e o apartado «Aplica o que sabes».
LGB2.1.5. Compila información para comprender e ampliar o coñecemento das mensaxes: busca bibliografía; consulta libros, revistas, xornais; utiliza recursos audiovisuais e buscadores de internet.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do apartado «Podes coñecer». - Actividades 8 e 10 da «Literatura».
LGB2.1.6. Contrasta os contidos dos textos analizados cos coñecementos propios, antes e despois da lectura.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do «Comentario da lectura».
LGB2.2.1. Comprende e interpreta a información máis relevante de textos propios da vida cotiá e das relacións sociais: diarios, cartas persoais, avisos e solicitudes.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades de comprensión «Comentario da lectura». - Actividades 4 e 5 do «Vocabulario».
LGB2.3.1. Comprende e interpreta textos propios dos medios de comunicación (noticias).	<ul style="list-style-type: none"> - Actividade 1 do «Obradoiro». - Actividades do apartado «Aplica o que sabes».
LGB2.4.2. Identifica as características específicas de todo tipo de textos nos que se expoñan feitos e se expliquen ideas e conceptos das distintas materias curriculares.	<ul style="list-style-type: none"> - Texto de presentación da unidade e textos teóricos de cada apartado.
LGB2.5.1. Utiliza, de forma progresivamente autónoma, diversas fontes de información e integra os coñecementos adquiridos nos seus discursos orais e escritos.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades 8 e 10 da «Literatura».
LGB2.6.2. Identifica e expresa posturas de acordo e desacordo sobre aspectos parciais ou globais dun texto.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividade 13 do apartado «Aplica o que sabes».
LGB2.6.3. Elabora a súa propia interpretación sobre o significado dun texto.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do «Comentario da lectura» e da «Literatura». - Actividade 13 do apartado «Aplica o que sabes».
LGB2.6.4. Respecta as opinións dos demais.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do recadro «Escoita ou le e contesta». - Actividades de expresión oral do «Comentario da lectura».
LGB2.7.1. Le en voz alta con dicción, entoación e ritmo adecuados (interpreta os signos de puntuación) á situación comunicativa e á función da mensaxe.	<ul style="list-style-type: none"> - Lectura do texto de presentación, da lectura da unidade, dos textos do apartado de «Literatura» e do «Aplica o que sabes».
LGB2.8.1. Elabora esquemas sinxelos para ordenar as ideas e estruturar o texto.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividade 1 do «Obradoiro». - Actividade 7 do apartado «Aplica o que sabes».
LGB2.8.4. Usa os signos de puntuación do texto en relación coa organización oracional e coa forma do texto (os parágrafos e a	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades da «Ortografía».

distribución e ordenación das ideas expresadas).	
LGB2.9.1. Produce textos propios da vida cotiá e das relacións persoais: diarios, cartas persoais, avisos, solicitudes e participación en foros.	- Actividades 8 e 9 do «Comentario da lectura».
LGB2.11.1. Produce, en formato papel ou dixital, textos de carácter educativo: cuestionarios, resumos, informes de tarefas, descrições e explicacións sobre contidos das materias curriculares.	- Actividade 3 da «Literatura».
LGB2.12.1. Produce, en formato papel ou dixital, escritos de distinta tipoloxía a partir dun modelo, fundamentalmente, narrativos e descritivos.	- Actividades 8 e 9 do «Comentario da lectura».
LGB2.12.2. Sintetiza e resume narracións e descrições sen parafrasear o texto resumido.	- Actividade 3 da «Literatura».
LGB3.1.1. Utiliza un vocabulario amplo e preciso para expresarse con claridade nun rexistro axeitado á situación comunicativa.	- Actividades do «Vocabulario».
LGB3.5.1. Aplica correctamente as normas ortográficas e morfolóxicas da lingua galega.	- Actividades de «Gramática» e «Ortografía». - Actividade 11 do apartado «Aplica o que sabes».
LGB3.5.2. Aplica estratexias para a corrección lingüística, gramatical e ortográfica dos textos.	- Actividades de «Gramática» e «Ortografía». - Actividade 11 do apartado «Aplica o que sabes».
LGB3.6.1. Analiza e usa correctamente a puntuación para a cohesión textual.	- Actividades da «Ortografía».
LGB3.7.2. Exprésase, con estilo propio, utilizando os recursos da lingua con flexibilidade e creatividade.	- Actividade 8 do «Comentario da lectura».
LGB4.1.1. Valora a lingua como instrumento co cal se constrúen todos os saberes e como medio de relación interpersoal e de sinal de identidade dun pobo a través da identificación de elementos lingüísticos de noso en diferentes contextos.	- Actividades do apartado «Lingua e sociedade».
LGB4.2.1. Describe a situación sociolingüística de Galicia a partir do estudo do seu contorno (concello e comarca), compáraa coa situación doutros contextos e analiza as diferenzas.	- Actividades do apartado «Lingua e sociedade».
LGLB5.1.1. Le con regularidade obras literarias e desenvolve criterio lector; expón unha opinión persoal sobre a lectura dunha obra axeitada á idade e relaciona o seu sentido coa propia experiencia e outros	- Actividades do «Comentario da lectura», da «Literatura» e do apartado «Aplica o que sabes».

coñecementos adquiridos.	
LGLB5.1.2. Describe o uso dos elementos propios de cada xénero literario, o punto de vista empregado e o uso estético da linguaxe nos textos literarios.	- Actividades do apartado «Literatura».
LGLB5.3.1. Le expresiva e comprensivamente textos narrativos breves, localiza e describe os elementos estruturais e formais máis salientables: punto de vista, tempo, espazo e personaxes principais.	- Actividades da «Literatura».
LGLB5.5.2. Compara textos pertencentes ao mesmo xénero pero a diferentes subxéneros, sinalando as coincidencias e diferenzas, tanto estruturais coma formais.	- Actividades da «Literatura».
LGB.5.6.1. Analiza textos literarios, de maneira guiada, identifica os trazos dos subxéneros e a funcionalidade dos recursos retóricos.	- Actividades da «Literatura».
LGLB5.7.1. Escribe textos de intención estética servíndose dos coñecementos literarios adquiridos e dos recursos retóricos traballados na aula.	- Actividade 8 do «Comentario da lectura».

5. COMPETENCIAS: DESCRITORES E DESEMPEÑOS

Competencia	Descritor	Desempeño
<i>Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía</i>	Aplicar métodos científicos rigorosos para mellorar a comprensión da realidade circundante.	Elabora e analiza gráficos.
	Identificar e manipular con precisión elementos matemáticos (números, datos, elementos xeométricos...) en situacións cotiás.	Interpreta datos recollidos polo Instituto Galego de Estatística.
<i>Comunicación lingüística</i>	Comprender o sentido dos textos orais e escritos.	Desenvolve a través dos distintos tipos de textos a capacidade de delimitar información recibida do contorno.
	Captar o sentido das expresións orais: ordes, explicacións, indicacións, relatos...	Comprende os textos orais.
	Gozar coa lectura.	Le a lectura inicial e os distintos textos sobre os que se traballan os conceptos da unidade.
	Expresar oralmente, de maneira ordenada e clara, calquera tipo de información.	Responde preguntas de comprensión sobre textos que se escoitaron.
	Utilizar o coñecemento das estruturas lingüísticas, normas ortográficas e gramaticais para elaborar textos escritos e orais.	Exprésase oralmente con coherencia e corrección e selecciona o vocabulario preciso. Coida a corrección ortográfica e gramatical nos seus escritos.
	Compoñer distintos tipos de textos creativamente con sentido literario.	Aplica os coñecementos adquiridos e baséase en modelos dados para a creación de textos propios de carácter literario.
	Entender o contexto sociocultural da lingua, así como a súa historia para un mellor uso da mesma.	Comprende a situación sociolingüística actual do galego.
	Producir textos escritos de diversa complexidade para o seu uso en situacións cotiás ou de materias diversas.	Escribe textos de diversa complexidade.
	<i>Competencia dixital</i>	Empregar distintas fontes para a busca de información.

	Manexar ferramentas dixitais para a construción de coñecemento.	Utiliza os recursos de audio que achega o libro para mellorar a comprensión e a expresión oral.
<i>Conciencia e expresións culturais</i>	Mostrar respecto cara ás obras máis importantes do patrimonio cultural a nivel mundial.	Valora o texto literario como expresión da nosa cultura, así como os autores que contribuíron ao seu desenvolvemento.
	Expresar sentimentos e emocións desde códigos artísticos.	Transmite sentimentos, emocións e sensacións en textos propios de carácter literario.
	Apreciar a beleza das expresións artísticas e no cotián.	Aprecia a composición de textos como expresión artística.
	Elaborar traballos e presentacións con sentido estético.	Presenta traballos con sentido estético.
<i>Competencias sociais e cívicas</i>	Coñecer e aplicar dereitos e deberes da convivencia cidadá no contexto da escola.	Respecta os demais compañeiros e compañeiras e as normas de convivencia da escola.
	Desenvolver capacidade de diálogo cos demais en situacións de convivencia e traballo para a resolución de conflitos.	Mantén unha actitude dialogante cando xorden conflitos.
	Mostrar dispoñibilidade para a participación activa en ámbitos de participación establecidos.	Participa activamente nos exercicios grupais propostos.
	Recoñecer riqueza na diversidade de opinións e ideas.	É consciente da riqueza que supón a existencia de diferentes opinións.
	Aprender a comportarse desde o coñecemento dos distintos valores.	Coñece e aplica os distintos valores no seu comportamento.
	Concibir unha escala de valores propia e actuar conforme a ela.	Posúe unha escala de valores e actúa conforme a ela.
<i>Sentido de iniciativa e espírito emprendedor</i>	Optimizar recursos persoais apoiándose nas fortalezas propias.	Avanza na aprendizaxe con motivación e esforzo.
	Ser constante no traballo superando as dificultades.	É constante no traballo.
	Dirimir a necesidade de axuda en función da dificultade da tarefa.	Pide axuda para resolver unha tarefa cando a necesita.
	Xerar novas e diverxentes posibilidades desde o coñecementos previos do tema.	Crea novas posibilidades a partir dos seus coñecementos previos.

<i>Aprender a aprender</i>	Identificar potencialidades persoais como aprendiz: estilos de aprendizaxe, intelixencias múltiples, funcións executivas...	É consciente das súas potencialidades como aprendiz.
	Desenvolver as distintas intelixencias múltiples.	Desenvolve as intelixencias múltiples por medio das diferentes actividades propostas.
	Xestionar os recursos e as motivacións persoais en favor da aprendizaxe.	Xestiona os recursos e as motivacións persoais en favor da aprendizaxe.
	Xerar estratexias para aprender en distintos contextos de aprendizaxe.	Asume a existencia de diferentes maneiras de aprender e xera diferentes extratexias.
	Aplicar estratexias para a mellora do pensamento creativo, crítico, emocional, interdependente...	Pon en práctica diferentes estratexias para a mellora do pensamento creativo, crítico, emocional, interdependente...
	Desenvolver estratexias que favorezan a comprensión rigorosa dos contidos.	Fai resumos e esquemas para unha mellor comprensión dos contidos.
	Avaliar a consecución de obxectivos de aprendizaxe.	Comproba o que aprendeu mediante a realización de actividades que traballan, de maneira xeral, os contidos vistos na unidade.

6. TAREFAS

Libro do alumnado (LA) / Tratamento da diversidade (TD) / Lecturas complementarias (LC) / Recursos dixitais (RD)

Tarefa 1: Observamos a imaxe da dobre páxina inicial e escoitamos o texto «Verbum - Casa das palabras».

- Comentamos en gran grupo a fotografía, coas achegas de todos os alumnos e alumnas: vivencias, opinións, curiosidades...
- Escoitamos o texto e aclaramos posibles dúbidas.
- Respondemos as preguntas do recadro «Escoita ou le e contesta».
- Realizamos un paseo virtual polo museo e consultamos a programación e os obradoiros que ofrecen na actualidade.

Tarefa 2: Lemos e escoitamos o texto da lectura («A carta») e aclaramos posibles dúbidas de comprensión.

- Observamos o título e as ilustracións e analizamos as nosas ideas previas.
- Realizamos as diferentes actividades do comentario (comprensión, expresión oral, análise e expresión escrita).
- Lemos o texto das LC e realizamos as actividades propostas.

Tarefa 3: Coñecemos o léxico referido á comunicación.

- Realizamos as actividades do apartado «Vocabulario».
- Realizamos a actividade interactiva dos RD.

Tarefa 4: Estudamos os tipos de pronomes (átonos e tónicos) e as súas contraccións.

- Lemos atentamente a información teórica que achega o LA.
- Realizamos as actividades do LA e do TD.
- Realizamos a actividade interactiva dos RD.

Tarefa 5: Aprendemos a colocar o pronome persoal átono.

- Lemos atentamente a información teórica que achega o LA.
- Realizamos as actividades do LA.
- Realizamos as actividades do TD.
- Realizamos as actividades interactivas dos RD.

Tarefa 6: Coñecemos e aplicamos as regras de uso do punto, da coma e do punto e coma.

- Lemos atentamente a información teórica que achega o LA.
- Realizamos as actividades do LA.
- Realizamos as actividades do TD.

Tarefa 7: Coñecemos os niveis de competencia actual da poboación en lingua galega.

- Lemos atentamente a información teórica que achega o LA.
- Elaboramos un gráfico a partir dos datos do Instituto Galego de Estatística e analizamos a información que achegan.

Tarefa 8: Identificamos os tipos de narrador nun texto.

- Lemos atentamente a información teórica do LA.
- Lemos os diferentes textos e contestamos as preguntas que se formulan.
- Vemos o vídeo de homenaxe a Xosé Neira Vilas e ao personaxe de Balbino.
- Consultamos a páxina web casa de Ana Frank e informámonos acerca da súa biografía.
- Realizamos a actividade interactiva dos RD.

Tarefa 9: Coñecemos e aplicamos a técnica de elaboración de esquemas.

- Lemos atentamente a información teórica contida no «Obradoiro».
- Elaboramos un esquema a partir dunha noticia.

Tarefa 10: Avaliamos o aprendido.

- Aplicamos o estudado na unidade mediante as actividades que propón o LA acerca dun texto.
- Escribimos a nosa opinión sobre o texto extraído da revista *Zen mente*.
- Realizamos o test de autoavaliación incluído nos RD.

7. ESTRATEXIAS METODOLÓXICAS

No desenvolvemento das tarefas empregaranse diversas estratexias metodolóxicas:

- Desenvolvemento de actividades que permitan anticipar as ideas previas que os alumnos e as alumnas teñen en torno aos distintos contidos que imos traballar (observación dunha fotografía, coloquio sobre coñecementos previos...).
- Audición do texto sobre Verbum - Casa das Palabras e a lectura inicial, co obxectivo de mellorar a comprensión oral.
- Fomento das técnicas de estudo relacionadas coa síntese e a organización da información (esquema de chaves, esquema numérico).
- Exposición do profesor ou profesora utilizando diferentes soportes, explicando detalladamente o significado daqueles conceptos máis complexos e novidosos.
- Fomento do uso das TIC para resolver actividades, ampliar ou complementar a información do libro, etc.
- Fomento do clima adecuado que favoreza o traballo reflexivo individual.
- Traballos en grupo e das habilidades de cooperación e respecto.
- Observación, análise e creación de gráficos a partir duns datos.

- Potenciación dunha actitude reflexiva e crítica fronte ao emprego excesivo por parte da xuventude das novas tecnoloxías.
- Proposta de lectura trimestral, escollendo entre os títulos que recolle o plan lector.
- Potenciación da autoavaliación co obxecto de recoñecer as potencias de cada un e de reforzar aqueles aspectos que sexa preciso traballar máis.

8. RECURSOS

Os seguintes materiais de apoio poden reforzar e ampliar o estudo dos contidos da área de Lingua galega e Literatura:

- Textos locutados: o da dobre páxina inicial e o da lectura.
- Fichas de traballo para o tratamento da diversidade, lecturas complementarias para traballar a comprensión lectora, material para o desenvolvemento das competencias, plan lector.
- Cadernos complementarios de ortografía, léxico, morfosintaxe e expresión escrita.

Recursos dixitais

- Libro dixital: os alumnos e alumnas poderán reforzar ou ampliar os contidos estudados utilizando os recursos dixitais dispoñibles.
- Ligazóns:
 - <http://anayaeducacion.es>
 - <http://www.anayaeducacion.es/usuario/auladigital.php>
 - páxinas web que se suxiren no libro do alumno e na PD.

9. FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN

- Rexistro de avaliación (no anexo de avaliación).
- Proba de avaliación inicial (no xerador de probas escritas de avaliación).
- Proba de avaliación da unidade (no xerador de probas escritas de avaliación).
- Outros recursos: rúbrica, diana, etc. (no anexo de avaliación).

10. MEDIDAS PARA A INCLUSIÓN E A ATENCIÓN Á DIVERSIDADE

- Que dificultades e potencialidades prevexo no grupo durante o desenvolvemento da unidade?
- Como vou minimizar as dificultades?

- Que necesidades individuais prevexo no desenvolvemento da unidade?
- Que recursos e estratexias manexarei para atender as necesidades individuais?

11. AUTOAVALIACIÓN DO PROFESORADO

- Que porcentaxe de alumnos e alumnas alcanzaron os obxectivos de aprendizaxe da unidade?
 - Que é o que mellor funcionou nesta unidade?
 - Que cambiaría no desenvolvemento da unidade o próximo curso? Por que?
-

Unidade 6

1. Presentación da unidade
2. Obxectivos didácticos
3. Contidos da unidade/Criterios de avaliación/Estándares de aprendizaxe avaliáveis/Competencias clave
4. Selección de evidencias para o portfolio
5. Competencias clave: descritores e desempeños
6. Tarefas
7. Estratexias metodolóxicas
8. Recursos
9. Ferramentas de avaliación
10. Medidas para a inclusión e atención á diversidade
11. Autoavaliación do profesorado

1. PRESENTACIÓN DA UNIDADE

Título

Fisterra, a fin do mundo

Descrición da unidade

A unidade comeza cunha dobre páxina inicial protagonizada polo cabo Fisterra, considerado a fin do mundo. A fotografía vai acompañada dun texto locutado e preguntas relacionadas con el, para traballar a oralidade de xeito cooperativo.

O texto escollido para a lectura inicial é «Stavanger», extraído da novela de Andrea Maceiras *Europa Express*, no que un grupo de amigos fan un Interraíl ao rematar o Bacharelato; a partir deste texto, propóñense diferentes actividades no «Comentario da lectura». Debido á que a lectura está ambientada no porto de Stavanger, o «Vocabulario» trata, nesta ocasión, o léxico referido á navegación (tanto aos diferentes tipos de embarcacións, como ás partes das que estas se compoñen). Pola súa parte, na «Gramática» iníciase o traballo sobre os verbos, que continuará na unidade seguinte, facendo fincapé nos diferentes modos e tempos verbais. Pola súa banda, a «Ortografía» pecha o bloque de dúas unidades centradas na puntuación e recolle as regras de uso dos dous puntos, dos puntos suspensivos, das comiñas e das raías.

A páxina de contidos sociolingüísticos («Lingua e sociedade») aborda a valoración social da lingua galega e os niveis de uso da poboación, a través da observación de dous gráficos do Instituto Galego de Estatística. Por outra parte, o apartado de «Literatura» remata o bloque dedicado ao xénero narrativo analizando os personaxes, o espazo e o tempo.

Os contidos organízanse en diferentes seccións, de acordo coa seguinte estrutura:

- **Análise de textos:** LECTURA e COMENTARIO de «Stavanger» (Andrea Maceiras: *Europa Express*, Edicións Xerais).
- **Lingua:** VOCABULARIO: A navegación. GRAMÁTICA: O verbo. ORTOGRAFÍA: Dous puntos, puntos suspensivos, comiñas e raías. LINGUA E SOCIEDADE: A valoración social da lingua. OBRADOIRO: O mapa conceptual.
- **Literatura:** Personaxes, espazo e tempo.

O «Obradoiro» presenta o mapa conceptual como técnica de estudo e síntese dun texto. Por último, o apartado «Aplica o que sabes» ofrece diferentes actividades arredor dun texto co fin de repasar os coñecementos adquiridos ao longo da unidade. En conxunto, preténdese que adquiran os seguintes coñecementos:

- Como se fai un comentario de texto, seguindo unhas pautas dadas.
- Que palabras conforman o campo semántico da navegación.
- Cales son os constituíntes do verbo, os modos e os tempos verbais.
- En que casos se empregan os dous puntos, os puntos suspensivos, as comiñas e as raías.
- Cal é a valoración social da lingua galega.
- Que tipos de personaxes, espazo e tempo existen no xénero narrativo.
- Que son os mapas conceptuais e que características deben ter.

Temporalización:

Xaneiro: :ebreiro:

2. OBXECTIVOS DIDÁCTICOS

- Ler, comprender e analizar un texto narrativo.
- Recoñecer, explicar e usar un léxico amplo relacionado coa navegación.
- Identificar os constituíntes dos verbos, os modos, os tempos verbais e as formas nominais.
- Coñecer e aplicar as normas de uso dos dous puntos, dos puntos suspensivos, das comiñas e das raias.
- Coñecer a valoración social da lingua galega.
- Identificar os diferentes tipos de personaxes, espazo e tempo propios do xénero narrativo.
- Coñecer as principais características dos mapas conceptuais e elaboralos a partir dun modelo.

3. CONTIDOS DA UNIDADE - CRITERIOS DE AVALIACIÓN - ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES - COMPETENCIAS CLAVE

Competencias clave (CC): comunicación lingüística (CCL), competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía (CMCT), competencia dixital (CD), aprender a aprender (CAA), competencias sociais e cívicas (CSC), sentido de iniciativa e espírito emprendedor (CSIEE) e conciencia e expresións culturais (CCEC).

Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliáveis	CC
B1.1. Comprensión, interpretación e resumo de novas de actualidade e de informacións de crónicas, reportaxes e documentais procedentes dos medios de comunicación audiovisual.	B1.1. Comprender e interpretar a intención comunicativa, o tema, as ideas principais e os datos relevantes de diferentes textos orais dos medios de comunicación (crónicas, reportaxes e documentais) e elaborar esquemas e resumos.	LGB1.1.1. Comprende o sentido global e identifica a intención comunicativa de textos orais de carácter informativo propios dos medios de comunicación audiovisual (reportaxes, crónicas e documentais).	CCL, CAA
B1.2. Comprensión, interpretación e valoración de textos orais utilizados no ámbito social e educativo.	B1.2. Extraer a intención comunicativa, o tema, as ideas principais e os datos relevantes de diferentes textos orais dos ámbitos social e educativo.	LGB1.2.1. Recoñece, xunto ao propósito e a idea xeral, os feitos e datos relevantes en textos orais do ámbito social e educativo.	CCL, CAA
B1.5. Valoración das producións orais emitidas cunha fonética e prosodia correcta e cunha actitude crítica ante os prexuízos que se poidan asociar a ela.	B1.5. Valorar as producións emitidas cunha fonética e prosodia correcta e amosar unha actitude crítica ante os prexuízos que se poidan asociar a ela.	LGB1.5.1. Aprecia a emisión dunha pronuncia e prosodia correcta, recoñece os erros nas producións orais propias e alleas e propón solucións para melloralas.	CCL, CAA
		LGB1.5.2. Comprende, interpreta e rexeita os prexuízos que se poidan asociar á pronuncia galega.	CAA
		LGB1.5.3. Asume, se a posúe, a variante dialectal propia e utilízala na súa práctica habitual.	CCL, CCEC

B1.6. Produción de discursos orais, en intervencións espontáneas, adecuados á situación e á intención comunicativa desexada, con coherencia, cohesión e corrección.	B1.6. Producir textos orais, en intervencións espontáneas, adecuadas á situación e á intención comunicativa desexada, con coherencia, cohesión e corrección.	LGB1.6.1. Produce textos orais, en intervencións espontáneas, adecuadas á situación e á intención comunicativa desexada, con coherencia, cohesión e corrección.	CCL, CSC
		LGB1.6.2. Participa con fluidez nas intervencións orais espontáneas respectando as regras morfosintácticas desta lingua, en especial a colocación do pronome átono, así como a fonética galega (pronuncia das sete vogais, <i>n</i> velar e fonema fricativo palatal xordo).	CCL
		LGB1.6.3. Emprega nas intervencións orais espontáneas expresións propias do galego (fraseoloxía adecuada).	CCL
		LGB1.6.4. Emprega nas intervencións orais espontáneas un léxico rico e variado.	CCL
B1.7. Coñecemento e aplicación, con axuda das TIC, de técnicas e estratexias para a produción de textos orais sobre temas de actualidade.	B1.7. Coñecer e aplicar, con axuda das TIC, técnicas e estratexias para realizar exposicións orais planificadas.	LGB1.7.1. Consulta os medios de información dixitais para seleccionar contidos relevantes e incorporalos ás súas producións.	CD, CAA, CSIEE
		LGB1.7.2. Emprega as TIC para facer as súas presentacións máis claras e atractivas visualmente.	CD, CCL, CSC
B1.9. Coñecemento, uso e aplicación de técnicas e estratexias necesarias para falar en público:	B1.9. Aplicar técnicas e estratexias para falar en público, en situacións formais ou informais, de	LGB1.9.1. Elabora guións para organizar os contidos de exposicións formais ou informais breves.	CAA

planificación do discurso nas prácticas orais formais e informais.	forma individual ou en grupo.	LGB1.9.2. Fai uso dos aspectos prosódicos da linguaxe non verbal (a presentación, a posta en escena, os xestos e a mirada), manifesta autocontrol das emocións ao falar en público e diríxese ao auditorio con autoconfianza e seguridade.	CCL, CSC, CSIEE
		LGB1.9.3. Incorpora progresivamente palabras propias do nivel formal nas prácticas orais da lingua.	CCL, CSC
		LGB1.9.4. Adecúa a súa pronuncia á finalidade da práctica oral.	CCL, CAA
B1.10. Construción de discursos adecuados a distintos rexistros, coherentes e ben organizados sobre temas de interese persoal ou social da vida cotiá e educativo.	B1.10. Producir discursos breves e comprensibles, nun rexistro neutro, informal ou máis culto, sobre temas da vida cotiá ou educativa.	LGB1.10.1. Participa en conversas informais nas que intercambia información e expresa a súa opinión, fai invitacións e ofrecementos e pide e dá indicacións ou instrucións sinxelas.	CCL, CSC, CSIEE , CCEC
		LGB1.10.3. Utiliza as fórmulas de tratamento e as regras de cortesía axeitadas ao destinatario e á situación comunicativa.	CCL , CSC
B2.1. Coñecemento e uso de técnicas de análise do contido e de estratexias de lectura comprensiva: esquemas, resumos, etc.	B2.1. Aplicar os coñecementos sobre a lingua e as normas do uso lingüístico para resolver problemas de comprensión.	LGB2.1.1. Analiza e sintetiza o contido dun texto en resumos e esquemas que estruturan visualmente as ideas.	CCL, CAA
		LGB2.1.2. Busca o significado do léxico descoñecido a partir do contexto, analiza a forma das palabras ou usa dicionarios para contextualizar as acepcións.	CCL, AAA

		LGB2.1.3. Identifica a idea principal e as secundarias e comprende a relación existente entre elas.	CCL
		LGB2.1.4. Relaciona a información explícita e implícita dun escrito en función do contexto.	CLL
		LGB2.1.5. Compila información para comprender e ampliar o coñecemento das mensaxes: busca bibliografía; consulta libros, revistas, xornais; utiliza recursos audiovisuais e buscadores de internet.	CCL, CAA
		LGB2.1.6. Contrasta os contidos dos textos analizados cos coñecementos propios, antes e despois da lectura.	CCL, CAA
B2.4. Comprensión e interpretación, en formato papel ou dixital, de textos propios da vida educativa, especialmente, os instrutivos e expositivos: webs educativas, dicionarios, glosarios e enciclopedias.	B2.4. Comprender e interpretar en formato papel ou dixital, textos propios da vida educativa, especialmente, os instrutivos e expositivos: webs educativas, dicionarios, glosarios e enciclopedias.	LGB2.4.2. Identifica as características específicas de todo tipo de textos nos que se expoñan feitos e se expliquen ideas e conceptos das distintas materias curriculares.	CCL
B2.5. Uso, progresivamente autónomo, das bibliotecas e das TIC para seleccionar información.	B2.5. Seleccionar a información que se obtén nas bibliotecas, nas TIC e outras fontes e integrar os coñecementos adquiridos non proceso de aprendizaxe continua.	LGB2.5.1. Utiliza, de forma progresivamente autónoma, diversas fontes de información e integra os coñecementos adquiridos nos seus discursos orais e escritos.	CCL, CAA

B2.6. Actitude reflexiva e crítica ante a lectura para identificar usos lingüísticos discriminatorios, manifestar posturas de acordo e desacordo e expor razoadamente as ideas respectando as ideas dos demais.	B2.6. Amosar unha actitude reflexiva e crítica ante a lectura que permita identificar usos lingüísticos discriminatorios e manifestar posturas de acordo ou desacordo e respecto ás mensaxes expresadas.	LGB2.6.1. Detecta mensaxes que transmiten prexuízos e evita usos lingüísticos discriminatorios.	CCL, CSC
		LGB2.6.2. Identifica e expresa posturas de acordo e desacordo sobre aspectos parciais ou globais dun texto.	CCL, CSC
		LGB2.6.3. Elabora a súa propia interpretación sobre o significado dun texto.	CCL
		LGB2.6.4. Respecta as opinións dos demais.	CCL, CSC
B2.7. Lectura en voz alta con dicción, entoación e ritmo adecuados á situación comunicativa e á súa función, con posibilidade de usar recursos audiovisuais para o rexistro de voz.	B2.7. Ler en voz alta con dicción, entoación e ritmo adecuados á situación comunicativa e á súa función.	LGB2.7.1. Le en voz alta con dicción, entoación e ritmo adecuados (interpreta os signos de puntuación) á situación comunicativa e á función da mensaxe.	CCL
B2.8. Planificación e revisión do escrito en función da situación comunicativa (tema, fins e destinatarios) para elaborar producións con adecuación, coherencia, cohesión e corrección nas relacións internas e externas dos contidos do texto.	B2.8. Usar procedementos de planificación e revisión para conseguir a adecuación, coherencia, cohesión e corrección dos contidos nas relacións internas e externas do texto.	LGB2.8.1. Elabora esquemas sinxelos para ordenar as ideas e estruturar o texto.	CCL
		LGB2.8.2. Adecúa as súas producións ao rexistro formal e educativo.	CCL
		LGB2.8.4. Usa os signos de puntuación do texto en relación coa organización oracional e coa forma do texto (os parágrafos e a distribución e ordenación das ideas expresadas).	CCL

		LGB2.8.6. Usa técnicas de tratamento textual coas TIC: procesadores de texto, programas de presentación, dicionarios electrónicos e correctores.	CCL, CD
		LGB2.8.7. Complementa as producións con elementos textuais e paratextuais: ilustracións e gráficos.	CCL, CD
B2.11. Producción, en formato papel ou dixital, de textos de carácter educativo: cuestionarios, resumos, informes de tarefas, descrições e explicacións sobre contidos das materias curriculares.	B2.11. Producir, en formato papel ou dixital, textos de carácter educativo: cuestionarios, resumos, informes de tarefas, descrições e explicacións sobre contidos das materias curriculares.	LGB2.11.1. Produce, en formato papel ou dixital, textos de carácter educativo: cuestionarios, resumos, informes de tarefas, descrições e explicacións sobre contidos das materias curriculares.	CCL, CD
B2.12. Producción e síntese, en formato papel ou dixital, de textos de distinta tipoloxía, fundamentalmente, narrativos e descritivos.	B2.12. Producir e sintetizar, en formato papel ou dixital, textos de distinta tipoloxía, fundamentalmente, narracións e descrições.	LGB2.12.1. Produce, en formato papel ou dixital, escritos de distinta tipoloxía a partir dun modelo, fundamentalmente, narrativos e descritivos.	CCL, CD
		LGB2.12.2. Sintetiza e resume narracións e descrições sen parafrasear o texto resumido.	CCL
B3.1. Recoñecemento, explicación e uso de léxico suficientemente amplo e preciso, con incorporación de fraseoloxía e de vocabulario temático a partir de campos léxicos traballados na aula.	B3.1. Recoñecer, explicar e usar léxico amplo e preciso coa presenza da fraseoloxía e vocabulario traballado na aula.	LGB3.1.1. Utiliza un vocabulario amplo e preciso para expresarse con claridade nun rexistro axeitado á situación comunicativa.	CCL, CCC
B3.5. Aplicación e valoración das normas ortográficas e morfolóxicas da lingua galega.	B3.5. Aplicar e valorar as normas ortográficas e morfolóxicas da lingua galega.	LGB3.5.1. Aplica correctamente as normas ortográficas e morfolóxicas da lingua galega.	CCL

		LGB3.5.2. Aplica estratexias para a corrección lingüística, gramatical e ortográfica dos textos.	CCL
B3.6. Análise e uso reflexivo da puntuación en relación coa cohesión textual.	B3.6. Analizar e usar correctamente a puntuación, de acordo coa cohesión textual.	LGB3.6.1. Analiza e usa correctamente a puntuación para a cohesión textual.	CCL
B3.7. Recoñecemento da estrutura de substantivos e verbos e da súa caracterización morfolóxica para a mellora da comprensión e produción textuais.	B3.7. Recoñecer a estrutura de substantivos e verbos e da súa caracterización morfolóxica para mellorar a comprensión e produción textuais.	LGB3.7.1. Coñece e utiliza adecuadamente substantivos e formas verbais na comprensión e produción de textos orais e escritos.	CCL, CAA
		LGB3.7.2. Exprésase, con estilo propio, utilizando os recursos da lingua con flexibilidade e creatividade.	CCL, CAA
B4.1. Valoración das linguas como medios de relación interpersoal e de sinal de identidade dun pobo.	B4.1. Valorar as linguas como medios de relación interpersoal e de sinal de identidade dun pobo. Apreciar o plurilingüismo como expresión da riqueza cultural da humanidade e coñecer a lusofonía e achegarse ás culturas que a integran.	LGB4.1.1. Valora a lingua como instrumento co cal se constrúen todos os saberes e como medio de relación interpersoal e de sinal de identidade dun pobo a través da identificación de elementos lingüísticos de noso en diferentes contextos.	CCL
		LGB4.1.2. Distingue entre linguas maioritarias, minoritarias e minorizadas e aplica estes conceptos ao caso galego.	CCL, CSC

<p>B4.4. Situación sociolingüística do galego.</p>	<p>B4.2. Describir e analizar a situación sociolingüística de Galicia atendendo á presenza da lingua galega no contorno.</p>	<p>LGB4.2.1. Describe a situación sociolingüística de Galicia a partir do estudo do seu contorno (concello e comarca), compáraa coa situación doutros contextos e analiza as diferenzas.</p>	<p>CCL</p>
<p>B4.5. Proceso de normalización. Desenvolvemento de actitudes positivas cara ao proceso de recuperación do galego, favorecemento do xurdimento de vínculos positivos cara ao seu uso e consciencia da necesidade e das potencialidades de enriquecemento persoal e colectivo do uso normalizado da lingua galega.</p>	<p>B4.3. Coñecer as principais iniciativas normalizadoras no ámbito educativo, adquirir vínculos positivos cara ao uso do galego e asumir a importancia da contribución individual no desenvolvemento da lingua galega.</p>	<p>LGB4.3.2. Analiza a súa propia práctica lingüística e valora a importancia de contribuír individual e socialmente á normalización da lingua galega.</p>	<p>CCL, CSC</p>
<p>B4.7. Prexuízos lingüísticos.</p>	<p>B4.5. Identificar os prexuízos lingüísticos e analizar a situación persoal en relación a eles.</p>	<p>LGB4.5.1. Coñece o que é un prexuízo. Detecta e analiza a presenza de prexuízos de carácter estético e socioeconómico cara ao galego na súa práctica lingüística e na do seu contorno.</p>	<p>CCL, CSC</p>
<p>B5.1. Lectura, con regularidade, de obras literarias e desenvolvemento dun criterio lector; emisión dunha opinión persoal sobre a lectura dunha obra axeitada á idade, relación do seu sentido coa propia experiencia e outros coñecementos</p>	<p>B5.1. Ler con regularidade obras literarias e desenvolver criterio lector; expor unha opinión persoal sobre a lectura dunha obra axeitada á idade, relacionar o seu sentido coa propia experiencia e outros coñecementos adquiridos e valorar o uso dos elementos</p>	<p>LGLB5.1.1. Le con regularidade obras literarias e desenvolve criterio lector; expón unha opinión persoal sobre a lectura dunha obra axeitada á idade e relaciona o seu sentido coa propia experiencia e outros</p>	<p>CCL</p>

adquiridos e valoración do uso dos elementos propios de cada xénero literario, o punto de vista empregado e o uso estético da linguaxe.	propios de cada xénero literario, o punto de vista empregado e o uso estético da linguaxe.	coñecementos adquiridos.	
B5.3. Lectura expresiva e comprensiva de textos narrativos breves e localización e descrición dos elementos estruturais e formais máis salientables: punto de vista, tempo, espazo e personaxes principais.	B5.3. Ler expresiva e comprensivamente textos narrativos breves, localizando e describindo os elementos estruturais e formais máis salientables: punto de vista, tempo, espazo e personaxes principais.	LGLB5.3.1. Le expresiva e comprensivamente textos narrativos breves, localiza e describe os elementos estruturais e formais máis salientables: punto de vista, tempo, espazo e personaxes principais.	CCL
B5.7. Produción de textos de intención estética servíndose dos coñecementos literarios adquiridos e dos recursos retóricos traballados na aula.	B5.7. Escribir textos de intención estética servíndose dos coñecementos literarios adquiridos e dos recursos retóricos traballados na aula.	LGLB5.7.1. Escribe textos de intención estética servíndose dos coñecementos literarios adquiridos e dos recursos retóricos traballados na aula.	CCL, CCEC

4. SELECCIÓN DE EVIDENCIAS PARA O PORTFOLIO

Estándares de aprendizaxe avaliados	Selección de evidencias para o portfolio
LGB1.1.1. Comprende o sentido global e identifica a intención comunicativa de textos orais de carácter informativo propios dos medios de comunicación audiovisual (reportaxes, crónicas e documentais).	- Actividade 1 do apartado «Podes coñecer?».
LGB1.2.1. Recoñece, xunto ao propósito e a idea xeral, os feitos e datos relevantes en textos orais do ámbito social e educativo.	- escoita atenta do texto que abre a unidade e mais da lectura inicial. - Actividades do recadro «Escoita ou le e contesta».
LGB1.5.1. Aprecia a emisión dunha pronuncia e prosodia correcta, recoñece os erros nas producións orais propias e alleas e propón solucións para melloralas.	- escoita atenta do texto que abre a unidade e mais da lectura inicial. - Actividades do recadro «Escoita ou le e contesta». - Actividades de expresión oral do «Comentario da lectura».
LGB1.5.2. Comprende, interpreta e rexeita os prexuízos que se poidan asociar á pronuncia galega.	- Actividades do recadro «Escoita ou le e contesta». - Actividades de expresión oral do «Comentario da lectura».
LGB1.5.3. Asume, se a posúe, a variante dialectal propia e utilízala na súa práctica habitual.	- Actividades do recadro «Escoita ou le e contesta». - Actividades de expresión oral do «Comentario da lectura».
LGB1.6.1. Produce textos orais, en intervencións espontáneas, adecuadas á situación e á intención comunicativa desexada, con coherencia, cohesión e corrección.	- Actividades do recadro «Escoita ou le e contesta». - Actividades de expresión oral do «Comentario da lectura».
LGB1.6.2. Participa con fluidez nas intervencións orais espontáneas respectando as regras morfosintácticas desta lingua, en especial a colocación do pronome átono, así como a fonética galega (pronuncia das sete vogais, <i>n</i> velar e fonema fricativo palatal xordo).	- Actividades do recadro «Escoita ou le e contesta». - Actividades de expresión oral do «Comentario da lectura».
LGB1.6.3. Emprega nas intervencións orais espontáneas expresións propias do galego (fraseoloxía adecuada).	- Actividades do recadro «Escoita ou le e contesta». - Actividade de expresión oral do «Comentario da lectura».
LGB1.6.4. Emprega nas intervencións orais espontáneas un léxico rico e variado.	- Actividades do recadro «Escoita ou le e contesta». - Actividade de expresión oral do «Comentario da lectura». - Actividade 15 do apartado «Aplica o que sabes».

LGB1.7.1. Consulta os medios de información dixitais para seleccionar contidos relevantes e incorporalos ás súas producións.	- Actividade 15 do apartado «Aplica o que sabes».
LGB1.7.2. Emprega as TIC para facer as súas presentacións máis claras e atractivas visualmente.	- Actividade 15 do apartado «Aplica o que sabes». - Actividade 1 do «Obradoiro».
LGB1.9.1. Elabora guións para organizar os contidos de exposicións formais ou informais breves.	- Actividade 15 do apartado «Aplica o que sabes».
LGB1.9.2. Fai uso dos aspectos prosódicos da linguaxe non verbal (a presentación, a posta en escena, os xestos e a mirada), manifesta autocontrol das emocións ao falar en público e diríxese ao auditorio con autoconfianza e seguridade.	- Actividade 15 do apartado «Aplica o que sabes».
LGB1.9.3. Incorpora progresivamente palabras propias do nivel formal nas prácticas orais da lingua.	- Actividade 15 do apartado «Aplica o que sabes».
LGB1.9.4. Adecúa a súa pronuncia á finalidade da práctica oral.	- Actividade 15 do apartado «Aplica o que sabes».
LGB1.10.1. Participa en conversas informais nas que intercambia información e expresa a súa opinión, fai invitacións e ofrecementos e pide e dá indicacións ou instrucións sinxelas.	- Actividades do recadro «Escoita ou le e contesta». - Actividade de expresión oral do «Comentario da lectura».
LGB1.10.3. Utiliza as fórmulas de tratamento e as regras de cortesía axeitadas ao destinatario e á situación comunicativa.	- Actividade 15 do apartado «Aplica o que sabes».
LGB2.1.1. Analiza e sintetiza o contido dun texto en resumos e esquemas que estruturan visualmente as ideas.	- Actividade 2 da «Literatura». - Actividade 1 do «Obradoiro».
LGB2.1.2. Busca o significado do léxico descoñecido a partir do contexto, analiza a forma das palabras ou usa dicionarios para contextualizar as acepcións.	- Actividades 1, 2 e 3 do apartado «Aplica o que sabes».
LGB2.1.3. Identifica a idea principal e as secundarias e comprende a relación existente entre elas.	- Actividade 3 da «Literatura». - Actividade 1 do «Obradoiro». - Actividade 7 do apartado «Aplica o que sabes».
LGB2.1.4. Relaciona a información explícita e implícita dun escrito en función do contexto.	- Actividades do «Comentario da lectura», da «Literatura» e o apartado «Aplica o que sabes».
LGB2.1.5. Compila información para comprender e ampliar o coñecemento das mensaxes: busca bibliografía; consulta libros, revistas, xornais; utiliza recursos audiovisuais e buscadores de internet.	- Actividades do apartado «Podes coñecer?» - Actividade 11 do «Comentario da lectura». - Actividade 1 do «Obradoiro». - Actividade 14 do «Aplica o que sabes».
LGB2.1.6. Contrasta os contidos dos textos analizados cos coñecementos propios, antes e despois da lectura.	- Actividades do «Comentario da lectura».

LGB2.4.2. Identifica as características específicas de todo tipo de textos nos que se expoñan feitos e se expliquen ideas e conceptos das distintas materias curriculares.	- Textos de presentación da unidade e textos teóricos de cada apartado.
LGB2.5.1. Utiliza, de forma progresivamente autónoma, diversas fontes de información e integra os coñecementos adquiridos nos seus discursos orais e escritos.	- Actividades do apartado «Podes coñecer?» - Actividade 11 do «Comentario da lectura». - Actividade 1 do «Obradoiro». - Actividade 14 do «Aplica o que sabes».
LGB2.6.1. Detecta mensaxes que transmiten prexuízos e evita usos lingüísticos discriminatorios.	- Actividades do apartado «Lingua e sociedade».
LGB2.6.2. Identifica e expresa posturas de acordo e desacordo sobre aspectos parciais ou globais dun texto.	- Actividades do «Comentario da lectura», da «Literatura» e do apartado «Aplica o que sabes».
LGB2.6.3. Elabora a súa propia interpretación sobre o significado dun texto.	- Actividades do «Comentario da lectura», da «Literatura» e do apartado «Aplica o que sabes».
LGB2.6.4. Respecta as opinións dos demais.	- Actividades do recadro «Escoita ou le e contesta». - Actividades de expresión oral do «Comentario da lectura».
LGB2.7.1. Le en voz alta con dicción, entoación e ritmo adecuados (interpreta os signos de puntuación) á situación comunicativa e á función da mensaxe.	- Lectura do texto de presentación, da lectura da unidade, dos textos do apartado de «Literatura» e do apartado «Aplica o que sabes».
LGB2.8.1. Elabora esquemas sinxelos para ordenar as ideas e estruturar o texto.	- Actividade 1 do «Obradoiro». - Actividade 7 do apartado «Aplica o que sabes».
LGB2.8.2. Adecúa as súas producións ao rexistro formal e educativo.	- Actividade 12 do «Comentario da lectura». - Actividade 15 do apartado «Aplica o que sabes».
LGB2.8.4. Usa os signos de puntuación do texto en relación coa organización oracional e coa forma do texto (os parágrafos e a distribución e ordenación das ideas expresadas).	- Actividades da «Ortografía».
LGB2.8.6. Usa técnicas de tratamento textual coas TIC: procesadores de texto, programas de presentación, dicionarios electrónicos e correctores.	- Actividade 12 do «Comentario da lectura». - Actividade 15 do apartado «Aplica o que sabes».
LGB2.8.7. Complementa as producións con elementos textuais e paratextuais: ilustracións e gráficos.	- Actividade 12 do «Comentario da lectura». - Actividade 15 do apartado «Aplica o que sabes».
LGB2.11.1. Produce, en formato papel ou dixital, textos de carácter educativo: cuestionarios, resumos, informes de tarefas, descricións e explicacións sobre contidos das materias curriculares.	- Actividade 2 do apartado «Lingua e sociedade».

LGB2.12.1. Produce, en formato papel ou dixital, escritos de distinta tipoloxía a partir dun modelo, fundamentalmente, narrativos e descritivos.	- Actividade 13 do apartado «Aplica o que sabes».
LGB2.12.2. Sintetiza e resume narracións e descrições sen parafrasear o texto resumido.	- Actividade 2 da «Literatura».
LGB3.1.1. Utiliza un vocabulario amplo e preciso para expresarse con claridade nun rexistro axeitado á situación comunicativa.	- Actividades do «Vocabulario».
LGB3.5.1. Aplica correctamente as normas ortográficas e morfolóxicas da lingua galega.	- Actividades da «Gramática» e da «Ortografía». - Actividades 10, 11 e 12 do apartado «Aplica o que sabes».
LGB3.5.2. Aplica estratexias para a corrección lingüística, gramatical e ortográfica dos textos.	- Actividades da «Gramática» e da «Ortografía». - Actividades 10, 11 e 12 do apartado «Aplica o que sabes».
LGB3.6.1. Analiza e usa correctamente a puntuación para a cohesión textual.	- Actividades da «Ortografía». - Actividade 10 do apartado «Aplica o que sabes».
LGB3.7.1. Coñece e utiliza adecuadamente substantivos e formas verbais na comprensión e produción de textos orais e escritos.	- Actividades da «Gramática». - Actividade 12 do apartado «Aplica o que sabes».
LGB3.7.2. Exprésase, con estilo propio, utilizando os recursos da lingua con flexibilidade e creatividade.	- Actividade 13 do apartado «Aplica o que sabes».
LGB4.1.1. Valora a lingua como instrumento co cal se constrúen todos os saberes e como medio de relación interpersoal e de sinal de identidade dun pobo a través da identificación de elementos lingüísticos de noso en diferentes contextos.	- Actividades do apartado «Lingua e sociedade».
LGB4.1.2. Distingue entre linguas maioritarias, minoritarias e minorizadas e aplica estes conceptos ao caso galego.	- Actividades do apartado «Lingua e sociedade».
LGB4.2.1. Describe a situación sociolingüística de Galicia a partir do estudo do seu contorno (concello e comarca), compáraa coa situación doutros contextos e analiza as diferenzas.	- Actividades do apartado «Lingua e sociedade».
LGB4.3.2. Analiza a súa propia práctica lingüística e valora a importancia de contribuír individual e socialmente á normalización da lingua galega.	- Actividades do apartado «Lingua e sociedade».
LGB4.5.1. Coñece o que é un prexuízo. Detecta e analiza a presenza de prexuízos de carácter estético e socioeconómico cara ao galego na súa práctica lingüística e na do seu contorno.	- Actividades do apartado «Lingua e sociedade».

<p>LGLB5.1.1. Le con regularidade obras literarias e desenvolve criterio lector; expón unha opinión persoal sobre a lectura dunha obra axeitada á idade e relaciona o seu sentido coa propia experiencia e outros coñecementos adquiridos.</p>	<p>- Actividades do «Comentario da lectura», da «Literatura» e do apartado «Aplica o que sabes».</p>
<p>LGLB5.3.1. Le expresiva e comprensivamente textos narrativos breves, localiza e describe os elementos estruturais e formais máis salientables: punto de vista, tempo, espazo e personaxes principais.</p>	<p>- Actividades da «Literatura».</p>
<p>LGLB5.7.1. Escribe textos de intención estética servíndose dos coñecementos literarios adquiridos e dos recursos retóricos traballados na aula.</p>	<p>- Actividade 13 do apartado «Aplica o que sabes».</p>

5. COMPETENCIAS: DESCRITORES E DESEMPEÑOS

Competencia	Descritor	Desempeño
<i>Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía</i>	Interactuar co contorno natural de maneira respectuosa.	Valora a riqueza do noso patrimonio natural e toma conciencia da importancia de protexelo e conservalo.
	Tomar conciencia dos cambios producidos polo ser humano no contorno natural e as repercusións para a vida futura.	É consciente de que as persoas, coas súas accións, poden producir cambios no medio natural e prexudicalo.
	Aplicar métodos científicos rigorosos para mellorar a comprensión da realidade circundante.	É capaz de analizar un gráfico.
	Identificar e manipular con precisión elementos matemáticos (números, datos, elementos xeométricos...) en situacións cotiás.	Interpreta os datos recollidos nos gráficos do Intituto Galego de Estatística.
<i>Comunicación lingüística</i>	Comprender o sentido dos textos orais e escritos.	Desenvolve a través dos distintos tipos de textos a capacidade de delimitar información recibida do contorno.
	Captar o sentido das expresións orais: ordes, explicacións, indicacións, relatos...	Comprende os textos orais.
	Gozar coa lectura.	Le a lectura inicial e os distintos textos sobre os que se traballan os conceptos da unidade.
	Expresar oralmente, de maneira ordenada e clara, calquera tipo de información.	Responde preguntas de comprensión sobre textos que se escoitaron.
	Utilizar o coñecemento das estruturas lingüísticas, normas ortográficas e gramaticais para elaborar textos escritos e orais.	Exprésase oralmente con coherencia e corrección e selecciona o vocabulario preciso. Coida a corrección ortográfica e gramatical nos seus escritos.
	Compoñer distintos tipos de textos creativamente con sentido literario.	Aplica os coñecementos adquiridos e baséase en modelos dados para a creación de textos propios de carácter literario.
	Respectar as normas de comunicación en calquera contexto: quenda de palabra, escoita atenta ao interlocutor...	Respecta as normas de comunicación.

	Manexar elementos de comunicación non verbal, ou en diferentes rexistros, nas diversas situacións comunicativas.	Emprega elementos de comunicación non verbal nas diferentes situacións comunicativas.
	Entender o contexto sociocultural da lingua, así como a súa historia para un mellor uso da mesma.	Comprende a situación sociolingüística actual do galego.
	Utilizar os coñecementos sobre a lingua para buscar información e ler textos en calquera situación.	Aplica os seus coñecementos sobre a lingua para localizar información.
	Producir textos escritos de diversa complexidade para o seu uso en situacións cotiás ou de materias diversas.	Escribe textos de diversa complexidade.
<i>Competencia dixital</i>	Empregar distintas fontes para a busca de información.	Busca información en dicionarios e na Rede.
	Manexar ferramentas dixitais para a construción de coñecemento.	Utiliza os recursos de audio que achega o libro para mellorar a comprensión e a expresión oral.
	Actualizar o uso das novas tecnoloxías para mellorar o traballo e facilitar a vida diaria.	Emprega as aplicacións máis recentes.
<i>Conciencia e expresións culturais</i>	Mostrar respecto cara ás obras máis importantes do patrimonio cultural a nivel mundial.	Valora o texto literario como expresión da nosa cultura, así como os autores que contribuíron ao seu desenvolvemento.
	Apreciar os valores culturais do patrimonio natural e da evolución do pensamento científico.	Valora e respecta o patrimonio natural.
	Expresar sentimentos e emocións desde códigos artísticos.	Transmite sentimentos, emocións e sensacións en textos propios de carácter literario.
	Apreciar a beleza das expresións artísticas e no cotián.	Aprecia a composición de textos como expresión artística.
	Elaborar traballos e presentacións con sentido estético.	Presenta traballos con sentido estético.
<i>Competencias sociais e cívicas</i>	Coñecer e aplicar dereitos e deberes da convivencia cidadá no contexto da escola.	Respecta os demais compañeiros e compañeiras e as normas de convivencia da escola.
	Desenvolver capacidade de diálogo cos demais en situacións de convivencia e traballo para a resolución de conflitos.	Mantén unha actitude dialogante cando xorden conflitos.

	Mostrar dispoñibilidade para a participación activa en ámbitos de participación establecidos.	Participa activamente nos exercicios grupais propostos.
	Recoñecer riqueza na diversidade de opinións e ideas.	É consciente da riqueza que supón a existencia de diferentes opinións.
	Aprender a comportarse desde o coñecemento dos distintos valores.	Coñece e aplica os distintos valores no seu comportamento.
	Concibir unha escala de valores propia e actuar conforme a ela.	Posúe unha escala de valores a actúa conforme a ela.
<i>Sentido de iniciativa e espírito emprendedor</i>	Optimizar recursos persoais apoiándose nas fortalezas propias.	Avanza na aprendizaxe con motivación e esforzo.
	Asumir as responsabilidades encomendadas e dar conta delas.	Asume as responsabilidades encomendadas nos traballos de grupo.
	Ser constante no traballo superando as dificultades.	É constante no traballo.
	Dirimir a necesidade de axuda en función da dificultade da tarefa.	Pide axuda para resolver unha tarefa cando a necesita.
	Xestionar o traballo de grupo coordinando tarefas e tempos.	Xestiona o traballo de grupo.
	Contaxiar entusiasmo pola tarefa e confianza nas posibilidades de alcanzar obxectivos.	Entusiásmase coas tarefas propostas e transmítello ao grupo de traballo.
	Priorizar a consecución de obxectivos grupais a intereses persoais.	Prioriza os obxectivos grupais fronte aos persoais, nos traballos de grupo.
	Xerar novas e diverxentes posibilidades desde o coñecemento previo do tema.	Crea novas posibilidades a partir dos seus coñecementos previos.
	Encontrar posibilidades no ámbito que outros non aprecian.	Atopa posibilidades ou liñas de traballo que outros non aprecian.
	Actuar con responsabilidade social e sentido ético no traballo.	Actúa con responsabilidade social e sentido ético.
<i>Aprender a aprender</i>	Identificar potencialidades persoais como aprendiz: estilos de aprendizaxe, intelixencias múltiples, funcións executivas...	É consciente das súas potencialidades como aprendiz.
	Desenvolver as distintas intelixencias múltiples.	Desenvolve as intelixencias múltiples por medio das diferentes actividades propostas.
	Xestionar os recursos e as motivacións persoais en favor da	Xestiona os recursos e as motivacións persoais en favor

	aprendizaxe.	da aprendizaxe.
	Xerar estratexias para aprender en distintos contextos de aprendizaxe.	Asume a existencia de diferentes maneiras de aprender e xera distintas extratexias.
	Aplicar estratexias para a mellora do pensamento creativo, crítico, emocional, interdependente...	Pon en práctica diferentes estratexias para a mellora do pensamento creativo, crítico, emocional, interdependente...
	Desenvolver estratexias que favorezan a comprensión rigorosa dos contidos.	Fai resumos e esquemas para unha mellor comprensión dos contidos.
	Avaliar a consecución de obxectivos de aprendizaxe.	Comproba o que aprendeu mediante a realización de actividades que traballan, de maneira xeral, os contidos vistos na unidade.

6. TAREFAS

Libro do alumnado (LA) / Tratamento da diversidade (TD) / Lecturas complementarias (LC) / Recursos dixitais (RD)

Tarefa 1: Observamos a imaxe da dobre páxina inicial e escoitamos o texto «Fisterra, a fin do mundo».

- Comentamos en gran grupo a fotografía, coas achegas de todos os alumnos e alumnas: vivencias, opinións, curiosidades...
- Escoitamos o texto e aclaramos posibles dúbidas.
- Respondemos as preguntas do recadro «Escoita ou le e contesta».
- Realizamos un paseo virtual polo museo e consultamos a programación e os obradoiros que ofrecen na actualidade.

Tarefa 2: Lemos e escoitamos o texto da lectura («Stavanger») e aclaramos posibles dúbidas de comprensión.

- Observamos o título e a ilustración e analizamos as nosas ideas previas.
- Realizamos as diferentes actividades do comentario (comprensión, expresión oral, análise e expresión escrita).
- Lemos o texto das LC e realizamos as actividades propostas.

Tarefa 3: Coñecemos o léxico referido á navegación.

- Realizamos as actividades do apartado «Vocabulario».
- Realizamos a actividade interactiva dos RD.

Tarefa 4: Estudamos os constituíntes do verbo, os modos e tempos verbais e as formas nominais.

- Lemos atentamente a información teórica que achega o LA.
- Realizamos as actividades do LA e do TD.
- Realizamos as actividades interactivas dos RD.

Tarefa 5: Coñecemos e aplicamos as regras de uso dos dous puntos, dos puntos suspensivos, das comiñas e das raías.

- Lemos atentamente a información teórica que achega o LA.
- Realizamos as actividades do LA.
- Realizamos as actividades do TD.
- Realizamos as actividades de repaso sobre puntuación incluídas no documento dos RD.

Tarefa 6: Coñecemos a valoración social da lingua galega.

- Lemos atentamente a información teórica que achega o LA.
- Observamos os gráficos sobre os niveis de uso do galego por parte da poboación e analizamos os datos.
- Escribimos un texto coas conclusións obtidas tras a análise dos gráficos.

Tarefa 7: Identificamos os diferentes tipos de personaxes, espazo e tempo nas obras narrativas.

- Lemos atentamente a información teórica do LA.
- Lemos os diferentes textos e contestamos as preguntas que se formulan.
- Realizamos a actividade interactiva dos RD.

Tarefa 8: Coñecemos e aplicamos a técnica de elaboración dos mapas conceptuais.

- Lemos atentamente a información teórica contida no «Obradoiro».
- Escollemos un tema e creamos un mapa conceptual enriquecido con imaxes.

Tarefa 9: Avaliamos o aprendido.

- Aplicamos o estudado na unidade mediante as actividades que propón o LA acerca dun texto.
- Elaboramos unha presentación sobre o tema «xogos de onte e hoxe».
- Realizamos o test de autoavaliación incluído nos RD.

7. ESTRATEXIAS METODOLÓXICAS

No desenvolvemento das tarefas empregaranse diversas estratexias metodolóxicas:

- Desenvolvemento de actividades que permitan anticipar as ideas previas que os alumnos e as alumnas teñen en torno aos distintos contidos que imos traballar (observación dunha fotografía, coloquio sobre coñecementos previos...).
- Audición do texto sobre Fisterra e a lectura inicial, co obxectivo de mellorar a comprensión oral.
- Fomento das técnicas de estudo relacionadas coa síntese e a organización da información (elaboración de mapas conceptuais).
- Exposición do profesor ou profesora utilizando diferentes soportes, explicando detalladamente o significado daqueles conceptos máis complexos e novidosos.
- Fomento do uso das TIC para resolver actividades, ampliar ou complementar a información do libro, etc. e tamén para a presentación e o enriquecemento visual dos traballos.
- Fomento do clima adecuado que favoreza o traballo reflexivo individual.
- Traballos en grupo e das habilidades de cooperación e respecto.
- Observación e análise de gráficos.
- Potenciación da capacidade creadora do alumnado mediante a escritura de textos literarios.
- Fomento da habilidade investigadora dos alumnos e das alumnas a través da realización dun traballo comparativo entre os xogos tradicionais e os xogos actuais.
- Proposta de lectura trimestral, escollendo entre os títulos que recolle o plan lector.
- Potenciación da autoavaliación co obxecto de recoñecer as potencias de cada un e de reforzar aqueles aspectos que sexa preciso traballar máis.

8. RECURSOS

Os seguintes materiais de apoio poden reforzar e ampliar o estudo dos contidos da área de Lingua galega e Literatura:

- Textos locutados: o da dobre páxina inicial e o da lectura.
- Fichas de traballo para o tratamento da diversidade, lecturas complementarias para traballar a comprensión lectora, material para o desenvolvemento das competencias, plan lector.
- Cadernos complementarios de ortografía, léxico, morfosintaxe e expresión escrita.

Recursos dixitais

- Libro dixital: os alumnos e alumnas poderán reforzar ou ampliar os contidos estudados utilizando os recursos dixitais dispoñibles.
- Ligazóns:
 - <http://anayaeducacion.es>
 - <http://www.anayaeducacion.es/usuario/auladigital.php>
 - páxinas web que se suxiren no libro do alumno e na PD.

9. FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN

- Rexistro de avaliación (no anexo de avaliación).
- Proba de avaliación inicial (no xerador de probas escritas de avaliación).
- Proba de avaliación da unidade (no xerador de probas escritas de avaliación).
- Outros recursos: rúbrica, diana, etc. (no anexo de avaliación).

10. MEDIDAS PARA A INCLUSIÓN E A ATENCIÓN Á DIVERSIDADE

- Que dificultades e potencialidades prevezo no grupo durante o desenvolvemento da unidade?
- Como vou minimizar as dificultades?
- Que necesidades individuais prevezo no desenvolvemento da unidade?
- Que recursos e estratexias manexarei para atender as necesidades individuais?

11. AUTOAVALIACIÓN DO PROFESORADO

- Que porcentaxe de alumnos e alumnas alcanzaron os obxectivos de aprendizaxe da unidade?
- Que é o que mellor funcionou nesta unidade?
- Que cambiaría no desenvolvemento da unidade o próximo curso? Por que?

Unidade 7

1. Presentación da unidade
2. Obxectivos didácticos
3. Contidos da unidade/Criterios de avaliación/Estándares de aprendizaxe avaliáveis/Competencias clave
4. Selección de evidencias para o portfolio
5. Competencias clave: descritores e desempeños
6. Tarefas
7. Estratexias metodolóxicas
8. Recursos
9. Ferramentas de avaliación
10. Medidas para a inclusión e atención á diversidade
11. Autoavaliación do profesorado

1. PRESENTACIÓN DA UNIDADE

Título

Camiño dos Faros

Descrición da unidade

A dobre páxina inicial xira arredor do Camiño dos Faros, unha ruta de sendeirismo á beira do mar que percorre a Costa da Morte. A fotografía vai acompañada dun texto locutado e preguntas relacionadas con el, para traballar a oralidade de xeito cooperativo.

O episodio da baía de Vigo, pertencente á novela *Vinte mil leguas baixo os mares*, de Jules Verne, é o escollido para a lectura; a partir deste texto, propóñense diferentes actividades no «Comentario da lectura». Pola súa banda, o «Vocabulario» trata o léxico referido aos medios de transporte e engade unha nota teórica sobre as palabras rematadas en *-iño/-iña* e *-ino/-ina*. No apartado de «Gramática» estúdase a conxugación do verbos regulares (incluídos aqueles que presentan alternancia vocálica) e dos irregulares. A «Ortografía» abre unha serie de unidades centradas no uso dalgunhas grafías complexas para o alumnado e, nesta ocasión céntrase nas regras de uso do *b* e do *v*.

A páxina de contidos sociolingüísticos («Lingua e sociedade») trata os procesos de normalización e normativización da lingua e anima o alumnado a reflexionar e debater sobre a presenza da lingua galega en diferentes ámbitos. Por outra parte, o apartado de «Literatura» estuda a poesía lírica e establece as principais diferenzas entre a lírica tradicional e a lírica culta.

Os contidos organízanse en diferentes seccións, de acordo coa seguinte estrutura:

- **Análise de textos:** LECTURA e COMENTARIO de «A baía de Vigo» (Jules Verne: *Vinte mil leguas baixo os mares*, Edicións Xerais).
- **Lingua:** VOCABULARIO: Os medios de transporte. GRAMÁTICA: Verbos regulares e irregulares. ORTOGRAFÍA: O uso do *b* e do *v*. LINGUA E SOCIEDADE: Normalización e normativización. OBRADOIRO: O resumo.
- **Literatura:** A poesía lírica.

O «Obradoiro» céntrase no resumo e remata así o bloque de unidades dedicadas ás técnicas de síntese da información. Por último, o apartado «Aplica o que sabes» ofrece diferentes actividades arredor dun texto co fin de repasar os coñecementos adquiridos ao longo da unidade. En conxunto, preténdese que adquiren os seguintes coñecementos:

- Como se fai un comentario de texto, seguindo unhas pautas dadas.
- Que palabras conforman o campo semántico dos medios de transporte.
- Como se conxugan os verbos regulares e os irregulares.
- Cales son as normas de uso do *b* e do *v*.
- En que consisten os procesos de normalización e normativización da lingua.
- Cales son as características da poesía lírica.
- Cales son as diferenzas entre a lírica tradicional e a lírica culta.
- Como se elabora un bo resumo.

Temporalización:

Febreiro:

2. OBXECTIVOS DIDÁCTICOS

- Ler, comprender e analizar un texto narrativo.
- Recoñecer, explicar e usar un léxico amplo relacionado cos medios de transporte.
- Coñecer a conxugación dos verbos regulares e dos irregulares.
- Aplicar as normas de uso do *b* e do *v*.
- Identificar os procesos de normalización e normativización da lingua.
- Distinguir as características da poesía lírica.
- Coñecer as diferenzas entre a lírica tradicional e a lírica culta.
- Coñecer e aplicar a técnica para a elaboración dun resumo.

3. CONTIDOS DA UNIDADE - CRITERIOS DE AVALIACIÓN - ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES - COMPETENCIAS CLAVE

Competencias clave (CC): comunicación lingüística (CCL), competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía (CMCT), competencia dixital (CD), aprender a aprender (CAA), competencias sociais e cívicas (CSC), sentido de iniciativa e espírito emprendedor (CSIEE) e conciencia e expresións culturais (CCEC).

Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliáveis	CC
B1.1. Comprensión, interpretación e resumo de novas de actualidade e de informacións de crónicas, reportaxes e documentais procedentes dos medios de comunicación audiovisual.	B1.1. Comprender e interpretar a intención comunicativa, o tema, as ideas principais e os datos relevantes de diferentes textos orais dos medios de comunicación (crónicas, reportaxes e documentais) e elaborar esquemas e resumos.	LGB1.1.1. Comprende o sentido global e identifica a intención comunicativa de textos orais de carácter informativo propios dos medios de comunicación audiovisual (reportaxes, crónicas e documentais).	CCL, CAA
		LGB1.1.2. Traslada a información relevante de discursos orais dos medios de comunicación audiovisual a esquemas ou resumos.	CCL, CAA
B1.2. Comprensión, interpretación e valoración de textos orais utilizados no ámbito social e educativo.	B1.2. Extraer a intención comunicativa, o tema, as ideas principais e os datos relevantes de diferentes textos orais dos ámbitos social e educativo.	LGB1.2.1. Recoñece, xunto ao propósito e a idea xeral, os feitos e datos relevantes en textos orais do ámbito social e educativo.	CCL, CAA
		LGB1.2.2. Comprende e segue instrucións para realizar tarefas de aprendizaxe con progresiva autonomía.	CCL, CAA
		LGB1.3.2. Recoñece a importancia dos aspectos prosódicos (entoación, pausas, ton, timbre e volume) e o significado dos trazos máis característicos da linguaxe non verbal.	CCL, CSC, CSIE
B1.5. Valoración das producións orais emitidas cunha fonética e prosodia correcta e cunha actitude crítica ante os prexuízos que se poidan asociar a ela.	B1.5. Valorar as producións emitidas cunha fonética e prosodia correcta e amosar unha actitude crítica ante os prexuízos que se poidan asociar a ela.	LGB1.5.1. Aprecia a emisión dunha pronuncia e prosodia correcta, recoñece os erros nas producións orais propias e alleas e propón solucións para melloralas.	CCL, CAA

		LGB1.5.2. Comprende, interpreta e rexeita os prexuízos que se poidan asociar á pronuncia galega.	CAA
		LGB1.5.3. Asume, se a posúe, a variante dialectal propia e utilízaa na súa práctica habitual.	CCL, CCEC
B1.6. Produción de discursos orais, en intervencións espontáneas, adecuados á situación e á intención comunicativa desexada, con coherencia, cohesión e corrección.	B1.6. Producir textos orais, en intervencións espontáneas, adecuadas á situación e á intención comunicativa desexada, con coherencia, cohesión e corrección.	LGB1.6.1. Produce textos orais, en intervencións espontáneas, adecuadas á situación e á intención comunicativa desexada, con coherencia, cohesión e corrección.	CCL, CSC
		LGB1.6.2. Participa con fluidez nas intervencións orais espontáneas respectando as regras morfosintácticas desta lingua, en especial a colocación do pronome átono, así como a fonética galega (pronuncia das sete vogais, <i>n</i> velar e fonema fricativo palatal xordo).	CCL
		LGB1.6.3. Emprega nas intervencións orais espontáneas expresións propias do galego (fraseoloxía adecuada).	CCL
		LGB1.6.4. Emprega nas intervencións orais espontáneas un léxico rico e variado.	CCL
B1.7. Coñecemento e aplicación, con axuda das TIC, de técnicas e estratexias para a produción de textos orais sobre temas de actualidade.	B1.7. Coñecer e aplicar, con axuda das TIC, técnicas e estratexias para realizar exposicións orais planificadas.	LGB1.7.1. Consulta os medios de información dixitais para seleccionar contidos relevantes e incorporalos ás súas producións.	CD, CAA, CSIEE
		LGB1.7.2. Emprega as TIC para facer as súas presentacións máis claras e atractivas visualmente.	CD, CCL, CSC
B1.8. Participación activa en situacións propias do ámbito educativo	B1.8. Participar activamente en situacións propias do ámbito educativo (pedir	LGB1.8.1. Intervén en debates e coloquios do ámbito educativo, respectando as	CCL, CSC

(pedimento de aclaracións, intercambio de opinións e exposición de conclusións).	aclaracións, intercambiar opinións e expor conclusións).	regras de interacción.	
		LGB1.8.2. Cínguese ao tema, non divaga e atende ás instrucións da persoa moderadora nos debates e coloquios.	CCL, CSC
B1.9. Coñecemento, uso e aplicación de técnicas e estratexias necesarias para falar en público: planificación do discurso nas prácticas orais formais e informais.	B1.9. Aplicar técnicas e estratexias para falar en público, en situacións formais ou informais, de forma individual ou en grupo.	LGB1.9.1. Elabora guións para organizar os contidos de exposicións formais ou informais breves.	CAA
		LGB1.9.2. Fai uso dos aspectos prosódicos da linguaxe non verbal (a presentación, a posta en escena, os xestos e a mirada), manifesta autocontrol das emocións ao falar en público e diríxese ao auditorio con autoconfianza e seguridade.	CCL, CSC, CSIEE
		LGB1.9.3. Incorpora progresivamente palabras propias do nivel formal nas prácticas orais da lingua.	CCL, CSC
		LGB1.9.4. Adecúa a súa pronuncia á finalidade da práctica oral.	CCL, CAA
B1.10. Construción de discursos adecuados a distintos rexistros, coherentes e ben organizados sobre temas de interese persoal ou social da vida cotiá e educativo.	B1.10. Producir discursos breves e comprensibles, nun rexistro neutro, informal ou máis culto, sobre temas da vida cotiá ou educativa.	LGB1.10.1. Participa en conversas informais nas que intercambia información e expresa a súa opinión, fai invitacións e ofrecementos e pide e dá indicacións ou instrucións sinxelas.	CCL, CSC, CSIEE, CCEC
		LGB1.10.3. Utiliza as fórmulas de tratamento e as regras de cortesía axeitadas ao destinatario e á situación comunicativa.	CCL, CSC

B2.1. Coñecemento e uso de técnicas de análise do contido e de estratexias de lectura comprensiva: esquemas, resumos, etc.	B2.1. Aplicar os coñecementos sobre a lingua e as normas do uso lingüístico para resolver problemas de comprensión.	LGB2.1.1. Analiza e sintetiza o contido dun texto en resumos e esquemas que estruturan visualmente as ideas.	CCL, CAA
		LGB2.1.2. Busca o significado do léxico descoñecido a partir do contexto, analiza a forma das palabras ou usa dicionarios para contextualizar as acepcións.	CCL, AAA
		LGB2.1.3. Identifica a idea principal e as secundarias e comprende a relación existente entre elas.	CCL
		LGB2.1.4. Relaciona a información explícita e implícita dun escrito en función do contexto.	CLL
		LGB2.1.5. Compila información para comprender e ampliar o coñecemento das mensaxes: busca bibliografía; consulta libros, revistas, xornais; utiliza recursos audiovisuais e buscadores de internet.	CCL, CAA
		LGB2.1.6. Contrasta os contidos dos textos analizados cos coñecementos propios, antes e despois da lectura.	CCL, CAA
B2.4. Comprensión e interpretación, en formato papel ou dixital, de textos propios da vida educativa, especialmente, os instrutivos e expositivos: webs educativas, dicionarios, glosarios e enciclopedias.	B2.4. Comprender e interpretar en formato papel ou dixital, textos propios da vida educativa, especialmente, os instrutivos e expositivos: webs educativas, dicionarios, glosarios e enciclopedias.	LGB2.4.2. Identifica as características específicas de todo tipo de textos nos que se expoñan feitos e se expliquen ideas e conceptos das distintas materias curriculares.	CCL

B2.5. Uso, progresivamente autónomo, das bibliotecas e das TIC para seleccionar información.	B2.5. Seleccionar a información que se obtén nas bibliotecas, nas TIC e outras fontes e integrar os coñecementos adquiridos non proceso de aprendizaxe continua.	LGB2.5.1. Utiliza, de forma progresivamente autónoma, diversas fontes de información e integra os coñecementos adquiridos nos seus discursos orais e escritos.	CCL, CAA
		LGB2.5.2. Coñece e utiliza habitualmente dicionarios impresos ou en versión dixital.	CCL, CD, CAA
B2.6. Actitude reflexiva e crítica ante a lectura para identificar usos lingüísticos discriminatorios, manifestar posturas de acordo e desacordo e expor razoadamente as ideas respectando as ideas dos demais.	B2.6. Amosar unha actitude reflexiva e crítica ante a lectura que permita identificar usos lingüísticos discriminatorios e manifestar posturas de acordo ou desacordo e respecto ás mensaxes expresadas.	LGB2.6.1. Detecta mensaxes que transmiten prexuízos e evita usos lingüísticos discriminatorios.	CCL, CSC
		LGB2.6.2. Identifica e expresa posturas de acordo e desacordo sobre aspectos parciais ou globais dun texto.	CCL, CSC
		LGB2.6.3. Elabora a súa propia interpretación sobre o significado dun texto.	CCL
		LGB2.6.4. Respecta as opinións dos demais.	CCL, CSC
B2.7. Lectura en voz alta con dicción, entoación e ritmo adecuados á situación comunicativa e á súa función, con posibilidade de usar recursos audiovisuais para o rexistro de voz.	B2.7. Ler en voz alta con dicción, entoación e ritmo adecuados á situación comunicativa e á súa función.	LGB2.7.1. Le en voz alta con dicción, entoación e ritmo adecuados (interpreta os signos de puntuación) á situación comunicativa e á función da mensaxe.	CCL
		LGB2.7.2. Usa recursos audiovisuais para rexistrar a voz.	CCL, CD
B2.8. Planificación e revisión do escrito en función da situación comunicativa (tema, fins e destinatarios) para elaborar producións con adecuación, coherencia, cohesión e corrección nas	B2.8. Usar procedementos de planificación e revisión para conseguir a adecuación, coherencia, cohesión e corrección dos contidos nas relacións internas e externas do texto.	LGB2.8.1. Elabora esquemas sinxelos para ordenar as ideas e estruturar o texto.	CCL
		LGB2.8.2. Adecúa as súas producións ao rexistro formal e educativo.	CCL

relacións internas e externas dos contidos do texto.		LGB2.8.6. Usa técnicas de tratamento textual coas TIC: procesadores de texto, programas de presentación, dicionarios electrónicos e correctores.	CCL, CD
		LGB2.8.7. Complementa as producións con elementos textuais e paratextuais: ilustracións e gráficos.	CCL, CD
B2.11. Producción, en formato papel ou dixital, de textos de carácter educativo: cuestionarios, resumos, informes de tarefas, descrições e explicacións sobre contidos das materias curriculares.	B2.11. Producir, en formato papel ou dixital, textos de carácter educativo: cuestionarios, resumos, informes de tarefas, descrições e explicacións sobre contidos das materias curriculares.	LGB2.11.1. Produce, en formato papel ou dixital, textos de carácter educativo: cuestionarios, resumos, informes de tarefas, descrições e explicacións sobre contidos das materias curriculares.	CCL, CD
B2.12. Producción e síntese, en formato papel ou dixital, de textos de distinta tipoloxía, fundamentalmente, narrativos e descritivos.	B2.12. Producir e sintetizar, en formato papel ou dixital, textos de distinta tipoloxía, fundamentalmente, narracións e descrições.	LGB2.12.2. Sintetiza e resume narracións e descrições sen parafrasear o texto resumido.	CCL
B2.13. Uso das TIC (procesadores de texto e correctores ortográficos) tanto para a textualización, como para a revisión e mellora do escrito.	B2.13. Usar as TIC para textualizar, revisar e mellorar os escritos: procesadores de texto, programas de presentación e dicionarios electrónicos.	LGB2.13.1. Usa técnicas de tratamento textual coas TIC: procesadores de texto, programas de presentación, dicionarios electrónicos, e correctores para textualizar e revisar e mellorar os escritos.	CCL, CD
B3.1. Recoñecemento, explicación e uso de léxico suficientemente amplo e preciso, con incorporación de fraseoloxía e de vocabulario temático a partir de campos léxicos traballados na aula.	B3.1. Recoñecer, explicar e usar léxico amplo e preciso coa presenza da fraseoloxía e vocabulario traballado na aula.	LGB3.1.1. Utiliza un vocabulario amplo e preciso para expresarse con claridade nun rexistro axeitado á situación comunicativa.	CCL, CCC

B3.3. Uso eficaz dos dicionarios e doutras fontes de consulta en calquera soporte, especialmente sobre flexión, relación semántica e normativa.	B3.3. Usar eficazmente os dicionarios ou calquera outra fonte de consulta, en papel ou en soporte electrónico, para resolver dúbidas e para progresar na aprendizaxe autónoma.	LGB3.3.1. Obtén, de xeito autónomo, información lingüística de todo tipo en dicionarios, en diferentes soportes, e noutras obras de consulta.	CCL, CAA
B3.5. Aplicación e valoración das normas ortográficas e morfolóxicas da lingua galega.	B3.5. Aplicar e valorar as normas ortográficas e morfolóxicas da lingua galega.	LGB3.5.1. Aplica correctamente as normas ortográficas e morfolóxicas da lingua galega.	CCL
		LGB3.5.2. Aplica estratexias para a corrección lingüística, gramatical e ortográfica dos textos.	CCL
B3.7. Recoñecemento da estrutura de substantivos e verbos e da súa caracterización morfolóxica para a mellora da comprensión e produción textuais.	B3.7. Recoñecer a estrutura de substantivos e verbos e da súa caracterización morfolóxica para mellorar a comprensión e produción textuais.	LGB3.7.1. Coñece e utiliza adecuadamente substantivos e formas verbais na comprensión e produción de textos orais e escritos.	CCL, CAA
B4.1. Valoración das linguas como medios de relación interpersoal e de sinal de identidade dun pobo.	B4.1. Valorar as linguas como medios de relación interpersoal e de sinal de identidade dun pobo. Apreciar o plurilingüismo como expresión da riqueza cultural da humanidade e coñecer a lusofonía e achegarse ás culturas que a integran.	LGB4.1.1. Valora a lingua como instrumento co cal se constrúen todos os saberes e como medio de relación interpersoal e de sinal de identidade dun pobo a través da identificación de elementos lingüísticos de noso en diferentes contextos.	CCL
		LGB4.2.2. Coñece e valora os topónimos galegos.	CCL
		LGB4.3.1. Coñece as principais iniciativas normalizadoras no ámbito educativo.	CCL, CSC
B4.5. Proceso de normalización. Desenvolvemento de actitudes positivas cara ao proceso de recuperación do galego, favorecemento do xurdimento de vínculos positivos cara ao seu uso e consciencia da necesidade e das potencialidades de	B4.3. Coñecer as principais iniciativas normalizadoras no ámbito educativo, adquirir vínculos positivos cara ao uso do galego e asumir a importancia da contribución individual no desenvolvemento da lingua galega.	LGB4.3.2. Analiza a súa propia práctica lingüística e valora a importancia de contribuír individual e socialmente á normalización da lingua galega.	CCL, CSC

enriquecemento persoal e colectivo do uso normalizado da lingua galega.			
B4.8. Recoñecemento das variantes diafásicas da lingua galega e da función da lingua estándar, uso normalizado da variante dialectal propia da zona e utilización e valoración da variante estándar da lingua en situacións de carácter formal.	B4.6. Identificar e clasificar as variantes diafásicas do galego, recoñecer os trazos da variedade estándar da lingua galega e valorala como variante unificadora, así como apreciar a variante diatópica propia	LGB4.6.3. Recoñece os trazos da variedade estándar da lingua galega e valóraa como variante unificadora.	CCL
B5.1. Lectura, con regularidade, de obras literarias e desenvolvemento dun criterio lector; emisión dunha opinión persoal sobre a lectura dunha obra axeitada á idade, relación do seu sentido coa propia experiencia e outros coñecementos adquiridos e valoración do uso dos elementos propios de cada xénero literario, o punto de vista empregado e o uso estético da linguaxe.	B5.1. Ler con regularidade obras literarias e desenvolver criterio lector; expor unha opinión persoal sobre a lectura dunha obra axeitada á idade, relacionar o seu sentido coa propia experiencia e outros coñecementos adquiridos e valorar o uso dos elementos propios de cada xénero literario, o punto de vista empregado e o uso estético da linguaxe.	LGLB5.1.1. Le con regularidade obras literarias e desenvolve criterio lector; expón unha opinión persoal sobre a lectura dunha obra axeitada á idade e relaciona o seu sentido coa propia experiencia e outros coñecementos adquiridos.	CCL
B5.2. Lectura expresiva e comprensiva e audición de poemas recitados ou cantados; determinación do tema principal, a estrutura xeral e os principais recursos estilísticos.	B5.2. Ler expresiva e comprensivamente e facer audicións de poemas recitados ou cantados, determinar o tema principal, a estrutura xeral e pór de relevo os principais recursos estilísticos.	LGLB5.2.1. Le expresiva e comprensivamente e fai audicións de poemas recitados ou cantados, determina o tema principal, a estrutura xeral e pon de relevo os principais recursos estilísticos.	CCL
B5.3. Lectura expresiva e comprensiva de textos narrativos breves e localización e descrición dos elementos estruturais e formais máis salientables: punto de vista, tempo, espazo e personaxes principais.	B5.3. Ler expresiva e comprensivamente textos narrativos breves, localizando e describindo os elementos estruturais e formais máis salientables: punto de vista, tempo, espazo e personaxes principais.	LGLB5.3.1. Le expresiva e comprensivamente textos narrativos breves, localiza e describe os elementos estruturais e formais máis salientables: punto de vista, tempo, espazo e personaxes principais.	CCL

4. SELECCIÓN DE EVIDENCIAS PARA O PORTFOLIO

Estándares de aprendizaxe avaliados	Selección de evidencias para o portfolio
LGB1.1.1. Comprende o sentido global e identifica a intención comunicativa de textos orais de carácter informativo propios dos medios de comunicación audiovisual (reportaxes, crónicas e documentais).	<ul style="list-style-type: none"> - Actividade 4 do apartado «Lingua e sociedade». - Actividade 9 do apartado «Aplica o que sabes».
LGB1.1.2. Traslada a información relevante de discursos orais dos medios de comunicación audiovisual a esquemas ou resumos.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividade 4 do apartado «Lingua e sociedade».
LGB1.2.1. Recoñece, xunto ao propósito e a idea xeral, os feitos e datos relevantes en textos orais do ámbito social e educativo.	<ul style="list-style-type: none"> - escoita atenta do texto que abre a unidade e mais da lectura inicial. - Actividades do recadro «Escoita ou le e contesta».
LGB1.2.2. Segue instrucións para realizar tarefas de aprendizaxe con progresiva autonomía.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do «Obradoiro».
LGB1.3.1. Coñece, aprecia e usa as normas que rexen a cortesía na comunicación oral (intervén na quenda que lle corresponde, respecta as opinións e recoñece e rexeita a linguaxe discriminatoria).	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do apartado «Lingua e sociedade».
LGB1.5.1. Aprecia a emisión dunha pronuncia e prosodia correcta, recoñece os erros nas producións orais propias e alleas e propón solucións para melloralas.	<ul style="list-style-type: none"> - escoita atenta do texto que abre a unidade e mais da lectura inicial. - Actividades do recadro «Escoita ou le e contesta». - Actividades de expresión oral do «Comentario da lectura».
LGB1.5.2. Comprende, interpreta e rexeita os prexuízos que se poidan asociar á pronuncia galega.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do recadro «Escoita ou le e contesta». - Actividades de expresión oral do «Comentario da lectura». - Actividades do apartado «Lingua e sociedade».
LGB1.5.3. Asume, se a posúe, a variante dialectal propia e utilízala na súa práctica habitual.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do recadro «Escoita ou le e contesta». - Actividades de expresión oral do «Comentario da lectura». - Actividades do apartado «Lingua e sociedade».
LGB1.6.1. Produce textos orais, en intervencións espontáneas, adecuadas á situación e á intención comunicativa desexada, con coherencia, cohesión e corrección.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do recadro «Escoita ou le e contesta». - Actividades de expresión oral do «Comentario da lectura». - Actividades do apartado «Lingua e sociedade».
LGB1.6.2. Participa con fluidez nas intervencións orais espontáneas respectando as regras morfosintácticas desta lingua, en especial a colocación do pronome átono, así como a	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do recadro «Escoita ou le e contesta». - Actividades de expresión oral do «Comentario da lectura».

fonética galega (pronuncia das sete vogais, <i>n</i> velar e fonema fricativo palatal xordo).	- Actividades do apartado «Lingua e sociedade».
LGB1.6.3. Emprega nas intervencións orais espontáneas expresións propias do galego (fraseoloxía adecuada).	- Actividades do recadro «Escoita ou le e contesta». - Actividade de expresión oral do «Comentario da lectura». - Actividades do apartado «Lingua e sociedade».
LGB1.6.4. Emprega nas intervencións orais espontáneas un léxico rico e variado.	- Actividades do recadro «Escoita ou le e contesta». - Actividade de expresión oral do «Comentario da lectura». - Actividades do apartado «Lingua e sociedade».
LGB1.7.1. Consulta os medios de información dixitais para seleccionar contidos relevantes e incorporalos ás súas producións.	- Actividade 13 do «Comentario da lectura». - Actividade 5 da «Literatura». - Actividades 8, 9 e 10 do apartado «Aplica o que sabes».
LGB1.7.2. Emprega as TIC para facer as súas presentacións máis claras e atractivas visualmente.	- Actividade 5 da «Literatura». - Actividade 10 do apartado «Aplica o que sabes». - Actividades do apartado «Lingua e sociedade».
LGB1.8.1. Intervén en debates e coloquios do ámbito educativo, respectando as regras de interacción.	- Actividades do apartado «Lingua e sociedade».
LGB1.8.2. Cínguese ao tema, non divaga e atende ás instrucións da persoa moderadora nos debates e coloquios.	- Actividades do apartado «Lingua e sociedade».
LGB1.9.1. Elabora guións para organizar os contidos de exposicións formais ou informais breves.	- Actividade 5 da «Literatura». - Actividade 10 do apartado «Aplica o que sabes».
LGB1.9.2. Fai uso dos aspectos prosódicos da linguaxe non verbal (a presentación, a posta en escena, os xestos e a mirada), manifesta autocontrol das emocións ao falar en público e diríxese ao auditorio con autoconfianza e seguridade.	- Actividade 10 do apartado «Aplica o que sabes».
LGB1.9.3. Incorpora progresivamente palabras propias do nivel formal nas prácticas orais da lingua.	- Actividades do apartado «Lingua e sociedade». - Actividade 10 do apartado «Aplica o que sabes».
LGB1.9.4. Adecúa a súa pronuncia á finalidade da práctica oral.	- Actividades de expresión oral do «Comentario da lectura». - Actividades do apartado «Lingua e sociedade». - Actividade 10 do apartado «Aplica o que sabes».
LGB1.10.1. Participa en conversas informais nas que intercambia información e expresa a súa opinión, fai invitacións e ofrecementos e pide e dá indicacións ou instrucións sinxelas.	- Actividades do recadro «Escoita ou le e contesta». - Actividade de expresión oral do «Comentario da lectura».

LGB1.10.3. Utiliza as fórmulas de tratamento e as regras de cortesía axeitadas ao destinatario e á situación comunicativa.	- Actividade 10 do apartado «Aplica o que sabes».
LGB2.1.1. Analiza e sintetiza o contido dun texto en resumos e esquemas que estruturan visualmente as ideas.	- Actividade 7 do «Comentario da lectura». - Actividades do «Obradoiro».
LGB2.1.2. Busca o significado do léxico descoñecido a partir do contexto, analiza a forma das palabras ou usa dicionarios para contextualizar as acepcións.	- Actividade 1 do «Comentario da lectura». - Actividades 1 e 2 do «Vocabulario». - Actividade 1 do apartado «Aplica o que sabes».
LGB2.1.3. Identifica a idea principal e as secundarias e comprende a relación existente entre elas.	- Actividades do «Obradoiro».
LGB2.1.4. Relaciona a información explícita e implícita dun escrito en función do contexto.	- Actividades do «Comentario da lectura», da «Literatura» e o apartado «Aplica o que sabes».
LGB2.1.5. Compila información para comprender e ampliar o coñecemento das mensaxes: busca bibliografía; consulta libros, revistas, xornais; utiliza recursos audiovisuais e buscadores de internet.	- Actividades do apartado «Podes coñecer?» - Actividade 13 do «Comentario da lectura». - Actividades do apartado «Lingua e sociedade». - Actividades 2, 4 e 5 da «Literatura». - Actividade 8, 9 e 10 do apartado «Aplica o que sabes».
LGB2.1.6. Contrasta os contidos dos textos analizados cos coñecementos propios, antes e despois da lectura.	- Actividades do «Comentario da lectura».
LGB2.4.2. Identifica as características específicas de todo tipo de textos nos que se expoñan feitos e se expliquen ideas e conceptos das distintas materias curriculares.	- Texto de presentación da unidade e textos teóricos de cada apartado.
LGB2.5.1. Utiliza, de forma progresivamente autónoma, diversas fontes de información e integra os coñecementos adquiridos nos seus discursos orais e escritos.	- Actividades do apartado «Podes coñecer?» - Actividade 13 do «Comentario da lectura». - Actividades do apartado «Lingua e sociedade». - Actividades 2, 4 e 5 da «Literatura». - Actividade 8, 9 e 10 do apartado «Aplica o que sabes».
LGB2.5.2. Coñece e utiliza habitualmente dicionarios impresos ou en versión dixital.	- Actividade 1 e 2 do «Vocabulario».
LGB2.6.1. Detecta mensaxes que transmiten prexuízos e evita usos lingüísticos discriminatorios.	- Actividades do apartado «Lingua e sociedade».
LGB2.6.2. Identifica e expresa posturas de acordo e desacordo sobre aspectos parciais ou globais dun texto.	- Actividades do apartado «Lingua e sociedade».
LGB2.6.3. Elabora a súa propia interpretación sobre o significado dun texto.	- Actividades do «Comentario da lectura», da «Literatura» e do «Aplica o que sabes».

LGB2.6.4. Respecta as opinións dos demais.	- Actividades do apartado «Lingua e sociedade».
LGB2.7.1. Le en voz alta con dicción, entoación e ritmo adecuados (interpreta os signos de puntuación) á situación comunicativa e á función da mensaxe.	- Lectura do texto de presentación, da lectura da unidade, dos textos do apartado de «Literatura» e do «Aplica o que sabes».
LGB2.7.2. Usa recursos audiovisuais para rexistrar a voz.	- Actividade 5 da «Literatura».
LGB2.8.1. Elabora esquemas sinxelos para ordenar as ideas e estruturar o texto.	- Actividades do «Obradoiro».
LGB2.8.2. Adecúa as súas producións ao rexistro formal e educativo.	- Actividade 12 do «Comentario da lectura». - Actividade 10 do apartado «Aplica o que sabes».
LGB2.8.6. Usa técnicas de tratamento textual coas TIC: procesadores de texto, programas de presentación, dicionarios electrónicos e correctores.	- Actividade 5 da «Literatura». - Actividade 10 do apartado «Aplica o que sabes».
LGB2.8.7. Complementa as producións con elementos textuais e paratextuais: ilustracións e gráficos.	- Actividade 5 da «Literatura». - Actividade 10 do apartado «Aplica o que sabes».
LGB2.11.1. Produce, en formato papel ou dixital, textos de carácter educativo: cuestionarios, resumos, informes de tarefas, descrições e explicacións sobre contidos das materias curriculares.	- Actividades do «Obradoiro».
LGB2.12.2. Sintetiza e resume narracións e descrições sen parafrasear o texto resumido.	- Actividade 7 do «Comentario da lectura». - Actividades do «Obradoiro».
LGB2.13.1. Usa técnicas de tratamento textual coas TIC: procesadores de texto, programas de presentación, dicionarios electrónicos, e correctores para textualizar e revisar e mellorar os escritos.	- Actividade 5 da «Literatura». - Actividade 10 do «Aplica o que sabes».
LGB3.1.1. Utiliza un vocabulario amplo e preciso para expresarse con claridade nun rexistro axeitado á situación comunicativa.	- Actividades do «Vocabulario».
LGB3.3.1. Obtén, de xeito autónomo, información lingüística de todo tipo en dicionarios, en diferentes soportes, e noutras obras de consulta.	- Actividades 1, 2 e 5 do «Vocabulario».
LGB3.5.1. Aplica correctamente as normas ortográficas e morfolóxicas da lingua galega.	- Actividades de «Gramática» e «Ortografía». - Actividade 6 do apartado «Aplica o que sabes».

LGB3.5.2. Aplica estratexias para a corrección lingüística, gramatical e ortográfica dos textos.	- Actividades de «Gramática» e «Ortografía». - Actividade 6 do apartado «Aplica o que sabes».
LGB3.7.1. Coñece e utiliza adecuadamente substantivos e formas verbais na comprensión e produción de textos orais e escritos.	- Actividades da «Gramática». - Actividade 6 do apartado «Aplica o que sabes».
LGB4.1.1. Valora a lingua como instrumento co cal se constrúen todos os saberes e como medio de relación interpersonal e de sinal de identidade dun pobo a través da identificación de elementos lingüísticos de noso en diferentes contextos.	- Actividades do apartado «Lingua e sociedade».
LGB4.2.2. Coñece e valora os topónimos galegos.	- Actividade 5 do apartado «Aplica o que sabes».
LGB4.3.1. Coñece as principais iniciativas normalizadoras no ámbito educativo.	- Actividades do apartado «Lingua e sociedade».
LGB4.3.2. Analiza a súa propia práctica lingüística e valora a importancia de contribuír individual e socialmente á normalización da lingua galega.	- Actividades do apartado «Lingua e sociedade».
LGB4.6.3. Recoñece os trazos da variedade estándar da lingua galega e valóraa como variante unificadora.	- Actividade do apartado «Lingua e sociedade».
LGLB5.1.1. Le con regularidade obras literarias e desenvolve criterio lector; expón unha opinión persoal sobre a lectura dunha obra axeitada á idade e relaciona o seu sentido coa propia experiencia e outros coñecementos adquiridos.	- Actividades do «Comentario da lectura» e da «Literatura».
LGLB5.2.1. Le expresiva e comprensivamente e fai audicións de poemas recitados ou cantados, determina o tema principal, a estrutura xeral e pon de relevo os principais recursos estilísticos.	- Actividades da «Literatura».
LGLB5.3.1. Le expresiva e comprensivamente textos narrativos breves, localiza e describe os elementos estruturais e formais máis salientables: punto de vista, tempo, espazo e personaxes principais.	- Lectura da unidade e actividades do «Comentario».

5. COMPETENCIAS: DESCRITORES E DESEMPEÑOS

Competencia	Descritor	Desempeño
<i>Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía</i>	Interactuar co contorno natural de maneira respectuosa.	Valora a riqueza do noso patrimonio natural e toma conciencia da importancia de protexelo e conservalo.
	Respectar e preservar a vida dos seres vivos do noso contorno.	Respecta os seres vivos e o seu hábitat.
	Tomar conciencia dos cambios producidos polo ser humano no contorno natural e as repercusións para a vida futura.	É consciente de que as persoas, coas súas accións, poden producir cambios no medio natural e prexudicalo.
<i>Comunicación lingüística</i>	Comprender o sentido dos textos orais e escritos.	Desenvolve a través dos distintos tipos de textos a capacidade de delimitar información recibida do contorno.
	Captar o sentido das expresións orais: ordes, explicacións, indicacións, relatos...	Comprende os textos orais.
	Gozar coa lectura.	Le a lectura inicial e os distintos textos sobre os que se traballan os conceptos da unidade.
	Expresar oralmente, de maneira ordenada e clara, calquera tipo de información.	Responde preguntas de comprensión sobre textos que se escoitaron.
	Utilizar o coñecemento das estruturas lingüísticas, normas ortográficas e gramaticais para elaborar textos escritos e orais.	Exprésase oralmente con coherencia e corrección e selecciona o vocabulario preciso. Coida a corrección ortográfica e gramatical nos seus escritos.
	Respectar as normas de comunicación en calquera contexto: quenda de palabra, escoita atenta ao interlocutor...	Respecta as normas de comunicación, especialmente nos debates.
	Manexar elementos de comunicación non verbal, ou en diferentes rexistros, nas diversas situacións comunicativas.	Emprega elementos de comunicación non verbal nas diferentes situacións comunicativas.
	Entender o contexto sociocultural da lingua, así como a súa historia para un mellor uso da mesma.	Comprende a situación sociolingüística actual do galego.

	Utilizar os coñecementos sobre a lingua para buscar información e ler textos en calquera situación.	Aplica os seus coñecementos sobre a lingua para localizar información.
<i>Competencia dixital</i>	Empregar distintas fontes para a busca de información.	Busca información en dicionarios e na Rede.
	Seleccionar o uso das fontes segundo a súa fiabilidade.	É consciente de que non todas as fontes son fiables.
	Elaborar e publicitar información propia derivada de información obtida a través de medios tecnolóxicos.	Crea presentacións empregando diferentes aplicacións a partir dos coñecementos adquiridos na Rede.
	Manexar ferramentas dixitais para a construción de coñecemento.	Utiliza os recursos de audio que achega o libro para mellorar a comprensión e a expresión oral.
	Actualizar o uso das novas tecnoloxías para mellorar o traballo e facilitar a vida diaria.	Emprega as aplicacións máis recentes.
	Aplicar criterios éticos no uso das tecnoloxías.	Aplica criterios éticos no uso das tecnoloxías.
<i>Conciencia e expresións culturais</i>	Mostrar respecto cara ás obras máis importantes do patrimonio cultural a nivel mundial.	Valora o texto literario como expresión da nosa cultura, así como os autores que contribuíron ao seu desenvolvemento.
	Apreciar os valores culturais do patrimonio natural e da evolución do pensamento científico.	Valora e respecta o patrimonio natural.
	Apreciar a beleza das expresións artísticas e no cotián.	Aprecia a composición de textos como expresión artística.
	Elaborar traballos e presentacións con sentido estético.	Presenta traballos con sentido estético.
<i>Competencias sociais e cívicas</i>	Coñecer e aplicar dereitos e deberes da convivencia cidadá no contexto da escola.	Respecta os demais compañeiros e compañeiras e as normas de convivencia da escola.
	Desenvolver capacidade de diálogo cos demais en situacións de convivencia e traballo para a resolución de conflitos.	Mantén unha actitude dialogante cando xorden conflitos.
	Mostrar dispoñibilidade para a participación activa en ámbitos de participación establecidos.	Participa activamente nos exercicios grupais propostos.

	Recoñecer riqueza na diversidade de opinións e ideas.	É consciente da riqueza que supón a existencia de diferentes opinións.
	Aprender a comportarse desde o coñecemento dos distintos valores.	Coñece e aplica os distintos valores no seu comportamento.
	Concibir unha escala de valores propia e actuar conforme a ela.	Posúe unha escala de valores e actúa conforme a ela.
<i>Sentido de iniciativa e espírito emprendedor</i>	Optimizar recursos persoais apoiándose nas fortalezas propias.	Avanza na aprendizaxe con motivación e esforzo.
	Asumir as responsabilidades encomendadas e dar conta delas.	Asume as responsabilidades encomendadas nos traballos de grupo.
	Ser constante no traballo superando as dificultades.	É constante no traballo.
	Dirimir a necesidade de axuda en función da dificultade da tarefa.	Pide axuda para resolver unha tarefa cando a necesita.
	Xestionar o traballo de grupo coordinando tarefas e tempos.	Xestiona o traballo de grupo.
	Contaxiar entusiasmo pola tarefa e confianza nas posibilidades de alcanzar obxectivos.	Entusiásmase coas tarefas propostas e transmítello ao grupo de traballo.
	Priorizar a consecución de obxectivos grupais a intereses persoais.	Prioriza os obxectivos grupais fronte aos persoais, nos traballos de grupo.
	Xerar novas e diverxentes posibilidades desde o coñecementos previos do tema.	Crea novas posibilidades a partir dos seus coñecementos previos.
	Encontrar posibilidades no ámbito que outros non aprecian.	Atopa posibilidades ou liñas de traballo que outros non aprecian.
	Actuar con responsabilidade social e sentido ético no traballo.	Actúa con responsabilidade social e sentido ético.
<i>Aprender a aprender</i>	Identificar potencialidades persoais como aprendiz: estilos de aprendizaxe, intelixencias múltiples, funcións executivas...	É consciente das súas potencialidades como aprendiz.
	Desenvolver as distintas intelixencias múltiples.	Desenvolve as intelixencias múltiples por medio das diferentes actividades propostas.
	Xestionar os recursos e as motivacións persoais en favor da aprendizaxe.	Xestiona os recursos e as motivacións persoais en favor da aprendizaxe.
	Xerar estratexias para aprender en distintos contextos de aprendizaxe.	Asume a existencia de diferentes maneiras de aprender e xera diferentes

		extratexias.
	Aplicar estratexias para a mellora do pensamento creativo, crítico, emocional, interdependente...	Pon en práctica diferentes estratexias para a mellora do pensamento creativo, crítico, emocional, interdependente...
	Desenvolver estratexias que favorezan a comprensión rigorosa dos contidos.	Fai resumos e esquemas para unha mellor comprensión dos contidos.
	Planificar os recursos necesarios e os pasos a realizar no proceso de aprendizaxe.	Planifica os recursos necesarios e os pasos a seguir para levar a cabo unha tarefa.
	Seguir os pasos establecidos e tomar decisións sobre os pasos seguintes en función dos resultados intermedios.	Segue os pasos indicados para a elaboración dun traballo ou proxecto.
	Avaliar a consecución de obxectivos de aprendizaxe.	Comproba o que aprendeu mediante a realización de actividades que traballan, de maneira xeral, os contidos vistos na unidade.

6. TAREFAS

Libro do alumnado (LA) / Tratamento da diversidade (TD) / Lecturas complementarias (LC) / Recursos dixitais (RD)

Tarefa 1: Observamos a imaxe da dobre páxina inicial e escoitamos o texto «Camiño dos Faros».

- Comentamos en gran grupo a fotografía, coas achegas de todos os alumnos e alumnas: vivencias, opinións, curiosidades...
- Escoitamos o texto e aclaramos posibles dúbidas.
- Respondemos as preguntas do recadro «Escoita ou le e contesta».
- Consultamos a web *Camiño dos Faros* e marcamos nun mapa os principais puntos de interese desta ruta.

Tarefa 2: Lemos e escoitamos o texto da lectura («A baía de Vigo») e aclaramos posibles dúbidas de comprensión.

- Observamos o título e as ilustracións e analizamos as nosas ideas previas.
- Realizamos as diferentes actividades do comentario (comprensión, expresión oral, análise e expresión escrita).
- Lemos o texto das LC e realizamos as actividades propostas.

Tarefa 3: Coñecemos o léxico referido aos medios de transporte.

- Realizamos as actividades do apartado «Vocabulario».
- Realizamos a actividade interactiva dos RD.

Tarefa 4: Estudamos a conxugación dos verbos regulares e dos irregulares.

- Lemos atentamente a información teórica que achega o LA.
- Consultamos no Apéndice a conxugación dos verbos.
- Realizamos as actividades do LA e do TD.
- Realizamos as actividades de repaso incluídas no documento das RD.

Tarefa 5: Coñecemos e aplicamos as regras de uso do *b* e do *v*.

- Lemos atentamente a información teórica que achega o LA.
- Realizamos as actividades do LA.
- Realizamos as actividades do TD e dos RD.

Tarefa 6: Distinguimos os procesos de normalización e normativización da lingua.

- Lemos atentamente a información teórica que achega o LA.
- Coñecemos diferentes campañas de promoción do galego e reflexionamos sobre as ideas que expoñen e sobre a presenza da lingua en diferentes ámbitos.

Tarefa 7: Identificamos as principais características da poesía lírica.

- Lemos atentamente a información teórica do LA.
- Realizamos as actividades do LA.

Tarefa 8: Coñecemos as principais diferenzas entre a lírica tradicional e a lírica culta.

- Lemos atentamente a información teórica do LA.
- Lemos os diferentes textos e contestamos as preguntas que se formulan.

Tarefa 9: Coñecemos e aplicamos a técnica de elaboración dos resumos.

- Lemos atentamente a información teórica contida no «Obradoiro».
- Facemos o resumo do texto proposto seguindo as pautas dadas.

Tarefa 10: Avaliamos o aprendido.

- Aplicamos o estudado na unidade mediante as actividades que propón o LA acerca dun texto.
- Realizamos unha presentación sobre os diferentes camiños empregando as novas tecnoloxías.
- Realizamos o test de autoavaliación incluído nos RD.

7. ESTRATEXIAS METODOLÓXICAS

No desenvolvemento das tarefas empregaranse diversas estratexias metodolóxicas:

- Desenvolvemento de actividades que permitan anticipar as ideas previas que os alumnos e as alumnas teñen en torno aos distintos contidos que imos traballar (observación dunha fotografía, coloquio sobre coñecementos previos...).
- Audición do texto sobre o Camiño dos Faros e a lectura inicial, co obxectivo de mellorar a comprensión oral.
- Fomento das técnicas de estudo relacionadas coa síntese e a organización da información (elaboración de resumos).
- Exposición do profesor ou profesora utilizando diferentes soportes, explicando detalladamente o significado daqueles conceptos máis complexos e novidosos.
- Fomento do uso das TIC para resolver actividades, ampliar ou complementar a información do libro, etc. e tamén para a presentación e o enriquecemento visual dos traballos a través de diferentes aplicacións.
- Fomento do clima adecuado que favoreza o traballo reflexivo individual.
- Actividades de reflexión e debate sobre a situación sociolingüística do galego.
- Observación e análise de diferentes mapas sobre rutas de sendeirismo (especialmente as referidas ao Camiño de Santiago).
- Potenciación dunha actitude crítica e reflexiva mediante a realización de debates e coloquios.
- Fomento da habilidade investigadora a través da realización dun traballo sobre as diferentes rutas do Camiño de Santiago.
- Traballos en grupo e das habilidades de cooperación e respecto.
- Proposta de lectura trimestral, escollendo entre os títulos que recolle o plan lector.

- Potenciación da autoavaliación co obxecto de recoñecer as potencias de cada un e de reforzar aqueles aspectos que sexa preciso traballar máis.

8. RECURSOS

Os seguintes materiais de apoio poden reforzar e ampliar o estudo dos contidos da área de Lingua galega e Literatura:

- Textos locutados: o da dobre páxina inicial e o da lectura.
- Fichas de traballo para o tratamento da diversidade, lecturas complementarias para traballar a comprensión lectora, material para o desenvolvemento das competencias, plan lector.
- Cadernos complementarios de ortografía, léxico, morfosintaxe e expresión escrita.

Recursos dixitais

- Libro dixital: os alumnos e alumnas poderán reforzar ou ampliar os contidos estudados utilizando os recursos dixitais dispoñibles.
- Ligazóns:
 - <http://anayaeducacion.es>
 - <http://www.anayaeducacion.es/usuario/auladigital.php>
 - páxinas web que se suxiren no libro do alumno e na PD.

9. FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN

- Rexistro de avaliación (no anexo de avaliación).
- Proba de avaliación inicial (no xerador de probas escritas de avaliación).
- Proba de avaliación da unidade (no xerador de probas escritas de avaliación).
- Outros recursos: rúbrica, diana, etc. (no anexo de avaliación).

10. MEDIDAS PARA A INCLUSIÓN E A ATENCIÓN Á DIVERSIDADE

- Que dificultades e potencialidades prevexo no grupo durante o desenvolvemento da unidade?
- Como vou minimizar as dificultades?
- Que necesidades individuais prevexo no desenvolvemento da unidade?

- Que recursos e estratexias manexarei para atender as necesidades individuais?

11. AUTOAVALIACIÓN DO PROFESORADO

- Que porcentaxe de alumnos e alumnas alcanzaron os obxectivos de aprendizaxe da unidade?
- Que é o que mellor funcionou nesta unidade?
- Que cambiaría no desenvolvemento da unidade o próximo curso? Por que?

Unidade 8

1. Presentación da unidade
2. Obxectivos didácticos
3. Contidos da unidade/Criterios de avaliación/Estándares de aprendizaxe avaliáveis/Competencias clave
4. Selección de evidencias para o portfolio
5. Competencias clave: descritores e desempeños
6. Tarefas
7. Estratexias metodolóxicas
8. Recursos
9. Ferramentas de avaliación
10. Medidas para a inclusión e atención á diversidade
11. Autoavaliación do profesorado

1. PRESENTACIÓN DA UNIDADE

Título

Oleiros de Gundivós

Descrición da unidade

Esta unidade comeza cunha dobre páxina sobre a olería de Gundivós, unha das mostras máis representativas da artesanía galega. A fotografía vai acompañada dun texto locutado e preguntas relacionadas con el, para traballar a oralidade de xeito cooperativo.

Nesta ocasión, o texto de lectura da unidade é un poema de Celso Emilio Ferreiro extraído do poemario *O soño sulagado*, que fala dos medos propios da infancia; a partir desta lectura, propóñense diferentes actividades no «Comentario da lectura» e, no vocabulario, trabállase sobre o léxico relacionado cos seres míticos que moitas veces protagonizan os medos dos nenos e as nenas. No apartado de «Gramática» clasifícanse as oracións desde diferentes ópticas: segundo a actitude do falante, segundo o predicado e segundo a voz verbal. Pola súa banda, a «Ortografía» céntrase no uso do *h*, facendo fincapé naquelas palabras que presentan unha grafía diferente con respecto ao castelán.

A páxina de contidos sociolingüísticos («Lingua e sociedade») está dedicada aos préstamos lingüísticos, tendo en conta tanto a lingua de orixe como os diferentes procedementos de entrada. Por outra parte, o apartado de «Literatura» continúa co estudo da lírica e céntrase na análise dos elementos propios da versificación (métrica, distribución dos acentos e rima) e nas características dos diferentes tipos de estrofa e de poema.

Os contidos organízanse en diferentes seccións, de acordo coa seguinte estrutura:

- **Análise de textos:** LECTURA e COMENTARIO de «O medo» (Celso Emilio Ferreiro: *O soño sulagado*).
- **Lingua:** VOCABULARIO: Os seres míticos. GRAMÁTICA: A oración. ORTOGRAFÍA: O uso do *h*. LINGUA E SOCIEDADE: Os préstamos. OBRADOIRO: A colaxe.
- **Literatura:** As formas poéticas.

O «Obradoiro» pretende desenvolver a capacidade creativa e artística do alumnado mediante a elaboración de colaxes e a posterior creación dunha exposición na aula. Por último, o apartado «Aplica o que sabes» ofrece diferentes actividades arredor dun texto co fin de repasar os coñecementos adquiridos ao longo da unidade. En conxunto, preténdese que adquiran os seguintes coñecementos:

- Como se fai un comentario de texto, seguindo unhas pautas dadas.
- Que palabras conforman o campo semántico dos seres míticos.
- Como se clasifican os diferentes tipos de oración.
- Cales son as normas de uso do *h*.
- Que son os préstamos e cales son os procedementos de entrada na lingua.
- Cales son os elementos propios da versificación.
- Cales son os principais tipos de estrofa e de poema.
- En que consisten as colaxes.

Temporalización:

Marzo:

2. OBXECTIVOS DIDÁCTICOS

- Ler, comprender e analizar un texto poético.
- Recoñecer, explicar e usar un léxico amplo relacionado cos seres míticos.
- Clasificar as oracións segundo diferentes criterios (a actitude do falante, o predicado e a voz verbal).
- Coñecer e aplicar as normas de uso do *h*.
- Identificar os préstamos e os procedementos de entrada das palabras na lingua.
- Distinguir os elementos propios da versificación (a métrica, a distribución dos acentos e a rima).
- Identificar algúns tipos de estrofa e de poema.
- Coñecer e aplicar a técnica de elaboración de colaxes.

3. CONTIDOS DA UNIDADE - CRITERIOS DE AVALIACIÓN - ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES - COMPETENCIAS CLAVE

Competencias clave (CC): comunicación lingüística (CCL), competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía (CMCT), competencia dixital (CD), aprender a aprender (CAA), competencias sociais e cívicas (CSC), sentido de iniciativa e espírito emprendedor (CSIEE) e conciencia e expresións culturais (CCEC).

Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliáveis	CC
B1.1. Comprensión, interpretación e resumo de novas de actualidade e de informacións de crónicas, reportaxes e documentais procedentes dos medios de comunicación audiovisual.	B1.1. Comprender e interpretar a intención comunicativa, o tema, as ideas principais e os datos relevantes de diferentes textos orais dos medios de comunicación (crónicas, reportaxes e documentais) e elaborar esquemas e resumos.	LGB1.1.1. Comprende o sentido global e identifica a intención comunicativa de textos orais de carácter informativo propios dos medios de comunicación audiovisual (reportaxes, crónicas e documentais).	CCL, CAA
B1.2. Comprensión, interpretación e valoración de textos orais utilizados no ámbito social e educativo.	B1.2. Extraer a intención comunicativa, o tema, as ideas principais e os datos relevantes de diferentes textos orais dos ámbitos social e educativo.	LGB1.2.1. Recoñece, xunto ao propósito e a idea xeral, os feitos e datos relevantes en textos orais do ámbito social e educativo.	CCL, CAA
B1.5. Valoración das producións orais emitidas cunha fonética e prosodia correcta e cunha actitude crítica ante os prexuízos que se poidan asociar a ela.	B1.5. Valorar as producións emitidas cunha fonética e prosodia correcta e amosar unha actitude crítica ante os prexuízos que se poidan asociar a ela.	LGB1.5.1. Aprecia a emisión dunha pronuncia e prosodia correcta, recoñece os erros nas producións orais propias e alleas e propón solucións para melloralas.	CCL, CAA
		LGB1.5.2. Comprende, interpreta e rexeita os prexuízos que se poidan asociar á pronuncia galega.	CAA
		LGB1.5.3. Asume, se a posúe, a variante dialectal propia e utilízaa na súa práctica habitual.	CCL, CCEC
B1.6. Producción de discursos orais, en intervencións espontáneas, adecuados á situación e á intención comunicativa desexada, con coherencia, cohesión e	B1.6. Producir textos orais, en intervencións espontáneas, adecuadas á situación e á intención comunicativa desexada, con coherencia, cohesión	LGB1.6.1. Produce textos orais, en intervencións espontáneas, adecuadas á situación e á intención comunicativa desexada, con coherencia, cohesión	CCL, CSC

corrección.	e corrección.	e corrección.	
		LGB1.6.2. Participa con fluidez nas intervencións orais espontáneas respectando as regras morfosintácticas desta lingua, en especial a colocación do pronome átono, así como a fonética galega (pronuncia das sete vogais, <i>n</i> velar e fonema fricativo palatal xordo).	CCL
		LGB1.6.3. Emprega nas intervencións orais espontáneas expresións propias do galego (fraseoloxía adecuada).	CCL
		LGB1.6.4. Emprega nas intervencións orais espontáneas un léxico rico e variado.	CCL
B1.7. Coñecemento e aplicación, con axuda das TIC, de técnicas e estratexias para a produción de textos orais sobre temas de actualidade.	B1.7. Coñecer e aplicar, con axuda das TIC, técnicas e estratexias para realizar exposicións orais planificadas.	LGB1.7.1. Consulta os medios de información dixitais para seleccionar contidos relevantes e incorporalos ás súas producións.	CD, CAA, CSIEE
		LGB1.7.2. Emprega as TIC para facer as súas presentacións máis claras e atractivas visualmente.	CD, CCL, CSC
B1.8. Participación activa en situacións propias do ámbito educativo e de interese para o alumnado que xeren intercambio de opinión.	B1.8. Participar activamente en situacións propias do ámbito educativo e de interese para o alumnado que xeren intercambio de opinión.	LGB1.8.3. Expresa e compara con compañeiras/os a súa opinión sobre unha obra de lectura.	CSC, CAA
B1.9. Coñecemento, uso e aplicación de técnicas e estratexias necesarias para falar en público: planificación do discurso nas prácticas orais formais e informais	B1.9. Aplicar técnicas e estratexias para falar en público, en situacións formais ou informais, de forma individual ou en grupo.	LGB1.9.1. Elabora guións para organizar os contidos de exposicións formais ou informais breves.	CAA
		LGB1.9.2. Fai uso dos aspectos prosódicos da linguaxe non verbal (a presentación, a posta en escena, os xestos e a mirada), manifesta	CCL, CSC, CSIEE

		autocontrol das emocións ao falar en público e diríxese ao auditorio con autoconfianza e seguridade.	
		LGB1.9.3. Incorpora progresivamente palabras propias do nivel formal nas prácticas orais da lingua.	CCL, CSC
		LGB1.9.4. Adecúa a súa pronuncia á finalidade da práctica oral.	CCL, CAA
B1.10. Construción de discursos adecuados a distintos rexistros, coherentes e ben organizados sobre temas de interese persoal ou social da vida cotiá e educativo.	B1.10. Producir discursos breves e comprensibles, nun rexistro neutro, informal ou máis culto, sobre temas da vida cotiá ou educativa.	LGB1.10.1. Participa en conversas informais nas que intercambia información e expresa a súa opinión, fai invitacións e ofrecementos e pide e dá indicacións ou instrucións sinxelas.	CCL, CSC, CSIEE, CCEC
B2.1. Coñecemento e uso de técnicas de análise do contido e de estratexias de lectura comprensiva: esquemas, resumos, etc.	B2.1. Aplicar os coñecementos sobre a lingua e as normas do uso lingüístico para resolver problemas de comprensión.	LGB2.1.1. Analiza e sintetiza o contido dun texto en resumos e esquemas que estruturan visualmente as ideas.	CCL, CAA
		LGB2.1.2. Busca o significado do léxico descoñecido a partir do contexto, analiza a forma das palabras ou usa dicionarios para contextualizar as acepcións.	CCL, AAA
		LGB2.1.4. Relaciona a información explícita e implícita dun escrito en función do contexto.	CLL

		LGB2.1.5. Compila información para comprender e ampliar o coñecemento das mensaxes: busca bibliografía; consulta libros, revistas, xornais; utiliza recursos audiovisuais e buscadores de internet.	CCL, CAA
		LGB2.1.6. Contrasta os contidos dos textos analizados cos coñecementos propios, antes e despois da lectura.	CCL, CAA
B2.2. Comprensión e interpretación de textos propios da vida cotiá e das relacións sociais en ámbitos próximos aos intereses do alumnado: diarios, cartas persoais, avisos e solicitudes.	B2.2. Comprender e interpretar textos propios da vida cotiá e das relacións sociais: diarios, cartas persoais, avisos e solicitudes.	LGB2.2.3. Comprende e interpreta normas de convivencia, regras de xogos, correspondencia escolar.	CCL, CSC
B2.4. Comprensión e interpretación, en formato papel ou dixital, de textos propios da vida educativa, especialmente, os instrutivos e expositivos: webs educativas, dicionarios, glosarios e enciclopedias.	B2.4. Comprender e interpretar en formato papel ou dixital, textos propios da vida educativa, especialmente, os instrutivos e expositivos: webs educativas, dicionarios, glosarios e enciclopedias.	LGB2.4.2. Identifica as características específicas de todo tipo de textos nos que se expoñan feitos e se expliquen ideas e conceptos das distintas materias curriculares.	CCL
B2.5. Uso, progresivamente autónomo, das bibliotecas e das TIC para seleccionar información.	B2.5. Seleccionar a información que se obtén nas bibliotecas, nas TIC e outras fontes e integrar os coñecementos adquiridos non proceso de aprendizaxe continua.	LGB2.5.1. Utiliza, de forma progresivamente autónoma, diversas fontes de información e integra os coñecementos adquiridos nos seus discursos orais e escritos.	CCL, CAA
		LGB2.5.2. Coñece e utiliza habitualmente dicionarios impresos ou en versión dixital.	CCL, CD, CAA
B2.6. Actitude reflexiva e crítica ante a lectura para identificar usos lingüísticos discriminatorios, manifestar posturas de acordo e	B2.6. Amosar unha actitude reflexiva e crítica ante a lectura que permita identificar usos lingüísticos	LGB2.6.1. Detecta mensaxes que transmiten prexuízos e evita usos lingüísticos discriminatorios.	CCL, CSC

desacordo e expor razoadamente as ideas respectando as ideas dos demais.	discriminatorios e manifestar posturas de acordo ou desacordo e respecto ás mensaxes expresadas.	LGB2.6.3. Respecta as opinións dos demais.	CCL, CSC
B2.7. Lectura en voz alta con dicción, entoación e ritmo adecuados á situación comunicativa e á súa función, con posibilidade de usar recursos audiovisuais para o rexistro de voz.	B2.7. Ler en voz alta con dicción, entoación e ritmo adecuados á situación comunicativa e á súa función.	LGB2.7.1. Le en voz alta con dicción, entoación e ritmo adecuados (interpreta os signos de puntuación) á situación comunicativa e á función da mensaxe.	CCL
B2.8. Planificación e revisión do escrito en función da situación comunicativa (tema, fins e destinatarios) para elaborar producións con adecuación, coherencia, cohesión e corrección nas relacións internas e externas dos contidos do texto.	B2.8. Usar procedementos de planificación e revisión para conseguir a adecuación, coherencia, cohesión e corrección dos contidos nas relacións internas e externas do texto.	LGB2.8.2. Adecúa as súas producións ao rexistro formal e educativo.	CCL
		LGB2.8.6. Usa técnicas de tratamento textual coas TIC: procesadores de texto, programas de presentación, dicionarios electrónicos e correctores.	CCL, CD
		LGB2.8.7. Complementa as producións con elementos textuais e paratextuais: ilustracións e gráficos.	CCL, CD
B2.11. Producción, en formato papel ou dixital, de textos de carácter educativo: cuestionarios, resumos, informes de tarefas, descrições e explicacións sobre contidos das materias curriculares.	B2.11. Producir, en formato papel ou dixital, textos de carácter educativo: cuestionarios, resumos, informes de tarefas, descrições e explicacións sobre contidos das materias curriculares.	LGB2.11.1. Produce, en formato papel ou dixital, textos de carácter educativo: cuestionarios, resumos, informes de tarefas, descrições e explicacións sobre contidos das materias curriculares.	CCL, CD
B2.12. Producción e síntese, en formato papel ou dixital, de textos de distinta tipoloxía, fundamentalmente, narrativos e descritivos.	B2.12. Producir e sintetizar, en formato papel ou dixital, textos de distinta tipoloxía, fundamentalmente, narracións e descrições.	LGB2.12.2. Sintetiza e resume narracións e descrições sen parafrasear o texto resumido.	CCL
B2.13. Uso das TIC (procesadores de texto e correctores ortográficos) tanto para a textualización, como para a revisión e mellora do escrito.	B2.13. Usar as TIC para textualizar, revisar e mellorar os escritos: procesadores de texto, programas de presentación e dicionarios electrónicos.	LGB2.13.1. Usa técnicas de tratamento textual coas TIC: procesadores de texto, programas de presentación, dicionarios electrónicos, e correctores para textualizar e revisar e mellorar os escritos.	CCL, CD

B3.1. Recoñecemento, explicación e uso de léxico suficientemente amplo e preciso, con incorporación de fraseoloxía e de vocabulario temático a partir de campos léxicos traballados na aula.	B3.1. Recoñecer, explicar e usar léxico amplo e preciso coa presenza da fraseoloxía e vocabulario traballado na aula.	LGB3.1.1. Utiliza un vocabulario amplo e preciso para expresarse con claridade nun rexistro axeitado á situación comunicativa.	CCL, CCC
B3.3. Uso eficaz dos dicionarios e doutras fontes de consulta en calquera soporte, especialmente sobre flexión, relación semántica e normativa.	B3.3. Usar eficazmente os dicionarios ou calquera outra fonte de consulta, en papel ou en soporte electrónico, para resolver dúbidas e para progresar na aprendizaxe autónoma.	LGB3.3.1. Obtén, de xeito autónomo, información lingüística de todo tipo en dicionarios, en diferentes soportes, e noutras obras de consulta.	CCL, CAA
B3.5. Aplicación e valoración das normas ortográficas e morfolóxicas da lingua galega.	B3.5. Aplicar e valorar as normas ortográficas e morfolóxicas da lingua galega.	LGB3.5.1. Aplica correctamente as normas ortográficas e morfolóxicas da lingua galega.	CCL
		LGB3.5.2. Aplica estratexias para a corrección lingüística, gramatical e ortográfica dos textos.	CCL
B3.7. Recoñecemento da estrutura de substantivos e verbos e da súa caracterización morfolóxica para a mellora da comprensión e produción textuais.	B3.7. Recoñecer a estrutura de substantivos e verbos e da súa caracterización morfolóxica para mellorar a comprensión e produción textuais.	LGB3.7.2. Exprésase, con estilo propio, utilizando os recursos da lingua con flexibilidade e creatividade.	CCL, CAA
B3.9. Coñecemento dos compoñentes sintácticos no nivel da frase para elaborar enunciados, orais e escritos, cun estilo cohesionado e correcto.	B3.9. Coñecer os compoñentes sintácticos para elaborar enunciados, orais e escritos, cun estilo cohesionado e correcto.	LG3.9.1. Completa, transforma e elabora enunciados de maneira axeitada e correcta atendendo aos compoñentes sintácticos.	CCL
B3.12. Identificación e progresiva utilización dos coñecementos sobre as linguas para desenvolver unha competencia comunicativa integrada.	B3.12. Reflexionar sobre o sistema e as normas de uso das linguas, mediante a comparación e transformación de textos, enunciados e palabras, e utilizar estes coñecementos para solucionar problemas de comprensión e para a produción de textos.	LGB3.12.1. Utiliza os coñecementos lingüísticos de ámbito contextual, textual, oracional e da palabra, desenvolvidos no curso nunha das linguas, para mellorar a comprensión e produción dos textos traballados en calquera das outras.	CCL, CAA

<p>B5.1. Lectura, con regularidade, de obras literarias e desenvolvemento dun criterio lector; emisión dunha opinión persoal sobre a lectura dunha obra axeitada á idade, relación do seu sentido coa propia experiencia e outros coñecementos adquiridos e valoración do uso dos elementos propios de cada xénero literario, o punto de vista empregado e o uso estético da linguaxe.</p>	<p>B5.1. Ler con regularidade obras literarias e desenvolver criterio lector; expor unha opinión persoal sobre a lectura dunha obra axeitada á idade, relacionar o seu sentido coa propia experiencia e outros coñecementos adquiridos e valorar o uso dos elementos propios de cada xénero literario, o punto de vista empregado e o uso estético da linguaxe.</p>	<p>LGLB5.1.1. Le con regularidade obras literarias e desenvolve criterio lector; expón unha opinión persoal sobre a lectura dunha obra axeitada á idade e relaciona o seu sentido coa propia experiencia e outros coñecementos adquiridos.</p>	<p>CCL</p>
<p>B5.2. Lectura expresiva e comprensiva e audición de poemas recitados ou cantados; determinación do tema principal, a estrutura xeral e os principais recursos estilísticos.</p>	<p>B5.2. Ler expresiva e comprensivamente e facer audicións de poemas recitados ou cantados, determinar o tema principal, a estrutura xeral e pór de relevo os principais recursos estilísticos.</p>	<p>LGLB5.2.1. Le expresiva e comprensivamente e fai audicións de poemas recitados ou cantados, determina o tema principal, a estrutura xeral e pon de relevo os principais recursos estilísticos.</p>	<p>CCL</p>
<p>B5.3. Lectura expresiva e comprensiva de textos narrativos breves e localización e descrición dos elementos estruturais e formais máis salientables: punto de vista, tempo, espazo e personaxes principais.</p>	<p>B5.3. Ler expresiva e comprensivamente textos narrativos breves, localizando e describindo os elementos estruturais e formais máis salientables: punto de vista, tempo, espazo e personaxes principais.</p>	<p>LGLB5.3.1. Le expresiva e comprensivamente textos narrativos breves, localiza e describe os elementos estruturais e formais máis salientables: punto de vista, tempo, espazo e personaxes principais.</p>	<p>CCL</p>
<p>B5.5. Comparación de textos pertencentes a diferentes xéneros e subxéneros, sinalando as coincidencias e diferenzas, tanto estruturais coma formais.</p>	<p>B5.5. Comparar textos pertencentes a diferentes xéneros e subxéneros, sinalando as coincidencias e diferenzas, tanto estruturais coma formais.</p>	<p>LGLB5.5.2. Compara textos pertencentes ao mesmo xénero pero a diferentes subxéneros, sinalando as coincidencias e diferenzas, tanto estruturais coma formais.</p>	<p>CCL</p>
<p>B5.7. Producción de textos de intención estética servíndose dos coñecementos literarios adquiridos e dos recursos retóricos traballados na aula.</p>	<p>B5.7. Escribir textos de intención estética servíndose dos coñecementos literarios adquiridos e dos recursos retóricos traballados na aula.</p>	<p>LGLB5.7.1. Escribe textos de intención estética servíndose dos coñecementos literarios adquiridos e dos recursos retóricos traballados na aula.</p>	<p>CCL, CCEC</p>

4. SELECCIÓN DE EVIDENCIAS PARA O PORTFOLIO

Estándares de aprendizaxe avaliados	Selección de evidencias para o portfolio
LGB1.1.1. Comprende o sentido global e identifica a intención comunicativa de textos orais de carácter informativo propios dos medios de comunicación audiovisual (reportaxes, crónicas e documentais).	- Actividade do apartado «Podes coñecer?».
LGB1.2.1. Recoñece, xunto ao propósito e a idea xeral, os feitos e datos relevantes en textos orais do ámbito social e educativo.	- escoita atenta do texto que abre a unidade e mais da lectura inicial. - Actividades do recadro «Escoita ou le e contesta».
LGB1.5.1. Aprecia a emisión dunha pronuncia e prosodia correcta, recoñece os erros nas producións orais propias e alleas e propón solucións para melloralas.	- escoita atenta do texto que abre a unidade e mais da lectura inicial. - Actividades do recadro «Escoita ou le e contesta». - Actividades de expresión oral do «Comentario da lectura».
LGB1.5.2. Comprende, interpreta e rexeita os prexuízos que se poidan asociar á pronuncia galega.	- Actividades do recadro «Escoita ou le e contesta». - Actividades de expresión oral do «Comentario da lectura».
LGB1.5.3. Asume, se a posúe, a variante dialectal propia e utilízala na súa práctica habitual.	- Actividades do recadro «Escoita ou le e contesta». - Actividades de expresión oral do «Comentario da lectura».
LGB1.6.1. Produce textos orais, en intervencións espontáneas, adecuadas á situación e á intención comunicativa desexada, con coherencia, cohesión e corrección.	- Actividades do recadro «Escoita ou le e contesta». - Actividades de expresión oral do «Comentario da lectura».
LGB1.6.2. Participa con fluidez nas intervencións orais espontáneas respectando as regras morfosintácticas desta lingua, en especial a colocación do pronome átono, así como a fonética galega (pronuncia das sete vogais, <i>n</i> velar e fonema fricativo palatal xordo).	- Actividades do recadro «Escoita ou le e contesta». - Actividades de expresión oral do «Comentario da lectura».
LGB1.6.3. Emprega nas intervencións orais espontáneas expresións propias do galego (fraseoloxía adecuada).	- Actividades do recadro «Escoita ou le e contesta». - Actividade de expresión oral do «Comentario da lectura».
LGB1.6.4. Emprega nas intervencións orais espontáneas un léxico rico e variado.	- Actividades do recadro «Escoita ou le e contesta». - Actividade de expresión oral do «Comentario da lectura».
LGB1.7.1. Consulta os medios de información dixitais para seleccionar contidos relevantes e incorporalos ás súas producións.	- Actividade 4 do «Comentario da lectura».

LGB1.7.2. Emprega as TIC para facer as súas presentacións máis claras e atractivas visualmente.	- Actividade 2 do «Obradoiro».
LGB1.8.3. Expresa e compara con compañeiros/os a súa opinión sobre unha obra de lectura.	- Actividade 9 do «Comentario da lectura».
LGB1.9.1. Elabora guións para organizar os contidos de exposicións formais ou informais breves.	- Actividade 4 do «Vocabulario».
LGB1.9.2. Fai uso dos aspectos prosódicos da linguaxe non verbal (a presentación, a posta en escena, os xestos e a mirada), manifesta autocontrol das emocións ao falar en público e diríxese ao auditorio con autoconfianza e seguridade.	- Actividade 4 do «Vocabulario».
LGB1.9.3. Incorpora progresivamente palabras propias do nivel formal nas prácticas orais da lingua.	- Actividade 4 do «Vocabulario».
LGB1.9.4. Adecúa a súa pronuncia á finalidade da práctica oral.	- Actividade 4 do «Vocabulario».
LGB1.10.1. Participa en conversas informais nas que intercambia información e expresa a súa opinión, fai invitacións e ofrecementos e pide e dá indicacións ou instrucións sinxelas.	- Actividades do recadro «Escoita ou le e contesta». - Actividade de expresión oral do «Comentario da lectura».
LGB2.1.1. Analiza e sintetiza o contido dun texto en resumos e esquemas que estruturan visualmente as ideas.	- Actividade 7 do «Comentario da lectura». - Actividade 4 da «Literatura».
LGB2.1.2. Busca o significado do léxico descoñecido a partir do contexto, analiza a forma das palabras ou usa dicionarios para contextualizar as acepcións.	- Actividade 1 e 14 do «Comentario da lectura». - Actividades 1, 2 e 6 do «Vocabulario». - Actividades do apartado «Lingua e sociedade». - Actividades 1 e 2 do apartado «Aplica o que sabes».
LGB2.1.4. Relaciona a información explícita e implícita dun escrito en función do contexto.	- Actividades do «Comentario da lectura», da «Literatura» e o apartado «Aplica o que sabes».
LGB2.1.5. Compila información para comprender e ampliar o coñecemento das mensaxes: busca bibliografía; consulta libros, revistas, xornais; utiliza recursos audiovisuais e buscadores de internet.	- Actividades do apartado «Podes coñecer?» - Actividades 1, 4, 5 e 6 do «Vocabulario».
LGB2.1.6. Contrasta os contidos dos textos analizados cos coñecementos propios, antes e despois da lectura.	- Actividades do «Comentario da lectura».
LGB2.2.3. Comprende e interpreta normas de convivencia, regras de xogos, correspondencia escolar.	- Actividade 1 do «Obradoiro».

LGB2.4.2. Identifica as características específicas de todo tipo de textos nos que se expoñan feitos e se expliquen ideas e conceptos das distintas materias curriculares.	- Texto de presentación da unidade e textos teóricos de cada apartado.
LGB2.5.1. Utiliza, de forma progresivamente autónoma, diversas fontes de información e integra os coñecementos adquiridos nos seus discursos orais e escritos.	- Actividades do apartado «Podes coñecer?» - Actividades 1, 4, 5 e 6 do «Vocabulario».
LGB2.5.2. Coñece e utiliza habitualmente dicionarios impresos ou en versión dixital.	- Actividade 1 e 14 do «Comentario da lectura». - Actividades 1, 2 e 6 do «Vocabulario». - Actividades do apartado «Lingua e sociedade». - Actividades 1 e 2 do apartado «Aplica o que sabes».
LGB2.6.1. Detecta mensaxes que transmiten prexuízos e evita usos lingüísticos discriminatorios.	- Actividade 8 da «Literatura».
LGB2.6.4. Respecta as opinións dos demais.	- Actividades que impliquen interacción cos demais.
LGB2.7.1. Le en voz alta con dicción, entoación e ritmo adecuados (interpreta os signos de puntuación) á situación comunicativa e á función da mensaxe.	- Lectura do texto de presentación, da lectura da unidade, dos textos do apartado de «Literatura» e do «Aplica o que sabes».
LGB2.8.2. Adecúa as súas producións ao rexistro formal e educativo.	- Actividade 4 do «Vocabulario».
LGB2.8.6. Usa técnicas de tratamento textual coas TIC: procesadores de texto, programas de presentación, dicionarios electrónicos e correctores.	- Actividade 2 do «Obradoiro».
LGB2.8.7. Complementa as producións con elementos textuais e paratextuais: ilustracións e gráficos.	- Actividade 2 do «Obradoiro».
LGB2.11.1. Produce, en formato papel ou dixital, textos de carácter educativo: cuestionarios, resumos, informes de tarefas, descrições e explicacións sobre contidos das materias curriculares.	- Actividade 7 do «Comentario da lectura». - Actividade 4 da «Literatura».
LGB2.12.2. Sintetiza e resume narracións e descrições sen parafrasear o texto resumido.	- Actividade 7 do «Comentario da lectura». - Actividade 4 da «Literatura».
LGB2.13.1. Usa técnicas de tratamento textual coas TIC: procesadores de texto, programas de presentación, dicionarios electrónicos, e correctores para textualizar e revisar e mellorar os escritos.	- Actividade 2 do «Obradoiro».

LGB3.1.1. Utiliza un vocabulario amplo e preciso para expresarse con claridade nun rexistro axeitado á situación comunicativa.	- Actividades do «Vocabulario».
LGB3.3.1. Obtén, de xeito autónomo, información lingüística de todo tipo en dicionarios, en diferentes soportes, e noutras obras de consulta.	- Actividade 1 e 14 do «Comentario da lectura». - Actividades 1 e 6 do «Vocabulario». - Actividades do apartado «Lingua e sociedade». - Actividades 1 e 2 do apartado «Aplica o que sabes».
LGB3.5.1. Aplica correctamente as normas ortográficas e morfolóxicas da lingua galega.	- Actividades da «Ortografía».
LGB3.5.2. Aplica estratexias para a corrección lingüística, gramatical e ortográfica dos textos.	- Actividad da «Ortografía».
LGB3.7.2. Exprésase, con estilo propio, utilizando os recursos da lingua con flexibilidade e creatividade.	- Actividade 15 do «Comentario da lectura». - Actividade 14 do «Aplica o que sabes».
LG3.9.1. Completa, transforma e elabora enunciados de maneira axeitada e correcta atendendo aos compoñentes sintácticos.	- Actividades da «Gramática». - Actividade 5 do apartado «Aplica o que sabes».
LGB3.12.1. Utiliza os coñecementos lingüísticos de ámbito contextual, textual, oracional e da palabra, desenvolvidos no curso nunha das linguas, para mellorar a comprensión e produción dos textos traballados en calquera das outras.	- Actividades do apartado «Lingua e sociedade».
LGLB5.1.1. Le con regularidade obras literarias e desenvolve criterio lector; expón unha opinión persoal sobre a lectura dunha obra axeitada á idade e relaciona o seu sentido coa propia experiencia e outros coñecementos adquiridos.	- Actividades do «Comentario da lectura», da «Literatura» e do «Aplica o que sabes».
LGLB5.2.1. Le expresiva e comprensivamente e fai audicións de poemas recitados ou cantados, determina o tema principal, a estrutura xeral e pon de relevo os principais recursos estilísticos.	- Actividades da «Literatura» e do «Aplica o que sabes».
LGLB5.3.1. Le expresiva e comprensivamente textos narrativos breves, localiza e describe os elementos estruturais e formais máis salientables: punto de vista, tempo, espazo e personaxes principais.	- Actividades 3, 4, 5, 6, 7, 8 e 9 da «Literatura».
LGLB5.5.2. Compara textos pertencentes ao mesmo xénero pero a diferentes subxéneros, sinalando as coincidencias e diferenzas, tanto estruturais coma formais.	- Actividades da «Literatura».

LGLB5.7.1. Escribe textos de intención estética servíndose dos coñecementos literarios adquiridos e dos recursos retóricos traballados na aula.

- Actividade 15 do «Comentario da lectura».
- Actividade 14 do «Aplica o que sabes».

5. COMPETENCIAS: DESCRITORES E DESEMPEÑOS

Competencia	Descritor	Desempeño
<i>Comunicación lingüística</i>	Comprender o sentido dos textos orais e escritos.	Desenvolve a través dos distintos tipos de textos a capacidade de delimitar información recibida do contorno.
	Captar o sentido das expresións orais: ordes, explicacións, indicacións, relatos...	Comprende os textos orais.
	Gozar coa lectura.	Le a lectura inicial e os distintos textos sobre os que se traballan os conceptos da unidade.
	Expresar oralmente, de maneira ordenada e clara, calquera tipo de información.	Responde preguntas de comprensión sobre textos que se escoitaron.
	Utilizar o coñecemento das estruturas lingüísticas, normas ortográficas e gramaticais para elaborar textos escritos e orais.	Exprésase oralmente con coherencia e corrección e selecciona o vocabulario preciso. Coida a corrección ortográfica e gramatical nos seus escritos.
	Compoñer distintos tipos de texto creativamente con sentido literario.	Continúa o crea poemas con sentido literario.
	Manexar elementos de comunicación non verbal, ou en diferentes rexistros, nas diversas situacións comunicativas.	Emprega elementos de comunicación non verbal nas diferentes situacións comunicativas.
<i>Competencia dixital</i>	Utilizar os coñecementos sobre a lingua para buscar información e ler textos en calquera situación.	Aplica os seus coñecementos sobre a lingua para localizar información.
	Empregar distintas fontes para a busca de información.	Busca información en dicionarios e na Rede.
	Seleccionar o uso das fontes segundo a súa fiabilidade.	É consciente de que non todas as fontes son fiables.
	Manexar ferramentas dixitais para a construción de coñecemento.	Utiliza os recursos de audio que achega o libro para mellorar a comprensión e a expresión oral.
	Actualizar o uso das novas tecnoloxías para mellorar o traballo e facilitar a vida diaria.	Emprega as aplicacións máis recentes.
	Aplicar criterios éticos no uso das tecnoloxías.	Aplica criterios éticos no uso das tecnoloxías.

<i>Conciencia e expresións culturais</i>	Mostrar respecto cara ás obras máis importantes do patrimonio cultural a nivel mundial.	Valora o texto literario como expresión da nosa cultura, así como os autores que contribuíron ao seu desenvolvemento.
	Valorar a interculturalidade como unha fonte de riqueza persoal e cultural.	Valora o contacto entre as linguas e a cesión de palabras que designan conceptos para os que non existía un termo específico.
	Apreciar os valores culturais do patrimonio natural e da evolución do pensamento científico.	Valora e respecta o patrimonio natural.
	Expresar sentimentos e emocións desde códigos artísticos.	Expresa sentimentos e emocións desde códigos artísticos.
	Apreciar a beleza das expresións artísticas e no cotián.	Aprecia a composición de textos como expresión artística.
	Elaborar traballos e presentacións con sentido estético.	Presenta traballos con sentido estético.
<i>Competencias sociais e cívicas</i>	Coñecer e aplicar dereitos e deberes da convivencia cidadá no contexto da escola.	Respecta os demais compañeiros e compañeiras e as normas de convivencia da escola.
	Desenvolver capacidade de diálogo cos demais en situacións de convivencia e traballo para a resolución de conflitos.	Mantén unha actitude dialogante cando xorden conflitos.
	Mostrar dispoñibilidade para a participación activa en ámbitos de participación establecidos.	Participa activamente nos exercicios grupais propostos.
	Recoñecer riqueza na diversidade de opinións e ideas.	É consciente da riqueza que supón a existencia de diferentes opinións.
	Aprender a comportarse desde o coñecemento dos distintos valores.	Coñece e aplica os distintos valores no seu comportamento.
	Concibir unha escala de valores propia e actuar conforme a ela.	Posúe unha escala de valores e actúa conforme a ela.
<i>Sentido de iniciativa e espírito emprendedor</i>	Optimizar recursos persoais apoiándose nas fortalezas propias.	Avanza na aprendizaxe con motivación e esforzo.
	Asumir as responsabilidades encomendadas e dar conta delas.	Asume as responsabilidades encomendadas nos traballos de grupo.
	Ser constante no traballo superando as dificultades.	É constante no traballo.

	Dirimir a necesidade de axuda en función da dificultade da tarefa.	Pide axuda para resolver unha tarefa cando a necesita.
	Xestionar o traballo de grupo coordinando tarefas e tempos.	Xestiona o traballo de grupo.
	Contaxiar entusiasmo pola tarefa e confianza nas posibilidades de alcanzar obxectivos.	Entusiásmase coas tarefas propostas e transmítello ao grupo de traballo.
	Priorizar a consecución de obxectivos grupais a intereses persoais.	Prioriza os obxectivos grupais fronte aos persoais, nos traballos de grupo.
	Xerar novas e diverxentes posibilidades desde o coñecementos previos do tema.	Crea novas posibilidades a partir dos seus coñecementos previos.
	Encontrar posibilidades no ámbito que outros non aprecian.	Atopa posibilidades ou liñas de traballo que outros non aprecian.
	Actuar con responsabilidade social e sentido ético no traballo.	Actúa con responsabilidade social e sentido ético.
<i>Aprender a aprender</i>	Identificar potencialidades persoais como aprendiz: estilos de aprendizaxe, intelixencias múltiples, funcións executivas...	É consciente das súas potencialidades como aprendiz.
	Desenvolver as distintas intelixencias múltiples.	Desenvolve as intelixencias múltiples por medio das diferentes actividades propostas.
	Xestionar os recursos e as motivacións persoais en favor da aprendizaxe.	Xestiona os recursos e as motivacións persoais en favor da aprendizaxe.
	Xerar estratexias para aprender en distintos contextos de aprendizaxe.	Asume a existencia de diferentes maneiras de aprender e xera diferentes extratexias.
	Aplicar estratexias para a mellora do pensamento creativo, crítico, emocional, interdependente...	Pon en práctica diferentes estratexias para a mellora do pensamento creativo, crítico, emocional, interdependente...
	Desenvolver estratexias que favorezan a comprensión rigorosa dos contidos.	Elabora resumos para unha mellor comprensión dos contidos.
	Planificar os recursos necesarios e os pasos a realizar no proceso de aprendizaxe.	Planifica os recursos necesarios e os pasos a seguir para levar a cabo unha tarefa.
	Seguir os pasos establecidos e tomar decisións sobre os pasos seguintes en función dos resultados intermedios.	Segue os pasos indicados para a elaboración dun traballo ou proxecto.

	Avaliar a consecución de obxectivos de aprendizaxe.	Comproba o que aprendeu mediante a realización de actividades que traballan, de maneira xeral, os contidos vistos na unidade.
--	---	---

6. TAREFAS

Libro do alumnado (LA) / Tratamento da diversidade (TD) / Lecturas complementarias (LC) / Recursos dixitais (RD)

Tarefa 1: Observamos a imaxe da dobre páxina inicial e escoitamos o texto «Oleiros de Gundivós».

- Comentamos en gran grupo a fotografía, coas achegas de todos os alumnos e alumnas: curiosidades, opinións...
- Escoitamos o texto e aclaramos posibles dúbidas.
- Respondemos as preguntas do recadro «Escoita ou le e contesta».
- Vemos o documental suxerido sobre a alfarería de Gundivós.

Tarefa 2: Lemos e escoitamos o texto da lectura («O medo») e aclaramos posibles dúbidas de comprensión.

- Observamos o título e as ilustracións e analizamos as nosas ideas previas.
- Realizamos as diferentes actividades do comentario (comprensión, expresión oral, análise e expresión escrita).
- Lemos o texto das LC e realizamos as actividades propostas.

Tarefa 3: Coñecemos o léxico referido aos seres míticos.

- Realizamos as actividades do apartado «Vocabulario».
- Realizamos a actividade interactiva dos RD.

Tarefa 4: Coñecemos as diferentes clasificacións da oración: segundo a actitude do falante, segundo o predicado e segundo a voz verbal.

- Lemos atentamente a información teórica que achega o LA.
- Realizamos as actividades do LA e do TD.
- Realizamos a actividade dos RD.

Tarefa 5: Coñecemos e aplicamos as regras de uso do *h*.

- Lemos atentamente a información teórica que achega o LA.
- Realizamos as actividades do LA.
- Realizamos as actividades do TD e dos RD.

Tarefa 6: Coñecemos o que son os préstamos, as linguas de orixe e os procedementos de entrada máis habituais.

- Lemos atentamente a información teórica que achega o LA.
- Consultamos no dicionario a orixe das palabras indicadas.

Tarefa 7: Coñecemos os elementos principais da versificación.

- Lemos atentamente a información teórica do LA.
- Realizamos as actividades do LA.
- Realizamos a actividade interactiva dos RD.

Tarefa 8: Identificamos os tipos de estrofa e de poema máis habituais.

- Lemos atentamente a información teórica do LA.
- Lemos o texto «A filla do rei» e contestamos as preguntas que se formulan.

Tarefa 9: Coñecemos e aplicamos a técnica de elaboración das colaxes.

- Lemos atentamente a información teórica contida no «Obradoiro».
- Escollemos un poema e seguimos as instrucións.
- Facemos unha exposición ou creamos un libro dixital cos nosos traballos.

Tarefa 10: Avaliamos o aprendido.

- Aplicamos o estudado na unidade mediante as actividades que propón o LA acerca dun texto.
- Realizamos unha presentación sobre os diferentes camiños empregando as novas tecnoloxías.
- Realizamos o test de autoavaliación incluído nos RD.

7. ESTRATEXIAS METODOLÓXICAS

No desenvolvemento das tarefas empregaranse diversas estratexias metodolóxicas:

- Desenvolvemento de actividades que permitan anticipar as ideas previas que os alumnos e as alumnas teñen en torno aos distintos contidos que imos traballar (observación dunha fotografía, coloquio sobre coñecementos previos...).
- Audición do texto sobre os Oleiros de Gundivós e a lectura inicial, co obxectivo de mellorar a comprensión oral.
- Fincapé nos hábitos de traballo: facer clasificacións, cadros, esquemas e resumos; estudar a teoría co apoio dunha práctica continuada; sintetizar a información en fichas que sirvan para repasar; planificar as tarefas e preparar os recursos necesarios para abordalas; utilizar o dicionario e outros manuais de consulta; etc.
- Exposición do profesor ou profesora utilizando diferentes soportes, explicando detalladamente o significado daqueles conceptos máis complexos e novidosos.
- Fomento do uso das TIC para resolver actividades, ampliar ou complementar a información do libro, etc. e tamén para a presentación e o enriquecemento visual dos traballos a través de diferentes aplicacións.
- Fomento do clima adecuado que favoreza o traballo reflexivo individual.
- Observación e análise de diferentes mapas sobre rutas de sendeirismo (especialmente as referidas ao Camiño de Santiago).
- Potenciación dunha actitude crítica fronte á imaxe discriminatoria asociada á muller nalgúns textos.
- Fomento da creatividade a través da creación de colaxes e da posterior montaxe dunha exposición.
- Potenciación da capacidade creadora do alumnado mediante a creación de textos literarios.
- Proposta de lectura trimestral, escollendo entre os títulos que recolle o plan lector.

- Potenciación da autoavaliación co obxecto de recoñecer as potencias de cada un e de reforzar aqueles aspectos que sexa preciso traballar máis.

8. RECURSOS

Os seguintes materiais de apoio poden reforzar e ampliar o estudo dos contidos da área de Lingua galega e Literatura:

- Textos locutados: o da dobre páxina inicial e o da lectura.
- Fichas de traballo para o tratamento da diversidade, lecturas complementarias para traballar a comprensión lectora, material para o desenvolvemento das competencias, plan lector.
- Cadernos complementarios de ortografía, léxico, morfosintaxe e expresión escrita.

Recursos dixitais

- Libro dixital: os alumnos e alumnas poderán reforzar ou ampliar os contidos estudados utilizando os recursos dixitais dispoñibles.
- Ligazóns:
 - <http://anayaeducacion.es>
 - <http://www.anayaeducacion.es/usuario/auladigital.php>
 - páxinas web que se suxiren no libro do alumno e na PD.

9. FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN

- Rexistro de avaliación (no anexo de avaliación).
- Proba de avaliación inicial (no xerador de probas escritas de avaliación).
- Proba de avaliación da unidade (no xerador de probas escritas de avaliación).
- Outros recursos: rúbrica, diana, etc. (no anexo de avaliación).

10. MEDIDAS PARA A INCLUSIÓN E A ATENCIÓN Á DIVERSIDADE

- Que dificultades e potencialidades prevexo no grupo durante o desenvolvemento da unidade?
- Como vou minimizar as dificultades?
- Que necesidades individuais prevexo no desenvolvemento da unidade?

- Que recursos e estratexias manexarei para atender as necesidades individuais?

11. AUTOAVALIACIÓN DO PROFESORADO

- Que porcentaxe de alumnos e alumnas alcanzaron os obxectivos de aprendizaxe da unidade?
- Que é o que mellor funcionou nesta unidade?
- Que cambiaría no desenvolvemento da unidade o próximo curso? Por que?

Unidade 9

1. Presentación da unidade
2. Obxectivos didácticos
3. Contidos da unidade/Criterios de avaliación/Estándares de aprendizaxe avaliáveis/Competencias clave
4. Selección de evidencias para o portfolio
5. Competencias clave: descritores e desempeños
6. Tarefas
7. Estratexias metodolóxicas
8. Recursos
9. Ferramentas de avaliación
10. Medidas para a inclusión e atención á diversidade
11. Autoavaliación do profesorado

1. PRESENTACIÓN DA UNIDADE

Título

Hórreos, cabazos e piornos

Descrición da unidade

As páxinas de apertura desta unidade están dedicadas aos hórreos, cabazos e piornos, mostra da arquitectura popular galega. A fotografía do inmeso hórreo de Carnota vai acompañada dun texto locutado e preguntas relacionadas con el, para traballar a oralidade de xeito cooperativo.

A lectura da unidade presenta a canción *Saudade*, de Andrés do Barro (letra de Xabier Alcalá); o «Comentario da lectura» aumenta a súa extensión e, desde a interdisciplinabilidade coa música, trata o xénero da canción, propoñendo actividades a partir da lectura inicial, así como un achegamento á figura de Andrés do Barro e aos poetas galegos que foron musicados. En sintonía coa canción *Saudade*, o «Vocabulario» trata o léxico referido á paisaxe mariña. Por outra parte, o apartado de «Gramática» céntrase na estrutura básica da oración, presentando as características propias do suxeito e do predicado. A «Ortografía» ofrece información sobre as regras de uso do s e do x.

A páxina de contidos sociolingüísticos («Lingua e sociedade») estuda os estranxeirismos e recomenda o alumnado evitalos, pois empobrecen a lingua. Por outra parte, o apartado de «Literatura» presenta os principais recursos estilísticos propios da linguaxe poética a través de numerosos textos.

Os contidos organízanse en diferentes seccións, de acordo coa seguinte estrutura:

- **Análise de textos:** LECTURA e COMENTARIO de «A canción: Saudade» (Andrés do Barro. Letra: Xabier Alcalá).
- **Lingua:** VOCABULARIO: A paisaxe mariña. GRAMÁTICA: O suxeito e o predicado. ORTOGRAFÍA: O uso do s e do x. LINGUA E SOCIEDADE: Os estranxeirismos. OBRADOIRO: As metáforas.
- **Literatura:** A linguaxe poética.

O «Obradoiro» presenta as metáforas como recurso enriquecedor da linguaxe poética e anima o alumnado non só a identificalas, senón tamén a crealas. Por último, a sección «Aplica o que sabes» ofrece diferentes actividades arredor dun texto co fin de repasar os coñecementos adquiridos ao longo da unidade. En conxunto, preténdese que adquiran os seguintes coñecementos:

- Como se fai un comentario de texto, seguindo unhas pautas dadas.
- Que palabras conforman o campo semántico da paisaxe mariña.
- Cales son os compoñentes da oración.
- Cales son as normas de uso do s e do x.
- Que son os estranxeirismos e como evitalos.
- Cales son os principais recursos da linguaxe poética.
- Que son as metáforas e como crealas.

Temporalización

Marzo: .bril:

2. OBXECTIVOS DIDÁCTICOS

- Ler, comprender e analizar unha canción.
- Recoñecer, explicar e usar un léxico amplo relacionado coa paisaxe mariña.
- Coñecer a estrutura da oracións e os tipos de suxeito e de predicado.
- Aplicar as normas de uso do s e do x.
- Identificar os estranxeirismos para intentar evitalos.
- Recoñecer os principais recursos da linguaxe poética.
- Distinguir as metáforas e coñecer o método para crealas.

3. CONTIDOS DA UNIDADE - CRITERIOS DE AVALIACIÓN - ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES - COMPETENCIAS CLAVE

Competencias clave (CC): comunicación lingüística (CCL), competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía (CMCT), competencia dixital (CD), aprender a aprender (CAA), competencias sociais e cívicas (CSC), sentido de iniciativa e espírito emprendedor (CSIEE) e conciencia e expresións culturais (CCEC).

Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliáveis	CC
B1.1. Comprensión, interpretación e resumo de novas de actualidade e de informacións de crónicas, reportaxes e documentais procedentes dos medios de comunicación audiovisual.	B1.1. Comprender e interpretar a intención comunicativa, o tema, as ideas principais e os datos relevantes de diferentes textos orais dos medios de comunicación (crónicas, reportaxes e documentais) e elaborar esquemas e resumos.	LGB1.1.1. Comprende o sentido global e identifica a intención comunicativa de textos orais de carácter informativo propios dos medios de comunicación audiovisual (reportaxes, crónicas e documentais).	CCL, CAA
		LGB1.1.2. Traslada a información relevante de discursos orais dos medios de comunicación audiovisual a esquemas ou resumos.	CCL, CAA
B1.2. Comprensión, interpretación e valoración de textos orais utilizados no ámbito social e educativo.	B1.2. Extraer a intención comunicativa, o tema, as ideas principais e os datos relevantes de diferentes textos orais dos ámbitos social e educativo.	LGB1.2.1. Recoñece, xunto ao propósito e a idea xeral, os feitos e datos relevantes en textos orais do ámbito social e educativo.	CCL, CAA
		LGB1.2.2. Comprende e segue as Instrucións para realizar tarefas de aprendizaxe con progresiva autonomía.	CCL, CAA
B1.4. Escoita crítica e reflexiva das mensaxes dos medios de comunicación, con especial atención aos programas informativos.	B1.4. Identificar e contrastar o propósito comunicativo en textos orais dos medios de comunicación, analizar criticamente os seus contidos e identificar prexuízos ou mensaxes discriminatorias.	LGB1.4.3. Identifica e rexeita os usos lingüísticos que levan implícitos prexuízos ou discriminacións.	CSC, CAA
B1.5. Valoración das producións orais emitidas cunha fonética e prosodia correcta e cunha actitude crítica ante os prexuízos que se poidan asociar a ela.	B1.5. Valorar as producións emitidas cunha fonética e prosodia correcta e amosar unha actitude crítica ante os prexuízos que se poidan asociar a ela.	LGB1.5.1. Aprecia a emisión dunha pronuncia e prosodia correcta, recoñece os erros nas producións orais propias e alleas e propón solucións para melloralas.	CCL, CAA

		LGB1.5.2. Comprende, interpreta e rexeita os prexuízos que se poidan asociar á pronuncia galega.	CAA
		LGB1.5.3. Asume, se a posúe, a variante dialectal propia e utilízaa na súa práctica habitual.	CCL, CCEC
B1.6. Producción de discursos orais, en intervencións espontáneas, adecuados á situación e á intención comunicativa desexada, con coherencia, cohesión e corrección.	B1.6. Producir textos orais, en intervencións espontáneas, adecuadas á situación e á intención comunicativa desexada, con coherencia, cohesión e corrección.	LGB1.6.1. Produce textos orais, en intervencións espontáneas, adecuadas á situación e á intención comunicativa desexada, con coherencia, cohesión e corrección.	CCL, CSC
		LGB1.6.2. Participa con fluidez nas intervencións orais espontáneas respectando as regras morfosintácticas desta lingua, en especial a colocación do pronome átono, así como a fonética galega (pronuncia das sete vogais, <i>n</i> velar e fonema fricativo palatal xordo).	CCL
		LGB1.6.3. Emprega nas intervencións orais espontáneas expresións propias do galego (fraseoloxía adecuada).	CCL
		LGB1.6.4. Emprega nas intervencións orais espontáneas un léxico rico e variado.	CCL
B1.7. Coñecemento e aplicación, con axuda das TIC, de técnicas e estratexias para a produción de textos orais sobre temas de actualidade.	B1.7. Coñecer e aplicar, con axuda das TIC, técnicas e estratexias para realizar exposicións orais planificadas.	LGB1.7.1. Consulta os medios de información dixitais para seleccionar contidos relevantes e incorporalos ás súas producións.	CD, CAA, CSIEE
		LGB1.7.2. Emprega as TIC para facer as súas presentacións máis claras e atractivas visualmente.	CD, CCL, CSC

B1.9. Coñecemento, uso e aplicación de técnicas e estratexias necesarias para falar en público: planificación do discurso nas prácticas orais formais e informais.	B1.9. Aplicar técnicas e estratexias para falar en público, en situacións formais ou informais, de forma individual ou en grupo.	LGB1.9.2. Fai uso dos aspectos prosódicos da linguaxe non verbal (a presentación, a posta en escena, os xestos e a mirada), manifesta autocontrol das emocións ao falar en público e diríxese ao auditorio con autoconfianza e seguridade.	CCL, CSC, CSIEE
		LGB1.9.3. Incorpora progresivamente palabras propias do nivel formal nas prácticas orais da lingua.	CCL, CSC
		LGB1.9.4. Adecúa a súa pronuncia á finalidade da práctica oral.	CCL, CAA
B1.10. Construción de discursos adecuados a distintos rexistros, coherentes e ben organizados sobre temas de interese persoal ou social da vida cotiá e educativo.	B1.10. Producir discursos breves e comprensibles, nun rexistro neutro, informal ou máis culto, sobre temas da vida cotiá ou educativa.	LGB1.10.1. Participa en conversas informais nas que intercambia información e expresa a súa opinión, fai invitacións e ofrecementos e pide e dá indicacións ou instrucións sinxelas.	CCL, CSC, CSIEE, CCEC
		LGB1.10.3. Utiliza as fórmulas de tratamento e as regras de cortesía axeitadas ao destinatario e á situación comunicativa.	CCL, CSC
B2.1. Coñecemento e uso de técnicas de análise do contido e de estratexias de lectura comprensiva: esquemas, resumos, etc.	B2.1. Aplicar os coñecementos sobre a lingua e as normas do uso lingüístico para resolver problemas de comprensión.	LGB2.1.1. Analiza e sintetiza o contido dun texto en resumos e esquemas que estruturan visualmente as ideas.	CCL, CAA
		LGB2.1.2. Busca o significado do léxico descoñecido a partir do contexto, analiza a forma das palabras ou usa dicionarios para contextualizar as acepcións.	CCL, AAA

		LGB2.1.3. Identifica a idea principal e as secundarias e comprende a relación existente entre elas.	CCL
		LGB2.1.4. Relaciona a información explícita e implícita dun escrito en función do contexto.	CLL
		LGB2.1.5. Compila información para comprender e ampliar o coñecemento das mensaxes: busca bibliografía; consulta libros, revistas, xornais; utiliza recursos audiovisuais e buscadores de internet.	CCL, CAA
		LGB2.1.6. Contrasta os contidos dos textos analizados cos coñecementos propios, antes e despois da lectura.	CCL, CAA
B2.3. Comprensión e interpretación, en formato papel e dixital, de textos propios dos medios de comunicación (noticias).	B2.3. Comprender e interpretar, en formato papel ou dixital, textos propios dos medios de comunicación (noticias).	LGB2.3.1. Comprende e interpreta textos propios dos medios de comunicación (noticias).	CCL, CSC
B2.4. Comprensión e interpretación, en formato papel ou dixital, de textos propios da vida educativa, especialmente, os instrutivos e expositivos: webs educativas, dicionarios, glosarios e enciclopedias.	B2.4. Comprender e interpretar en formato papel ou dixital, textos propios da vida educativa, especialmente, os instrutivos e expositivos: webs educativas, dicionarios, glosarios e enciclopedias.	LGB2.4.2. Identifica as características específicas de todo tipo de textos nos que se expoñan feitos e se expliquen ideas e conceptos das distintas materias curriculares.	CCL
B2.5. Uso, progresivamente autónomo, das bibliotecas e das TIC para seleccionar información.	B2.5. Seleccionar a información que se obtén nas bibliotecas, nas TIC e outras fontes e integrar os coñecementos adquiridos non proceso de aprendizaxe continua.	LGB2.5.1. Utiliza, de forma progresivamente autónoma, diversas fontes de información e integra os coñecementos adquiridos nos seus discursos orais e escritos.	CCL, CAA
		LGB2.5.2. Coñece e utiliza habitualmente dicionarios impresos ou en versión dixital.	CCL, CD, CAA

B2.6. Actitude reflexiva e crítica ante a lectura para identificar usos lingüísticos discriminatorios, manifestar posturas de acordo e desacordo e expor razoadamente as ideas respectando as ideas dos demais.	B2.6. Amosar unha actitude reflexiva e crítica ante a lectura que permita identificar usos lingüísticos discriminatorios e manifestar posturas de acordo ou desacordo e respecto ás mensaxes expresadas.	LGB2.6.1. Detecta mensaxes que transmiten prexuízos e evita usos lingüísticos discriminatorios.	CCL, CSC
		LGB2.6.3. Elabora a súa propia interpretación sobre o significado dun texto.	CCL
		LGB2.6.4. Respecta as opinións dos demais.	CCL, CSC
B2.7. Lectura en voz alta con dicción, entoación e ritmo adecuados á situación comunicativa e á súa función, con posibilidade de usar recursos audiovisuais para o rexistro de voz.	B2.7. Ler en voz alta con dicción, entoación e ritmo adecuados á situación comunicativa e á súa función.	LGB2.7.1. Le en voz alta con dicción, entoación e ritmo adecuados (interpreta os signos de puntuación) á situación comunicativa e á función da mensaxe.	CCL
B2.8. Planificación e revisión do escrito en función da situación comunicativa (tema, fins e destinatarios) para elaborar producións con adecuación, coherencia, cohesión e corrección nas relacións internas e externas dos contidos do texto.	B2.8. Usar procedementos de planificación e revisión para conseguir a adecuación, coherencia, cohesión e corrección dos contidos nas relacións internas e externas do texto.	LGB2.8.7. Complementa as producións con elementos textuais e paratextuais: ilustracións e gráficos.	CCL, CD
B2.11. Produción, en formato papel ou dixital, de textos de carácter educativo: cuestionarios, resumos, informes de tarefas, descricións e explicacións sobre contidos das materias curriculares.	B2.11. Producir, en formato papel ou dixital, textos de carácter educativo: cuestionarios, resumos, informes de tarefas, descricións e explicacións sobre contidos das materias curriculares.	LGB2.11.1. Produce, en formato papel ou dixital, textos de carácter educativo: cuestionarios, resumos, informes de tarefas, descricións e explicacións sobre contidos das materias curriculares.	CCL, CD
B2.12. Produción e síntese, en formato papel ou dixital, de textos de distinta tipoloxía, fundamentalmente, narrativos e descritivos.	B2.12. Producir e sintetizar, en formato papel ou dixital, textos de distinta tipoloxía, fundamentalmente, narracións e descricións.	LGB2.12.1. Produce, en formato papel ou dixital, escritos de distinta tipoloxía a partir dun modelo, fundamentalmente, narrativos e descritivos.	CCL, CD
		LGB2.12.2. Sintetiza e resume narracións e descricións sen parafrasear o texto resumido.	CCL

B3.1. Recoñecemento, explicación e uso de léxico suficientemente amplo e preciso, con incorporación de fraseoloxía e de vocabulario temático a partir de campos léxicos traballados na aula.	B3.1. Recoñecer, explicar e usar léxico amplo e preciso coa presenza da fraseoloxía e vocabulario traballado na aula.	LGB3.1.1. Utiliza un vocabulario amplo e preciso para expresarse con claridade nun rexistro axeitado á situación comunicativa.	CCL, CCC
B3.3. Uso eficaz dos dicionarios e doutras fontes de consulta en calquera soporte, especialmente sobre flexión, relación semántica e normativa.	B3.3. Usar eficazmente os dicionarios ou calquera outra fonte de consulta, en papel ou en soporte electrónico, para resolver dúbidas e para progresar na aprendizaxe autónoma.	LGB3.3.1. Obtén, de xeito autónomo, información lingüística de todo tipo en dicionarios, en diferentes soportes, e noutras obras de consulta.	CCL, CAA
B3.5. Aplicación e valoración das normas ortográficas e morfolóxicas da lingua galega.	B3.5. Aplicar e valorar as normas ortográficas e morfolóxicas da lingua galega.	LGB3.5.1. Aplica correctamente as normas ortográficas e morfolóxicas da lingua galega.	CCL
		LGB3.5.2. Aplica estratexias para a corrección lingüística, gramatical e ortográfica dos textos.	CCL
B3.7. Recoñecemento da estrutura de substantivos e verbos e da súa caracterización morfolóxica para a mellora da comprensión e produción textuais.	B3.7. Recoñecer a estrutura de substantivos e verbos e da súa caracterización morfolóxica para mellorar a comprensión e produción textuais.	LGB3.7.2. Exprésase, con estilo propio, utilizando os recursos da lingua con flexibilidade e creatividade.	CCL, CAA
B3.9. Coñecemento dos compoñentes sintácticos no nivel da frase para elaborar enunciados, orais e escritos, cun estilo cohesionado e correcto.	B3.9. Coñecer os compoñentes sintácticos para elaborar enunciados, orais e escritos, cun estilo cohesionado e correcto.	LG3.9.1. Completa, transforma e elabora enunciados de maneira axeitada e correcta atendendo aos compoñentes sintácticos.	CCL
B4.1. Valoración das linguas como medios de relación interpersonal e de sinal de identidade dun pobo.	B4.1. Valorar as linguas como medios de relación interpersonal e de sinal de identidade dun pobo. Apreciar o plurilingüismo como expresión da riqueza cultural da humanidade e coñecer a lusofonía e achegarse ás culturas que a integran.	LGB4.1.1. Valora a lingua como instrumento co cal se constrúen todos os saberes e como medio de relación interpersonal e de sinal de identidade dun pobo a través da identificación de elementos lingüísticos de noso en diferentes contextos.	CCL
B4.5. Proceso de normalización. Desenvolvemento de	B4.3. Coñecer as principais iniciativas normalizadoras no ámbito educativo,	LGB4.3.2. Analiza a súa propia práctica lingüística e valora a importancia de	CCL, CSC

actitudes positivas cara ao proceso de recuperación do galego, favorecemento do xurdimento de vínculos positivos cara ao seu uso e consciencia da necesidade e das potencialidades de enriquecemento persoal e colectivo do uso normalizado da lingua galega.	adquirir vínculos positivos cara ao uso do galego e asumir a importancia da contribución individual no desenvolvemento da lingua galega.	contribuír individual e socialmente á normalización da lingua galega.	
B5.1. Lectura, con regularidade, de obras literarias e desenvolvemento dun criterio lector; emisión dunha opinión persoal sobre a lectura dunha obra axeitada á idade, relación do seu sentido coa propia experiencia e outros coñecementos adquiridos e valoración do uso dos elementos propios de cada xénero literario, o punto de vista empregado e o uso estético da linguaxe.	B5.1. Ler con regularidade obras literarias e desenvolver criterio lector; expor unha opinión persoal sobre a lectura dunha obra axeitada á idade, relacionar o seu sentido coa propia experiencia e outros coñecementos adquiridos e valorar o uso dos elementos propios de cada xénero literario, o punto de vista empregado e o uso estético da linguaxe.	LGLB5.1.1. Le con regularidade obras literarias e desenvolve criterio lector; expón unha opinión persoal sobre a lectura dunha obra axeitada á idade e relaciona o seu sentido coa propia experiencia e outros coñecementos adquiridos.	CCL
		LGLB5.1.2. Describe o uso dos elementos propios de cada xénero literario, o punto de vista empregado e o uso estético da linguaxe nos textos literarios.	CCL
B5.2. Lectura expresiva e comprensiva e audición de poemas recitados ou cantados; determinación do tema principal, a estrutura xeral e os principais recursos estilísticos.	B5.2. Ler expresiva e comprensivamente e facer audicións de poemas recitados ou cantados, determinar o tema principal, a estrutura xeral e pór de relevo os principais recursos estilísticos.	LGLB5.2.1. Le expresiva e comprensivamente e fai audicións de poemas recitados ou cantados, determina o tema principal, a estrutura xeral e pon de relevo os principais recursos estilísticos.	CCL
B5.6. Análise de textos literarios, de maneira guiada, identificación dos trazos dos subxéneros e a funcionalidade dos recursos retóricos.	B5.6. Analizar textos literarios, de maneira guiada, identificar os trazos dos subxéneros e a funcionalidade dos recursos retóricos.	LGB5.6.1. Analiza textos literarios, de maneira guiada, identifica os trazos dos subxéneros e a funcionalidade dos recursos retóricos.	CCL

<p>B5.7. Producción de textos de intención estética servíndose dos coñecementos literarios adquiridos e dos recursos retóricos traballados na aula.</p>	<p>B5.7. Escribir textos de intención estética servíndose dos coñecementos literarios adquiridos e dos recursos retóricos traballados na aula.</p>	<p>LGLB5.7.1. Escribe textos de intención estética servíndose dos coñecementos literarios adquiridos e dos recursos retóricos traballados na aula.</p>	<p>CCL, CCEC</p>
---	--	--	----------------------

4. SELECCIÓN DE EVIDENCIAS PARA O PORTFOLIO

Estándares de aprendizaxe avaliados	Selección de evidencias para o portfolio
LGB1.1.1. Comprende o sentido global e identifica a intención comunicativa de textos orais de carácter informativo propios dos medios de comunicación audiovisual (reportaxes, crónicas e documentais).	- Actividade 13 do «Comentario da lectura».
LGB1.1.2. Traslada a información relevante de discursos orais dos medios de comunicación audiovisual a esquemas ou resumos.	- Actividade 13 do «Comentario da lectura».
LGB1.2.1. Recoñece, xunto ao propósito e a idea xeral, os feitos e datos relevantes en textos orais do ámbito social e educativo.	- Escoita atenta do texto que abre a unidade e mais da lectura inicial. - Actividades do recadro «Escoita ou le e contesta».
LGB1.2.2. Comprende e segue instrucións para realizar tarefas de aprendizaxe con progresiva autonomía.	- Actividade 18 do «Comentario da lectura». - Actividade 16 da «Literatura». - Actividades do «Obradoiro».
LGB1.4.3. Identifica e rexeita os usos lingüísticos que levan implícitos prexuízos ou discriminacións.	- Actividade 13 do «Comentario da lectura».
LGB1.5.1. Aprecia a emisión dunha pronuncia e prosodia correcta, recoñece os erros nas producións orais propias e alleas e propón solucións para melloralas.	- Escoita atenta do texto que abre a unidade e mais da lectura inicial. - Actividades do recadro «Escoita ou le e contesta». - Actividades de expresión oral do «Comentario da lectura».
LGB1.5.2. Comprende, interpreta e rexeita os prexuízos que se poidan asociar á pronuncia galega.	- Actividades do recadro «Escoita ou le e contesta». - Actividades de expresión oral do «Comentario da lectura».
LGB1.5.3. Asume, se a posúe, a variante dialectal propia e utilízala na súa práctica habitual.	- Actividades do recadro «Escoita ou le e contesta». - Actividades de expresión oral do «Comentario da lectura». - Actividade 16 da «Literatura».
LGB1.6.1. Produce textos orais, en intervencións espontáneas, adecuadas á situación e á intención comunicativa desexada, con coherencia, cohesión e corrección.	- Actividades do recadro «Escoita ou le e contesta». - Actividades de expresión oral do «Comentario da lectura».
LGB1.6.2. Participa con fluidez nas intervencións orais espontáneas respectando as regras morfosintácticas desta lingua, en especial a colocación do pronome átono, así como a fonética galega (pronuncia das sete vogais, <i>n</i> velar e fonema fricativo palatal xordo).	- Actividades do recadro «Escoita ou le e contesta». - Actividades de expresión oral do «Comentario da lectura».

LGB1.6.3. Emprega nas intervencións orais espontáneas expresións propias do galego (fraseoloxía adecuada).	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do recadro «Escoita ou le e contesta». - Actividade de expresión oral do «Comentario da lectura».
LGB1.6.4. Emprega nas intervencións orais espontáneas un léxico rico e variado.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do recadro «Escoita ou le e contesta». - Actividade de expresión oral do «Comentario da lectura».
LGB1.7.1. Consulta os medios de información dixitais para seleccionar contidos relevantes e incorporalos ás súas producións.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do recadro «Podes coñecer?». - Actividades do «Comentario da lectura». - Actividade 15 da «Literatura». - Actividade 14 do apartado «Aplica o que sabes».
LGB1.7.2. Emprega as TIC para facer as súas presentacións máis claras e atractivas visualmente.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividade 16 da «Literatura».
LGB1.9.2. Fai uso dos aspectos prosódicos da linguaxe non verbal (a presentación, a posta en escena, os xestos e a mirada), manifesta autocontrol das emocións ao falar en público e diríxese ao auditorio con autoconfianza e seguridade.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividade 16 da «Literatura».
LGB1.9.3. Incorpora progresivamente palabras propias do nivel formal nas prácticas orais da lingua.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do recadro «Escoita ou le e contesta». - Actividades de expresión oral do «Comentario da lectura». - Actividade 16 da «Literatura».
LGB1.9.4. Adecúa a súa pronuncia á finalidade da práctica oral.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividade 16 da «Literatura».
LGB1.10.1. Participa en conversas informais nas que intercambia información e expresa a súa opinión, fai invitacións e ofrecementos e pide e dá indicacións ou instrucións sinxelas.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do recadro «Escoita ou le e contesta». - Actividades de expresión oral do «Comentario da lectura».
LGB1.10.3. Utiliza as fórmulas de tratamento e as regras de cortesía axeitadas ao destinatario e á situación comunicativa.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do recadro «Escoita ou le e contesta». - Actividades de expresión oral do «Comentario da lectura».
LGB2.1.1. Analiza e sintetiza o contido dun texto en resumos e esquemas que estruturan visualmente as ideas.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividade 6 do «Comentario da lectura». - Actividade 1 do apartado «Aplica o que sabes».
LGB2.1.2. Busca o significado do léxico descoñecido a partir do contexto, analiza a forma das palabras ou usa dicionarios para contextualizar as acepcións.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividade 1 do apartado «Podes coñecer?». - Actividades do «Vocabulario». - Actividades do apartado «Aplica o que sabes».
LGB2.1.3. Identifica a idea principal e as secundarias e comprende a relación existente entre elas.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades 7 e 8 da «Literatura».

LGB2.1.4. Relaciona a información explícita e implícita dun escrito en función do contexto.	- Actividades do «Comentario da lectura», da «Literatura» e do «Aplica o que sabes».
LGB2.1.5. Compila información para comprender e ampliar o coñecemento das mensaxes: busca bibliografía; consulta libros, revistas, xornais; utiliza recursos audiovisuais e buscadores de internet.	- Actividades do recadro «Podes coñecer?». - Actividades do «Comentario da lectura». - Actividade 15 da «Literatura». - Actividade 14 do apartado «Aplica o que sabes».
LGB2.1.6. Contrasta os contidos dos textos analizados cos coñecementos propios, antes e despois da lectura.	- Actividades do «Comentario da lectura» e do apartado «Aplica o que sabes».
LGB2.3.1. Comprende e interpreta textos propios dos medios de comunicación (noticias).	- Actividades do apartado «Aplica o que sabes».
LGB2.4.2. Identifica as características específicas de todo tipo de textos nos que se expoñan feitos e se expliquen ideas e conceptos das distintas materias curriculares.	- Texto de presentación da unidade e textos teóricos de cada apartado.
LGB2.5.1. Utiliza, de forma progresivamente autónoma, diversas fontes de información e integra os coñecementos adquiridos nos seus discursos orais e escritos.	- Actividades do recadro «Podes coñecer?». - Actividades do «Comentario da lectura». - Actividade 15 da «Literatura». - Actividade 14 do apartado «Aplica o que sabes».
LGB2.5.2. Coñece e utiliza habitualmente dicionarios impresos ou en versión dixital.	- Actividade 1 do apartado «Podes coñecer?». - Actividade 3 do «Vocabulario». - Actividade 6 do apartado «Aplica o que sabes».
LGB2.6.1. Detecta mensaxes que transmiten prexuízos e evita usos lingüísticos discriminatorios.	- Actividade 13 do «Comentario da lectura».
LGB2.6.3. Elabora a súa propia interpretación sobre o significado dun texto.	- Actividades do «Comentario da lectura», da «Literatura» e do «Aplica o que sabes».
LGB2.6.4. Respecta as opinións dos demais.	- Actividades que supoñen interacción cos demais.
LGB2.7.1. Le en voz alta con dicción, entoación e ritmo adecuados (interpreta os signos de puntuación) á situación comunicativa e á función da mensaxe.	- Lectura do texto de presentación, da lectura da unidade, dos textos do apartado de «Literatura» e do «Aplica o que sabes».
LGB2.8.7. Complementa as producións con elementos textuais e paratextuais: ilustracións e gráficos.	- Actividade 19 do «Comentario da lectura». - Actividade 16 da «Literatura».
LGB2.11.1. Produce, en formato papel ou dixital, textos de carácter educativo: cuestionarios, resumos, informes de tarefas, descricións e explicacións sobre contidos das materias curriculares.	- Actividade 6 do «Comentario da lectura». - Actividade 1 do apartado «Aplica o que sabes».

LGB2.12.1. Produce, en formato papel ou dixital, escritos de distinta tipoloxía a partir dun modelo, fundamentalmente, narrativos e descritivos.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividade 18 do «Comentario da lectura». - Actividade 2 do «Obradoiro». - Actividade 14 do apartado «Aplica o que sabes».
LGB2.12.2. Sintetiza e resume narracións e descrições sen parafrasear o texto resumido.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividade 6 do «Comentario da lectura». - Actividade 1 do apartado «Aplica o que sabes».
LGB3.1.1. Utiliza un vocabulario amplo e preciso para expresarse con claridade nun rexistro axeitado á situación comunicativa.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do «Vocabulario».
LGB3.3.1. Obtén, de xeito autónomo, información lingüística de todo tipo en dicionarios, en diferentes soportes, e noutras obras de consulta.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividade 1 do apartado «Podes coñecer?». - Actividade 3 do «Vocabulario». - Actividade 6 do apartado «Aplica o que sabes».
LGB3.5.1. Aplica correctamente as normas ortográficas e morfolóxicas da lingua galega.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades da «Ortografía».
LGB3.5.2. Aplica estratexias para a corrección lingüística, gramatical e ortográfica dos textos.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades da «Ortografía».
LGB3.7.2. Exprésase, con estilo propio, utilizando os recursos da lingua con flexibilidade e creatividade.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividade 18 do «Comentario da lectura». - Actividade 2 do «Obradoiro».
LGB3.9.1. Completa, transforma e elabora enunciados de maneira axeitada e correcta atendendo aos compoñentes sintácticos.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades da «Gramática». - Actividades 11 e 12 do apartado «Aplica o que sabes».
LGB4.1.1. Valora a lingua como instrumento co cal se constrúen todos os saberes e como medio de relación interpersoal e de sinal de identidade dun pobo a través da identificación de elementos lingüísticos de noso en diferentes contextos.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do apartado «Lingua e sociedade».
LGB4.3.2. Analiza a súa propia práctica lingüística e valora a importancia de contribuír individual e socialmente á normalización da lingua galega.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do apartado «Lingua e sociedade». - Actividades 6 e 7 do apartado «Aplica o que sabes».
LGLB5.1.1. Le con regularidade obras literarias e desenvolve criterio lector; expón unha opinión persoal sobre a lectura dunha obra axeitada á idade e relaciona o seu sentido coa propia experiencia e outros coñecementos adquiridos.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do «Comentario da lectura» e da «Literatura».
LGLB5.1.2. Describe o uso dos elementos propios de cada xénero literario, o punto de vista empregado e o uso estético da linguaxe nos textos literarios.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades da «Literatura».

<p>LGLB5.2.1. Le expresiva e comprensivamente e fai audicións de poemas recitados ou cantados, determina o tema principal, a estrutura xeral e pon de relevo os principais recursos estilísticos.</p>	<p>- Actividades da «Literatura».</p>
<p>LGB5.6.1. Analiza textos literarios, de maneira guiada, identifica os trazos dos subxéneros e a funcionalidade dos recursos retóricos.</p>	<p>- Actividades da «Literatura».</p>
<p>LGLB5.7.1. Escribe textos de intención estética servíndose dos coñecementos literarios adquiridos e dos recursos retóricos traballados na aula.</p>	<p>- Actividade 18 do «Comentario da lectura». - Actividade 2 do «Obradoiro».</p>

5. COMPETENCIAS: DESCRITORES E DESEMPEÑOS

Competencia	Descritor	Desempeño
<i>Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía</i>	Interactuar co contorno natural de maneira respectuosa.	Valora a riqueza do noso patrimonio natural e toma conciencia da importancia de protexelo e conservalo.
	Tomar conciencia dos cambios producidos polo ser humano no contorno natural e as repercusións para a vida futura.	É consciente de que as persoas, coas súas accións, poden producir cambios no medio natural e prexudicalo.
<i>Comunicación lingüística</i>	Comprender o sentido dos textos orais e escritos.	Desenvolve a través dos distintos tipos de textos a capacidade de delimitar información recibida do contorno.
	Captar o sentido das expresións orais: ordes, explicacións, indicacións, relatos...	Comprende os textos orais.
	Gozar coa lectura.	Le a lectura inicial e os distintos textos sobre os que se traballan os conceptos da unidade.
	Expressar oralmente, de maneira ordenada e clara, calquera tipo de información.	Responde preguntas de comprensión sobre textos que se escoitaron.
	Utilizar o coñecemento das estruturas lingüísticas, normas ortográficas e gramaticais para elaborar textos escritos e orais.	Exprésase oralmente con coherencia e corrección e selecciona o vocabulario preciso. Coida a corrección ortográfica e gramatical nos seus escritos.
	Compoñer distintos tipos de textos creativamente con sentido literario.	Escribe cancións e poemas.
	Respectar as normas de comunicación en calquera contexto: quenda de palabra, escoita atenta ao interlocutor...	Respecta as normas básicas de comunicación.
	Manexar elementos de comunicación non verbal, ou en diferentes rexistros, nas diversas situacións comunicativas.	Emprega elementos de comunicación non verbal nas diferentes situacións comunicativas e no recitado de poemas.
	Entender o contexto sociocultural da lingua, así como a súa historia para un mellor uso da mesma.	Comprende a situación sociolingüística actual do galego.
<i>Competencia dixital</i>	Empregar distintas fontes para a busca de información.	Busca información en dicionarios e na Rede.

	Seleccionar o uso das fontes segundo a súa fiabilidade.	É consciente de que non todas as fontes son fiables.
	Manexar ferramentas dixitais para a construción de coñecemento.	Utiliza os recursos de audio que achega o libro para mellorar a comprensión e a expresión oral.
	Aplicar criterios éticos no uso das tecnoloxías.	Aplica criterios éticos no uso das tecnoloxías.
<i>Conciencia e expresións culturais</i>	Mostrar respecto cara ás obras máis importantes do patrimonio cultural a nivel mundial.	Valora o texto literario como expresión da nosa cultura, así como os autores que contribuíron ao seu desenvolvemento.
	Apreciar os valores culturais do patrimonio natural e da evolución do pensamento científico.	Valora e respecta o patrimonio natural.
	Expresar sentimentos e emocións desde códigos artísticos.	Nas composicións propias, expresa sentimentos e emocións desde códigos artísticos.
	Apreciar a beleza das expresións artísticas e no cotián.	Aprecia a composición de textos como expresión artística.
	Elaborar traballos e presentacións con sentido estético.	Presenta traballos con sentido estético.
<i>Competencias sociais e cívicas</i>	Coñecer e aplicar dereitos e deberes da convivencia cidadá no contexto da escola.	Respecta os demais compañeiros e compañeiras e as normas de convivencia da escola.
	Desenvolver capacidade de diálogo cos demais en situacións de convivencia e traballo para a resolución de conflitos.	Mantén unha actitude dialogante cando xorden conflitos.
	Mostrar dispoñibilidade para a participación activa en ámbitos de participación establecidos.	Participa activamente nos exercicios grupais propostos.
	Recoñecer riqueza na diversidade de opinións e ideas.	É consciente da riqueza que supón a existencia de diferentes opinións.
	Aprender a comportarse desde o coñecemento dos distintos valores.	Coñece e aplica os distintos valores no seu comportamento.
	Concibir unha escala de valores propia e actuar conforme a ela.	Posúe unha escala de valores e actúa conforme a ela.
<i>Sentido de iniciativa e espírito emprendedor</i>	Optimizar recursos persoais apoiándose nas fortalezas propias.	Avanza na aprendizaxe con motivación e esforzo.
	Asumir as responsabilidades	Asume as responsabilidades

	encomendadas e dar conta delas.	encomendadas nos traballos de grupo.
	Ser constante no traballo superando as dificultades.	É constante no traballo.
	Dirimir a necesidade de axuda en función da dificultade da tarefa.	Pide axuda para resolver unha tarefa cando a necesita.
	Xestionar o traballo de grupo coordinando tarefas e tempos.	Xestiona o traballo de grupo.
	Contaxiar entusiasmo pola tarefa e confianza nas posibilidades de alcanzar obxectivos.	Entusiásmase coas tarefas propostas e transmítello ao grupo de traballo.
	Priorizar a consecución de obxectivos grupais a intereses persoais.	Prioriza os obxectivos grupais fronte aos persoais, nos traballos de grupo.
	Xerar novas e diverxentes posibilidades desde o coñecementos previos do tema.	Crea novas posibilidades a partir dos seus coñecementos previos.
	Encontrar posibilidades no ámbito que outros non aprecian.	Atopa posibilidades ou liñas de traballo que outros non aprecian.
	Optimizar o uso de recursos materiais e persoais para a consecución de obxectivos.	Optimiza o uso dos recursos dos que dispón.
	Mostrar iniciativa persoal para iniciar ou promover accións novas.	Ten iniciativa propia.
	Asumir riscos no desenvolvemento das tarefas ou os proxectos.	Asume riscos nos seus traballos con confianza.
	Actuar con responsabilidade social e sentido ético no traballo.	Actúa con responsabilidade social e sentido ético.
<i>Aprender a aprender</i>	Identificar potencialidades persoais como aprendiz: estilos de aprendizaxe, intelixencias múltiples, funcións executivas...	É consciente das súas potencialidades como aprendiz.
	Desenvolver as distintas intelixencias múltiples.	Desenvolve as intelixencias múltiples por medio das diferentes actividades propostas.
	Xestionar os recursos e as motivacións persoais en favor da aprendizaxe.	Xestiona os recursos e as motivacións persoais en favor da aprendizaxe.
	Xerar estratexias para aprender en distintos contextos de aprendizaxe.	Asume a existencia de diferentes maneiras de aprender e xera diferentes extratexias.

	Aplicar estratexias para a mellora do pensamento creativo, crítico, emocional, interdependente...	Pon en práctica diferentes estratexias para a mellora do pensamento creativo, crítico, emocional, interdependente...
	Desenvolver estratexias que favorezan a comprensión rigorosa dos contidos.	Fai resumos e esquemas para unha mellor comprensión dos contidos.
	Planificar os recursos necesarios e os pasos a realizar no proceso de aprendizaxe.	Planifica os recursos necesarios e os pasos a seguir para levar a cabo unha tarefa.
	Seguir os pasos establecidos e tomar decisións sobre os pasos seguintes en función dos resultados intermedios.	Segue os pasos indicados para a elaboración dun traballo ou proxecto.
	Avaliar a consecución de obxectivos de aprendizaxe.	Comproba o que aprendeu mediante a realización de actividades que traballan, de maneira xeral, os contidos vistos na unidade.
	Tomar conciencia dos procesos de aprendizaxe.	É consciente dos distintos procesos de aprendizaxe.

6. TAREFAS

Libro do alumnado (LA) / Tratamento da diversidade (TD) / Lecturas complementarias (LC) / Recursos dixitais (RD)

Tarefa 1: Observamos a imaxe da dobre páxina inicial e escoitamos o texto «Hórreos, cabazos e piornos».

- Comentamos en gran grupo a fotografía do hórreo de Carnota, coas achegas de todos os alumnos e alumnas: vivencias, opinións, curiosidades...
- Escoitamos o texto e aclaramos posibles dúbidas.
- Respondemos as preguntas do recadro «Escoita ou le e contesta».
- Buscamos no dicionario cada un dos termos e consultamos na Rede información sobre o hórreo de Carnota e a arquitectura popular.

Tarefa 2: Lemos e escoitamos o texto da lectura («A canción: Saudade») e aclaramos posibles dúbidas de comprensión.

- Observamos o título e a ilustración e analizamos as nosas ideas previas.
- Realizamos as diferentes actividades do comentario (comprensión, expresión oral, análise e expresión escrita), informámonos sobre a figura de Andrés do Barro e escoitamos a canción na súa voz.
- Coñecemos diferentes versións musicadas de textos de poetas galegos.
- Cambiámoslle a letra a unha canción xa existente e a interpretamos.
- Facemos un mural para a aula sobre os nosos grupos de música galegos preferidos.
- Lemos o texto das LC e realizamos as actividades propostas.

Tarefa 3: Coñecemos o léxico referido á paisaxe mariña.

- Realizamos as actividades do apartado «Vocabulario».
- Realizamos a actividade interactiva dos RD.

Tarefa 4: Identificamos os compoñentes da oración: suxeito e predicado.

- Lemos atentamente a información teórica que achega o LA.
- Realizamos as actividades do LA e do TD.
- Realizamos a actividade interactiva dos RD.

Tarefa 5: Coñecemos os diferentes tipos de predicado.

- Lemos atentamente a información teórica que achega o LA.
- Realizamos as actividades do LA.
- Realizamos as actividades do LA e dos RD.

Tarefa 6: Coñecemos e aplicamos as regras de uso do s e do x.

- Lemos atentamente a información teórica que achega o LA.
- Realizamos as actividades do LA.
- Realizamos as actividades do LA e dos RD.

Tarefa 7: Recoñecemos e evitamos os estranxeirimos.

- Lemos atentamente a información teórica que achega o LA.
- Realizamos as actividades do LA e e dos RD.
- Reflexionamos a partir da viñeta de Luis Davila.

Tarefa 8: Distinguimos os principais recursos da linguaxe poética.

- Lemos atentamente a información teórica do LA.
- Lemos os textos suxeridos e realizamos as actividades do LA.
- Preparamos un recitado e acompañámolo de música e imaxes.

Tarefa 9: Identificamos e creamos metáforas.

- Lemos atentamente a información teórica contida no «Obradoiro».
- Realizamos as actividades do LA.
- Convertemos en graffiti os versos creados.

Tarefa 10: Avaliamos o aprendido.

- Aplicamos o estudado na unidade mediante as actividades que propón o LA acerca dun texto.
- Buscamos información sobre as distintas modalidades do surf e escribimos un texto sobre elas.
- Realizamos o test de autoavaliación incluído nos RD.

7. ESTRATEXIAS METODOLÓXICAS

No desenvolvemento das tarefas empregáranse diversas estratexias metodolóxicas:

- Desenvolvemento de actividades que permitan anticipar as ideas previas que os alumnos e as alumnas teñen en torno aos distintos contidos que imos traballar (observación dunha fotografía, coloquio sobre coñecementos previos...).
- Audición do texto sobre a arquitectura popular e a lectura inicial, co obxectivo de mellorar a comprensión oral.
- Fincapé nos hábitos de traballo: facer clasificacións, cadros, esquemas e resumos; estudar a teoría co apoio dunha práctica continuada; sintetizar a información en fichas que sirvan para repasar; planificar as tarefas e preparar os recursos necesarios para abordalas; utilizar o dicionario e outros manuais de consulta; etc.
- Exposición do profesor ou profesora utilizando diferentes soportes, explicando detalladamente o significado daqueles conceptos máis complexos e novidosos.
- Fomento do uso das TIC para resolver actividades, ampliar ou complementar a información do libro, etc.
- Fomento do clima adecuado que favoreza o traballo reflexivo individual.

- Reforzo dos recursos propios da comunicación oral a partir do recitado de poemas: vocalización, pausas, ritmo, volume e postura.
- Fincapé na interdisciplinabilidade a partir da posibilidade de combinar a literatura con outras formas de expresión (música, imaxes...).
- Fomento da creatividade e das habilidades artísticas do alumnado mediante a creación de graffiti para decorar a aula a partir de versos propios e da elaboración dun mural cos seus grupos de música galegos preferidos.
- Fomento do gusto pola música galega e apreciación do valor da mesma.
- Traballos en grupo e das habilidades de cooperación e respecto.
- Proposta de lectura trimestral, escollendo entre os títulos que recolle o plan lector.
- Potenciación da autoavaliación co obxecto de recoñecer as potencias de cada un e de reforzar aqueles aspectos que sexa preciso traballar máis.

8. RECURSOS

Os seguintes materiais de apoio poden reforzar e ampliar o estudo dos contidos da área de Lingua galega e Literatura:

- Textos locutados: o da dobre páxina inicial e o da lectura.
- Fichas de traballo para o tratamento da diversidade, lecturas complementarias para traballar a comprensión lectora, material para o desenvolvemento das competencias, plan lector.
- Cadernos complementarios de ortografía, léxico, morfosintaxe e expresión escrita.

Recursos dixitais

- Libro dixital: os alumnos e alumnas poderán reforzar ou ampliar os contidos estudados utilizando os recursos dixitais dispoñibles.
- Ligazóns:
 - [_ http://anayaeducacion.es](http://anayaeducacion.es)
 - [_ http://www.anayaeducacion.es/usuario/auladigital.php](http://www.anayaeducacion.es/usuario/auladigital.php)
 - [_ páxinas web que se suxiren no libro do alumno e na PD.](#)

9. FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN

- Rexistro de avaliación (no anexo de avaliación).
- Proba de avaliación inicial (no xerador de probas escritas de avaliación).
- Proba de avaliación da unidade (no xerador de probas escritas de avaliación).
- Outros recursos: rúbrica, diana, etc. (no anexo de avaliación).

10. MEDIDAS PARA A INCLUSIÓN E A ATENCIÓN Á DIVERSIDADE

- Que dificultades e potencialidades prevexo no grupo durante o desenvolvemento da unidade?
- Como vou minimizar as dificultades?
- Que necesidades individuais prevexo no desenvolvemento da unidade?
- Que recursos e estratexias manexarei para atender as necesidades individuais?

11. AUTOAVALIACIÓN DO PROFESORADO

- Que porcentaxe de alumnos e alumnas alcanzaron os obxectivos de aprendizaxe da unidade?
- Que é o que mellor funcionou nesta unidade?
- Que cambiaría no desenvolvemento da unidade o próximo curso? Por que?

Unidade 10

1. Presentación da unidade
2. Obxectivos didácticos
3. Contidos da unidade/Criterios de avaliación/Estándares de aprendizaxe avaliáveis/Competencias clave
4. Selección de evidencias para o portfolio
5. Competencias clave: descritores e desempeños
6. Tarefas
7. Estratexias metodolóxicas
8. Recursos
9. Ferramentas de avaliación
10. Medidas para a inclusión e atención á diversidade

11. Autoevaluación do profesorado

1. PRESENTACIÓN DA UNIDADE

Título

Canón do Sil

Descrición da unidade

Esta unidade comeza cunha fotografía a dobre páxina do Canón do Sil, no corazón da Ribeira Sacra que, como é habitual, vai acompañada dun texto locutado e preguntas relacionadas con el, para traballar a oralidade de xeito cooperativo.

A lectura da unidade presenta nesta ocasión unha noticia sobre Javier Gómez Noya, campión do mundo de triatlón por quinta vez; así, o «Comentario da lectura» está centrado neste xénero xornalístico e nos seus rasgos máis identificativos; pola súa banda, o «Vocabulario» tratará o léxico referido á paisaxe de montaña. Noutra orde de cousas, o apartado de «Gramática» estuda os principais complementos da oración (complemento directo, complemento indirecto e complemento circunstancial), para seguir afondando na análise sintáctica. A «Ortografía», pola súa banda, remata o bloque de unidades centradas en grafías complexas e expón as regras de uso do *n* e do *ñ*.

A páxina de contidos sociolingüísticos («Lingua e sociedade») estuda os diferentes castelanismos que se producen habitualmente no galego (fonéticos e prosódicos, morfosintácticos, ortográficos, léxicos e semánticos) e recomenda o alumnado evitalos, pois ao igual que os estranxeirismos, empobrecen a lingua. Por outra parte, o apartado de «Literatura» presenta o xénero dramático cos seus subxéneros, e as diferenzas que existen entre o teatro clásico e o teatro actual.

Os contidos organízanse en diferentes seccións, de acordo coa seguinte estrutura:

- **Análise de textos:** LECTURA e COMENTARIO de «A noticia: Gómez Noya, campión do mundo de triatlón por quinta vez».
- **Lingua:** VOCABULARIO: A paisaxe de montaña. GRAMÁTICA: Os complementos (1). ORTOGRAFÍA: O uso do *n* e do *ñ*. LINGUA E SOCIEDADE: Os castelanismos. OBRADOIRO: Reelaborar textos.
- **Literatura:** O xénero dramático.

O «Obradoiro» propón a reelaboración de textos co obxectivo de mellorar a súa calidade, atendendo á orde das palabras e á súa cohesión. Por último, o apartado «Aplica o que sabes» ofrece diferentes actividades arredor dun texto co fin de repasar os coñecementos adquiridos ao longo da unidade. En conxunto, preténdese que adquiran os seguintes coñecementos:

- Como se fai un comentario dunha noticia, seguindo unhas pautas dadas.
- Que palabras conforman o campo semántico da paisaxe de montaña.
- Cales son os principais complementos da oración.
- Cales son as normas de uso do *n* e do *ñ*.
- Cales son as principais características do xénero dramático.
- Como podemos reelaborar e mellorar un texto.

Temporalización:

Abril: Maio:

2. OBXECTIVOS DIDÁCTICOS

- Ler, comprender e analizar unha noticia.
- Recoñecer, explicar e usar un léxico amplo relacionado coa paisaxe de montaña.
- Coñecer os principais complementos da oración: complemento directo, complemento indirecto e complemento circunstancial.
- Aplicar as normas de uso do *n* e do *ñ*.
- Identificar os castelanismos para intentar evitalos.
- Coñecer as principais características do xénero dramático.
- Aprender a reelaborar e mellorar unha produción escrita.

3. CONTIDOS DA UNIDADE - CRITERIOS DE AVALIACIÓN - ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES - COMPETENCIAS CLAVE

Competencias clave (CC): comunicación lingüística (CCL), competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía (CMCT), competencia dixital (CD), aprender a aprender (CAA), competencias sociais e cívicas (CSC), sentido de iniciativa e espírito emprendedor (CSIEE) e conciencia e expresións culturais (CCEC).

Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliáveis	CC
B1.1. Comprensión, interpretación e resumo de novas de actualidade e de informacións de crónicas, reportaxes e documentais procedentes dos medios de comunicación audiovisual.	B1.1. Comprender e interpretar a intención comunicativa, o tema, as ideas principais e os datos relevantes de diferentes textos orais dos medios de comunicación (crónicas, reportaxes e documentais) e elaborar esquemas e resumos.	LGB1.1.1. Comprende o sentido global e identifica a intención comunicativa de textos orais de carácter informativo propios dos medios de comunicación audiovisual (reportaxes, crónicas e documentais).	CCL, CAA
B1.2. Comprensión, interpretación e valoración de textos orais utilizados no ámbito social e educativo.	B1.2. Extraer a intención comunicativa, o tema, as ideas principais e os datos relevantes de diferentes textos orais dos ámbitos social e educativo.	LGB1.2.1. Recoñece, xunto ao propósito e a idea xeral, os feitos e datos relevantes en textos orais do ámbito social e educativo.	CCL, CAA
		LGB1.2.2. Comprende e segue as instrucións para realizar tarefas de aprendizaxe con progresiva autonomía.	CCL, CAA
B1.3. Desenvolvemento de habilidades de escoita cunha actitude de interese, cooperación e respecto ante as intervencións orais, sobre todo en exposicións do profesorado ou do alumnado.	B1.3. Coñecer e usar as normas de cortesía nas intervencións orais propias e alleas da actividade educativa, tanto espontáneas como planificadas.	LGB1.3.1. Coñece, aprecia e usa as normas que rexen a cortesía na comunicación oral (intervén na quenda que lle corresponde, respecta as opinións e recoñece e rexeita a linguaxe discriminatoria).	CSC, CCL
B1.4. Escoita crítica e reflexiva ante as mensaxes discriminatorias dos medios de comunicación, con especial atención aos programas de carácter informativo: noticias reportaxes e crónicas.	B1.4. Identificar o propósito comunicativo en textos orais dos medios de comunicación, analizar criticamente os seus contidos e interpretar as connotacións e mensaxes discriminatorias implícitas.	LGB1.4.2. Compara o tratamento da mesma noticia en diferentes medios de comunicación e extrae conclusións a partir das coincidencias e diferenzas atopadas.	CCL, CAA, CSIEE

B1.5. Valoración das producións orais emitidas cunha fonética e prosodia correcta e cunha actitude crítica ante os prexuízos que se poidan asociar a ela.	B1.5. Valorar as producións emitidas cunha fonética e prosodia correcta e amosar unha actitude crítica ante os prexuízos que se poidan asociar a ela.	LGB1.5.1. Aprecia a emisión dunha pronuncia e prosodia correcta, recoñece os erros nas producións orais e propias e alleas e propón solucións para melloralas.	CCL, CAA
		LGB1.5.2. Comprende, interpreta e rexeita os prexuízos que se poidan asociar á pronuncia galega.	CAA
		LGB1.5.3. Asume, se a posúe, a variante dialectal propia e utilízaa na súa práctica habitual.	CCL, CCEC
B1.6. Producción de discursos orais, en intervencións espontáneas, adecuados á situación e á intención comunicativa desexada, con coherencia, cohesión e corrección.	B1.6. Producir textos orais, en intervencións espontáneas, adecuadas á situación e á intención comunicativa desexada, con coherencia, cohesión e corrección.	LGB1.6.1. Produce textos orais, en intervencións espontáneas, adecuadas á situación e á intención comunicativa desexada, con coherencia, cohesión e corrección.	CCL, CSC
		LGB1.6.2. Participa con fluidez nas intervencións orais espontáneas respectando as regras morfosintácticas desta lingua, en especial a colocación do pronome átono, así como a fonética galega (pronuncia das sete vogais, <i>n</i> velar e fonema fricativo palatal xordo).	CCL
		LGB1.6.3. Emprega nas intervencións orais espontáneas expresións propias do galego (fraseoloxía adecuada).	CCL
		LGB1.6.4. Emprega nas intervencións orais espontáneas un léxico rico e variado.	CCL
B1.7. Coñecemento e aplicación, con axuda das TIC, de técnicas e estratexias para a produción de textos orais sobre temas de	B1.7. Coñecer e aplicar, con axuda das TIC, técnicas e estratexias para realizar exposicións orais planificadas.	LGB1.7.1. Consulta os medios de información dixitais para seleccionar contidos relevantes e incorporalos ás súas producións.	CD, CAA, CSIEE

actualidade.		LGB1.7.2. Emprega as TIC para facer as súas presentacións máis claras e atractivas visualmente.	CD, CCL, CSC
B1.8. Participación activa en situacións propias do ámbito educativo e de interese para o alumnado que xeren intercambio de opinión.	B1.8. Participar activamente en situación propias do ámbito educativo e de interese para o alumnado que xeren intercambio de opinión.	LGB1.8.1. Intervén en debates e coloquios do ámbito educativo con respecto ás regras de interacción e ás opinións alleas.	CCL, CSC
		LGB1.8.2. Cínguese ao tema, non divaga e atende ás instrucións da persoa moderadora nos debates e coloquios.	CCL, CSC
B1.10. Construción de discursos adecuados a distintos rexistros, coherentes e ben organizados sobre temas de interese persoal ou social da vida cotiá e educativa.	B1.10. Producir discursos breves e comprensibles, nun rexistro neutro, informal ou máis culto, sobre temas da vida cotiá ou educativa.	LGB1.10.1. Participa en conversas informais nas que intercambia información e expresa a súa opinión, fai invitacións e ofrecementos e pide e dá indicacións ou instrucións sinxelas.	CCL, CSC, CSIEE, CCEC
B2.1. Coñecemento e uso de técnicas de análise do contido e de estratexias de lectura comprensiva: esquemas, resumos, etc.	B2.1. Aplicar os coñecementos sobre a lingua e as normas do uso lingüístico para resolver problemas de comprensión.	LGB2.1.2. Busca o significado do léxico descoñecido a partir do contexto, analiza a forma das palabras ou usa dicionarios para contextualizar as acepcións.	CCL, AAA
		LGB2.1.4. Relaciona a información explícita e implícita dun escrito en función do contexto.	CLL
		LGB2.1.5. Compila información para comprender e ampliar o coñecemento das mensaxes: busca bibliografía; consulta libros, revistas, xornais; utiliza recursos audiovisuais e buscadores de internet.	CCL, CAA
		LGB2.1.6. Contrasta os contidos dos textos analizados cos coñecementos propios, antes e despois da lectura.	CCL, CAA

B2.3. Comprensión e interpretación, en formato papel e dixital, de textos propios dos medios de comunicación (noticias).	B2.3. Comprender e interpretar, en formato papel ou dixital, textos propios dos medios de comunicación (noticias).	LGB2.3.1. Comprende e interpreta textos propios dos medios de comunicación (noticias).	CCL, CSC
		LGB2.3.2. Localiza a información destacada de textos propios dos medios de comunicación: portadas e titulares.	CCL
B2.4. Comprensión e interpretación, en formato papel ou dixital, de textos propios da vida educativa, especialmente, os instrutivos e expositivos: webs educativas, dicionarios, glosarios e enciclopedias.	B2.4. Comprender e interpretar en formato papel ou dixital, textos propios da vida educativa, especialmente, os instrutivos e expositivos: webs educativas, dicionarios, glosarios e enciclopedias.	LGB2.4.2. Identifica as características específicas de todo tipo de textos nos que se expoñan feitos e se expliquen ideas e conceptos das distintas materias curriculares.	CCL
B2.5. Uso, progresivamente autónomo, das bibliotecas e das TIC para seleccionar información.	B2.5. Seleccionar a información que se obtén nas bibliotecas, nas TIC e outras fontes e integrar os coñecementos adquiridos non proceso de aprendizaxe continua.	LGB2.5.1. Utiliza, de forma progresivamente autónoma, diversas fontes de información e integra os coñecementos adquiridos nos seus discursos orais e escritos.	CCL, CAA
		LGB2.5.2. Coñece e utiliza habitualmente dicionarios impresos ou en versión dixital.	CCL, CD, CAA
B2.6. Actitude reflexiva e crítica ante a lectura para identificar usos lingüísticos discriminatorios, manifestar posturas de acordo e desacordo e expor razoadamente as ideas respectando as ideas dos demais.	B2.6. Amosar unha actitude reflexiva e crítica ante a lectura que permita identificar usos lingüísticos discriminatorios e manifestar posturas de acordo ou desacordo e respecto ás mensaxes expresadas.	LGB2.6.3. Elabora a súa propia interpretación sobre o significado dun texto.	CCL
		LGB2.6.4. Respecta as opinións dos demais.	CCL, CSC
B2.7. Lectura en voz alta con dicción, entoación e ritmo adecuados á situación comunicativa e á súa función, con posibilidade de usar recursos audiovisuais para o rexistro de voz.	B2.7. Ler en voz alta con dicción, entoación e ritmo adecuados á situación comunicativa e á súa función.	LGB2.7.1. Le en voz alta con dicción, entoación e ritmo adecuados (interpreta os signos de puntuación) á situación comunicativa e á función da mensaxe.	CCL
B2.8. Planificación e revisión do escrito en función da situación	B2.8. Usar procedementos de planificación e revisión para conseguir a adecuación,	LGB2.8.2. Adecúa as súas producións ao rexistro formal e educativo.	CCL

comunicativa (tema, fins e destinatarios) para elaborar producións con adecuación, coherencia, cohesión e corrección nas relacións internas e externas dos contidos do texto.	coherencia, cohesión e corrección dos contidos nas relacións internas e externas do texto.	LGB2.8.3. Utiliza elementos lingüísticos e discursivos de cohesión interna do texto (a deíxe, as referencias internas de tipo léxico e os conectores).	CCL
		LGB2.8.4. Usa os signos de puntuación do texto en relación coa organización oracional e coa forma do texto (os parágrafos e a distribución e ordenación das ideas expresadas).	CCL
		LGB2.8.5. Revisa e reescribe o texto con respecto polas regras ortográficas e morfolóxicas.	CCL
		LGB2.8.6. Usa técnicas de tratamento textual coas TIC: procesadores de texto, programas de presentación, dicionarios electrónicos e correctores.	CCL, CD
		LGB2.8.7. Complementa as producións con elementos textuais e paratextuais: ilustracións e gráficos.	CCL, CD
B2.10. Producción, en formato papel ou dixital, de textos propios dos medios de comunicación (noticias).	B2.10. Producir, en soporte impreso ou dixital, textos propios dos medios de comunicación a partir dun modelo (noticias).	LGB2.10.1. Produce, en soporte impreso ou dixital, textos propios dos medios de comunicación a partir dun modelo (noticias).	CCL, CD, CSC
B2.11. Producción, en formato papel ou dixital, de textos de carácter educativo: cuestionarios, resumos, informes de tarefas, descrições e explicacións sobre contidos das materias curriculares.	B2.11. Producir, en formato papel ou dixital, textos de carácter educativo: cuestionarios, resumos, informes de tarefas, descrições e explicacións sobre contidos das materias curriculares.	LGB2.11.1. Produce, en formato papel ou dixital, textos de carácter educativo: cuestionarios, resumos, informes de tarefas, descrições e explicacións sobre contidos das materias curriculares.	CCL, CD
B3.1. Recoñecemento, explicación e uso de léxico suficientemente amplo e preciso, con incorporación de fraseoloxía e de	B3.1. Recoñecer, explicar e usar léxico amplo e preciso coa presenza da fraseoloxía e vocabulario traballado na aula.	LGB3.1.1. Utiliza un vocabulario amplo e preciso para expresarse con claridade nun rexistro axeitado á situación comunicativa.	CCL, CCC

vocabulario temático a partir de campos léxicos traballados na aula.			
B3.3. Uso eficaz dos dicionarios e doutras fontes de consulta en calquera soporte, especialmente sobre flexión, relación semántica e normativa.	B3.3. Usar eficazmente os dicionarios ou calquera outra fonte de consulta, en papel ou en soporte electrónico, para resolver dúbidas e para progresar na aprendizaxe autónoma.	LGB3.3.1. Obtén, de xeito autónomo, información lingüística de todo tipo en dicionarios, en diferentes soportes, e noutras obras de consulta.	CCL, CAA
B3.4. Coñecemento, comparación, uso e valoración das normas que regulan os textos orais e escritos, propios e alleos.	B3.4. Coñecer, usar e valorar as normas que regulan os textos orais e escritos.	LGB3.4.1. Completa, transforma e valora textos orais ou escritos de maneira adecuada e correcta atendendo ás normas.	CCL, CD
B3.5. Aplicación e valoración das normas ortográficas e morfolóxicas da lingua galega.	B3.5. Aplicar e valorar as normas ortográficas e morfolóxicas da lingua galega.	LGB3.5.1. Aplica correctamente as normas ortográficas e morfolóxicas da lingua galega.	CCL
		LGB3.5.2. Aplica estratexias para a corrección lingüística, gramatical e ortográfica dos textos.	CCL
B3.6. Análise e uso reflexivo da puntuación en relación coa cohesión textual.	B3.6. Analizar e usar correctamente a puntuación, de acordo coa cohesión textual.	LGB3.6.1. Analiza e usa correctamente a puntuación para a cohesión textual.	CCL
B3.8. Recoñecemento, uso e explicación dos nexos e conectores textuais (espaciais, de oposición e contraste) e dos principais mecanismos de referencia interna, tanto gramaticais como léxicos.	B3.8. Recoñecer e usar os nexos textuais de espazo, oposición e contraste, así como os mecanismos gramaticais e léxicos de cohesión interna.	LGB3.8.1. Identifica e usa distintos tipos de conectores de espazo, oposición, contraste, así como os mecanismos gramaticais e léxicos de referencia interna que lle proporcionan cohesión a un texto.	CCL, CAA
		LG3.8.2. Utiliza os elementos lingüísticos para a cohesión interna.	CCL
B3.9. Coñecemento dos compoñentes sintácticos no nivel da frase para elaborar enunciados, orais e escritos, cun estilo cohesionado e correcto.	B3.9. Coñecer os compoñentes sintácticos para elaborar enunciados, orais e escritos, cun estilo cohesionado e correcto.	LG3.9.1. Completa, transforma e elabora enunciados de maneira axeitada e correcta atendendo aos compoñentes sintácticos.	CCL

B3.10. Coñecemento, uso e aplicación das estratexias necesarias de autoavaliación, aceptando o erro como parte do proceso.	B3.10. Aplicar progresivamente o coñecemento e o uso das estratexias de autoavaliación e a aceptación do erro como parte do proceso de aprendizaxe.	LG3.10.1. Recoñece os erros nas producións orais e escritas propias e alleas a partir da avaliación e autoavaliación, propondo solucións para a súa mellora.	CCL, CAA
B4.1. Valoración das linguas como medios de relación interpersoal e de sinal de identidade dun pobo.	B4.1. Valorar as linguas como medios de relación interpersoal e de sinal de identidade dun pobo. Apreciar o plurilingüismo como expresión da riqueza cultural da humanidade e coñecer a lusofonía e achegarse ás culturas que a integran.	LGB4.1.1. Valora a lingua como instrumento co cal se constrúen todos os saberes e como medio de relación interpersoal e de sinal de identidade dun pobo a través da identificación de elementos lingüísticos de noso en diferentes contextos.	CCL
		LGB4.1.2. Distingue entre linguas maioritarias, minoritarias e minorizadas e aplica estes conceptos ao caso galego.	CCL, CSC
B5.1. Lectura, con regularidade, de obras literarias e desenvolvemento dun criterio lector; emisión dunha opinión persoal sobre a lectura dunha obra axeitada á idade, relación do seu sentido coa propia experiencia e outros coñecementos adquiridos e valoración do uso dos elementos propios de cada xénero literario, o punto de vista empregado e o uso estético da linguaxe.	B5.1. Ler con regularidade obras literarias e desenvolver criterio lector; expor unha opinión persoal sobre a lectura dunha obra axeitada á idade, relacionar o seu sentido coa propia experiencia e outros coñecementos adquiridos e valorar o uso dos elementos propios de cada xénero literario, o punto de vista empregado e o uso estético da linguaxe.	LGLB5.1.1. Le con regularidade obras literarias e desenvolve criterio lector; expón unha opinión persoal sobre a lectura dunha obra axeitada á idade e relaciona o seu sentido coa propia experiencia e outros coñecementos adquiridos.	CCL
B5.4. Lectura dramatizada e comprensiva, visionado de pezas teatrais e recoñecemento dos compoñentes e procedementos que caracterizan os subxéneros.	B5.4. Ler dramatizada e comprensivamente, visionar pezas teatrais e recoñecer os compoñentes e procedementos que caracterizan os subxéneros.	LGLB5.4.1. Le dramatizada e comprensivamente, visiona pezas teatrais e recoñece os compoñentes e procedementos que caracterizan os subxéneros.	CCL

<p>B5.6. Análise de textos literarios, de maneira guiada, identificación dos trazos dos subxéneros e a funcionalidade dos recursos retóricos.</p>	<p>B5.6. Analizar textos literarios, de maneira guiada, identificar os trazos dos subxéneros e a funcionalidade dos recursos retóricos.</p>	<p>LGB.5.6.1. Analiza textos literarios, de maneira guiada, identifica os trazos dos subxéneros e a funcionalidade dos recursos retóricos.</p>	<p>CCL</p>
---	---	--	------------

4. SELECCIÓN DE EVIDENCIAS PARA O PORTFOLIO

Estándares de aprendizaxe avaliados	Selección de evidencias para o portfolio
LGB1.1.1. Comprende o sentido global e identifica a intención comunicativa de textos orais de carácter informativo propios dos medios de comunicación audiovisual (reportaxes, crónicas e documentais).	- Actividade do recadro «Podes coñecer?».
LGB1.2.1. Recoñece, xunto ao propósito e a idea xeral, os feitos e datos relevantes en textos orais do ámbito social e educativo.	- escoita atenta do texto que abre a unidade e mais da lectura inicial. - Actividades do recadro «Escoita ou le e contesta».
LGB1.2.2. Comprende e segue instrucións para realizar tarefas de aprendizaxe con progresiva autonomía.	- Actividades do «Obradoiro».
LGB1.3.1. Coñece, aprecia e usa as normas que rexen a cortesía na comunicación oral (intervén na quenda que lle corresponde, respecta as opinións e recoñece e rexeita a linguaxe discriminatoria).	- Actividade 6 do «Comentario da lectura».
LGB1.4.2. Compara o tratamento da mesma noticia en diferentes medios de comunicación e extrae conclusións a partir das coincidencias e diferenzas atopadas.	- Actividades 7 e 9 do «Comentario da lectura».
LGB1.5.1. Aprecia a emisión dunha pronuncia e prosodia correcta, recoñece os erros nas producións orais propias e alleas e propón solucións para melloralas.	- escoita atenta do texto que abre a unidade e mais da lectura inicial. - Actividades do recadro «Escoita ou le e contesta». - Actividades de expresión oral do «Comentario da lectura».
LGB1.5.2. Comprende, interpreta e rexeita os prexuízos que se poidan asociar á pronuncia galega.	- Actividades do recadro «Escoita ou le e contesta». - Actividades de expresión oral do «Comentario da lectura».
LGB1.5.3. Asume, se a posúe, a variante dialectal propia e utilízala na súa práctica habitual.	- Actividades do recadro «Escoita ou le e contesta». - Actividades de expresión oral do «Comentario da lectura».
LGB1.6.1. Produce textos orais, en intervencións espontáneas, adecuadas á situación e á intención comunicativa desexada, con coherencia, cohesión e corrección.	- Actividades do recadro «Escoita ou le e contesta». - Actividades de expresión oral do «Comentario da lectura».
LGB1.6.2. Participa con fluidez nas intervencións orais espontáneas respectando as regras morfosintácticas desta lingua, en especial a colocación do pronome átono, así como a fonética galega (pronuncia das sete vogais, <i>n</i> velar e fonema fricativo palatal xordo).	- Actividades do recadro «Escoita ou le e contesta». - Actividades de expresión oral do «Comentario da lectura».

LGB1.6.3. Emprega nas intervencións orais espontáneas expresións propias do galego (fraseoloxía adecuada).	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do recadro «Escoita ou le e contesta». - Actividade de expresión oral do «Comentario da lectura».
LGB1.6.4. Emprega nas intervencións orais espontáneas un léxico rico e variado.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do recadro «Escoita ou le e contesta». - Actividade de expresión oral do «Comentario da lectura».
LGB1.7.1. Consulta os medios de información dixitais para seleccionar contidos relevantes e incorporalos ás súas producións.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do recadro «Podes coñecer?». - Actividade 12 do apartado «Aplica o que sabes».
LGB1.7.2. Emprega as TIC para facer as súas presentacións máis claras e atractivas visualmente.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividade 12 do apartado «Aplica o que sabes».
LGB1.8.1. Intervén en debates e coloquios do ámbito educativo con respecto ás regras de interacción e ás opinións alleas.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividade 6 do «Comentario da lectura».
LGB1.8.2. Cínguese ao tema, non divaga e atende ás instrucións da persoa moderadora nos debates e coloquios.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividade 6 do «Comentario da lectura».
LGB1.10.1. Participa en conversas informais nas que intercambia información e expresa a súa opinión, fai invitacións e ofrecementos e pide e dá indicacións ou instrucións sinxelas.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do recadro «Escoita ou le e contesta». - Actividades de expresión oral do «Comentario da lectura».
LGB2.1.2. Busca o significado do léxico descoñecido a partir do contexto, analiza a forma das palabras ou usa dicionarios para contextualizar as acepcións.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades 1, 2 e 10 do «Comentario da lectura». - Actividades do «Vocabulario». - Actividades 1, 2, 3 e 4 do apartado «Aplica o que sabes».
LGB2.1.4. Relaciona a información explícita e implícita dun escrito en función do contexto.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do «Comentario da lectura», da «Literatura» e do «Aplica o que sabes».
LGB2.1.5. Compila información para comprender e ampliar o coñecemento das mensaxes: busca bibliografía; consulta libros, revistas, xornais; utiliza recursos audiovisuais e buscadores de internet.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do recadro «Podes coñecer?». - Actividade 12 do apartado «Aplica o que sabes».
LGB2.1.6. Contrasta os contidos dos textos analizados cos coñecementos propios, antes e despois da lectura.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do «Comentario da lectura» e do apartado «Aplica o que sabes».
LGB2.3.1. Comprende e interpreta textos propios dos medios de comunicación (noticias).	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do «Comentario da lectura» e do apartado «Aplica o que sabes».
LGB2.3.2. Localiza a información destacada de textos propios dos medios de comunicación: portadas e titulares.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades 8 e 9 do «Comentario da lectura». - Actividade 8 do apartado «Aplica o que sabes».
LGB2.4.2. Identifica as características específicas de todo tipo de textos nos que se expoñan	<ul style="list-style-type: none"> - Texto de presentación da actividade e textos teóricos de cada unidade.

feitos e se expliquen ideas e conceptos das distintas materias curriculares.	
LGB2.5.1. Utiliza, de forma progresivamente autónoma, diversas fontes de información e integra os coñecementos adquiridos nos seus discursos orais e escritos.	- Actividades do recadro «Podes coñecer?». - Actividade 12 do apartado «Aplica o que sabes».
LGB2.5.2. Coñece e utiliza habitualmente dicionarios impresos ou en versión dixital.	- Actividade 1 do «Comentario da lectura». - Actividade 3 do apartado «Aplica o que sabes».
LGB2.6.3. Elabora a súa propia interpretación sobre o significado dun texto.	- Actividades do «Comentario da lectura», da «Literatura» e do «Aplica o que sabes».
LGB2.6.4. Respecta as opinións dos demais.	- Actividades que impliquen interacción cos demais.
LGB2.7.1. Le en voz alta con dicción, entoación e ritmo adecuados (interpreta os signos de puntuación) á situación comunicativa e á función da mensaxe.	- Lectura do texto de presentación, da lectura da unidade, dos textos do apartado de «Literatura» e do «Aplica o que sabes».
LGB2.8.2. Adecúa as súas producións ao rexistro formal e educativo.	- Actividade 12 do apartado «Aplica o que sabes».
LGB2.8.3. Utiliza elementos lingüísticos e discursivos de cohesión interna do texto (a deixé, as referencias internas de tipo léxico e os conectores).	- Actividades do «Obradoiro».
LGB2.8.4. Usa os signos de puntuación do texto en relación coa organización oracional e coa forma do texto (os parágrafos e a distribución e ordenación das ideas expresadas).	- Actividades do «Obradoiro».
LGB2.8.5. Revisa e reescribe o texto con respecto polas regras ortográficas e morfolóxicas.	- Actividades do «Obradoiro».
LGB2.8.6. Usa técnicas de tratamento textual coas TIC: procesadores de texto, programas de presentación, dicionarios electrónicos e correctores.	- Actividade 12 do «Aplica o que sabes».
LGB2.8.7. Complementa as producións con elementos textuais e paratextuais: ilustracións e gráficos.	- Actividade 12 do «Aplica o que sabes».
LGB2.10.1. Produce, en soporte impreso ou dixital, textos propios dos medios de comunicación a partir dun modelo (noticias).	- Actividade 11 do «Comentario da lectura». - Actividade 12 do apartado «Aplica o que sabes».
LGB2.11.1. Produce, en formato papel ou dixital, textos de carácter educativo: cuestionarios, resumos, informes de tarefas, descrições e explicacións sobre contidos das materias curriculares.	- Actividade 12 do apartado «Aplica o que sabes».

LGB3.1.1. Utiliza un vocabulario amplo e preciso para expresarse con claridade nun rexistro axeitado á situación comunicativa.	- Actividades do «Vocabulario».
LGB3.3.1. Obtén, de xeito autónomo, información lingüística de todo tipo en dicionarios, en diferentes soportes, e noutras obras de consulta.	- Actividade 1 do «Comentario da lectura». - Actividade 3 do apartado «Aplica o que sabes».
LGB3.4.1. Completa, transforma e valora textos orais ou escritos de maneira adecuada e correcta atendendo ás normas.	- Actividades do «Obradoiro».
LGB3.5.1. Aplica correctamente as normas ortográficas e morfolóxicas da lingua galega.	- Actividades da «Ortografía».
LGB3.5.2. Aplica estratexias para a corrección lingüística, gramatical e ortográfica dos textos.	- Actividades da «Ortografía».
LGB3.6.1. Analiza e usa correctamente a puntuación para a cohesión textual.	- Actividades do «Obradoiro».
LGB3.8.1. Identifica e usa distintos tipos de conectores de espazo, oposición, contraste, así como os mecanismos gramaticais e léxicos de referencia interna que lle proporcionan cohesión a un texto.	- Actividades do «Obradoiro».
LG3.8.2. Utiliza os elementos lingüísticos para a cohesión interna.	- Actividades do «Obradoiro».
LG3.9.1. Completa, transforma e elabora enunciados de maneira axeitada e correcta atendendo aos compoñentes sintácticos.	- Actividades da «Gramática». - Actividades 9 e 10 do apartado «Aplica o que sabes».
LG3.10.1. Recoñece os erros nas producións orais e escritas propias e alleas a partir da avaliación e autoavaliación, propondo solucións para a súa mellora.	- Actividades do «Obradoiro».
LGB4.1.1. Valora a lingua como instrumento co cal se constrúen todos os saberes e como medio de relación interpersonal e de sinal de identidade dun pobo a través da identificación de elementos lingüísticos de noso en diferentes contextos.	- Actividades do apartado «Lingua e sociedade».
LGB4.1.2. Distingue entre linguas maioritarias, minoritarias e minorizadas e aplica estes conceptos ao caso galego.	- Actividades do apartado «Lingua e sociedade».
LGLB5.1.1. Le con regularidade obras literarias e desenvolve criterio lector; expón unha opinión persoal sobre a lectura dunha obra axeitada á idade e relaciona o seu sentido coa propia experiencia e outros coñecementos adquiridos.	- Actividades da «Literatura».

LGLB5.4.1. Le dramatizada e comprensivamente, visiona pezas teatrais e recoñece os compoñentes e procedementos que caracterizan os subxéneros.	- Lectura e actividades da «Literatura».
LGB5.6.1. Analiza textos literarios, de maneira guiada, identifica os trazos dos subxéneros e a funcionalidade dos recursos retóricos.	- Actividades da «Literatura».

5. COMPETENCIAS: DESCRITORES E DESEMPEÑOS

Competencia	Descritor	Desempeño
<i>Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía</i>	Interactuar co contorno natural de maneira respectuosa.	Valora a riqueza do noso patrimonio natural e toma conciencia da importancia de protexelo e conservalo.
	Respectar e preservar a vida dos seres vivos do seu contorno.	É consciente da necesidade de protexer os seres vivos, especialmente aqueles que están en perigo de extinción.
	Tomar conciencia dos cambios producidos polo ser humano no contorno natural e as repercusións para a vida futura.	É consciente de que as persoas, coas súas accións, poden producir cambios no medio natural e prexudicalo.
<i>Comunicación lingüística</i>	Comprender o sentido dos textos orais e escritos.	Desenvolve a través dos distintos tipos de textos a capacidade de delimitar información recibida do contorno.
	Captar o sentido das expresións orais: ordes, explicacións, indicacións, relatos...	Comprende os textos orais.
	Gozar coa lectura.	Le a lectura inicial e os distintos textos sobre os que se traballan os conceptos da unidade.
	Expressar oralmente, de maneira ordenada e clara, calquera tipo de información.	Responde preguntas de comprensión acerca de textos que se escoitaron.
	Utilizar o coñecemento das estruturas lingüísticas, normas ortográficas e gramaticais para elaborar textos escritos e orais.	Exprésase oralmente con coherencia e corrección e selecciona o vocabulario preciso. Coida a corrección ortográfica e gramatical nos seus escritos.
	Respectar as normas de comunicación en calquera contexto: quenda de palabra, escoita atenta ao interlocutor...	Respecta as normas básicas de comunicación.
	Manexar elementos de comunicación non verbal, ou en diferentes rexistros, nas diversas situacións comunicativas.	Emprega elementos de comunicación non verbal nas diferentes situacións comunicativas.
	Entender o contexto sociocultural da lingua, así como a súa historia para un mellor uso da mesma.	Comprende a situación sociolingüística actual do galego.

	Producir textos escritos de diversa complexidade para o seu uso en situacións cotiás ou de materias diversas.	Escribe textos de diversa complexidade.
<i>Competencia dixital</i>	Empregar distintas fontes para a busca de información.	Busca información en dicionarios e na Rede.
	Seleccionar o uso das fontes segundo a súa fiabilidade.	É consciente de que non todas as fontes son fiables.
	Comprender as mensaxes que veñen dos medios de comunicación.	Comprende as noticias procedentes dos xornais.
	Manexar ferramentas dixitais para a construción de coñecemento.	Utiliza os recursos de audio que achega o libro para mellorar a comprensión e a expresión oral.
	Actualizar o uso das novas tecnoloxías para mellorar o traballo e facilitar a vida diaria.	Emprega diferentes aplicacións recentes para enriquecer a presentación dos seus traballos.
	Aplicar criterios éticos no uso das tecnoloxías.	Aplica criterios éticos no uso das tecnoloxías.
<i>Conciencia e expresións culturais</i>	Mostrar respecto cara ás obras máis importantes do patrimonio cultural a nivel mundial.	Valora o texto literario como expresión da nosa cultura, así como os autores que contribuíron ao seu desenvolvemento.
	Apreciar os valores culturais do patrimonio natural e da evolución do pensamento científico.	Valora e respecta o patrimonio natural.
	Apreciar a beleza das expresións artísticas e no cotián.	Aprecia a composición de textos como expresión artística.
	Elaborar traballos e presentacións con sentido estético.	Presenta traballos con sentido estético.
<i>Competencias sociais e cívicas</i>	Coñecer e aplicar dereitos e deberes da convivencia cidadá no contexto da escola.	Respecta os demais compañeiros e compañeiras e as normas de convivencia da escola.
	Desenvolver capacidade de diálogo cos demais en situacións de convivencia e traballo para a resolución de conflitos.	Mantén unha actitude dialogante cando xorden conflitos.
	Mostrar dispoñibilidade para a participación activa en ámbitos de participación establecidos.	Participa activamente nos exercicios grupais propostos.
	Recoñecer riqueza na diversidade de opinións e ideas.	É consciente da riqueza que supón a existencia de diferentes

		opinións.
	Aprender a comportarse desde o coñecemento dos distintos valores.	Coñece e aplica os distintos valores no seu comportamento.
	Concibir unha escala de valores propia e actuar conforme a ela.	Posúe unha escala de valores a actúa conforme a ela.
	Involucrarse ou promover accións cun fin social.	Defende os animais en perigo de extinción.
<i>Sentido de iniciativa e espírito emprendedor</i>	Optimizar recursos persoais apoiándose nas fortalezas propias.	Avanza na aprendizaxe con motivación e esforzo.
	Asumir as responsabilidades encomendadas e dar conta delas.	Asume as responsabilidades encomendadas nos traballos de grupo.
	Ser constante no traballo superando as dificultades.	É constante no traballo.
	Dirimir a necesidade de axuda en función da dificultade da tarefa.	Pide axuda para resolver unha tarefa cando a necesita.
	Xestionar o traballo de grupo coordinando tarefas e tempos.	Xestiona o traballo de grupo.
	Contaxiar entusiasmo pola tarefa e confianza nas posibilidades de alcanzar obxectivos.	Entusiásmase coas tarefas propostas e transmítello ao grupo de traballo.
	Priorizar a consecución de obxectivos grupais a intereses persoais.	Prioriza os obxectivos grupais fronte aos persoais, nos traballos de grupo.
	Xerar novas e diverxentes posibilidades desde os coñecementos previos do tema.	Crea novas posibilidades a partir dos seus coñecementos previos.
	Encontrar posibilidades no ámbito que outros non aprecian.	Atopa posibilidades ou liñas de traballo que outros non aprecian.
	Optimizar o uso de recursos materiais e persoais para a consecución de obxectivos.	Optimiza o uso dos recursos dos que dispón.
	Mostrar iniciativa persoal para iniciar ou promover accións novas.	Ten iniciativa propia.
Actuar con responsabilidade social e sentido ético no traballo.	Actúa con responsabilidade social e sentido ético.	
<i>Aprender a aprender</i>	Identificar potencialidades persoais como aprendiz: estilos de aprendizaxe, intelixencias múltiples, funcións executivas...	É consciente das súas potencialidades como aprendiz.

	Desenvolver as distintas intelixencias múltiples.	Desenvolve as intelixencias múltiples por medio das diferentes actividades propostas.
	Xestionar os recursos e as motivacións persoais en favor da aprendizaxe.	Xestiona os recursos e as motivacións persoais en favor da aprendizaxe.
	Xerar estratexias para aprender en distintos contextos de aprendizaxe.	Asume a existencia de diferentes maneiras de aprender e xera diferentes extratexias.
	Aplicar estratexias para a mellora do pensamento creativo, crítico, emocional, interdependente...	Pon en práctica diferentes estratexias para a mellora do pensamento creativo, crítico, emocional, interdependente...
	Desenvolver estratexias que favorezan a comprensión rigorosa dos contidos.	Fai resumos e esquemas para unha mellor comprensión dos contidos.
	Planificar os recursos necesarios e os pasos a realizar no proceso de aprendizaxe.	Planifica os recursos necesarios e os pasos a seguir para levar a cabo unha tarefa.
	Seguir os pasos establecidos e tomar decisións sobre os pasos seguintes en función dos resultados intermedios.	Segue os pasos indicados para a elaboración dun traballo ou proxecto.
	Avaliar a consecución de obxectivos de aprendizaxe.	Comproba o que aprendeu mediante a realización de actividades que traballan, de maneira xeral, os contidos vistos na unidade.
	Tomar conciencia dos procesos de aprendizaxe.	É consciente dos distintos procesos de aprendizaxe.

6. TAREFAS

Libro do alumnado (LA) / Tratamento da diversidade (TD) / Lecturas complementarias (LC) / Recursos dixitais (RD)

Tarefa 1: Observamos a imaxe da dobre páxina inicial e escoitamos o texto «Canón do Sil».

- Comentamos en gran grupo a fotografía, coas achegas de todos os alumnos e alumnas: vivencias, opinións, curiosidades...
- Escoitamos o texto e aclaramos posibles dúbidas.
- Respondemos as preguntas do recadro «Escoita ou le e contesta».
- Consultamos a páxina de Turgalicia e situamos nun mapa o Canón do Sil.
- Vemos imaxes e vídeos sobre os chamados «Balcóns de Madrid».

Tarefa 2: Lemos e escoitamos o texto da lectura («A noticia: Gómez Noya, campión do mundo de triatlón por quinta vez») e aclaramos posibles dúbidas de comprensión.

- Lemos os titulares das noticias e as fotografías e comentamos as nosas ideas previas.
- Realizamos as diferentes actividades do comentario (comprensión, expresión oral, análise e expresión escrita).
- Comparamos a redacción da mesma noticia en diferentes medios de comunicación.
- Escribimos unha noticia similar.
- Lemos o texto das LC e realizamos as actividades propostas.

Tarefa 3: Coñecemos o léxico referido á paisaxe de montaña.

- Realizamos as actividades do apartado «Vocabulario».
- Realizamos a actividade interactiva dos RD.

Tarefa 4: Identificamos os principais complementos da oración: complemento directo, complemento indirecto e complemento circunstancial.

- Lemos atentamente a información teórica que achega o LA.
- Realizamos as actividades do LA e do TD.
- Realizamos a actividade interactiva dos RD.

Tarefa 5: Coñecemos e aplicamos as regras de uso do *n* e do *ñ*.

- Lemos atentamente a información teórica que achega o LA.
- Realizamos as actividades do LA.
- Realizamos as actividades do TD e dos RD.

Tarefa 6: Recoñecemos e evitamos os castelanismos.

- Lemos atentamente a información teórica que achega o LA.
- Consultamos no Apéndice a listaxe dos principais castelanismos.
- Realizamos as actividades do LA.

Tarefa 7: Distinguímos as principais características do xénero dramático.

- Lemos atentamente a información teórica do LA.
- Lemos e escoitamos o texto sobre as bruxas e realizamos as actividades do LA.
- Realizamos a actividade interactiva dos RD.

Tarefa 8: Aprendemos a reelaborar textos co obxecto de mellorar a súa calidade.

- Lemos atentamente a información teórica contida no «Obradoiro».
- Realizamos as actividades do LA.

Tarefa 9: Avaliamos o aprendido.

- Aplicamos o estudado na unidade mediante as actividades que propón o LA acerca dun texto.
- Investigamos sobre varias especies en perigo de extinción e creamos unha presentación dixital sobre elas.
- Realizamos o test de autoavaliación incluído nos RD.

7. ESTRATEXIAS METODOLÓXICAS

No desenvolvemento das tarefas empregáronse diversas estratexias metodolóxicas:

- Desenvolvemento de actividades que permitan anticipar as ideas previas que os alumnos e as alumnas teñen en torno aos distintos contidos que imos traballar (observación dunha fotografía, coloquio sobre coñecementos previos...).
- Audición do texto sobre a arquitectura popular e a lectura inicial, co obxectivo de mellorar a comprensión oral.
- Fincapé nos hábitos de traballo: facer clasificacións, cadros, esquemas e resumos; estudar a teoría co apoio dunha práctica continuada; sintetizar a información en fichas que sirvan para repasar; planificar as tarefas e preparar os recursos necesarios para abordalas; utilizar o dicionario e outros manuais de consulta; etc.
- Exposición do profesor ou profesora utilizando diferentes soportes, explicando detalladamente o significado daqueles conceptos máis complexos e novidosos.
- Fomento do uso das TIC para resolver actividades, ampliar ou complementar a información do libro, etc., e tamén para enriquecer as presentacións de traballos.
- Fomento do clima adecuado que favoreza o traballo reflexivo individual.
- Reforzo dos recursos propios da comunicación oral a partir do recitado de poemas.
- Análise da mesma noticia publicada por diferentes medios de comunicación para ver os distintos enfoques.
- Reelaboración de textos escritos co obxectivo de mellorar a súa calidade.
- Fomento da capacidade reflexiva e crítica do alumnado mediante a realización dun debate sobre a importancia de realizar deporte para ter unha vida saudable.

- Potenciación dunha actitude de respecto cara aos seres vivos a través da realización dun traballo de investigación sobre as especies en perigo de extinción e a redacción dun artigo de opinión sobre a necesidade de protexelos.
- Traballos en grupo e das habilidades de cooperación e respecto.
- Proposta de lectura trimestral, escollendo entre os títulos que recolle o plan lector.
- Potenciación da autoavaliación co obxecto de recoñecer as potencias de cada un e de reforzar aqueles aspectos que sexa preciso traballar máis.

8. RECURSOS

Os seguintes materiais de apoio poden reforzar e ampliar o estudo dos contidos da área de Lingua galega e Literatura:

- Textos locutados: o da dobre páxina inicial, o da lectura e o da literatura.
- Fichas de traballo para o tratamento da diversidade, lecturas complementarias para traballar a comprensión lectora, material para o desenvolvemento das competencias, plan lector.
- Cadernos complementarios de ortografía, léxico, morfosintaxe e expresión escrita.

Recursos dixitais

- Libro dixital: os alumnos e alumnas poderán reforzar ou ampliar os contidos estudados utilizando os recursos dixitais dispoñibles.
- Ligazóns:
 - <http://anayaeducacion.es>
 - <http://www.anayaeducacion.es/usuario/auladigital.php>
 - páxinas web que se suxiren no libro do alumno e na PD.

9. FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN

- Rexistro de avaliación (no anexo de avaliación).
- Proba de avaliación inicial (no xerador de probas escritas de avaliación).
- Proba de avaliación da unidade (no xerador de probas escritas de avaliación).
- Outros recursos: rúbrica, diana, etc. (no anexo de avaliación).

10. MEDIDAS PARA A INCLUSIÓN E A ATENCIÓN Á DIVERSIDADE

- Que dificultades e potencialidades prevexo no grupo durante o desenvolvemento da unidade?

- Como vou minimizar as dificultades?
- Que necesidades individuais prevezo no desenvolvemento da unidade?
- Que recursos e estratexias manexarei para atender as necesidades individuais?

11. AUTOAVALIACIÓN DO PROFESORADO

- Que porcentaxe de alumnos e alumnas alcanzaron os obxectivos de aprendizaxe da unidade?
- Que é o que mellor funcionou nesta unidade?
- Que cambiaría no desenvolvemento da unidade o próximo curso? Por que?

Unidade 11

1. Presentación da unidade
2. Obxectivos didácticos
3. Contidos da unidade/Criterios de avaliación/Estándares de aprendizaxe avaliáveis/Competencias clave
4. Selección de evidencias para o portfolio
5. Competencias clave: descritores e desempeños
6. Tarefas
7. Estratexias metodolóxicas
8. Recursos
9. Ferramentas de avaliación
10. Medidas para a inclusión e atención á diversidade
11. Autoavaliación do profesorado

1. PRESENTACIÓN DA UNIDADE

Título

Orquestra Sinfónica de Galicia

Descrición da unidade

A unidade comeza coa presentación da Orquestra Sinfónica de Galicia, creada no ano 1992 e prestixiosa en todo o Estado. A fotografía a dobre páxina vai acompañada dun texto locutado e preguntas relacionadas con el, para traballar a oralidade de xeito cooperativo.

A lectura da unidade ofrece dúas entrevistas: a primeira a Bieito Romero (fundador de Luar na Lubre) e a segunda a Eva Muíño (coordinadora dun grupo especializado en psicoloxía do tráfico do Colexio Oficial de Psicoloxía de Galicia); o «Comentario da lectura» céntrase neste xénero xornalístico e proponlle ao alumnado a escritura dunha entrevista. Os apartados de Vocabulario e Literatura céntranse no teatro, abordando tanto os elementos que interveñen nas representacións como as distintas técnicas de representación. Por outra parte, o apartado de «Gramática» continúa coa análise dos principais complementos da oración (suplemento, complemento axente, atributo e complemento predicativo). A «Ortografía», pola súa banda, traballa sobre o uso correcto das vogais naquelas palabras que ofrecen dificultades pola súa proximidade co castelán.

A páxina de contidos sociolingüísticos («Lingua e sociedade») presenta as distintas variedades internas das linguas, que son debidas a factores temporais, espaciais, socioculturais e situacionais.

Os contidos organízanse en diferentes seccións, de acordo coa seguinte estrutura:

- **Análise de textos:** LECTURA e COMENTARIO de «A entrevista».
- **Lingua:** VOCABULARIO: O teatro e outros espectáculos. GRAMÁTICA: Os complementos (2). ORTOGRAFÍA: O uso correcto das vogais. LINGUA E SOCIEDADE: As variedades lingüísticas. OBRADOIRO: A dramatización.
- **Literatura:** A representación teatral.

O «Obradoiro» presenta a dramatización como actividade para mellorar a capacidade comunicativa oral do alumnado e a súa expresividade. Por último, o apartado «Aplica o que sabes» ofrece diferentes actividades arredor dun texto co fin de repasar os coñecementos adquiridos ao longo da unidade. En conxunto, preténdese que adquiran os seguintes coñecementos:

- Como se fai un comentario de texto, seguindo unhas pautas dadas.
- Que palabras conforman o campo semántico do teatro e outros espectáculos.
- Cales son os principais complementos da oración.
- Cales son os usos correctos das vogais.
- Que son as variedades lingüísticas.
- Cales son as principais características das representacións teatrais.
- Como se fai unha dramatización dun texto.

Temporalización:

Maio:

2. OBXECTIVOS DIDÁCTICOS

- Ler, comprender e analizar unha entrevista.
- Recoñecer, explicar e usar un léxico amplo relacionado co teatro e outros espectáculos.
- Coñecer os principais complementos da oración (suplemento, complemento axente, atributo e complemento predicativo)
- Empregar correctamente as vogais.
- Identificar as distintas variedades lingüísticas (históricas, xeográficas, sociais e situacionais).
- Recoñecer as principais características das representacións teatrais.
- Facer dramatizacións a partir dun texto.

3. CONTIDOS DA UNIDADE - CRITERIOS DE AVALIACIÓN - ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES - COMPETENCIAS CLAVE

Competencias clave (CC): comunicación lingüística (CCL), competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía (CMCT), competencia dixital (CD), aprender a aprender (CAA), competencias sociais e cívicas (CSC), sentido de iniciativa e espírito emprendedor (CSIEE) e conciencia e expresións culturais (CCEC).

Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliáveis	CC
B1.2. Comprensión, interpretación e valoración de textos orais utilizados no ámbito social e educativo.	B1.2. Extraer a intención comunicativa, o tema, as ideas principais e os datos relevantes de diferentes textos orais dos ámbitos social e educativo.	LGB1.2.1. Recoñece, xunto ao propósito e a idea xeral, os feitos e datos relevantes en textos orais do ámbito social e educativo.	CCL, CAA
		LGB1.2.2. Comprende e segue as instrucións para realizar tarefas de aprendizaxe con progresiva autonomía.	CCL, CAA
B1.3. Desenvolvemento de habilidades de escoita cunha actitude de interese, cooperación e respecto ante as intervencións orais, sobre todo en exposicións do profesorado ou do alumnado.	B1.3. Coñecer e usar as normas de cortesía nas intervencións orais propias e alleas da actividade educativa, tanto espontáneas como planificadas.	LGB1.3.2. Recoñece a importancia dos aspectos prosódicos (entoación, pausas, ton, timbre e volume) e o significado dos trazos máis característicos da linguaxe non verbal.	CCL, CSC, CSIE
B1.4. Escoita crítica e reflexiva ante as mensaxes discriminatorias dos medios de comunicación, con especial atención aos programas de carácter informativo: noticias reportaxes e crónicas.	B1.4. Identificar o propósito comunicativo en textos orais dos medios de comunicación, analizar criticamente os seus contidos e interpretar as connotacións e mensaxes discriminatorias implícitas.	LGB1.4.1. Diferencia as ideas principais e as secundarias e identifica a intención comunicativa de programas de carácter informativo: noticias, reportaxes e crónicas.	CCL
B1.5. Valoración das producións orais emitidas cunha fonética e prosodia correcta e cunha actitude crítica ante os prexuízos que se poidan asociar a ela.	B1.5. Valorar as producións emitidas cunha fonética e prosodia correcta e amosar unha actitude crítica ante os prexuízos que se poidan asociar a ela.	LGB1.5.1. Aprecia a emisión dunha pronuncia e prosodia correcta, recoñece os erros nas producións orais propias e alleas e propón solucións para melloralas.	CCL, CAA

		LGB1.5.2. Comprende, interpreta e rexeita os prexuízos que se poidan asociar á pronuncia galega.	CAA
		LGB1.5.3. Asume, se a posúe, a variante dialectal propia e utilízaa na súa práctica habitual.	CCL, CCEC
B1.6. Produción de discursos orais, en intervencións espontáneas, adecuados á situación e á intención comunicativa desexada, con coherencia, cohesión e corrección.	B1.6. Producir textos orais, en intervencións espontáneas, adecuadas á situación e á intención comunicativa desexada, con coherencia, cohesión e corrección.	LGB1.6.1. Produce textos orais, en intervencións espontáneas, adecuadas á situación e á intención comunicativa desexada, con coherencia, cohesión e corrección.	CCL, CSC
		LGB1.6.2. Participa con fluidez nas intervencións orais espontáneas respectando as regras morfosintácticas desta lingua, en especial a colocación do pronome átono, así como a fonética galega (pronuncia das sete vogais, <i>n</i> velar e fonema fricativo palatal xordo).	CCL
		LGB1.6.3. Emprega nas intervencións orais espontáneas expresións propias do galego (fraseoloxía adecuada).	CCL
		LGB1.6.4. Emprega nas intervencións orais espontáneas un léxico rico e variado.	CCL
B1.7. Coñecemento e aplicación, con axuda das TIC, de técnicas e estratexias para a produción de textos orais sobre temas de actualidade.	B1.7. Coñecer e aplicar, con axuda das TIC, técnicas e estratexias para realizar exposicións orais planificadas.	LGB1.7.1. Consulta os medios de información dixitais para seleccionar contidos relevantes e incorporalos ás súas producións.	CD, CAA, CSIEE
		LGB1.7.2. Emprega as TIC para facer as súas presentacións máis claras e atractivas visualmente.	CD, CCL, CSC

B1.9. Coñecemento, uso e aplicación de técnicas e estratexias necesarias para falar en público: planificación do discurso nas prácticas orais formais e informais	B1.9. Aplicar técnicas e estratexias para falar en público, en situacións formais ou informais, de forma individual ou en grupo.	LGB1.9.2. Fai uso dos aspectos prosódicos da linguaxe non verbal (a presentación, a posta en escena, os xestos e a mirada), manifesta autocontrol das emocións ao falar en público e diríxese ao auditorio con autoconfianza e seguridade.	CCL, CSC, CSIEE
		LGB1.9.3. Incorpora progresivamente palabras propias do nivel formal nas prácticas orais da lingua.	CCL, CSC
		LGB1.9.4. Adecúa a súa pronuncia á finalidade da práctica oral.	CCL, CAA
B1.10. Construción de discursos adecuados a distintos rexistros, coherentes e ben organizados sobre temas de interese persoal ou social da vida cotiá e educativo.	B1.10. Producir discursos breves e comprensibles, nun rexistro neutro, informal ou máis culto, sobre temas da vida cotiá ou educativa.	LGB1.10.1. Participa en conversas informais nas que intercambia información e expresa a súa opinión, fai invitacións e ofrecementos e pide e dá indicacións ou instrucións sinxelas.	CCL, CSC, CSIEE, CCEC
		LGB1.10.2. Desenvólvese correctamente en situacións da vida cotiá que impliquen solicitar unha información ou un servizo.	CSC, CSIEE
B2.1. Coñecemento e uso de técnicas de análise do contido e de estratexias de lectura comprensiva: esquemas, resumos, etc.	B2.1. Aplicar os coñecementos sobre a lingua e as normas do uso lingüístico para resolver problemas de comprensión.	LGB2.1.1. Analiza e sintetiza o contido dun texto en resumos e esquemas que estruturan visualmente as ideas.	CCL, CAA
		LGB2.1.2. Busca o significado do léxico descoñecido a partir do contexto, analiza a forma das palabras ou usa dicionarios para contextualizar as acepcións.	CCL, AAA

		LGB2.1.3. Identifica a idea principal e as secundarias e comprende a relación existente entre elas.	CCL
		LGB2.1.4. Relaciona a información explícita e implícita dun escrito en función do contexto.	CLL
		LGB2.1.5. Compila información para comprender e ampliar o coñecemento das mensaxes: busca bibliografía; consulta libros, revistas, xornais; utiliza recursos audiovisuais e buscadores de internet.	CCL, CAA
		LGB2.1.6. Contrasta os contidos dos textos analizados cos coñecementos propios, antes e despois da lectura.	CCL, CAA
B2.3. Comprensión e interpretación, en formato papel e dixital, de textos propios dos medios de comunicación (noticias).	B2.3. Comprender e interpretar, en formato papel ou dixital, textos propios dos medios de comunicación (noticias).	LGB2.3.1. Comprende e interpreta textos propios dos medios de comunicación (noticias).	CCL, CSC
		LGB2.3.2. Localiza a información destacada de textos propios dos medios de comunicación: portadas e titulares.	CCL
B2.4. Comprensión e interpretación, en formato papel ou dixital, de textos propios da vida educativa, especialmente, os instrutivos e expositivos: webs educativas, dicionarios, glosarios e enciclopedias.	B2.4. Comprender e interpretar en formato papel ou dixital, textos propios da vida educativa, especialmente, os instrutivos e expositivos: webs educativas, dicionarios, glosarios e enciclopedias.	LGB2.4.2. Identifica as características específicas de todo tipo de textos nos que se expoñan feitos e se expliquen ideas e conceptos das distintas materias curriculares.	CCL
B2.5. Uso, progresivamente autónomo, das bibliotecas e das TIC para seleccionar información.	B2.5. Seleccionar a información que se obtén nas bibliotecas, nas TIC e outras fontes e integrar os coñecementos adquiridos non proceso de aprendizaxe continua.	LGB2.5.1. Utiliza, de forma progresivamente autónoma, diversas fontes de información e integra os coñecementos adquiridos nos seus discursos orais e escritos.	CCL, CAA

		LGB2.5.3. Coñece o funcionamento das bibliotecas, así como as bibliotecas dixitais e é quen de solicitar libros e vídeos de xeito autónomo.	CCL, CD, CAA
B2.6. Actitude reflexiva e crítica ante a lectura para identificar usos lingüísticos discriminatorios, manifestar posturas de acordo e desacordo e expor razoadamente as ideas respectando as ideas dos demais.	B2.6. Amosar unha actitude reflexiva e crítica ante a lectura que permita identificar usos lingüísticos discriminatorios e manifestar posturas de acordo ou desacordo e respecto ás mensaxes expresadas.	LGB2.6.3. Elabora a súa propia interpretación sobre o significado dun texto.	CCL
		LGB2.6.4. Respecta as opinións dos demais.	CCL, CSC
B2.7. Lectura en voz alta con dicción, entoación e ritmo adecuados á situación comunicativa e á súa función, con posibilidade de usar recursos audiovisuais para o rexistro de voz.	B2.7. Ler en voz alta con dicción, entoación e ritmo adecuados á situación comunicativa e á súa función.	LGB2.7.1. Le en voz alta con dicción, entoación e ritmo adecuados (interpreta os signos de puntuación) á situación comunicativa e á función da mensaxe.	CCL
B2.8. Planificación e revisión do escrito en función da situación comunicativa (tema, fins e destinatarios) para elaborar producións con adecuación, coherencia, cohesión e corrección nas relacións internas e externas dos contidos do texto.	B2.8. Usar procedementos de planificación e revisión para conseguir a adecuación, coherencia, cohesión e corrección dos contidos nas relacións internas e externas do texto.	LGB2.8.2. Adecúa as súas producións ao rexistro formal e educativo.	CCL
		LGB2.8.7. Complementa as producións con elementos textuais e paratextuais: ilustracións e gráficos.	CCL, CD
B2.10. Produción, en formato papel ou dixital, de textos propios dos medios de comunicación (noticias).	B2.10. Producir, en soporte impreso ou dixital, textos propios dos medios de comunicación a partir dun modelo (noticias).	LGB2.10.1. Produce, en soporte impreso ou dixital, textos propios dos medios de comunicación a partir dun modelo (noticias).	CCL, CD, CSC
B2.11. Produción, en formato papel ou dixital, de textos de carácter educativo: cuestionarios, resumos, informes de tarefas, descricións e explicacións sobre contidos das materias curriculares.	B2.11. Producir, en formato papel ou dixital, textos de carácter educativo: cuestionarios, resumos, informes de tarefas, descricións e explicacións sobre contidos das materias curriculares.	LGB2.11.1. Produce, en formato papel ou dixital, textos de carácter educativo: cuestionarios, resumos, informes de tarefas, descricións e explicacións sobre contidos das materias curriculares.	CCL, CD

B2.12. Produción e síntese, en formato papel ou dixital, de textos de distinta tipoloxía, fundamentalmente, narrativos e descritivos.	B2.12. Producir e sintetizar, en formato papel ou dixital, textos de distinta tipoloxía, fundamentalmente, narracións e descricións.	LGB2.12.2. Sintetiza e resume narracións e descricións sen parafrasear o texto resumido.	CCL
B2.13. Uso das TIC (procesadores de texto e correctores ortográficos) tanto para a textualización, como para a revisión e mellora do escrito.	B2.13. Usar as TIC para textualizar, revisar e mellorar os escritos: procesadores de texto, programas de presentación e dicionarios electrónicos.	LGB2.13.1. Usa técnicas de tratamento textual coas TIC: procesadores de texto, programas de presentación, dicionarios electrónicos, e correctores para textualizar e revisar e mellorar os escritos.	CCL, CD
B3.1. Recoñecemento, explicación e uso de léxico suficientemente amplo e preciso, con incorporación de fraseoloxía e de vocabulario temático a partir de campos léxicos traballados na aula.	B3.1. Recoñecer, explicar e usar léxico amplo e preciso coa presenza da fraseoloxía e vocabulario traballado na aula.	LGB3.1.1. Utiliza un vocabulario amplo e preciso para expresarse con claridade nun rexistro axeitado á situación comunicativa.	CCL, CCC
B3.5. Aplicación e valoración das normas ortográficas e morfolóxicas da lingua galega.	B3.5. Aplicar e valorar as normas ortográficas e morfolóxicas da lingua galega.	LGB3.5.1. Aplica correctamente as normas ortográficas e morfolóxicas da lingua galega.	CCL
		LGB3.5.2. Aplica estratexias para a corrección lingüística, gramatical e ortográfica dos textos.	CCL
B3.7. Recoñecemento da estrutura de substantivos e verbos e da súa caracterización morfolóxica para a mellora da comprensión e produción textuais.	B3.7. Recoñecer a estrutura de substantivos e verbos e da súa caracterización morfolóxica para mellorar a comprensión e produción textuais.	LGB3.7.2. Exprésase, con estilo propio, utilizando os recursos da lingua con flexibilidade e creatividade.	CCL, CAA
B3.9. Coñecemento dos compoñentes sintácticos no nivel da frase para elaborar enunciados, orais e escritos, cun estilo cohesionado e correcto.	B3.9. Coñecer os compoñentes sintácticos para elaborar enunciados, orais e escritos, cun estilo cohesionado e correcto.	LG3.9.1. Completa, transforma e elabora enunciados de maneira axeitada e correcta atendendo aos compoñentes sintácticos.	CCL

<p>B4.1. Valoración das linguas como medios de relación interpersonal e de sinal de identidade dun pobo.</p>	<p>B4.1. Valorar as linguas como medios de relación interpersonal e de sinal de identidade dun pobo. Apreciar o plurilingüismo como expresión da riqueza cultural da humanidade e coñecer a lusofonía e achegarse ás culturas que a integran.</p>	<p>LGB4.1.1. Valora a lingua como instrumento co cal se constrúen todos os saberes e como medio de relación interpersonal e de sinal de identidade dun pobo a través da identificación de elementos lingüísticos de noso en diferentes contextos.</p>	<p>CCL</p>
<p>B4.8. Recoñecemento das variantes diafásicas da lingua galega e da función da lingua estándar, uso normalizado da variante dialectal propia da zona e utilización e valoración da variante estándar da lingua en situacións de carácter formal.</p>	<p>B4.6. Identificar e clasificar as variantes diafásicas do galego, recoñecer os trazos da variedade estándar da lingua galega e valorala como variante unificadora, así como apreciar a variante diatópica propia.</p>	<p>LGB4.6.1. Identifica e clasifica as variantes diafásicas do galego.</p>	<p>CCL</p>
		<p>LGB4.6.2. Analiza a súa práctica lingüística e identifica nela os trazos propios da xerga estudantil.</p>	<p>CCL</p>
		<p>LGB4.6.3. Recoñece os trazos da variedade estándar da lingua galega e valóraa como variante unificadora.</p>	<p>CCL</p>
<p>B5.1. Lectura, con regularidade, de obras literarias e desenvolvemento dun criterio lector; emisión dunha opinión persoal sobre a lectura dunha obra axeitada á idade, relación do seu sentido coa propia experiencia e outros coñecementos adquiridos e valoración do uso dos elementos propios de cada xénero literario, o punto de vista empregado e o uso estético da linguaxe.</p>	<p>B5.1. Ler con regularidade obras literarias e desenvolver criterio lector; expor unha opinión persoal sobre a lectura dunha obra axeitada á idade, relacionar o seu sentido coa propia experiencia e outros coñecementos adquiridos e valorar o uso dos elementos propios de cada xénero literario, o punto de vista empregado e o uso estético da linguaxe.</p>	<p>LGLB5.1.1. Le con regularidade obras literarias e desenvolve criterio lector; expón unha opinión persoal sobre a lectura dunha obra axeitada á idade e relaciona o seu sentido coa propia experiencia e outros coñecementos adquiridos.</p>	<p>CCL</p>
<p>B5.4. Lectura dramatizada e comprensiva, visionado de pezas teatrais e recoñecemento dos compoñentes e procedementos que caracterizan os subxéneros.</p>	<p>B5.4. Ler dramatizada e comprensivamente, visionar pezas teatrais e recoñecer os compoñentes e procedementos que caracterizan os subxéneros.</p>	<p>LGLB5.4.1. Le dramatizada e comprensivamente, visiona pezas teatrais e recoñece os compoñentes e procedementos que caracterizan os subxéneros.</p>	<p>CCL</p>

B5.6. Análise de textos literarios, de maneira guiada, identificación dos trazos dos subxéneros e a funcionalidade dos recursos retóricos.	B5.6. Analizar textos literarios, de maneira guiada, identificar os trazos dos subxéneros e a funcionalidade dos recursos retóricos.	LGB.5.6.1. Analiza textos literarios, de maneira guiada, identifica os trazos dos subxéneros e a funcionalidade dos recursos retóricos.	CCL
B5.7. Producción de textos de intención estética servíndose dos coñecementos literarios adquiridos e dos recursos retóricos traballados na aula.	B5.7. Escribir textos de intención estética servíndose dos coñecementos literarios adquiridos e dos recursos retóricos traballados na aula.	LGLB5.7.1. Escribe textos de intención estética servíndose dos coñecementos literarios adquiridos e dos recursos retóricos traballados na aula.	CCL, CCEC

4. SELECCIÓN DE EVIDENCIAS PARA O PORTFOLIO

Estándares de aprendizaxe avaliados	Selección de evidencias para o portfolio
LGB1.2.1. Recoñece, xunto ao propósito e a idea xeral, os feitos e datos relevantes en textos orais do ámbito social e educativo.	<ul style="list-style-type: none"> - escoita atenta do texto que abre a unidade e mais da lectura inicial. - Actividades do recadro «Escoita ou le e contesta».
LGB1.2.2. Comprende e segue instrucións para realizar tarefas de aprendizaxe con progresiva autonomía.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do «Obradoiro».
LGB1.3.2. Recoñece a importancia dos aspectos prosódicos (entoación, pausas, ton, timbre e volume) e o significado dos trazos máis característicos da linguaxe non verbal.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do recadro «Escoita ou le e contesta». - Actividade de expresión oral do «Comentario da lectura».
LGB1.4.1. Diferencia as ideas principais e as secundarias e identifica a intención comunicativa de programas de carácter informativo: noticias, reportaxes e crónicas.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividade 1 da «Literatura».
LGB1.5.1. Aprecia a emisión dunha pronuncia e prosodia correcta, recoñece os erros nas producións orais propias e alleas e propón solucións para melloralas.	<ul style="list-style-type: none"> - escoita atenta do texto que abre a unidade e mais da lectura inicial. - Actividades do recadro «Escoita ou le e contesta». - Actividades de expresión oral do «Comentario da lectura».
LGB1.5.2. Comprende, interpreta e rexeita os prexuízos que se poidan asociar á pronuncia galega.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do recadro «Escoita ou le e contesta». - Actividades de expresión oral do «Comentario da lectura».
LGB1.5.3. Asume, se a posúe, a variante dialectal propia e utilízala na súa práctica habitual.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do recadro «Escoita ou le e contesta». - Actividades de expresión oral do «Comentario da lectura».
LGB1.6.1. Produce textos orais, en intervencións espontáneas, adecuadas á situación e á intención comunicativa desexada, con coherencia, cohesión e corrección.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do recadro «Escoita ou le e contesta». - Actividades de expresión oral do «Comentario da lectura».
LGB1.6.2. Participa con fluidez nas intervencións orais espontáneas respectando as regras morfosintácticas desta lingua, en especial a colocación do pronome átono, así como a fonética galega (pronuncia das sete vogais, <i>n</i> velar e fonema fricativo palatal xordo).	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do recadro «Escoita ou le e contesta». - Actividades de expresión oral do «Comentario da lectura».
LGB1.6.3. Emprega nas intervencións orais espontáneas expresións propias do galego (fraseoloxía adecuada).	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do recadro «Escoita ou le e contesta». - Actividade de expresión oral do «Comentario da lectura».
LGB1.6.4. Emprega nas intervencións orais espontáneas un léxico rico e variado.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do recadro «Escoita ou le e contesta».

	- Actividade de expresión oral do «Comentario da lectura».
LGB1.7.1. Consulta os medios de información dixitais para seleccionar contidos relevantes e incorporalos ás súas producións.	- Actividade 12 do «Comentario da lectura». - Actividades 7 e 9 do apartado «Aplica o que sabes».
LGB1.7.2. Emprega as TIC para facer as súas presentacións máis claras e atractivas visualmente.	- Actividade 9 do apartado «Aplica o que sabes».
LGB1.9.2. Fai uso dos aspectos prosódicos da linguaxe non verbal (a presentación, a posta en escena, os xestos e a mirada), manifesta autocontrol das emocións ao falar en público e diríxese ao auditorio con autoconfianza e seguridade.	- Actividades de expresión oral do «Comentario da lectura». - Actividade 10 da «Literatura». - Actividade 3 do «Obradoiro».
LGB1.9.3. Incorpora progresivamente palabras propias do nivel formal nas prácticas orais da lingua.	- Actividades do recadro «Escoita ou le e contesta». - Actividades de expresión oral do «Comentario da lectura».
LGB1.9.4. Adecúa a súa pronuncia á finalidade da práctica oral.	- Actividade 10 da «Literatura». - Actividade 3 do «Obradoiro».
LGB1.10.1. Participa en conversas informais nas que intercambia información e expresa a súa opinión, fai invitacións e ofrecementos e pide e dá indicacións ou instrucións sinxelas.	- Actividades do recadro «Escoita ou le e contesta». - Actividades de expresión oral do «Comentario da lectura».
LGB1.10.2. Desenvólvese correctamente en situacións da vida cotiá que impliquen solicitar unha información ou un servizo.	- Actividades 12 e 13 do «Comentario da lectura».
LGB2.1.1. Analiza e sintetiza o contido dun texto en resumos e esquemas que estruturan visualmente as ideas.	- Actividade 2 do «Comentario da lectura».
LGB2.1.2. Busca o significado do léxico descoñecido a partir do contexto, analiza a forma das palabras ou usa dicionarios para contextualizar as acepcións.	- Actividade 6 do «Comentario da lectura». - Actividades do «Vocabulario». - Actividade 1 do apartado «Aplica o que sabes».
LGB2.1.3. Identifica a idea principal e as secundarias e comprende a relación existente entre elas.	- Actividade 1 da «Literatura».
LGB2.1.4. Relaciona a información explícita e implícita dun escrito en función do contexto.	- Actividades do «Comentario da lectura», da «Literatura» e do «Aplica o que sabes».
LGB2.1.5. Compila información para comprender e ampliar o coñecemento das mensaxes: busca bibliografía; consulta libros, revistas, xornais; utiliza recursos audiovisuais e buscadores de internet.	- Actividade 12 do «Comentario da lectura». - Actividades 7 e 9 do apartado «Aplica o que sabes».
LGB2.1.6. Contrasta os contidos dos textos analizados cos coñecementos propios, antes e despois da lectura.	- Actividades do «Comentario da lectura» e do apartado «Aplica o que sabes».

LGB2.3.1. Comprende e interpreta textos propios dos medios de comunicación (noticias).	- Actividades do «Comentario da lectura» e do apartado «Aplica o que sabes».
LGB2.3.2. Localiza a información destacada de textos propios dos medios de comunicación: portadas e titulares.	- Actividade 2 do «Comentario da lectura».
LGB2.4.2. Identifica as características específicas de todo tipo de textos nos que se expoñan feitos e se expliquen ideas e conceptos das distintas materias curriculares.	- Texto de presentación da unidade e textos teóricos de cada apartado.
LGB2.5.1. Utiliza, de forma progresivamente autónoma, diversas fontes de información e integra os coñecementos adquiridos nos seus discursos orais e escritos.	- Actividade 12 do «Comentario da lectura». - Actividades 7 e 9 do apartado «Aplica o que sabes».
LGB2.5.3. Coñece o funcionamento das bibliotecas, así como as bibliotecas dixitais e é quen de solicitar libros e vídeos de xeito autónomo.	- Actividade 9 do apartado «Aplica o que sabes».
LGB2.6.3. Elabora a súa propia interpretación sobre o significado dun texto.	- Actividades do «Comentario da lectura», da «Literatura» e do «Aplica o que sabes».
LGB2.6.4. Respecta as opinións dos demais.	- Actividades que impliquen interacción cos demais.
LGB2.7.1. Le en voz alta con dicción, entoación e ritmo adecuados (interpreta os signos de puntuación) á situación comunicativa e á función da mensaxe.	- Lectura do texto de presentación, da lectura da unidade, dos textos do apartado de «Literatura» e do «Aplica o que sabes».
LGB2.8.2. Adecúa as súas producións ao rexistro formal e educativo.	- Actividade 9 do apartado «Aplica o que sabes».
LGB2.8.7. Complementa as producións con elementos textuais e paratextuais: ilustracións e gráficos.	- Actividade 9 do apartado «Aplica o que sabes».
LGB2.10.1. Produce, en soporte impreso ou dixital, textos propios dos medios de comunicación a partir dun modelo (noticias).	- Actividades 12 e 13 do «Comentario da lectura». - Actividade 4 do apartado «Aplica o que sabes».
LGB2.11.1. Produce, en formato papel ou dixital, textos de carácter educativo: cuestionarios, resumos, informes de tarefas, descricións e explicacións sobre contidos das materias curriculares.	- Actividades 2, 12 e 13 do «Comentario da lectura».
LGB2.12.2. Sintetiza e resume narracións e descricións sen parafrasear o texto resumido.	- Actividade 2 do «Comentario da lectura».
LGB2.13.1. Usa técnicas de tratamento textual coas TIC: procesadores de texto, programas de presentación, dicionarios electrónicos, e correctores para textualizar e revisar e	- Actividade 9 do apartado «Aplica o que sabes».

mellorar os escritos.	
LGB3.1.1. Utiliza un vocabulario amplo e preciso para expresarse con claridade nun rexistro axeitado á situación comunicativa.	- Actividades do «Vocabulario».
LGB3.5.1. Aplica correctamente as normas ortográficas e morfolóxicas da lingua galega.	- Actividades da «Ortografía».
LGB3.5.2. Aplica estratexias para a corrección lingüística, gramatical e ortográfica dos textos.	- Actividades da «Ortografía».
LGB3.7.2. Exprésase, con estilo propio, utilizando os recursos da lingua con flexibilidade e creatividade.	- Actividade 2 do «Obradoiro».
LG3.9.1. Completa, transforma e elabora enunciados de maneira axeitada e correcta atendendo aos compoñentes sintácticos.	- Actividades da «Gramática». - Actividades 5 e 8 do apartado «Aplica o que sabes».
LGB4.1.1. Valora a lingua como instrumento co cal se constrúen todos os saberes e como medio de relación interpersonal e de sinal de identidade dun pobo a través da identificación de elementos lingüísticos de noso en diferentes contextos.	- Actividades do apartado «Lingua e sociedade».
LGB4.6.1. Identifica e clasifica as variantes diafásicas do galego.	- Actividades 1 e 2 do apartado «Lingua e sociedade».
LGB4.6.2. Analiza a súa práctica lingüística e identifica nela os trazos propios da xerga estudantil.	- Actividade 1 do apartado «Lingua e sociedade».
LGB4.6.3. Recoñece os trazos da variedade estándar da lingua galega e valóraa como variante unificadora.	- Actividades 1 e 2 do apartado «Lingua e sociedade».
LGLB5.1.1. Le con regularidade obras literarias e desenvolve criterio lector; expón unha opinión persoal sobre a lectura dunha obra axeitada á idade e relaciona o seu sentido coa propia experiencia e outros coñecementos adquiridos.	- Actividades da «Literatura».
LGLB5.4.1. Le dramatizada e comprensivamente, visiona pezas teatrais e recoñece os compoñentes e procedementos que caracterizan os subxéneros.	- Lectura do texto «A piragua», do apartado de «Literatura».
LGB.5.6.1. Analiza textos literarios, de maneira guiada, identifica os trazos dos subxéneros e a funcionalidade dos recursos retóricos.	- Actividades da «Literatura».
LGLB5.7.1. Escribe textos de intención estética servíndose dos coñecementos literarios adquiridos e dos recursos retóricos traballados na aula.	- Actividade 2 do «Obradoiro».

5. COMPETENCIAS: DESCRITORES E DESEMPEÑOS

Competencia	Descritor	Desempeño
<i>Comunicación lingüística</i>	Comprender o sentido dos textos orais e escritos.	Desenvolve a través dos distintos tipos de textos a capacidade de delimitar información recibida do contorno.
	Captar o sentido das expresións orais: ordes, explicacións, indicacións, relatos...	Comprende os textos orais.
	Gozar coa lectura.	Le a lectura inicial e os distintos textos sobre os que se traballan os conceptos da unidade.
	Expressar oralmente, de maneira ordenada e clara, calquera tipo de información.	Responde preguntas de comprensión sobre textos que se escoitaron.
	Utilizar o coñecemento das estruturas lingüísticas, normas ortográficas e gramaticais para elaborar textos escritos e orais.	Exprésase oralmente con coherencia e corrección e selecciona o vocabulario preciso. Coida a corrección ortográfica e gramatical nos seus escritos.
	Compoñer distintos tipos de textos creativamente con sentido literario.	Converte un poema nun texto dramático.
	Respectar as normas de comunicación en calquera contexto: quenda de palabra, escoita atenta ao interlocutor...	Respecta as normas básicas de comunicación.
	Manexar elementos de comunicación non verbal, ou en diferentes rexistros, nas diversas situacións comunicativas.	Emprega elementos de comunicación non verbal nas diferentes situacións comunicativas.
	Entender o contexto sociocultural da lingua, así como a súa historia para un mellor uso da mesma.	Comprende a situación sociolingüística actual do galego.
<i>Competencia dixital</i>	Producir textos de diversa complexidade para o seu uso en situacións cotiás ou de materias diversas.	Escribe entrevistas e cuestionarios. Elabora un traballo de investigación sobre un xénero musical.
	Empregar distintas fontes para a busca de información.	Busca información en dicionarios e na Rede.

	Seleccionar o uso das fontes segundo a súa fiabilidade.	É consciente de que non todas as fontes son fiables.
	Elaborar e publicitar información propia derivada de información obtida a través de medios tecnolóxicos.	Presenta o resultado dos seus traballos de investigación empregando as novas tecnoloxías.
	Comprender as mensaxes que veñen dos medios de comunicación.	Entende o significado das noticias que le.
	Manexar ferramentas dixitais para a construción de coñecemento.	Utiliza os recursos de audio que achega o libro para mellorar a comprensión e a expresión oral.
	Aplicar criterios éticos no uso das tecnoloxías.	Aplica criterios éticos no uso das tecnoloxías.
<i>Conciencia e expresións culturais</i>	Mostrar respecto cara ás obras máis importantes do patrimonio cultural a nivel mundial.	Valora o texto literario como expresión da nosa cultura, así como os autores que contribuíron ao seu desenvolvemento.
	Apreciar a beleza das expresións artísticas e no cotián.	Aprecia a composición de textos como expresión artística.
	Elaborar traballos e presentacións con sentido estético.	Presenta traballos con sentido estético.
<i>Competencias sociais e cívicas</i>	Coñecer e aplicar dereitos e deberes da convivencia cidadá no contexto da escola.	Respecta os demais compañeiros e compañeiras e as normas de convivencia da escola.
	Desenvolver capacidade de diálogo cos demais en situacións de convivencia e traballo para a resolución de conflitos.	Mantén unha actitude dialogante cando xorden conflitos.
	Mostrar dispoñibilidade para a participación activa en ámbitos de participación establecidos.	Participa activamente nos exercicios grupais propostos.
	Recoñecer riqueza na diversidade de opinións e ideas.	É consciente da riqueza que supón a existencia de diferentes opinións.
	Aprender a comportarse desde o coñecemento dos distintos valores.	Coñece e aplica os distintos valores no seu comportamento.
	Concibir unha escala de valores propia e actuar conforme a ela.	Posúe unha escala de valores a actúa conforme a ela.
<i>Sentido de iniciativa e espírito emprendedor</i>	Optimizar recursos persoais apoiándose nas fortalezas propias.	Avanza na aprendizaxe con motivación e esforzo.
	Asumir as responsabilidades encomendadas e dar conta delas.	Asume as responsabilidades encomendadas nos traballos de

		grupo.
	Ser constante no traballo superando as dificultades.	É constante no traballo.
	Dirimir a necesidade de axuda en función da dificultade da tarefa.	Pide axuda para resolver unha tarefa cando a necesita.
	Xestionar o traballo de grupo coordinando tarefas e tempos.	Xestiona o traballo de grupo.
	Contaxiar entusiasmo pola tarefa e confianza nas posibilidades de alcanzar obxectivos.	Entusiásmase coas tarefas propostas e transmítello ao grupo de traballo.
	Priorizar a consecución de obxectivos grupais a intereses persoais.	Prioriza os obxectivos grupais fronte aos persoais, nos traballos de grupo.
	Xerar novas e diverxentes posibilidades desde o coñecementos previos do tema.	Crea novas posibilidades a partir dos seus coñecementos previos.
	Encontrar posibilidades no ámbito que outros non aprecian.	Atopa posibilidades ou liñas de traballo que outros non aprecian.
	Optimizar o uso de recursos materiais e persoais para a consecución de obxectivos.	Optimiza o uso dos recursos dos que dispón.
	Mostrar iniciativa persoal para iniciar ou promover accións novas.	Ten iniciativa propia.
	Asumir riscos no desenvolvemento das tarefas ou os proxectos.	Asume riscos nos seus traballos con confianza.
	Actuar con responsabilidade social e sentido ético no traballo.	Actúa con responsabilidade social e sentido ético.
<i>Aprender a aprender</i>	Identificar potencialidades persoais como aprendiz: estilos de aprendizaxe, intelixencias múltiples, funcións executivas...	É consciente das súas potencialidades como aprendiz.
	Desenvolver as distintas intelixencias múltiples.	Desenvolve as intelixencias múltiples por medio das diferentes actividades propostas.
	Xestionar os recursos e as motivacións persoais en favor da aprendizaxe.	Xestiona os recursos e as motivacións persoais en favor da aprendizaxe.
	Xerar estratexias para aprender en distintos contextos de aprendizaxe.	Asume a existencia de diferentes maneiras de aprender e xera diferentes extratexias.
	Aplicar estratexias para a mellora do pensamento creativo, crítico, emocional, interdependente...	Pon en práctica diferentes estratexias para a mellora do pensamento creativo, crítico,

		emocional, interdependente...
	Planificar os recursos necesarios e os pasos a realizar no proceso de aprendizaxe.	Planifica os recursos necesarios e os pasos a seguir para levar a cabo unha tarefa.
	Seguir os pasos establecidos e tomar decisións sobre os pasos seguintes en función dos resultados intermedios.	Segue os pasos indicados para a elaboración dun traballo ou proxecto.
	Avaliar a consecución de obxectivos de aprendizaxe.	Comproba o que aprendeu mediante a realización de actividades que traballan, de maneira xeral, os contidos vistos na unidade.
	Tomar conciencia dos procesos de aprendizaxe.	É consciente dos distintos procesos de aprendizaxe.

6. TAREFAS

Libro do alumnado (LA) / Tratamento da diversidade (TD) / Lecturas complementarias (LC) / Recursos dixitais (RD)

Tarefa 1: Observamos a imaxe da dobre páxina inicial e escoitamos o texto «Orquestra Sinfónica de Galicia».

- Comentamos en gran grupo a fotografía, coas achegas de todos os alumnos e alumnas: vivencias, opinións, curiosidades...
- Escoitamos o texto e aclaramos posibles dúbidas.
- Respondemos as preguntas do recadro «Escoita ou le e contesta».
- Consultamos a páxina web oficial da orquestra e escoitamos algún dos seus traballos.

Tarefa 2: Lemos e escoitamos as dúas entrevistas da lectura e aclaramos posibles dúbidas de comprensión.

- Observamos os titulares e as ilustracións e analizamos as nosas ideas previas.
- Realizamos as diferentes actividades do comentario (comprensión, expresión oral, análise e expresión escrita).
- Escribimos en grupos unha entrevista a un personaxe interesante.
- Elaboramos un cuestionario seguindo o modelo de Proust para que respondan os nosos compañeiros e compañeiras.
- Lemos o texto das LC e realizamos as actividades propostas.

Tarefa 3: Coñecemos o léxico referido ao teatro a través dunha imaxe.

- Realizamos as actividades do apartado «Vocabulario».
- Realizamos a actividade interactiva dos RD.

Tarefa 4: Identificamos os principais complementos da oración: suplemento, complemento axente, atributo e complemento predicativo.

- Lemos atentamente a información teórica que achega o LA.
- Realizamos as actividades do LA e do TD.
- Realizamos a actividade interactiva dos RD.

Tarefa 5: Coñecemos e aplicamos o uso correcto das vogais nas palabras que ofrecen dificultades.

- Lemos atentamente a información teórica que achega o LA.
- Realizamos as actividades do LA.
- Realizamos as actividades do TD e dos RD.

Tarefa 6: Coñecemos as variedades lingüísticas (históricas, xeográficas, sociais e situacionais).

- Lemos atentamente a información teórica que achega o LA.
- Realizamos as actividades do LA.

- Realizamos a actividade interactiva dos RD.

Tarefa 7: Distinguimos os principais elementos e técnicas das representacións teatrais.

- Lemos atentamente a información teórica do LA.
- Lemos e escoitamos o texto de Cándido Pazó e realizamos as actividades do LA.
- Preparamos a representación dun fragmento do texto lido.
- Realizamos a actividade interactiva dos RD.

Tarefa 8: Aprendemos a dramatizar un texto.

- Lemos atentamente a información teórica contida no «Obradoiro».
- Transformamos o poema proposto nun texto dramático e representámolo con monicreques.

Tarefa 9: Avaliamos o aprendido.

- Aplicamos o estudado na unidade mediante as actividades que propón o LA acerca da noticia sobre a Orquestra de Jazz de Galicia.
- Realizamos un traballo de investigación sobre algún estilo musical.
- Realizamos o test de autoavaliación incluído nos RD.

7. ESTRATEXIAS METODOLÓXICAS

No desenvolvemento das tarefas empregaranse diversas estratexias metodolóxicas:

- Desenvolvemento de actividades que permitan anticipar as ideas previas que os alumnos e as alumnas teñen en torno aos distintos contidos que imos traballar (observación dunha fotografía, coloquio sobre coñecementos previos...).
- Audición do texto sobre a Orquestra Sinfónica de Galicia e a lectura inicial, co obxectivo de mellorar a comprensión oral.
- Fincapé nos hábitos de traballo: facer clasificacións, cadros, esquemas e resumos; estudar a teoría co apoio dunha práctica continuada; sintetizar a información en fichas que sirvan para repasar; planificar as tarefas e preparar os recursos necesarios para abordalas; utilizar o dicionario e outros manuais de consulta; etc.
- Exposición do profesor ou profesora utilizando diferentes soportes, explicando detalladamente o significado daqueles conceptos máis complexos e novidosos.
- Fomento do uso das TIC para resolver actividades, ampliar ou complementar a información do libro, etc. e tamén para presentar os traballos realizados.
- Fomento do clima adecuado que favoreza o traballo reflexivo individual.
- Fincapé na interdisciplinabilidade a partir da posibilidade de combinar a literatura con outras formas de expresión (música, imaxes...).

- Potenciar as habilidades expresivas e artísticas dos alumnos e alumnas mediante a dramatización de varios textos.
- Potenciar a creatividade do alumnado mediante a elaboración de monicreques para unha representación teatral.
- Fomentar a capacidade investigadora do alumnado a través da proposta dun traballo de investigación sobre un xénero ou un estilo musical.
- Traballos en grupo e das habilidades de cooperación e respecto.
- Proposta de lectura trimestral, escollendo entre os títulos que recolle o plan lector.
- Potenciación da autoavaliación co obxecto de recoñecer as potencias de cada un e de reforzar aqueles aspectos que sexa preciso traballar máis.

8. RECURSOS

Os seguintes materiais de apoio poden reforzar e ampliar o estudo dos contidos da área de Lingua galega e Literatura:

- Textos locutados: o da dobre páxina inicial, os da lectura e o da literatura.
- Fichas de traballo para o tratamento da diversidade, lecturas complementarias para traballar a comprensión lectora, material para o desenvolvemento das competencias, plan lector.
- Cadernos complementarios de ortografía, léxico, morfosintaxe e expresión escrita.

Recursos dixitais

- Libro dixital: os alumnos e alumnas poderán reforzar ou ampliar os contidos estudados utilizando os recursos dixitais dispoñibles.
- Ligazóns:
 - <http://anayaeducacion.es>
 - <http://www.anayaeducacion.es/usuario/auladigital.php>
 - páxinas web que se suxiren no libro do alumno e na PD.

9. FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN

- Rexistro de avaliación (no anexo de avaliación).
- Proba de avaliación inicial (no xerador de probas escritas de avaliación).
- Proba de avaliación da unidade (no xerador de probas escritas de avaliación).
- Outros recursos: rúbrica, diana, etc. (no anexo de avaliación).

10. MEDIDAS PARA A INCLUSIÓN E A ATENCIÓN Á DIVERSIDADE

- Que dificultades e potencialidades prevexo no grupo durante o desenvolvemento da unidade?
- Como vou minimizar as dificultades?
- Que necesidades individuais prevexo no desenvolvemento da unidade?
- Que recursos e estratexias manexarei para atender as necesidades individuais?

11. AUTOAVALIACIÓN DO PROFESORADO

- Que porcentaxe de alumnos e alumnas alcanzaron os obxectivos de aprendizaxe da unidade?
- Que é o que mellor funcionou nesta unidade?
- Que cambiaría no desenvolvemento da unidade o próximo curso? Por que?

Unidade 12

1. Presentación da unidade
2. Obxectivos didácticos
3. Contidos da unidade/Criterios de avaliación/Estándares de aprendizaxe avaliáveis/Competencias clave
4. Selección de evidencias para o portfolio
5. Competencias clave: descritores e desempeños
6. Tarefas
7. Estratexias metodolóxicas
8. Recursos
9. Ferramentas de avaliación
10. Medidas para a inclusión e atención á diversidade
11. Autoavaliación do profesorado

1. PRESENTACIÓN DA UNIDADE

Título

Petróglifos

Descrición da unidade

A dobre páxina inicial ofrece unha fotografía do petróglifo de Mogor e vai acompañada dun texto informativo sobre os principais petróglifos de Galicia. Este texto de introdución da unidade vai acompañado dunha serie de preguntas relacionadas con el, para traballar a oralidade de xeito cooperativo.

A lectura da unidade presenta nesta ocasión unha reportaxe sobre as duras condicións laborais e vitais das traballadoras do téxtil en Cambodja; así, o «Comentario da lectura» céntrase neste xénero xornalístico e proponlle ao alumnado a reflexión sobre a explotación e o consumo excesivo de moda en Occidente. Relacionada coa lectura, a sección de «Vocabulario» trata o campo semántico das prendas de vestir e dos complementos. Por outra parte, o apartado de «Gramática» presenta as distintas modalidades oracionais segundo a actitude e a intención do falante. Doutro lado, a «Ortografía» traballa sobre o uso correcto dos grupos cultos.

A páxina de contidos sociolingüísticos («Lingua e sociedade») presenta as distintas variedades xeográficas do galego así como fomenta o respecto cara a elas.

Os contidos organízanse en diferentes seccións, de acordo coa seguinte estrutura:

- **Análise de textos:** LECTURA e COMENTARIO de «A reportaxe: As vidas descosidas da roupa que vestimos».
- **Lingua:** VOCABULARIO: O vestiario e os complementos. GRAMÁTICA: As modalidades oracionais. ORTOGRAFÍA: Os grupos cultos. LINGUA E SOCIEDADE: As variedades xeográficas. OBRADOIRO: Os acrósticos.
- **Literatura:** Literatura, cine e música.

No «Obradoiro» trabállase sobre a creación de acrósticos, composicións poéticas nas que as letras iniciais ou finais de cada verso forman unha palabra. Por último, o apartado «Aplica o que sabes» ofrece diferentes actividades arredor dun texto co fin de repasar os coñecementos adquiridos ao longo da unidade. En conxunto, preténdese que adquiran os seguintes coñecementos:

- Como se fai un comentario de texto, seguindo unhas pautas dadas.
- Que palabras conforman o campo semántico do vestiario e dos complementos.
- Cales son as diferentes modalidades oracionais.
- Que palabras conteñen grupos cultos.
- Que son as variedades xeográficas.
- Que relación existe entre a literatura e outras artes coma o cine e a música.
- Como se elaboran os acrósticos.

Temporalización:

Xuño:

2. OBXECTIVOS DIDÁCTICOS

- Ler, comprender e analizar unha reportaxe.
- Recoñecer, explicar e usar un léxico amplo relacionado co vestuario e os complementos.
- Identificar as distintas modalidades oracionais.
- Empregar correctamente os grupos cultos.
- Identificar e respectar as variedades xeográficas.
- Coñecer a relación entre a literatura e outras artes como o cine e a música.
- Coñecer e aplicar a técnica de creación de acrósticos.

3. CONTIDOS DA UNIDADE - CRITERIOS DE AVALIACIÓN - ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES - COMPETENCIAS CLAVE

Competencias clave (CC): comunicación lingüística (CCL), competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía (CMCT), competencia dixital (CD), aprender a aprender (CAA), competencias sociais e cívicas (CSC), sentido de iniciativa e espírito emprendedor (CSIEE) e conciencia e expresións culturais (CCEC).

Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliáveis	CC
B1.1. Comprensión, interpretación e resumo de novas de actualidade e de informacións de crónicas, reportaxes e documentais procedentes dos medios de comunicación audiovisual.	B1.1. Comprender e interpretar a intención comunicativa, o tema, as ideas principais e os datos relevantes de diferentes textos orais dos medios de comunicación (crónicas, reportaxes e documentais) e elaborar esquemas e resumos.	LGB1.1.1. Comprende o sentido global e identifica a intención comunicativa de textos orais de carácter informativo propios dos medios de comunicación audiovisual (reportaxes, crónicas e documentais).	CCL, CAA
		LGB1.1.2. Traslada a información relevante de discursos orais dos medios de comunicación audiovisual a esquemas ou resumos.	CCL, CAA
B1.2. Comprensión, interpretación e valoración de textos orais utilizados no ámbito social e educativo.	B1.2. Extraer a intención comunicativa, o tema, as ideas principais e os datos relevantes de diferentes textos orais dos ámbitos social e educativo.	LGB1.2.1. Recoñece, xunto ao propósito e a idea xeral, os feitos e datos relevantes en textos orais do ámbito social e educativo.	CCL, CAA
		LGB1.2.2. Comprende e segue as Instrucións para realizar tarefas de aprendizaxe con progresiva autonomía.	CCL, CAA
B1.3. Desenvolvemento de habilidades de escoita cunha actitude de interese, cooperación e respecto ante as intervencións orais, sobre todo en exposicións do profesorado ou do alumnado.	B1.3. Coñecer e usar as normas de cortesía nas intervencións orais propias e alleas da actividade educativa, tanto espontáneas como planificadas.	LGB1.3.1. Coñece, aprecia e usa as normas que rexen a cortesía na comunicación oral (intervén na quenda que lle corresponde, respecta as opinións e recoñece e rexeita a linguaxe discriminatoria).	CSC, CCL

B1.4. Escoita crítica e reflexiva ante as mensaxes discriminatorias dos medios de comunicación, con especial atención aos programas de carácter informativo: noticias reportaxes e crónicas.	B1.4. Identificar o propósito comunicativo en textos orais dos medios de comunicación, analizar criticamente os seus contidos e interpretar as connotacións e mensaxes discriminatorias implícitas.	LGB1.4.1. Diferencia as ideas principais e as secundarias e identifica a intención comunicativa de programas de carácter informativo: noticias, reportaxes e crónicas.	CCL
		LGB1.4.3. Reflexiona sobre as mensaxes e rexeita usos lingüísticos que levan implícitos prexuízos e discriminacións.	CSC, CAA
B1.5. Valoración das producións orais emitidas cunha fonética e prosodia correcta e cunha actitude crítica ante os prexuízos que se poidan asociar a ela.	B1.5. Valorar as producións emitidas cunha fonética e prosodia correcta e amosar unha actitude crítica ante os prexuízos que se poidan asociar a ela.	LGB1.5.1. Aprecia a emisión dunha pronuncia e prosodia correcta, recoñece os erros nas producións orais e propias e alleas e propón solucións para melloralas.	CCL, CAA
		LGB1.5.2. Comprende, interpreta e rexeita os prexuízos que se poidan asociar á pronuncia galega.	CAA
		LGB1.5.3. Asume, se a posúe, a variante dialectal propia e utilízaa na súa práctica habitual.	CCL, CCEC
B1.6. Produción de discursos orais, en intervencións espontáneas, adecuados á situación e á intención comunicativa desexada, con coherencia, cohesión e corrección.	B1.6. Producir textos orais, en intervencións espontáneas, adecuadas á situación e á intención comunicativa desexada, con coherencia, cohesión e corrección.	LGB1.6.1. Produce textos orais, en intervencións espontáneas, adecuadas á situación e á intención comunicativa desexada, con coherencia, cohesión e corrección.	CCL, CSC
		LGB1.6.2. Participa con fluidez nas intervencións orais espontáneas respectando as regras morfosintácticas desta lingua, en especial a colocación do pronome átono, así como a fonética galega (pronuncia das sete vogais, <i>n</i> velar e fonema fricativo palatal xordo).	CCL
		LGB1.6.3. Emprega nas intervencións orais espontáneas expresións propias do galego (fraseoloxía adecuada).	CCL

		LGB1.6.4. Emprega nas intervencións orais espontáneas un léxico rico e variado.	CCL
B1.7. Coñecemento e aplicación, con axuda das TIC, de técnicas e estratexias para a produción de textos orais sobre temas de actualidade.	B1.7. Coñecer e aplicar, con axuda das TIC, técnicas e estratexias para realizar exposicións orais planificadas.	LGB1.7.1. Consulta os medios de información dixitais para seleccionar contidos relevantes e incorporalos ás súas producións.	CD, CAA, CSIEE
B1.8. Participación activa en situacións propias do ámbito educativo e de interese para o alumnado que xeren intercambio de opinión.	B1.8. Participar activamente en situación propias do ámbito educativo e de interese para o alumnado que xeren intercambio de opinión.	LGB1.8.1. Intervén en debates e coloquios do ámbito educativo con respecto ás regras de interacción e ás opinións alleas.	CCL, CSC
		LGB1.8.2. Cínguese ao tema, non divaga e atende ás instrucións da persoa moderadora nos debates e coloquios.	CCL, CSC
B1.10. Construción de discursos adecuados a distintos rexistros, coherentes e ben organizados sobre temas de interese persoal ou social da vida cotiá e educativo.	B1.10. Producir discursos breves e comprensibles, nun rexistro neutro, informal ou máis culto, sobre temas da vida cotiá ou educativa.	LGB1.10.1. Participa en conversas informais nas que intercambia información e expresa a súa opinión, fai invitacións e ofrecementos e pide e dá indicacións ou instrucións sinxelas.	CCL, CSC, CSIEE, CCEC
B2.1. Coñecemento e uso de técnicas de análise do contido e de estratexias de lectura comprensiva: esquemas, resumos, etc.	B2.1. Aplicar os coñecementos sobre a lingua e as normas do uso lingüístico para resolver problemas de comprensión.	LGB2.1.1. Analiza e sintetiza o contido dun texto en resumos e esquemas que estruturan visualmente as ideas.	CCL, CAA
		LGB2.1.2. Busca o significado do léxico descoñecido a partir do contexto, analiza a forma das palabras ou usa dicionarios para contextualizar as acepcións.	CCL, AAA
		LGB2.1.4. Relaciona a información explícita e implícita dun escrito en función do contexto.	CLL
		LGB2.1.5. Compila información para comprender e ampliar o coñecemento das mensaxes: busca bibliografía; consulta	CCL, CAA

		libros, revistas, xornais; utiliza recursos audiovisuais e buscadores de internet.	
		LGB2.1.6. Contrasta os contidos dos textos analizados cos coñecementos propios, antes e despois da lectura.	CCL, CAA
B2.3. Comprensión e interpretación, en formato papel e dixital, de textos propios dos medios de comunicación (noticias).	B2.3. Comprender e interpretar, en formato papel ou dixital, textos propios dos medios de comunicación (noticias).	LGB2.3.1. Comprende e interpreta textos propios dos medios de comunicación (noticias).	CCL, CSC
		LGB2.3.2. Localiza a información destacada de textos propios dos medios de comunicación: portadas e titulares.	CCL
B2.4. Comprensión e interpretación, en formato papel ou dixital, de textos propios da vida educativa, especialmente, os instrutivos e expositivos: webs educativas, dicionarios, glosarios e enciclopedias.	B2.4. Comprender e interpretar en formato papel ou dixital, textos propios da vida educativa, especialmente, os instrutivos e expositivos: webs educativas, dicionarios, glosarios e enciclopedias.	LGB2.4.2. Identifica as características específicas de todo tipo de textos nos que se expoñan feitos e se expliquen ideas e conceptos das distintas materias curriculares.	CCL
B2.5. Uso, progresivamente autónomo, das bibliotecas e das TIC para seleccionar información.	B2.5. Seleccionar a información que se obtén nas bibliotecas, nas TIC e outras fontes e integrar os coñecementos adquiridos non proceso de aprendizaxe continua.	LGB2.5.1. Utiliza, de forma progresivamente autónoma, diversas fontes de información e integra os coñecementos adquiridos nos seus discursos orais e escritos.	CCL, CAA
B2.6. Actitude reflexiva e crítica ante a lectura para identificar usos lingüísticos discriminatorios, manifestar posturas de acordo e desacordo e expor razoadamente as ideas respectando as ideas dos demais.	B2.6. Amosar unha actitude reflexiva e crítica ante a lectura que permita identificar usos lingüísticos discriminatorios e manifestar posturas de acordo ou desacordo e respecto ás mensaxes expresadas.	LGB2.6.1. Detecta mensaxes que transmiten prexuízos e evita usos lingüísticos discriminatorios.	CCL, CSC
		LGB2.6.3. Elabora a súa propia interpretación sobre o significado dun texto.	CCL
		LGB2.6.4. Respecta as opinións dos demais.	CCL, CSC

B2.7. Lectura en voz alta con dicción, entoación e ritmo adecuados á situación comunicativa e á súa función, con posibilidade de usar recursos audiovisuais para o rexistro de voz.	B2.7. Ler en voz alta con dicción, entoación e ritmo adecuados á situación comunicativa e á súa función.	LGB2.7.1. Le en voz alta con dicción, entoación e ritmo adecuados (interpreta os signos de puntuación) á situación comunicativa e á función da mensaxe.	CCL
B2.8. Planificación e revisión do escrito en función da situación comunicativa (tema, fins e destinatarios) para elaborar producións con adecuación, coherencia, cohesión e corrección nas relacións internas e externas dos contidos do texto.	B2.8. Usar procedementos de planificación e revisión para conseguir a adecuación, coherencia, cohesión e corrección dos contidos nas relacións internas e externas do texto.	LGB2.8.2. Adecúa as súas producións ao rexistro formal e educativo.	CCL
		LGB2.8.7. Complementa as producións con elementos textuais e paratextuais: ilustracións e gráficos.	CCL, CD
B2.10. Produción, en formato papel ou dixital, de textos propios dos medios de comunicación (noticias).	B2.10. Producir, en soporte impreso ou dixital, textos propios dos medios de comunicación a partir dun modelo (noticias).	LGB2.10.1. Produce, en soporte impreso ou dixital, textos propios dos medios de comunicación a partir dun modelo (noticias).	CCL, CD, CSC
B2.11. Produción, en formato papel ou dixital, de textos de carácter educativo: cuestionarios, resumos, informes de tarefas, descrições e explicacións sobre contidos das materias curriculares.	B2.11. Producir, en formato papel ou dixital, textos de carácter educativo: cuestionarios, resumos, informes de tarefas, descrições e explicacións sobre contidos das materias curriculares.	LGB2.11.1. Produce, en formato papel ou dixital, textos de carácter educativo: cuestionarios, resumos, informes de tarefas, descrições e explicacións sobre contidos das materias curriculares.	CCL, CD
B2.12. Produción e síntese, en formato papel ou dixital, de textos de distinta tipoloxía, fundamentalmente, narrativos e descritivos.	B2.12. Producir e sintetizar, en formato papel ou dixital, textos de distinta tipoloxía, fundamentalmente, narracións e descrições.	LGB2.12.1. Produce, en formato papel ou dixital, escritos de distinta tipoloxía a partir dun modelo, fundamentalmente, narrativos e descritivos.	CCL, CD
		LGB2.12.2. Sintetiza e resume narracións e descrições sen parafrasear o texto resumido.	CCL
B3.1. Recoñecemento, explicación e uso de léxico suficientemente amplo e preciso, con incorporación de fraseoloxía e de vocabulario temático a partir de campos léxicos	B3.1. Recoñecer, explicar e usar léxico amplo e preciso coa presenza da fraseoloxía e vocabulario traballado na aula.	LGB3.1.1. Utiliza un vocabulario amplo e preciso para expresarse con claridade nun rexistro axeitado á situación comunicativa.	CCL, CCC

traballados na aula.			
B3.3. Uso eficaz dos dicionarios e doutras fontes de consulta en calquera soporte, especialmente sobre flexión, relación semántica e normativa.	B3.3. Usar eficazmente os dicionarios ou calquera outra fonte de consulta, en papel ou en soporte electrónico, para resolver dúbidas e para progresar na aprendizaxe autónoma.	LGB3.3.1. Obtén, de xeito autónomo, información lingüística de todo tipo en dicionarios, en diferentes soportes, e noutras obras de consulta.	CCL, CAA
B3.5. Aplicación e valoración das normas ortográficas e morfolóxicas da lingua galega.	B3.5. Aplicar e valorar as normas ortográficas e morfolóxicas da lingua galega.	LGB3.5.1. Aplica correctamente as normas ortográficas e morfolóxicas da lingua galega.	CCL
		LGB3.5.2. Aplica estratexias para a corrección lingüística, gramatical e ortográfica dos textos.	CCL
B3.9. Coñecemento dos compoñentes sintácticos no nivel da frase para elaborar enunciados, orais e escritos, cun estilo cohesionado e correcto.	B3.9. Coñecer os compoñentes sintácticos para elaborar enunciados, orais e escritos, cun estilo cohesionado e correcto.	LG3.9.1. Completa, transforma e elabora enunciados de maneira axeitada e correcta atendendo aos compoñentes sintácticos.	CCL
B4.1. Valoración das linguas como medios de relación interpersoal e de sinal de identidade dun pobo.	B4.1. Valorar as linguas como medios de relación interpersoal e de sinal de identidade dun pobo. Apreciar o plurilingüismo como expresión da riqueza cultural da humanidade e coñecer a lusofonía e achegarse ás culturas que a integran.	LGB4.1.1. Valora a lingua como instrumento co cal se constrúen todos os saberes e como medio de relación interpersoal e de sinal de identidade dun pobo a través da identificación de elementos lingüísticos de noso en diferentes contextos.	CCL
		LGB4.2.2. Coñece e valora os topónimos galegos.	CCL
B4.8. Recoñecemento das variantes diafásicas da lingua galega e da función da lingua estándar, uso normalizado da variante dialectal propia da zona e utilización e valoración da variante estándar da lingua en situacións de carácter formal.	B4.6. Identificar e clasificar as variantes diafásicas do galego, recoñecer os trazos da variedade estándar da lingua galega e valorala como variante unificadora, así como apreciar a variante diatópica propia.	LGB4.7.3. Rexeita os prexuízos sobre as variedades dialectais e utiliza os trazos propios da súa zona.	CCL
B5.1. Lectura, con	B5.1. Ler con regularidade	LGLB5.1.1. Le con regularidade	CCL

regularidade, de obras literarias e desenvolvemento dun criterio lector; emisión dunha opinión persoal sobre a lectura dunha obra axeitada á idade, relación do seu sentido coa propia experiencia e outros coñecementos adquiridos e valoración do uso dos elementos propios de cada xénero literario, o punto de vista empregado e o uso estético da linguaxe.	obras literarias e desenvolver criterio lector; expor unha opinión persoal sobre a lectura dunha obra axeitada á idade, relacionar o seu sentido coa propia experiencia e outros coñecementos adquiridos e valorar o uso dos elementos propios de cada xénero literario, o punto de vista empregado e o uso estético da linguaxe.	obras literarias e desenvolve criterio lector; expón unha opinión persoal sobre a lectura dunha obra axeitada á idade e relaciona o seu sentido coa propia experiencia e outros coñecementos adquiridos.	
B5.7. Produción de textos de intención estética servíndose dos coñecementos literarios adquiridos e dos recursos retóricos traballados na aula.	B5.7. Escribir textos de intención estética servíndose dos coñecementos literarios adquiridos e dos recursos retóricos traballados na aula.	LGLB5.7.1. Escribe textos de intención estética servíndose dos coñecementos literarios adquiridos e dos recursos retóricos traballados na aula.	CCL, CCEC
B5.8. Descrición e caracterización dos trazos definitorios básicos da linguaxe cinematográfica.	B5.8. Describir e caracterizar os trazos definitorios básicos da linguaxe cinematográfica.	LGLB5.8.1. Describe e caracteriza os trazos definitorios básicos da linguaxe cinematográfica.	CCL, CCEC
		LGB5.8.2. Identifica e describe os principais trazos da linguaxe cinematográfica nunha ou varias secuencias fílmicas.	CCL, CCEC

4. SELECCIÓN DE EVIDENCIAS PARA O PORTFOLIO

Estándares de aprendizaxe avaliados	Selección de evidencias para o portfolio
LGB1.1.1. Comprende o sentido global e identifica a intención comunicativa de textos orais de carácter informativo propios dos medios de comunicación audiovisual (reportaxes, crónicas e documentais).	- Actividade 7 da «Literatura».
LGB1.1.2. Traslada a información relevante de discursos orais dos medios de comunicación audiovisual a esquemas ou resumos.	- Actividade 7 da «Literatura».
LGB1.2.1. Recoñece, xunto ao propósito e a idea xeral, os feitos e datos relevantes en textos orais do ámbito social e educativo.	- escoita atenta do texto que abre a unidade e mais da lectura inicial. - Actividades do recadro «Escoita ou le e contesta».
LGB1.2.2. Comprende e segue instrucións para realizar tarefas de aprendizaxe con progresiva autonomía.	- Actividades do «Obradoiro». - Actividade 15 do apartado «Aplica o que sabes».
LGB1.3.1. Coñece, aprecia e usa as normas que rexen a cortesía na comunicación oral (intervén na quenda que lle corresponde, respecta as opinións e recoñece e rexeita a linguaxe discriminatoria).	- Actividades de expresión oral do «Comentario da lectura». - Actividade 16 do apartado «Aplica o que sabes».
LGB1.4.1. Diferencia as ideas principais e as secundarias e identifica a intención comunicativa de programas de carácter informativo: noticias, reportaxes e crónicas.	- Actividades do «Comentario da lectura» e do apartado «Aplica o que sabes».
LGB1.4.3. Reflexiona sobre as mensaxes e rexeita usos lingüísticos que levan implícitos prexuízos e discriminacións.	- Actividade 16 do apartado «Aplica o que sabes».
LGB1.5.1. Aprecia a emisión dunha pronuncia e prosodia correcta, recoñece os erros nas producións orais propias e alleas e propón solucións para melloralas.	- escoita atenta do texto que abre a unidade e mais da lectura inicial. - Actividades do recadro «Escoita ou le e contesta». - Actividades de expresión oral do «Comentario da lectura». - Actividade 16 do apartado «Aplica o que sabes».
LGB1.5.2. Comprende, interpreta e rexeita os prexuízos que se poidan asociar á pronuncia galega.	- Actividades do recadro «Escoita ou le e contesta». - Actividades de expresión oral do «Comentario da lectura». - Actividade 16 do apartado «Aplica o que sabes».
LGB1.5.3. Asume, se a posúe, a variante dialectal propia e utilízala na súa práctica habitual.	- Actividades do recadro «Escoita ou le e contesta». - Actividades de expresión oral do «Comentario da lectura».

	<ul style="list-style-type: none"> - Actividade 16 do apartado «Aplica o que sabes».
LGB1.6.1. Produce textos orais, en intervencións espontáneas, adecuadas á situación e á intención comunicativa desexada, con coherencia, cohesión e corrección.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do recadro «Escoita ou le e contesta». - Actividades de expresión oral do «Comentario da lectura». - Actividade 16 do apartado «Aplica o que sabes».
LGB1.6.2. Participa con fluidez nas intervencións orais espontáneas respectando as regras morfosintácticas desta lingua, en especial a colocación do pronome átono, así como a fonética galega (pronuncia das sete vogais, <i>n</i> velar e fonema fricativo palatal xordo).	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do recadro «Escoita ou le e contesta». - Actividades de expresión oral do «Comentario da lectura». - Actividade 16 do apartado «Aplica o que sabes».
LGB1.6.3. Emprega nas intervencións orais espontáneas expresións propias do galego (fraseoloxía adecuada).	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do recadro «Escoita ou le e contesta». - Actividades de expresión oral do «Comentario da lectura». - Actividade 16 do apartado «Aplica o que sabes».
LGB1.6.4. Emprega nas intervencións orais espontáneas un léxico rico e variado.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do recadro «Escoita ou le e contesta». - Actividades de expresión oral do «Comentario da lectura». - Actividade 16 do apartado «Aplica o que sabes».
LGB1.7.1. Consulta os medios de información dixitais para seleccionar contidos relevantes e incorporalos ás súas producións.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades 14 e 15 do apartado «Aplica o que sabes».
LGB1.8.1. Intervén en debates e coloquios do ámbito educativo con respecto ás regras de interacción e ás opinións alleas.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades de expresión oral do «Comentario da lectura». - Actividade 16 do apartado «Aplica o que sabes».
LGB1.8.2. Cínguese ao tema, non divaga e atende ás instrucións da persoa moderadora nos debates e coloquios.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades de expresión oral do «Comentario da lectura». - Actividade 16 do apartado «Aplica o que sabes».
LGB1.10.1. Participa en conversas informais nas que intercambia información e expresa a súa opinión, fai invitacións e ofrecementos e pide e dá indicacións ou instrucións sinxelas.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades de expresión oral do «Comentario da lectura». - Actividade 16 do apartado «Aplica o que sabes».
LGB2.1.1. Analiza e sintetiza o contido dun texto en resumos e esquemas que estruturan visualmente as ideas.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividade 3 da «Literatura».
LGB2.1.2. Busca o significado do léxico descoñecido a partir do contexto, analiza a forma das palabras ou usa dicionarios para	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades 1 e 2 do «Comentario da lectura». - Actividades do «Vocabulario».

contextualizar as acepcións.	- Actividade 1 do apartado «Aplica o que sabes».
LGB2.1.4. Relaciona a información explícita e implícita dun escrito en función do contexto.	- Actividades do «Comentario da lectura», da «Literatura» e o apartado «Aplica o que sabes».
LGB2.1.5. Compila información para comprender e ampliar o coñecemento das mensaxes: busca bibliografía; consulta libros, revistas, xornais; utiliza recursos audiovisuais e buscadores de internet.	- Actividades 14 e 15 do apartado «Aplica o que sabes».
LGB2.1.6. Contrasta os contidos dos textos analizados cos coñecementos propios, antes e despois da lectura.	- Actividades do «Comentario da lectura».
LGB2.3.1. Comprende e interpreta textos propios dos medios de comunicación (noticias).	- Actividades do «Comentario da lectura» e do apartado «Aplica o que sabes».
LGB2.3.2. Localiza a información destacada de textos propios dos medios de comunicación: portadas e titulares.	- Actividade 15 do «Comentario da lectura».
LGB2.4.2. Identifica as características específicas de todo tipo de textos nos que se expoñan feitos e se expliquen ideas e conceptos das distintas materias curriculares.	- Texto de presentación da unidade e textos teóricos de cada apartado.
LGB2.5.1. Utiliza, de forma progresivamente autónoma, diversas fontes de información e integra os coñecementos adquiridos nos seus discursos orais e escritos.	- Actividades 14 e 15 do apartado «Aplica o que sabes».
LGB2.6.1. Detecta mensaxes que transmiten prexuízos e evita usos lingüísticos discriminatorios.	- Actividade 16 do apartado «Aplica o que sabes».
LGB2.6.3. Elabora a súa propia interpretación sobre o significado dun texto.	- Actividades de expresión oral do «Comentario da lectura».
LGB2.6.4. Respecta as opinións dos demais.	- Actividades de expresión oral do «Comentario da lectura». - Actividade 16 do apartado «Aplica o que sabes».
LGB2.7.1. Le en voz alta con dicción, entoación e ritmo adecuados (interpreta os signos de puntuación) á situación comunicativa e á función da mensaxe.	- Lectura do texto de presentación, da lectura da unidade, dos textos do apartado de «Literatura» e do «Aplica o que sabes».
LGB2.8.2. Adecúa as súas producións ao rexistro formal e educativo.	- Actividade 17 do «Comentario da lectura». - Actividade 15 do apartado «Aplica o que sabes».
LGB2.8.7. Complementa as producións con elementos textuais e paratextuais: ilustracións e gráficos.	- Actividade 15 do apartado «Aplica o que sabes».

LGB2.10.1. Produce, en soporte impreso ou dixital, textos propios dos medios de comunicación a partir dun modelo (noticias).	- Actividade 17 do «Comentario da lectura».
LGB2.11.1. Produce, en formato papel ou dixital, textos de carácter educativo: cuestionarios, resumos, informes de tarefas, descrições e explicacións sobre contidos das materias curriculares.	- Actividade 3 da «Literatura».
LGB2.12.1. Produce, en formato papel ou dixital, escritos de distinta tipoloxía a partir dun modelo, fundamentalmente, narrativos e descritivos.	- Actividade 15 do apartado «Aplica o que sabes».
LGB2.12.2. Sintetiza e resume narracións e descrições sen parafrasear o texto resumido.	- Actividade 3 da «Literatura».
LGB3.1.1. Utiliza un vocabulario amplo e preciso para expresarse con claridade nun rexistro axeitado á situación comunicativa.	- Actividades do «Vocabulario».
LGB3.3.1. Obtén, de xeito autónomo, información lingüística de todo tipo en dicionarios, en diferentes soportes, e noutras obras de consulta.	- Actividade 2 do «Comentario da lectura». - Actividade 3 do «Obradoiro».
LGB3.5.1. Aplica correctamente as normas ortográficas e morfolóxicas da lingua galega.	- Actividades da «Ortografía». - Actividades 8 e 9 do apartado «Aplica o que sabes».
LGB3.5.2. Aplica estratexias para a corrección lingüística, gramatical e ortográfica dos textos.	- Actividades da «Ortografía». - Actividades 8 e 9 do apartado «Aplica o que sabes».
LG3.9.1. Completa, transforma e elabora enunciados de maneira axeitada e correcta atendendo aos compoñentes sintácticos.	- Actividades do apartado «Gramática». - Actividades 12 e 13 do apartado «Aplica o que sabes».
LGB4.1.1. Valora a lingua como instrumento co cal se constrúen todos os saberes e como medio de relación interpersoal e de sinal de identidade dun pobo a través da identificación de elementos lingüísticos de noso en diferentes contextos.	- Actividades do apartado «Lingua e sociedade».
LGB4.2.2. Coñece e valora os topónimos galegos.	- Actividade 16 do «Comentario da lectura».
LGB4.7.3. Rexeita os prexuízos sobre as variedades dialectais e utiliza os trazos propios da súa zona.	- Actividades do apartado «Lingua e sociedade».
LGLB5.1.1. Le con regularidade obras literarias e desenvolve criterio lector; expón unha opinión persoal sobre a lectura dunha obra axeitada á idade e relaciona o seu sentido coa propia experiencia e outros	- Actividades da «Literatura».

coñecementos adquiridos.	
LGLB5.7.1. Escribe textos de intención estética servíndose dos coñecementos literarios adquiridos e dos recursos retóricos traballados na aula.	- Actividades do «Obradoiro».
LGLB5.8.1. Describe e caracteriza os trazos definatorios básicos da linguaxe cinematográfica.	- Actividades da «Literatura».
LGB5.8.2. Identifica e describe os principais trazos da linguaxe cinematográfica nunha ou varias secuencias fílmicas.	- Actividades da «Literatura».

5. COMPETENCIAS: DESCRITORES E DESEMPEÑOS

Competencia	Descritor	Desempeño
<i>Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía</i>	Interactuar co contorno natural de maneira respectuosa.	Valora a riqueza do noso patrimonio natural e toma conciencia da importancia de protexelo e conservalo.
	Tomar conciencia dos cambios producidos polo ser humano no contorno natural e as repercusións para a vida futura.	É consciente de que as persoas, coas súas accións, poden producir cambios no medio natural e prexudicalo.
<i>Comunicación lingüística</i>	Comprender o sentido dos textos orais e escritos.	Desenvolve a través dos distintos tipos de textos a capacidade de delimitar información recibida do contorno.
	Captar o sentido das expresións orais: ordes, explicacións, indicacións, relatos...	Comprende os textos orais.
	Gozar coa lectura.	Le a lectura inicial e os distintos textos sobre os que se traballan os conceptos da unidade.
	Expresar oralmente, de maneira ordenada e clara, calquera tipo de información.	Responde preguntas de comprensión sobre textos que se escoitaron.
	Utilizar o coñecemento das estruturas lingüísticas, normas ortográficas e gramaticais para elaborar textos escritos e orais.	Exprésase oralmente con coherencia e corrección e selecciona o vocabulario preciso. Coida a corrección ortográfica e gramatical nos seus escritos.
	Compoñer distintos tipos de textos creativamente con sentido literario.	Crea acrósticos seguindo unhas pautas.
	Respectar as normas de comunicación en calquera contexto: quenda de palabra, escoita atenta ao interlocutor...	Respecta as normas básicas de comunicación.
	Manexar elementos de comunicación non verbal, ou en diferentes rexistros, nas diversas situacións comunicativas.	Emprega elementos de comunicación non verbal nas diferentes situacións comunicativas.
	Entender o contexto sociocultural da lingua, así como a súa historia para un mellor uso da mesma.	Comprende a situación sociolingüística actual do galego.
	Producir textos de diversa complexidade para o seu uso en	Converte unha reportaxe nunha entrevista.

	situacións cotiás ou de materias diversas.	Elabora unha investigación sobre os videoxogos de máis éxito.
<i>Competencia dixital</i>	Empregar distintas fontes para a busca de información.	Busca información en dicionarios e na Rede.
	Seleccionar o uso das fontes segundo a súa fiabilidade.	É consciente de que non todas as fontes son fiables.
	Comprender as mensaxes que veñen dos medios de comunicación.	Entende o significado das reportaxes que le.
	Manexar ferramentas dixitais para a construción de coñecemento.	Utiliza os recursos de audio que achega o libro para mellorar a comprensión e a expresión oral.
	Aplicar criterios éticos no uso das tecnoloxías.	Aplica criterios éticos no uso das tecnoloxías.
<i>Conciencia e expresións culturais</i>	Mostrar respecto cara ás obras máis importantes do patrimonio cultural a nivel mundial.	Valora o texto literario como expresión da nosa cultura, así como os autores que contribuíron ao seu desenvolvemento.
	Valorar a interculturalidade como unha fonte de riqueza persoal e cultural.	Aprecia a diversidade lingüística como mostra de riqueza cultural.
	Expresar sentimentos e emocións desde códigos artísticos.	Escribe acrósticos.
	Apreciar a beleza das expresións artísticas e no cotián.	Aprecia a composición de textos como expresión artística.
	Elaborar traballos e presentacións con sentido estético.	Presenta traballos con sentido estético.
<i>Competencias sociais e cívicas</i>	Coñecer e aplicar dereitos e deberes da convivencia cidadá no contexto da escola.	Respecta os demais compañeiros e compañeiras e as normas de convivencia da escola.
	Desenvolver capacidade de diálogo cos demais en situacións de convivencia e traballo para a resolución de conflitos.	Mantén unha actitude dialogante cando xorden conflitos.
	Mostrar dispoñibilidade para a participación activa en ámbitos de participación establecidos.	Participa activamente nos exercicios grupais propostos.
	Recoñecer riqueza na diversidade de opinións e ideas.	É consciente da riqueza que supón a existencia de diferentes opinións.
	Aprender a comportarse desde o coñecemento dos distintos valores.	Coñece e aplica os distintos valores no seu comportamento.

	Concibir unha escala de valores propia e actuar conforme a ela.	Posúe unha escala de valores a actúa conforme a ela.
	Evidenciar preocupación polos máis desfavorecidos e respecto aos distintos ritmos e potencialidades.	É consciente de que existen inxustizas.
	Involucrarse ou promover accións cun fin social.	Solidarízase coas traballadoras do téxtil de Cambodja e con aqueles nenos e nenas que son obridagos a traballar en condicións pésimas.
<i>Sentido de iniciativa e espírito emprendedor</i>	Optimizar recursos persoais apoiándose nas fortalezas propias.	Avanza na aprendizaxe con motivación e esforzo.
	Asumir as responsabilidades encomendadas e dar conta delas.	Asume as responsabilidades encomendadas nos traballos de grupo.
	Ser constante no traballo superando as dificultades.	É constante no traballo.
	Dirimir a necesidade de axuda en función da dificultade da tarefa.	Pide axuda para resolver unha tarefa cando a necesita.
	Xestionar o traballo de grupo coordinando tarefas e tempos.	Xestiona o traballo de grupo.
	Priorizar a consecución de obxectivos grupais a intereses persoais.	Prioriza os obxectivos grupais fronte aos persoais, nos traballos de grupo.
	Xerar novas e diverxentes posibilidades desde o coñecementos previos do tema.	Crea novas posibilidades a partir dos seus coñecementos previos.
	Encontrar posibilidades no ámbito que outros non aprecian.	Atopa posibilidades ou liñas de traballo que outros non aprecian.
	Optimizar o uso de recursos materiais e persoais para a consecución de obxectivos.	Optimiza o uso dos recursos dos que dispón.
	Mostrar iniciativa persoal para iniciar ou promover accións novas.	Ten iniciativa propia.
	Actuar con responsabilidade social e sentido ético no traballo.	Actúa con responsabilidade social e sentido ético.
<i>Aprender a aprender</i>	Identificar potencialidades persoais como aprendiz: estilos de aprendizaxe, intelixencias múltiples, funcións executivas...	É consciente das súas potencialidades como aprendiz.
	Desenvolver as distintas intelixencias múltiples.	Desenvolve as intelixencias múltiples por medio das diferentes actividades propostas.

	Xestionar os recursos e as motivacións persoais en favor da aprendizaxe.	Xestiona os recursos e as motivacións persoais en favor da aprendizaxe.
	Xerar estratexias para aprender en distintos contextos de aprendizaxe.	Asume a existencia de diferentes maneiras de aprender e xera diferentes extratexias.
	Aplicar estratexias para a mellora do pensamento creativo, crítico, emocional, interdependente...	Pon en práctica diferentes estratexias para a mellora do pensamento creativo, crítico, emocional, interdependente...
	Planificar os recursos necesarios e os pasos a realizar no proceso de aprendizaxe.	Planifica os recursos necesarios e os pasos a seguir para levar a cabo unha tarefa.
	Seguir os pasos establecidos e tomar decisións sobre os pasos seguintes en función dos resultados intermedios.	Segue os pasos indicados para a elaboración dun traballo ou proxecto.
	Avaliar a consecución de obxectivos de aprendizaxe.	Comproba o que aprendeu mediante a realización de actividades que traballan, de maneira xeral, os contidos vistos na unidade.
	Tomar conciencia dos procesos de aprendizaxe.	É consciente dos distintos procesos de aprendizaxe.

6. TAREFAS

Libro do alumnado (LA) / Tratamento da diversidade (TD) / Lecturas complementarias (LC) / Recursos dixitais (RD)

Tarefa 1: Observamos a imaxe da dobre páxina inicial e escoitamos o texto «Petróglifos».

- Comentamos en gran grupo a fotografía, coas achegas de todos os alumnos e alumnas: vivencias, opinións, curiosidades...
- Escoitamos o texto e aclaramos posibles dúbidas.
- Respondemos as preguntas do recadro «Escoita ou le e contesta».
- Consultamos a páxina web do Parque Arqueolóxico de Arte Rupestre Campo Lameiro.

Tarefa 2: Lemos e escoitamos a reportaxe da lectura e aclaramos posibles dúbidas de comprensión.

- Observamos o titular e as fotografías e comentamos as nosas ideas previas.
- Realizamos as diferentes actividades do comentario (comprensión, expresión oral, análise e expresión escrita).
- Convertemos a reportaxe lida nunha entrevista a Sorn Nita.
- Lemos o texto das LC e realizamos as actividades propostas.

Tarefa 3: Coñecemos o léxico referido ao vestiario e os complementos.

- Realizamos as actividades do apartado «Vocabulario».
- Realizamos a actividade interactiva dos RD.

Tarefa 4: Identificamos as principais modalidades oracionais.

- Lemos atentamente a información teórica que achega o LA.
- Realizamos as actividades do LA e do TD.
- Realizamos a actividade interactiva dos RD.

Tarefa 5: Coñecemos as palabras que conteñen grupos cultos.

- Lemos atentamente a información teórica que achega o LA.
- Realizamos as actividades do LA.
- Realizamos as actividades do TD e dos RD.

Tarefa 6: Coñecemos e respectamos as variedades xeográficas.

- Lemos atentamente a información teórica que achega o LA.
- Realizamos as actividades do LA e e dos RD.

Tarefa 7: Coñecemos as relacións que existen entre a literatura e outras artes como o cine e a música.

- Lemos atentamente a información teórica do LA.
- Lemos e escoitamos o guión cinematográfico *d'A lingua das bolboretas* e facemos as actividades propostas.
- Vemos o anaco de película que corresponde a este fragmento e comparámoslos.

Tarefa 8: Aprendemos a crear acrósticos.

- Lemos atentamente a información teórica contida no «Obradoiro» e realizamos as actividades suxeridas.

Tarefa 9: Avaliamos o aprendido.

- Aplicamos o estudado na unidade mediante as actividades que propón o LA acerca do texto «Super Mario Bros cumpre 30 anos».
- Realizamos unha investigación sobre os videoxogos máis exitosos.
- Reflexionamos sobre os valores que potencian a maior parte dos videoxogos.
- Realizamos o test de autoavaliación incluído nos RD.

7. ESTRATEXIAS METODOLÓXICAS

No desenvolvemento das tarefas empregáranse diversas estratexias metodolóxicas:

- Desenvolvemento de actividades que permitan anticipar as ideas previas que os alumnos e as alumnas teñen en torno aos distintos contidos que imos traballar (observación dunha fotografía, coloquio sobre coñecementos previos...).
- Audición do texto sobre a Orquestra Sinfónica de Galicia e a lectura inicial, co obxectivo de mellorar a comprensión oral.
- Fincapé nos hábitos de traballo: facer clasificacións, cadros, esquemas e resumos; estudar a teoría co apoio dunha práctica continuada; sintetizar a información en fichas que sirvan para repasar; planificar as tarefas e preparar os recursos necesarios para abordalas; utilizar o dicionario e outros manuais de consulta; etc.
- Exposición do profesor ou profesora utilizando diferentes soportes, explicando detalladamente o significado daqueles conceptos máis complexos e novidosos.
- Fomento do uso das TIC para resolver actividades, ampliar ou complementar a información do libro, etc.
- Fomento do clima adecuado que favoreza o traballo reflexivo individual.
- Fincapé na interdisciplinabilidade a partir da posibilidade de combinar a literatura con outras formas de expresión (música, imaxes...).
- Potenciar a creatividade do alumnado mediante a composición de acrósticos.
- Fomentar a capacidade investigadora do alumnado a través da proposta dun traballo de investigación sobre os videoxogos máis exitosos.
- Fomentar a actitude crítica fronte ás inxustizas laborais entre Occidente e o chamado «Terceiro Mundo» e tamén no referido aos valores que potencian a maior parte dos videoxogos actuais.
- Traballo en grupo e das habilidades de cooperación e respecto.
- Proposta de lectura trimestral, escollendo entre os títulos que recolle o plan lector.

- Potenciación da autoavaliación co obxecto de recoñecer as potencias de cada un e de reforzar aqueles aspectos que sexa preciso traballar máis.

8. RECURSOS

Os seguintes materiais de apoio poden reforzar e ampliar o estudo dos contidos da área de Lingua galega e Literatura:

- Textos locutados: o da dobre páxina inicial, os da lectura e o da literatura.
- Fichas de traballo para o tratamento da diversidade, lecturas complementarias para traballar a comprensión lectora, material para o desenvolvemento das competencias, plan lector.
- Cadernos complementarios de ortografía, léxico, morfosintaxe e expresión escrita.

Recursos dixitais

- Libro dixital: os alumnos e alumnas poderán reforzar ou ampliar os contidos estudados utilizando os recursos dixitais dispoñibles.
- Ligazóns:
 - <http://anayaeducacion.es>
 - <http://www.anayaeducacion.es/usuario/auladigital.php>
 - páxinas web que se suxiren no libro do alumno e na PD.

9. FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN

- Rexistro de avaliación (no anexo de avaliación).
- Proba de avaliación inicial (no xerador de probas escritas de avaliación).
- Proba de avaliación da unidade (no xerador de probas escritas de avaliación).
- Outros recursos: rúbrica, diana, etc. (no anexo de avaliación).

10. MEDIDAS PARA A INCLUSIÓN E A ATENCIÓN Á DIVERSIDADE

- Que dificultades e potencialidades prevexo no grupo durante o desenvolvemento da unidade?
- Como vou minimizar as dificultades?
- Que necesidades individuais prevexo no desenvolvemento da unidade?

- Que recursos e estratexias manexarei para atender as necesidades individuais?

11. AUTOAVALIACIÓN DO PROFESORADO

- Que porcentaxe de alumnos e alumnas alcanzaron os obxectivos de aprendizaxe da unidade?
- Que é o que mellor funcionou nesta unidade?
- Que cambiaría no desenvolvemento da unidade o próximo curso? Por que?

3º ESO

ESTRATEGIAS METODOLÓXICAS (para todas as unidades de 3º da ESO)

No desenvolvemento das tarefas empréganse diversas estratexias metodolóxicas:

- Repaso dos contidos xa estudados no curso anterior.
- Actividade que permita anticipar as ideas previas que os alumnos e as alumnas teñen en torno aos distintos contidos que imos traballar.
- Audición individual e logo colectiva, en gran grupo, da lectura inicial e da lenda do «Comentario de texto» co obxectivo de mellorar a comprensión oral.
- Fincapé nos hábitos de traballo: responder as actividades do libro; comprender a finalidade de cada apartado; utilizar o dicionario; facer clasificacións, cadros, esquemas e resumos; estudar a teoría co apoio dunha práctica continuada, etc.
- Exposición do profesor ou profesora utilizando diferentes soportes, explicando detalladamente o significado daqueles conceptos máis complexos e novidosos.
- Fomento do uso das TIC para resolver actividades, realizar traballos ou presentacións, ampliar ou complementar a información do libro, etc.
- Fomento da aprendizaxe activa e do traballo colaborativo.
- Creación de textos e lectura posterior en voz alta para que os demais valoren a creatividade de cada alumno/-a e así favorecer o xuízo crítico e o traballo cooperativo.
- Fomento do clima adecuado que favoreza o traballo reflexivo individual.
- Posta en común en gran grupo a través do diálogo e a lectura colectiva, tras o traballo individual ou grupal.

Unidade 1

1. PRESENTACIÓN DA UNIDADE

Título

Arde Lucus

Descrición da unidade

Esta unidade, que comeza coa definición de texto e a súa clasificación, ofrece exemplos de diversas tipoloxías textuais: desde a narración da lectura inicial —na que se insire un correo electrónico— ata mostrás de distintos xéneros populares, como a lenda, as adiviñas ou as cantigas.

Estúdanse ademais as regras de acentuación, as unidades lingüísticas e o campo semántico das redes sociais, ao fío do fragmento tomado de *Ámote, Leo A.*

Os contidos organízanse en apartados, de acordo cunha estrutura como esta:

- **Análise de textos:** LECTURA e COMENTARIO de «Ámote, Leo A.» (Rosa Aneiros: *Ámote, Leo A. Destino xalundes*, Edicións Xerais). O texto e a súa clasificación.
- **Lingua:** VOCABULARIO: As redes sociais. ORTOGRAFÍA: Regras de acentuación. GRAMÁTICA: Unidades lingüísticas. LINGUA E SOCIEDADE: O galego, lingua románica. Voces patrimoniais, cultismos e semicultismos. Elementos de substrato e de superestrato. Nacemento do galego-portugués.
- **Literatura:** A literatura popular, características e xéneros. A literatura popular en prosa: conto e lenda. A literatura popular en verso. ANTOLOXÍA: Mostrás de literatura popular. COMENTARIO DE TEXTO: A lenda da Lagoa da Serpe de Pena Trevinca. OBRADOIRO DE LITERATURA: Adiviñas.

Ao final, inclúese unha dobre páxina (APLICA O QUE SABES), que fai un repaso por medio de actividades de carácter competencial. En conxunto, preténdese que os alumnos e alumnas adquiren os seguintes coñecementos:

- Que é un texto e como se pode clasificar.
- Como se fai un comentario de texto, seguindo unhas pautas dadas.
- Cales son as unidades lingüísticas e que disciplinas as estudan.
- Que palabras se acentúan, de acordo coas regras de acentuación.
- Como naceu e se formou o galego.
- Que diferenza hai entre palabras patrimoniais, cultismos e semicultismos.
- Que pegadas deixaron no idioma as linguas prerromanas (elementos de substrato) e as dos pobos posteriores aos romanos (elementos de superestrato).
- Cales son as principais características da literatura popular.
- Que xéneros da literatura popular adoitan estar en prosa e cales en verso.

Temporalización:

Setembro: outubro:

2. OBXECTIVOS DIDÁCTICOS

- Clasificar textos segundo a canle de transmisión, o tema e a intención comunicativa.
- Ampliar o vocabulario relacionado coas redes sociais.
- Aplicar correctamente as regras de acentuación.
- Identificar as distintas unidades lingüísticas e as disciplinas que as estudan.

- Coñecer a formación da lingua galega e a súa evolución.
- Coñecer as principais características e mostras da literatura popular.
- Crear adiviñas seguindo uns pasos dados.

3. CONTIDOS DA UNIDADE - CRITERIOS DE AVALIACIÓN - ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES – COMPETENCIAS CLAVE

Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliáveis	CC	
<ul style="list-style-type: none"> - Lectura: texto narrativo. - Os textos: definición e clases. - Vocabulario relacionado coas redes sociais. - Regras de acentuación. - Unidades lingüísticas. - O galego, lingua románica. - Voces patrimoniais, cultismos e semicultismos. - Elementos de substrato e de superestrato. - Nacemento do galego-portugués. - A literatura popular, características e xéneros. - A literatura popular en prosa: conto e lenda. - A literatura popular en verso. 	1. Comprender que é un texto e coñecer as distintas clases de textos segundo a canle de transmisión, o tema e a intención comunicativa.	1.1. Le con atención un texto e clasifícao segundo diferentes criterios.	CCL, CD, CAA	
	2. Ampliar o vocabulario básico relacionado coas redes sociais.	2.1. Coñece e aplica o vocabulario que conforma o campo semántico das redes sociais.	CCL, CD	
	3. Aplicar correctamente as regras de acentuación.	3.1. Aplica correctamente as regras de acentuación.	CCL	
	4. Coñecer as distintas unidades lingüísticas e as disciplinas que se ocupan do seu estudo.	4.1. Discrimina as diferentes unidades lingüísticas.	CCL	
	5. Coñecer a formación da lingua galega e a súa evolución desde as súas orixes ata o nacemento do galego-portugués.	5.1. Diferencia palabras patrimoniais, cultismos e semicultismos e coñece as principais transformacións que sufriron as palabras patrimoniais.	5.2. Recoñece os elementos de substrato e superestrato na lingua galega.	CCL, CCEC
		6. Coñecer as principais características e mostras da literatura popular, tanto en prosa como en verso.		
			6.2. Recoñece os diferentes tipos de cantigas.	

#

4. SELECCIÓN DE EVIDENCIAS PARA O PORTFOLIO

Libro do alumnado (LA) / Proposta didáctica (PD) / Recursos fotocopiáveis (RF)

Estándares de aprendizaxe avaliábeis	Selección de evidencias para o portfolio
1.1. Le con atención un texto e clasifícao segundo diferentes criterios.	<ul style="list-style-type: none"> - Lectura do texto que abre a unidade do LA. - Actividades do apartado «Comentario da lectura», no LA. - Lectura complementaria e actividades sobre ela nos RF.
2.1. Coñece e aplica o vocabulario que conforma o campo semántico das redes sociais.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do LA para ampliar e practicar o vocabulario. - Actividade de reforzo nos RF para relacionar palabras coa definición correspondente.
3.1. Aplica correctamente as regras de acentuación.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do LA. - Actividade de reforzo nos RF de acentuar palabras.
4.1. Discrimina as diferentes unidades lingüísticas.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do LA.
5.1. Diferencia palabras patrimoniais, cultismos e semicultismos e coñece as principais transformacións que sufriron as palabras patrimoniais.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades 1, 2 e 3 do LA. - Actividades de reforzo nos RF para pescudar acerca da orixe das palabras e clasificalas en voces cultas ou patrimoniais. - Actividades de ampliación nos RF para traballar a etimoloxía das palabras.
5.2. Recoñece os elementos de substrato e superestrato na lingua galega.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades 4 e 5 do LA. - Actividade de reforzo nos RF para clasificar as palabras en elementos de substrato ou de superestrato.
6.1. Coñece as principais características da literatura popular e identifica os xéneros da prosa máis abondosos: o conto e a lenda.	<ul style="list-style-type: none"> - Comentario de texto do LA.
6.2. Recoñece os diferentes tipos de cantigas.	<ul style="list-style-type: none"> - Antoloxía do LA.

5. COMPETENCIAS: DESCRITORES E DESEMPEÑOS

Competencia	Descritor	Desempeño
<i>Comunicación lingüística.</i>	Comprender o sentido dos textos orais e escritos.	Desenvolve a través dos distintos tipos de textos a capacidade de delimitar información recibida do contorno.
	Manter unha actitude favorable cara á lectura.	Le a lectura inicial e os distintos textos sobre os que se traballan os conceptos da unidade.
	Expresarse oralmente con corrección, adecuación e coherencia.	Opina acerca de temas propostos e conta unha lenda.
	Utilizar o vocabulario adecuado, as estruturas lingüísticas e as normas ortográficas e gramaticais para elaborar textos escritos e orais.	Coida a corrección ortográfica e gramatical nos seus escritos. Coñece e aplica de maneira efectiva as regras de acentuación.
	Respectar as formas de comunicación en calquera contexto: quenda de palabra, escoita atenta ao interlocutor...	Aplica as regras de quenda de palabra nos debates que teñen lugar na clase.
	Entender o contexto sociocultural da lingua, así como a súa historia para un mellor uso da mesma.	Sabe como se formou o galego e entende algunhas características actuais a partir da súa evolución histórica.
	Utilizar os coñecementos sobre a lingua para buscar información e ler textos en calquera situación.	Sabe buscar e seleccionar información en diferentes fontes (diccionario, Internet, testemuño oral de persoas maiores...).
	Producir textos escritos de diversa complexidade para o seu uso en situacións cotiás.	Escribe un correo electrónico.
<i>Competencia dixital.</i>	Empregar distintas fontes para a busca de información.	Busca información en dicionarios e en diferentes páxinas de Internet para profundar e ampliar coñecementos.
	Manexar ferramentas dixitais para a construción de coñecemento.	Utiliza o CD-Audio para escoitar o texto da lectura e mais o do

		apartado «Comentario de texto».
<i>Aprender a aprender.</i>	Planificar os recursos necesarios e os pasos que cómpre seguir no proceso de aprendizaxe.	Fai un comentario de texto e crea adiviñas de acordo cunhas pautas dadas.
	Avaliar a consecución de obxectivos de aprendizaxe.	Comproba o que aprendeu mediante a realización de actividades que traballan, de maneira xeral, os contidos vistos na unidade.
<i>Sentido de iniciativa e espírito emprendedor.</i>	Ser constante no traballo superando as dificultades.	Avanza na aprendizaxe con motivación e esforzo.
	Xerar novas e diverxentes posibilidades desde coñecementos previos do tema.	Favorece a creatividade a través da elaboración dos distintos textos.
<i>Conciencia e expresións culturais.</i>	Mostrar respecto cara ás manifestacións do noso patrimonio histórico e cultural.	Valora a literatura popular e as tradicións como expresión da nosa cultura.

UNidade 2

1. PRESENTACIÓN DA UNIDADE

Título

Festa da Historia

Descrición da unidade

A dobre páxina inicial abre a porta á Idade Media, época na que se enmarcan tanto a Festa da Historia (ou *Istoria*) de Ribadavia como o período literario que se inicia nesta unidade e cuxo estudo se estenderá ata a unidade 5. O galego antigo é, asemade, o contido no que se centra o apartado «Lingua e sociedade».

Estúdase ademais o acento diacrítico, a estrutura e as clases de palabras, e o campo semántico das plantas medicinais e aromáticas, ao fío da lectura inicial, tomada d'*Os outros feirantes*.

Os contidos organízanse en apartados, de acordo coa seguinte estrutura:

- **Análise de textos:** LECTURA e COMENTARIO de «Marcelino Salgueiro» (Álvaro Cunqueiro: *Os outros feirantes*, Ed. Galaxia). O texto narrativo.
- **Lingua:** VOCABULARIO: As plantas medicinais e aromáticas. ORTOGRAFÍA: O acento diacrítico. GRAMÁTICA: As palabras. LINGUA E SOCIEDADE: O galego na Idade Media.
- **Literatura:** Clasificación da literatura galego-portuguesa medieval. A lírica medieval. A cantiga de amigo. ANTOLOXÍA: Cantigas de amigo. COMENTARIO DE TEXTO: Cantiga «Levous'a louçana», de Pero Meogo. OBRADOIRO DE LITERATURA: Creación dunha cantiga de amigo.

Ao final, inclúese unha dobre páxina (APLICA O QUE SABES), que fai un repaso por medio de actividades de carácter competencial. En conxunto, preténdese que os alumnos e alumnas adquiren os seguintes coñecementos:

- Que características definen un texto narrativo.
- Como se fai un comentario de texto, seguindo unhas pautas dadas.
- Que palabras levan acento diacrítico.
- Como están formadas as palabras e como se clasifican segundo a súa estrutura.
- Que status tiña o galego na Idade Media e cales eran as súas principais características.
- En que xéneros se clasifica a literatura galego-portuguesa medieval.
- A lírica profana: en que cancioneros se conserva, cales eran os autores e intérpretes, que xéneros se recoñecen nela.
- Que características formais e temáticas definen as cantigas de amigo.

Temporalización:

Outubro:

2. OBXECTIVOS DIDÁCTICOS

- Coñecer os elementos propios dos textos narrativos.
- Ampliar o vocabulario relacionado plantas aromáticas e medicinais.
- Aplicar correctamente as regras de uso do acento diacrítico.
- Descompoñer as palabras nos seus constituíntes e clasificalas segundo a súa estrutura.
- Identificar algunhas características lingüísticas do galego medieval.
- Coñecer as principais características e xéneros da literatura galego-portuguesa medieval.
- Identificar as características temáticas e formais das cantigas de amigo.

3. CONTIDOS DA UNIDADE - CRITERIOS DE AVALIACIÓN - ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES

Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliáveis	CC
<ul style="list-style-type: none"> - Lectura: texto narrativo. - Os textos: a narración. - Vocabulario relacionado coas plantas aromáticas e medicinais. - O acento diacrítico. - Estrutura e clasificación das palabras. - O galego na Idade Media: status e características. - A literatura galego-portuguesa medieval: clasificación. - A lírica medieval: cancioneros; autores e intérpretes. - A cantiga de amigo: variedades temáticas e recursos formais. 	1. Ler con fluidez e comprensión un texto narrativo e comentalo tendo en conta os elementos que o caracterizan.	1.1. Le con fluidez e atención un texto narrativo e analiza os elementos que lle son propios: narrador, personaxes, espazo, tempo e argumento.	CCL, CD, CAA
	2. Ampliar o vocabulario básico relacionado coas plantas aromáticas e medicinais.	2.1. Coñece e aplica o vocabulario que conforma o campo semántico das plantas aromáticas e medicinais.	CCL, CMCT
	3. Aplicar correctamente o acento diacrítico.	3.1. Aplica correctamente as regras de uso do acento diacrítico.	CCL
	4. Descompoñer as palabras nos seus constituíntes e clasificalas segundo a súa estrutura.	4.1. Analiza o lexema e os morfemas dunha palabra dada. 4.2. Recoñece palabras formadas por prefixación e sufixación e explica o significado dalgúns sufixos derivativos e alterativos. 4.3. Diferencia palabras simples, derivadas, compostas e parasintéticas, e forma familias léxicas.	CCL
	5. Coñecer a situación do galego na Idade Media e recoñecer algunhas características lingüísticas do galego medieval.	5.1. Coñece a situación do galego na Idade Media e identifica algunhas das súas características lingüísticas.	CCL, CCEC

	<p>6. Coñecer as principais características e xéneros da literatura galego-portuguesa medieval.</p>	<p>6.1. Coñece a orixe e o corpus da literatura galego-portuguesa medieval. 6.2. Identifica, comenta e crea cantigas de amigo.</p>	<p>CCL, CAA, CCEC</p>
--	---	--	-------------------------------

#

4. SELECCIÓN DE EVIDENCIAS PARA O PORTFOLIO

Libro do alumnado (LA) / Proposta didáctica (PD)

/ Recursos fotocopiáveis (RF)

Estándares de aprendizaxe avaliábeis	Selección de evidencias para o portfolio
1.1. Le con fluidez e atención un texto narrativo e analiza os elementos que lle son propios: narrador, personaxes, espazo, tempo e argumento.	<ul style="list-style-type: none"> - Lectura do texto que abre a unidade do LA. - Actividades do apartado «Comentario da lectura», no LA. - Lectura complementaria e actividades sobre ela nos RF.
2.1. Coñece e aplica o vocabulario que conforma o campo semántico das plantas aromáticas e medicinais.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do LA para ampliar e practicar o vocabulario.
3.1. Aplica correctamente as regras de uso do acento diacrítico.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do LA. - Actividades de reforzo nos RF de acentuar palabras.
4.1. Analiza o lexema e os morfemas dunha palabra dada.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do LA. - Actividade de reforzo nos RF de separar o lexema dos morfemas.
4.2. Recoñece palabras formadas por prefixación e sufixación e explica o significado dalgúns sufixos derivativos e alterativos.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do LA. - Actividades de reforzo nos RF sobre a formación de palabras.
4.3. Diferencia palabras simples, derivadas, compostas e parasintéticas, e forma familias léxicas.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do LA. - Actividade de reforzo nos RF de clasificar palabras segundo a súa base léxica e de formar palabras parasintéticas.
5.1. Coñece a situación do galego na Idade Media e identifica algunhas das súas características lingüísticas.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do LA.
6.1. Coñece a orixe e o corpus da literatura galego-portuguesa medieval.	<ul style="list-style-type: none"> - Antoloxía do LA.
6.2. Identifica, comenta e crea cantigas de amigo.	<ul style="list-style-type: none"> - Antoloxía e comentario de texto do LA. - Actividades do «Obradoiro de literatura» no LA. - Actividades de ampliación nos RF de comentario dunha cantiga.

5. COMPETENCIAS: DESCRITORES E DESEMPEÑOS

Competencia	Descritor	Desempeño
<i>Comunicación lingüística.</i>	Comprender o sentido dos textos orais e escritos.	Desenvolve a través dos distintos tipos de textos a capacidade de delimitar información recibida do contorno.
	Manter unha actitude favorable cara á lectura.	Le a lectura inicial e os distintos textos sobre os que se traballan os conceptos da unidade.
	Expresarse oralmente con corrección, adecuación e coherencia.	Opina acerca de temas propostos.
	Utilizar o vocabulario adecuado, as estruturas lingüísticas e as normas ortográficas e gramaticais para elaborar textos escritos e orais.	Coida a corrección ortográfica e gramatical nos seus escritos. Coñece e aplica de maneira efectiva as regras de uso do acento diacrítico.
	Entender o contexto sociocultural da lingua, así como a súa historia para un mellor uso da mesma.	Entende algunhas características do galego actual a partir da súa evolución histórica.
	Utilizar os coñecementos sobre a lingua para buscar información e ler textos en calquera situación.	Sabe buscar e seleccionar información en diferentes fontes (diccionario, Internet, apéndice do libro...).
	Compoñer distintos tipos de textos creativamente con sentido literario.	Escribe unha cantiga de amigo.
<i>Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía.</i>	Recoñecer a importancia da ciencia na nosa vida cotiá.	Entende e valora o uso das plantas medicinais como remedios naturais para curar certas doenzas.
<i>Competencia dixital.</i>	Empregar distintas fontes para a busca de información.	Busca información en dicionarios e en diferentes páxinas de Internet para profundar e ampliar coñecementos.
	Elaborar información propia derivada de información obtida a través de medios tecnolóxicos.	Elabora unha ficha e fai unha presentación a partir da información obtida na Rede.

	Manexar ferramentas dixitais para a construción de coñecemento.	Utiliza o CD-Audio para escoitar o texto da lectura.
<i>Aprender a aprender.</i>	Identificar potencialidades persoais como aprendiz: estilos de aprendizaxe, intelixencias múltiples, funcións executivas...	Aplica técnicas de traballo que facilitan a aprendizaxe: fichas, táboas, resumos, esquemas...
	Planificar os recursos necesarios e os pasos que cómpre seguir no proceso de aprendizaxe.	Fai comentarios de texto e crea unha cantiga de amigo de acordo cunhas pautas dadas.
	Avaliar a consecución de obxectivos de aprendizaxe.	Comproba o que aprendeu mediante a realización de actividades que traballan, de maneira xeral, os contidos vistos na unidade.
<i>Competencias sociais e cívicas.</i>	Recoñecer riqueza na diversidade de opinións e ideas.	Escoita e respecta as opinións dos demais.
	<i>Educación en valores:</i> Aprender a comportarse desde o coñecemento dos distintos valores.	Desenvolve o pensamento crítico necesario para interpretar con criterio as supersticións e as mensaxes que achegan certos xéneros televisivos.
<i>Sentido de iniciativa e espírito emprendedor.</i>	Ser constante no traballo superando as dificultades.	Avanza na aprendizaxe con motivación e esforzo.
	Xerar novas e diverxentes posibilidades desde coñecementos previos do tema.	Favorece a creatividade a través da elaboración dos distintos textos.
<i>Conciencia e expresións culturais.</i>	Mostrar respecto cara ás manifestacións do noso patrimonio histórico e cultural.	Coñece e valora o status da lingua e da literatura galega ao longo da súa evolución histórica. Valora as tradicións como expresión da nosa cultura.
	Expresar sentimentos e emocións desde códigos artísticos.	Expresa sentimentos amorosos mediante a composición dunha cantiga de amigo.
	Elaborar traballos e presentacións con sentido estético.	Coida o contido e a forma dos seus traballos e presentacións.

#

UNIDADE 3

1. PRESENTACIÓN DA UNIDADE

Título

Santo André

Descrición da unidade

Esta unidade ábrese cunha imaxe de Santo André de Teixido, lugar lendario visitado por romeiros e envolto en tradicións ancestrais que se describen no texto. Ao fío desta dobre páxina de apertura, a lectura seleccionada ten que ver, asemade, con mortos e con vivos; trátase de *Frankenstein*, de Mary Shelley, que de seguro espertará o interese do alumnado. A continuación, no apartado «Análise de textos» abórdase a descrición, unha tipoloxía que se pode traballar a partir da fotografía inicial e dos fragmentos que, na lectura, presentan a personaxes e ambientes. Retomárase, ademais, no «Obradoiro de literatura».

Ben coñecidos son os ritos da herba namoradeira e dos *sanandresiños*, que á parte doutros beneficios, proporcionan amor e saúde. O amor era o tema das cantigas de amigo e, claro está, das cantigas de amor, obxecto de estudo do apartado de «Literatura». Por iso, o campo semántico que recolle o «Vocabulario» ten que ver coas emocións e os sentimentos.

Na unidade trabállanse tamén algúns signos de puntuación e comeza, co substantivo, o estudo das diferentes clases de palabras, que ocupará a sección de «Gramática» ao longo do que queda de curso. E en «Lingua e sociedade» déixase a evolución do galego para dar paso a un asunto sincrónico, relacionado coa situación actual das linguas nos Estados plurilingües.

Os contidos organízanse en apartados, de acordo coa seguinte estrutura:

- **Análise de textos:** LECTURA e COMENTARIO de «Frankenstein» (Mary Shelley: *Frankenstein*, Ed. La Voz de Galicia, col. Biblioteca Galega de Clásicos Universais). O texto descriptivo.
- **Lingua:** VOCABULARIO: Emocións e sentimentos. ORTOGRAFÍA: Signos de puntuación (1): punto, coma e punto e coma. GRAMÁTICA: O substantivo. LINGUA E SOCIEDADE: O plurilingüismo.
- **Literatura:** A cantiga de amor. ANTOLOXÍA: Cantigas de amor. COMENTARIO DE TEXTO: Cantiga «Vi eu donas, senhor, em cas d'el-rei», de Xoán Airas de Santiago. OBRADOIRO DE LITERATURA: A descrición literaria.

Ao final, inclúese unha dobre páxina (APLICA O QUE SABES), que fai un repaso por medio de actividades de carácter competencial. En conxunto, preténdese que os alumnos e alumnas adquiren os seguintes coñecementos:

- Que características definen un texto descriptivo.
- Como se fai un comentario de texto, seguindo unhas pautas dadas.
- En que casos se usan o punto, a coma e o punto e coma.
- Que características semánticas, morfolóxicas e sintácticas definen a un substantivo.
- Que é o *plurilingüismo*.
- Que características formais e temáticas definen as cantigas de amor e como se clasifican.

Temporalización: Novembro:

2. OBXECTIVOS DIDÁCTICOS

- Identificar as características do texto descritivo e aplicalas en creacións propias.
- Coñecer o vocabulario básico do campo semántico das emocións e os sentimentos.
- Aplicar correctamente os signos de puntuación.
- Identificar substantivos morfolóxica e sintacticamente e clasificalos.
- Recoñecer o xénero dos substantivos e saber formar o feminino e o plural.
- Comprender o concepto de *plurilingüismo*.
- Coñecer as principais características das cantigas de amor.

3. CONTIDOS DA UNIDADE - CRITERIOS DE AVALIACIÓN - ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES

Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliáveis	CC
<ul style="list-style-type: none"> - Lectura: texto narrativo. - Os textos: a descrición. - Vocabulario relacionado coas emocións e os sentimentos. - Os signos de puntuación: o punto, a coma e o punto e coma. - O substantivo: caracterización semántica, morfolóxica e sintáctica. - O plurilingüismo. - A cantiga de amor: temas, tipos e recursos formais. 	1. Ler con fluidez e comprensión un texto narrativo e comentalo seguindo uns criterios.	1.1. Le con fluidez e atención un texto e identifica as características do texto descritivo. 1.2. Escribe textos descriptivos.	CCL, CD, CAA, CCEC
	2. Ampliar o vocabulario básico relacionado coas emocións e os sentimentos.	2.1. Coñece e aplica o vocabulario que conforma o campo semántico das emocións e os sentimentos.	CCL, CSC
	3. Aplicar correctamente os signos de puntuación.	3.1. Aplica correctamente o punto, a coma e o punto e coma.	CCL
	4. Categorizar e clasificar substantivos e formar o feminino e o plural.	4.1. Identifica substantivos morfolóxica e sintácticamente e clasifícaos segundo o seu significado e segundo a súa estrutura. 4.2. Identifica substantivos femininos e masculinos e forma o feminino de substantivos dados. 4.3. Forma o plural de substantivos simples e compostos.	CCL
	5. Comprender o concepto de <i>plurilingüismo</i> .	5.1. Comprende o concepto de <i>plurilingüismo</i> e enténdeo como unha realidade de carácter universal.	CCL, CSC
	6. Coñecer as principais características das cantigas de amor.	6.1. Identifica e comenta cantigas de amor.	CCL, CCEC, CAA

4. SELECCIÓN DE EVIDENCIAS PARA O PORTFOLIO

Libro do alumnado (LA) / Proposta didáctica (PD)

/ Recursos fotocopiabes (RF)

Estándares de aprendizaxe avaliados	Selección de evidencias para o portfolio
1.1. Le con fluidez e atención un texto e identifica as características do texto descritivo.	<ul style="list-style-type: none"> - Lectura do texto que abre a unidade do LA. - Actividades do apartado «Comentario da lectura», no LA. - Lectura complementaria e actividades sobre ela nos RF. - Actividades de ampliación nos RF.
1.2. Escribe textos descritivos.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do «Obradoiro de literatura» do LA.
2.1. Coñece e aplica o vocabulario que conforma o campo semántico das emocións e os sentimentos.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do LA para ampliar e practicar o vocabulario. - Actividades de reforzo nos RF.
3.1. Aplica correctamente o punto, a coma e o punto e coma.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do LA. - Actividades de reforzo nos RF de puntuar oracións.
4.1. Identifica substantivos morfolóxica e sintacticamente e clasifícaos segundo o seu significado e segundo a súa estrutura.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do LA. - Actividade de reforzo nos RF de identificar, caracterizar e clasificar substantivos.
4.2. Identifica substantivos femininos e masculinos e forma o feminino de substantivos dados.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do LA. - Actividades de reforzo nos RF sobre o xénero do substantivo. - Actividades de ampliación nos RF sobre o xénero dos nomes.
4.3. Forma o plural de substantivos simples e compostos.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do LA.
5.1. Comprende o concepto de <i>plurilingüismo</i> e enténdeo como unha realidade de carácter universal.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do LA.
6.1. Identifica e comenta cantigas de amor.	<ul style="list-style-type: none"> - Antoloxía e comentario de texto do LA. - Actividade de reforzo nos RF sobre as cantigas da «Antoloxía».

5. COMPETENCIAS: DESCRITORES E DESEMPEÑOS

Competencia	Descritor	Desempeño
<i>Comunicación lingüística.</i>	Comprender o sentido dos textos orais e escritos.	Desenvolve a través dos distintos tipos de textos a capacidade de delimitar información recibida do contorno.
	Manter unha actitude favorable cara á lectura.	Le a lectura inicial e os distintos textos sobre os que se traballan os conceptos da unidade.
	Expresarse oralmente con corrección, adecuación e coherencia.	Expón un tema diante dos compañeiros e compañeiras. Expresa a súa opinión achegando argumentos rigorosos.
	Utilizar o vocabulario adecuado, as estruturas lingüísticas e as normas ortográficas e gramaticais para elaborar textos escritos e orais.	Coida a corrección ortográfica e gramatical nos seus escritos. Coñece e aplica de maneira efectiva as regras de uso dos signos de puntuación.
	Entender o contexto sociocultural da lingua, así como a súa historia para un mellor uso da mesma.	Entende e utiliza a lingua como signo de identidade cultural e como código de comunicación, con independencia do seu prestixio social.
	Utilizar os coñecementos sobre a lingua para buscar información e ler textos en calquera situación.	Sabe buscar e seleccionar información en diferentes fontes (diccionario, gramática, Internet, apéndice do libro...).
	Compoñer distintos tipos de textos creativamente con sentido literario.	Fai a descrición dun personaxe, dunha escena e dun obxecto.
<i>Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía.</i>	Recoñecer a importancia da ciencia na nosa vida cotiá.	É consciente das vantaxes da ciencia e da tecnoloxía e tamén das repercusións negativas que pode ter un mal uso das mesmas.
<i>Competencia dixital.</i>	Empregar distintas fontes para a busca de información.	Busca información en dicionarios e en diferentes páxinas de Internet para profundar e ampliar

		coñecementos.
	Elaborar información propia derivada de información obtida a través de medios tecnolóxicos.	Escribe un texto argumentativo a partir da información obtida na Rede.
	Comprender as mensaxes elaboradas en códigos diversos.	Interpreta xeroglíficos e árbores de análise sintáctica. Compara un texto literario coa súa versión cinematográfica.
	Manexar ferramentas dixitais para a construción de coñecemento.	Utiliza o CD-Audio para escoitar o texto da lectura.
<i>Aprender a aprender.</i>	Identificar potencialidades persoais como aprendiz: estilos de aprendizaxe, intelixencias múltiples, funcións executivas...	Aplica técnicas de traballo que facilitan a aprendizaxe: táboas, resumos, esquemas...
	Planificar os recursos necesarios e os pasos que cómpre seguir no proceso de aprendizaxe.	Fai comentarios de texto e escribe descrições de acordo cunhas pautas dadas.
	Avaliar a consecución de obxectivos de aprendizaxe.	Comproba o que aprendeu mediante a realización de actividades que traballan, de maneira xeral, os contidos vistos na unidade.
<i>Competencias sociais e cívicas.</i>	Identificar as implicacións que ten vivir nun Estado social e democrático de dereito, referendado por unha norma suprema chamada Constitución Española.	Entende, valora e respecta os dereitos de cada lingua nos Estados plurilingües.
	<i>Educación en valores:</i> Aprender a comportarse desde o coñecemento dos distintos valores.	Acepta e respecta os sentimentos dos demais e mostra empatía. Recoñece e respecta o valor de cada lingua con independencia do seu prestixio social.
<i>Sentido de iniciativa e espírito emprendedor.</i>	Ser constante no traballo superando as dificultades.	Avanza na aprendizaxe con motivación e esforzo.
	Xerar novas e diverxentes posibilidades desde coñecementos previos do tema.	Favorece a creatividade a través da elaboración dos distintos textos.

<i>Conciencia e expresións culturais.</i>	Mostrar respecto cara ás manifestacións do noso patrimonio histórico e cultural.	Respecta e valora a lingua como signo de identidade cultural. Valora as tradicións como expresión da nosa cultura.
	Elaborar traballos e presentacións con sentido estético.	Coida o contido e a forma dos seus traballos e presentacións.

#

Unidade 4

1. PRESENTACIÓN DA UNIDADE

Título

Vigo mira ao mar

Descrición da unidade

«Vigo mira ao mar» é o título desta unidade, que se abre cunha fermosa imaxe da ría e un texto sobre a actividade do Instituto Oceanográfico. Como sempre, formúlase unha serie de preguntas sobre o texto para favorecer a expresión oral e a participación activa do alumnado. Ademais, proporciónanse varios enlaces web para ampliar a información.

Do mar sáltase ao ceo, para abordar no «Vocabulario» o léxico relacionado co cosmos, un campo semántico que xa se adianta na lectura, pois os protagonistas mostran un interese compartido tanto polo universo virtual como polo firmamento que contemplan cos seus telescopios. Chatean sobre o tema pola noite, e ao fío da súa conversa abórdase o diálogo no apartado «Análise de textos».

As demais seccións da unidade enlazan cos seus correspondentes da unidade anterior. Así, na «Ortografía» trabállanse outros signos de puntuación; na «Gramática», outra clase de palabra (o adxectivo); en «Lingua e sociedade», aspectos relativos ás linguas en contacto; e na «Literatura», outras cantigas (as de escarnio), á parte de composicións menores.

Os contidos organízanse en apartados, de acordo coa seguinte estrutura:

- **Análise de textos:** LECTURA e COMENTARIO de «Xúpiter *on-line*» (Leticia Costas: *O corazón de Xúpiter*, Edicións Xerais). O texto dialogado.
- **Lingua:** VOCABULARIO: O Universo. ORTOGRAFÍA: Signos de puntuación (2): dous puntos, puntos suspensivos, raia. GRAMÁTICA: O adxectivo. LINGUA E SOCIEDADE: Bilingüismo, diglosia e normalización lingüística.
- **Literatura:** As cantigas de escarnio. Os xéneros menores. ANTOLOXÍA: Cantigas de escarnio e pastorela. COMENTARIO DE TEXTO: Cantiga «Quem a sesta quiser dormir», de Pero da Ponte. OBRADOIRO DE LITERATURA: Reelaboración de textos.

Ao final, inclúese unha dobre páxina (APLICA O QUE SABES), que fai un repaso por medio de actividades de carácter competencial. En conxunto, preténdese que os alumnos e alumnas adquiren os seguintes coñecementos:

- Que características definen un texto dialogado.
- Como se fai un comentario de texto, seguindo unhas pautas dadas.
- En que casos se usan os dous puntos, os puntos suspensivos e a raia.
- Que características semánticas, morfolóxicas e sintácticas definen a un adxectivo.
- Que se entende por *bilingüismo*, *diglosia* e *normalización lingüística*.
- Que características formais e temáticas definen as cantigas de escarnio e como se clasifican.
- Que se entende por *xéneros menores* na lírica galego-portuguesa medieval e cales son.
- Como se reelabora un texto, de acordo cuns pasos dados.

Temporalización:

Novembro:

Decembro:

2. OBXECTIVOS DIDÁCTICOS

- Identificar as características do texto dialogado.
- Coñecer o vocabulario básico do campo semántico do universo.
- Aplicar correctamente os signos de puntuación.
- Identificar e clasificar adxectivos, aplicar as regras de concordancia e coñecer os distintos graos nos que pode aparecer.
- Entender e diferenciar os conceptos de *bilingüismo*, *diglosia* e *normalización lingüística*.
- Coñecer as principais características das cantigas de escarnio e das composicións que se agrupan na categoría de xéneros menores.
- Reescribir textos.

3. CONTIDOS DA UNIDADE - CRITERIOS DE AVALIACIÓN - ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES

Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliáveis	CC
<ul style="list-style-type: none"> - Lectura: texto dialogado. - Os textos: o texto dialogado. - Vocabulario relacionado co universo. - Os signos de puntuación: os dous puntos, os puntos suspensivos e a raia. - O adxectivo: caracterización semántica, morfolóxica e sintáctica. - O bilingüismo, a diglosia e a normalización lingüística. - A cantiga de escarnio e maldicir: tipos, temas e recursos formais. - Os xéneros menores. - Reelaboración de textos. 	1. Ler con fluidez e comprensión un texto dialogado e comentalo seguindo uns criterios.	1.1. Le un texto e coméntao analizando as características lingüísticas e as marcas gráficas dun texto dialogado.	CCL, CD, CAA
	2. Ampliar o vocabulario básico relacionado co universo.	2.1. Coñece e aplica o vocabulario que conforma o campo semántico do universo.	CCL, CMCT
	3. Aplicar correctamente os signos de puntuación.	3.1. Aplica correctamente os dous puntos, os puntos suspensivos e a raia.	CCL
	4. Identificar e clasificar adxectivos, aplicar as regras de concordancia e coñecer os distintos graos nos que pode aparecer.	4.1. Identifica e clasifica adxectivos. 4.2. Aplica as normas de concordancia do adxectivo, escribindo femininos e plurais doutros dados. 4.3. Diferencia os graos do adxectivo e aplica correctamente as partículas comparativas.	CCL
	5. Entender e diferenciar os conceptos de <i>bilingüismo, diglosia e normalización lingüística</i> .	5.1. Diferencia entre bilingüismo e diglosia e recoñece a importancia de normalizar o uso dunha lingua.	CCL, CSC
	6. Coñecer as características propias das cantigas de escarnio e dos xéneros menores, e facer un comentario seguindo uns criterios dados.	6.1. Recoñece as características propias da cantiga de escarnio e maldicir e comenta un texto representativo do xénero. 6.2. Identifica e caracteriza algunhas composicións consideradas como xéneros menores.	CCL, CCEC

	7. Reescribir e ampliar textos.	7.1. Reelabora textos a partir dunhas pautas dadas.	CCL, CAA, CCEC
--	---------------------------------	---	----------------------

#

4. SELECCIÓN DE EVIDENCIAS PARA O PORTFOLIO

Libro do alumnado (LA) / Proposta didáctica (PD)

/ Recursos fotocopiáveis (RF)

Estándares de aprendizaxe avaliábeis	Selección de evidencias para o portfolio
1.1. Le un texto e coméntao analizando as características lingüísticas e as marcas gráficas dun texto dialogado.	<ul style="list-style-type: none"> - Lectura do texto que abre a unidade do LA. - Actividades do apartado «Comentario da lectura», no LA. - Lectura complementaria e actividades sobre ela nos RF.
2.1. Coñece e aplica o vocabulario que conforma o campo semántico do universo.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do LA para ampliar e practicar o vocabulario.
3.1. Aplica correctamente os dous puntos, os puntos suspensivos e a raia.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do LA. - Actividades de reforzo nos RF de puntuar oracións e textos.
4.1. Identifica e clasifica adxectivos.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do LA. - Actividades de reforzo nos RF de completar un texto con adxectivos e de explicar o significado que achegan.
4.2. Aplica as normas de concordancia do adxectivo, escribindo femininos e plurais doutros dados.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do LA. - Actividade de reforzo nos RF sobre a formación do feminino de adxectivos dados.
4.3. Diferencia os graos do adxectivo e aplica correctamente as partícula comparativas.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do LA.
5.1. Diferencia entre bilingüismo e diglosia e recoñece a importancia de normalizar o uso dunha lingua.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do LA.
6.1. Recoñece as características propias da cantiga de escarnio e maldicir e comenta un texto representativo do xénero.	<ul style="list-style-type: none"> - Antoloxía e comentario de texto do LA. - Actividades de ampliación nos RF de comentar cantigas.
6.2. Identifica e caracteriza algunhas composicións consideradas como xéneros menores.	<ul style="list-style-type: none"> - Antoloxía do LA.
7.1. Reelabora textos a partir dunhas pautas dadas.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do «Obradoiro de literatura», no LA.

5. COMPETENCIAS: DESCRITORES E DESEMPEÑOS

Competencia	Descritor	Desempeño
<i>Comunicación lingüística.</i>	Comprender o sentido dos textos orais e escritos.	Desenvolve a través dos distintos tipos de textos a capacidade de delimitar información recibida do contorno.
	Manter unha actitude favorable cara á lectura.	Le a lectura inicial e os distintos textos sobre os que se traballan os conceptos da unidade.
	Expresarse oralmente con corrección, adecuación e coherencia.	Achega as súas ideas de maneira ordenada nos debates propostos na clase.
	Utilizar o vocabulario adecuado, as estruturas lingüísticas e as normas ortográficas e gramaticais para elaborar textos escritos e orais.	Coida a corrección ortográfica e gramatical nos seus escritos. Coñece e aplica de maneira efectiva as regras de uso dos signos de puntuación.
	Entender o contexto sociocultural da lingua, así como a súa historia para un mellor uso da mesma.	Diferencia e utiliza con corrección as linguas en contacto que coñece e coas que convive.
	Utilizar os coñecementos sobre a lingua para buscar información e ler textos en calquera situación.	Sabe buscar e seleccionar información en diferentes fontes (diccionario, gramática, Internet...).
	Compoñer distintos tipos de textos creativamente con sentido literario.	Escrebe un texto dialogado. Reescribe e amplía textos.
<i>Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía.</i>	Interactuar co contorno natural de maneira respectuosa.	Aprecia o valor e a beleza do contorno natural e mostra unha actitude de respecto e compromiso cara ao coidado do medio.
	Tomar conciencia dos cambios producidos polo ser humano no contorno natural e das repercusións para a vida futura.	Entende as consecuencias que teñen no contorno determinados comportamentos humanos.

<i>Competencia dixital.</i>	Empregar distintas fontes para a busca de información.	Busca información en dicionarios e en diferentes páxinas de Internet para profundar e ampliar coñecementos.
	Comprender as mensaxes elaboradas en códigos diversos.	Interpreta emoticonas e árbores de análise sintáctica.
	Manexar ferramentas dixitais para a construción de coñecemento.	Utiliza o CD-Audio para escoitar o texto da lectura.
<i>Aprender a aprender.</i>	Identificar potencialidades persoais como aprendiz: estilos de aprendizaxe, intelixencias múltiples, funcións executivas...	Aplica técnicas de traballo que facilitan a aprendizaxe: táboas, resumos, esquemas...
	Planificar os recursos necesarios e os pasos que cómpre seguir no proceso de aprendizaxe.	Fai comentarios de texto e reescribe textos de acordo cunhas pautas dadas.
	Avaliar a consecución de obxectivos de aprendizaxe.	Autoavalía a súa competencia lingüística en galego e en castelán. Comproba o que aprendeu mediante a realización de actividades que traballan, de maneira xeral, os contidos vistos na unidade.
<i>Competencias sociais e cívicas.</i>	Identificar as implicacións que ten vivir nun Estado social e democrático de dereito, referendado por unha norma suprema chamada Constitución Española.	Entende, valora e respecta os dereitos de cada lingua en territorios onde, como en Galicia, existen lingua en contacto.
	<i>Educación en valores:</i> Aprender a comportarse desde o coñecemento dos distintos valores.	Rexeita actitudes discriminatorias cara ás linguas. Mostra unha actitude conciliadora en situacións de conflito lingüístico.
<i>Sentido de iniciativa e espírito emprendedor.</i>	Ser constante no traballo superando as dificultades.	Avanza na aprendizaxe con motivación e esforzo.
	Xerar novas e diverxentes posibilidades desde coñecementos previos do tema.	Favorece a creatividade a través da elaboración dos distintos textos.

<i>Conciencia e expresións culturais.</i>	Mostrar respecto cara ás manifestacións do noso patrimonio histórico e cultural.	Respecta e valora a lingua como signo de identidade cultural. Entende a gran riqueza cultural que achega o bilingüismo á nosa sociedade.
	Elaborar traballos e presentacións con sentido estético.	Coida o contido e a forma dos seus traballos e presentacións.

#

UNIDADE 5

1. PRESENTACIÓN DA UNIDADE

Título

O curro de Sabucedo

Descrición da unidade

A dobre páxina inicial que abre esta unidade dá a coñecer unha das nosas tradicións máis antigas, que se remonta á época prerromana: a rapa das bestas. Logo vén a lectura, que neste caso é un cómic, un xénero moi atractivo para o alumnado e que se traballará nos apartados «Análise de textos» e «Obradoiro de literatura». O «Vocabulario» recolle un léxico que ten moito que ver coa banda deseñada: as artes.

A «Ortografía» aborda o uso das maiúsculas e as minúsculas, e a «Gramática» continúa co estudo das clases de palabras para centrarse na análise de dúas clases de determinantes: o artigo e o demostrativo. En relación co asunto do plurilingüismo, o bilingüismo, a diglosia e a normalización lingüística, que se explicaran no trimestre anterior, en «Lingua e sociedade» expónse unha visión xeral das linguas da Península Ibérica.

Coas *Cantigas de Santa María* remata o percorrido pola poesía galego-portuguesa, que se iniciara a principio de curso. Ocupan boa parte da «Literatura» e da «Antoloxía», e ademais elixiuse unha delas como texto para o comentario. Complétase a literatura medieval coa prosa, da que se achegan exemplos do ciclo artúrico (*A demanda do Santo Graal*) e das *Milagres de Santiago*.

Os contidos organízanse en apartados, de acordo coa seguinte estrutura:

- **Análise de textos:** LECTURA e COMENTARIO de «Ardalén» (Miguelanxo Prado: *Ardalén*, Ed. El Patitio Editorial). A banda deseñada.
- **Lingua:** VOCABULARIO: As artes. ORTOGRAFÍA: Maiúsculas e minúsculas. GRAMÁTICA: Os determinantes (1): o artigo e os demostrativos. LINGUA E SOCIEDADE: As linguas da Península Ibérica.
- **Literatura:** As *Cantigas de Santa María*. A prosa medieval. ANTOLOXÍA: Cantiga de Santa María. Textos en prosa tomados, respectivamente, de *Milagres de Santiago* e d'*A demanda do Santo Graal*. COMENTARIO DE TEXTO: Cantiga de Santa María. OBRADOIRO DE LITERATURA: Creación dun cómic.

Ao final, inclúese unha dobre páxina (APLICA O QUE SABES), que fai un repaso por medio de actividades de carácter competencial. En conxunto, preténdese que os alumnos e alumnas adquiran os seguintes coñecementos:

- Cales son as principais características que definen a banda deseñada.
- Como se fai o comentario dun cómic, seguindo unhas pautas dadas.
- En que casos se usan a maiúscula e a minúscula.
- Cal é a función dos determinantes e como se clasifican.
- Que características semánticas, morfolóxicas e sintácticas definen aos artigos e aos demostrativos.
- Cal é o status legal e social das linguas da Península Ibérica.
- Cantas son, como se clasifican e cales son as características das *Cantigas de Santa María*.
- Que xéneros e que títulos son os máis destacados da prosa medieval.

Temporalización:

Xaneiro:

2. OBXECTIVOS DIDÁCTICOS

- Recoñecer as características dos códigos, lingüístico e iconográfico, do cómic.
- Coñecer o vocabulario básico das artes.
- Utilizar correctamente as maiúsculas e as minúsculas.
- Coñecer a función dos determinantes e as súas clases.
- Coñecer e aplicar correctamente os artigos e os demostrativos.
- Coñecer as linguas que se falan na Península Ibérica e o status de cada unha.
- Coñecer as principais características da lírica relixiosa galego-portuguesa.
- Introducirse lixeiramente na prosa medieval.

3. CONTIDOS DA UNIDADE - CRITERIOS DE AVALIACIÓN - ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES

Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliáveis	CC
<ul style="list-style-type: none"> - Lectura: cómic. - Os textos: a banda deseñada. - Vocabulario relacionado coas artes. - O uso das maiúsculas e das minúsculas. - Os determinantes: artigos e demostrativos. - As linguas de España. - <i>As Cantigas de Santa María</i> e a prosa medieval. 	1. Ler con fluidez e comprensión un cómic e comentalo seguindo uns criterios.	1.1. Le con fluidez e atención un cómic e identifica os códigos lingüístico e iconográfico empregados. 1.2. Crea un cómic a partir dunhas pautas dadas.	CCL, CD, CAA, CCEC
	2. Ampliar o vocabulario básico relacionado coas artes.	2.1. Coñece e aplica o vocabulario que conforma o campo semántico das artes.	CCL, CCEC
	3. Coñecer o uso das maiúsculas e as minúsculas e utilízalas correctamente.	3.1. Utiliza correctamente as maiúsculas e as minúsculas.	CCL
	4. Coñecer a función dos determinantes e as súas clases e utilizar correctamente os artigos e os demostrativos.	4.1. Identifica os determinantes e sabe cal é a súa función. 4.2. Identifica e aplica os artigos e as súas contraccións. 4.3. Identifica e aplica os demostrativos e as súas contraccións.	CCL
	5. Identificar as linguas da Península Ibérica e o status de cada unha.	5.1. Identifica as linguas da Península Ibérica e sabe cal é o seu status oficial.	CCL, CSC
	6. Coñecer as principais características da lírica relixiosa galego-portuguesa e introducirse na prosa medieval.	6.1. Identifica e comenta <i>Cantigas de Santa María</i> . 6.2. Coñece algunhas obras da literatura galega medieval en prosa.	CCL, CAA, CCEC

#

4. SELECCIÓN DE EVIDENCIAS PARA O PORTFOLIO

Libro do alumnado (LA) / Proposta didáctica (PD)

/ Recursos fotocopiáveis (RF)

Estándares de aprendizaxe avaliábeis	Selección de evidencias para o portfolio
1.1. Le con fluidez e atención un cómic e identifica os códigos lingüístico e iconográfico empregados.	<ul style="list-style-type: none"> - Lectura do cómic que abre a unidade do LA. - Actividades do apartado «Comentario da lectura», no LA. - Lectura complementaria e actividades sobre ela nos RF. - Actividades de ampliación nos RF.
1.2. Crea un cómic a partir dunhas pautas dadas.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do apartado «Obradoiro de literatura», no LA.
2.1. Coñece e aplica o vocabulario que conforma o campo semántico das artes.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do LA para ampliar e practicar o vocabulario. - Actividades de reforzo nos RF.
3.1. Utiliza correctamente as maiúsculas e as minúsculas.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do LA. - Actividades de reforzo nos RF para practicar o uso das maiúsculas e as minúsculas.
4.1. Identifica os determinantes e sabe cal é a súa función.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do LA. - Actividades de reforzo nos RF de identificar determinantes e a súa función.
4.2. Identifica e aplica os artigos e as súas contraccións.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do LA. - Actividades de reforzo nos RF de completar oracións con artigos e as súas contraccións.
4.3. Identifica e aplica os demostrativos e as súas contraccións.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do LA.
5.1. Identifica as linguas da Península Ibérica e sabe cal é o seu status oficial.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do LA.
6.1. Identifica e comenta <i>Cantigas de Santa María</i> .	<ul style="list-style-type: none"> - Antoloxía e comentario de texto do LA. - Actividade de reforzo nos RF sobre as cantigas da «Antoloxía».
6.2. Coñece algunhas obras da literatura galega medieval en prosa.	<ul style="list-style-type: none"> - Antoloxía do LA. - Actividades de ampliación dos RF sobre un texto medieval en prosa.

5. COMPETENCIAS: DESCRITORES E DESEMPEÑOS

Competencia	Descritor	Desempeño
<i>Comunicación lingüística.</i>	Comprender o sentido dos textos orais e escritos.	Desenvolve a través dos distintos tipos de textos a capacidade de delimitar información recibida do contorno.
	Manter unha actitude favorable cara á lectura.	Le o cómic inicial e os distintos textos sobre os que se traballan os conceptos da unidade.
	Expresarse oralmente con corrección, adecuación e coherencia.	Comparte ideas en gran grupo acerca dun tema proposto. Expresa a súa opinión achegando argumentos rigorosos.
	Utilizar o vocabulario adecuado, as estruturas lingüísticas e as normas ortográficas e gramaticais para elaborar textos escritos e orais.	Coida a corrección ortográfica e gramatical nos seus escritos. Coñece e aplica de maneira efectiva as regras de uso das maiúsculas.
	Entender o contexto sociocultural da lingua, así como a súa historia para un mellor uso da mesma.	Diferencia e utiliza con corrección as dúas linguas oficiais en Galicia: o galego e o castelán.
	Utilizar os coñecementos sobre a lingua para buscar información e ler textos en calquera situación.	Sabe buscar e seleccionar información en diferentes fontes (diccionario, gramática, Internet...).
	Compoñer distintos tipos de textos creativamente con sentido literario.	Crea un cómic.
	Producir textos escritos de diversa complexidade para o seu uso en situacións cotiás ou de materias diversas.	Redacta un breve texto acerca das vantaxes de camiñar.
<i>Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía.</i>	Desenvolver e promover hábitos de vida saudable en canto a alimentación e exercicio físico.	É consciente da importancia de adoptar costumes saudables, como camiñar en lugar de usar medios de transporte.
<i>Competencia dixital.</i>	Empregar distintas fontes para a	Busca información en

	busca de información.	dicionarios e en diferentes páxinas de Internet para profundar e ampliar coñecementos.
	Elaborar información propia derivada de información obtida a través de medios tecnolóxicos.	Interpreta e comenta información obtida na Rede. Utiliza programas e aplicacións para crear o seu propio cómic.
	Comprender as mensaxes elaboradas en códigos diversos.	Interpreta un plano e árbores de análise sintáctica.
	Manexar ferramentas dixitais para a construción de coñecemento.	Utiliza o CD-Audio para escoitar o cómic que serve como lectura para a unidade.
<i>Aprender a aprender.</i>	Identificar potencialidades persoais como aprendiz: estilos de aprendizaxe, intelixencias múltiples, funcións executivas...	Aplica técnicas de traballo que facilitan a aprendizaxe: táboas, resumos, esquemas...
	Planificar os recursos necesarios e os pasos que cómpre seguir no proceso de aprendizaxe.	Fai comentarios de texto e elabora un cómic de acordo cunhas pautas dadas.
	Avaliar a consecución de obxectivos de aprendizaxe.	Comproba o que aprendeu mediante a realización de actividades que traballan, de maneira xeral, os contidos vistos na unidade.
<i>Competencias sociais e cívicas.</i>	Identificar as implicacións que ten vivir nun Estado social e democrático de dereito, referendado por unha norma suprema chamada Constitución Española.	Entende, valora e respecta os dereitos de cada lingua nas comunidades autónomas onde hai outra lingua oficial á parte do castelán.
<i>Sentido de iniciativa e espírito emprendedor.</i>	Ser constante no traballo superando as dificultades.	Avanza na aprendizaxe con motivación e esforzo.
	Xerar novas e diverxentes posibilidades desde coñecementos previos do tema.	Favorece a creatividade a través da elaboración dos distintos textos.
<i>Conciencia e expresións culturais.</i>	Mostrar respecto cara ás manifestacións do noso patrimonio histórico e cultural.	Respecta e valora a lingua como signo de identidade cultural. Valora as tradicións como expresión da nosa cultura.

	Valorar a interculturalidade como unha fonte de riqueza persoal e cultural.	Coñece e valora a irmandade histórica entre o portugués e o galego.
	Elaborar traballos e presentacións con sentido estético.	Coida o contido e a forma dos seus traballos e presentacións.

UNIDADE 6

1. PRESENTACIÓN DA UNIDADE

Título

Entroido de Laza

Descrición da unidade

Xa está próximo o Entroido, e achegámonos a el desde a dobre páxina inicial da unidade, que se abre cunha vistosa fotografía e cun texto de presentación sobre esta festa tan popular, especialmente nalgúns lugares de Galicia. Esas e outras localidades servirán para traballar o contido que se recolle no apartado de «Vocabulario»: os topónimos.

Como lectura elixiuse un fermoso poema de Celso Emilio Ferreiro, sobre o que se ofrecen abundantes exercicios para o seu comentario. A poesía é tamén obxecto de estudo na «Análise de textos», e vólvese sobre ela no «Obradoiro de literatura», que propón a creación e a recreación poética a partir dunhas pautas dadas.

A «Ortografía» explica algúns procedementos para a redución de palabras, e a «Gramática» continúa co estudo dos determinantes que comezara no tema anterior.

Nesta unidade retómase o percorrido pola historia da lingua, que se iniciara na 1 e na 2. E faise para entender mellor o contexto no que se desenvolveu a literatura entre os séculos XVI e XVIII, período de decadencia para o galego como consecuencia da penetración do castelán, da que se fai eco o «Pranto da Frouseira», poema que se escolleu para o «Comentario de texto».

Os contidos organízanse en apartados, de acordo coa seguinte estrutura:

- **Análise de textos:** LECTURA e COMENTARIO de «Eu en ti» (Celso Emilio Ferreiro: *O soño sulagado*, Edicións Xerais). O texto poético.
- **Lingua:** VOCABULARIO: Topónimos e xentilicios. ORTOGRAFÍA: Procedementos de redución de palabras (abreviaturas, símbolos, siglas e acrónimos). GRAMÁTICA: Os determinantes (2): os posesivos, os numerais, os indefinidos e os interrogativos e exclamativos. LINGUA E SOCIEDADE: O galego medio.
- **Literatura:** A literatura dos séculos XV a XVIII. ANTOLOXÍA: poemas e fragmento teatral do período literario estudado. COMENTARIO DE TEXTO: «Pranto da Frouseira». OBRADOIRO DE LITERATURA: Creación de poemas.

Ao final, inclúese unha dobre páxina (APLICA O QUE SABES), que fai un repaso por medio de actividades de carácter competencial. En conxunto, preténdese que os alumnos e alumnas adquiren os seguintes coñecementos:

- Cales son as principais características dos textos poéticos.
- Como se fai o comentario dun texto poético, seguindo unhas pautas dadas.
- Que son e como se poden clasificar os topónimos.
- Cales son os principais procedementos de redución de palabras.
- Que características semánticas, morfolóxicas e sintácticas definen aos posesivos, numerais, indefinidos, interrogativos e exclamativos.
- Cal era a situación do galego entre os séculos XV e XVIII.
- Cales son as principais manifestacións literarias en galego entre os séculos XV e XVIII.

Temporalización:

Xaneiro: ebreiro:

2. OBXECTIVOS DIDÁCTICOS

- Identificar as características específicas dos textos poéticos, e aplicarlas en creacións propias.
- Coñecer o vocabulario básico das artes.
- Identificar topónimos e relacionalos cos seus xentilicios.
- Coñecer e aplicar correctamente os procedementos de redución de palabras.
- Coñecer e aplicar correctamente os posesivos, numerais, indefinidos, interrogativos e exclamativos.
- Coñecer a situación do galego entre os séculos xv e xviii.
- Coñecer as principais manifestacións literarias en galego entre os séculos xv e xviii.

3. CONTIDOS DA UNIDADE - CRITERIOS DE AVALIACIÓN - ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES

Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliáveis	CC
<ul style="list-style-type: none"> - Lectura: poema. - Os textos: o texto poético. - Vocabulario relacionado coa espeleoloxía e outros deportes. - Uso de <i>b</i> e <i>v</i>. - O pronome persoal: formas tónicas e átonas. - O galego no século XIX. - A literatura do século XIX. 	1. Ler con fluidez e comprensión un poema e comentalo seguindo uns criterios.	1.1. Le con fluidez e atención un poema e identifica as características que lle son propias. 1.2. Compón poemas seguindo unhas pautas dadas.	CCL, CD, CAA, CCEC
	2. Identificar, clasificar e analizar a orixe de determinados topónimos e relacionalos cos seus xentilicios.	2.1. Identifica e analiza topónimos e clasifícaos segundo a súa orixe. 2.2. Relaciona topónimos dados cos xentilicios correspondentes.	CCL
	3. Coñecer e aplicar correctamente os procedementos de redución de palabras.	3.1. Recoñece e interpreta abreviaturas, símbolos, siglas e acrónimos.	CCL, CMCT
	4. Recoñecer e aplicar correctamente os posesivos, os numerais, os indefinidos e os interrogativos e exclamativos, tanto na súa función de determinante como pronominal.	4.1. Identifica e aplica os posesivos. 4.2. Identifica e aplica os numerais. 4.3. Identifica e aplica os indefinidos. 4.4. Identifica e aplica os interrogativos e exclamativos.	CCL, CMCT
	5. Coñecer a situación e a evolución do galego entre os séculos XV e XVIII.	5.1. Coñece cal era a situación e o status do galego entre os séculos XV e XVIII.	CCL, CSC, CCEC
	6. Coñecer a situación da nosa literatura entre os séculos XV e XVIII.	6.1. Coñece a situación da literatura galega nos chamados «Séculos Escuros» e coñece algunhas mostras literarias conservadas, así como as principais figuras dese período.	CCL, CCEC

4. SELECCIÓN DE EVIDENCIAS PARA O PORTFOLIO

Libro do alumnado (LA) / Proposta didáctica (PD)

/ Recursos fotocopiáveis (RF)

Estándares de aprendizaxe avaliábeis	Selección de evidencias para o portfolio
1.1. Le con fluidez e atención un poema e identifica as características que lle son propias.	<ul style="list-style-type: none"> - Lectura do poema que abre a unidade do LA. - Actividades do apartado «Comentario da lectura», no LA. - Lectura complementaria e actividades sobre ela nos RF. - Actividades de ampliación nos RF.
1.2. Compón poemas seguindo unhas pautas dadas.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do apartado «Obradoiro de literatura», no LA.
2.1. Identifica e analiza topónimos e clasifícaos segundo a súa orixe.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do LA para traballar os topónimos. - Actividades de reforzo nos RF de identificar e clasificar topónimos.
2.2. Relaciona topónimos dados cos xentilicios correspondentes.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do LA para traballar a relación entre topónimos e xentilicios.
3.1. Recoñece e interpreta abreviaturas, símbolos, siglas e acrónimos.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do LA. - Actividades de reforzo nos RF de identificar e clasificar siglas.
4.1. Identifica e aplica os posesivos.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do LA. - Actividade de reforzo nos RF de completar oracións con demostrativos ou posesivos.
4.2. Identifica e aplica os numerais.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do LA. - Actividades de reforzo nos RF de completar ou escribir oracións con adxectivos determinativos numerais.
4.3. Identifica e aplica os indefinidos.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do LA. - Actividade de reforzo nos RF de completar oracións con adxectivos determinativos en función pronominal.
4.4. Identifica e aplica os interrogativos e exclamativos.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do LA. - Actividade de reforzo nos RF de completar oracións con adxectivos determinativos en función pronominal.
5.1. Coñece cal era a situación e o status do galego entre os séculos XV e XVIII.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do LA.
6.1. Coñece a situación da literatura galega nos chamados «Séculos Escuros» e coñece	<ul style="list-style-type: none"> - Antoloxía e comentario de texto do LA. - Actividade de reforzo nos RF sobre as cantigas

algunhas mostras literarias conservadas,
así como as principais figuras dese
período.

da «Antoloxía».

5. COMPETENCIAS: DESCRITORES E DESEMPEÑOS

Competencia	Descritor	Desempeño
<i>Comunicación lingüística.</i>	Comprender o sentido dos textos orais e escritos.	Desenvolve a través dos distintos tipos de textos a capacidade de delimitar información recibida do contorno.
	Manter unha actitude favorable cara á lectura.	Le o poema inicial e os distintos textos sobre os que se traballan os conceptos da unidade.
	Expresarse oralmente con corrección, adecuación e coherencia.	Participa activamente en debates que se propoñen na clase.
	Utilizar o vocabulario adecuado, as estruturas lingüísticas e as normas ortográficas e gramaticais para elaborar textos escritos e orais.	Coida a corrección ortográfica e gramatical nos seus escritos. Coñece e aplica de maneira efectiva distintos procedementos de redución de palabras.
	Entender o contexto sociocultural da lingua, así como a súa historia para un mellor uso da mesma.	Diferencia e utiliza con corrección as dúas linguas oficiais en Galicia: o galego e o castelán.
	Utilizar os coñecementos sobre a lingua para buscar información e ler textos en calquera situación.	Sabe buscar e seleccionar información en diferentes fontes (diccionario, gramática, Internet, apéndice do libro...).
	Compoñer distintos tipos de textos creativamente con sentido literario.	Crea e recrea poemas. Redacta un breve texto sobre unha viaxe.
<i>Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía.</i>	Manexa a linguaxe matemática en calquera contexto.	Entende e usa correctamente os símbolos e os adxectivos determinativos numerais.
<i>Competencia dixital.</i>	Empregar distintas fontes para a busca de información.	Busca información en dicionarios e en diferentes páxinas de Internet para profundar e ampliar coñecementos.
	Elaborar información propia derivada de información obtida a través de medios tecnolóxicos.	Utiliza programas e aplicacións para as súas propias creacións.

	Comprender as mensaxes elaboradas en códigos diversos.	Interpreta poemas visuais, audiopoemas, videopoemas, xeroglíficos, símbolos, árbores de análise sintáctica, mapas...
	Manexar ferramentas dixitais para a construción de coñecemento.	Utiliza o CD-Audio para escoitar o poema que serve como lectura para a unidade.
<i>Aprender a aprender.</i>	Identificar potencialidades persoais como aprendiz: estilos de aprendizaxe, intelixencias múltiples, funcións executivas...	Aplica técnicas de traballo que facilitan a aprendizaxe: táboas, resumos, esquemas...
	Planificar os recursos necesarios e os pasos que cómpre seguir no proceso de aprendizaxe.	Fai comentarios de texto e elabora poemas de acordo cunhas pautas dadas.
	Avaliar a consecución de obxectivos de aprendizaxe.	Comproba o que aprendeu mediante a realización de actividades que traballan, de maneira xeral, os contidos vistos na unidade.
<i>Competencias sociais e cívicas.</i>	<i>Educación en valores:</i> Aprender a comportarse desde o coñecemento dos distintos valores.	Rexeita actitudes discriminatorias cara á lingua.
<i>Sentido de iniciativa e espírito emprendedor.</i>	Ser constante no traballo superando as dificultades.	Avanza na aprendizaxe con motivación e esforzo.
	Xerar novas e diverxentes posibilidades desde coñecementos previos do tema.	Favorece a creatividade a través da elaboración dos distintos textos.
<i>Conciencia e expresións culturais.</i>	Mostrar respecto cara ás manifestacións do noso patrimonio histórico e cultural.	Respecta e valora a lingua como signo de identidade cultural. Valora as tradicións como expresión da nosa cultura.
	Expresar sentimentos e emocións desde códigos artísticos.	Recrea a realidade a través da expresión poética.
	Elaborar traballos e presentacións con sentido estético.	Coida o contido e a forma dos seus traballos e presentacións.

UNIDADE 7

1. PRESENTACIÓN DA UNIDADE

Título

Cova de Eirós

Descrición da unidade

A espeleoloxía enmarca esta unidade desde a entrada (sobre a Cova Eirós) ata a última dobre páxina (un paseo pola Buraca das Choias, nas «tripas» do Courel), e é o campo semántico que se estuda no apartado de «Vocabulario», xunto co léxico referido tamén a outros deportes. Ao interese paisaxístico súmase o (pre)histórico que, no caso da Cova Eirós, reside nos restos humanos e de arte rupestre descubertos por un equipo de paleontólogos.

A lectura vai un pouco cara a adiante na historia e sitúase en tempos dos romanos. Trátase dunha divertida escena teatral que introduce o estudo dos textos dramáticos, obxecto de análise e de comentario no apartado correspondente e de traballo de creación no «Obradoiro de literatura».

E as seccións «Lingua e sociedade» e «Literatura» (coa «Antoloxía» e o «Comentario de texto» asociados) saltan xa ao século XIX, para abordar a situación lingüística e literaria do galego nunha época (o Rexurdimento) en que renaceu despois dun longo período escuro.

A «Ortografía» repasa o uso correcto do *b* e do *v*, e achega razóns etimolóxicas para explicar a diferenza ortográfica. A continuación, a «Gramática» céntrase nas formas e nas funcións do pronome persoal, amplía a información que o alumnado estudara en cursos previos e proporciona abundantes exercicios para practicala.

Os contidos organízanse en apartados, de acordo coa seguinte estrutura:

- **Análise de textos:** LECTURA e COMENTARIO de «Ave, César!» (Manuel Núñez Singala: *O achado do castro*, Ed. Sotelo Blanco). O texto dramático ou teatral.
- **Lingua:** VOCABULARIO: Espeleoloxía e outros deportes. ORTOGRAFÍA: Uso de *b* e *v*. GRAMÁTICA: O pronome persoal. LINGUA E SOCIEDADE: O galego no século XIX.
- **Literatura:** A literatura do século XIX. ANTOLOXÍA: poemas de Xoán Manuel Pintos e Valentín Lamas Carvajal. COMENTARIO DE TEXTO: «A Galicia», poema de Francisco Añón. OBRADOIRO DE LITERATURA: Creación e dramatización dun texto teatral.

Ao final, inclúese unha dobre páxina (APLICA O QUE SABES), que fai un repaso por medio de actividades de carácter competencial. En conxunto, preténdese que os alumnos e alumnas adquiren os seguintes coñecementos:

- Cales son as principais características dos textos teatrais e como se crea un texto teatral.
- Como se fai un comentario de texto, seguindo unhas pautas dadas.
- Cales son as razóns etimolóxicas que explican a diferenza entre *b* e *v*.
- Que características formas e funcionais definen o pronome persoal no conxunto das clases de palabras.
- Cal era a situación da lingua e da literatura galegas no século XIX.

Temporalización:

Febreiro:

2. OBXECTIVOS DIDÁCTICOS

- Coñecer as características propias do texto teatral e identificar os subxéneros dramáticos.
- Coñecer o vocabulario básico da espeleoloxía e outros deportes.
- Escribir correctamente palabras con *b* e con *v*.
- Identificar o pronome persoal, diferenciar formas tónicas e átonas e utilizar correctamente as formas átonas.
- Coñecer a situación da lingua e da literatura galegas no século XIX.
- Crear e representar un texto teatral.

3. CONTIDOS DA UNIDADE - CRITERIOS DE AVALIACIÓN - ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES

Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliáveis	CC
<ul style="list-style-type: none"> - Lectura: escena teatral. - Os textos: o texto dramático ou teatral. - Topónimos e xentilicios. - Procedementos de redución de palabras. - Os determinantes: posesivos, numerais, indefinidos, interrogativos e exclamativos. - O galego medio. - A literatura dos séculos XV a XVIII. 	1. Ler un texto teatral coa entoación adecuada e facer o seu comentario.	1.1. Le con fluidez e atención un texto dramático e recoñece nel as características propias do xénero e clasifícao atendendo aos subxéneros teatrais. 1.2. Crea e representa un texto teatral.	CCL, CD, CAA, CCEC
	2. Coñecer o vocabulario básico relacionado coa espeleoloxía e outros deportes.	2.1. Coñece e aplica o vocabulario que conforma o campo semántico da espeleoloxía e outros deportes.	CCL, CMCT
	3. Utilizar correctamente as grafías <i>b</i> e <i>v</i> .	3.1. Emprega correctamente as grafías <i>b</i> e <i>v</i> .	CCL
	4. Identificar o pronome persoal e as súas formas, diferenciar formas tónicas e átonas e utilizar correctamente as formas átonas.	4.1. Identifica os pronomes persoais e discrimina entre tónicos e átonos. 4.2. Coñece as distintas formas tónicas, recoñece a súa función e aplícaa correctamente en diferentes contextos. 4.3. Coñece as formas átonas do pronome persoal e as súas contraccións, recoñece a súa función e colócaa de maneira adecuada.	CCL
	5. Coñecer a situación da lingua galega no século XIX e comprender como foi recuperándose tras séculos de decadencia.	5.1. Coñece a situación da lingua galega no século XIX e recoñece os trazos propios da ortografía decimonónica.	CCL, CSC, CCEC
	6. Comprender a situación da literatura galega no século XIX e coñecer algúns precursores do	6.1. Comenta a situación da literatura galega no século XIX e coñece os precursores do	CCL, CAA, CCEC

	Rexurdimento.	Rexurdimento. 6.2. Sabe que foi o Rexurdimento e reconece os seus autores máis emblemáticos, ademais dalgúns outros secundarios.	
--	---------------	---	--

#

4. SELECCIÓN DE EVIDENCIAS PARA O PORTFOLIO

Libro do alumnado (LA) / Proposta didáctica (PD)

/ Recursos fotocopiáveis (RF)

Estándares de aprendizaxe avaliábeis	Selección de evidencias para o portfolio
1.1. Le con fluidez e atención un texto dramático e recoñece nel as características propias do xénero e clasifícao atendendo aos subxéneros teatrais.	<ul style="list-style-type: none"> - Lectura da escena teatral que abre a unidade do LA. - Actividades do apartado «Comentario da lectura», no LA. - Lectura complementaria e actividades sobre ela nos RF.
1.2. Crea e representa un texto teatral.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do apartado «Obradoiro de literatura», no LA.
2.1. Coñece e aplica o vocabulario que conforma o campo semántico da espeleoloxía e outros deportes.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do LA para ampliar e practicar o vocabulario. - Actividade de reforzo nos RF.
3.1. Emprega correctamente as grafías <i>b</i> e <i>v</i> .	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do LA. - Actividade de reforzo nos RF de completar palabras con <i>b</i> ou con <i>v</i>.
4.1. Identifica os pronomes persoais e discrimina entre tónicos e átonos.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do LA. - Actividade de reforzo nos RF de identificar e analizar as formas tónicas e átonas do pronome persoal.
4.2. Coñece as distintas formas tónicas, recoñece a súa función e aplícaa correctamente en diferentes contextos.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do LA. - Actividades de reforzo nos RF de utilizar as formas tónicas do pronome persoal.
4.3. Coñece as formas átonas do pronome persoal e as súas contraccións, recoñece a súa función e colócaa de maneira adecuada.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do LA. - Actividade de reforzo nos RF de analizar, utilizar e colocar correctamente as formas átonas do pronome persoal.
5.1. Coñece a situación da lingua galega no século XIX e recoñece os trazos propios da ortografía decimonónica.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do LA.
6.1. Comenta a situación da literatura galega no século XIX e coñece os precursores do Rexurdimento.	<ul style="list-style-type: none"> - Antoloxía e comentario de texto do LA.
6.2. Sabe que foi o Rexurdimento e recoñece os seus autores máis emblemáticos, ademais dalgúns outros secundarios.	<ul style="list-style-type: none"> - Antoloxía do LA.

5. COMPETENCIAS: DESCRITORES E DESEMPEÑOS

Competencia	Descritor	Desempeño
<i>Comunicación lingüística.</i>	Comprender o sentido dos textos orais e escritos.	Desenvolve a través dos distintos tipos de textos a capacidade de delimitar información recibida do contorno.
	Manter unha actitude favorable cara á lectura.	Le a lectura inicial e os distintos textos sobre os que se traballan os conceptos da unidade.
	Expresarse oralmente con corrección, adecuación e coherencia.	Intervén na dramatización en grupo dun texto teatral.
	Utilizar o vocabulario adecuado, as estruturas lingüísticas e as normas ortográficas e gramaticais para elaborar textos escritos e orais.	Coida a corrección ortográfica e gramatical nos seus escritos. Coñece e aplica de maneira efectiva as regras de uso do <i>b</i> e do <i>v</i> .
	Compoñer distintos tipos de textos creativamente con sentido literario.	Realiza unha colaxe a partir dun poema dado. Crea textos dramáticos. Transforma textos narrativos en teatrais e viceversa.
	Manexar elementos de comunicación non verbal, ou en diferentes rexistros, nas diversas situacións comunicativas.	Utiliza a linguaxe corporal nas dramatizacións de textos e nas representacións teatrais.
	Entender o contexto sociocultural da lingua, así como a súa historia para un mellor uso da mesma.	Entende a evolución do galego a partir das circunstancias históricas polas que atravesou. É consciente da importancia dunha norma estándar para fixar o uso da lingua.
	Utilizar os coñecementos sobre a lingua para buscar información e ler textos en calquera situación.	Sabe buscar e seleccionar información en diferentes fontes (diccionario, gramática, Internet, apéndice do libro...).
<i>Competencia matemática e competencias básicas en</i>	Tomar conciencia dos cambios producidos polo ser humano no contorno natural e as repercusións	Valora e coida o patrimonio natural.

<i>ciencia e tecnoloxía.</i>	para a vida futura.	
	Desenvolver e promover hábitos de vida saudable en canto á alimentación e ao exercicio físico.	Valora a importancia do deporte en relación co coidado saudable do corpo.
	Recoñecer a importancia da ciencia na nosa vida cotiá.	Valora a importante contribución da Paleontoloxía ao coñecemento do noso pasado.
<i>Competencia dixital.</i>	Empregar distintas fontes para a busca de información.	Busca información en dicionarios, no propio libro e en diferentes páxinas de Internet para profundar e ampliar coñecementos.
	Elaborar información propia derivada de información obtida a través de medios tecnolóxicos.	Utiliza programas e aplicacións para as súas propias creacións.
	Comprender as mensaxes elaboradas en códigos diversos.	Interpreta xeroglíficos, análises sintácticas, xestos...
	Manexar ferramentas dixitais para a construción de coñecemento.	Utiliza o CD-Audio para escoitar a lectura da unidade.
<i>Aprender a aprender.</i>	Identificar potencialidades persoais como aprendiz: estilos de aprendizaxe, intelixencias múltiples, funcións executivas...	Aplica técnicas de traballo que facilitan a aprendizaxe: táboas, resumos, guións...
	Planificar os recursos necesarios e os pasos que cómpre seguir no proceso de aprendizaxe.	Fai comentarios de texto e elabora creacións propias de acordo cunhas pautas dadas.
	Avaliar a consecución de obxectivos de aprendizaxe.	Comproba o que aprendeu mediante a realización de actividades que traballan, de maneira xeral, os contidos vistos na unidade.
<i>Competencias sociais e cívicas.</i>	Mostrar dispoñibilidade para a participación activa en ámbitos de participación establecidos.	Participa colaborativamente en actividades de grupo.
	<i>Educación en valores:</i> Aprender a comportarse desde o coñecemento dos distintos valores.	Rexeita actitudes discriminatorias cara á lingua e contribúe á súa dignificación.
<i>Sentido de iniciativa e espírito emprendedor.</i>	Ser constante no traballo superando as dificultades.	Avanza na aprendizaxe con motivación e esforzo.

	Xerar novas e diverxentes posibilidades desde coñecementos previos do tema.	Favorece a creatividade a través da elaboración dos distintos textos.
<i>Conciencia e expresións culturais.</i>	Mostrar respecto cara ás manifestacións do noso patrimonio histórico e cultural.	Coñece e valora o status da lingua e da literatura galega ao longo da súa evolución histórica. Mostra interese por coñecer algúns vestixios prehistóricos da nosa cultura.
	Expresar sentimentos e emocións desde códigos artísticos.	Recrea e interpreta a realidade a través da expresión dramática.
	Elaborar traballos e presentacións con sentido estético.	Fai unha colaxe e cuida a decoración e a caracterización dos personaxes nunha representación teatral.

UNIDADE 8

1. PRESENTACIÓN DA UNIDADE

Título

Ribeira Sacra

Descrición da unidade

Os espazos naturais e a poesía son dous eixes arredor dos que xira o desenvolvemento desta unidade. Así, ábrese cunha presentación sobre a Ribeira Sacra e cun texto expositivo sobre un tipo de arte rupestre gravada nas rochas: os petróglifos. Arte é tamén a dos frescos de Pompeia, sobre os que se fala na dobre páxina final, para repasar os contidos. E paisaxe, en diferentes modalidades, témola no apartado de «Vocabulario».

A poesía está no contorno e ocupa, asemade, a sección de «Literatura», con todo o que leva asociado: a «Antoloxía», o «Comentario» e o «Obradoiro». Continúa no século XIX e céntrase en Rosalía de Castro, unha das autoras máis relevantes non só do Rexurdimento, senón da historia das letras galegas.

A «Ortografía» ocúpase do uso do *h* e da diérese. A «Gramática», do verbo e os seus accidentes. Pódese completar a exposición coas táboas de conxugacións que achega o Apéndice.

Os contidos organízanse en apartados, de acordo coa seguinte estrutura:

- **Análise de textos:** LECTURA e COMENTARIO de «Os petróglifos» (Antonio de la Peña Santos: *Os petróglifos galegos*, Ed. A Nosa Terra). O texto expositivo.
- **Lingua:** VOCABULARIO: A paisaxe natural. ORTOGRAFÍA: Uso do *h* e da diérese. GRAMÁTICA: O verbo.
- **Literatura:** Rosalía de Castro. ANTOLOXÍA: poemas de Rosalía de Castro, tomados de *Follas novas* e de *Cantares gallegos*. COMENTARIO DE TEXTO: «Adiós, ríos, adiós fontes», poema de *Cantares gallegos*. OBRADOIRO DE LITERATURA: O recitado.

Ao final, inclúese unha dobre páxina (APLICA O QUE SABES), que fai un repaso por medio de actividades de carácter competencial. En conxunto, preténdese que os alumnos e alumnas adquiran os seguintes coñecementos:

- Cales son as principais características dos textos expositivos.
- Como se fai un comentario de texto, seguindo unhas pautas dadas.
- Que palabras se escriben con *h*.
- En que casos se utiliza a diérese.
- Cales son os compoñentes morfolóxicos do verbo e que características definen os verbos regulares e irregulares.
- quen foi Rosalía de Castro e cal foi a súa relevancia no panorama literario galego da época.
- Cales son as principais características de *Cantares gallegos* e *Follas novas*.
- Como se recitan poemas.

Temporalización:

Marzo:

2. OBXECTIVOS DIDÁCTICOS

- Comprender e compoñer textos expositivos.
- Ampliar o vocabulario básico relacionado coa paisaxe natural.
- Escribir correctamente palabras con e sen *h* e coñecer o uso da diérese.
- Analizar formas verbais morfoloxicamente e conxugar verbos regulares e irregulares.
- Conxugar as formas verbais dos verbos regulares e con variacións.
- Coñecer e aplicar correctamente as formas verbais dos verbos irregulares.
- Coñecer as principais contribucións de Rosalía de Castro á literatura e á vida cultural galegas.
- Recitar poemas.

3. CONTIDOS DA UNIDADE - CRITERIOS DE AVALIACIÓN - ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES

Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliáveis	CC
<ul style="list-style-type: none"> - Lectura: texto expositivo. - Os textos: o texto expositivo. - Vocabulario relacionado coa paisaxe natural. - Uso do <i>h</i> e da diérese. - O verbo: constituíntes; verbos regulares e irregulares. - Rosalía de Castro. - Recitado de poemas. 	1. Ler un texto expositivo e comprender as súas características específicas.	1.1. Le con fluidez e atención un texto expositivo e coméntao atendendo ás súas características propias.	CCL, CD, CAA
	2. Ampliar o vocabulario básico relacionado coa paisaxe natural.	2.1. Coñece e aplica o vocabulario que conforma o campo semántico da paisaxe natural.	CCL, CMCT
	3. Escribir correctamente palabras con e sen <i>h</i> e coñecer o uso da diérese.	3.1. Escribe correctamente palabras con e sen <i>h</i> . 3.2. Coñece o uso da diérese e utilízaa correctamente.	CCL
	4. Analizar formas verbais morfoloxicamente e conxugar verbos regulares e irregulares.	4.1. Analiza o lexema e as desinencias dunha forma verbal e indica os valores que estas achegan. 4.2. Coñece e utiliza correctamente as formas verbais dos verbos regulares e con alternancia vocálica. 4.3. Coñece e utiliza correctamente as formas verbais dos verbos irregulares.	CCL
	5. Coñecer a relevancia de Rosalía de Castro no ámbito da literatura e da cultura galega en xeral.	5.1. Coñece a contribución de Rosalía de Castro á vida cultural e literaria galega e comenta algúns dos seus poemas.	CCL, CCEC
	6. Recitar poemas.	6.1. Recita poemas seguindo unhas pautas dadas.	CCL, CD, CAA, CCEC

#

4. SELECCIÓN DE EVIDENCIAS PARA O PORTFOLIO

Libro do alumnado (LA) / Proposta didáctica (PD)

/ Recursos fotocopiáveis (RF)

Estándares de aprendizaxe avaliábeis	Selección de evidencias para o portfolio
1.1. Le con fluidez e atención un texto expositivo e coméntao atendendo ás súas características propias.	<ul style="list-style-type: none"> - Lectura do texto expositivo que abre a unidade do LA. - Actividades do apartado «Comentario da lectura», no LA. - Lectura complementaria e actividades sobre ela nos RF.
2.1. Coñece e aplica o vocabulario que conforma o campo semántico da paisaxe natural.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do LA para ampliar e practicar o vocabulario. - Actividade de reforzo nos RF.
3.1. Escribe correctamente palabras con e sen <i>h</i> .	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do LA. - Actividade de reforzo nos RF sobre o uso do <i>h</i>.
3.2. Coñece o uso da diérese e utilízaa correctamente.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do LA. - Actividade de reforzo nos RF sobre o uso da diérese.
4.1. Analiza o lexema e as desinencias dunha forma verbal e indica os valores que estas achegan.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do LA. - Actividades de reforzo nos RF de analizar verbos morfoloxicamente.
4.2. Coñece e utiliza correctamente as formas verbais dos verbos regulares e con alternancia vocálica.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do LA. - Actividades de reforzo nos RF de conxugar verbos.
4.3. Coñece e utiliza correctamente as formas verbais dos verbos irregulares.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do LA. - Actividades de reforzo nos RF de conxugar verbos.
5.1. Coñece a contribución de Rosalía de Castro á vida cultural e literaria galega e comenta algúns dos seus poemas.	<ul style="list-style-type: none"> - Antoloxía e comentario de texto do LA. - Actividades de ampliación nos RF de comentar poemas.
6.1. Recita poemas seguindo unhas pautas dadas.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do apartado «Obradoiro de literatura», no LA.

5. COMPETENCIAS: DESCRITORES E DESEMPEÑOS

Competencia	Descritor	Desempeño
<i>Comunicación lingüística.</i>	Comprender o sentido dos textos orais e escritos.	Desenvolve a través dos distintos tipos de textos a capacidade de delimitar información recibida do contorno.
	Manter unha actitude favorable cara á lectura.	Le a lectura inicial e os distintos textos sobre os que se traballan os conceptos da unidade.
	Expresarse oralmente con corrección, adecuación e coherencia.	Participa en debates suxeridos na clase. Recita poemas seguindo unhas pautas dadas.
	Utilizar o vocabulario adecuado, as estruturas lingüísticas e as normas ortográficas e gramaticais para elaborar textos escritos e orais.	Coida a corrección ortográfica e gramatical nos seus escritos. Coñece e aplica de maneira efectiva as regras de uso do <i>h</i> e da diérese.
	Manexar elementos de comunicación non verbal, ou en diferentes rexistros, nas diversas situacións comunicativas.	Utiliza a linguaxe xestual cando recita poemas.
	Utilizar os coñecementos sobre a lingua para buscar información e ler textos en calquera situación.	Sabe buscar e seleccionar información en diferentes fontes (diccionario, gramática, Internet, apéndice do libro...).
<i>Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía.</i>	Interactuar co contorno natural de maneira respectuosa.	Valora o contorno natural e mostra interese por coñecelo mellor.
<i>Competencia dixital.</i>	Empregar distintas fontes para a busca de información.	Busca información en dicionarios, no propio libro e en diferentes páxinas de Internet para profundar e ampliar coñecementos.
	Elaborar información propia derivada de información obtida a través de medios tecnolóxicos.	Utiliza programas e aplicacións para as súas propias creacións.
	Comprender as mensaxes elaboradas en códigos diversos.	Interpreta xeroglíficos, xogos lingüísticos, símbolos, pinturas...

	Manexar ferramentas dixitais para a construción de coñecemento.	Utiliza o CD-Audio para escoitar a lectura da unidade. Grava en vídeo sesións de recitado.
<i>Aprender a aprender.</i>	Identificar potencialidades persoais como aprendiz: estilos de aprendizaxe, intelixencias múltiples, funcións executivas...	Aplica técnicas de traballo que facilitan a aprendizaxe: táboas, esquemas, resumos, borradores, guións...
	Planificar os recursos necesarios e os pasos que cómpre seguir no proceso de aprendizaxe.	Fai comentarios de texto, elabora creacións propias, recita poemas e prepara presentacións de acordo cunhas pautas dadas.
	Avaliar a consecución de obxectivos de aprendizaxe.	Comproba o que aprendeu mediante a realización de actividades que traballan, de maneira xeral, os contidos vistos na unidade.
<i>Competencias sociais e cívicas.</i>	Mostrar dispoñibilidade para a participación activa en ámbitos de participación establecidos.	Participa colaborativamente en actividades de grupo.
	<i>Educación en valores:</i> Aprender a comportarse desde o coñecemento dos distintos valores.	Rexeita actitudes discriminatorias por razóns de xénero, condición social, etc.
	Evidenciar preocupación polos máis desfavorecidos e respecto aos diferentes ritmos e potencialidades.	Mostra interese polos poemas de temática social e a realidade que reflicten.
<i>Sentido de iniciativa e espírito emprendedor.</i>	Ser constante no traballo superando as dificultades.	Avanza na aprendizaxe con motivación e esforzo.
	Xerar novas e diverxentes posibilidades desde coñecementos previos do tema.	Favorece a creatividade a través da elaboración dos distintos textos.
<i>Conciencia e expresións culturais.</i>	Mostrar respecto cara ás manifestacións do noso patrimonio histórico e cultural.	Mostra interese por coñecer algúns vestixios prehistóricos da nosa cultura.
	Expresar sentimentos e emocións desde códigos artísticos.	Recrea e interpreta a realidade a través do recitado de textos poéticos.
	Apreciar a beleza das expresións artísticas e no cotián.	Aprecia o valor da arte nas súas diferentes manifestacións, así como a beleza da paisaxe.

	Elaborar traballos e presentacións con sentido estético.	Participa na preparación dun recital poético e coida a exposición dos seus traballos.
--	--	---

UNIDADE 9

1. PRESENTACIÓN DA UNIDADE

Título

Os Maios

Descrición da unidade

Comeza o último trimestre, o da primavera, e comeza dándolle a benvida á estación coa festa dos Maios, que se retoma na «Antoloxía» e no «Obradoiro de literatura», con diversas cantigas e coplas.

Para traballar os textos argumentativos —a tipoloxía que se aborda nesta unidade—, achéganse na lectura tres exemplos que teñen que ver coas novas tecnoloxías, as súas vantaxes e desvantaxes, as modas e a piratería dixital. Ao fío destes temas, desenvólvese no «Vocabulario» o léxico relacionado coa xustiza e as leis, con abundantes exercicios de aplicación.

A «Ortografía» continúa coa revisión de certas grafías (neste caso, *s* e *x*) e inclúe, ademais, unha breve explicación sobre o uso dunhas palabras que ás veces se confunden na escrita: *senón* e *se non*. Casos semellantes de parónimos ou homónimos veranse nas unidades 11 e 12.

A «Gramática» afonda no verbo e ocúpase, nesta ocasión, das perífrases. Para iso, previamente se explican as formas nominais, xa que constitúen o verbo auxiliado e cómpre coñecelas ben.

Outro dos grandes poetas do Rexurdimento é Curros Enríquez. O seu estudo ocupa os apartados de «Literatura», «Comentario de texto» e «Antoloxía».

Os contidos organízanse en apartados, de acordo coa seguinte estrutura:

- **Análise de textos:** LECTURA e COMENTARIO de tres textos argumentativos. O texto argumentativo.
- **Lingua:** VOCABULARIO: A xustiza e as leis. ORTOGRAFÍA: Uso de *s* ou *x*. *Senón* e *se non*. GRAMÁTICA: Formas nominais e perífrases verbais.
- **Literatura:** Curros Enríquez. COMENTARIO DE TEXTO: «Na chegada a Ourense da primeira locomotora». ANTOLOXÍA: «Cántiga», «O maio» e «A Virxe do Cristal». OBRADOIRO DE LITERATURA: Coplas dos Maios.

Ao final, inclúese unha dobre páxina (APLICA O QUE SABES), que fai un repaso por medio de actividades de carácter competencial. En conxunto, preténdese que os alumnos e alumnas quiran os seguintes coñecementos:

- Cales son as principais características dos textos argumentativos.
- Como se fai un comentario de texto, seguindo unhas pautas dadas.
- Que palabras se escriben con *s* e cales con *x*.
- Que diferenza hai entre *senón* e *se non*.
- Cales son as formas non persoais do verbo.
- Como se clasifican as perífrases verbais e que valores achegan.
- Quen foi Curros Enríquez e cal foi a súa relevancia no panorama literario galego da época.
- Cales son as principais características de *Aires da miña terra* e *O divino sainete*.
- Como se escriben coplas dos Maios.

Temporalización:

Marzo: .bril:

2. OBXECTIVOS DIDÁCTICOS

- Comprender e compoñer textos argumentativos.
- Ampliar o vocabulario básico relacionado coa xustiza e as leis.
- Escribir correctamente palabras con *s* e con *x* e diferenciar o uso de *senón* e *se non*.
- Identificar e utilizar correctamente perífrases verbais e saber clasificalas.
- Coñecer a contribución de Curros Enríquez á literatura e á vida cultural galegas.
- Crear coplas dos Maios.

3. CONTIDOS DA UNIDADE - CRITERIOS DE AVALIACIÓN - ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES

Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliáveis	CC
<ul style="list-style-type: none"> - Lectura: textos argumentativos. - Os textos: o texto argumentativos. - Vocabulario relacionado coa xustiza e as leis. - Uso do s e do x. - Diferenza entre <i>senón</i> e <i>se non</i>. - Formas non persoais do verbo e perífrases verbais. - Curros Enríquez. - Creación de coplas dos Maios. 	1. Ler textos argumentativos e comprender as súas características específicas.	1.1. Le con fluidez e atención textos argumentativos e coméntaos atendendo ás súas características propias.	CCL, CD, CAA
	2. Ampliar o vocabulario básico relacionado coa xustiza e as leis.	2.1. Coñece e aplica o vocabulario que conforma o campo semántico da xustiza e as leis.	CCL, CSC
	3. Escribir correctamente palabras con s e con x e diferenciar entre <i>senón</i> e <i>se non</i> .	3.1. Escribe correctamente palabras con s e con x. 3.2. Diferencia e usa correctamente o par homónimo <i>senón/se non</i> .	CCL
	4. Identificar e utilizar correctamente as formas non persoais dos verbos e as perífrases verbais.	4.1. Identifica e analiza as formas nominais dos verbos. 4.2. Utiliza correctamente o infinitivo conxugado. 4.3. Identifica e utiliza correctamente as perífrases verbais e sabe clasificalas segundo o valor que acheguen.	CCL
	5. Coñecer a figura de Curros Enríquez e as súas obras máis importantes.	5.1. Coñece a contribución de Curros Enríquez á cultura e á literatura. 5.2. Analiza e compón coplas dos Maios.	CCL, CCEC
	6. Crear coplas dos Maios.	6.1. Analiza e compón coplas dos Maios.	CCL, CD, CAA, CCEC

#

4. SELECCIÓN DE EVIDENCIAS PARA O PORTFOLIO

Libro do alumnado (LA) / Proposta didáctica (PD)

/ Recursos fotocopiáveis (RF)

Estándares de aprendizaxe avaliábeis	Selección de evidencias para o portfolio
1.1. Le con fluidez e atención textos argumentativos e coméntaos atendendo ás súas características propias.	<ul style="list-style-type: none"> - Lectura dos textos argumentativos que abren a unidade do LA. - Actividades do apartado «Comentario da lectura», no LA. - Lectura complementaria e actividades sobre ela nos RF.
2.1. Coñece e aplica o vocabulario que conforma o campo semántico da xustiza e as leis.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do LA para ampliar e practicar o vocabulario. - Actividade de reforzo nos RF.
3.1. Escribe correctamente palabras con s e con x.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do LA. - Actividades de reforzo nos RF sobre o uso de s e de x.
3.2. Diferencia e usa correctamente o par homónimo <i>senón/se non</i> .	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do LA. - Actividade de reforzo nos RF sobre a diferenza entre <i>senón</i> e <i>se non</i>.
4.1. Identifica e analiza as formas nominais dos verbos.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do LA. - Actividades de reforzo nos RF de identificar e usar as formas nominais dos verbos.
4.2. Utiliza correctamente o infinitivo conxugado.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do LA. - Actividades de reforzo nos RF de utilizar o infinitivo conxugado.
4.3. Identifica e utiliza correctamente as perífrases verbais e sabe clasificalas segundo o valor que acheguen.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do LA. - Actividades de reforzo nos RF de utilizar as perífrases verbais e explicar o valor que achegan.
5.1. Coñece a contribución de Curros Enríquez á cultura e á literatura.	<ul style="list-style-type: none"> - Antoloxía e comentario de texto do LA. - Actividades de ampliación nos RF de comentar un poema de Curros Enríquez.
6.1. Analiza e compón coplas dos Maios.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do LA.

5. COMPETENCIAS: DESCRITORES E DESEMPEÑOS

Competencia	Descritor	Desempeño
<i>Comunicación lingüística.</i>	Comprender o sentido dos textos orais e escritos.	Desenvolve a través dos distintos tipos de textos a capacidade de delimitar información recibida do contorno.
	Manter unha actitude favorable cara á lectura.	Le os textos elixidos como lectura inicial así como outros sobre os que tamén se traballan os conceptos da unidade.
	Expresarse oralmente con corrección, adecuación e coherencia.	Participa en debates suxeridos na clase.
	Utilizar o vocabulario adecuado, as estruturas lingüísticas e as normas ortográficas e gramaticais para elaborar textos escritos e orais.	Coida a corrección ortográfica e gramatical nos seus escritos. Coñece e aplica de maneira efectiva as regras de uso do s e do x. Identifica a diferenza entre <i>senón</i> e <i>se non</i> e aplícaa na práctica.
	Compoñer distintos tipos de textos creativamente con sentido literario.	Escrebe coplas dos Maios seguindo unhas pautas dadas.
	Utilizar os coñecementos sobre a lingua para buscar información e ler textos en calquera situación.	Sabe buscar e seleccionar información en diferentes fontes (diccionario, gramática, Internet...).
	Producir textos de diversa complexidade para o seu uso en situacións cotiás ou de materias diversas.	Escrebe un texto argumentativo onde elabora o seu pensamento crítico. Escrebe un texto, en prosa ou en verso, sobre un asunto cotián: a chegada do AVE á nosa comunidade.
<i>Competencia dixital.</i>	Empregar distintas fontes para a busca de información.	Busca información en dicionarios e en diferentes páxinas de Internet para profundar e ampliar coñecementos.

	Elaborar información propia derivada de información obtida a través de medios tecnolóxicos.	Utiliza programas e aplicacións para as súas propias creacións.
	Comprender as mensaxes elaboradas en códigos diversos.	Interpreta xogos lingüísticos, carteis, imaxes...
	Comprender as mensaxes que veñen dos medios de comunicación.	Le de maneira comprensiva e interpreta con criterio propio a información que transmiten os medios de comunicación.
	Manexar ferramentas dixitais para a construción de coñecemento.	Utiliza o CD-Audio para escoitar a lectura da unidade.
	Aplicar criterios éticos no uso da tecnoloxía.	Reflexiona sobre a rendibilidade dalgúns dispositivos electrónicos, e tamén sobre a piratería dixital e as modas que se difunden a través da Rede.
<i>Aprender a aprender.</i>	Identificar potencialidades persoais como aprendiz: estilos de aprendizaxe, intelixencias múltiples, funcións executivas...	Aplica técnicas de traballo que facilitan a aprendizaxe: táboas, esquemas, resumos, guións...
	Planificar os recursos necesarios e os pasos que cómpre seguir no proceso de aprendizaxe.	Fai comentarios de texto e elabora creacións propias de acordo cunhas pautas dadas.
	Avaliar a consecución de obxectivos de aprendizaxe.	Comproba o que aprendeu mediante a realización de actividades que traballan, de maneira xeral, os contidos vistos na unidade.
<i>Competencias sociais e cívicas.</i>	Identificar as implicacións que ten vivir nun Estado social e democrático de dereito referendado por unha norma suprema chamada Constitución Española.	Mostra interese por coñecer o léxico relacionado coa xustiza e as leis.
	Mostrar dispoñibilidade para a participación activa en ámbitos de participación establecidos.	Participa colaborativamente en actividades de grupo.
	<i>Educación en valores:</i> Aprender a comportarse desde o coñecemento dos distintos valores.	Rexeita actitudes discriminatorias por razóns de xénero, condición social, etc.

	Evidenciar preocupación polos máis desfavorecidos e respecto aos diferentes ritmos e potencialidades.	Mostra interese polos poemas de temática social e a realidade que reflicten.
<i>Sentido de iniciativa e espírito emprendedor.</i>	Ser constante no traballo superando as dificultades.	Avanza na aprendizaxe con motivación e esforzo.
	Xerar novas e diverxentes posibilidades desde coñecementos previos do tema.	Favorece a creatividade a través da elaboración dos distintos textos.
<i>Conciencia e expresións culturais.</i>	Mostrar respecto cara ás manifestacións do noso patrimonio histórico e cultural.	Valora as tradicións como expresión da nosa cultura.
	Expresar sentimentos e emocións desde códigos artísticos.	Recrea e interpreta a realidade a través da creación poética.
	Apreciar a beleza das expresións artísticas e no cotián.	Aprecia a beleza da poesía e da natureza.
	Elaborar traballos e presentacións con sentido estético.	Coida o contido e a forma dos seus traballos.

UNIDADE 10

1. PRESENTACIÓN DA UNIDADE

Título

Dolmen de Dombate

Descrición da unidade

Unha vez máis volvemos ao pasado máis ancestral para rastrear as pegadas que conforman parte da nosa identidade como pobo. Así, esta unidade ábrese cunha dobre páxina protagonizada polo dolmen de Dombate, continúa cunha lectura arredor do románico galego e dedica o apartado de «Literatura» («Antoloxía» e «Comentario de texto» incluídos) á obra de Pondal, o bardo que exaltou a nosa terra e se preocupou de dignificar a nosa lingua.

A noticia que se elixiu como lectura, ademais de poñer en valor o patrimonio relixioso, introduce unha serie de tres unidades en que a sección «Análise de textos» se ocupa de distintos xéneros periodísticos. E para abundar no asunto, inclúense asemade uns fragmentos tomados de *Galicia Hoxe* no «Vocabulario» e, no «Obradoiro de literatura», trabállase a realización dunha entrevista.

A «Ortografía» repasa a escrita de palabras con *l* e con *ll*, e con *n* e con *ñ*. E a «Gramática», os adverbios e as locucións adverbiais, cuxa análise pode complementarse coa información que achega o Apéndice, moi útil para resolver as actividades. O estudo da lingua complétase co apartado «Lingua e sociedade», onde se aborda a cuestión das interferencias lingüísticas entre o galego e o castelán.

Os contidos organízanse en apartados, de acordo coa seguinte estrutura:

- **Análise de textos:** LECTURA e COMENTARIO de «O Sorriso de Daniel» (texto tomado de *La Voz de Galicia*). O texto periodístico (1).
- **Lingua:** VOCABULARIO: A ecoloxía. ORTOGRAFÍA: Palabras con *l* e con *ll*. Palabras con *n* e con *ñ*. GRAMÁTICA: O adverbio e as locucións adverbiais. LINGUA E SOCIEDADE: Interferencias lingüísticas.
- **Literatura:** Eduardo Pondal. COMENTARIO DE TEXTO: «Os pinos», poema que se escolleu como himno de Galicia. ANTOLOXÍA: outros poemas de Eduardo Pondal. OBRADOIRO DE LITERATURA: Unha entrevista.

Ao final, inclúese unha dobre páxina (APLICA O QUE SABES), que fai un repaso por medio de actividades de carácter competencial. En conxunto, preténdese que os alumnos e alumnas adquiren os seguintes coñecementos:

- Que tipo de prensa escrita hai, cales son as funcións da prensa e cales son os principais xéneros periodísticos.
- Como se fai un comentario de texto, seguindo unhas pautas dadas.
- Que palabras se escriben con *l* ou con *ll*.
- Que palabras se escriben con *n* ou con *ñ*.
- Que son adverbios, como se clasifican e que función desempeñan.
- Como evitar as interferencias lingüísticas.
- Quen foi Eduardo Pondal e cal foi a súa relevancia no panorama literario galego da época.
- Como se fai unha entrevista.

Temporalización:

Abril: Maio:

2. OBXECTIVOS DIDÁCTICOS

- Ler e analizar textos periodísticos.
- Ampliar o vocabulario básico relacionado coa ecoloxía.
- Escribir correctamente palabras con *l* e *ll* e con *n* e *ñ*.
- Identificar e clasificar adverbios e locucións adverbiais.
- Recoñecer e corrixir castelanismos.
- Coñecer as principais contribucións de Eduardo Pondal á literatura galega.
- Elaborar unha entrevista.

3. CONTIDOS DA UNIDADE - CRITERIOS DE AVALIACIÓN - ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES

Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliáveis	CC
<ul style="list-style-type: none"> - Lectura: texto periodístico. - Os textos: o texto periodístico. - Vocabulario relacionado coa ecoloxía. - Uso do <i>l</i> e do <i>ll</i>. - Uso do <i>n</i> e do <i>ñ</i>. - O adverbio e as locucións adverbiais. - Castelanismos. - Eduardo Pondal. - Elaboración dunha entrevista. 	1. Ler, analizar e crear textos periodísticos.	1.1. Le con fluidez e atención un texto periodístico e coméntao seguindo uns criterios dados. 1.2. Coñece as funcións da prensa e identifica os xéneros periodísticos. 1.3. Elabora unha entrevista, de acordo cunhas pautas dadas.	CCL, CD, CAA
	2. Ampliar o vocabulario básico relacionado coa ecoloxía.	2.1. Coñece e aplica o vocabulario que conforma o campo semántico da ecoloxía.	CCL, CMCT
	3. Escribir correctamente palabras con <i>l</i> e con <i>ll</i> , e palabras con <i>n</i> e con <i>ñ</i> .	3.1. Escribe correctamente palabras con <i>l</i> e con <i>ll</i> . 3.2. Escribe correctamente palabras con <i>n</i> e con <i>ñ</i> .	CCL
	4. Identificar, clasificar e analizar adverbios e locucións adverbiais.	4.1. Identifica, clasifica e analiza adverbios e locucións adverbiais.	CCL
	5. Identificar castelanismos e clasificalos en fonéticos, ortográficos, morfosintácticos, léxicos ou semánticos.	5.1. Recoñece, clasifica e corrixe castelanismos.	CCL
	6. Coñecer as principais contribucións de Eduardo Pondal á literatura e á vida cultural galegas.	6.1. Coñece as principais contribucións de Eduardo Pondal á literatura galega.	CCL, CCEC

#

4. SELECCIÓN DE EVIDENCIAS PARA O PORTFOLIO

Libro do alumnado (LA) / Proposta didáctica (PD)

/ Recursos fotocopiáveis (RF)

Estándares de aprendizaxe avaliábeis	Selección de evidencias para o portfolio
1.1. Le con fluidez e atención un texto periodístico e coméntao seguindo uns criterios dados.	<ul style="list-style-type: none"> - Lectura da noticia que abre a unidade do LA. - Actividades do apartado «Comentario da lectura», no LA. - Lectura complementaria e actividades sobre ela nos RF.
1.2. Coñece as funcións da prensa e identifica os xéneros periodísticos.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades de ampliación dos RF.
1.3. Elabora unha entrevista, de acordo cunhas pautas dadas.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do apartado «Obradoiro de literatura», no LA.
2.1. Coñece e aplica o vocabulario que conforma o campo semántico da ecoloxía.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do LA para ampliar e practicar o vocabulario. - Actividade de reforzo nos RF.
3.1. Escribe correctamente palabras con / e con //.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do LA. - Actividade de reforzo nos RF sobre o uso do / e do //.
3.2. Escribe correctamente palabras con n e con ñ.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do LA.
4.1. Identifica, clasifica e analiza adverbios e locucións adverbiais.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do LA. - Actividades de reforzo nos RF de utilizar adverbios e locucións adverbiais.
5.1. Recoñece, clasifica e corrixe castelanismos.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do LA. - Actividades de reforzo nos RF de identificar e corrixir castelanismos.
6.1. Coñece as principais contribucións de Eduardo Pondal á literatura galega.	<ul style="list-style-type: none"> - Antoloxía e comentario de texto do LA.

5. COMPETENCIAS: DESCRITORES E DESEMPEÑOS

Competencia	Descritor	Desempeño
<i>Comunicación lingüística.</i>	Comprender o sentido dos textos orais e escritos.	Desenvolve a través dos distintos tipos de textos a capacidade de delimitar información recibida do contorno.
	Manter unha actitude favorable cara á lectura.	Le a lectura inicial e os distintos textos sobre os que se traballan os conceptos da unidade.
	Expresarse oralmente con corrección, adecuación e coherencia.	Expresa a súa opinión en debates suxeridos na clase.
	Utilizar o vocabulario adecuado, as estruturas lingüísticas e as normas ortográficas e gramaticais para elaborar textos escritos e orais.	Coida a corrección ortográfica e gramatical nos seus escritos. Coñece e aplica de maneira efectiva as regras de uso do <i>l</i> , do <i>ll</i> , do <i>n</i> e do <i>ñ</i> .
	Entender o contexto sociocultural da lingua da lingua, así como a súa historia, para un mellor uso da mesma.	Entende o bilingüismo, diferencia as dúas linguas en contacto e procura evitar interferencias entre elas.
	Utilizar os coñecementos sobre a lingua para buscar información e ler textos en calquera situación.	Sabe buscar e seleccionar información en diferentes fontes (diccionario, gramática, Internet, apéndice do libro...).
	Producir textos escritos de diversa complexidade para o seu uso en situacións cotiás ou de materias diversas.	Escrebe textos periodísticos sobre temas de actualidade.
<i>Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía.</i>	Interactuar co contorno natural de maneira respectuosa.	Coñece a importancia de preservar o medio natural.
	Respectar e preservar a vida dos seres vivos do seu contorno.	Valora a diversidade da flora e da fauna na nosa comunidade e mostra unha actitude responsable cara ao seu coidado.
	Tomar conciencia dos cambios producidos polo ser humano no contorno natural e as repercusións	É consciente das repercusións que teñen as actuacións humanas no contorno

	para a vida futura.	ambiental.
<i>Competencia dixital.</i>	Empregar distintas fontes para a busca de información.	Busca información en dicionarios, no propio libro e en diferentes páxinas de Internet para profundar e ampliar coñecementos.
	Comprender as mensaxes elaboradas en códigos diversos.	Interpreta pictogramas, xeroglíficos, xogos lingüísticos...
	Comprender as mensaxes que veñen dos medios de comunicación.	Le de maneira comprensiva e interpreta con criterio propio a información que transmiten os medios de comunicación.
	Manexar ferramentas dixitais para a construción de coñecemento.	Utiliza o CD-Audio para escoitar a lectura da unidade.
<i>Aprender a aprender.</i>	Identificar potencialidades persoais como aprendiz: estilos de aprendizaxe, intelixencias múltiples, funcións executivas...	Aplica técnicas de traballo que facilitan a aprendizaxe: táboas, esquemas, resumos, guións...
	Planificar os recursos necesarios e os pasos que cómpre seguir no proceso de aprendizaxe.	Fai comentarios de texto e elabora creacións propias de acordo cunhas pautas dadas.
	Avaliar a consecución de obxectivos de aprendizaxe.	Comproba o que aprendeu mediante a realización de actividades que traballan, de maneira xeral, os contidos vistos na unidade.
<i>Competencias sociais e cívicas.</i>	Mostrar dispoñibilidade para a participación activa en ámbitos de participación establecidos.	Participa colaborativamente en actividades por parellas ou de grupo.
<i>Sentido de iniciativa e espírito emprendedor.</i>	Ser constante no traballo superando as dificultades.	Avanza na aprendizaxe con motivación e esforzo.
	Xerar novas e diverxentes posibilidades desde coñecementos previos do tema.	Favorece a creatividade a través da elaboración dos distintos textos.
<i>Conciencia e expresións culturais.</i>	Mostrar respecto cara ás manifestacións do noso patrimonio histórico e cultural.	Mostra interese por coñecer monumentos megalíticos e mostras do románico galego. Comprende que unha lingua é moito máis ca un sistema de comunicación e valóraa como manifestación do espírito dun pobo.

	Apreciar a beleza das expresións artísticas e no cotián.	Aprecia o valor da arte nas súas diferentes manifestacións, así como a beleza da paisaxe.
--	--	---

UNIDADE 11

1. PRESENTACIÓN DA UNIDADE

Título

Téxtil galego

Descrición da unidade

Ábrese a unidade cunha dobre páxina que, a diferenza das demais, non explora a paisaxe, a historia ou a tradición, senón que se centra nun sector da industria galega: o téxtil. Como é habitual, vai ilustrada por unha imaxe e achega un texto sobre o que se suxiren diversas actividades.

A análise dos textos periodísticos, que comezara na unidade anterior, continúa nesta e na seguinte. Aquí, trabállase no apartado correspondente, a partir da lectura inicial (unha noticia), e tamén no «Vocabulario», que recolle o léxico relacionado coa prensa.

En torno á narrativa xiran a «Literatura», o «Comentario de texto» e a «Antoloxía», que fan un breve percorrido pola novela e o conto do século XIX. Un percorrido que remata coa proposta da creación dun conto no «Obradoiro de literatura».

A «Ortografía» lembra o uso dalgúns grupos consonánticos, así como a diferenza entre as palabras homófonas *por que*, *porque* e *porqué*. A «Gramática» repasa as preposicións e as locucións preposicionais. E o apartado de «Lingua e sociedade» explica as variedades da lingua.

Os contidos organízanse en apartados, de acordo coa seguinte estrutura:

- **Análise de textos:** LECTURA e COMENTARIO de «Voceiros da paz» (texto tomado da edición dixital de *La Voz de Galicia*). O texto periodístico (2).
- **Lingua:** VOCABULARIO: A prensa. ORTOGRAFÍA: Grupos consonánticos. *Por que*, *porque* e *porqué*. GRAMÁTICA: Preposicións e locucións preposicionais.
- **Literatura:** A narrativa do século XIX. ANTOLOXÍA: textos de Marcial Valladares e de Francisco Álvarez de Nóvoa, tomados de *Maxina* e de *Pé das Burgas*, respectivamente. COMENTARIO DE TEXTO: *Catecismo do labrego*, de Valentín Lamas Carvajal. OBRADOIRO DE LITERATURA: Creación de contos. LINGUA E SOCIEDADE: A lingua e as súas variedades.

Ao final, inclúese unha dobre páxina (APLICA O QUE SABES), que fai un repaso por medio de actividades de carácter competencial. En conxunto, preténdese que os alumnos e alumnas adquiren os seguintes coñecementos:

- Cales son as principais características que definen unha noticia.
- Como se fai un comentario de texto, seguindo unhas pautas dadas.
- Como se escriben correctamente algunhas palabras que conteñen grupos consonánticos.
- Que diferenza hai entre *por que*, *porque* e *porqué*.
- Cales son as preposicións e as locucións preposicionais e para que serven.
- En que consiste a diversidade interna da lingua.
- Que obras e que autores foron os máis representativos do panorama narrativo do século XIX.
- Como se escribe un conto.

Temporalización:

Maio:

2. OBXECTIVOS DIDÁCTICOS

- Analizar unha noticia e recoñecer a súa estrutura piramidal.
- Ampliar o vocabulario básico relacionado coa prensa.
- Escribir correctamente palabras que conteñen grupos consonánticos e diferenciar *por que*, *porque* e *porqué*.
- Identificar preposicións e locucións preposicionais e utilízalas correctamente.
- Coñecer as variedades da lingua.
- Coñecer e aplicar correctamente as formas verbais dos verbos irregulares.
- Coñecer o panorama da narrativa galega no século XIX e recoñecer algúns dos seus máximos representantes.

3. CONTIDOS DA UNIDADE - CRITERIOS DE AVALIACIÓN - ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES

Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliáveis	CC
<ul style="list-style-type: none"> - Lectura: texto periodístico. - Os textos: a noticia. - Vocabulario relacionado coa prensa. - Palabras con grupos consonánticos. - <i>Por que, porque e porqué.</i> - Preposicións e locucións preposicionais. - Variedades internas da lingua. - Narrativa do século XIX. - Creación de contos. 	1. Ler e analizar unha noticia.	1.1. Analiza unha noticia e identifica a súa estrutura.	CCL, CD, CAA
	2. Ampliar o vocabulario básico relacionado coa prensa.	2.1. Coñece e aplica o vocabulario que conforma o campo semántico da prensa.	CCL
	3. Escribir correctamente palabras que conteñen grupos consonánticos e diferenciar o uso de <i>por que, porque e porqué.</i>	3.1. Utiliza correctamente os grupos consonánticos - <i>cc-</i> e <i>-ct-</i> segundo o contexto no que aparezan. 3.2. Utiliza correctamente os grupos consonánticos <i>bl, pl, cl, fl, gl.</i> 3.3. Diferencia as palabras <i>por que, porque e porqué.</i>	CCL
	4. Identificar as preposicións e locucións preposicionais e recoñecer a súa función.	4.1. Identifica e utiliza correctamente preposicións e locucións preposicionais e identifica a súa función na frase. 4.2. Analiza unha frase preposicional.	CCL
	5. Coñecer as variedades internas da lingua.	5.1. Coñece as variedades internas da lingua e identifica as variedades diacrónicas, diatópicas, diastráticas e diafásicas.	CCL, CSC
	6. Coñecer o panorama da narrativa no século XIX e saber cales son os principios representantes da novela e do conto.	6.1. Coñece o panorama da narrativa galega no século XIX e recoñece algúns dos seus máximos representantes.	CCL, CCEC
	7. Escribir un conto a partir dunhas pautas dadas.	7.1. Escribe contos seguindo unhas pautas dadas.	CCL, CAA, CSC,

			CCEC
--	--	--	------

#

4. SELECCIÓN DE EVIDENCIAS PARA O PORTFOLIO

Libro do alumnado (LA) / Proposta didáctica (PD)

/ Recursos fotocopiáveis (RF)

Estándares de aprendizaxe avaliábeis	Selección de evidencias para o portfolio
1.1. Analiza unha noticia e identifica a súa estrutura.	<ul style="list-style-type: none"> - Lectura da noticia que abre a unidade do LA. - Actividades do apartado «Comentario da lectura», no LA. - Lectura complementaria e actividades sobre ela nos RF. - Actividades de ampliación nos RF.
2.1. Coñece e aplica o vocabulario que conforma o campo semántico da prensa.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do LA para ampliar e practicar o vocabulario. - Actividade de reforzo nos RF.
3.1. Utiliza correctamente os grupos consonánticos <i>-cc-</i> e <i>-ct-</i> segundo o contexto no que aparecen.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do LA. - Actividade de reforzo nos RF sobre o uso de <i>t</i> ou <i>ct</i>.
3.2. Utiliza correctamente os grupos consonánticos <i>bl</i> , <i>pl</i> , <i>cl</i> , <i>fl</i> , <i>gl</i> .	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do LA. - Actividade de reforzo nos RF sobre o uso de <i>br</i>, <i>bl</i> e <i>fr-fl</i>.
3.3. Diferencia as palabras <i>por que</i> , <i>porque</i> e <i>porqué</i> .	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do LA. - Actividade de reforzo nos RF para practicar a diferenza entre <i>por que</i>, <i>porque</i> e <i>porqué</i>.
4.1. Identifica e utiliza correctamente preposicións e locucións preposicionais e identifica a súa función na frase.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do LA. - Actividades de reforzo nos RF de identificar e utilizar preposicións e locucións preposicionais.
4.2. Analiza unha frase preposicional.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do LA.
5.1. Coñece as variedades internas da lingua e identifica as variedades diacrónicas, diatópicas, diastráticas e diafásicas.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do LA. - Actividade de reforzo nos RF.
6.1. Coñece o panorama da narrativa galega no século XIX e recoñece algúns dos seus máximos representantes.	<ul style="list-style-type: none"> - Antoloxía e comentario de texto do LA.
7.1. Escribe contos seguindo unhas pautas dadas.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do LA.

5. COMPETENCIAS: DESCRITORES E DESEMPEÑOS

Competencia	Descritor	Desempeño
<i>Comunicación lingüística.</i>	Comprender o sentido dos textos orais e escritos.	Desenvolve a través dos distintos tipos de textos a capacidade de delimitar información recibida do contorno.
	Manter unha actitude favorable cara á lectura.	Le a lectura inicial e os distintos textos sobre os que se traballan os conceptos da unidade.
	Expresarse oralmente con corrección, adecuación e coherencia.	Expón a súa opinión en debates suxeridos na clase. Le un conto diante dos compañeiros e compañeiras.
	Utilizar o vocabulario adecuado, as estruturas lingüísticas e as normas ortográficas e gramaticais para elaborar textos escritos e orais.	Coida a corrección ortográfica e gramatical nos seus escritos. Coñece e aplica de maneira efectiva as regras de uso dalgúns grupos consonánticos. Coñece a diferenza entre <i>por que</i> , <i>porque</i> e <i>porqué</i> e escribe estas palabras correctamente.
	Compoñer distintos tipos de textos creativamente con sentido literario.	Redacta textos narrativos seguindo unas pautas dadas.
	Entender o contexto sociocultural da lingua da lingua, así como a súa historia, para un mellor uso da mesma.	Recoñece a diversidade lingüística na fala e identifica a variedade estándar como a normativa.
	Utilizar os coñecementos sobre a lingua para buscar información e ler textos en calquera situación.	Sabe buscar e seleccionar información en diferentes fontes (diccionario, gramática, Internet...).
	<i>Competencia dixital.</i>	Empregar distintas fontes para a busca de información.
Elaborar información propia derivada de información obtida a través de medios tecnolóxicos.		Utiliza programas e aplicacións para as súas propias creacións.

	Comprender as mensaxes elaboradas en códigos diversos.	Interpreta xeroglíficos, xogos lingüísticos, símbolos, pinturas...
	Comprender as mensaxes que veñen dos medios de comunicación.	Interpreta con criterio propio a información que transmiten os medios de comunicación, escritos e audiovisuais.
	Manexar ferramentas dixitais para a construción de coñecemento.	Utiliza o CD-Audio para escoitar a lectura da unidade. Grava en vídeo sesións de recitado.
<i>Aprender a aprender.</i>	Identificar potencialidades persoais como aprendiz: estilos de aprendizaxe, intelixencias múltiples, funcións executivas...	Aplica técnicas de traballo que facilitan a aprendizaxe: táboas, esquemas, resumos, guións...
	Planificar os recursos necesarios e os pasos que cómpre seguir no proceso de aprendizaxe.	Fai comentarios de texto e elabora creacións propias de acordo cunhas pautas dadas.
	Avaliar a consecución de obxectivos de aprendizaxe.	Comproba o que aprendeu mediante a realización de actividades que traballan, de maneira xeral, os contidos vistos na unidade.
<i>Competencias sociais e cívicas.</i>	Mostrar dispoñibilidade para a participación activa en ámbitos de participación establecidos.	Participa colaborativamente en actividades por parellas ou de grupo.
	<i>Educación en valores:</i> Aprender a comportarse desde o coñecemento dos distintos valores.	Rexeita actitudes discriminatorias por razóns de xénero, condición social, etc. Recoñece as variedades lingüísticas como un elemento enriquecedor e respecta a forma de expresarse de cadaquén.
	Evidenciar preocupación polos máis desfavorecidos e respecto aos diferentes ritmos e potencialidades.	Toma conciencia de situacións inxustas como a explotación infantil.
<i>Sentido de iniciativa e espírito emprendedor.</i>	Ser constante no traballo superando as dificultades.	Avanza na aprendizaxe con motivación e esforzo.
	Xerar novas e diverxentes posibilidades desde coñecementos previos do tema.	Favorece a creatividade a través da elaboración dos distintos textos.

<i>Conciencia e expresións culturais.</i>	Mostrar respecto cara ás manifestacións do noso patrimonio histórico e cultural.	Valora os autores clásicos como modelo de manifestacións literarias posteriores.
	Elaborar traballos e presentacións con sentido estético.	Coida a presentación e a exposición dos seus traballos.

UNIDADE 12

1. PRESENTACIÓN DA UNIDADE

Título

Cacharelas de San Xoán

Descrición da unidade

Xa está próximo San Xoán. Remata o curso, e faino en clave dixital. Así, as tecnoloxías da información e a comunicación están presentes xa ao comezo da unidade (na «Lectura» e a súa análise e comentario), constitúen o campo semántico do que se ocupa o apartado de «Vocabulario» e protagonizan tanto o «Obradoiro de literatura» como a dobre páxina final de repaso.

Na «Ortografía» trabállase a diferenza entre *haber* e *a ver*, e entre *hai*, *aí* e *ai!*, mediante exercicios de aplicación. A «Gramática» recolle as principais conxuncións, locucións conxuntivas e interxeccións, e achega tamén unha serie de actividades para practicalas.

O percorrido pola literatura do século XIX, que comezara no segundo trimestre, conclúe aquí co estudo do teatro. E tras unha breve exposición sobre o tema no apartado de «Literatura», achégase un fragmento d'*A fonte do xuramento* (de Francisco María de la Iglesia) para o seu comentario.

Os contidos organízanse en apartados, de acordo coa seguinte estrutura:

- **Análise de textos:** LECTURA e COMENTARIO de «Información en liña» (portada e noticia tomadas dun periódico dixital). O texto periodístico (3).
- **Lingua:** VOCABULARIO: O mundo dixital. ORTOGRAFÍA: Diferenza entre *haber* e *a ver*, e entre *hai*, *aí* e *ai!* GRAMÁTICA: Conxuncións e interxeccións.
- **Literatura:** O teatro do século XIX. COMENTARIO DE TEXTO: fragmento tomado d'*A fonte do xuramento*, de Francisco María de la Iglesia. OBRADOIRO DE LITERATURA: Creación de videopoemas.

Ao final, inclúese unha dobre páxina (APLICA O QUE SABES), que fai un repaso por medio de actividades de carácter competencial. En conxunto, preténdese que os alumnos e alumnas adquieran os seguintes coñecementos:

- Cales son as principais características dos xornais dixitais.
- Como se fai un comentario de texto, seguindo unhas pautas dadas.
- Que diferenza hai entre *haber* e *a ver*, e entre *hai*, *aí* e *ai!*
- Cales son as principais conxuncións, locucións conxuntivas e interxeccións.
- Quen foron os principais dramaturgos do século XIX e cales as súas obras máis coñecidas.
- Como se fan videopoemas.

Temporalización:

Xuño:

2. OBXECTIVOS DIDÁCTICOS

- Analizar un texto presentado en formato dixital e interpretar tanto a información que proporciona como os recursos que emprega.
- Ampliar o vocabulario básico relacionado co mundo dixital.
- Escribir correctamente palabras homófonas e parónimas.
- Identificar conxuncións e locucións conxuntivas, clasificalas e recoñecer a función que desempeñan.
- Identificar interxeccións e utilízalas adecuadamente segundo a situación comunicativa dada.
- Coñecer a situación do xénero teatral galego no século XIX e identificar algúns autores e obras representativos.
- Crear videopoemas.

3. CONTIDOS DA UNIDADE - CRITERIOS DE AVALIACIÓN - ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES

Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliáveis	CC
<ul style="list-style-type: none"> - Lectura: prensa dixital. - Os textos: os xornais dixitais. - Vocabulario relacionado co mundo dixital. - Diferenza entre <i>haber</i> e <i>a ver</i>, e entre <i>hai</i>, <i>aí</i>, <i>ai!</i> - Conxuncións, locucións conxuntivas e itnerxeccións. - O teatro do século XIX. - Creación de videopoemas. 	1. Ler un xornal dixital, identificar as súas características e coñecer algunhas publicacións.	1.1. Recoñece as características propias da prensa dixital e coñece algunhas publicacións.	CCL, CD, CAA
	2. Ampliar o vocabulario básico relacionado co mundo dixital.	2.1. Coñece e aplica o vocabulario que conforma o campo semántico do universo dixital.	CCL, CD
	3. Diferenciar o uso de <i>haber</i> e <i>a ver</i> , e de <i>hai</i> , <i>aí</i> , <i>ai!</i>	3.1. Entende e aplica a diferenza entre <i>haber</i> e <i>a ver</i> , e entre <i>hai</i> , <i>aí</i> e <i>ai!</i>	CCL
	4. Identificar as conxuncións e as locucións conxuntivas, e recoñecer as conxuncións.	4.1. Identifica e clasifica conxuncións e locucións conxuntivas segundo a función que desempeñen dentro da frase ou da oración. 4.2. Recoñece e utiliza interxeccións segundo a situación comunicativa.	CCL
	5. Coñecer o panorama do teatro galego no século XIX e identificar algúns dos seus autores e obras máis representativos.	5.1. Coñece a situación do xénero teatral galego no século XIX e identifica algúns autores e obras representativos.	CCL, CCEC
	6. Crear videopoemas.	6.1. Crea videopoemas a partir dunhas ideas e pautas dadas.	CCL, CD, CAA, CCEC

#

4. SELECCIÓN DE EVIDENCIAS PARA O PORTFOLIO

Libro do alumnado (LA) / Proposta didáctica (PD)

/ Recursos fotocopiáveis (RF)

Estándares de aprendizaxe avaliábeis	Selección de evidencias para o portfolio
1.1. Recoñece as características propias da prensa dixital e coñece algunhas publicacións.	<ul style="list-style-type: none">- Lectura da portada e da noticia do xornal dixital que abre a unidade do LA.- Actividades do apartado «Comentario da lectura», no LA.- Lectura complementaria e actividades sobre ela nos RF.
2.1. Coñece e aplica o vocabulario que conforma o campo semántico do universo dixital.	<ul style="list-style-type: none">- Actividades do LA para ampliar e practicar o vocabulario.
3.1. Entende e aplica a diferenza entre <i>haber e a ver</i> , e entre <i>hai, aí e aí!</i>	<ul style="list-style-type: none">- Actividades do LA.- Actividades de reforzo nos RF sobre o uso de <i>haber e a ver</i>, e de <i>hai, aí e aí!</i>
4.1. Identifica e clasifica conxuncións e locucións conxuntivas segundo a función que desempeñen dentro da frase ou da oración.	<ul style="list-style-type: none">- Actividades do LA.- Actividades de reforzo nos RF de identificar conxuncións e preposicións.
4.2. Recoñece e utiliza interxeccións segundo a situación comunicativa.	<ul style="list-style-type: none">- Actividades do LA.
5.1. Coñece a situación do xénero teatral galego no século XIX e identifica algúns autores e obras representativos.	<ul style="list-style-type: none">- Comentario de texto do LA.
6.1. Crea videopoemas a partir dunhas ideas e pautas dadas.	<ul style="list-style-type: none">- Actividades do apartado «Obradoiro de literatura», no LA.

5. COMPETENCIAS: DESCRITORES E DESEMPEÑOS

Competencia	Descritor	Desempeño
<i>Comunicación lingüística.</i>	Comprender o sentido dos textos orais e escritos.	Desenvolve a través dos distintos tipos de textos a capacidade de delimitar información recibida do contorno.
	Manter unha actitude favorable cara á lectura.	Le a lectura inicial e os distintos textos sobre os que se traballan os conceptos da unidade.
	Expresarse oralmente con corrección, adecuación e coherencia.	Participa en debates suxeridos na clase. Recita poemas e grávos.
	Utilizar o vocabulario adecuado, as estruturas lingüísticas e as normas ortográficas e gramaticais para elaborar textos escritos e orais.	Coida a corrección ortográfica e gramatical nos seus escritos. Coñece a diferenza entre <i>haber</i> e <i>a ver</i> , e entre <i>hai</i> , <i>aí</i> e <i>ai!</i> , e escribe estas palabras correctamente.
	Manexar elementos de comunicación non verbal, ou en diferentes rexistros, nas diversas situacións comunicativas.	Acompaña os seus videopoemas con xestos, miradas e accións.
	Utilizar os coñecementos sobre a lingua para buscar información e ler textos en calquera situación.	Sabe buscar e seleccionar información en diferentes fontes (diccionario, gramática, Internet...).
<i>Competencia dixital.</i>	Empregar distintas fontes para a busca de información.	Busca información en dicionarios e en diferentes páxinas de Internet para profundar e ampliar coñecementos.
	Elaborar información propia derivada de información obtida a través de medios tecnolóxicos.	Utiliza programas e aplicacións para as súas propias creacións.
	Comprender as mensaxes elaboradas en códigos diversos.	Interpreta o formato característico dos xornais dixitais, a ficha técnica dunha película, xogos lingüísticos...
	Comprender as mensaxes que veñen dos medios de comunicación.	Interpreta con criterio propio a información que transmiten os

		medios de comunicación, escritos e audiovisuais.
	Manexar ferramentas dixitais para a construción de coñecemento.	Utiliza o CD-Audio para escoitar a lectura da unidade. Grava videopoemas.
<i>Aprender a aprender.</i>	Identificar potencialidades persoais como aprendiz: estilos de aprendizaxe, intelixencias múltiples, funcións executivas...	Aplica técnicas de traballo que facilitan a aprendizaxe: táboas, esquemas, resumos, borradores, guións...
	Planificar os recursos necesarios e os pasos que cómpre seguir no proceso de aprendizaxe.	Fai comentarios de texto, elabora creacións propias e grava poemas de acordo cunhas pautas dadas.
	Avaliar a consecución de obxectivos de aprendizaxe.	Comproba o que aprendeu mediante a realización de actividades que traballan, de maneira xeral, os contidos vistos na unidade.
<i>Competencias sociais e cívicas.</i>	Identificar as implicacións que ten vivir nun Estado social e democrático de dereito referendado por unha norma suprema chamada Constitución Española.	É consciente de que o uso da Rede ha de respectar certas normas establecidas por lei.
	Mostrar dispoñibilidade para a participación activa en ámbitos de participación establecidos.	Participa colaborativamente en actividades de grupo.
<i>Sentido de iniciativa e espírito emprendedor.</i>	Ser constante no traballo superando as dificultades.	Avanza na aprendizaxe con motivación e esforzo.
	Xerar novas e diverxentes posibilidades desde coñecementos previos do tema.	Favorece a creatividade a través da elaboración dos distintos textos.
<i>Conciencia e expresións culturais.</i>	Mostrar respecto cara ás manifestacións do noso patrimonio histórico e cultural.	Valora a creación literaria de tempos pasados, como mostra de riqueza cultural.
	Expresar sentimentos e emocións desde códigos artísticos.	Exprésase a través da creación de videopoemas.
	Apreciar a beleza das expresións artísticas e no cotián.	Aprecia o valor da arte nas súas diferentes manifestacións.
	Elaborar traballos e presentacións con sentido estético.	Coida a elaboración e a presentación dos seus videopoemas.

PROGRAMACIÓN 3º DE PMAR (véxase a páxina 347)

4º ESO

OBXECTIVOS XERAIS DE 4º DE ESO

1. Identificar a intención comunicativa implícita e explícita, o tema, a idea principal e as secundarias, a tese e os argumentos de textos propios dos medios de comunicación audiovisual e do ámbito académico.
2. Comprender textos escritos do ámbito público, dos medios de comunicación e da vida académica, identificando as ideas principais e secundarias, o propósito comunicativo implícito ou explícito, contrastando explicacións e argumentos.
3. Realizar exposicións orais planificadas claras e áxiles de traballos e de informacións de actualidade diferenciando información, opinión e persuasión, así como participar de forma construtiva en diversas interaccións comunicativas (debates, traballos colaborativos...) respectando as regras que as rexen. Adoptar o rexistro adecuado a cada tipo de texto e situación.
4. Escribir textos propios da vida cotiá, das relacións sociais, dos medios de comunicación e do ámbito académico tendo como referencia os modelos propostos na aula e expresando con claridade as propias opinións razoadas. Planificar e revisar autonomamente os ditos textos para asegurar a súa coherencia, cohesión, corrección e precisión léxica.
5. Consultar de maneira autónoma textos en diferentes soportes co fin de seleccionar información relevante, analizala criticamente, extraer conclusións fundamentadas e integralas nas propias producións, especialmente en traballos do ámbito académico adecuados ao nivel.
6. Aplicar os coñecementos sobre a lingua e as normas do uso lingüístico para resolver problemas de comprensión e para compoñer e revisar con autonomía os propios textos.
7. Recoñecer, a través da reflexión sobre os usos discursivos, os mecanismos da lingua e coñecer e usar a terminoloxía lingüística adecuada.
8. Identificar as causas e consecuencias dos feitos máis relevantes da historia social da lingua galega; extraer os trazos principais que definen a actual situación sociolingüística de Galicia, analizando criticamente os condicionamentos da valoración e uso social do galego; utilizar a lingua galega con fluidez e normalidade nos máis diversos contextos comunicativos.
9. Ler con regularidade obras literarias e desenvolver criterio lector; expoñer unha opinión argumentada sobre a lectura persoal dunha obra clásica da literatura contemporánea atendendo aos seus elementos estruturais e formais.
10. Utilizar os coñecementos literarios na comprensión de textos breves ou fragmentos, atendendo especialmente á relación co contexto, ás innovacións e á funcionalidade dos recursos retóricos.
11. Participar de maneira activa na creación de textos de intención estética tomando como modelo os lidos e comprendendo os recursos que se empregarán; explicar as relacións das obras co contexto histórico e literario en que aparecen e os autores máis relevantes, realizando un traballo de información e de síntese ou de resolución de problemas.

CONTIDOS XERAIS E CONTIDOS MÍNIMOS

Os contidos de 4º de ESO, ao igual ca os de 3º , agrúpanse en cinco bloques: a comunicación oral, a comunicación escrita, o funcionamento da lingua, as relacións lingua-sociedade e a literatura. Son os seguintes:

a) Comunicación oral. escoitar e falar

- Comprensión de textos propios dos medios de comunicación audiovisual, con especial atención aos xéneros de carácter argumentativo (debates, faladoiros, editoriais radiofónicos...).
- Comprensión e análise de textos publicitarios dos medios de comunicación audiovisual, atendendo aos compoñentes verbais e non verbais da comunicación publicitaria.
- Comprensión de textos orais utilizados no ámbito académico, como presentacións, relatorios, intervencións en mesas redondas...
- Desenvolvemento de habilidades de escoita activa.
- Actitude de interese, de cooperación e de respecto ante as intervencións orais de quen fala diante de nós, sobre todo en debates, exposicións do profesorado ou do alumnado e mais no traballo colaborativo.
- Actitude reflexiva e crítica ante as mensaxes dos medios de comunicación, con especial atención ás procedentes da publicidade e ás mensaxes implícitas e explícitas dos textos argumentativos. Detección dos usos lingüísticos discriminatorios e mais dos prexuízos que os sustentan e procura de alternativas que se incorporen con autonomía ás propias producións.
- Valoración das producións orais emitidas cunha fonética galega correcta e actitude crítica ante os prexuízos que se poidan asociar a ela.
- Coa axuda dos medios audiovisuais e das TIC, presentacións orais ben organizadas sobre temas de actualidade tomados dos medios de comunicación audiovisual que admitan distintos puntos de vista, diferenciando información, opinión e persuasión e inserindo a propia visión de maneira argumentada e respectuosa.
- Participación activa en situacións propias do ámbito académico, especialmente en autoavaliacións das tarefas realizadas e en presentacións orais, con axuda dos medios audiovisuais e das TIC, de traballos previamente elaborados.
- Participación activa en debates e noutras situacións de comunicación reais ou simuladas onde se expresen opinións acerca dun tema de actualidade do interese do alumnado, ofrecendo argumentos e respectando as normas que rexen a interacción oral organizada.
- Uso consciente dos elementos paraverbais (volume de voz, velocidade, pausas, entoación) e non verbais (xestos, movementos...) na intervención oral planificada.

- Valoración do diálogo como medio de resolución de conflitos, intervencións orais respectuosas con quen nos rodea e actitude de cooperación en situación de aprendizaxe compartida. Desenvolvemento de habilidades de comunicación asertiva, en especial á hora de rexeitar peticións e propostas cando sexa conveniente.
- Interese por producir enunciados correctos e non interferidos desde o punto de vista fonético, fuxindo dos prexuízos que adoitan relacionarse con determinados modelos de lingua oral

b) Comunicación escrita. Ler e escribir.

- Comprensión de textos propios da vida cotiá e das relacións sociais, como contratos ou correspondencia institucional e comercial.
- Comprensión de textos dos medios de comunicación, atendendo especialmente aos xéneros de opinión como editoriais, columnas, cartas ao director, etc.
- Comprensión e análise de textos publicitarios dos medios de comunicación escritos, dos elementos verbais e non verbais que se empregan neles e das súas mensaxes explícitas e implícitas.
- Comprensión de textos do ámbito académico, como os procedentes de dicionarios, glosarios, enciclopedias e outras fontes de información en diversos soportes, incluíndo fragmentos de ensaios.
- Detección do tema e dos subtemas dun texto argumentativo, análise dos argumentos e elaboración de esquemas que reflectan que se captou a súa mensaxe principal e a súa estrutura.
- Utilización autónoma da biblioteca e das TIC para obter, organizar e seleccionar a información.
- Actitude reflexiva e crítica ante as mensaxes que supoñan calquera tipo de discriminación, con especial atención ás procedentes da publicidade e dos xéneros de opinión nos medios de comunicación. Detección dos usos lingüísticos discriminatorios, dos prexuízos que os sustentan e procura de alternativas que se incorporen con autonomía ás propias producións.
- Lectura en voz alta adecuada aos patróns fonéticos do galego (entoación, fonética sintáctica...) e fluidez lectora que favoreza a comprensión dos textos traballados na aula.
- Composición de textos propios da vida cotiá e das relacións sociais, como intervencións en foros e blogs, curricula vitae, reclamacións e solicitudes, etc.
- Composición de textos propios dos medios de comunicación en soporte papel ou dixital, como cartas ao director, editoriais, artigos de opinión, columnas, etc.
- Composición, en soporte papel e dixital, de textos, sobre todo expositivos e argumentativos, propios do ámbito académico e elaborados a partir de información obtida en distintas fontes. Redacción de proxectos e de informes sobre tarefas e sobre aprendizaxes.

- Planificación, revisión e boa presentación dos textos escritos, con respecto polas normas gramaticais e ortográficas e mais con adecuación á temática, fins, destinatarios, soporte... de cada escrito.
- Uso das TIC para elaborar textos escritos ben presentados e correctos, aproveitando as posibilidades dos procesadores de textos, correctores ortográficos, etc.

c). Funcionamento da lingua

- Revisión da adecuación de textos alleos e propios, con especial atención ás formas de expresión da subxectividade e ao enfoque do tema, sobre todo en exposicións e argumentacións.
- Recoñecemento e uso reflexivo dos nexos e conectores textuais máis comúns, en particular os de causa e consecuencia, os de condición e hipótese e os conclusivos, e mais dos mecanismos de cohesión textual como a referencia interna de tipo léxico, sobre todo as metáforas, metonimias, paráfrases e comodíns.
- Recoñecemento das principais regras de combinación impostas polos verbos en función dos seus argumentos e revisión das conseguíntes estruturas sintácticas e os tipos de oración segundo a natureza do predicado, aplicándoas na construción e revisión de textos; emprego dunha terminoloxía sintáctica apropiada.
- Uso dun léxico suficientemente amplo e preciso, con incorporación de fraseoloxía e de vocabulario temático a partir de campos identificados nos textos traballados na aula.
- Identificación e revisión da estrutura do texto, a construción dos parágrafos e a vinculación e progresión temáticas en diferentes textos argumentativos, alleos e propios.
- Uso reflexivo da puntuación en relación coa cohesión sintáctica, así como das normas ortográficas, con aprecio dos seus valores funcionais e sociais.
- Reflexión básica acerca daqueles aspectos da fonética e da fonoloxía do galego onde poidan producirse interferencias (apertura das vogais de grao medio, n velar, entoación...), exposición a modelos positivos e práctica.
- Uso de estratexias de autoavaliación e autocorrección, aceptando o erro como parte do proceso de aprendizaxe.
- Interpretación e aproveitamento das informacións lingüísticas que ofrecen os dicionarios e as obras de consulta, especialmente sobre cuestións de uso (semántico e sintáctico) e de normativa.

d) Lingua e sociedade

- Coñecemento xeral da situación sociolingüística e legal das linguas do Estado español, con manexo e interpretación de gráficos, táboas, textos e información dos medios e tecnoloxías da comunicación, valorando positivamente o plurilingüismo como expresión da riqueza cultural da humanidade.
- Coñecemento xeral das distintas etapas da historia social da lingua galega desde comezos do século XX, con manexo e interpretación de textos e información dos medios e tecnoloxías da comunicación. Análise e comprensión das causas e consecuencias dos feitos máis relevantes.
- Comprensión da situación sociolingüística de Galicia a través da revisión da presenza da lingua galega nos principais ámbitos e contextos e dos factores de normalización, desenvolvendo proxectos de traballo, con emprego dos medios e tecnoloxías da información, que permitan enfrontar e superar prexuízos lingüísticos.
- Consciencia da necesidade e das potencialidades de enriquecemento persoal e colectivo do uso normalizado da lingua galega, afirmando o plurilingüismo.
- Recoñecemento e valoración dos principais fenómenos que caracterizan as variedades xeográficas da lingua galega e da función da lingua estándar.

e) Educación literaria

- Selección e lectura autónoma de obras fundamentais da literatura galega desde comezos do século XX ata a actualidade adecuadas á idade. Recoñecer o papel das personaxes femininas nestas obras.
- Lectura expresiva e comprensiva e audición de textos poéticos recitados ou cantados das distintas etapas da literatura galega desde o 1900, entendendo e apreciando os recursos empregados, sobre todo os que manifestan as innovacións dos principais movementos, grupos ou autoras e autores.
- Lectura expresiva e comprensiva e audición de textos da narrativa galega dos séculos XX e XXI, comentando os seus trazos e en especial a incorporación, por parte de certos grupos e autores/as, das novas visións do mundo e das técnicas modernas.
- Lectura dramatizada e comprensiva e mais visionamento de fragmentos ou breves obras teatrais galegas dos séculos XX e XXI, recollendo as diversas intencións e formas e resaltando as innovadoras.
- Desenvolvemento de tarefas colectivas sobre as lecturas e o seu contexto entendendo o influxo determinante das circunstancias históricas e da situación sociolingüística na evolución do sistema literario galego.
- Creación de textos de intención literaria partindo das características dos traballados na aula.
- Aproveitamento practicamente autónomo dos fondos e recursos que ofrecen as bibliotecas, incluídas as virtuais.

Como **contidos mínimos** para 4º de ESO, establécense os seguintes:

1. Comprensión de discursos orais e escritos nos diversos contextos da actividade social, cultural e académica.
2. Expresión oral de xeito correcto, coherente, creativo e adecuado aos distintos contextos da actividade social, laboral e cultural, adoptando mediante o diálogo actitudes de respecto e de colaboración cos demais.
3. Expresión por escrito de xeito correcto, coherente, creativo e adecuado aos distintos contextos da actividade social, laboral e cultural.
4. Utilización eficaz da lingua na actividade escolar para buscar, procesar e analizar información e mais para redactar ou expoñer textos propios do ámbito académico.
5. Utilización crítica con progresiva autonomía das bibliotecas, os medios de comunicación social e as TIC para obter, interpretar, elaborar e valorar informacións de diversos tipos e opinións diferentes.
6. Aplicación con certa autonomía dos coñecementos sobre a lingua e as normas de uso lingüístico para comprender textos orais e escritos e mais para escribir e falar con adecuación, coherencia e corrección.
7. Comprensión das circunstancias que condicionaron a historia social da lingua galega, afirmándoa como propia de Galicia, así como as que hoxe condicionan o seu uso, de xeito que se estea en disposición de superar as que supoñen obstáculos para a súa utilización en calquera contexto e situación.
8. Coñecemento e respecto da realidade plurilingüe e pluricultural do Estado español, de Europa e do mundo actual, facerse consciente da riqueza que representa e entender as situacións que provoca o contacto de linguas.
9. Análise dos diferentes usos sociais das linguas para evitar os estereotipos que supoñen xuízos de valor e prexuízos clasistas, racistas ou sexistas.
10. Lectura con fluidez, consolidación do hábito lector e lectura como fonte de pracer, de enriquecemento persoal e de coñecemento do mundo.
11. Comprensión de textos literarios utilizando os coñecementos sobre as convencións de cada xénero, os temas e motivos da tradición literaria e os recursos estilísticos.
12. Aproximación ao coñecemento do patrimonio literario e valoralo como un xeito de simbolizar a experiencia individual e colectiva en diferentes contextos histórico-culturais.

AVALIACIÓN: PROCEDIMENTOS, INSTRUMENTOS E CRITERIOS

Combinaranse distintos procedementos e instrumentos de avaliación, de modo que non se cualificará unicamente polos resultados dos exames, senón que se terán en conta distintos tipos de probas ou exercicios escritos e/ou orais, as actitudes positivas cara á materia, o traballo continuo (na casa e na clase) e a lectura dos libros propostos. Cómpre destacar que se deberá atender ao alumnado na súa individualidade e detectar as carencias de cadaquén para traballar con material de reforzo ou ampliación, se é o caso.

Farase especial fincapé na corrección da expresión escrita, a todos os niveis. No ámbito da ortografía, descontarase por faltas de ortografía, incluíndo os tiles. Este departamento considera que son mecanismos que os leva a fixarse máis na elaboración dos seus escritos, conseguindo, a medida que avanza o curso, melloren na elaboración das súas producións.

Os **criterios de avaliación** que se aplicarán neste curso son os seguintes:

1. Identifica a intención comunicativa implícita e explícita, o tema, a idea principal e as secundarias, a tese e os argumentos de textos propios dos medios de comunicación audiovisual e do ámbito académico.
2. Comprende textos escritos do ámbito público, dos medios de comunicación e da vida académica, identificando as ideas principais e secundarias, o propósito comunicativo implícito ou explícito, contrastando explicacións e argumentos.
3. Realiza exposicións orais planificadas claras e áxiles de traballos e de informacións de actualidade diferenciando información, opinión e persuasión, participando de forma construtiva en diversas interaccións comunicativas (debates, traballos colaborativos...) respectando as regras que as rexen. Adopta o rexistro adecuado a cada tipo de texto e situación.
4. Escribe textos propios da vida cotiá, das relacións sociais, dos medios de comunicación e do ámbito académico tendo como referencia os modelos propostos na aula e expresando con claridade as propias opinións razoadas. Planifica e revisa autonomamente os ditos textos para asegurar a súa coherencia, cohesión, corrección e precisión léxica.
5. Consulta de maneira autónoma textos en diferentes soportes co fin de seleccionar información relevante, analízala criticamente, extraer conclusións fundamentadas e intégralas nas propias producións, especialmente en traballos do ámbito académico adecuados ao nivel.
6. Aplica os coñecementos sobre a lingua e as normas do uso lingüístico para resolver problemas de comprensión e para compoñer e revisar con autonomía os propios textos.
7. Recoñece, a través da reflexión sobre os usos discursivos, os mecanismos da lingua, e coñece e usa a terminoloxía lingüística adecuada.
8. Identifica as causas e consecuencias dos feitos máis relevantes da historia social da lingua galega; extrae os trazos principais que definen a actual situación sociolingüística de Galicia, analizando

críticamente os condicionamentos da valoración e uso social do galego; utiliza a lingua galega con fluidez e normalidade nos máis diversos contextos comunicativos.

9. Le con regularidade obras literarias e desenvolve criterio lector; expón unha opinión argumentada sobre a lectura persoal dunha obra clásica da literatura contemporánea atendendo aos seus elementos estruturais e formais.
10. Utiliza os coñecementos literarios na comprensión de textos breves ou fragmentos, atendendo especialmente á relación co contexto, ás innovacións e á funcionalidade dos recursos retóricos.
11. Participa de maneira activa na creación de textos de intención estética tomando como modelo os lidos e comprendendo os recursos que se empregarán; explica as relacións das obras co contexto histórico e literario en que aparecen e os autores máis relevantes, realizando un traballo de información e de síntese ou de resolución de problemas.

TEMPORALIZACIÓN

Neste nivel a temporalización e secuenciación dos contidos irá de acordo co desenvolvementos da materia

Farase unha división de catro unidades por cada unha das tres avaliación, sendo os obxectivos, contidos, procedementos e criterios de avaliación os sinalados anteriormente, todo isto sen esquecermos que, como se comenta no apartado de “METODOLOXÍA” a distribución das unidades será quincenal e haberá que ter en conta a atención a diversidade o que pode implicar unha maior lentitude á hora de impartir a materia, podendo conlevar unha variación na secuenciación e temporalización da programación

Unidade 1

1. Presentación da unidade
2. Obxectivos didácticos
3. Contidos da unidade/Criterios de avaliación/Estándares de aprendizaxe avaliáveis/Competencias clave
4. Selección de evidencias para o portfolio
5. Competencias clave: descritores e desempeños
6. Tarefas
7. Estratexias metodolóxicas
8. Recursos
9. Ferramentas de avaliación
10. Medidas para a inclusión e atención á diversidade

11. Autoevaluación do profesorado

1. PRESENTACIÓN DA UNIDADE

Título

O Pindo

Descrición da unidade

A unidade ábrese cun texto sobre o Monte Pindo, que despertará no alumnado o interese polo noso patrimonio natural e que serve para practicar a comunicación oral. Está locutado, de maneira que os estudantes poidan escoitalo de maneira comprensiva e responder as preguntas que se formulan sobre el.

A comprensión oral e escrita trabállase tamén a partir da lectura inicial (para a que se escolleu e gravou un texto narrativo) e a súa análise, dos poemas da «Antoloxía» e do «Comentario de texto» (co correspondente audio), e do fragmento elixido para revisar a unidade no apartado «Aplica o que sabes».

Paralelamente, foméntanse a expresión e a creatividade, mediante as actividades que se propoñen sobre os textos.

O estudo da lingua inclúe diversos exercicios para ampliar o léxico referido ás formas de ser, así como un repaso das regras de acentuación e un primeiro achegamento á fonética e a fonoloxía (explícase o concepto de *fonema* e preséntase o sistema vocálico).

En «Lingua e sociedade» faise unha breve exposición dos feitos máis relevantes da historia social do galego no primeiro terzo do século xx. Nese contexto sitúase a produción literaria de autores como Noriega Varela e Ramón Cabanillas, cuxa obra é obxecto de estudo ao longo de varias páxinas.

Os contidos organízanse en diferentes seccións, de acordo cunha estrutura como esta:

- **Análise de textos:** LECTURA e COMENTARIO de «Branca de Neve» (Francisco Castro: *O corazón da Branca de Neve*, Ed. Galaxia). O texto narrativo.
- **Lingua:** VOCABULARIO: Formas de ser. REPASO DE ORTOGRAFÍA: A acentuación. ESTUDO DA LINGUA: Fonética (1). Vocalismo. LINGUA E SOCIEDADE: O galego no primeiro terzo do s. xx. OBRADOIRO DE EXPRESIÓN: O traballo monográfico.
- **Literatura:** A literatura no tempo das Irmandades. ANTOLOXÍA: Poemas de Ramón Cabanillas e Noriega Varela. COMENTARIO DE TEXTO: «Galahaz, derradeiro, colle estreita vereda», tomado de *Na noite estrelecida*, de Ramón Cabanillas.

Péchase a unidade cunha dobre páxina (APLICA O QUE SABES), que lles permitirá aos alumnos e alumnas autoavaliar o que aprenderon. En conxunto, preténdese que adquiran os seguintes coñecementos:

- Que é un texto narrativo e cales son as súas principais características.
- Como se fai un comentario de texto, seguindo unhas pautas dadas.
- Que palabras conforman o campo semántico das formas de ser.
- Cales son as unidades mínimas da lingua e que trazos distintivos definen o sistema vocálico do galego.
- Que feitos significativos para a evolución do galego ocorreron no primeiro terzo do século xx.
- Como era o panorama literario no tempo das Irmandades da Fala.
- Cales son as principais características e os títulos máis importantes da obra poética de Noriega Varela e Ramón Cabanillas.
- Como se elabora un traballo monográfico.

Temporalización:

Setembro: Outubro:

2. OBXECTIVOS DIDÁCTICOS

- Ler, comprender e analizar textos narrativos.
- Recoñecer, explicar e usar un léxico amplo relacionado coas formas de ser.
- Aplicar correctamente as regras de acentuación.
- Coñecer o sistema fonolóxico e a fonética do galego, con especial atención ás vogais.
- Coñecer e describir os acontecementos máis relevantes da historia social da lingua galega no primeiro terzo do século xx.
- Coñecer o panorama literario a comezos do século xx, así como a obra dos principais autores.
- Crear un traballo monográfico, en soporte impreso ou dixital, seguindo uns pasos dados.

3. CONTIDOS DA UNIDADE - CRITERIOS DE AVALIACIÓN - ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES - COMPETENCIAS CLAVE

Competencias clave (CC): comunicación lingüística (CCL), competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía (CMCT), competencia dixital (CD), aprender a aprender (CAA), competencias sociais e cívicas (CSC), sentido de iniciativa e espírito emprendedor (CSIEE) e conciencia e expresións culturais (CCEC).

Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliáveis	CC
B1.4. Comprensión, interpretación e valoración de textos orais de natureza diversa.	B1.4. Comprender, interpretar e valorar diferentes tipos de discursos orais.	LGB1.4.1. Identifica a intención comunicativa, a idea principal e as secundarias de calquera texto oral.	CCL, CD
B1.7. Producción de discursos orais, en intervencións espontáneas, adecuados á situación e á intención comunicativa desexada, con coherencia, cohesión e corrección.	B1.7. Producir textos orais, en intervencións espontáneas, adecuadas á situación e á intención comunicativa desexada, con coherencia, cohesión e corrección.	LGB1.7.1. Produce textos orais, en intervencións espontáneas, adecuadas á situación e á intención comunicativa desexada, con coherencia, cohesión e corrección.	CCL
B2.1. Comprensión, interpretación e análise dun texto narrativo.	B2.1. Empregar estratexias e técnicas que faciliten a lectura comprensiva e crítica dos textos.	LGB2.1.1. Emprega pautas e estratexias que facilitan a análise do contido, como o resumo.	CCL, CAA
		LGB2.1.2. Aplica os coñecementos léxicos propios e recursos alleos (diccionario) para solucionar problemas de comprensión.	
		LGB2.1.4. Deduce información global do texto a partir de contidos explícitos e implícitos.	
B3.1. Recoñecemento, explicación e uso de léxico, suficientemente amplo e preciso, co apoio do diccionario.	B3.1. Recoñecer e explicar os valores de léxico preciso, de diferentes categorías gramaticais.	LGB3.1.1. Recoñece, explica e usa un léxico amplo e preciso, de diferentes categorías gramaticais.	CCL, CAA
B3.5. Uso eficaz dos dicionarios e doutras fontes de consulta, tanto en papel como en soporte electrónico, especialmente sobre cuestións de uso e	B3.5. Usar eficazmente os dicionarios e outras fontes de consulta, tanto en papel como en soporte electrónico, para resolver dúbidas, para progresar na	LGB3.5.1. Usa eficazmente os dicionarios e outras fontes de consulta, tanto en papel como en soporte electrónico, especialmente sobre cuestións de uso e	CCL, CD

de normativa.	aprendizaxe autónoma e para enriquecer o propio vocabulario.	de normativa, para resolver dúbidas, para progresar na aprendizaxe autónoma e para ampliar o seu vocabulario.	
B3.6. Aplicación e valoración das normas de acentuación.	B3.6. Aplicar correctamente as regras de acentuación.	LGB3.6.1. Aplica correctamente as regras de acentuación nos seus escritos.	CCL, CAA
B3.4. A fonética e a fonoloxía do galego: vocalismo.	B3.4. Coñecer o sistema fonolóxico e a fonética do galego, con especial atención ás vogais.	LGB3.4.1 Recoñece e usa adecuadamente a fonética da lingua galega, con especial atención á entoación e ás vogais de grao medio.	CCL, CAA
B4.6. Análise e comprensión dos feitos máis relevantes da historia social do galego no primeiro terzo do século xx.	B4.4. Coñecer e describir os acontecementos máis relevantes da historia social da lingua galega no primeiro terzo do século xx.	LGB4.4.2. Recoñece os acontecementos relevantes da historia social da lingua galega no primeiro terzo do século xx.	CCL, CCEC
		LGB4.4.3. Analiza a situación da lingua galega no primeiro terzo do século xx.	
B5.1. Identificación e comprensión das etapas na produción literaria en galego nos comezos do século xx.	B5.1. Coñecer o panorama literario a comezos do século xx, así como a obra dos principais autores.	LGLB5.1.2. Comprende e explica as etapas na produción literaria en galego nos comezos do século xx e coñece a obra dos principais autores.	CCL, CCEC
B5.3. Lecturas comprensivas e expresivas e audicións de textos poéticos representativos da literatura galega nos comezos do século xx.	B5.3. Ler expresiva e comprensivamente e facer audicións de textos poéticos representativos da literatura galega nos comezos do século xx.	LGLB5.3.1. Le expresiva e comprensivamente textos poéticos representativos da literatura galega de comezos do século xx.	CCL, CCEC
		LGLB5.3.2. Participa con proveito de audicións de textos poéticos representativos da literatura galega de comezos do século xx.	
B5.2. Lectura autónoma e comentario de obras representativas da literatura galega de	B5.2. Ler autonomamente e comentar obras representativas da literatura galega de	LGLB5.2.2. Le autonomamente obras ou poemas representativos da literatura galega de comezos do século xx,	CCL, CCEC, CAA

comezos do século xx.	comezos do século xx.	resume o seu contido, sinala os seus trazos característicos definatorios e relacións co contexto histórico, cultural e sociolingüístico da época.	
		LGLB5.2.3. Comenta de forma guiada textos poéticos representativos da literatura galega de comezos do século xx.	
B2.8. Uso autónomo dos recursos que ofrecen as TIC para obter información complementaria.	B2.8. Usar e seleccionar información obtida na Rede.	LGB2.8.1. Selecciona contidos, analiza información e extrae conclusións a partir da información obtida na Rede.	CCL, CD, CAA
		LGB2.8.2. Sérvese dos recursos que ofrecen as TIC para integrar os coñecementos adquiridos nos seus escritos.	
B2.9. Uso de técnicas e estratexias para producir textos escritos adecuados, coherentes e ben cohesionados desde o punto de vista comunicativo (planificación, organización, redacción e revisión).	B2.9. Empregar estratexias e técnicas axeitadas para producir escritos adecuados, coherentes e ben cohesionados desde o punto de vista comunicativo (planificación, organización, redacción e revisión).	LGB2.9.1. Utiliza distintas técnicas de planificación para organizar o seu discurso.	CCL, CAA
		LGB2.9.5. Revisa o texto para comprobar que a organización dos contidos é correcta e que non se cometen erros ortográficos, gramaticais, de formato ou de presentación.	
B2.10. Utilización das TIC para corrixir e mellorar a presentación dos escritos.	B2.10. Empregar as TIC para corrixir e mellorar a presentación dos escritos.	LGB2.10.2. Usa as TIC para mellorar a presentación dos seus escritos, especialmente na presentación dos seus traballos educativos.	CCL, CD
B5.5. Consulta de fontes de información variadas e de recursos das TIC para a realización de traballos e cita axeitada destes.	B5.5. Consultar fontes de información variadas e de recursos das TIC para a realización de traballos e cita axeitada destes.	LGLB5.5.1. Consulta fontes de información variadas para a realización de traballos e cita axeitada destas.	CCL

B5.6. Creación de textos de intención literaria partindo das características dos traballados na aula, co fin de desenvolver o gusto pola escrita e a capacidade de expresión dos sentimentos e xuízos.	B5.6. Crear textos de intención literaria partindo das características dos traballados na aula co fin de desenvolver o gusto pola escrita e a capacidade de expresión dos sentimentos e xuízos.	LGLB5.6.1. Crea textos de intención literaria partindo das características dos traballados na aula.	CCL, CCEC, CSIEE
		LGLB5.6.2. Desenvolve o gusto pola escrita como instrumento de comunicación capaz de analizar e regular os sentimentos e xuízos.	

4. SELECCIÓN DE EVIDENCIAS PARA O PORTFOLIO

Libro do alumnado (LA) / Proposta didáctica (PD) / Tratamento da diversidade (TD) / Lecturas complementarias (LC) / Recursos dixitais (RD)

Estándares de aprendizaxe avaliados	Selección de evidencias para o portfolio
LGB1.4.1. Identifica a intención comunicativa, a idea principal e as secundarias de calquera texto oral.	<ul style="list-style-type: none"> - escoita atenta do texto que abre a unidade do LA e máis da lectura inicial. - Actividades do recadro «Escoita ou le e contesta», no LA.
LGB1.7.1. Produce textos orais, en intervencións espontáneas, adecuadas á situación e á intención comunicativa desexada, con coherencia, cohesión e corrección.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do recadro «Escoita ou le e contesta», no LA. - Actividade de expresión oral do «Comentario da lectura» do LA.
LGB2.1.1. Emprega pautas e estratexias que facilitan a análise do contido, como o resumo.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividade 9 do «Comentario da lectura» do LA. - Actividade proposta sobre o texto 5 na «Antoloxía» do LA. - Actividade 9 do apartado «Aplica o que sabes» do LA. - Actividade de resumo na ficha de traballo 1 do TD.
LGB2.1.2. Aplica os coñecementos léxicos propios e recursos alleos (dicionario) para solucionar problemas de comprensión.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividade 1 do apartado «Comentario de texto» do LA.
LGB2.1.4. Deduce información global do texto a partir de contidos explícitos e implícitos.	<ul style="list-style-type: none"> - Lectura e actividades do «Comentario da lectura» do LA. - Actividade 5 do apartado «Lingua e sociedade» do LA. - Actividades 2 a 8 do apartado «Aplica o que sabes» do LA.
LGB3.1.1. Recoñece, explica e usa un léxico amplo e preciso, de diferentes categorías gramaticais.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do apartado «Vocabulario» do LA. - Actividades 1 e 10 do apartado «Aplica o que sabes» do LA. - Actividade complementaria proposta na PD. - Actividade de traballo co léxico na ficha de traballo 1 do TD. - Actividade interactiva dos RD.

<p>LGB3.5.1. Usa eficazmente os dicionarios e outras fontes de consulta, tanto en papel como en soporte electrónico, especialmente sobre cuestións de uso e de normativa, para resolver dúbidas, para progresar na aprendizaxe autónoma e para ampliar o seu vocabulario.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do apartado «Vocabulario» do LA. - Actividade 1 do apartado «Comentario de texto» do LA. - Consulta do apéndice do 1.º trimestre do LA para realizar as actividades do apartado «Repaso de ortografía». - Consulta do esquema das unidades lingüísticas e as disciplinas que as estudan nos RD. - Actividade 2 do apartado «Estudo da lingua». - Consulta do apéndice do 1.º trimestre do LA para realizar a actividade 10 do apartado «Comentario de texto». - Consulta na Rede do <i>Diccionario de pronuncia da lingua galega</i>.
<p>LGB3.6.1. Aplica correctamente as regras de acentuación nos seus escritos.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do apartado «Repaso de ortografía» do LA. - Actividade 12 do apartado «Aplica o que sabes» do LA. - Actividade de acentuación da ficha de traballo 1 do TD. - Actividade interactiva dos RD.
<p>LGB3.4.1 Recoñece e usa adecuadamente a fonética da lingua galega, con especial atención á entoación e ás vogais de grao medio.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do apartado «Estudo da lingua» do LA. - Actividade 11 do apartado «Aplica o que sabes» do LA. - Actividade da ficha de traballo 1 do TD de identificar e diferenciar vogais de grao medio. - Actividade interactiva dos RD.
<p>LGB4.4.2. Recoñece os acontecementos relevantes da historia social da lingua galega no primeiro terzo do século xx.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Apartado «Lingua e sociedade» do LA. - Actividade da ficha de traballo 1 do TD sobre o papel dos intelectuais no desenvolvemento e dignificación do galego a comezos do século xx. - Actividades da ficha de traballo 2 do TD.
<p>LGB4.4.3. Analiza a situación da lingua galega no primeiro terzo do século xx.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do apartado «Lingua e sociedade» do LA.
<p>LGLB5.1.2. Comprende e explica as etapas na produción literaria en galego nos comezos do século xx e coñece a obra dos principais autores.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Apartado «Literatura» do LA. - Actividades da ficha de traballo 1 do TD de identificar as etapas e os principais autores da literatura galega a comezos do século xx. - Actividade interactiva dos RD.
<p>LGLB5.3.1. Le expresiva e comprensivamente textos poéticos representativos da literatura galega de comezos do século xx.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Apartados «Antoloxía» e «Comentario de texto» do LA.

LGLB5.3.2. Participa con proveito de audicións de textos poéticos representativos da literatura galega de comezos do século xx.	- escoita activa do poema 5 do apartado «Antoloxía» e do poema do «Comentario de texto» do LA.
LGLB5.2.2. Le autonomamente obras ou textos poéticos representativos da literatura galega de comezos do século xx, resume o seu contido, sinala os seus trazos característicos definatorios e relaciónaos co contexto histórico, cultural e sociolingüístico da época.	- Lectura dos poemas dos apartados «Antoloxía» e «Comentario de texto».
LGLB5.2.3. Comenta de forma guiada textos poéticos representativos da literatura galega de comezos do século xx.	- Actividades sobre os poemas do apartado «Antoloxía» do LA. - Actividades do «Comentario de texto» do LA. - Comentario do poema «Galicia», de Ramón Cabanillas, proposto na LC.
LGB2.8.1. Selecciona contidos, analiza información e extrae conclusións a partir da información obtida na Rede.	- Consulta das páxinas que se suxiren nos recadros «Na Web...». - Consulta da páxina que se suxire no recadro «Podes coñecer?», na apertura da unidade do LA, e mais das que se propoñen para resolver as actividades dos distintos apartados.
LGB2.8.2. Sérvese dos recursos que ofrecen as TIC para integrar os coñecementos adquiridos nos seus escritos.	- Actividade do apartado «Obradoiro de literatura» do LA.
LGB2.9.1. Utiliza distintas técnicas de planificación para organizar o seu discurso.	- Apartado «Obradoiro de literatura» do LA.
LGB2.9.5. Revisa o texto para comprobar que a organización dos contidos é correcta e que non se cometen erros ortográficos, gramaticais, de formato ou de presentación.	- Apartado «Obradoiro de literatura» do LA.
LGB2.10.2. Usa as TIC para mellorar a presentación dos seus escritos, especialmente na presentación dos seus traballos educativos.	- Apartado «Obradoiro de literatura» do LA.
LGLB5.5.1. Consulta fontes de información variadas para a realización de traballos e cita axeitada destas.	- Apartado «Obradoiro de literatura» do LA.
LGLB5.6.1. Crea textos de intención literaria partindo das características dos traballados na aula.	- Actividade de expresión escrita do «Comentario da lectura» do LA. - Actividade 13 do apartado «Aplica o que sabes».
LGLB5.6.2. Desenvolve o gusto pola escrita como instrumento de comunicación capaz de analizar e regular os sentimentos e xuízos.	

5. COMPETENCIAS: DESCRITORES E DESEMPEÑOS

Competencia	Descritor	Desempeño
<i>Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía.</i>	Interactuar co contorno natural de maneira respectuosa.	Valora a riqueza do noso patrimonio natural e toma conciencia da importancia de protexelo e conservalo.
<i>Comunicación lingüística.</i>	Comprender o sentido dos textos orais e escritos.	Desenvolve a través dos distintos tipos de textos a capacidade de delimitar información recibida do contorno.
	Gozar coa lectura.	Le a lectura inicial e os distintos textos sobre os que se traballan os conceptos da unidade.
	Expresar oralmente, de maneira ordenada e clara, calquera tipo de información.	Responde preguntas de comprensión sobre textos que se escoitaron. Opina acerca de temas propostos.
	Utilizar o vocabulario adecuado, as estruturas lingüísticas e as normas ortográficas e gramaticais para elaborar textos escritos e orais.	Exprésase oralmente con coherencia e corrección e selecciona o vocabulario preciso. Coida a corrección ortográfica e gramatical nos seus escritos. Coñece e aplica de maneira efectiva as regras de acentuación.
	Compoñer distintos tipos de textos creativamente con sentido literario.	Aplica os coñecementos adquiridos e baséase en modelos dados para a creación de textos propios de carácter literario.
	Respectar as formas de comunicación en calquera contexto: quenda de palabra, escoita atenta ao interlocutor...	Aplica as regras de quenda de palabra consensuadas na clase para debater.
	Entender o contexto sociocultural da lingua, así como a súa historia para un mellor uso da mesma.	Coñece a situación histórica en que se desenvolveu o galego a comezos do século xx e entende algunhas características actuais a partir da súa evolución no

		tempo.
	Utilizar os coñecementos sobre a lingua para buscar información e ler textos en calquera situación.	Sabe buscar e seleccionar información en diferentes fontes (dicionarios, apéndice do libro, Internet...).
<i>Competencia dixital.</i>	Empregar distintas fontes para a busca de información.	Busca información en dicionarios e en diferentes páxinas de Internet para profundar e ampliar coñecementos.
	Manexar ferramentas dixitais para a construción de coñecemento.	Utiliza os recursos de audio que achega o libro para mellorar a comprensión e a expresión oral. Utiliza programas informáticos para a creación dun libro dixital.
<i>Conciencia e expresións culturais.</i>	Mostrar respecto cara ás obras máis importantes do patrimonio cultural.	Valora o texto literario como expresión da nosa cultura, así como os autores que contribuíron ao seu desenvolvemento.
	Expresar sentimentos e emocións desde códigos artísticos.	Transmite sentimentos, emocións e sensacións de personaxes en textos propios de carácter literario.
	Apreciar a beleza das expresións artísticas e no cotián.	Valora a beleza da paisaxe. Aprecia a composición de textos como expresión artística.
<i>Sentido de iniciativa e espírito emprendedor.</i>	Ser constante no traballo superando as dificultades.	Avanza na aprendizaxe con motivación e esforzo.
	Xerar novas e diverxentes posibilidades desde coñecementos previos do tema.	Favorece a creatividade a través da elaboración dos distintos textos.
	Mostrar iniciativa persoal para iniciar ou promover accións novas.	Mostra iniciativa á hora de intervir nos debates propostos.
<i>Aprender a aprender.</i>	Desenvolver estratexias que favorezan a comprensión rigorosa dos contidos.	Fai resumos e elabora fichas para unha mellor comprensión dos contidos.
	Planificar os recursos necesarios e os pasos que cómpre seguir no proceso de aprendizaxe.	Reflexiona e organiza o seu traballo e as súas creacións de acordo cunhas pautas dadas.
	Avaliar a consecución de obxectivos de aprendizaxe.	Comproba o que aprendeu mediante a realización de actividades que traballan, de

		maneira xeral, os contidos vistos na unidade.
--	--	---

6. TAREFAS

Libro do alumnado (LA) / Proposta didáctica (PD) / Tratamento da diversidade (TD) / Lecturas complementarias (LC) / Recursos dixitais (RD)

Tarefa 1: Observamos a imaxe da dobre páxina inicial e escoitamos o texto «O Pindo».

- Comentamos en gran grupo a foto do Monte Pindo, coas achegas de todos os alumnos e alumnas: vivencias, opinións, curiosidades...
- Escoitamos o texto e aclaramos posibles dúbidas.
- Respondemos as preguntas do recadro «Escoita ou le e contesta» do LA.
- Buscamos información na Rede acerca doutros espazos naturais de interese e debatemos acerca da importancia de conservalos e protexelos.

Tarefa 2: Lemos e escoitamos o texto da lectura («Branca de Neve») e aclaramos posibles dúbidas de comprensión.

- Definimos que é un texto narrativo e diferenciamos entre argumento, trama e tema.
- Realizamos as actividades do comentario, tendo en conta a información que achega o apartado «Análise de textos».
- Coñecemos as suxestións metodolóxicas da PD e identificamos as ideas previas.
- Realizamos as actividades do comentario da lectura do LA.

Tarefa 3: Ampliamos e aplicamos o léxico relacionado coas formas de ser.

- Realizamos as actividades do LA.
- Realizamos a actividade complementaria proposta na PD.
- Realizamos as actividades de traballo co léxico na ficha de traballo 1 do TD.
- Realizamos a actividade interactiva dos RD.

Tarefa 4: Repasamos e practicamos as regras de acentuación.

- Consultamos o apéndice do LA para realizar as actividades.
- Realizamos as actividades do LA e do TD.
- Realizamos a actividade interactiva dos RD.

Tarefa 5: Recoñecemos o fonema como a unidade mínima da lingua e analizamos o sistema vocálico do galego.

- Lemos atentamente a información teórica que achega o LA.
- Consultamos o esquema das unidades lingüísticas e as disciplinas que as estudan nos RD.
- Realizamos as actividades do LA.
- Consultamos na Rede o *Dicionario de pronuncia da lingua galega*.
- Temos en conta as suxestións metodolóxicas propostas na PD.
- Realizamos as actividades da ficha de traballo 1 do TD, de definir e identificar fonemas.
- Realizamos a actividade interactiva dos RD.

Tarefa 6: Coñecemos a situación sociolingüística do galego a comezos do século xx.

- Temos en conta as suxestións metodolóxicas propostas na PD.
- Lemos atentamente a información teórica que achega o LA.
- Realizamos as actividades do LA.
- Realizamos as actividades das fichas de traballo 1 e 2 do TD sobre o papel dos intelectuais e das institucións no desenvolvemento e dignificación do galego a comezos do século xx.

Tarefa 7: Achegámonos ao panorama literario do primeiro terzo do século xx, así como aos seus principais representantes.

- Lemos atentamente a información teórica que achega o LA.
- Lemos os poemas que recolle a «Antoloxía».
- Escoitamos na Rede o himno de Acción Gallega.
- Escoitamos, lemos e analizamos o poema de Ramón Cabanillas que se propón como «Comentario de texto».
- Lemos e comentamos o poema «Galicia», de Ramón Cabanillas, proposto como LC.
- Realizamos as actividades da ficha de traballo 1 do TD de identificar as etapas e os principais autores da literatura galega a comezos do século xx.
- Realizamos a actividade interactiva dos RD.

Tarefa 8: Facemos un traballo monográfico.

- Lemos atentamente os pasos e indicacións que dá o LA para a súa elaboración.
- Elaboramos o traballo.

Tarefa 9: Avaliamos o aprendido.

- Aplicamos o estudado na unidade mediante as actividades que propón o LA acerca dun texto.
- Escribimos un relato a partir das ideas que se achegan no LA.

7. ESTRATEXIAS METODOLÓXICAS

No desenvolvemento das tarefas empregaranse diversas estratexias metodolóxicas:

- Repaso dos contidos xa estudados no curso anterior.
- Desenvolvemento de actividades que permitan anticipar as ideas previas que os alumnos e as alumnas teñen en torno aos distintos contidos que imos traballar.
- Audición do texto sobre o Monte Pindo, da lectura inicial e do poema do «Comentario de texto» co obxectivo de mellorar a comprensión oral.
- Fincapé nos hábitos de traballo: facer clasificacións, cadros, esquemas e resumos; estudar a teoría co apoio dunha práctica continuada; sintetizar a información en fichas que sirvan para repasar; planificar

- as tarefas e preparar os recursos necesarios para abordalas; utilizar o dicionario e outros manuais de consulta; etc.
- Exposición do profesor ou profesora utilizando diferentes soportes, explicando detalladamente o significado daqueles conceptos máis complexos e novidosos.
 - Fomento do uso das TIC para resolver actividades, realizar traballos ou presentacións, ampliar ou complementar a información do libro, etc.
 - Fomento da aprendizaxe activa, do traballo colaborativo e da expresión oral.
 - Creación de textos e lectura posterior en voz alta para que os demais valoren a creatividade de cada alumno/-a e así favorecer o xuízo crítico e o traballo cooperativo.
 - Fomento do clima adecuado que favoreza o traballo reflexivo individual.
 - Proposta de elaboración dun traballo monográfico sobre un personaxe culturalmente relevante; por exemplo, algún dos que aparecen nos apartados «Lingua e sociedade» e «Literatura».
 - Proposta de lectura trimestral, escollendo entre os títulos que recolle o plan lector.
 - Posta en común en gran grupo a través do diálogo e a lectura colectiva, tras o traballo individual ou grupal.

8. RECURSOS

Os seguintes materiais de apoio poden reforzar e ampliar o estudo dos contidos da área de Lingua galega e Literatura:

- Textos locutados: o da dobre páxina inicial, o da lectura e o poema do apartado «Comentario de texto».
- Fichas de traballo para o tratamento da diversidade, lecturas complementarias para traballar a comprensión lectora, material para o desenvolvemento das competencias, plan lector.
- Cadernos complementarios de ortografía, léxico, morfosintaxe e expresión escrita.

Recursos dixitais

- Libro dixital: os alumnos e alumnas poderán reforzar ou ampliar os contidos estudados utilizando os recursos dixitais dispoñibles.

- Enlaces web:

<http://anayaeducacion.es>

<http://www.anayaeducacion.es/usuario/auladigital.php>

páxinas que se suxiren no libro do alumno e na PD

9. FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN

- Rexistro de avaliación (no anexo de avaliación).
- Proba de avaliación inicial (no xerador de probas escritas de avaliación).
- Proba de avaliación da unidade (no xerador de probas escritas de avaliación).
- Outros recursos: rúbrica, diana, etc. (no anexo de avaliación).

10. MEDIDAS PARA A INCLUSIÓN E A ATENCIÓN Á DIVERSIDADE

- Que dificultades e potencialidades prevexo no grupo durante o desenvolvemento da unidade?
- Como vou minimizar as dificultades?
- Que necesidades individuais prevexo no desenvolvemento da unidade?
- Que recursos e estratexias manexarei para atender ás necesidades individuais?

11. AUTOAVALIACIÓN DO PROFESORADO

- Que porcentaxe de alumnos e alumnas alcanzaron os obxectivos de aprendizaxe da unidade?
- Que é o que mellor funcionou nesta unidade?
- Que cambiaría no desenvolvemento da unidade o próximo curso? Por que?

Unidade 2

1. Presentación da unidade
2. Obxectivos didácticos
3. Contidos da unidade/Criterios de avaliación/Estándares de aprendizaxe avaliáveis/Competencias clave
4. Selección de evidencias para o portfolio
5. Competencias clave: descritores e desempeños
6. Tarefas

7. Estratexias metodolóxicas
8. Recursos
9. Ferramentas de avaliación
10. Medidas para a inclusión e atención á diversidade
11. Autoavaliación do profesorado

1. PRESENTACIÓN DA UNIDADE

Título

O ouro do Sil

Descrición da unidade

A dobre páxina inicial lévanos ao século II, cando os romanos escavaron o túnel de Montefurado. Unha fermosa imaxe e o texto (locutado) que a acompaña introdúcennos nunha unidade onde o vocabulario que se vai traballar é, precisamente, o paso do tempo... cronolóxico.

A lectura elixida nesta ocasión é «Sobre a morte do Bieito», un dos relatos que compoñen *Dos arquivos do trasno*, de Rafael Dieste, e servirá para traballar o punto de vista nos textos narrativos, ademais doutros aspectos relacionados coa análise e o comentario. Sobre a narrativa volverase nas seccións dedicadas ao estudo literario, que se centran no Grupo Nós e na obra de dous dos autores máis significativos: Vicente Risco e Otero Pedrayo. Á parte de espertar no alumnado o interese polo noso patrimonio cultural, trátase de axudarlles a desenvolver o pensamento crítico e a argumentar as opinións persoais; para iso, ofrécenselles unhas pautas no «Obradoiro de expresión».

En canto ao aspecto estritamente lingüístico, a presente unidade continúa a explicación do sistema fonolóxico do galego que se iniciara na anterior; esta vez, aborda o consonantismo. Fonéticos son algúns dos trazos que distinguen unhas zonas dialectais doutras, como se verá en «Lingua e sociedade», que se ocupa das variedades diatópicas. O espazo destinado ao repaso de contidos de cursos previos volve sobre o xénero dos nomes e adxectivos, que se practica por medio de abundantes exercicios e co apoio da información que achega o «Apéndice».

Para rematar, ofrécese un texto que retoma o campo semántico do tempo e revisa o estudado a través de actividades de aplicación.

Os contidos organízanse en diferentes seccións, de acordo cunha estrutura como esta:

- **Análise de textos:** LECTURA e COMENTARIO do relato «Sobre a morte do Bieito» (Rafael Dieste: *Dos arquivos do trasno*, Ed. Galaxia). O narrador e o punto de vista.
- **Lingua:** VOCABULARIO: O tempo cronolóxico. REPASO DE MORFOLOXÍA: O xénero. ESTUDO DA LINGUA: Fonética (2). Consonantismo. LINGUA E SOCIEDADE: Variedades da lingua. Variedades xeográficas.
- **Literatura:** O Grupo Nós. ANTOLOXÍA: Textos de Vicente Risco e Otero Pedrayo. COMENTARIO DE TEXTO: «O fidalgo», tomado d' *O fidalgo e outras narracións*, de Otero Pedrayo. OBRADOIRO DE EXPRESIÓN: O comentario crítico.

Péchase a unidade cunha dobre páxina (APLICA O QUE SABES), que lles permitirá aos alumnos e alumnas autoavaliar o que aprenderon. En conxunto, preténdese que adquiran os seguintes coñecementos:

- Que tipos de narradores hai e en que se diferencian.
- Como se fai un comentario de texto, seguindo unhas pautas dadas.
- Que palabras conforman o campo semántico do tempo cronolóxico.
- Cales son os fonemas consonánticos do galego e que trazos os definen.
- Que son as variedades xeográficas da lingua e que trazos identifican cada bloque dialectal.
- Cales foron as principais achegas do Grupo Nós á cultura galega e quen foron os seus principais representantes.
- Cales son as principais características e os títulos máis importantes da obra de Vicente Risco e Otero Pedrayo.

- Como se elabora un comentario crítico.

Temporalización:

Outubro:

2. OBXECTIVOS DIDÁCTICOS

- Ler, comprender e analizar textos narrativos.
- Recoñecer, explicar e usar un léxico amplo relacionado co tempo cronolóxico.
- Identificar o xénero dos nomes, formar o feminino e establecer a correcta concordancia co adxectivo.
- Coñecer o sistema fonolóxico e a fonética do galego, con especial atención ás consoantes.
- Coñecer as variedades internas da lingua e identificar os trazos que diferencian as distintas zonas dialectais.
- Coñecer e valorar as achegas do Grupo Nós e dos seus principais representantes á cultura galega e, en concreto, ao ámbito literario.
- Elaborar o comentario crítico dun texto seguindo uns pasos dados.

3. CONTIDOS DA UNIDADE - CRITERIOS DE AVALIACIÓN - ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES – COMPETENCIAS CLAVE

Competencias clave (CC): comunicación lingüística (CCL), competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía (CMCT), competencia dixital (CD), aprender a aprender (CAA), competencias sociais e cívicas (CSC), sentido de iniciativa e espírito emprendedor (CSIEE) e conciencia e expresións culturais (CCEC).

Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliáveis	CC
B1.4. Comprensión, interpretación e valoración de textos orais de natureza diversa.	B1.4. Comprender, interpretar e valorar diferentes tipos de discursos orais.	LGB1.4.1. Identifica a intención comunicativa, a idea principal e as secundarias de calquera texto oral, producido na variante estándar ou en calquera das variedades dialectais.	CCL, CD
B1.7. Produción de discursos orais, en intervencións espontáneas, adecuados á situación e á intención comunicativa desexada, con coherencia, cohesión e corrección.	B1.7. Producir textos orais, en intervencións espontáneas, adecuadas á situación e á intención comunicativa desexada, con coherencia, cohesión e corrección.	LGB1.7.1. Produce textos orais, en intervencións espontáneas, adecuadas á situación e á intención comunicativa desexada, con coherencia, cohesión e corrección.	CCL
B2.1. Comprensión, interpretación e análise dun texto narrativo.	B2.1. Empregar estratexias e técnicas que faciliten a lectura comprensiva e crítica dos textos.	LGB2.1.1. Emprega pautas e estratexias que facilitan a análise do contido, como o resumo, o guión de traballo, as táboas...	CCL, CAA
		LGB2.1.2. Aplica os coñecementos léxicos propios e recursos alleos (diccionario) para solucionar problemas de comprensión.	
		LGB2.1.4. Deduce información global do texto a partir de contidos explícitos e implícitos.	

B2.8. Uso autónomo dos recursos que ofrecen as TIC para obter información complementaria.	B2.8. Usar e seleccionar información obtida na Rede.	LGB2.8.1. Selecciona contidos, analiza información e extrae conclusións a partir da información obtida na Rede.	CCL, CD, CAA
B3.1. Recoñecemento, explicación e uso de léxico referido ao tempo cronolóxico, suficientemente amplo e preciso, co apoio do dicionario.	B3.1. Recoñecer e explicar os valores de léxico preciso, de diferentes categorías gramaticais, sobre o tempo cronolóxico.	LGB3.1.1. Recoñece, explica e usa un léxico amplo e preciso, de diferentes categorías gramaticais, sobre o tempo cronolóxico.	CCL, CAA
B3.5. Uso eficaz dos dicionarios e doutras fontes de consulta, tanto en papel como en soporte electrónico, especialmente sobre cuestións de uso e de normativa.	B3.5. Usar eficazmente os dicionarios e outras fontes de consulta, tanto en papel como en soporte electrónico, para resolver dúbidas, para progresar na aprendizaxe autónoma e para enriquecer o propio vocabulario.	LGB3.5.1. Usa eficazmente os dicionarios e outras fontes de consulta, tanto en papel como en soporte electrónico, especialmente sobre cuestións de uso e de normativa, para resolver dúbidas, para progresar na aprendizaxe autónoma e para ampliar o seu vocabulario.	CCL, CD
B3.6. Aplicación e valoración das normas morfolóxicas da lingua galega.	B3.6. Aplicar correctamente as normas morfolóxicas da lingua galega referidas ao correcto uso do xénero.	LGB3.6.1. Aplica correctamente as normas morfolóxicas de formación do feminino e de concordancia de xénero.	CCL, CAA
B3.4. A fonética e a fonoloxía do galego: consonantismo.	B3.4. Coñecer o sistema fonolóxico e a fonética do galego, con especial atención ás consoantes.	LGB3.4.1 Recoñece e usa adecuadamente a fonética da lingua galega, con especial atención ás consoantes e, en concreto, ao n velar.	CCL, CAA
B4.9. Recoñecemento e valoración dos principais fenómenos que caracterizan as variedades xeográficas da lingua galega. Uso normalizado da variante dialectal propia da zona.	B4.7. Coñecer e valorar os principais fenómenos que caracterizan as variedades xeográficas da lingua galega.	LGB4.7.1. Recoñece os principais fenómenos que caracterizan as variedades xeográficas da lingua galega.	CCL, CSC
		LGB4.7.4. Valora as variedades xeográficas da lingua galega como símbolo de riqueza lingüística e cultural.	

B2.3. Comprensión e interpretación de textos relacionados co ámbito educativo, tanto manuais de consulta, como libros de texto e recursos de temas especializados en Internet.	B2.3. Comprender e interpretar textos relacionados co ámbito educativo, tanto manuais de consulta, como libros de texto e recursos de temas especializados en Internet.	LGB2.3.2. Interpreta a información de mapas.	CCL
B5.1. Identificación e comprensión dos distintos períodos e xeracións da literatura galega desde 1916 ata a actualidade.	B5.1. Identificar e comprender os distintos períodos e xeracións da literatura galega desde 1916 ata a actualidade.	LGLB5.1.2. Comprende e explica razoadamente a relevancia do Grupo Nós no panorama literario galego e sinala os principais trazos característicos da obra de Risco e Otero Pedrayo.	CCL, CCEC
B5.3. Lecturas comprensivas e expresivas de textos narrativos representativos de autores do Grupo Nós.	B5.3. Ler expresiva e comprensivamente textos narrativos representativos de autores do Grupo Nós.	LGLB5.3.1. Le expresiva e comprensivamente textos narrativos de Vicente Risco e Otero Pedrayo.	CCL, CCEC
B5.2. Lectura autónoma e comentario de obras representativas de autores do Grupo Nós.	B5.2. Ler autonomamente e comentar obras representativas de autores do Grupo Nós.	LGLB5.2.2. Le autonomamente obras ou textos representativos de autores do Grupo Nós, resume o seu contido, sinala os seus trazos característicos definitorios e relaciónaos co contexto histórico, cultural e sociolingüístico da época.	CCL, CCEC, CAA
		LGLB5.2.3. Comenta de forma guiada textos narrativos de Vicente Risco e Otero Pedrayo.	
B4.1. Valoración das linguas como medios de relación interpersonal e de sinal de identidade dun pobo.	B4.1. Valorar as linguas como medios de relación interpersonal e de sinal de identidade dun pobo.	B4.1.1. Valora a lingua como medio de relación interpersonal e de sinal de identidade dun pobo e argumenta fundamentadamente e cun discurso propio a súa postura.	CCL, CCEC, CAA

B2.9. Uso de técnicas e estratexias para producir textos escritos adecuados, coherentes e ben cohesionados desde o punto de vista comunicativo (planificación, organización, redacción e revisión).	B2.9. Empregar estratexias e técnicas axeitadas para producir escritos adecuados, coherentes e ben cohesionados desde o punto de vista comunicativo (planificación, organización, redacción e revisión).	LGB2.9.1. Utiliza distintas técnicas de planificación para organizar o seu discurso.	CCL, CAA
		LGB2.9.5. Revisa o texto para comprobar que a organización dos contidos é correcta e que non se cometen erros ortográficos, gramaticais, de formato ou de presentación.	
B2.13. Composición en soporte impreso ou dixital de textos argumentativos, redactados a partir da información obtida de distintas fontes.	B2.13. Producir en soporte impreso ou dixital textos argumentativos redactados a partir da información obtida de distintas fontes.	LGB2.13.2. Crea un texto argumentativo propio a partir dunhas viñetas dadas.	CCL, CAA
B5.6. Creación de textos de intención literaria partindo das características dos traballados na aula, co fin de desenvolver o gusto pola escrita e a capacidade de expresión dos sentimentos e xuízos.	B5.6. Crear textos de intención literaria partindo das características dos traballados na aula co fin de desenvolver o gusto pola escrita e a capacidade de expresión dos sentimentos e xuízos.	LGLB5.6.1. Crea textos de intención literaria partindo das características dos traballados na aula.	CCL, CCEC, CSIEE
		LGLB5.6.2. Desenvolve o gusto pola escrita como instrumento de comunicación capaz de analizar e regular os sentimentos e xuízos.	

#

4. SELECCIÓN DE EVIDENCIAS PARA O PORTFOLIO

Libro do alumnado (LA) / Proposta didáctica (PD) / Tratamento da diversidade (TD) / Lecturas complementarias (LC) / Recursos dixitais (RD)

Estándares de aprendizaxe avaliados	Selección de evidencias para o portfolio
LGB1.4.1. Identifica a intención comunicativa, a idea principal e as secundarias de calquera texto oral producido na variante estándar ou en calquera das variedades dialectais.	<ul style="list-style-type: none"> - escoita atenta do texto que abre a unidade do LA e mais da lectura inicial. - Actividades do recadro «Escoita ou le e contesta», no LA. - escoita dos textos 1, 2 e 3 da actividade 5 do apartado «Lingua e sociedade» do LA.
LGB1.7.1. Produce textos orais, en intervencións espontáneas, adecuadas á situación e á intención comunicativa desexada, con coherencia, cohesión e corrección.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do recadro «Escoita ou le e contesta», no LA. - Actividades de expresión oral do «Comentario da lectura» do LA.
LGB2.1.1. Emprega pautas e estratexias que facilitan a análise do contido, como o resumo, o guión de traballo, as táboas...	<ul style="list-style-type: none"> - Actividade 4 do «Comentario da lectura» do LA. - Actividade do «Obradoiro de expresión». - Actividade 9 do «Comentario de texto» do LA. - Actividades 1 e 3 do apartado «Aplica o que sabes» do LA. - Actividade de resumo na «Lectura complementaria».
LGB2.1.2. Aplica os coñecementos léxicos propios e recursos alleos (dicionario) para solucionar problemas de comprensión.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividade 1 do «Comentario da lectura» do LA. - Actividade 1 do «Comentario de texto» do LA.
LGB2.1.4. Deduce información global do texto a partir de contidos explícitos e implícitos.	<ul style="list-style-type: none"> - Lectura e actividades do «Comentario da lectura» do LA. - Actividade 5 do apartado «Lingua e sociedade» do LA. - Actividade do «Obradoiro de expresión». - «Lectura complementaria» e actividades sobre ela.
LGB2.8.1. Selecciona contidos, analiza información e extrae conclusións a partir da información obtida na Rede.	<ul style="list-style-type: none"> - Consulta das páxinas que se suxiren no recadro «Podes coñecer?» (apertura da unidade do LA) e nos recadros «Na Web...» do apartado «Lingua e sociedade». - Visualización da curtametraxe que se suxire na lectura da unidade do LA. - Consulta das páxinas web que se propoñen para resolver as actividades dos distintos apartados do LA.

<p>LGB3.1.1. Recoñece, explica e usa un léxico amplo e preciso, de diferentes categorías gramaticais, sobre o tempo cronolóxico.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do apartado «Vocabulario» do LA. - Actividades 2 e 4 do apartado «Aplica o que sabes» do LA. - Actividade da ficha de traballo 1 do «Tratamento da diversidade». - Actividades interactivas dos RD.
<p>LGB3.5.1. Usa eficazmente os dicionarios e outras fontes de consulta, tanto en papel como en soporte electrónico, especialmente sobre cuestións de uso e de normativa, para resolver dúbidas, para progresar na aprendizaxe autónoma e para ampliar o seu vocabulario.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Actividade 1 do «Comentario da lectura» do LA. - Actividades do apartado «Vocabulario» do LA. - Consulta do apéndice do 1.º trimestre do LA para realizar as actividades do apartado «Repaso de morfoloxía».
<p>LGB3.6.1. Aplica correctamente as normas morfolóxicas de formación do feminino e de concordancia de xénero.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do apartado «Repaso de morfoloxía» do LA. - Actividade da ficha de traballo 1 do TD. - Actividades interactivas dos RD.
<p>LGB3.4.1 Recoñece e usa adecuadamente a fonética da lingua galega, con especial atención ás consoantes e, en concreto, ao <i>n</i> velar.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do apartado «Estudo da lingua» do LA. - Actividade 5 do apartado «Aplica o que sabes» do LA. - Actividades da ficha de traballo 1 do TD de definir e identificar fonemas. - Actividades interactivas dos RD.
<p>LGB4.7.1. Recoñece os principais fenómenos que caracterizan as variedades xeográficas da lingua galega.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do apartado «Lingua e sociedade» do LA. - Actividades da ficha de traballo 1 do TD de identificar fenómenos dialectais e identificar as zonas de onde son característicos. - Actividades da ficha de traballo 2 do TD. - Actividades interactivas dos RD.
<p>LGB4.7.4. Valora as variedades xeográficas da lingua galega como símbolo de riqueza lingüística e cultural.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Apartado «Lingua e sociedade» do LA. - Ficha de traballo 2 do TD.
<p>LGB2.3.2. Interpreta a información de mapas.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Apartado «Lingua e sociedade» do LA. - Actividades 6 e 7 do apartado «Aplica o que sabes» do LA.
<p>LGLB5.1.2. Comprende e explica razoadamente a relevancia do Grupo Nós no panorama literario galego e sinala os principais trazos característicos da obra de Risco e Otero Pedrayo.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Apartado «Literatura» do LA. - «Lectura complementaria». - Actividades da ficha de traballo 1 do TD sobre un texto de Vicente Risco. - Actividades interactivas dos RD.

LGLB5.3.1. Le expresiva e comprensivamente textos narrativos de Vicente Risco e Otero Pedrayo.	- Apartados «Antoloxía» e «Comentario de texto» do LA.
LGLB5.2.2. Le autonomamente obras ou textos representativos de autores do Grupo Nós, resume o seu contido, sinala os seus trazos característicos definitorios e relaciónaos co contexto histórico, cultural e sociolingüístico da época.	- Lectura dos textos dos apartados «Antoloxía» e «Comentario de texto».
LGLB5.2.3. Comenta de forma guiada textos narrativos de Vicente Risco e Otero Pedrayo.	- Actividades sobre os textos do apartado «Antoloxía» do LA. - Actividades do «Comentario de texto» do LA.
B4.1.1. Valora a lingua como medio de relación interpersonal e de sinal de identidade dun pobo e argumenta fundamentadamente e cun discurso propio a súa postura.	- Texto 3 e actividades sobre el no apartado «Antoloxía» do LA.
LGB2.9.1. Utiliza distintas técnicas de planificación para organizar o seu discurso.	- Apartado «Obradoiro de literatura» do LA.
LGB2.9.5. Revisa o texto para comprobar que a organización dos contidos é correcta e que non se cometen erros ortográficos, gramaticais, de formato ou de presentación.	- Apartado «Obradoiro de literatura» do LA.
LGB2.13.2. Crea un texto argumentativo propio a partir dunhas viñetas dadas.	- Apartado «Obradoiro de literatura» do LA.
LGLB5.6.1. Crea textos de intención literaria partindo das características dos traballados na aula.	- Actividade de expresión escrita do «Comentario da lectura» do LA.
LGLB5.6.2. Desenvolve o gusto pola escrita como instrumento de comunicación capaz de analizar e regular os sentimentos e xuízos.	

5. COMPETENCIAS: DESCRITORES E DESEMPEÑOS

Competencia	Descritor	Desempeño
<i>Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía.</i>	Interactuar co contorno natural de maneira respectuosa.	Valora a riqueza do noso patrimonio natural e toma conciencia da importancia de protexelo e conservalo.
<i>Comunicación lingüística.</i>	Comprender o sentido dos textos orais e escritos.	Desenvolve a través dos distintos tipos de textos a capacidade de delimitar información recibida do contorno.
	Gozar coa lectura.	Le a lectura inicial e os distintos textos sobre os que se traballan os conceptos da unidade.
	Expressar oralmente, de maneira ordenada e clara, calquera tipo de información.	Responde preguntas de comprensión sobre textos que se escoitaron. Opina acerca de temas propostos.
	Utilizar o vocabulario adecuado, as estruturas lingüísticas e as normas ortográficas e gramaticais para elaborar textos escritos e orais.	Exprésase oralmente con coherencia e corrección e selecciona o vocabulario preciso. Coida a corrección ortográfica e gramatical nos seus escritos.
	Compoñer distintos tipos de textos creativamente con sentido literario.	Aplica os coñecementos adquiridos e baséase en modelos dados para a creación de textos propios de carácter literario.
	Respectar as formas de comunicación en calquera contexto: quenda de palabra, escoita atenta ao interlocutor...	Aplica as regras de quenda de palabra consensuadas na clase para facer postas en común.
	Utilizar os coñecementos sobre a lingua para buscar información e ler textos en calquera situación.	Sabe buscar e seleccionar información en diferentes fontes (dicionarios, apéndice do libro, Internet...).
<i>Competencia dixital.</i>	Empregar distintas fontes para a busca de información.	Busca información en dicionarios e en diferentes páxinas de Internet para profundar e ampliar

		coñecementos.
	Manexar ferramentas dixitais para a construción de coñecemento.	Utiliza os recursos de audio que achega o libro para mellorar a comprensión e a expresión oral. Realiza as actividades interactivas do LD para reforzar e assimilar mellor os contidos.
<i>Conciencia e expresións culturais.</i>	Mostrar respecto cara ás obras máis importantes do patrimonio cultural.	Valora o texto literario como expresión da nosa cultura, así como os autores que contribuíron ao seu desenvolvemento.
	Expresar sentimentos e emocións desde códigos artísticos.	Transmite sentimentos e emocións en textos propios de carácter literario.
	Apreciar a beleza das expresións artísticas e no cotián.	Valora a beleza da paisaxe. Aprecia a composición de textos como expresión artística.
<i>Competencias sociais e cívicas.</i>	Concibir unha escala de valores propia e actuar conforme a ela.	Valora e respecta o galego e as súas variedades dialectais como signo de identidade do pobo, e rexeita calquera forma de discriminación cara á lingua.
<i>Sentido de iniciativa e espírito emprendedor.</i>	Ser constante no traballo superando as dificultades.	Avanza na aprendizaxe con motivación e esforzo.
	Xerar novas e diverxentes posibilidades desde coñecementos previos do tema.	Favorece a creatividade a través da elaboración dos distintos textos.
	Mostrar iniciativa persoal para iniciar ou promover accións novas.	Mostra iniciativa á hora de intervir nas postas en común e de facer comentarios críticos.
<i>Aprender a aprender.</i>	Aplicar estratexias para a mellora do pensamento creativo, crítico, emocional, interdependente...	Ten en conta e aplica as pautas que achega o libro para observar e interpretar información con sentido crítico, e para elaborar opinións propias sobre a base de argumentos sólidos.
	Desenvolver estratexias que favorezan a comprensión rigorosa dos contidos.	Fai resumos e táboas para unha mellor comprensión dos contidos.
	Planificar os recursos necesarios e	Reflexiona e organiza o seu

	os pasos que cómpre seguir no proceso de aprendizaxe.	traballo e as súas creacións de acordo cunhas pautas dadas.
	Avaliar a consecución de obxectivos de aprendizaxe.	Comproba o que aprendeu mediante a realización de actividades que traballan, de maneira xeral, os contidos vistos na unidade.

6. TAREFAS

Libro do alumnado (LA) / Proposta didáctica (PD) / Tratamento da diversidade (TD) / Lecturas complementarias (LC) / Recursos dixitais (RD)

Tarefa 1: Observamos a imaxe da dobre páxina inicial e escoitamos o texto «O ouro do Sil».

- Comentamos en gran grupo a foto do túnel de Montefurado, coas achegas de todos os alumnos e alumnas: vivencias, opinións, curiosidades...
- Escoitamos o texto e aclaramos posibles dúbidas.
- Respondemos as preguntas do recadro «Escoita ou le e contesta» do LA.
- Buscamos imaxes en Internet da Boca do Monte e poñemos en común as impresións.

Tarefa 2: Lemos e escoitamos o texto da lectura («Sobre a morte do Bieito») e aclaramos posibles dúbidas de comprensión.

- Explicamos a diferenza entre autor e narrador e mostramos exemplos de cada tipo de narrador (en 1.ª, en 2.ª e en 3.ª persoa).
- Realizamos as actividades do comentario, tendo en conta a información que achega o apartado «Análise de textos».
- Coñecemos as suxestións metodolóxicas da PD e identificamos as ideas previas.
- Realizamos as actividades do comentario da lectura do LA.
- Lemos a lectura complementaria (LC) e realizamos as actividades sobre ela.

Tarefa 3: Ampliamos e aplicamos o léxico relacionado co tempo cronolóxico.

- Realizamos as actividades do LA.
- Realizamos a actividade da ficha de traballo 1 do TD.
- Realizamos as actividades interactivas dos RD.

Tarefa 4: Repasamos o xénero de nomes e adxectivos e aplicamos na práctica as regras de formación do feminino.

- Consultamos o apéndice do LA para realizar as actividades.
- Realizamos as actividades do LA e do TD.
- Realizamos as actividades complementarias da PD.
- Realizamos as actividades interactivas dos RD.

Tarefa 5: Analizamos o sistema consonántico do galego, con especial atención ao *n* velar.

- Lemos atentamente a información teórica que achega o LA.
- Realizamos as actividades do LA.
- Consultamos na Rede o *Dicionario de pronuncia da lingua galega*.
- Temos en conta as suxestións metodolóxicas propostas na PD.
- Realizamos as actividades da ficha de traballo 1 do TD, de definir e identificar fonemas.
- Realizamos as actividades interactivas dos RD.

Tarefa 6: Identificamos as variedades internas da lingua e coñecemos os trazos que caracterizan as distintas variantes dialectais .

- Temos en conta as suxestións metodolóxicas propostas na PD.
- Lemos atentamente a información teórica que achega o LA.
- Realizamos as actividades do LA.
- Realizamos as actividades da ficha de traballo 1 do TD relacionadas cos fenómenos dialectais.
- Realizamos as actividades da ficha de traballo 2 do TD.
- Consultamos en Internet o Atlas Lingüístico Galego e a páxina «A nosa fala», e escoitamos textos dialectais na web do Arquivo sonoro do Consello da Cultura Galega.
- Realizamos as actividades interactivas dos RD.

Tarefa 7: Coñecemos o labor do Grupo Nós, así como os seus principais representantes.

- Lemos atentamente a información teórica que achega o LA.
- Realizamos as actividades interactivas dos RD.
- Lemos os textos que recolle a «Antoloxía».
- Lemos e analizamos o relato «O fidalgo», de Otero Pedrayo, que se propón como comentario de texto.

Tarefa 8: Realizamos un comentario crítico.

- Lemos atentamente os pasos e indicacións que dá o LA para a súa elaboración.
- Redactamos o comentario crítico dunhas viñetas dadas.

Tarefa 9: Avaliamos o aprendido.

- Aplicamos o estudado na unidade mediante as actividades que propón o LA acerca dun texto.
- Utilizamos as TIC para resolver actividades.

7. ESTRATEXIAS METODOLÓXICAS

No desenvolvemento das tarefas empregaranse diversas estratexias metodolóxicas:

- Desenvolvemento de actividades que permitan anticipar as ideas previas que os alumnos e as alumnas teñen en torno aos distintos contidos que imos traballar.
- Audición do texto «O ouro do Sil» e da lectura inicial co obxectivo de mellorar a comprensión oral.
- Escoita de textos orais de diferentes zonas dialectais para identificar os trazos que as caracterizan e valorar a riqueza da diversidade lingüística.
- Utilización de mapas mudos para que os propios alumnos e alumnas tracen isoglosas e sitúen determinados fenómenos da fala.
- Fincapé nos hábitos de traballo: facer clasificacións, cadros, esquemas e resumos; estudar a teoría co apoio dunha práctica continuada; repasar e reforzar contidos que ofrezan certa dificultade; planificar

- as tarefas e preparar os recursos necesarios para abordalas; utilizar o dicionario e outros manuais de consulta; etc.
- Exposición do profesor ou profesora utilizando diferentes soportes, explicando detalladamente o significado daqueles conceptos máis complexos e novidosos.
 - Fomento do uso das TIC para resolver actividades, ampliar ou complementar a información do libro, etc.
 - Fomento da aprendizaxe activa, do traballo colaborativo e da expresión oral.
 - Creación de textos e lectura posterior en voz alta para que os demais valoren a creatividade de cada alumno/-a e así favorecer o xuízo crítico e o traballo cooperativo.
 - Fomento do clima adecuado que favoreza o traballo reflexivo individual.
 - Posta en común en gran grupo a través do diálogo e a lectura colectiva, tras o traballo individual ou grupal.
 - Desenvolvemento do pensamento crítico do alumnado (acerca dos prexuízos lingüísticos, sobre o que ocorre no seu contorno próximo ou sobre información que achegan os medios), a partir de exemplos e facendo fincapé na importancia tanto de observar con obxectividade como de argumentar as opinións propias.

8. RECURSOS

Os seguintes materiais de apoio poden reforzar e ampliar o estudo dos contidos da área de Lingua galega e Literatura:

- Textos locutados: o da dobre páxina inicial e o da lectura.
- Fichas de traballo para o tratamento da diversidade, lecturas complementarias para traballar a comprensión lectora, material para o desenvolvemento das competencias, plan lector.
- Cadernos complementarios de ortografía, léxico, morfosintaxe e expresión escrita.

Recursos dixitais

- Libro dixital: os alumnos e alumnas poderán reforzar ou ampliar os contidos estudados utilizando os recursos dixitais dispoñibles.
- Enlaces web:

<http://anayaeducacion.es>

<http://www.anayaeducacion.es/usuario/auladigital.php>

páxinas que se suxiren no libro do alumno e na PD

9. FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN

- Rexistro de avaliación (no anexo de avaliación).
- Proba de avaliación da unidade (no xerador de probas escritas de avaliación).

- Outros recursos: rúbrica, diana, etc. (no anexo de avaliación).

10. MEDIDAS PARA A INCLUSIÓN E A ATENCIÓN Á DIVERSIDADE

- Que dificultades e potencialidades prevexo no grupo durante o desenvolvemento da unidade?
- Como vou minimizar as dificultades?
- Que necesidades individuais prevexo no desenvolvemento da unidade?
- Que recursos e estratexias manexarei para atender ás necesidades individuais?

11. AUTOAVALIACIÓN DO PROFESORADO

- Que porcentaxe de alumnos e alumnas alcanzaron os obxectivos de aprendizaxe da unidade?
- Que é o que mellor funcionou nesta unidade?
- Que cambiaría no desenvolvemento da unidade o próximo curso? Por que?

Unidade 3

1. Presentación da unidade
2. Obxectivos didácticos
3. Contidos da unidade/Criterios de avaliación/Estándares de aprendizaxe avaliáveis/Competencias clave
4. Selección de evidencias para o portfolio
5. Competencias clave: descritores e desempeños
6. Tarefas
7. Estratexias metodolóxicas
8. Recursos
9. Ferramentas de avaliación

10. Medidas para a inclusión e atención á diversidade

11. Autoavaliación do profesorado

1. PRESENTACIÓN DA UNIDADE

Título

As termas de Ourense

Descrición da unidade

Nesta ocasión, a dobre páxina inicial aborda a oralidade a partir dun texto sobre as termas de Ourense, acerca do que se formulan preguntas de comprensión e se propoñen tarefas de busca de información.

A auga ten tamén unha importante presenza na lectura da unidade, que ofrece a aterradora imaxe dun rapaz —o Suso— afogado no río. E en relación co relato de Ferrín, trabállase o léxico do medo no apartado de «Vocabulario». Así, auga e morte constitúen o eixe semántico que articula as distintas seccións, e aparecen pechando o tema (nos balnearios de Galicia) ou entre os textos seleccionados para a «Antoloxía» (como en *Un ollo de vidro*).

En canto ao funcionamento da lingua, faise un breve repaso do número —a través de exercicios de aplicación para os que se pode consultar o «Apéndice» do trimestre— e logo céntrase no estudo da sintaxe, que se estenderá ao longo de boa parte do curso.

E no relativo á cuestión sociolingüística, continúa a análise das variedades de uso, que se iniciara na unidade anterior (coa diversidade dialectal) e concluirá na seguinte (cos rexistros).

As páxinas de «Literatura» xiran arredor da figura de Castelao. En primeiro lugar, achégase unha breve biografía, que recolle a súa intensa actividade política e intelectual. A continuación, inclúese un percorrido pola súa obra literaria e gráfica, con información e algúns exemplos ilustrativos. Para o «Comentario de texto» elixiuse unha escena d'*Os vellos non deben de namorarse*. Tamén se escolleu un texto de Castelao como modelo para crear microrrelatos no «Obradoiro de escritura».

Os contidos organízanse en diferentes seccións, de acordo cunha estrutura como esta:

- **Análise de textos:** LECTURA e COMENTARIO do relato «O Suso» (Xosé Luís Méndez Ferrín: *O crepúsculo e as formigas*, Edicións Xerais). O espazo e o tempo narrativos.
- **Lingua:** VOCABULARIO: Medos e arrepíos. REPASO DE MORFOLOXÍA: O número. ESTUDO DA LINGUA: A frase. LINGUA E SOCIEDADE: Variedades socioculturais ou diastráticas.
- **Literatura:** Castelao. ANTOLOXÍA: Textos tomados d'*Un ollo de vidro*, *Sempre en Galiza* e *Os dous de sempre*. COMENTARIO DE TEXTO: Lance I, escena I, d'*Os vellos non deben de namorarse*. OBRADOIRO DE EXPRESIÓN: Os microrrelatos.

Para rematar, como é habitual, ofrécese unha dobre páxina de autoavaliación da aprendizaxe, en clave competencial: APLICA O QUE SABES. En conxunto, preténdese que os alumnos e alumnas adquiren os seguintes coñecementos:

- Que son o espazo e o tempo narrativos e que papel desempeñan no desenvolvemento dos feitos narrados.
- Como se fai un comentario de texto, seguindo unhas pautas dadas.
- Que palabras e expresións conforman o campo semántico do medo.
- Que é un enunciado e que cal é a diferenza entre *frase* e *oración*.
- Cal é a estrutura sintáctica da frase e que tipos de frase hai.
- Que son e cales son os niveis de lingua.
- Que trazos distinguen as variedades específicas da lingua.
- De que maneira contribuíu Castelao ao desenvolvemento da literatura e da cultura galega en xeral.

- Cales son as principais características e os títulos máis importantes da obra de Vicente Risco e Otero Pedrayo.
- Que características definen o subxénero narrativo do microrrelato e como escribir un, a partir de modelos dados.

Temporalización:

Novembro:

2. OBXECTIVOS DIDÁCTICOS

- Ler, comprender e analizar textos narrativos.
- Recoñecer, explicar e usar un léxico amplo relacionado co medo.
- Identificar o número dos nomes e adxectivos, formar o plural e establecer a correcta concordancia.
- Diferenciar entre frase e oración, recoñecer a estrutura sintáctica da frase e identificar os tipos de frases que hai.
- Coñecer e identificar as variedades socioculturais da lingua.
- Coñecer e valorar as achegas de Castelao á cultura galega e, en concreto, ao ámbito literario.
- Crear microrrelatos seguindo uns pasos e uns modelos dados.

3. CONTIDOS DA UNIDADE - CRITERIOS DE AVALIACIÓN - ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES – COMPETENCIAS CLAVE

Competencias clave (CC): comunicación lingüística (CCL), competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía (CMCT), competencia dixital (CD), aprender a aprender (CAA), competencias sociais e cívicas (CSC), sentido de iniciativa e espírito emprendedor (CSIEE) e conciencia e expresións culturais (CCEC).

Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliáveis	CC
B1.4. Comprensión, interpretación e valoración de textos orais de natureza diversa.	B1.4. Comprender, interpretar e valorar diferentes tipos de discursos orais.	LGB1.4.1. Identifica a intención comunicativa, a idea principal e as secundarias de calquera texto oral.	CCL, CD
B1.7. Produción de discursos orais, en intervencións espontáneas, adecuados á situación e á intención comunicativa desexada, con coherencia, cohesión e corrección.	B1.7. Producir textos orais, en intervencións espontáneas, adecuadas á situación e á intención comunicativa desexada, con coherencia, cohesión e corrección.	LGB1.7.1. Produce textos orais, en intervencións espontáneas, adecuadas á situación e á intención comunicativa desexada, con coherencia, cohesión e corrección.	CCL
B2.1. Uso de técnicas e estratexias que facilitan a lectura comprensiva e crítica de textos.	B2.1. Empregar estratexias e técnicas que faciliten a lectura comprensiva e crítica dos textos.	LGB2.1.1. Emprega pautas e estratexias que facilitan a análise do contido, como o guión, as táboas...	CCL, CAA
		LGB2.1.4. Deduce información global do texto a partir de contidos explícitos e implícitos.	
		LGB2.1.5. Entende o significado de palabras propias do rexistro culto.	
B2.8. Uso autónomo dos recursos que ofrecen as TIC para obter información complementaria.	B2.8. Usar e seleccionar información obtida na Rede.	LGB2.8.1. Selecciona contidos, analiza información e extrae conclusións a partir da información obtida na Rede.	CCL, CD, CAA
		LGB2.8.2. Sérvese dos recursos que ofrecen as TIC para integrar os coñecementos adquiridos nos seus escritos.	

B3.1. Recoñecemento, explicación e uso de léxico suficientemente amplo e preciso, con incorporación de fraseoloxía e de vocabulario temático.	B3.1. Recoñecer e explicar os valores de léxico preciso de diferentes categorías gramaticais, así como da fraseoloxía.	LGB3.1.1. Recoñece, explica e usa un léxico amplo e preciso, de diferentes categorías gramaticais.	CCL, CAA
		LGB3.1.2. Recoñece, explica e usa fraseoloxía diversa da lingua galega.	
B3.5. Uso eficaz dos dicionarios e doutras fontes de consulta, tanto en papel como en soporte electrónico, especialmente sobre cuestións de uso e de normativa.	B3.5. Usar eficazmente os dicionarios e outras fontes de consulta, tanto en papel como en soporte electrónico, para resolver dúbidas, para progresar na aprendizaxe autónoma e para enriquecer o propio vocabulario.	LGB3.5.1. Usa eficazmente os dicionarios e outras fontes de consulta, tanto en papel como en soporte electrónico, especialmente sobre cuestións de uso e de normativa, para resolver dúbidas, para progresar na aprendizaxe autónoma e para ampliar o seu vocabulario.	CCL, CD
B3.6. Aplicación e valoración das normas ortográficas e morfolóxicas da lingua galega.	B3.6. Aplicar correctamente as normas morfolóxicas da lingua galega referidas ao correcto uso do número e as regras de acentuación.	LGB3.6.1. Aplica correctamente as normas morfolóxicas de formación do plural e de concordancia de número, así como as regras de acentuación.	CCL, CAA
B3.8. As principais regras de combinación sintáctica; estruturas sintácticas.	B3.8. Recoñecer e usar enunciados, identificando as principais regras de combinación sintáctica.	LGB3.8.1. Recoñece frases e identifica a palabra nuclear que a organiza sintáctica e semanticamente.	CCL, CAA
		LGB3.8.5. Utiliza a terminoloxía sintáctica correcta.	CCL
B4.9. Recoñecemento e valoración dos principais fenómenos que caracterizan as variedades diastráticas da lingua galega.	B4.7. Coñecer e valorar os principais fenómenos que caracterizan as variedades diastráticas da lingua galega.	LGB4.7.5. Recoñece as variedades diastráticas da lingua galega.	CCL, CSC
B5.1. Identificación e comprensión dos distintos períodos e xeracións da literatura galega desde 1916 ata a actualidade.	B5.1. Identificar e comprender os distintos períodos e xeracións da literatura galega desde 1916 ata a actualidade.	LGLB5.1.2. Comprende e explica razoadamente a contribución de Castelao á literatura e, en xeral, á cultura galega, e recoñece as principais características tanto da súa obra como do	CCL, CCEC

		seu pensamento.	
B5.3. Lecturas expresivas e comprensivas, audicións e lecturas dramatizadas de textos narrativos, teatrais e ensaísticos representativos de Castelao.	B5.3. Ler expresiva e comprensivamente, facer audicións e ler dramatizadamente textos narrativos, teatrais e ensaísticos de Castelao.	LGLB5.3.1. Le expresiva, comprensiva e dramatizadamente textos narrativos, teatrais e ensaísticos de Castelao.	CCL
		LGLB5.3.2. Participa con proveito da audición dun poema de Rosalía e dun texto teatral de Castelao.	
B5.2. Lectura autónoma e comentario de obras representativas da literatura galega de 1916 ata a actualidade.	B5.2. Ler autonomamente e comentar obras representativas da literatura galega de 1916 ata a actualidade e relacionar o seu contido co contexto histórico, cultural e sociolingüístico de cada período.	LGLB5.2.2. Le autonomamente obras ou textos representativos de Castelao, resume o seu contido, sinala os seus trazos característicos definitorios e relaciónaos co contexto histórico, cultural e sociolingüístico da época do Grupo Nós.	CCL, CCEC, CAA
		LGLB5.2.3. Comenta, de forma guiada, textos de Castelao, sinala os seus trazos característicos definitorios e relaciónaos co contexto histórico, cultural e sociolingüístico da época do Grupo Nós.	
B5.6. Creación de textos de intención literaria partindo das características dos traballados na aula, co fin de desenvolver o gusto pola escrita e a capacidade de expresión dos sentimentos e xuízos.	B5.6. Crear textos de intención literaria partindo das características dos traballados na aula co fin de desenvolver o gusto pola escrita e a capacidade de expresión dos sentimentos e xuízos.	LGLB5.6.1. Crea textos de intención literaria partindo das características dos traballados na aula.	CCL, CCEC, CSIEE
		LGLB5.6.2. Desenvolve o gusto pola escrita como instrumento de comunicación capaz de analizar e regular os sentimentos e xuízos.	
B2.10. Utilización das TIC para corrixir e mellorar a presentación dos escritos.	B2.10. Empregar as TIC para corrixir e mellorar a presentación dos escritos.	LGB2.10.2. Usa as TIC para mellorar a presentación dos seus escritos, especialmente na presentación dos seus traballos educativos.	CCL, CD, CAA

4. SELECCIÓN DE EVIDENCIAS PARA O PORTFOLIO

Libro do alumnado (LA) / Proposta didáctica (PD) / Tratamento da diversidade (TD) / Lecturas complementarias (LC) / Recursos dixitais (RD)

Estándares de aprendizaxe aviables	Selección de evidencias para o portfolio
LGB1.4.1. Identifica a intención comunicativa, a idea principal e as secundarias de calquera texto oral.	<ul style="list-style-type: none"> - escoita atenta do texto que abre a unidade do LA e mais da lectura inicial. - Actividades do recadro «Escoita ou le e contesta», no LA.
LGB1.7.1. Produce textos orais, en intervencións espontáneas, adecuadas á situación e á intención comunicativa desexada, con coherencia, cohesión e corrección.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do recadro «Escoita ou le e contesta», no LA. - Actividade de expresión oral do «Comentario da lectura» do LA.
LGB2.1.1. Emprega pautas e estratexias que facilitan a análise do contido, como o resumo, o guión, as táboas...	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades 5 e 10 do «Comentario da lectura» do LA. - Actividade 2 sobre o texto 1 da «Antoloxía». - Actividade 2 do apartado «Aplica o que sabes» do LA. - Actividade 1 da LC.
LGB2.1.4. Deduce información global do texto a partir de contidos explícitos e implícitos.	<ul style="list-style-type: none"> - Lectura e actividades do «Comentario da lectura» do LA. - Actividades sobre o texto 2 da «Antoloxía». - Actividade 1 do «Obradoiro de expresión». - Actividades 2 a 6 da LC.
LGB2.1.5. Entende o significado de palabras propias do rexistro culto.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividade 1 do apartado «Aplica o que sabes» do LA.
LGB2.8.1. Selecciona contidos, analiza información e extrae conclusións a partir da información obtida na Rede.	<ul style="list-style-type: none"> - Consulta das páxinas que se suxiren no recadro «Podes coñecer?» (apertura da unidade do LA) e nos recadros «Na Web...» do apartado «Lingua e sociedade». - Visualización do vídeo da representación teatral <i>d'Os vellos non deben de namorarse</i>, que se suxire no «Comentario de texto» da unidade do LA. - Consulta das páxinas web que se propoñen para resolver as actividades dos distintos apartados do LA.
LGB2.8.2. Sérvese dos recursos que ofrecen as TIC para integrar os coñecementos	<ul style="list-style-type: none"> - Actividade 9 do apartado «Aplica o que sabes» do LA.

adquiridos nos seus escritos.	
LGB3.1.1. Recoñece, explica e usa un léxico amplo e preciso, de diferentes categorías gramaticais.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades 1, 2, 3 e 6 do apartado «Vocabulario» do LA. - Actividade 3 do apartado «Aplica o que sabes» do LA. - Actividade de identificación de léxico referido ao medo na ficha de traballo 1 do TD. - Actividade interactiva dos RD.
LGB3.1.2. Recoñece, explica e usa fraseoloxía diversa da lingua galega.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividade 5 do apartado «Vocabulario» do LA.
LGB3.5.1. Usa eficazmente os dicionarios e outras fontes de consulta, tanto en papel como en soporte electrónico, especialmente sobre cuestións de uso e de normativa, para resolver dúbidas, para progresar na aprendizaxe autónoma e para ampliar o seu vocabulario.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividade 4 do apartado «Vocabulario» do LA. - Consulta do apéndice do 1.º trimestre do LA para realizar as actividades do apartado «Repaso de morfoloxía».
LGB3.6.1. Aplica correctamente as normas morfolóxicas de formación do plural e de concordancia de número, así como as regras de acentuación.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do apartado «Repaso de morfoloxía» do LA. - Actividades 6, 7 e 8 do apartado «Aplica o que sabes» do LA. - Actividade de morfoloxía na ficha de traballo 1 do TD. - Actividade interactiva dos RD.
LGB3.8.1 Recoñece frases e identifica a palabra nuclear que a organiza sintáctica e semanticamente.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do apartado «Estudo da lingua» do LA. - Actividade 5 do apartado «Aplica o que sabes» do LA.
LGB3.8.5. Utiliza a terminoloxía sintáctica correcta.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades da ficha de traballo 1 do TD de identificación e análise de frases. - Actividades interactivas dos RD.
LGB4.7.5. Recoñece as variedades diastráticas da lingua galega.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do apartado «Lingua e sociedade» do LA. - Actividades da ficha de traballo 1 do TD de identificar trazos característicos dun determinado nivel de lingua. - Actividades da ficha de traballo 2 do TD.
LGLB5.1.2. Comprende e explica razoadamente a contribución de Castelao á literatura e, en xeral, á cultura galega, e recoñece as principais características tanto da súa obra	<ul style="list-style-type: none"> - Apartado «Literatura» do LA. - LC. - Comentario sobre a figura de Castelao nos RD.

como do seu pensamento.	- Actividades interactivas dos RD.
LGLB5.3.1. Le expresiva, comprensiva e dramatizadamente textos narrativos, teatrais e ensaísticos de Castelao.	- Apartados «Antoloxía» e «Comentario de texto» do LA.
LGLB5.3.2. Participa con proveito da audición dun poema de Rosalía e dun texto teatral de Castelao.	- Audición do poema «Eu ben vin estar o moucho», no apartado «Vocabulario». - Audición do fragmento tomado d' <i>Os vellos non deben de namorarse</i> , no «Comentario de texto» do LA.
LGLB5.2.2. Le autonomamente obras ou textos representativos de Castelao, resume o seu contido, sinala os seus trazos característicos definitorios e relaciónaos co contexto histórico, cultural e sociolingüístico da época do Grupo Nós.	- Lectura dos textos dos apartados «Antoloxía» e «Comentario de texto». - Actividade da ficha de lectura 1 do TD.
LGLB5.2.3. Comenta, de forma guiada, textos de Castelao, sinala os seus trazos característicos definitorios e relaciónaos co contexto histórico, cultural e sociolingüístico da época do Grupo Nós.	- Actividades do «Comentario de texto».
LGLB5.6.1. Crea textos de intención literaria partindo das características dos traballados na aula.	- Actividade de expresión escrita do «Comentario da lectura» do LA. - Actividade 2 do apartado «Obradoiro de expresión».
LGLB5.6.2. Desenvolve o gusto pola escrita como instrumento de comunicación capaz de analizar e regular os sentimentos e xuízos.	
LGB2.10.2. Usa as TIC para mellorar a presentación dos seus escritos, especialmente na presentación dos seus traballos educativos.	- Actividade 10 do apartado «Aplica o que sabes» do LA.

5. COMPETENCIAS: DESCRITORES E DESEMPEÑOS

Competencia	Descritor	Desempeño
<i>Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía.</i>	Interactuar co contorno natural de maneira respectuosa.	Valora a riqueza do noso patrimonio natural e toma conciencia da importancia de protexelo e conservalo.
	Comprometerse co uso responsable dos recursos naturais para promover un desenvolvemento sostible.	Entende a importancia de facer un uso responsable da auga.
	Desenvolver e promover hábitos de vida saudable.	Mostra interese por coñecer os beneficios para a saúde das augas termais.
<i>Comunicación lingüística.</i>	Comprender o sentido dos textos orais e escritos.	Desenvolve a través dos distintos tipos de textos a capacidade de delimitar información recibida do contorno.
	Gozar coa lectura.	Le a lectura inicial e os distintos textos sobre os que se traballan os conceptos da unidade.
	Expresar oralmente, de maneira ordenada e clara, calquera tipo de información.	Responde preguntas de comprensión sobre textos que se escoitaron. Participa activamente en postas en común.
	Utilizar o vocabulario adecuado, as estruturas lingüísticas e as normas ortográficas e gramaticais para elaborar textos escritos e orais.	Exprésase oralmente con coherencia e corrección e selecciona o vocabulario preciso. Coida a corrección ortográfica e gramatical nos seus escritos.
	Compoñer distintos tipos de textos creativamente con sentido literario.	Aplica os coñecementos adquiridos e baséase en modelos dados para a creación de textos propios de carácter literario.
	Respectar as formas de comunicación en calquera contexto: quenda de palabra, escoita atenta ao interlocutor...	Aplica as regras de quenda de palabra consensuadas na clase á hora de participar en actividades de carácter oral.

	Manexar elementos de comunicación non verbal, ou en diferentes rexistros, nas diversas situacións comunicativas.	Utiliza a linguaxe corporal na dramatización de textos teatrais.
	Utilizar os coñecementos sobre a lingua para buscar información e ler textos en calquera situación.	Sabe buscar e seleccionar información en diferentes fontes (dicionarios, apéndice do libro, Internet...).
<i>Competencia dixital.</i>	Empregar distintas fontes para a busca de información.	Busca información en dicionarios e en diferentes páxinas de Internet para profundar e ampliar coñecementos.
	Elaborar información propia derivada de información obtida a través de medios tecnolóxicos.	Crea unha presentación utilizando a información obtida na Rede.
	Manexar ferramentas dixitais para a construción de coñecemento.	Utiliza os recursos de audio que achega o libro para mellorar a comprensión e a expresión oral.
<i>Conciencia e expresións culturais.</i>	Mostrar respecto cara ás obras máis importantes do patrimonio cultural.	Valora o texto literario como expresión da nosa cultura, así como os autores que contribuíron ao seu desenvolvemento.
	Expresar sentimentos e emocións desde códigos artísticos.	Transmite sentimentos e emocións en textos propios de carácter literario.
	Apreciar a beleza das expresións artísticas e no cotián.	Aprecia a composición de textos como expresión artística.
	Elaborar traballos e presentacións con sentido estético.	Crea unha presentación utilizando ferramentas informáticas e enriquecéndoa con imaxes, audios, animacións...
<i>Competencias sociais e cívicas.</i>	Concibir unha escala de valores propia e actuar conforme a ela.	Valora e respecta o galego e as súas variedades diastráticas como signo de identidade do pobo, e rexeita calquera forma de discriminación cara á lingua.
<i>Sentido de iniciativa e espírito emprendedor.</i>	Ser constante no traballo superando as dificultades.	Avanza na aprendizaxe con motivación e esforzo.
	Xerar novas e diverxentes posibilidades desde coñecementos	Favorece a creatividade a través da elaboración dos distintos

	previos do tema.	textos.
	Optimizar o uso de recursos materiais e persoais para a consecución de obxectivos.	Utiliza manuais de consulta, buscadores de Internet, aplicacións informáticas, etc., para resolver actividades ou realizar traballos.
	Mostrar iniciativa persoal para iniciar ou promover accións novas.	Mostra iniciativa á hora de participar en actividades de carácter oral.
<i>Aprender a aprender.</i>	Aplicar estratexias para a mellora do pensamento creativo, crítico, emocional, interdependente...	Ten en conta e aplica as pautas e os modelos que achega o libro para aplicalos nas creacións propias.
	Desenvolver estratexias que favorezan a comprensión rigorosa dos contidos.	Fai resumos e táboas para unha mellor comprensión dos contidos.
	Planificar os recursos necesarios e os pasos que cómpre seguir no proceso de aprendizaxe.	Reflexiona e organiza o seu traballo e as súas creacións de acordo cunhas pautas dadas.
	Avaliar a consecución de obxectivos de aprendizaxe.	Comproba o que aprendeu mediante a realización de actividades que traballan, de maneira xeral, os contidos vistos na unidade.

6. TAREFAS

Libro do alumnado (LA) / Proposta didáctica (PD) / Tratamento da diversidade (TD) / Lecturas complementarias (LC) / Recursos dixitais (RD)

Tarefa 1: Observamos a imaxe da dobre páxina inicial e escoitamos o texto «As termas de Ourense».

- Comentamos en gran grupo a foto das termas, coas achegas de todos os alumnos e alumnas: vivencias, opinións, curiosidades...
- Escoitamos o texto e aclaramos posibles dúbidas.
- Respondemos as preguntas do recadro «Escoita ou le e contesta» do LA.
- Consultamos información na Rede, investigamos acerca de cidades termais europeas e facemos unha posta en común.

Tarefa 2: Lemos e escoitamos o texto da lectura («O Suso») e aclaramos posibles dúbidas de comprensión.

- Explicamos a importancia do espazo e o tempo narrativos no desenvolvemento dos feitos narrados.
- Realizamos as actividades do comentario, tendo en conta a información que achega o apartado «Análise de textos».
- Coñecemos as suxestións metodolóxicas da PD e identificamos as ideas previas.
- Realizamos as actividades do comentario da lectura do LA.

Tarefa 3: Ampliamos e aplicamos o léxico relacionado co medo.

- Realizamos as actividades do LA.
- Realizamos a actividade da ficha de traballo 1 do TD, de identificar léxico relacionado co medo.
- Realizamos a actividade interactiva dos RD.

Tarefa 4: Repasamos o número, aplicamos na práctica as regras de formación do plural e establecemos a correcta concordancia.

- Consultamos o apéndice do LA para realizar as actividades.
- Realizamos as actividades do LA e do TD.
- Realizamos a actividade interactiva dos RD.

Tarefa 5: Explicamos que é un enunciado, diferenciamos entre frase e oración e identificamos as distintas clases de frases segundo cal sexa o núcleo.

- Temos en conta as suxestións metodolóxicas propostas na PD.
- Lemos atentamente a información teórica que achega o LA.
- Observamos atentamente e practicamos a análise sintáctica en árbore e en caixas.
- Realizamos as actividades do LA.
- Realizamos as actividades da ficha de traballo 1 do TD de identificación e análise de frases.
- Realizamos as actividades interactivas dos RD.

Tarefa 6: Identificamos distintos niveis de lingua e coñecemos algunhas linguaxes específicas.

- Temos en conta as suxestións metodolóxicas propostas na PD.

- Lemos atentamente a información teórica que achega o LA.
- Realizamos as actividades do LA.
- Realizamos a actividade da ficha de traballo 1 do TD relacionadas cos niveis de lingua.
- Realizamos as actividades da ficha de traballo 2 do TD.

Tarefa 7: Profundamos no coñecemento da figura e da obra de Castelao e reflexionamos sobre a súa contribución á literatura e á cultura galega en xeral.

- Lemos atentamente a información teórica que achega o LA.
- Realizamos a actividade complementaria dos RD.
- Lemos os textos que recolle a «Antoloxía».
- escoitamos, lemos e analizamos o lance I d'*Os vellos non deben de namorarse*, que se propón como comentario de texto.
- Realizamos a actividade da ficha de traballo 1 do TD.
- Lemos a LC e realizamos as actividades sobre ela.
- Realizamos as actividades interactivas dos RD.

Tarefa 8: Escribimos microrrelatos.

- Temos en conta as suxestións metodolóxicas propostas na PD.
- Lemos atentamente os pasos e indicacións que dá o LA para a súa elaboración.
- Lemos e comentamos os microrrelatos que contén o blog *A fonte do corvo*.
- Redactamos un microrrelato, tendo en conta os inicios que propón o LA.

Tarefa 9: Avaliamos o aprendido.

- Aplicamos o estudado na unidade mediante as actividades que propón o LA acerca dun texto.
- Utilizamos as TIC para resolver actividades.

7. ESTRATEXIAS METODOLÓXICAS

No desenvolvemento das tarefas empregáranse diversas estratexias metodolóxicas:

- Desenvolvemento de actividades que permitan anticipar as ideas previas que os alumnos e as alumnas teñen en torno aos distintos contidos que imos traballar.
- Audición do texto «As termas de Ourense», da lectura inicial e do fragmento tomado d'*Os vellos non deben de namorarse* (no «Comentario de texto»), co obxectivo de mellorar a comprensión oral.
- Fincapé nos hábitos de traballo: facer clasificacións, cadros, esquemas e resumos; estudar a teoría co apoio dunha práctica continuada; repasar e reforzar contidos que ofrezan certa dificultade; planificar as tarefas e preparar os recursos necesarios para abordalas; empregar o dicionario e outros manuais de consulta; utilizar o ordenador como instrumento habitual de traballo, etc.
- Recompilación de léxico propio da xerxa xuvenil para elaborar un dicionario entre todos.

- Exposición do profesor ou profesora utilizando diferentes soportes, explicando detalladamente o significado daqueles conceptos máis complexos e novidosos.
- Valoración, a partir da reflexión, da transcendencia que tivo o labor de figuras como Castelao no desenvolvemento da literatura e, en xeral, da cultura galega.
- Fomento do uso das TIC para resolver actividades, ampliar ou complementar a información do libro, etc.
- Fomento da aprendizaxe activa, do traballo colaborativo e da expresión oral.
- Desenvolvemento de actividades que favorezan a desinhibición necesaria para escenificar textos teatrais.
- Lectura dramatizada ou representación do texto teatral que se achega no apartado «Comentario de texto», coidando a entoación e utilizando a linguaxe textual.
- Creación de textos e lectura posterior en voz alta para que os demais valoren a creatividade de cada alumno/-a e así favorecer o xuízo crítico e o traballo cooperativo.
- Fomento do clima adecuado que favoreza o traballo reflexivo individual.
- Posta en común en gran grupo a través do diálogo e a lectura colectiva, tras o traballo individual ou grupal.

8. RECURSOS

Os seguintes materiais de apoio poden reforzar e ampliar o estudo dos contidos da área de Lingua galega e Literatura:

- Textos locutados: o da dobre páxina inicial e o da lectura.
- Fichas de traballo para o tratamento da diversidade, lecturas complementarias para traballar a comprensión lectora, material para o desenvolvemento das competencias, plan lector.
- Cadernos complementarios de ortografía, léxico, morfosintaxe e expresión escrita.

Recursos dixitais

- Libro dixital: os alumnos e alumnas poderán reforzar ou ampliar os contidos estudados utilizando os recursos dixitais dispoñibles.

- Enlaces web:

<http://anayaeducacion.es>

<http://www.anayaeducacion.es/usuario/auladigital.php>

páxinas que se suxiren no libro do alumno e na PD

9. FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN

- Rexistro de avaliación (no anexo de avaliación).

- Proba de avaliación da unidade (no xerador de probas escritas de avaliación).
- Outros recursos: rúbrica, diana, etc. (no anexo de avaliación).

10. MEDIDAS PARA A INCLUSIÓN E A ATENCIÓN Á DIVERSIDADE

- Que dificultades e potencialidades prevexo no grupo durante o desenvolvemento da unidade?
- Como vou minimizar as dificultades?
- Que necesidades individuais prevexo no desenvolvemento da unidade?
- Que recursos e estratexias manexarei para atender ás necesidades individuais?

11. AUTOAVALIACIÓN DO PROFESORADO

- Que porcentaxe de alumnos e alumnas alcanzaron os obxectivos de aprendizaxe da unidade?
- Que é o que mellor funcionou nesta unidade?
- Que cambiaría no desenvolvemento da unidade o próximo curso? Por que?

Unidade 4

1. Presentación da unidade
2. Obxectivos didácticos
3. Contidos da unidade/Criterios de avaliación/Estándares de aprendizaxe avaliáveis/Competencias clave
4. Selección de evidencias para o portfolio
5. Competencias clave: descritores e desempeños
6. Tarefas

7. Estratexias metodolóxicas
8. Recursos
9. Ferramentas de avaliación
10. Medidas para a inclusión e atención á diversidade
11. Autoavaliación do profesorado

1. PRESENTACIÓN DA UNIDADE

Título

Festival da Luz

Descrición da unidade

Esta é unha unidade con moita arte, que se abre cunha dobre páxina dedicada ao Festival da Luz e se articula sobre a base de diferentes manifestacións artísticas.

Así, comeza coa música que congrega en Boimorto a artistas de todo o mundo e a un público cada ano máis numeroso.

A continuación, a lectura achéganos ao ámbito da arquitectura, que volve no «Vocabulario», onde se traballa o léxico pertencente a este campo semántico.

Arte é tamén a literatura; nesta ocasión, a de vangarda. Tras un percorrido polas principais escolas e pola obra dos autores máis relevantes, propónse un coñecido poema de Manuel Antonio para o comentario: «Sós».

E no «Obradoiro de escritura» ofrécese unha serie de pautas para a creación de caligramas, a partir duns modelos dados.

Volvendo á lingua, en primeiro lugar repásase o uso de *b* e *v*, a través de exercicios de aplicación. Despois, analízase a estrutura da oración, explícanse os seus constituíntes inmediatos (suxeito e predicado) e faise unha clasificación atendendo á natureza do predicado e ao significado. En «Lingua e sociedade» remata a exposición sobre as variedades internas, co estudo dos rexistros lingüísticos e a modalidade estándar.

Os contidos organízanse en diferentes seccións, de acordo cunha estrutura como esta:

- **Análise de textos:** LECTURA e COMENTARIO de «Simón Varela, arquitecto» (Pedro Feijoo: *Os fillos do mar*, Edicións Xerais). Os personaxes.
- **Lingua:** VOCABULARIO: Arquitectura e urbanismo. REPASO DE ORTOGRAFÍA: O uso correcto de *b* e *v*. ESTUDO DA LINGUA: A oración. Suxeito e predicado. LINGUA E SOCIEDADE: Variedades situacionais ou diafásicas.
- **Literatura:** Literatura da vangarda. ANTOLOXÍA: Poemas de Amado Carballo, Blanco Amor, Cunqueiro e Manuel Antonio. COMENTARIO DE TEXTO: Poema «Sós», de Manuel Antonio (en *De catro a catro*). OBRADOIRO DE EXPRESIÓN: Os caligramas.

Para terminar, como é habitual, ofrécese unha dobre páxina de autoavaliación da aprendizaxe, en clave competencial: APLICA O QUE SABES. En conxunto, preténdese que os alumnos e alumnas adquiren os seguintes coñecementos:

- Que son e que fan os personaxes nun texto narrativo, como se caracterizan e que tipo de personaxes hai.
- Como se fai un comentario de texto, seguindo unhas pautas dadas.
- Que palabras conforman o campo semántico da arquitectura e o urbanismo.
- Cales son os constituíntes inmediatos da oración e como se clasifica a oración, atendendo á natureza do predicado e ao significado.
- Que son e cales son as variedades diafásicas da lingua.
- En que consiste a variedade estándar da lingua.
- Cales son as principais características que comparten os movementos vangardistas.
- Cales son as escolas poéticas, os poetas e as obras de vangarda máis representativos.

- Cales son as obras máis destacadas de Rafael Dieste.
- Que é e como se fai un caligrama.

Temporalización:

Novembro: decembro:

2. OBXECTIVOS DIDÁCTICOS

- Ler, comprender e analizar textos narrativos.
- Recoñecer, explicar e usar un léxico amplo relacionado coa arquitectura e o urbanismo.
- Escribir correctamente palabras con b e con v.
- Recoñecer e diferenciar o suxeito e o predicado.
- Clasificar oracións segundo a natureza do predicado e o significado.
- Coñecer as variedades diafásicas da lingua e identificar a variedade estándar.
- Coñecer a literatura de vangarda en Galicia: principais escolas poéticas e autores máis relevantes.
- Crear caligramas seguindo uns pasos e uns modelos dados.

3. CONTIDOS DA UNIDADE - CRITERIOS DE AVALIACIÓN - ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES – COMPETENCIAS CLAVE

Competencias clave (CC): comunicación lingüística (CCL), competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía (CMCT), competencia dixital (CD), aprender a aprender (CAA), competencias sociais e cívicas (CSC), sentido de iniciativa e espírito emprendedor (CSIEE) e conciencia e expresións culturais (CCEC).

Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliáveis	CC
B1.4. Comprensión, interpretación e valoración de textos orais de natureza diversa.	B1.4. Comprender, interpretar e valorar diferentes tipos de discursos orais.	LGB1.4.1. Identifica a intención comunicativa, a idea principal e as secundarias de calquera texto oral.	CCL, CD
B1.7. Produción de discursos orais, en intervencións espontáneas, adecuados á situación e á intención comunicativa desexada, con coherencia, cohesión e corrección.	B1.7. Producir textos orais, en intervencións espontáneas, adecuadas á situación e á intención comunicativa desexada, con coherencia, cohesión e corrección.	LGB1.7.1. Produce textos orais, en intervencións espontáneas, adecuadas á situación e á intención comunicativa desexada, con coherencia, cohesión e corrección.	CCL
B2.1. Uso de técnicas e estratexias que facilitan a lectura comprensiva e crítica de textos.	B2.1. Empregar estratexias e técnicas que faciliten a lectura comprensiva e crítica dos textos.	LGB2.1.1. Emprega pautas e estratexias que facilitan a análise do contido, como o resumo.	CCL, CAA
		LGB2.1.4. Deduce información global do texto a partir de contidos explícitos e implícitos.	
		LGB2.1.5. Entende o significado de palabras propias do rexistro culto.	
B3.1. Recoñecemento, explicación e uso de léxico suficientemente amplo e preciso, con incorporación de fraseoloxía e de vocabulario temático.	B3.1. Recoñecer e explicar os valores de léxico preciso de diferentes categorías gramaticais, así como da fraseoloxía.	LGB3.1.1. Recoñece, explica e usa un léxico amplo e preciso, de diferentes categorías gramaticais.	CCL, CAA
		LGB3.1.2. Recoñece, explica e usa fraseoloxía diversa da lingua galega.	
B3.5. Uso eficaz dos dicionarios e doutras fontes de consulta, tanto en papel como en soporte electrónico, especialmente sobre	B3.5. Usar eficazmente os dicionarios e outras fontes de consulta, tanto en papel como en soporte electrónico, para resolver dúbidas, para progresar na	LGB3.5.1. Usa eficazmente os dicionarios e outras fontes de consulta, tanto en papel como en soporte electrónico, especialmente sobre cuestións de uso e	CCL, CD

cuestións de uso e de normativa.	aprendizaxe autónoma e para enriquecer o propio vocabulario.	de normativa, para resolver dúbidas, para progresar na aprendizaxe autónoma e para ampliar o seu vocabulario.	
B3.6. Aplicación e valoración das normas ortográficas da lingua galega.	B3.6. Aplicar correctamente as normas ortográficas da lingua galega referidas ao correcto uso de <i>b</i> e <i>v</i> .	LGB3.6.1. Escribe correctamente palabras con <i>b</i> e con <i>v</i> .	CCL, CAA
B3.8. Estructuras sintácticas e tipos de oración segundo a natureza do predicado e o significado.	B3.8. Identificar as principais regras de combinación impostas polos verbos.	LGB3.8.2. Recoñece a estrutura interna das oracións.	CCL
		LGB3.8.4. Clasifica oracións segundo a natureza do predicado e o significado.	
		LGB3.8.5. Utiliza a terminoloxía sintáctica correcta.	
B4.9. Recoñecemento e valoración dos principais fenómenos que caracterizan as variedades diafásicas da lingua galega e da función da lingua estándar. Utilización e valoración da variante estándar da lingua en situacións de carácter formal.	B4.7. Recoñecer e valorar os principais fenómenos que caracterizan as variedades diafásicas da lingua galega e da función da lingua estándar.	LGB4.7.2. Recoñece os trazos da variedade estándar da lingua galega.	CCL
		LGB4.7.3. Valora a lingua estándar como variedade unificadora.	
		LGB4.7.5. Recoñece as variedades diafásicas da lingua galega.	CCL, CSC
B5.1. Identificación e comprensión dos distintos períodos e xeracións da literatura galega desde 1916 ata a actualidade.	B5.1. Identificar e comprender os distintos períodos e xeracións da literatura galega desde 1916 ata a actualidade.	LGLB5.1.1. Recoñece as principais escolas poéticas e autores de vangarda.	CCL, CCEC
		LGLB5.1.2. Comprende e explica razoadamente os distintos movementos de vangarda, sinalando os seus principais trazos característicos.	
B5.3. Lecturas expresivas e comprensivas e audicións de textos poéticos representativos da	B5.3. Ler expresiva e comprensivamente e facer audicións de textos poéticos.	LGLB5.3.1. Le expresiva e comprensivamente textos poéticos representativos da literatura de vangarda.	CCL

vangarda galega.		LGLB5.3.2. Participa con proveito da audición da versión musical do poema «Sós».	
B5.2. Lectura autónoma e comentario de obras representativas da literatura galega de 1916 ata a actualidade.	B5.2. Ler autonomamente e comentar obras representativas da literatura galega de 1916 ata a actualidade e relacionar o seu contido co contexto histórico, cultural e sociolingüístico de cada período.	LGLB5.2.2. Le autonomamente textos representativos da literatura de vangarda, resume o seu contido, sinala os seus trazos característicos definitorios e relaciónaos co contexto histórico, cultural e sociolingüístico da época.	CCL, CCEC, CAA
		LGLB5.2.3. Comenta, de forma guiada, un poema de Manuel Antonio e sinala os seus trazos vangardistas característicos.	
		LGLB5.2.4. Compara dous poemas vangardistas, atendendo ao seu contido e as seus trazos definitorios.	
B2.9. Uso de técnicas e estratexias para producir textos escritos adecuados, coherentes e ben cohesionados desde o punto de vista comunicativo (planificación, organización, redacción e revisión).	B2.9. Empregar estratexias e técnicas para producir escritos adecuados, coherentes e ben cohesionados desde o punto de vista comunicativo (planificación, organización, redacción e revisión).	LGB2.9.3. Ordena as ideas e estrutura os contidos dos seus escritos.	CCL
		LGB2.9.5. Revisa o texto para comprobar que a organización dos contidos do texto é correcta.	
B5.6. Creación de textos de intención literaria partindo das características dos traballados na aula, co fin de desenvolver o gusto pola escrita e a capacidade de expresión dos sentimentos e xuízos.	B5.6. Crear textos de intención literaria partindo das características dos traballados na aula co fin de desenvolver o gusto pola escrita e a capacidade de expresión dos sentimentos e xuízos.	LGLB5.6.1. Crea textos de intención literaria partindo das características dos traballados na aula.	CCL, CCEC, CSIEE
		LGLB5.6.2. Desenvolve o gusto pola escrita como instrumento de comunicación capaz de analizar e regular os sentimentos e xuízos.	

B2.10. Utilización das TIC para mellorar a presentación dos escritos.	B2.10. Empregar as TIC para mellorar a presentación dos escritos.	LGB2.10.2. Usa aplicacións informáticas para crear caligramas.	CCL, CD, CAA
---	---	--	--------------------

4. SELECCIÓN DE EVIDENCIAS PARA O PORTFOLIO

Libro do alumnado (LA) / Proposta didáctica (PD) / Tratamento da diversidade (TD) / Lecturas complementarias (LC) / Recursos dixitais (RD)

Estándares de aprendizaxe avaliados	Selección de evidencias para o portfolio
LGB1.4.1. Identifica a intención comunicativa, a idea principal e as secundarias de calquera texto oral.	<ul style="list-style-type: none"> - escoita atenta do texto que abre a unidade do LA e máis da lectura inicial. - Actividades do recadro «Escoita ou le e contesta», no LA.
LGB1.7.1. Produce textos orais, en intervencións espontáneas, adecuadas á situación e á intención comunicativa desexada, con coherencia, cohesión e corrección.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do recadro «Escoita ou le e contesta», no LA. - Actividade de expresión oral do «Comentario da lectura» do LA.
LGB2.1.1. Emprega pautas e estratexias que facilitan a análise do contido, como o resumo.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividade 3 sobre o texto 1 da «Antoloxía». - Actividade 2 sobre o texto 3 da «Antoloxía». - Actividade 7 do «Comentario de texto».
LGB2.1.4. Deduce información global do texto a partir de contidos explícitos e implícitos.	<ul style="list-style-type: none"> - Lectura e actividades do «Comentario da lectura» do LA. - Actividades 3 sobre o texto 4 da «Antoloxía». - Actividades 2 a 7 do apartado «Aplica o que sabes».
LGB2.1.5. Entende o significado de palabras propias do rexistro culto.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividade 1 do «Comentario da lectura» do LA.
LGB3.1.1. Recoñece, explica e usa un léxico amplo e preciso, de diferentes categorías gramaticais.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do apartado «Vocabulario» do LA. - Actividade 4 do «Comentario de texto» do LA. - Actividade interactiva nos RD.
LGB3.1.2. Recoñece, explica e usa fraseoloxía diversa da lingua galega.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividade 1 do apartado «Aplica o que sabes» do LA.
LGB3.5.1. Usa eficazmente os dicionarios e outras fontes de consulta, tanto en papel como en soporte electrónico, especialmente sobre cuestións de uso e de normativa, para resolver dúbidas, para progresar na aprendizaxe autónoma e para ampliar o seu vocabulario.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividade 5 do apartado «Vocabulario» do LA. - Consulta do apéndice do 1.º trimestre do LA para realizar a actividade 8 do apartado «Aplica o que sabes».
LGB3.6.1. Escribe correctamente palabras con <i>b</i> e con <i>v</i> .	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do apartado «Repaso de ortografía» do LA. - Actividade da ficha de traballo 1 do TD sobre o uso de <i>b</i> e <i>v</i>. - Actividades interactivas dos RD.
LGB3.8.2. Recoñece a estrutura interna das oracións.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do apartado «Estudo da lingua» do LA.

LGB3.8.4. Clasifica oracións segundo a natureza do predicado e o significado.	- Actividades 9 e 10 do apartado «Aplica o que sabes» do LA.
LGB3.8.5. Utiliza a terminoloxía sintáctica correcta.	- Actividades da ficha de traballo 1 do TD de identificar os compoñentes inmediatos da oración, de clasificar oracións e de transformar oracións activas en pasivas. - Actividades interactivas dos RD sobre as clases de oracións.
LGB4.7.2. Recoñece os trazos da variedade estándar da lingua galega.	- Actividade 3 do apartado «Lingua e sociedade» do LA.
LGB4.7.3. Valora a lingua estándar como variedade unificadora.	
LGB4.7.5. Recoñece as variedades diafásicas da lingua galega.	- Actividades 1 e 2 do apartado «Lingua e sociedade» do LA. - Actividades da ficha de traballo 1 do TD sobre os rexistros lingüísticos. - Actividade interactiva dos RD.
LGLB5.1.1. Recoñece as principais escolas poéticas e autores de vangarda.	- Apartado «Literatura» do LA. - Actividades interactivas dos RD.
LGLB5.1.2. Comprende e explica razoadamente os distintos movementos de vangarda, sinalando os seus principais trazos característicos.	
LGLB5.3.1. Le expresiva e comprensivamente textos poéticos representativos da literatura de vangarda.	- Apartados «Antoloxía» e «Comentario de texto» do LA.
LGLB5.3.2. Participa con proveito da audición da versión musical do poema «Sós».	- Audición do poema «Sós», no apartado «Comentario de texto».
LGLB5.2.2. Le autonomamente textos representativos da literatura de vangarda, resume o seu contido, sinala os seus trazos característicos definatorios e relaciónaos co contexto histórico, cultural e sociolingüístico da época.	- Lectura dos textos dos apartados «Antoloxía» e «Comentario de texto». - Actividades 1, 2, 3, 4, 6, 7 e 8 da LC. - Lectura e comentario do relato «O neno suicida», de Rafael Dieste, nos RD.
LGLB5.2.3. Comenta, de forma guiada, un poema de Manuel Antonio e sinala os seus trazos vangardistas característicos.	- Actividades do «Comentario de texto».
LGLB5.2.4. Compara dous poemas vangardistas, atendendo ao seu contido e as seus trazos definatorios.	- Actividade de comparar os textos 1 e 2 da «Antoloxía» do LA. - Actividade 5 da LC. - Actividade sobre o poema «Solpor», de Manuel Antonio, na ficha de traballo 1 do TD.

LGB2.9.3. Ordena as ideas e estrutura os contidos dos seus escritos.	- Actividade 1 do apartado «Obradoiro de expresión» do LA.
LGB2.9.5. Revisa o texto para comprobar que a organización dos contidos do texto é correcta.	
LGLB5.6.1. Crea textos de intención literaria partindo das características dos traballados na aula.	- Actividades do apartado «Obradoiro de expresión» do LA.
LGLB5.6.2. Desenvolve o gusto pola escrita como instrumento de comunicación capaz de analizar e regular os sentimentos e xuízos.	- Actividade 11 do apartado «Aplica o que sabes» do LA.
LGB2.10.2. Usa aplicacións informáticas para crear caligramas.	- Actividade 2 do apartado «Obradoiro de expresión» do LA.

5. COMPETENCIAS: DESCRITORES E DESEMPEÑOS

Competencia	Descritor	Desempeño
<i>Comunicación lingüística.</i>	Comprender o sentido dos textos orais e escritos.	Desenvolve a través dos distintos tipos de textos a capacidade de delimitar información recibida do contorno.
	Gozar coa lectura.	Le a lectura inicial e os distintos textos sobre os que se traballan os conceptos da unidade.
	Expresar oralmente, de maneira ordenada e clara, calquera tipo de información.	Responde preguntas de comprensión sobre textos que se escoitaron. Participa activamente en postas en común.
	Utilizar o vocabulario adecuado, as estruturas lingüísticas e as normas ortográficas e gramaticais para elaborar textos escritos e orais.	Exprésase oralmente con coherencia e corrección e selecciona o vocabulario preciso. Coida a corrección ortográfica e gramatical nos seus escritos.
	Compoñer distintos tipos de textos creativamente con sentido literario.	Aplica os coñecementos adquiridos e baséase en modelos dados para a creación de textos propios de carácter literario.
	Respectar as formas de comunicación en calquera contexto: quenda de palabra, escoita atenta ao interlocutor...	Aplica as regras de quenda de palabra consensuadas na clase á hora de participar en actividades de carácter oral.
	Manexar elementos de comunicación non verbal, ou en diferentes rexistros, nas diversas situacións comunicativas.	Selecciona e utiliza o rexistro lingüístico adecuado á situación comunicativa.
	Entender o contexto sociocultural da lingua para un mellor uso da mesma.	Entende a variante estándar como o modelo de lingua que se debe empregar nos escritos e na comunicación oral formal.
	Utilizar os coñecementos sobre a lingua para buscar información e ler textos en calquera situación.	Sabe buscar e seleccionar información en diferentes fontes (dicionarios, apéndice do libro, Internet...).

<i>Competencia dixital.</i>	Empregar distintas fontes para a busca de información.	Busca información en dicionarios e en diferentes páxinas de Internet para profundar e ampliar coñecementos.
	Manexar ferramentas dixitais para a construción de coñecemento.	Utiliza os recursos de audio que achega o libro para mellorar a comprensión e a expresión oral. Utiliza aplicacións informáticas nas creacións propias.
<i>Conciencia e expresións culturais.</i>	Mostrar respecto cara ás obras máis importantes do patrimonio cultural.	Valora o texto literario como expresión da nosa cultura, así como os autores que contribuíron ao seu desenvolvemento.
	Expressar sentimentos e emocións desde códigos artísticos.	Transmite sentimentos e emocións en textos propios de carácter literario.
	Apreciar a beleza das expresións artísticas e no cotián.	Valora a música como unha forma de creación artística. Aprecia a composición de textos como expresión artística.
	Elaborar traballos e presentacións con sentido estético.	Crea caligramas coidando tanto a elaboración do texto como o deseño da imaxe.
<i>Competencias sociais e cívicas.</i>	Mostrar dispoñibilidade para a participación activa en ámbitos de participación establecidos.	Participa activamente nas postas en común. Colabora na creación colectiva de caligramas.
	Aprender a comportarse desde o coñecemento dos distintos valores.	Adapta o seu rexistro lingüístico ao do interlocutor nas distintas situacións comunicativas.
<i>Sentido de iniciativa e espírito emprendedor.</i>	Ser constante no traballo superando as dificultades.	Avanza na aprendizaxe con motivación e esforzo.
	Xerar novas e diverxentes posibilidades desde coñecementos previos do tema.	Favorece a creatividade a través da elaboración dos distintos textos.
	Optimizar o uso de recursos materiais e persoais para a consecución de obxectivos.	Utiliza manuais de consulta, recursos da Rede, aplicacións informáticas, etc., para resolver actividades ou realizar traballos.
	Mostrar iniciativa persoal para iniciar ou promover accións novas.	Mostra iniciativa á hora de participar en actividades de

		carácter colaborativo.
<i>Aprender a aprender.</i>	Aplicar estratexias para a mellora do pensamento creativo, crítico, emocional, interdependente...	Ten en conta e aplica as pautas e os modelos que achega o libro para aplicalos nas creacións propias.
	Desenvolver estratexias que favorezan a comprensión rigorosa dos contidos.	Fai resumos e táboas para unha mellor comprensión dos contidos.
	Planificar os recursos necesarios e os pasos que cómpre seguir no proceso de aprendizaxe.	Reflexiona e organiza o seu traballo e as súas creacións de acordo cunhas pautas dadas.
	Avaliar a consecución de obxectivos de aprendizaxe.	Comproba o que aprendeu mediante a realización de actividades que traballan, de maneira xeral, os contidos vistos na unidade.

6. TAREFAS

Libro do alumnado (LA) / Proposta didáctica (PD) / Tratamento da diversidade (TD) / Lecturas complementarias (LC) / Recursos dixitais (RD)

Tarefa 1: Observamos a imaxe da dobre páxina inicial e escoitamos o texto «Festival da Luz».

- Comentamos en gran grupo a foto do concerto, coas achegas de todos os alumnos e alumnas: vivencias, opinións, curiosidades, fotos propias ou vídeos de concertos aos que tivesen asistido...
- Escoitamos o texto e aclaramos posibles dúbidas.
- Respondemos as preguntas do recadro «Escoita ou le e contesta» do LA.
- Consultamos na Rede o programa da última edición do Festival da Luz e comentámolo.

Tarefa 2: Lemos e escoitamos o texto da lectura («Simón Varela, arquitecto») e aclaramos posibles dúbidas de comprensión.

- Explicamos o papel dos personaxes no desenvolvemento dos feitos narrados, así como a clasificación dos personaxes de acordo con distintos criterios.
- Realizamos as actividades do comentario, tendo en conta a información que achega o apartado «Análise de textos».
- Coñecemos as suxestións metodolóxicas da PD e identificamos as ideas previas.
- Realizamos as actividades do comentario da lectura do LA.

Tarefa 3: Ampliamos e aplicamos o léxico relacionado coa arquitectura e o urbanismo.

- Realizamos as actividades do LA.
- Realizamos a actividade interactiva nos RD.

Tarefa 4: Practicamos o uso correcto de *b* e *v*.

- Coñecemos as suxestións metodolóxicas da PD
- Realizamos as actividades do LA e do TD.
- Realizamos as actividades interactivas dos RD.

Tarefa 5: Explicamos os conceptos de suxeito e predicado, así como a clasificación das oracións tendo en conta a natureza do predicado e o significado.

- Temos en conta as suxestións metodolóxicas propostas na PD.
- Lemos atentamente a información teórica que achega o LA.
- Realizamos as actividades do LA.
- Realizamos as actividades da ficha de traballo 1 do TD de identificar os compoñentes inmediatos da oración, de clasificar oracións e de transformar oracións activas en pasivas.
- Realizamos as actividades interactivas dos RD sobre as clases de oracións.

Tarefa 6: Identificamos distintos rexistros lingüísticos e explicamos a función unificadora da variante estándar.

- Temos en conta as suxestións metodolóxicas propostas na PD.
- Lemos atentamente a información teórica que achega o LA.

- Realizamos as actividades do LA.
- Realizamos as actividades da ficha de traballo 1 do TD sobre os rexistros lingüísticos.
- Realizamos a actividade interactiva dos RD sobre as variedades da lingua.

Tarefa 7: Coñecemos as principais escolas poéticas de vangarda e os seus autores máis representativos, así como a obra (narrativa e teatral) de Rafael Dieste.

- Lemos atentamente a información teórica que achega o LA.
- Lemos os textos que recolle a «Antoloxía».
- Lemos e analizamos o poema «Sós» (de Manuel Antonio), que se propón como comentario de texto.
- Realizamos as actividades da ficha de traballo 2 do TD.
- Lemos a LC e realizamos as actividades sobre ela.
- Realizamos a actividade complementaria dos RD.
- Realizamos as actividades interactivas dos RD.

Tarefa 8: Creamos caligramas.

- Temos en conta as suxestións metodolóxicas propostas na PD.
- Lemos atentamente os pasos e indicacións que dá o LA para a súa elaboración.
- Coñecemos e utilizamos aplicacións informáticas útiles para a creación de caligramas.

Tarefa 9: Avaliamos o aprendido.

- Aplicamos o estudado na unidade mediante as actividades que propón o LA acerca dun texto.

7. ESTRATEXIAS METODOLÓXICAS

No desenvolvemento das tarefas empregaranse diversas estratexias metodolóxicas:

- Desenvolvemento de actividades que permitan anticipar as ideas previas que os alumnos e as alumnas teñen en torno aos distintos contidos que imos traballar.
- Audición do texto «Festival da Luz», da lectura inicial e da versión musical do poema «Sós» (no «Comentario de texto»), co obxectivo de mellorar a comprensión oral.
- Fincapé nos hábitos de traballo: facer clasificacións, cadros, esquemas e resumos; estudar a teoría co apoio dunha práctica continuada; repasar e reforzar contidos que ofrezan certa dificultade; planificar as tarefas e preparar os recursos necesarios para abordalas; empregar o dicionario e outros manuais de consulta; utilizar o ordenador como instrumento habitual de traballo, etc.
- Exposición do profesor ou profesora utilizando diferentes soportes, explicando detalladamente o significado daqueles conceptos máis complexos e novidosos.
- Fomento do uso das TIC para resolver actividades, ampliar ou complementar a información do libro, etc.
- Fomento do clima adecuado que favoreza o traballo reflexivo individual.
- Fomento da aprendizaxe activa, do traballo colaborativo e da expresión oral.

- Proposta de debate —a partir da reflexión sobre a renovación da arte que significaron as vangardas— acerca de manifestacións artísticas actuais que se afastan do que ata agora se consideraba *estético*.
- Valoración da interdisciplinariedade e da combinación harmónica entre texto e imaxe nos caligramas para enriquecer o seu significado.
- Posta en común en gran grupo a través do diálogo e a lectura colectiva, tras o traballo individual ou grupal.
- Repaso trimestral.

8. RECURSOS

Os seguintes materiais de apoio poden reforzar e ampliar o estudo dos contidos da área de Lingua galega e Literatura:

- Textos locutados: o da dobre páxina inicial e o da lectura.
- Fichas de traballo para o tratamento da diversidade, lecturas complementarias para traballar a comprensión lectora, material para o desenvolvemento das competencias, plan lector.
- Cadernos complementarios de ortografía, léxico, morfosintaxe e expresión escrita.

Recursos dixitais

- Libro dixital: os alumnos e alumnas poderán reforzar ou ampliar os contidos estudados utilizando os recursos dixitais dispoñibles.
- Enlaces web:

<http://anayaeducacion.es>

<http://www.anayaeducacion.es/usuario/auladigital.php>

páxinas que se suxiren no libro do alumno e na PD

9. FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN

- Rexistro de avaliación (no anexo de avaliación).
- Proba de avaliación da unidade (no xerador de probas escritas de avaliación).
- Outros recursos: rúbrica, diana, etc. (no anexo de avaliación).

10. MEDIDAS PARA A INCLUSIÓN E A ATENCIÓN Á DIVERSIDADE

- Que dificultades e potencialidades prevexo no grupo durante o desenvolvemento da unidade?
- Como vou minimizar as dificultades?

- Que necesidades individuais prevexo no desenvolvemento da unidade?
- Que recursos e estratexias manexarei para atender ás necesidades individuais?

11. AUTOAVALIACIÓN DO PROFESORADO

- Que porcentaxe de alumnos e alumnas alcanzaron os obxectivos de aprendizaxe da unidade?
- Que é o que mellor funcionou nesta unidade?
- Que cambiaría no desenvolvemento da unidade o próximo curso? Por que?

Unidade 5

1. Presentación da unidade
2. Obxectivos didácticos
3. Contidos da unidade/Criterios de avaliación/Estándares de aprendizaxe avaliáveis/Competencias clave
4. Selección de evidencias para o portfolio
5. Competencias clave: descritores e desempeños
6. Tarefas
7. Estratexias metodolóxicas
8. Recursos
9. Ferramentas de avaliación
10. Medidas para a inclusión e atención á diversidade
11. Autoavaliación do profesorado

1. PRESENTACIÓN DA UNIDADE

Título

O país dos ríos

Descrición da unidade

A dobre páxina inicial da presente unidade somérxenos nos ríos de Galicia cun texto e unha imaxe que nos achegan este importantísimo legado natural. Ao fío desta entrada, a lectura recolle unha serie de instrucións para previr o cambio climático e aprender a coidar o medio. Como sempre, o texto trabállase a través de abundantes actividades e tendo en conta a información teórica sobre a modalidade textual correspondente —neste caso, a prescritiva—, que se retomará no apartado final.

Non só a auga dos cursos fluviais define a nosa terra, senón tamén a da chuvia; por iso, o campo semántico que se aborda no «Vocabulario» é o referido ao tempo meteorolóxico.

Unha vez asimilada a estrutura básica da oración (suxeito e predicado), abórdase o estudo dos complementos do verbo, que continuará na seguinte unidade. Aquí, analízanse o complemento directo, o indirecto e o circunstancial.

En «Lingua e sociedade» faise unha breve exposición do estado do galego nos anos da posguerra, tempos difíciles para a cultura que obrigou a moitos dos nosos creadores a marchar cara a América. Así, as seccións dedicadas a literatura acollen os autores e as obras máis representativos da poesía, a narrativa e o teatro do exilio.

O «Obradoiro de expresión» ocúpase da produción dun tipo de escrito propio do ámbito laboral: o currículo. Tras explicar o contido, a estrutura e as súas características, propónse a aplicación práctica a partir de modelos que o alumnado pode atopar na Rede.

Os contidos organízanse en diferentes seccións, de acordo cunha organización como esta:

- **Análise de textos:** LECTURA e COMENTARIO do texto «Seis accións contra o cambio climático» (tomado da Rede). Os textos prescritivos.
- **Lingua:** VOCABULARIO: O tempo meteorolóxico. REPASO DE MORFOLOXÍA: O pronome persoal. ESTUDO DA LINGUA: Complementos do verbo (1). LINGUA E SOCIEDADE: A lingua galega na posguerra. OBRADOIRO DE EXPRESIÓN: O currículo.
- **Literatura:** A literatura do exilio. ANTOLOXÍA: Textos de Seoane e Blanco Amor. COMENTARIO DE TEXTO: Fragmento tomado d'*A esmorga*, de Blanco Amor.

Para terminar, como é habitual, ofrécese unha dobre páxina de autoavaliación da aprendizaxe, en clave competencial: APLICA O QUE SABES. En conxunto, preténdese que os alumnos e alumnas adquiran os seguintes coñecementos:

- Cales son as principais características que definen os textos prescritivos.
- Como se fai un comentario de texto —literario ou non literario—, seguindo unhas pautas dadas.
- Que palabras conforman o campo semántico do tempo meteorolóxico.
- Como se identifican e que unidades desempeñan as funcións de CD, CI e CC.
- Cales foron as causas do proceso de desgaleguización nos anos da posguerra.
- Quen foron os principais representantes da literatura galega no exilio e cales foron as obras de maior relevancia e transcendencia.
- Que é e como se fai un currículo, en soporte impreso ou dixital.

Temporalización:

Xaneiro:

2. OBXECTIVOS DIDÁCTICOS

- Ler, comprender e analizar textos prescritivos.
- Recoñecer, explicar e usar un léxico amplo relacionado co tempo meteorolóxico.
- Identificar pronomes persoais, substituír frases nominais polo pronome correspondente e colocar axeitadamente o pronome átono
- Identificar o CD, o CI e o CC e coñecer as unidades que desempeñan esas funcións.
- Coñecer o panorama social e político dos anos da posguerra para entender o proceso de desgaleguización.
- Coñecer os autores máis representativos da literatura do exilio, así como as súas obras máis importantes.
- Crear currículos, en formato impreso ou dixital, seguindo uns pasos e uns modelos dados.

3. CONTIDOS DA UNIDADE – CRITERIOS DE AVALIACIÓN – ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES – COMPETENCIAS CLAVE

Competencias clave (CC): comunicación lingüística (CCL), competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía (CMCT), competencia dixital (CD), aprender a aprender (CAA), competencias sociais e cívicas (CSC), sentido de iniciativa e espírito emprendedor (CSIEE) e conciencia e expresións culturais (CCEC).

Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliáveis	CC
B1.4. Comprensión, interpretación e valoración de textos orais de natureza diversa.	B1.4. Comprender, interpretar e valorar diferentes tipos de discursos orais.	LGB1.4.1. Identifica a intención comunicativa, a idea principal e as secundarias de calquera texto oral.	CCL, CD
B1.7. Produción de discursos orais, en intervencións espontáneas, adecuados á situación e á intención comunicativa desexada, con coherencia, cohesión e corrección.	B1.7. Producir textos orais, en intervencións espontáneas, adecuadas á situación e á intención comunicativa desexada, con coherencia, cohesión e corrección.	LGB1.7.1. Produce textos orais, en intervencións espontáneas, adecuadas á situación e á intención comunicativa desexada, con coherencia, cohesión e corrección.	CCL
B1.9. Coñecemento e uso progresivamente autónomo das estratexias necesarias para a produción de textos orais e de técnicas para aprender a falar en público.	B1.9. Realizar exposicións orais planificadas e claras de traballos e de informacións de actualidade.	LGB1.9.1. Planifica a produción oral, estrutura o contido, revisa os borradores e esquemas.	CCL, CAA
		LGB1.9.2. Presenta os contidos de forma clara e ordenada e con corrección gramatical.	
		LGB1.9.3. Utiliza o rexistro adecuado á situación comunicativa.	
		LGB1.9.4. Emprega axeitadamente os elementos prosódicos (entoación e pronuncia axeitada, pausas, ton, timbre e volume), a linguaxe corporal (mirada e posición do corpo), así como o autocontrol das emocións ao falar en público.	

B2.1. Uso de técnicas e estratexias que facilitan a lectura comprensiva e crítica de textos.	B2.1. Empregar estratexias e técnicas que faciliten a lectura comprensiva e crítica dos textos.	LGB2.1.1. Emprega pautas e estratexias que facilitan a análise do contido: o esquema.	CCL, CAA
		LGB2.1.4. Deduce información global do texto a partir de contidos explícitos e implícitos.	
		LGB2.1.5. Entende o significado de palabras propias do rexistro culto.	
B2.14. Valoración da escritura como un instrumento de aprendizaxe, de relación social e de enriquecemento persoal.	B2.14. Valorar a escritura como un instrumento moi útil na aprendizaxe, nas relacións sociais e no desenvolvemento do individuo.	LGB2.14.1. Identifica e describe os valores da escritura non só como unha ferramenta para organizar os pensamentos, senón tamén como un instrumento para relacionarse cos demais e enriquecerse como persoa.	CCL, CSC
B3.1. Recoñecemento, explicación e uso de léxico suficientemente amplo e preciso, con incorporación de fraseoloxía e de vocabulario temático.	B3.1. Recoñecer e explicar os valores de léxico preciso de diferentes categorías gramaticais, así como da fraseoloxía.	LGB3.1.1. Recoñece, explica e usa un léxico amplo e preciso, de diferentes categorías gramaticais.	CCL, CAA
		LGB3.1.2. Recoñece, explica e usa fraseoloxía diversa da lingua galega.	
B3.5. Uso eficaz dos dicionarios e doutras fontes de consulta, tanto en papel como en soporte electrónico, especialmente sobre cuestións de uso e de normativa.	B3.5. Usar eficazmente os dicionarios e outras fontes de consulta, tanto en papel como en soporte electrónico, para resolver dúbidas, para progresar na aprendizaxe autónoma e para enriquecer o propio vocabulario.	LGB3.5.1. Usa eficazmente os dicionarios e outras fontes de consulta, tanto en papel como en soporte electrónico, especialmente sobre cuestións de uso e de normativa, para resolver dúbidas, para progresar na aprendizaxe autónoma e para ampliar o seu vocabulario.	CCL, CD
B3.4. A fonética e a fonoloxía do galego.	B3.4. Recoñecer e usar a fonética e a fonoloxía da lingua galega.	LGB3.4.1. Recoñece e usa adecuadamente a fonética e a fonoloxía da lingua galega.	CCL
B3.6. Aplicación e valoración das normas morfolóxicas da lingua	B3.6. Aplicar correctamente as normas morfolóxicas da lingua galega referidas ao	LGB3.6.1. Aplica correctamente as normas de uso dos pronomes persoais.	CCL, CAA

galega.	correcto uso dos pronomes persoais		
B3.8. As principais regras de combinación impostas polos predicados en función dos seus argumentos; estruturas sintácticas.	B3.8. Identificar as principais regras de combinación impostas polos verbos.	LGB3.8.2. Recoñece a estrutura interna das oracións, identificando o verbo e os seus complementos.	CCL
		LGB3.8.3. Respecta a orde correcta dos elementos da estrutura sintáctica galega.	
		LGB3.8.5. Utiliza a terminoloxía sintáctica correcta.	
B4.6. Evolución da lingua galega e etapas da historia social da lingua galega desde 1916 ata a actualidade. Análise e comprensión das causas e consecuencias dos feitos máis relevantes.	B4.4. Recoñecer os principais elementos de evolución da lingua galega, así como identificar causas e consecuencias dos feitos máis relevantes da súa historia social.	LGB4.4.2. Recoñece os acontecementos relevantes da historia social da lingua galega nos anos de posguerra.	CCL, CCEC
B5.1. Identificación e comprensión dos distintos períodos e xeracións da literatura galega desde 1916 ata a actualidade.	B5.1. Identificar e comprender os distintos períodos e xeracións da literatura galega desde 1916 ata a actualidade.	LGLB5.1.2. Comprende e explica razoadamente o panorama literario no exilio, sinalando os autores e obras máis destacados.	CCL, CCEC
B5.3. Lecturas expresivas e comprensivas e audicións de textos representativos da literatura galega de posguerra no exilio.	B5.3. Ler expresiva e comprensivamente e facer audicións de textos literarios.	LGLB5.3.1. Le expresiva e comprensivamente textos representativos da literatura galega de posguerra no exilio.	CCL
		LGLB5.3.2. Participa con proveito da audición dun texto narrativo de Blanco Amor.	
B5.2. Lectura autónoma e comentario de obras representativas da literatura galega de 1916 ata a actualidade.	B5.2. Ler autonomamente e comentar obras representativas da literatura galega de 1916 ata a actualidade e relacionar o seu contido co contexto histórico, cultural e	LGLB5.2.2. Le autonomamente textos representativos da literatura galega de posguerra no exilio, resume o seu contido, sinala os seus trazos característicos definitorios	CCL, CCEC, CAA

	sociolingüístico de cada período.	e relacións co contexto histórico, cultural e sociolingüístico da época.	
		LGLB5.2.3. Comenta, de forma guiada, un texto de Blanco Amor e sinala os seus trazos característicos.	
B2.8. Uso autónomo dos recursos que ofrecen as TIC para obter información complementaria.	B2.8. Usar e seleccionar información obtida na Rede.	LGB2.8.1. Selecciona contidos, analiza información e extrae conclusións a partir da información obtida na Rede.	CCL, CD, CAA
		LGB2.8.2. Sérvese dos recursos que ofrecen as TIC para integrar os coñecementos adquiridos nas súas producións.	
B2.2. Comprensión e interpretación de textos propios da vida cotiá relacionados co ámbito laboral.	B2.2. Comprender e interpretar textos escritos propios da vida cotiá, pertencentes ao ámbito laboral.	LGB2.2.1. Identifica a intención comunicativa, o tema e os subtemas de escritos propios da vida cotiá relacionados co ámbito laboral.	CCL
		LGB2.2.2. Comprende, interpreta e valora textos propios da vida cotiá, pertencentes ao ámbito laboral.	CCL, CSC
B2.10. Utilización das TIC para mellorar a presentación dos escritos, para difundir os textos propios e coñecer outros alleos.	B2.10. Empregar as TIC para mellorar a presentación dos escritos, para difundir os textos propios e coñecer outros alleos.	LGB2.10.2. Usa procesadores de textos para mellorar a presentación dos seus escritos.	CCL, CD, CAA
		LGB2.10.3. Usa as TIC como medio de divulgación de textos propios e de coñecemento doutros.	CCL, CD, CSC

4. SELECCIÓN DE EVIDENCIAS PARA O PORTFOLIO

Libro do alumnado (LA) / Proposta didáctica (PD) / Tratamento da diversidade (TD) / Lecturas complementarias (LC) / Recursos dixitais (RD)

Estándares de aprendizaxe avaliados	Selección de evidencias para o portfolio
LGB1.4.1. Identifica a intención comunicativa, a idea principal e as secundarias de calquera texto oral.	<ul style="list-style-type: none"> - escoita atenta do texto que abre a unidade do LA e mais da lectura inicial. - Actividades do recadro «Escoita ou le e contesta», no LA.
LGB1.7.1. Produce textos orais, en intervencións espontáneas, adecuadas á situación e á intención comunicativa desexada, con coherencia, cohesión e corrección.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do recadro «Escoita ou le e contesta», no LA. - Actividade de expresión oral do «Comentario da lectura» do LA.
LGB1.9.1. Planifica a produción oral, estrutura o contido, revisa os borradores e esquemas.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividade 4 do apartado «Comentario da lectura».
LGB1.9.2. Presenta os contidos de forma clara e ordenada e con corrección gramatical.	
LGB1.9.3. Utiliza o rexistro adecuado á situación comunicativa.	
LGB1.9.4. Emprega axeitadamente os elementos prosódicos (entoación e pronuncia axeitada, pausas, ton, timbre e volume), a linguaxe corporal (mirada e posición do corpo), así como o autocontrol das emocións ao falar en público.	
LGB2.1.1. Emprega pautas e estratexias que facilitan a análise do contido: o esquema.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividade 3 do apartado «Comentario da lectura».
LGB2.1.4. Deduce información global do texto a partir de contidos explícitos e implícitos.	<ul style="list-style-type: none"> - Lectura e actividades 2, 5, 6 e 7 do «Comentario da lectura» do LA. - Actividades 3 sobre o texto 4 da «Antoloxía». - Actividades 2 a 7 do apartado «Aplica o que sabes».
LGB2.1.5. Entende o significado de palabras propias do rexistro culto.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividade 1 do «Comentario da lectura» do LA.
LGB2.14.1. Identifica e describe os valores da escritura non só como unha ferramenta para organizar os pensamentos, senón tamén como un instrumento para relacionarse cos demais e enriquecerse como persoa.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividade de expresión escrita do «Comentario da lectura». - Actividades 1, 2 e 3 do «Obradoiro de expresión». - Actividade 7 do apartado «Aplica o que sabes». - Actividade da ficha de traballo 1 do TD de

	elaborar un texto instrutivo.
LGB3.1.1. Recoñece, explica e usa un léxico amplo e preciso, de diferentes categorías gramaticais.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades 2, 3 e 4 do apartado «Vocabulario» do LA. - Actividade 1 do «Comentario de texto» do LA. - Actividade interactiva dos RD.
LGB3.1.2. Recoñece, explica e usa fraseoloxía diversa da lingua galega.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividade 1 do apartado «Vocabulario» do LA. - Actividades de vocabulario da ficha de traballo 1 do TD.
LGB3.5.1. Usa eficazmente os dicionarios e outras fontes de consulta, tanto en papel como en soporte electrónico, especialmente sobre cuestións de uso e de normativa, para resolver dúbidas, para progresar na aprendizaxe autónoma e para ampliar o seu vocabulario.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividade 2 do apartado «Vocabulario» do LA. - Consulta do apéndice do 2.º trimestre do LA para realizar as actividades do apartado «Repaso de morfoloxía».
LGB3.4.1. Recoñece e usa adecuadamente a fonética e a fonoloxía da lingua galega.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades 5 e 6 do apartado «Aplica o que sabes».
LGB3.6.1. Aplica correctamente as normas de uso dos pronomes persoais.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades 1 a 6 do apartado «Repaso de morfoloxía». - Actividade 3 do apartado «Aplica o que sabes». - Actividade da ficha 1 do TD. - Actividade interactiva dos RD.
LGB3.8.2. Recoñece a estrutura interna das oracións, identificando o verbo e os seus complementos.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do apartado «Estudo da lingua» do LA. - Actividade 4 do apartado «Aplica o que sabes» do LA. - Actividades da ficha de traballo 1 do TD de identificar, analizar e usar correctamente o CD, o CI e o CC. - Actividade interactiva dos RD.
LGB3.8.3. Respecta a orde correcta dos elementos da estrutura sintáctica galega.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades 7, 8 e 9 do apartado «Repaso de morfoloxía».
LGB3.8.5. Utiliza a terminoloxía sintáctica correcta.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do apartado «Estudo da lingua» do LA. - Actividade 4 do apartado «Aplica o que sabes» do LA. - Actividades da ficha de traballo 1 do TD de identificar, analizar e usar correctamente o CD, o CI e o CC.
LGB4.4.2. Recoñece os acontecementos relevantes da historia social da lingua galega	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do apartado «Lingua e sociedade» do LA.

nos anos de posguerra.	
LGLB5.1.2. Comprende e explica razoadamente o panorama literario no exilio, sinalando os autores e obras máis destacados.	- Apartado «Literatura» do LA.
LGLB5.3.1. Le expresiva e comprensivamente textos representativos da literatura galega de posguerra no exilio.	- Apartados «Antoloxía» e «Comentario de texto» do LA.
LGLB5.3.2. Participa con proveito da audición dun texto narrativo de Blanco Amor.	- Audición do fragmento d'A <i>esmorga</i> , no apartado «Comentario de texto».
LGLB5.2.2. Le autonomamente textos representativos da literatura galega de posguerra no exilio, resume o seu contido, sinala os seus trazos característicos definatorios e relaciónaos co contexto histórico, cultural e sociolingüístico da época.	- Lectura dos textos dos apartados «Antoloxía» e «Comentario de texto».
LGLB5.2.3. Comenta, de forma guiada, un texto de Blanco Amor e sinala os seus trazos característicos.	- Actividades do «Comentario de texto». - LC. - Lectura e actividades da ficha de traballo 2 do TD. - Actividades interactivas dos RD.
LGB2.8.1. Selecciona contidos, analiza información e extrae conclusións a partir da información obtida na Rede.	- Actividade do recadro «Podes coñecer?» da dobre páxina inicial da unidade do LA. - Actividade 5 do apartado «Vocabulario». - Visualización do vídeo Galicia emigrante que se propón no apartado «Antoloxía». - Visualización do tráiler d'A <i>esmorga</i> que se propón no apartado «Comentario de texto». - Actividade 4 do apartado «Obradoiro de expresión».
LGB2.8.2. Sérvese dos recursos que ofrecen as TIC para integrar os coñecementos adquiridos nas súas producións.	- Visualización na Rede de exemplos de videocurrículos. - Visualización na Rede do programa Larpeiros. - Consulta das páxinas web Gastronomía de Galicia e Lareiras.
LGB2.2.1. Identifica a intención comunicativa, o tema e os subtemas de escritos propios da vida cotiá relacionados co ámbito laboral.	- Actividade 2 do apartado «Obradoiro de expresión» do LA.
LGB2.2.2. Comprende, interpreta e valora textos propios da vida cotiá, pertencentes ao ámbito laboral.	- Comprensión da información teórica do apartado «Obradoiro de expresión». - Actividade 2 do apartado «Obradoiro de

	expresión» do LA.
LGB2.10.2. Usa procesadores de textos para mellorar a presentación dos seus escritos.	- Actividades 1, 2 e 3 do apartado «Obradoiro de expresión».
LGB2.10.3. Usa as TIC como medio de divulgación de textos propios e de coñecemento doutros.	- Sobe á Rede o seu currículo ou videocurrículo.

5. COMPETENCIAS: DESCRITORES E DESEMPEÑOS

Competencia	Descritor	Desempeño
<i>Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía.</i>	Interactuar co contorno natural de maneira respectuosa.	Valora a riqueza do noso patrimonio natural e toma conciencia da importancia de protexelo e conservalo.
	Comprometerse co uso responsable dos recursos naturais para promover un desenvolvemento sostible.	Adopta unha actitude de compromiso en relación coa sostibilidade e comprende a importancia de reducir o consumo, reutilizar e reciclar.
	Tomar conciencia dos cambios producidos polo ser humano no contorno natural e as repercusións para a vida futura.	Entende o cambio climático como unha consecuencia da acción humana, con graves repercusións no destino do planeta.
<i>Comunicación lingüística.</i>	Comprender o sentido dos textos orais e escritos.	Desenvolve a través dos distintos tipos de textos a capacidade de delimitar información recibida do contorno.
	Gozar coa lectura.	Le a lectura inicial e os distintos textos sobre os que se traballan os conceptos da unidade.
	Expresar oralmente, de maneira ordenada e clara, calquera tipo de información.	Responde preguntas de comprensión sobre textos que se escoitaron. Fai unha exposición oral a partir de temas propostos.
	Utilizar o vocabulario adecuado, as estruturas lingüísticas e as normas ortográficas e gramaticais para elaborar textos escritos e orais.	Exprésase oralmente con coherencia e corrección e selecciona o vocabulario preciso. Coida a corrección ortográfica e gramatical nos seus escritos.
	Respectar as formas de comunicación en calquera contexto: quenda de palabra, escoita atenta ao interlocutor...	Aplica as regras de quenda de palabra consensuadas na clase á hora de participar en actividades de carácter oral.

	Manexar elementos de comunicación non verbal, ou en diferentes rexistros, nas diversas situacións comunicativas.	Selecciona e utiliza o rexistro lingüístico adecuado á situación comunicativa e ten en conta aspectos non verbais na exposición oral dun tema.
	Utilizar os coñecementos sobre a lingua para buscar información e ler textos en calquera situación.	Sabe buscar e seleccionar información en diferentes fontes (dicionarios, apéndice do libro, Internet...).
	Producir textos escritos de diversa complexidade para o seu uso en situacións cotiás.	Redacta un currículo.
<i>Competencia dixital.</i>	Empregar distintas fontes para a busca de información.	Busca información en dicionarios e en diferentes páxinas de Internet para complementar e ampliar coñecementos.
	Utilizar as distintas canles de comunicación audiovisual para transmitir informacións diversas.	Coñece páxinas web onde aloxar currículos e facelos visibles. Crea un currículo <i>on-line</i> . Fai un videocurrículo.
	Manexar ferramentas dixitais para a construción de coñecemento.	Utiliza os recursos de audio que achega o libro para mellorar a comprensión e a expresión oral. Utiliza as TIC (procesadores de texto, cámara de vídeo, móbil...) nas creacións propias.
<i>Conciencia e expresións culturais.</i>	Mostrar respecto cara ás obras máis importantes do patrimonio cultural.	Valora o texto literario como expresión da nosa cultura, así como os autores que contribuíron ao seu desenvolvemento.
	Apreciar a beleza das expresións artísticas e no cotián.	Valora a beleza da paisaxe. Aprecia a composición de textos como expresión artística.
	Elaborar traballos e presentacións con sentido estético.	Coida a presentación do currículo para facelo máis atractivo. Crea un libro de receitas de

		acordo cunhas pautas e uns modelos dados.
<i>Competencias sociais e cívicas.</i>	Coñecer e aplicar dereitos e deberes da convivencia cidadá.	Entende a importancia de respectar unhas normas en relación co coidado do medio e na convivencia cos demais.
	Mostrar dispoñibilidade para a participación activa en ámbitos de participación establecidos.	Participa activamente nas postas en común. Colabora na creación de receitas de cociña.
	Aprender a comportarse desde o coñecemento dos distintos valores.	Sabe como debe comportarse para contribuír ao coidado e a conservación do medio.
	Involucrarse ou promover accións cun fin social.	Adopta unha postura activa no que se refire ao desenvolvemento dunha conciencia colectiva sobre o problema do cambio climático.
<i>Sentido de iniciativa e espírito emprendedor.</i>	Ser constante no traballo superando as dificultades.	Avanza na aprendizaxe con motivación e esforzo.
	Priorizar a consecución de obxectivos grupais a intereses persoais.	Mostra interese por facer un bo traballo de grupo (o libro de receitas) e contribúe activamente nese sentido coas súas achegas.
	Xerar novas e diverxentes posibilidades desde coñecementos previos do tema.	Favorece a creatividade a través da elaboración dos distintos textos.
	Optimizar o uso de recursos materiais e persoais para a consecución de obxectivos.	Utiliza manuais de consulta, recursos da Rede, dispositivos dixitais, etc., para resolver actividades ou realizar traballos.
	Mostrar iniciativa persoal para iniciar ou promover accións novas.	Mostra iniciativa á hora de participar en actividades de carácter colaborativo.
<i>Aprender a aprender.</i>	Aplicar estratexias para a mellora do pensamento creativo, crítico, emocional, interdependente...	Ten en conta e aplica as pautas e os modelos que achega o libro para aplicalos nas creacións propias.
	Desenvolver estratexias que favorezan a comprensión rigorosa	Fai resumos, esquemas e táboas para unha mellor comprensión

	dos contidos.	dos contidos.
	Planificar os recursos necesarios e os pasos que cómpre seguir no proceso de aprendizaxe.	Reflexiona e organiza o seu traballo e as súas creacións de acordo cunhas pautas dadas.
	Avaliar a consecución de obxectivos de aprendizaxe.	Comproba o que aprendeu mediante a realización de actividades que traballan, de maneira xeral, os contidos vistos na unidade.

6. TAREFAS

Libro do alumnado (LA) / Proposta didáctica (PD) / Tratamento da diversidade (TD) / Lecturas complementarias (LC) / Recursos dixitais (RD)

Tarefa 1: Observamos a imaxe da dobre páxina inicial e escoitamos o texto «O país dos ríos».

- Comentamos a foto en gran grupo, a partir de preguntas como as seguintes: que ríos coñeces?, bañástevos algunha vez nun río?, practicastes ou practicades algún deporte no río (piragüismo, rafting, pesca...)?, etc.
- Escoitamos o texto e aclaramos posibles dúbidas.
- Respondemos as preguntas do recadro «Escoita ou le e contesta» do LA.
- Consultamos a Rede para obter máis información sobre os ríos e as ferverzas de Galicia, segundo propón o recadro «Podes coñecer?».

Tarefa 2: Lemos e escoitamos o texto da lectura («Seis accións contra o cambio climático») e aclaramos posibles dúbidas de comprensión.

- Explicamos a finalidade e as características dos textos prescritivos.
- Realizamos as actividades do comentario, tendo en conta a información que achega o apartado «Análise de textos».
- Coñecemos as suxestións metodolóxicas da PD e identificamos as ideas previas.
- Realizamos as actividades do comentario da lectura do LA.
- Elaboramos o texto instrutivo que se propón na ficha de traballo 1 do TD

Tarefa 3: Ampliamos e aplicamos o léxico relacionado co tempo meteorolóxico.

- Realizamos as actividades do LA.
- Realizamos as actividades de vocabulario da ficha de traballo 1 do TD.
- Realizamos a actividade interactiva dos RD.

Tarefa 4: Practicamos o uso e as funcións dos pronomes persoais.

- Coñecemos as suxestións metodolóxicas da PD
- Realizamos as actividades do LA e do TD.
- Realizamos a actividade da ficha 1 do TD de identificar pronomes e de explicar a colocación do pronome átono.
- Realizamos a actividade interactiva dos RD.

Tarefa 5: Identificamos o CD, o CI e o CC, así como as unidades lingüísticas que desempeñan esas funcións.

- Temos en conta as suxestións metodolóxicas propostas na PD.
- Lemos atentamente a información teórica que achega o LA.
- Realizamos as actividades do LA.
- Realizamos as actividades da ficha de traballo 1 do TD de identificar, analizar e usar correctamente o CD, o CI e o CC.
- Realizamos a actividade interactiva dos RD.

Tarefa 6: Coñecemos o panorama social, cultural e político de Galicia nos anos da posguerra, para entender o proceso de desgaleguización.

- Temos en conta as suxestións metodolóxicas propostas na PD.
- Lemos atentamente a información teórica que achega o LA.
- Realizamos as actividades do LA.

Tarefa 7: Coñecemos os principais autores e obras da literatura galega no exilio en tempos da posguerra.

- Temos en conta as suxestións metodolóxicas propostas na PD.
- Lemos atentamente a información teórica que achega o LA.
- Realizamos as actividades interactivas dos RD.
- Lemos os textos que recolle a «Antoloxía».
- Lemos e analizamos o fragmento d'*A esmorga* (de Blanco Amor), que se propón como comentario de texto.
- Realizamos as actividades da ficha de traballo 2 do TD.
- Lemos a LC e realizamos as actividades sobre ela.

Tarefa 8: Creamos currículos e videocurrículos.

- Temos en conta as suxestións metodolóxicas propostas na PD.
- Lemos atentamente os pasos e indicacións que dá o LA para a súa elaboración.
- Consultamos información nas páxinas web indicadas para que sirvan de guía na creación dos currículos propios.
- Coñecemos algún sitios web onde publicar e aloxar currículos *on-line*.
- Utilizamos dispositivos dixitais para a creación de videocurrículos.

Tarefa 9: Avaliamos o aprendido.

- Aplicamos o estudado na unidade mediante as actividades que propón o LA acerca dun texto.

7. ESTRATEXIAS METODOLÓXICAS

No desenvolvemento das tarefas empregaranse diversas estratexias metodolóxicas:

- Desenvolvemento de actividades que permitan anticipar as ideas previas que os alumnos e as alumnas teñen en torno aos distintos contidos que imos traballar.
- Audición do texto «O país dos ríos», da lectura inicial e do fragmento d'*A esmorga* (no «Comentario de texto»), co obxectivo de mellorar a comprensión oral.
- Proposta de debate sobre o cambio climático: causas e consecuencias, responsabilidade dos cidadáns e dos gobernos, posibles solucións, etc.

- Fincapé nos hábitos de traballo: facer clasificacións, cadros, esquemas e resumos; estudar a teoría co apoio dunha práctica continuada; repasar e reforzar contidos que ofrezan certa dificultade; planificar as tarefas e preparar os recursos necesarios para abordalas; empregar o dicionario e outros manuais de consulta; utilizar o ordenador como instrumento habitual de traballo, etc.
- Exposición do profesor ou profesora utilizando diferentes soportes, explicando detalladamente o significado daqueles conceptos máis complexos e novidosos.
- Fomento do uso das TIC para resolver actividades, ampliar ou complementar a información do libro, producir creacións propias, etc.
- Fomento do clima adecuado que favoreza o traballo reflexivo individual.
- Proposta de traballo colaborativo e cooperativo: creación dun refraneiro sobre o tempo meteorolóxico.
- Proposta de lectura trimestral, escollendo entre os títulos que recolle o plan lector.
- Posta en común en gran grupo a través do diálogo e a lectura colectiva, tras o traballo individual ou grupal.

8. RECURSOS

Os seguintes materiais de apoio poden reforzar e ampliar o estudo dos contidos da área de Lingua galega e Literatura:

- Textos locutados: o da dobre páxina inicial, o da lectura e o do fragmento tomado d'A *esmorga* (no «Comentario de texto»).
- Fichas de traballo para o tratamento da diversidade, lecturas complementarias para traballar a comprensión lectora, material para o desenvolvemento das competencias, plan lector.
- Cadernos complementarios de ortografía, léxico, morfosintaxe e expresión escrita.

Recursos dixitais

- Libro dixital: os alumnos e alumnas poderán reforzar ou ampliar os contidos estudados utilizando os recursos dixitais dispoñibles.

- Enlaces web:

<http://anayaeducacion.es>

<http://www.anayaeducacion.es/usuario/auladigital.php>

páxinas que se suxiren no libro do alumno e na PD

9. FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN

- Rexistro de avaliación (no anexo de avaliación).
- Proba de avaliación da unidade (no xerador de probas escritas de avaliación).

- Outros recursos: rúbrica, diana, etc. (no anexo de avaliación).

10. MEDIDAS PARA A INCLUSIÓN E A ATENCIÓN Á DIVERSIDADE

- Que dificultades e potencialidades prevezo no grupo durante o desenvolvemento da unidade?
- Como vou minimizar as dificultades?
- Que necesidades individuais prevezo no desenvolvemento da unidade?
- Que recursos e estratexias manexarei para atender ás necesidades individuais?

11. AUTOAVALIACIÓN DO PROFESORADO

- Que porcentaxe de alumnos e alumnas alcanzaron os obxectivos de aprendizaxe da unidade?
- Que é o que mellor funcionou nesta unidade?
- Que cambiaría no desenvolvemento da unidade o próximo curso? Por que?

Unidade 6

1. Presentación da unidade
2. Obxectivos didácticos
3. Contidos da unidade/Criterios de avaliación/Estándares de aprendizaxe avaliáveis/Competencias clave
4. Selección de evidencias para o portfolio
5. Competencias clave: descritores e desempeños
6. Tarefas
7. Estratexias metodolóxicas
8. Recursos

9. Ferramentas de avaliación
10. Medidas para a inclusión e atención á diversidade
11. Autoavaliación do profesorado

1. PRESENTACIÓN DA UNIDADE

Título

Xeoparques

Descrición da unidade

De novo, a paisaxe de Galicia protagoniza a dobre páxina inicial, cunha fermosa imaxe e un texto locutado sobre enclaves xeolóxicos singulares. Como sempre, as actividades dos recadros («Escoita ou le e contesta» e «Podes coñecer?») serven para explotar a lámina e, ademais, introducen o campo semántico que se traballa no apartado de «Vocabulario»: as viaxes e o turismo.

Como lectura, escolléronse tres artigos que logo se comentan e analizan tendo en conta a información teórica que se achega acerca dos xéneros de opinión.

As seccións «Estudo da lingua», «Lingua e sociedade» e «Literatura» seguen unha liña de continuidade en relación coa unidade anterior:

- No primeiro caso, porque se volve sobre os complementos do verbo; esta vez, para abordar o suplemento, o complemento axente, o atributo e o predicativo.
- En canto á sociolingüística, porque abunda nas circunstancias que rodearon ao galego no seu percorrido histórico.
- Polo que se refire ao panorama literario, mantense nos anos de posguerra; en concreto, na década dos cincuenta, para centrarse na obra narrativa de Álvaro Cunqueiro e Ánxel Fole.

O «Obradoiro de escritura» propón a creación dun blog fixándose nuns modelos dados e de acordo cunha serie de pautas.

Os contidos organízanse en diferentes seccións, de acordo cunha estrutura como esta:

- **Análise de textos:** LECTURA e COMENTARIO de tres artigos periodísticos de opinión. Os xéneros de opinión.
- **Lingua:** VOCABULARIO: Viaxes e turismo. REPASO DE ORTOGRAFÍA: O uso do *h*. ESTUDO DA LINGUA: Complementos do verbo (2). LINGUA E SOCIEDADE: A lingua galega a partir de 1975. OBRADOIRO DE EXPRESIÓN: O blog.
- **Literatura:** A narrativa de posguerra (1). ANTOLOXÍA: Textos de Álvaro Cunqueiro e de Ánxel Fole. COMENTARIO DE TEXTO: Fragmento tomado d' *Os outros feirantes*, de Álvaro Cunqueiro.

Para rematar, como é habitual, ofrécese unha dobre páxina de autoavaliación da aprendizaxe, en clave competencial: APLICA O QUE SABES. En conxunto, preténdese que os alumnos e alumnas adquiran os seguintes coñecementos:

- Cales son os principais xéneros de opinión e que características os definen.
- Como se fai un comentario de texto —xornalístico ou literario—, seguindo unhas pautas dadas.
- Que palabras conforman o campo semántico das viaxes e o turismo.
- Como se identifican e que unidades desempeñan as funcións de suplemento, complemento axente, atributo e predicativo.
- Cales foron os acontecementos máis importantes no desenvolvemento do galego desde o ano 1975 ata fins do século xx.
- Quen foron os principais representantes da narrativa galega dos anos cincuenta e cales foron as súas obras máis destacadas.
- Que é un blog, que tipos de blog hai e como se fai un, a partir de certos modelos e pautas dados.

Temporalización:

Xaneiro: ebreiro:

2. OBXECTIVOS DIDÁCTICOS

- Ler, comprender e analizar artigos de opinión.
- Recoñecer, explicar e usar un léxico amplo relacionado coas viaxes e o turismo.
- Utilizar correctamente o *h*.
- Identificar o suplemento, o complemento axente, o atributo e o predicativo, e coñecer as unidades que desempeñan esas funcións.
- Coñecer os acontecementos máis importantes no desenvolvemento do galego desde 1975 ata fins do século xx.
- Coñecer e valorar a obra narrativa de Álvaro Cunqueiro e Ánxel Fole.
- Crear un blog seguindo uns modelos dados e tendo en conta certas indicacións.

3. CONTIDOS DA UNIDADE - CRITERIOS DE AVALIACIÓN - ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES – COMPETENCIAS CLAVE

Competencias clave (CC): comunicación lingüística (CCL), competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía (CMCT), competencia dixital (CD), aprender a aprender (CAA), competencias sociais e cívicas (CSC), sentido de iniciativa e espírito emprendedor (CSIEE) e conciencia e expresións culturais (CCEC).

Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliáveis	CC
B1.4. Comprensión, interpretación e valoración de textos orais de natureza diversa.	B1.4. Comprender, interpretar e valorar diferentes tipos de discursos orais.	LGB1.4.1. Identifica a intención comunicativa, a idea principal e as secundarias de calquera texto oral.	CCL, CD
B1.8. escoita crítica e reflexiva que permite identificar prexuízos e mensaxes discriminatorias.	B1.8. Manifesta unha actitude crítica e reflexiva que permite identificar prexuízos e mensaxes discriminatorias.	LGB1.8.1. Reflexiona e ten unha postura crítica ante as mensaxes discriminatorias que proveñen dos medios de comunicación.	CCL, CAA
B1.7. Producción de discursos orais, en intervencións espontáneas, adecuados á situación e á intención comunicativa desexada, con coherencia, cohesión e corrección.	B1.7. Producir textos orais, en intervencións espontáneas, adecuadas á situación e á intención comunicativa desexada, con coherencia, cohesión e corrección.	LGB1.7.1. Produce textos orais, en intervencións espontáneas, adecuadas á situación e á intención comunicativa desexada, con coherencia, cohesión e corrección.	CCL
B2.8. Uso autónomo dos recursos que ofrecen as TIC para obter información complementaria.	B2.8. Usar e seleccionar información obtida na Rede.	LGB2.8.1. Selecciona contidos, analiza información e extrae conclusións a partir da información obtida na Rede.	CCL, CD, CAA
		LGB2.8.2. Sérvese dos recursos que ofrecen as TIC para integrar os coñecementos adquiridos nas súas producións.	
B1.11. Participación activa e argumentada en debates nos que se expresen opinións acerca dun tema de actualidade.	B1.11. Participar activa e argumentadamente en debates nos que se expresen opinións acerca dun tema de actualidade.	LGB1.11.1. Desenvolve argumentos de forma comprensible e convincente e comenta as contribucións das persoas interlocutoras.	CCL, CAA
B.1.13. Valoración da lingua oral como un instrumento de	B.1.13. Valorar a lingua oral como un instrumento útil na aprendizaxe e nas relacións	LGB1.13.1. Identifica os valores da lingua oral como un instrumento útil na	CCL, CSC, CSIEE,

aprendizaxe e de relación social.	sociais.	aprendizaxe, así como para relacionarse cos demais e enriquecerse como persoa.	CAA
B2.5. Comprensión e interpretación de textos xornalísticos de opinión.	B2.5. Comprender e interpretar textos xornalísticos de opinión.	LGB2.5.1. Diferencia os trazos característicos dos textos xornalísticos de opinión: artigo de opinión, columna e editorial.	CCL, CSC
B2.1. Uso de técnicas e estratexias que facilitan a lectura comprensiva e crítica de textos.	B2.1. Empregar estratexias e técnicas que faciliten a lectura comprensiva e crítica dos textos.	LGB2.1.1. Emprega pautas e estratexias que facilitan a análise do contido, como o resumo.	CCL, CAA
		LGB2.1.2. Aplica os coñecementos léxicos propios e recursos alleos (dicionario) para solucionar problemas de comprensión.	
		LGB2.1.4. Deduce información global do texto a partir de contidos explícitos e implícitos.	
B2.12. Producción, en soporte impreso ou dixital, dun texto xornalístico de opinión.	B2.12. Producir, en soporte impreso ou dixital, un texto xornalístico de opinión.	LGB2.12.1. Crea, en soporte impreso ou dixital, un artigo de opinión.	CCL, CSC
B3.1. Recoñecemento, explicación e uso de léxico suficientemente amplo e preciso, con incorporación de vocabulario temático.	B3.1. Recoñecer e explicar os valores de léxico preciso de diferentes categorías gramaticais.	LGB3.1.1. Recoñece, explica e usa un léxico amplo e preciso, de diferentes categorías gramaticais.	CCL, CAA
B3.5. Uso eficaz dos dicionarios e doutras fontes de consulta, tanto en papel como en soporte electrónico, especialmente sobre cuestións de uso e de normativa.	B3.5. Usar eficazmente os dicionarios e outras fontes de consulta, tanto en papel como en soporte electrónico, para resolver dúbidas, para progresar na aprendizaxe autónoma e para enriquecer o propio vocabulario.	LGB3.5.1. Usa eficazmente os dicionarios e outras fontes de consulta, tanto en papel como en soporte electrónico, especialmente sobre cuestións de uso e de normativa, para resolver dúbidas, para progresar na aprendizaxe autónoma e para ampliar o	CCL, CD

		seu vocabulario.	
B3.6. Aplicación e valoración das normas ortográficas da lingua galega.	B3.6. Aplicar correctamente as normas ortográficas da lingua galega.	LGB3.6.1. Aplica correctamente as normas ortográficas referidas ao uso do <i>h</i> .	CCL, CAA
B3.8. As principais regras de combinación impostas polos predicados en función dos seus argumentos; estruturas sintácticas.	B3.8. Identificar as principais regras de combinación impostas polos verbos.	LGB3.8.2. Recoñece a estrutura interna das oracións, identificando o verbo e os seus complementos.	CCL, CAA
		LGB3.8.5. Utiliza a terminoloxía sintáctica correcta.	CCL
B4.5. Proceso de normalización. Desenvolvemento de actitudes positivas cara ao proceso de recuperación do galego, favorecendo o xurdimento de vínculos positivos cara ao seu uso. Consciencia da necesidade e das potencialidades de enriquecemento persoal e colectivo do uso normalizado da lingua galega.	B4.3. Identificar os elementos do proceso normalizador e adquirir vínculos positivos cara ao seu uso, asumindo a importancia da contribución individual no desenvolvemento da lingua galega.	LGB4.3.1. Identifica os procedementos de normalización e argumenta axeitadamente a necesidade de continuar con este proceso na lingua galega.	CCL, CSC
		LGB4.3.2. Distingue normativización e normalización e explica axeitadamente cada fenómeno.	
		LGB4.3.4. Coñece os principais axentes normalizadores en Galicia e valora a súa importancia.	
B5.1. Identificación e comprensión dos distintos períodos e xeracións da literatura galega desde 1916 ata a actualidade.	B5.1. Identificar e comprender os distintos períodos e xeracións da literatura galega desde 1916 ata a actualidade.	LGLB5.1.1. Identifica os distintos períodos e xeracións da literatura galega entre os anos cincuenta e setenta do século pasado, así como os principais autores e obras.	CCL, CCEC
B5.3. Lecturas expresivas e comprensivas e audicións de textos narrativos da literatura de posguerra.	B5.3. Ler expresiva e comprensivamente e facer audicións de textos narrativos da literatura de	LGLB5.3.1. Le expresiva e comprensivamente textos narrativos da literatura dos anos cincuenta.	CCL, CD

	posguerra.	LGLB5.3.2. Participa con proveito da audición dun texto narrativo de Álvaro Cunqueiro.	
B5.2. Lectura autónoma e comentario de obras representativas da literatura galega de 1916 ata a actualidade.	B5.2. Ler autonomamente e comentar obras representativas da literatura galega de 1916 ata a actualidade e relacionar o seu contido co contexto histórico, cultural e sociolingüístico de cada período.	LGLB5.2.2. Le autonomamente obras ou textos representativos de Álvaro Cunqueiro e Ánxel Fole, resume o seu contido, sinala os seus trazos característicos definitorios e relaciónaos co contexto histórico, cultural e sociolingüístico dos anos cincuenta.	CCL, CCEC, CAA
		LGLB5.2.3. Comenta, de forma guiada, textos da narrativa dos anos cincuenta, sinala os seus trazos característicos definitorios e relaciónaos co contexto histórico, cultural e sociolingüístico da época.	
B2.10. Utilización das TIC para corrixir e mellorar a presentación dos escritos, difundir os textos propios, coñecer outros alleos e intercambiar opinións.	B2.10. Empregar as TIC para corrixir e mellorar a presentación dos escritos, para difundir os textos propios, coñecer outros alleos e intercambiar opinións.	LGB2.10.3. Usa as TIC como medio de divulgación de textos propios, de coñecemento doutros alleos e de intercambio de opinións.	CCL, CD, CSC
B2.13. Composición en soporte impreso ou dixital de textos argumentativos, redactados a partir da información obtida de distintas fontes.	B2.13. Producir en soporte impreso ou dixital textos argumentativos redactados a partir da información obtida de distintas fontes.	LGB2.13.2. Crea, en soporte impreso ou dixital, un texto argumentativo propio a partir dun tema dado sen documentación previa.	CCL, CAA
		LGB2.13.3. Sintetiza a información e resume textos argumentativos sen repetir nin parafrasear o texto de partida.	

#

4. SELECCIÓN DE EVIDENCIAS PARA O PORTFOLIO

Libro do alumnado (LA) / Proposta didáctica (PD) / Tratamento da diversidade (TD) / Lecturas complementarias (LC) / Recursos dixitais (RD)

Estándares de aprendizaxe aviables	Selección de evidencias para o portfolio
LGB1.4.1. Identifica a intención comunicativa, a idea principal e as secundarias de calquera texto oral.	<ul style="list-style-type: none"> - escoita atenta do texto que abre a unidade do LA e mais dos textos serven de lectura inicial. - Actividades do recadro «Escoita ou le e contesta», no LA.
LGB1.8.1. Reflexiona e ten unha postura crítica ante as mensaxes discriminatorias que proveñen dos medios de comunicación.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividade 6 do «Comentario da lectura».
LGB1.7.1. Produce textos orais, en intervencións espontáneas, adecuadas á situación e á intención comunicativa desexada, con coherencia, cohesión e corrección.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do recadro «Escoita ou le e contesta», no LA.
LGB2.8.1. Selecciona contidos, analiza información e extrae conclusións a partir da información obtida na Rede.	<ul style="list-style-type: none"> - Consulta das páxinas que se suxiren no recadro «Podes coñecer?» (apertura da unidade do LA) e nos recadros «Na Web...» do apartado «Literatura». - Actividade 3 do apartado «Lingua e sociedade». - Visualización da versión cinematográfica de Sinbad e do relato «Tristán García», que se suxire na «Antoloxía» e no «Comentario de texto» da unidade do LA. - Consulta dos blogs que se achegan no apartado «Obradoiro de expresión» e actividades 1 e 2.
LGB2.8.2. Sérvese dos recursos que ofrecen as TIC para integrar os coñecementos adquiridos nas súas producións.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do apartado «Obradoiro de expresión».
LGB1.11.1. Desenvolve argumentos de forma comprensible e convincente e comenta as contribucións das persoas interlocutoras.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividade de expresión oral do «Comentario da lectura» do LA.
LGB1.13.1. Identifica os valores da lingua oral como un instrumento útil na aprendizaxe, así como para relacionarse cos demais e enriquecerse como persoa.	
LGB2.5.1. Diferencia os trazos característicos dos textos xornalísticos de opinión: artigo de opinión, columna e editorial.	<ul style="list-style-type: none"> - Lectura dos artigos de opinión que introducen a unidade. - Comprensión da información que achega o apartado «Análise de textos». - Actividade 8 do «Comentario da lectura».

LGB2.1.1. Emprega pautas e estratexias que facilitan a análise do contido, como o resumo.	- Actividade 4 do «Comentario da lectura».
LGB2.1.2. Aplica os coñecementos léxicos propios e recursos alleos (dicionario) para solucionar problemas de comprensión.	- Actividades 1 e 2 do «Comentario da lectura». - Actividades 1 e 2 do apartado «Aplica o que sabes».
LGB2.1.4. Deduce información global do texto a partir de contidos explícitos e implícitos.	- Lectura e actividades 3 e 5 do «Comentario da lectura» do LA. - Actividades sobre os textos da «Antoloxía». - Actividades 3 a 7 do apartado «Aplica o que sabes».
LGB2.12.1. Crea, en soporte impreso ou dixital, un artigo de opinión.	- Actividade 9 do «Comentario da lectura».
LGB3.1.1. Recoñece, explica e usa un léxico amplo e preciso, de diferentes categorías gramaticais.	- Actividades do apartado «Vocabulario» do LA. - Actividade 10 do apartado «Aplica o que sabes» do LA. - Actividade interactiva dos RD.
LGB3.5.1. Usa eficazmente os dicionarios e outras fontes de consulta, tanto en papel como en soporte electrónico, especialmente sobre cuestións de uso e de normativa, para resolver dúbidas, para progresar na aprendizaxe autónoma e para ampliar o seu vocabulario.	- Actividade 1 do apartado «Vocabulario» do LA.
LGB3.6.1. Aplica correctamente as normas ortográficas referidas ao uso do <i>h</i> .	- Actividades do apartado «Repaso de ortografía» do LA. - Actividades da ficha 1 do TD. - Actividade interactiva dos RD.
LGB3.8.2. Recoñece a estrutura interna das oracións, identificando o verbo e os seus complementos.	- Actividades do apartado «Estudo da lingua» do LA. - Actividade 8 e 9 do apartado «Aplica o que sabes» do LA.
LGB3.8.5. Utiliza a terminoloxía sintáctica correcta.	- Actividades da ficha de traballo 1 do TD de identificar, analizar e usar correctamente o suplemento, o complemento axente, o atributo e o predicativo. - Actividades interactivas dos RD.
LGB4.3.1. Identifica os procedementos de normalización e argumenta axeitadamente a necesidade de continuar con este proceso na lingua galega.	- Actividades do apartado «Lingua e sociedade» do LA. - Actividades da ficha de traballo 2 do TD.

LGB4.3.2. Distingue normativización e normalización e explica axeitadamente cada fenómeno.	
LGB4.3.4. Coñece os principais axentes normalizadores en Galicia e valora a súa importancia.	
LGLB5.1.1. Identifica os distintos períodos e xeracións da literatura galega entre os anos cincuenta e setenta do século pasado, así como os principais autores e obras.	<ul style="list-style-type: none"> - Apartado «Literatura» do LA. - Actividade da ficha 1 do TD. - Actividades interactivas dos RD.
LGLB5.3.1. Le expresiva e comprensivamente textos narrativos da literatura dos anos cincuenta.	<ul style="list-style-type: none"> - Apartados «Antoloxía» e «Comentario de texto» do LA. - LC.
LGLB5.3.2. Participa con proveito da audición dun texto narrativo de Álvaro Cunqueiro.	- Audición dun fragmento tomado d' <i>Os outros feirantes</i> .
LGLB5.2.2. Le autonomamente obras ou textos representativos de Álvaro Cunqueiro e Ánxel Fole, resume o seu contido, sinala os seus trazos característicos definitorios e relaciónaos co contexto histórico, cultural e sociolingüístico dos anos cincuenta.	- Lectura dos textos dos apartados «Antoloxía» e «Comentario de texto».
LGLB5.2.3. Comenta, de forma guiada, textos da narrativa dos anos cincuenta, sinala os seus trazos característicos definitorios e relaciónaos co contexto histórico, cultural e sociolingüístico da época.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do «Comentario de texto». - Actividades da LC.
LGB.2.10.3. Usa as TIC como medio de divulgación de textos propios, de coñecemento doutros alleos e de intercambio de opinións.	- Actividade 3 do apartado «Obradoiro de expresión».
LGB2.13.2. Crea, en soporte impreso ou dixital, un texto argumentativo propio a partir dun tema dado sen documentación previa.	- Actividade 11 do apartado «Aplica o que sabes» do LA.
LGB2.13.3. Sintetiza a información e resume textos argumentativos sen repetir nin parafrasear o texto de partida.	- Actividade 3 do apartado «Aplica o que sabes» do LA.

5. COMPETENCIAS: DESCRITORES E DESEMPEÑOS

Competencia	Descritor	Desempeño
<i>Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía.</i>	Interactuar co contorno natural de maneira respectuosa.	Valora a riqueza do noso patrimonio natural e toma conciencia da importancia de protexelo e conservalo.
	Aplicar as estratexias de resolución de problemas a calquera situación problemática.	Reflexiona acerca de situacións inxustas e propón solucións.
<i>Comunicación lingüística.</i>	Comprender o sentido dos textos orais e escritos.	Desenvolve a través dos distintos tipos de textos a capacidade de delimitar información recibida do contorno.
	Gozar coa lectura.	Le a lectura inicial e os distintos textos sobre os que se traballan os conceptos da unidade.
	Expresar oralmente, de maneira ordenada e clara, calquera tipo de información.	Responde preguntas de comprensión sobre textos que se escoitaron. Participa activamente en debates sobre temas propostos.
	Utilizar o vocabulario adecuado, as estruturas lingüísticas e as normas ortográficas e gramaticais para elaborar textos escritos e orais.	Exprésase oralmente con coherencia e corrección e selecciona o vocabulario preciso. Coida a corrección ortográfica e gramatical nos seus escritos.
	Respectar as formas de comunicación en calquera contexto: quenda de palabra, escoita atenta ao interlocutor...	Aplica as regras de quenda de palabra consensuadas na clase á hora de participar en actividades de carácter oral.
	Utilizar os coñecementos sobre a lingua para buscar información e ler textos en calquera situación.	Sabe buscar e seleccionar información en diferentes fontes (dicionarios, Internet...).
	Producir textos escritos de diversa complexidade para o seu uso en situacións cotiás ou de materias diversas.	Crea textos de distinta índole para subilos a un blog.
<i>Competencia dixital.</i>	Empregar distintas fontes para a busca de información.	Busca información en dicionarios e en diferentes páxinas de Internet para

		resolver actividades e ampliar coñecementos.
	Elaborar información propia derivada de información obtida a través de medios tecnolóxicos.	Crea un blog e publica textos propios.
	Comprender as mensaxes que veñen dos medios de comunicación.	Desenvolve o pensamento crítico necesario para interpretar as mensaxes que achegan textos periodísticos de opinión.
	Manexar ferramentas dixitais para a construción de coñecemento.	Coñece e utiliza plataformas gratuítas de Internet onde aloxar o seu blog.
<i>Conciencia e expresións culturais.</i>	Mostrar respecto cara ás obras máis importantes do patrimonio cultural.	Valora o texto literario como expresión da nosa cultura, así como os autores que contribuíron ao seu desenvolvemento.
	Apreciar a beleza das expresións artísticas e no cotián.	Valora a beleza da paisaxe. Aprecia a composición de textos como expresión artística.
<i>Competencias sociais e cívicas.</i>	Identificar as implicacións que ten vivir nun Estado social e democrático de dereito referendado por unha norma suprema chamada Constitución Española.	Entende o importante papel das institucións públicas e dos medios de comunicación no proceso de normalización da lingua. Coñece o artigo do <i>Estatuto de Auranomía de Galicia</i> que define o galego como lingua propia de Galicia. Recoñece a transcendencia da <i>Lei de Normalización Lingüística</i> para protexer e fomentar o uso da lingua galega.
	Mostrar dispoñibilidade para a participación activa en ámbitos de participación establecidos.	Participa activamente nos debates que se desenvolven na clase.
	Recoñecer riqueza na diversidade de opinións e ideas.	Escoita con atención e respecta as opinións alleas.
	Concibir unha escala de valores propia e actuar conforme a ela.	Rexeita calquera forma de violencia.
<i>Sentido de iniciativa e</i>	Ser constante no traballo superando as dificultades.	Avanza na aprendizaxe con motivación e esforzo.

<i>espírito emprendedor.</i>	Optimizar o uso de recursos materiais e persoais para a consecución de obxectivos.	Utiliza dicionarios, páxinas web, plataformas dixitais, etc., para resolver actividades ou realizar traballos.
	Mostrar iniciativa persoal para iniciar ou promover accións novas.	Mostra iniciativa á hora de participar en actividades de carácter oral.
<i>Aprender a aprender.</i>	Aplicar estratexias para a mellora do pensamento creativo, crítico, emocional, interdependente...	Escoita e le opinións alleas, reflexiona sobre elas e desenvolve un pensamento propio. Ten en conta e aplica as pautas e os modelos que achega o libro para aplicalos nos seus traballos.
	Desenvolver estratexias que favorezan a comprensión rigorosa dos contidos.	Fai resumos e táboas para unha mellor comprensión dos contidos.
	Planificar os recursos necesarios e os pasos que cómpre seguir no proceso de aprendizaxe.	Reflexiona e organiza o seu traballo de acordo cunhas pautas dadas.
	Avaliar a consecución de obxectivos de aprendizaxe.	Comproba o que aprendeu mediante a realización de actividades que traballan, de maneira xeral, os contidos vistos na unidade.

6. TAREFAS

Libro do alumnado (LA) / Proposta didáctica (PD) / Tratamento da diversidade (TD) / Lecturas complementarias (LC) / Recursos dixitais (RD)

Tarefa 1: Observamos a imaxe da dobre páxina inicial e escoitamos o texto «Xeoparques».

- Comentamos en gran grupo a foto das termas, coas achegas de todos os alumnos e alumnas: vivencias, opinións, curiosidades...
- Escoitamos o texto e aclaramos posibles dúbidas.
- Respondemos as preguntas do recadro «Escoita ou le e contesta» do LA.
- Consultamos información na Rede, investigamos acerca de monumentos xeolóxicos e facemos unha posta en común.

Tarefa 2: Lemos e escoitamos os tres textos que se ofrecen como lectura da unidade e aclaramos posibles dúbidas de comprensión.

- Explicamos as características dos principais xéneros de opinión.
- Realizamos as actividades do comentario, tendo en conta a información que achega o apartado «Análise de textos».
- Coñecemos as suxestións metodolóxicas da PD e identificamos as ideas previas.
- Realizamos as actividades do comentario da lectura do LA.

Tarefa 3: Ampliamos e aplicamos o léxico relacionado coas viaxes e o turismo.

- Realizamos as actividades do LA.
- Realizamos a actividade interactiva dos RD.

Tarefa 4: Repasamos e practicamos o uso correcto do *h*.

- Realizamos as actividades do LA.
- Realizamos as actividades da ficha 1 do TD.
- Realizamos a actividade interactiva dos RD.

Tarefa 5: Identificamos o suplemento, o complemento axente, o atributo e o predicativo, así como as unidades lingüísticas que desempeñan esas funcións.

- Temos en conta as suxestións metodolóxicas propostas na PD.
- Lemos atentamente a información teórica que achega o LA.
- Observamos atentamente e practicamos a análise sintáctica en árbore e en caixas.
- Realizamos as actividades do LA.
- Realizamos as actividades da ficha de traballo 1 do TD de identificar, analizar e usar correctamente o suplemento, o complemento axente, o atributo e o predicativo.
- Realizamos as actividades interactivas dos RD.

Tarefa 6: Explicamos os procesos de normalización e normativización desde 1975 ata finais do século XX.

- Temos en conta as suxestións metodolóxicas propostas na PD.
- Lemos atentamente a información teórica que achega o LA.

- Realizamos as actividades do LA.
- Realizamos as actividades da ficha de traballo 2 do TD.

Tarefa 7: Coñecemos dous dos autores máis representativos da narrativa dos anos cincuenta, así como a súa obra.

- Lemos atentamente a información teórica que achega o LA.
- Realizamos a actividade da ficha 1 do TD.
- Lemos os textos que recolle a «Antoloxía».
- escoitamos, lemos e analizamos o texto de Cunqueiro elixido para o seu comentario.
- Lemos a LC e realizamos as actividades sobre ela.
- Realizamos as actividades interactivas dos RD.

Tarefa 8: Creamos un blog.

- Temos en conta as suxestións metodolóxicas propostas na PD.
- Lemos atentamente os pasos e indicacións que dá o LA para a súa creación.
- Creamos o blog e aloxámolo nunha plataforma dixital.

Tarefa 9: Avaliamos o aprendido.

- Aplicamos o estudado na unidade mediante as actividades que propón o LA acerca dun texto xornalístico de opinión.
- Utilizamos as TIC para resolver actividades.

7. ESTRATEXIAS METODOLÓXICAS

No desenvolvemento das tarefas empregáranse diversas estratexias metodolóxicas:

- Desenvolvemento de actividades que permitan anticipar as ideas previas que os alumnos e as alumnas teñen en torno aos distintos contidos que imos traballar.
- Audición do texto «Xeoparques», dos textos que se propoñen como lectura da unidade e do fragmento tomado d'*Os outros feirantes* (no «Comentario de texto»), co obxectivo de mellorar a comprensión oral.
- Fincapé nos hábitos de traballo: facer clasificacións, cadros, esquemas e resumos; estudar a teoría co apoio dunha práctica continuada; repasar e reforzar contidos que ofrezan certa dificultade; planificar as tarefas e preparar os recursos necesarios para abordalas; empregar o dicionario e outros manuais de consulta; utilizar o ordenador como instrumento habitual de traballo, etc.
- Exposición do profesor ou profesora utilizando diferentes soportes, explicando detalladamente o significado daqueles conceptos máis complexos e novidosos.
- Fomento do uso das TIC para resolver actividades, ampliar ou complementar a información do libro, crear un blog, etc.
- Fomento do clima adecuado que favoreza o traballo reflexivo individual.

- Fomento da aprendizaxe activa, do traballo colaborativo e da expresión oral.
- Recompilación de conclusións sobre o debate proposto na clase en torno á violencia machista e tormenta de ideas acerca de cómo erradicala.
- Lectura en gran grupo dos artigos de opinión acerca de temas de actualidade e posta en común.
- Visualización na clase da película *Sinbad* ou da versión cinematográfica do fragmento que se ofrece (no «Comentario de texto») d'*Os outros feirantes* e cinefórum posterior.

8. RECURSOS

Os seguintes materiais de apoio poden reforzar e ampliar o estudo dos contidos da área de Lingua galega e Literatura:

- Textos locutados: o da dobre páxina inicial, os que se achegan como lectura da unidade e o do fragmento d'*Os outros feirantes* (no «Comentario de texto»).
- Fichas de traballo para o tratamento da diversidade, lecturas complementarias para traballar a comprensión lectora, material para o desenvolvemento das competencias, plan lector.
- Cadernos complementarios de ortografía, léxico, morfosintaxe e expresión escrita.

Recursos dixitais

- Libro dixital: os alumnos e alumnas poderán reforzar ou ampliar os contidos estudados utilizando os recursos dixitais dispoñibles.
- Enlaces web:

<http://anayaeducacion.es>

<http://www.anayaeducacion.es/usuario/auladigital.php>

páxinas que se suxiren no libro do alumno e na PD

9. FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN

- Rexistro de avaliación (no anexo de avaliación).
- Proba de avaliación da unidade (no xerador de probas escritas de avaliación).
- Outros recursos: rúbrica, diana, etc. (no anexo de avaliación).

10. MEDIDAS PARA A INCLUSIÓN E A ATENCIÓN Á DIVERSIDADE

- Que dificultades e potencialidades prevexo no grupo durante o desenvolvemento da unidade?

- Como vou minimizar as dificultades?
- Que necesidades individuais prevezo no desenvolvemento da unidade?
- Que recursos e estratexias manexarei para atender ás necesidades individuais?

11. AUTOAVALIACIÓN DO PROFESORADO

- Que porcentaxe de alumnos e alumnas alcanzaron os obxectivos de aprendizaxe da unidade?
- Que é o que mellor funcionou nesta unidade?
- Que cambiaría no desenvolvemento da unidade o próximo curso? Por que?

Unidade 7

1. Presentación da unidade
2. Obxectivos didácticos
3. Contidos da unidade/Criterios de avaliación/Estándares de aprendizaxe avaliáveis/Competencias clave
4. Selección de evidencias para o portfolio
5. Competencias clave: descritores e desempeños
6. Tarefas
7. Estratexias metodolóxicas
8. Recursos
9. Ferramentas de avaliación
10. Medidas para a inclusión e atención á diversidade
11. Autoavaliación do profesorado

1. PRESENTACIÓN DA UNIDADE

Título

Encaixes de Camariñas

Descrición da unidade

O encaixe de Camariñas protagoniza a dobre páxina de apertura dunha unidade que, a continuación, retoma da 6 o xénero xornalístico de opinión. Así, a lectura escollida para o seu comentario é un artigo en torno ao drama dos refuxiados, que se traballa tendo en conta a información teórica sobre os textos argumentativos. E no apartado «Aplica o que sabes», achégase unha columna de opinión acerca dun tema estreitamente relacionado co anterior: o racismo.

Xa que logo, á parte do fío textual que une o comezo co final da unidade, hai tamén un de carácter semántico: o léxico referido á xustiza e ás leis, ao que se lle reserva un espazo no «Vocabulario» para practicalo mediante as actividades que se propoñen.

Outro modelo de escrito que tamén achega a presente unidade é a instancia, cuxas características e estrutura se explican no «Obradoiro de expresión», onde ademais se ofrecen exercicios de aplicación.

En canto ao plano gramatical, en primeiro lugar faise un repaso da morfoloxía verbal, para despois adentrarse na sintaxe, coa análise das oracións compostas.

A sección «Lingua e sociedade» céntrase na cuestión da lusofonía, tras lembrar o vínculo histórico entre o galego e o portugués.

A «Literatura» continúa o percorrido pola narrativa de posguerra; nesta ocasión, avanza ata a década dos sesenta, para deterse na obra de Xosé Neira Vilas e na dalgúns autores representativos da Nova Narrativa Galega.

Os contidos organízanse de acordo cunha estrutura como esta:

- **Análise de textos:** LECTURA e COMENTARIO dun artigo periodístico de opinión. O texto argumentativo.
- **Lingua:** VOCABULARIO: A xustiza e as leis. REPASO DE MORFOLOXÍA: O verbo. ESTUDO DA LINGUA: As oracións compostas. LINGUA E SOCIEDADE: A lusofonía. OBRADOIRO DE EXPRESIÓN: A instancia.
- **Literatura:** A narrativa de posguerra (2). ANTOLOXÍA: Textos representativos da narrativa dos anos sesenta. COMENTARIO DE TEXTO: «Unha chinche dorme no teito», tomado d' *O crepúsculo e as formigas*, de Méndez Ferrín.

Para rematar, como é habitual, ofrécese unha dobre páxina de autoavaliación da aprendizaxe, en clave competencial: APLICA O QUE SABES. En conxunto, preténdese que os alumnos e alumnas adquiren os seguintes coñecementos:

- Que características definen os textos argumentativos.
- Como se fai un comentario de texto —xornalístico ou literario—, seguindo unhas pautas dadas.
- Que palabras conforman o campo semántico da xustiza e as leis.
- Cal é a diferenza entre unha oración simple e unha composta.
- Que tipos de oracións compostas hai e que trazos sintácticos as diferencian.
- Que é a lusofonía e que ámbito xeográfico abarca.
- Quen foron os principais representantes da narrativa galega nos anos sesenta e cales foron as súas obras máis destacadas.
- Que é e como se fai unha instancia.

Temporalización:

Febreiro:

2. OBXECTIVOS DIDÁCTICOS

- Ler, comprender e analizar textos xornalísticos de opinión.
- Recoñecer, explicar e usar un léxico amplo relacionado coa xustiza e as leis.
- Analizar morfoloxicamente e conxugar verbos.
- Diferenciar unha oración simple dunha oración composta.
- Recoñecer as diferentes clases de oracións compostas.
- Saber que é a lusofonía e que ámbito xeográfico abarca.
- Coñecer e valorar a obra narrativa de Neira Vilas e dalgúns autores representativos da Nova Narrativa Galega.
- Crear unha instancia seguindo uns modelos dados e tendo en conta certas indicacións.

3. CONTIDOS DA UNIDADE - CRITERIOS DE AVALIACIÓN - ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES – COMPETENCIAS CLAVE

Competencias clave (CC): comunicación lingüística (CCL), competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía (CMCT), competencia dixital (CD), aprender a aprender (CAA), competencias sociais e cívicas (CSC), sentido de iniciativa e espírito emprendedor (CSIEE) e conciencia e expresións culturais (CCEC).

Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliáveis	CC
B1.4. Comprensión, interpretación e valoración de textos orais de natureza diversa.	B1.4. Comprender, interpretar e valorar diferentes tipos de discursos orais.	LGB1.4.1. Identifica a intención comunicativa, a idea principal e as secundarias de calquera texto oral.	CCL, CD
B1.7. Produción de discursos orais, en intervencións espontáneas, adecuados á situación e á intención comunicativa desexada, con coherencia, cohesión e corrección.	B1.7. Producir textos orais, en intervencións espontáneas, adecuadas á situación e á intención comunicativa desexada, con coherencia, cohesión e corrección.	LGB1.7.1. Produce textos orais, en intervencións espontáneas, adecuadas á situación e á intención comunicativa desexada, con coherencia, cohesión e corrección.	CCL
B1.11. Participación activa e argumentada en debates nos que se expresen opinións acerca dun tema de actualidade.	B1.11. Participar activa e argumentadamente en debates nos que se expresen opinións acerca dun tema de actualidade.	LGB1.11.1. Desenvolve argumentos de forma comprensible e convincente e comenta as contribucións das persoas interlocutoras.	CCL, CAA
B.1.13. Valoración da lingua oral como un instrumento de aprendizaxe e de relación social.	B.1.13. Valorar a lingua oral como un instrumento útil na aprendizaxe e nas relacións sociais.	LGB1.13.1. Identifica os valores da lingua oral como un instrumento útil na aprendizaxe, así como para relacionarse cos demais e enriquecerse como persoa.	CCL, CSC, CSIEE, CAA
B2.5. Comprensión e interpretación de textos xornalísticos de opinión.	B2.5. Comprender e interpretar textos xornalísticos de opinión.	LGB2.5.2. Valora a intención comunicativa dun texto xornalístico e distingue entre información, opinión e persuasión.	CCL, CSC
B2.4. Comprensión e interpretación de textos argumentativos.	B2.4. Comprender e interpretar textos argumentativos.	LGB2.4.1. Identifica o tema e a intención comunicativa de textos argumentativos.	CCL

		LGB2.4.2. Elabora a súa propia interpretación a partir dos argumentos expresados nun texto.	
B2.1. Uso de técnicas e estratexias que facilitan a lectura comprensiva e crítica de textos.	B2.1. Empregar estratexias e técnicas que faciliten a lectura comprensiva e crítica dos textos.	LGB2.1.2. Aplica os coñecementos léxicos propios e recursos alleos (dicionario) para solucionar problemas de comprensión.	CCL, CAA
		LGB2.1.3. Elabora o esquema xerarquizado de ideas dun texto.	
		LGB2.1.4. Deduce información global do texto a partir de contidos explícitos e implícitos.	
		LGB2.1.5. Entende o significado de palabras propias do rexistro culto e incorpóraas ao seu discurso.	
B3.9. Recoñecemento e uso reflexivo dos nexos e conectores textuais máis comúns e mais dos mecanismos de cohesión textual.	B3.9. Recoñecer, explicar e usar nexos textuais, así como os mecanismos gramaticais e léxicos de cohesión interna.	LGB3.9.1. Recoñece, explica e usa nexos textuais, así como os mecanismos gramaticais e léxicos de cohesión interna.	CCL
B2.13. Composición, en soporte impreso ou dixital, de textos argumentativos, redactados a partir da información obtida de distintas fontes.	B2.13. Producir, en soporte impreso ou dixital, textos argumentativos redactados a partir da información obtida de distintas fontes.	LGB2.13.2. Elabora, en soporte impreso ou dixital, textos argumentativos, redactados a partir dun tema dado sen documentación previa.	CCL
		LGB2.13.3. Sintetiza a información e resume textos argumentativos sen repetir nin parafrasear o texto de partida.	

B3.1. Recoñecemento, explicación e uso de léxico suficientemente amplo e preciso, con incorporación de vocabulario temático.	B3.1. Recoñecer e explicar os valores de léxico preciso de diferentes categorías gramaticais.	LGB3.1.1. Recoñece, explica e usa un léxico amplo e preciso, de diferentes categorías gramaticais.	CCL, CAA
B3.2. Recoñecemento e uso das formas verbais da lingua galega e das perífrases.	B3.2. Recoñecer e usar correctamente as formas verbais e as perífrases verbais da lingua galega.	LGB3.2.1. Recoñece e usa correctamente as formas verbais e as perífrases verbais da lingua galega e distingue os diversos tipos.	CCL
B3.6. Aplicación e valoración das normas ortográficas da lingua galega.	B3.6. Aplicar correctamente as normas ortográficas da lingua galega.	LGB3.6.1. Aplica correctamente as regras de formación do plural.	CCL, CAA
B3.8. As principais regras de combinación impostas polos predicados en función dos seus argumentos; estruturas sintácticas e tipos de oración.	B3.8. Recoñecer e usar enunciados e oracións, identificando as principais regras de combinación impostas polos verbos.	LGB3.8.1. Recoñece enunciados e identifica a palabra nuclear que o organiza sintáctica e semanticamente.	CCL
		LGB3.8.2. Recoñece a estrutura interna das oracións, identificando o verbo e os seus complementos.	
		LGB3.8.4. Clasifica oracións.	
		LGB3.8.5. Utiliza a terminoloxía sintáctica correcta.	
B4.3. A lusofonía nas linguas do mundo no século xxi.	B4.2. Valorar as linguas como medios de relación interpersoal e de sinal de identidade dun pobo, e coñecer e describir o papel da lusofonía nas linguas do mundo no século xxi.	LGB4.1.3. Coñece os territorios que forman parte da comunidade lusófona e sabe describir a súa importancia dentro das linguas do mundo no século xxi.	CCL, CSC, CCEC
		LGB4.1.4. Incorpora á súa práctica cotiá os principais recursos da Rede en portugués.	
B2.3. Comprensión e interpretación de textos relacionados co ámbito educativo, tanto manuais	B2.3. Comprender e interpretar textos relacionados co ámbito educativo, tanto manuais de	LGB2.3.2. Interpreta a información de mapas e gráficas.	CCL

de consulta, como libros de texto e recursos de temas especializados en Internet.	consulta, como libros de texto e recursos de temas especializados en Internet.		
B3.5. Uso eficaz dos dicionarios e doutras fontes de consulta, tanto en papel como en soporte electrónico, especialmente sobre cuestións de uso e de normativa.	B3.5. Usar eficazmente os dicionarios e outras fontes de consulta, tanto en papel como en soporte electrónico, para resolver dúbidas, para progresar na aprendizaxe autónoma e para enriquecer o propio vocabulario.	LGB3.5.1. Usa eficazmente os dicionarios e outras fontes de consulta, tanto en papel como en soporte electrónico, especialmente sobre cuestións de uso e de normativa, para resolver dúbidas, para progresar na aprendizaxe autónoma e para ampliar o seu vocabulario.	CCL
B2.8. Uso autónomo dos recursos que ofrecen as TIC para obter información complementaria.	B2.8. Usar e seleccionar información obtida na Rede.	LGB2.8.1. Selecciona contidos, analiza información e extrae conclusións a partir da información obtida na Rede.	CCL, CD, CAA
		LGB2.8.2. Sérvese dos recursos que ofrecen as TIC para integrar os coñecementos adquiridos nas súas producións.	
B2.10. Utilización das TIC para corrixir e mellorar a presentación dos escritos.	B2.10. Empregar as TIC para corrixir e mellorar a presentación dos escritos.	B2.10.2. Usa procesadores de textos para mellorar a presentación dos seus escritos, especialmente na presentación dos seus traballos educativos.	CCL, CD
B3.14. Identificación e progresiva utilización dos coñecementos sobre as linguas para desenvolver unha competencia comunicativa integrada.	B3.14. Reflexionar sobre o sistema e as normas de uso das linguas, mediante a comparación e transformación de textos, enunciados e palabras, e utilizar estes coñecementos para solucionar problemas de comprensión e para a produción de textos.	LGB3.14.1. Utiliza os coñecementos lingüísticos desenvolto no curso nunha das linguas para mellorar a comprensión e produción dos textos traballados en calquera das outras.	CCL, CAA
B5.1. Identificación e comprensión dos	B5.1. Identificar e comprender os distintos períodos e	LGLB5.1.1. Identifica os principais autores e	CCL, CCEC

distintos períodos e xeracións da literatura galega desde 1916 ata a actualidade.	xeracións da literatura galega desde 1916 ata a actualidade.	obras da narrativa galega dos anos sesenta.	
B5.3. Lecturas expresivas e comprensivas e audicións de textos narrativos da literatura dos anos sesenta.	B5.3. Ler expresiva e comprensivamente e facer audicións de textos narrativos da literatura dos anos sesenta.	LGLB5.3.1. Le expresiva e comprensivamente textos narrativos da literatura dos anos sesenta.	CCL, CD
		LGLB5.3.2. Participa con proveito da audición dun texto narrativo de Méndez Ferrín.	
B5.2. Lectura autónoma e comentario de obras representativas da literatura galega de 1916 ata a actualidade.	B5.2. Ler autonomamente e comentar obras representativas da literatura galega de 1916 ata a actualidade e relacionar o seu contido co contexto histórico, cultural e sociolingüístico de cada período.	LGLB5.2.2. Le autonomamente obras ou textos representativos de narradores dos anos sesenta, resume o seu contido e sinala os seus trazos característicos definitorios.	CCL, CCEC, CAA
		LGLB5.2.3. Comenta, de forma guiada, textos da narrativa dos anos sesenta e sinala os seus trazos característicos.	
		LGLB5.2.4. Compara textos literarios dun mesmo período ou de diferentes períodos atendendo aos seus principais contidos e sinala os seus trazos característicos definitorios.	
B2.11. Produción, en soporte impreso ou dixital, de textos propios da vida cotiá pertencentes ao ámbito administrativo.	B2.11. Producir, respectando as súas características formais e de contido, textos propios da vida cotiá pertencentes ao ámbito administrativo.	LGB.2.11.1. Produce, respectando as súas características formais e de contido, textos propios da vida cotiá pertencentes ao ámbito administrativo: a instancia.	CCL, CSC

#

4. SELECCIÓN DE EVIDENCIAS PARA O PORTFOLIO

Libro do alumnado (LA) / Proposta didáctica (PD) / Tratamento da diversidade (TD) / Lecturas complementarias (LC) / Recursos dixitais (RD)

Estándares de aprendizaxe avaiables	Selección de evidencias para o portfolio
LGB1.4.1. Identifica a intención comunicativa, a idea principal e as secundarias de calquera texto oral.	<ul style="list-style-type: none"> - escoita atenta do texto que abre a unidade do LA e mais do artigo periodístico elixido como lectura inicial. - Actividades do recadro «Escoita ou le e contesta», no LA.
LGB1.7.1. Produce textos orais, en intervencións espontáneas, adecuadas á situación e á intención comunicativa desexada, con coherencia, cohesión e corrección.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do recadro «Escoita ou le e contesta», no LA.
LGB1.11.1. Desenvolve argumentos de forma comprensible e convincente e comenta as contribucións das persoas interlocutoras.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividade de expresión oral do «Comentario da lectura» do LA.
LGB1.13.1. Identifica os valores da lingua oral como un instrumento útil na aprendizaxe, así como para relacionarse cos demais e enriquecerse como persoa.	
LGB2.5.2. Valora a intención comunicativa dun texto xornalístico e distingue entre información, opinión e persuasión.	<ul style="list-style-type: none"> - Lectura dos artigos «O naufraxio de Europa» e «Cara a que inferno imos?».
LGB2.4.1. Identifica o tema e a intención comunicativa de textos argumentativos.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades 8, 10 e 11 do «Comentario da lectura» do LA. - Actividades 2 e 3 do apartado «Aplica o que sabes» do LA.
LGB2.4.2. Elabora a súa propia interpretación a partir dos argumentos expresados nun texto.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividade 2 do «Comentario da lectura» do LA. - Actividade 5 do apartado «Aplica o que sabes» do LA.
LGB2.1.2. Aplica os coñecementos léxicos propios e recursos alleos (dicionario) para solucionar problemas de comprensión.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividade 1 do «Comentario da lectura» do LA.
LGB2.1.3. Elabora o esquema xerarquizado de ideas dun texto.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades 5 e 7 do «Comentario da lectura» do LA.
LGB2.1.4. Deduce información global do texto a partir de contidos explícitos e implícitos.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades 3, 4 e 9 do «Comentario da lectura» do LA.
LGB2.1.5. Entende o significado de palabras propias do rexistro culto e incorpóraas ao seu discurso.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividade 1 do apartado «Aplica o que sabes» do LA.

LGB3.9.1. Recoñece, explica e usa nexos textuais, así como os mecanismos gramaticais e léxicos de cohesión interna.	- Actividade 12 do apartado «Comentario da lectura» do LA.
LGB2.13.2. Elabora, en soporte impreso ou dixital, textos argumentativos, redactados a partir dun tema dado sen documentación previa.	- Actividade 13 do «Comentario da lectura» do LA.
LGB2.13.3. Sintetiza a información e resume textos argumentativos sen repetir nin parafrasear o texto de partida.	- Actividade 4 do apartado «Aplica o que sabes» do LA.
LGB3.1.1. Recoñece, explica e usa un léxico amplo e preciso, de diferentes categorías gramaticais.	- Actividades do apartado «Vocabulario» do LA. - Actividade de léxico da ficha de traballo 1 do TD. - Actividade interactiva dos RD.
LGB3.2.1. Recoñece e usa correctamente as formas verbais e as perífrases verbais da lingua galega e distingue os diversos tipos.	- Actividades do apartado «Repaso de morfoloxía» do LA. - Actividade 8, 9 e 10 do apartado «Aplica o que sabes» do LA. - Actividade interactiva dos RD.
LGB3.6.1. Aplica correctamente as regras de formación do plural.	- Actividade 11 do apartado «Aplica o que sabes» do LA.
LGB3.8.1. Recoñece enunciados e identifica a palabra nuclear que o organiza sintáctica e semanticamente.	- Correcta interpretación das análises sintácticas do apartado «Estudo da lingua» do LA. - Actividades de sintaxe da ficha de traballo 1 do TD. - Actividades interactivas dos RD.
LGB3.8.2. Recoñece a estrutura interna das oracións, identificando o verbo e os seus complementos.	- Correcta interpretación das análises sintácticas do apartado «Estudo da lingua» do LA. - Actividade 9 do apartado «Estudo da lingua» do LA. - Actividade 6 do apartado «Aplica o que sabes» do LA.
LGB3.8.4. Clasifica oracións.	- Actividades 1, 2, 3, 4 e 8 do apartado «Estudo da lingua» do LA. - Actividade 7 do apartado «Aplica o que sabes» do LA. - Actividades de sintaxe da ficha de traballo 1 do TD. - Actividades interactivas dos RD.
LGB3.8.5. Utiliza a terminoloxía sintáctica correcta.	- Apartado «Estudo da lingua» do LA. - Actividades 6 e 7 do apartado «Aplica o que sabes» do LA.

	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades de sintaxe da ficha de traballo 1 do TD. - Actividades interactivas dos RD.
LGB4.1.3. Coñece os territorios que forman parte da comunidade lusófona e sabe describir a súa importancia dentro das linguas do mundo no século XXI.	<ul style="list-style-type: none"> - Apartado «Lingua e sociedade» do LA. - Actividades interactivas dos RD.
LGB4.1.4. Incorpora á súa práctica cotiá os principais recursos da Rede en portugués.	<ul style="list-style-type: none"> - Coñecemento e utilización das páxinas web do Instituto Camões e do Priberam (dicionario da lingua portuguesa contemporánea).
LGB2.3.2. Interpreta a información de mapas e gráficas.	<ul style="list-style-type: none"> - Interpretación do mapa e a gráfica que ilustran o contido teórico do apartado «Lingua e sociedade» do LA. - Actividade 8 do apartado «Lingua e sociedade» do LA.
LGB3.5.1. Usa eficazmente os dicionarios e outras fontes de consulta, tanto en papel como en soporte electrónico, especialmente sobre cuestións de uso e de normativa, para resolver dúbidas, para progresar na aprendizaxe autónoma e para ampliar o seu vocabulario.	<ul style="list-style-type: none"> - Consulta do apéndice do 2.º trimestre do LA para resolver as actividades do apartado «Repaso de morfoloxía».
LGB2.8.1. Selecciona contidos, analiza información e extrae conclusións a partir da información obtida na Rede.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do recadro «Escoita ou le e contesta», no LA. - Consulta da páxina que se suxire no recadro «Podes coñecer?» (apertura da unidade do LA) e nos recadros «Na Web...» do LA. - Consulta das páxinas web que se propoñen para resolver as actividades do apartado «Lingua e sociedade» do LA.
LGB2.8.2. Sérvese dos recursos que ofrecen as TIC para integrar os coñecementos adquiridos nas súas producións.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades interactivas sobre as oracións compostas nos RD. - Actividades 1, 2, 6 e 7 do apartado «Lingua e sociedade» do LA.
B2.10.2. Usa procesadores de textos para mellorar a presentación dos seus escritos, especialmente na presentación dos seus traballos educativos.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividade 1 do apartado «Lingua e sociedade» do LA.
LGB3.14.1. Utiliza os coñecementos lingüísticos desenvolto no curso nunha das linguas para mellorar a comprensión e produción dos textos traballados en calquera das outras.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades 3, 4 e 5 do apartado «Lingua e sociedade» do LA.

LGLB5.1.1. Identifica os principais autores e obras da narrativa galega dos anos sesenta.	<ul style="list-style-type: none"> - Apartado de «Literatura» do LA. - Actividades interactivas dos RD.
LGLB5.3.1. Le expresiva e comprensivamente textos narrativos da literatura dos anos sesenta.	<ul style="list-style-type: none"> - Apartados «Antoloxía» e «Comentario de texto» do LA. - LC.
LGLB5.3.2. Participa con proveito da audición dun texto narrativo de Méndez Ferrín.	<ul style="list-style-type: none"> - Audición do texto «Unha chinche dorme no teito», tomado d'<i>O crepúsculo e as formigas</i>.
LGLB5.2.2. Le autonomamente obras ou textos representativos de narradores dos anos sesenta, resume o seu contido e sinala os seus trazos característicos definitorios.	<ul style="list-style-type: none"> - Lectura dos textos dos apartados «Antoloxía» e «Comentario de texto». - Actividades da ficha de traballo 2 do TD.
LGLB5.2.3. Comenta, de forma guiada, textos da narrativa dos anos sesenta e sinala os seus trazos característicos.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do «Comentario de texto». - Actividades da LC.
LGLB5.2.4. Compara textos literarios dun mesmo período ou de diferentes períodos atendendo aos seus principais contidos e sinala os seus trazos característicos definitorios.	<ul style="list-style-type: none"> - Comparación de «Unha chinche dorme no teito» co relato «O Suso», tomados ambos d'<i>O crepúsculo e as formigas</i>, de Méndez Ferrín.
LGB.2.11.1. Produce, respectando as súas características formais e de contido, textos propios da vida cotiá pertencentes ao ámbito administrativo: a instancia.	<ul style="list-style-type: none"> - Apartado «Obradoiro de expresión» do LA.

5. COMPETENCIAS: DESCRITORES E DESEMPEÑOS

Competencia	Descritor	Desempeño
<i>Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía.</i>	Aplicar as estratexias de resolución de problemas a calquera situación problemática.	Reflexiona acerca de situacións inxustas e propón solucións.
<i>Comunicación lingüística.</i>	Comprender o sentido dos textos orais e escritos.	Desenvolve a través dos distintos tipos de textos a capacidade de delimitar información recibida do contorno.
	Gozar coa lectura.	Le a lectura inicial e os distintos textos sobre os que se traballan os conceptos da unidade.
	Expresar oralmente, de maneira ordenada e clara, calquera tipo de información.	Responde preguntas de comprensión sobre textos que se escoitaron. Participa activamente en debates sobre temas propostos.
	Utilizar o vocabulario adecuado, as estruturas lingüísticas e as normas ortográficas e gramaticais para elaborar textos escritos e orais.	Exprésase oralmente con coherencia e corrección e selecciona o vocabulario preciso. Coida a corrección ortográfica e gramatical nos seus escritos.
	Respectar as formas de comunicación en calquera contexto: quenda de palabra, escoita atenta ao interlocutor...	Aplica as regras de quenda de palabra consensuadas na clase á hora de participar en actividades de carácter oral.
	Utilizar os coñecementos sobre a lingua para buscar información e ler textos en calquera situación.	Sabe buscar e seleccionar información en diferentes fontes (dicionarios, Internet, apéndice do libro...) Utiliza a súa competencia lingüística en galego para entender mellor o portugués.
	Producir textos escritos de diversa complexidade para o seu uso en situacións cotiás ou de materias diversas.	Sabe redactar unha instancia.
<i>Competencia dixital.</i>	Empregar distintas fontes para a busca de información.	Busca información en dicionarios, no apéndice do libro e en diferentes páxinas de

		Internet para resolver actividades e ampliar coñecementos.
	Elaborar información propia derivada de información obtida a través de medios tecnolóxicos.	Abstrae datos da información que obtén na Rede e organizaos nunha táboa.
	Comprender as mensaxes que veñen dos medios de comunicación.	Desenvolve o pensamento crítico necesario para interpretar as mensaxes que achegan textos periodísticos de opinión.
	Manexar ferramentas dixitais para a construción de coñecemento.	Utiliza o procesador de textos como ferramenta de traballo.
<i>Conciencia e expresións culturais.</i>	Valorar a interculturalidade como unha fonte de riqueza persoal e cultural.	Valora o vínculo histórico entre o galego e o portugués, enténdeo como un sinal de identidade que une ambos pobos e mostra interese por coñecer o ámbito da lusofonía.
	Mostrar respecto cara ás obras máis importantes do patrimonio cultural.	Valora o texto literario como expresión da nosa cultura, así como os autores que contribuíron ao seu desenvolvemento.
	Apreciar a beleza das expresións artísticas e no cotián.	Entende a literatura como unha forma de expresión artística.
<i>Competencias sociais e cívicas.</i>	Identificar as implicacións que ten vivir nun Estado social e democrático de dereito referendado por unha norma suprema chamada Constitución Española.	Entende a importancia de dispoñer dun marco legal que protexa os dereitos de todos os cidadáns e mostra interese por coñecer o léxico que se refire ás leis.
	Mostrar dispoñibilidade para a participación activa en ámbitos de participación establecidos.	Participa activamente nos debates que se desenvolven na clase.
	Recoñecer riqueza na diversidade de opinións e ideas.	Escoita con atención e respecta as opinións alleas.
	Concibir unha escala de valores propia e actuar conforme a ela.	Rexeita calquera forma de discriminación.

	Evidenciar preocupación polos máis desfavorecidos e respecto aos distintos ritmos e potencialidades.	É consciente das inxustizas que sofren as persoas máis desfavorecidas e desenvolve un pensamento crítico e activo ao respecto.
<i>Sentido de iniciativa e espírito emprendedor.</i>	Ser constante no traballo superando as dificultades.	Avanza na aprendizaxe con motivación e esforzo.
	Optimizar o uso de recursos materiais e persoais para a consecución de obxectivos.	Utiliza dicionarios, páxinas web, plataformas dixitais, etc., para resolver actividades ou realizar traballos.
	Mostrar iniciativa persoal para iniciar ou promover accións novas.	Mostra iniciativa á hora de participar en actividades de carácter oral.
<i>Aprender a aprender.</i>	Aplicar estratexias para a mellora do pensamento creativo, crítico, emocional, interdependente...	Escoita e le opinións alleas, reflexiona sobre elas e desenvolve un pensamento propio. Ten en conta e aplica as pautas e os modelos que achega o libro para aplicalos nos seus traballos.
	Desenvolver estratexias que favorezan a comprensión rigorosa dos contidos.	Fai resumos e táboas para unha mellor comprensión dos contidos.
	Planificar os recursos necesarios e os pasos que cómpre seguir no proceso de aprendizaxe.	Reflexiona e organiza o seu traballo de acordo cunhas pautas dadas.
	Avaliar a consecución de obxectivos de aprendizaxe.	Comproba o que aprendeu mediante a realización de actividades que traballan, de maneira xeral, os contidos vistos na unidade.

6. TAREFAS

Libro do alumnado (LA) / Proposta didáctica (PD) / Tratamento da diversidade (TD) / Lecturas complementarias (LC) / Recursos dixitais (RD)

Tarefa 1: Observamos a imaxe da dobre páxina inicial e escoitamos o texto «Encaixes de Camariñas».

- Comentamos a foto en gran grupo, coas achegas de todos os alumnos e alumnas: vivencias, opinións, curiosidades...
- Escoitamos o texto e aclaramos posibles dúbidas.
- Respondemos as preguntas do recadro «Escoita ou le e contesta» do LA.
- Vemos o vídeo que se suxire no recadro «Podes coñecer?» e facemos unha posta en común.

Tarefa 2: Lemos e escoitamos o texto que se ofrece como lectura da unidade e aclaramos posibles dúbidas de comprensión.

- Explicamos as características dos textos argumentativos.
- Realizamos as actividades do comentario, tendo en conta a información que achega o apartado «Análise de textos».
- Coñecemos as suxestións metodolóxicas da PD e identificamos as ideas previas.
- Realizamos as actividades do comentario da lectura do LA.

Tarefa 3: Ampliamos e aplicamos o léxico relacionado coa xustiza e as leis.

- Realizamos as actividades do LA.
- Realizamos a actividade da ficha de traballo 1 do TD de usar o vocabulario relacionado coa xustiza e as leis.
- Realizamos a actividade interactiva dos RD.

Tarefa 4: Repasamos e practicamos a morfoloxía verbal.

- Practicamos a conxugación dos verbos regulares (con ou sen alternancia vocálica) e dos irregulares.
- Consultamos o apéndice deste segundo trimestre no LA.
- Realizamos as actividades do LA.
- Realizamos a actividade interactiva dos RD.

Tarefa 5: Diferenciamos entre oración simple e composta e explicamos a clasificación das compostas.

- Temos en conta as suxestións metodolóxicas propostas na PD.
- Lemos atentamente a información teórica que achega o LA.
- Observamos atentamente e practicamos a análise sintáctica en árbore e en caixas.
- Realizamos as actividades do LA.
- Realizamos as actividades da ficha de traballo 1 do TD de distinguir, analizar e clasificar oracións simples e compostas.
- Realizamos as actividades interactivas dos RD.

Tarefa 6: Lembramos o vínculo histórico entre o galego e o portugués e explicamos a lusofonía.

- Temos en conta as suxestións metodolóxicas propostas na PD.

- Lemos atentamente a información teórica que achega o LA.
- Observamos e comentamos os mapas.
- Realizamos as actividades do LA.
- Realizamos as actividades interactivas dos RD.

Tarefa 7: Coñecemos o desenvolvemento do xénero narrativo nos anos sesenta, as innovacións que supuxo a Nova Narrativa Galega, e os autores e obras máis representativos.

- Lemos atentamente a información teórica que achega o LA.
- Realizamos as actividades interactivas dos RD.
- Lemos os textos que recolle a «Antoloxía».
- Escoitamos, lemos e analizamos o texto de Méndez Ferrín elixido para o seu comentario.
- Lemos o texto da ficha de traballo 2 do TD e realizamos as actividades que se propoñen.
- Lemos a LC e realizamos as actividades sobre ela.

Tarefa 8: Completamos e redactamos unha instancia.

- Temos en conta as suxestións metodolóxicas propostas na PD.
- Lemos atentamente os pasos e indicacións que dá o LA para a súa redacción.

Tarefa 9: Avaliamos o aprendido.

- Aplicamos o estudado na unidade mediante as actividades que propón o LA acerca dun texto xornalístico de opinión.
- Utilizamos as TIC para resolver actividades.

7. ESTRATEXIAS METODOLÓXICAS

No desenvolvemento das tarefas empregáronse diversas estratexias metodolóxicas:

- Desenvolvemento de actividades que permitan anticipar as ideas previas que os alumnos e as alumnas teñen en torno aos distintos contidos que imos traballar.
- Audición do texto «Encaixes de Camariñas», do texto que se propón como lectura da unidade e do fragmento tomado d'*O crepúsculo e as formigas* (no «Comentario de texto»), co obxectivo de mellorar a comprensión oral.
- Fincapé nos hábitos de traballo: facer clasificacións, cadros, esquemas e resumos; estudar a teoría co apoio dunha práctica continuada; repasar e reforzar contidos que ofrezan certa dificultade; planificar as tarefas e preparar os recursos necesarios para abordalas; empregar o dicionario e outros manuais de consulta; utilizar o ordenador como instrumento habitual de traballo, etc.
- Exposición do profesor ou profesora utilizando diferentes soportes, explicando detalladamente o significado daqueles conceptos máis complexos e novidosos.
- Fomento do uso das TIC para resolver actividades, ampliar ou complementar a información do libro, etc.

- Fomento do clima adecuado que favoreza o traballo reflexivo individual.
- Fomento da aprendizaxe activa, do traballo colaborativo e da expresión oral.
- Recompilación de conclusións sobre o debate proposto na clase en torno ao drama dos refuxiados e tormenta de ideas acerca de como o deberíamos afrontar —a sociedade e os gobernos—, para crear unha cadea de axuda, non un arame de espiñas. Cada alumno e alumna escribirá a súa achega nun elo desa cadea.
- Lectura en gran grupo do artigo de opinión do apartado «Aplica o que sabes» e proposta de debate acerca do tema que aborda, poñéndoo en relación co artigo «O naufraxio de Europa».
- Simulación dun xuízo no que se xulguen situacións como as que se tratan nos artigos citados. Os alumnos e alumnas repartiranse os papeis de fiscal, avogados/-as, xuíz ou xuíza, acusados, etc.

8. RECURSOS

Os seguintes materiais de apoio poden reforzar e ampliar o estudo dos contidos da área de Lingua galega e Literatura:

- Textos locutados: o da dobre páxina inicial, o artigo que se achega como lectura da unidade e o do fragmento d' *O crepúsculo e as formigas* (no «Comentario de texto»).
- Fichas de traballo para o tratamento da diversidade, lectura complementaria para traballar a comprensión lectora, material para o desenvolvemento das competencias, plan lector.
- Cadernos complementarios de ortografía, léxico, morfosintaxe e expresión escrita.

Recursos dixitais

- Libro dixital: os alumnos e alumnas poderán reforzar ou ampliar os contidos estudados utilizando os recursos dixitais dispoñibles.
- Enlaces web:

<http://anayaeducacion.es>

<http://www.anayaeducacion.es/usuario/auladigital.php>

páxinas que se suxiren no libro do alumno e na PD

9. FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN

- Rexistro de avaliación (no anexo de avaliación).
- Proba de avaliación da unidade (no xerador de probas escritas de avaliación).
- Outros recursos: rúbrica, diana, etc. (no anexo de avaliación).

10. MEDIDAS PARA A INCLUSIÓN E A ATENCIÓN Á DIVERSIDADE

- Que dificultades e potencialidades prevexo no grupo durante o desenvolvemento da unidade?
- Como vou minimizar as dificultades?
- Que necesidades individuais prevexo no desenvolvemento da unidade?
- Que recursos e estratexias manexarei para atender ás necesidades individuais?

11. AUTOAVALIACIÓN DO PROFESORADO

- Que porcentaxe de alumnos e alumnas alcanzaron os obxectivos de aprendizaxe da unidade?
- Que é o que mellor funcionou nesta unidade?
- Que cambiaría no desenvolvemento da unidade o próximo curso? Por que?

Unidade 8

1. Presentación da unidade
2. Obxectivos didácticos
3. Contidos da unidade/Criterios de avaliación/Estándares de aprendizaxe avaliáveis/Competencias clave
4. Selección de evidencias para o portfolio
5. Competencias clave: descritores e desempeños
6. Tarefas
7. Estratexias metodolóxicas
8. Recursos
9. Ferramentas de avaliación
10. Medidas para a inclusión e atención á diversidade
11. Autoavaliación do profesorado

1. PRESENTACIÓN DA UNIDADE

Título

Percebeiros

Descrición da unidade

Esta unidade enmárcase entre as ondas que baten nas rochas e as que bican as Illas Cíes. Así, ábrese cun texto e unha imaxe sobre os percebeiros e remata cunha noticia acerca do fermoso arquipélago das Rías Baixas.

A modalidade textual obxecto de análise é, de novo, de carácter argumentativo, pero a diferenza das unidades anteriores, onde se abordaban xéneros xornalísticos de opinión, aquí sométese a exame a publicidade. Na «Lectura» e mais no «Obradoiro de expresión», que explica algúns recursos publicitarios: o folleto, o díptico e o tríptico.

No que se refire ao funcionamento da lingua, o «Vocabulario» traballa o léxico relacionado co tempo de lecer; no «Repaso de ortografía» lémbrese o uso correcto de certas terminacións que poden presentar dificultade pola interferencia do castelán; e a sección dedicada á gramática ocúpase das oracións subordinadas substantivas.

Enlazando co tema dos prexuízos, que se adiantaba na lectura inicial, o apartado «Lingua e sociedade» aborda os lingüísticos, sobre os que se reflexiona a partir da información teórica e das actividades que se ofrecen.

A «Literatura» cambia de xénero, pero non de época: pasa da narrativa á poesía, e mantense na posguerra. Fai un breve percorrido pola Xeración do 36 e a Promoción de Enlace, achega poemas de diferentes autores e céntrase na figura de Celso Emilio Ferreiro.

Os contidos organízanse de acordo cunha estrutura como esta:

- **Análise de textos:** LECTURA e COMENTARIO de anuncios publicitarios e dun texto sobre a publicidade. A publicidade.
- **Lingua:** VOCABULARIO: Tempo de lecer. REPASO DE ORTOGRAFÍA: Algunhas terminacións. ESTUDO DA LINGUA: As oracións subordinadas substantivas. LINGUA E SOCIEDADE: Os prexuízos lingüísticos. OBRADOIRO DE EXPRESIÓN: O folleto, o díptico e o tríptico.
- **Literatura:** A poesía de posguerra (1). COMENTARIO DE TEXTO: «Xaneiro, 1972, II», tomado de *Onde o mundo se chama Celanova*, de Celso Emilio Ferreiro. ANTOLOXÍA: Poemas representativos da obra de Celso Emilio, Xosé M.ª Díaz Castro, Luz Pozo Garza e María Mariño.

Para rematar, como é habitual, ofrécese unha dobre páxina de autoavaliación da aprendizaxe, en clave competencial: APLICA O QUE SABES. En conxunto, preténdese que os alumnos e alumnas adquiren os seguintes coñecementos:

- Que trazos caracterizan a publicidade.
- Como se fai un comentario de texto —literario e non literario—, seguindo unhas pautas dadas.
- Que palabras conforman o campo semántico do ocio.
- Cales son as clases de oracións subordinadas.
- Cales son as características das oracións subordinadas substantivas e como se clasifican.
- Que son os prexuízos lingüísticos e que consecuencias teñen no uso do galego.
- Que xeracións poéticas xurdiron arredor do anos cincuenta do século pasado.
- Quen foron os principais representantes da poesía galega de posguerra e cales as súas obras máis significativas.

- Que son e como se fan un folleto, un díptico e un tríptico.

Temporalización:

Marzo:

2. OBXECTIVOS DIDÁCTICOS

- Analizar mensaxes publicitarias.
- Recoñecer, explicar e usar un léxico amplo relacionado co ocio.
- Utilizar correctamente certas terminacións: *-nte/-mento*; *-za/-cia*, *-zo/-cio*, *-zón/-ción*.
- Recoñecer as diferentes clases de oracións compostas subordinadas.
- Analizar oracións subordinadas substantivas.
- Identificar os prexuízos lingüísticos e argumentar acerca de como afectan ao proceso normalizador da lingua.
- Coñecer e valorar os principais representantes da poesía galega de posguerra, así como as súas obras máis importantes.
- Coñecer as características dos folletos, os dípticos e os trípticos e crear un tríptico de acordo cunhas pautas dadas.

3. CONTIDOS DA UNIDADE - CRITERIOS DE AVALIACIÓN - ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES – COMPETENCIAS CLAVE

Competencias clave (CC): comunicación lingüística (CCL), competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía (CMCT), competencia dixital (CD), aprender a aprender (CAA), competencias sociais e cívicas (CSC), sentido de iniciativa e espírito emprendedor (CSIEE) e conciencia e expresións culturais (CCEC).

Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliáveis	CC
B1.4. Comprensión, interpretación e valoración de textos orais de natureza diversa.	B1.4. Comprender, interpretar e valorar diferentes tipos de discursos orais.	LGB1.4.1. Identifica a intención comunicativa, a idea principal e as secundarias de calquera texto oral.	CCL, CD
B1.7. Produción de discursos orais, en intervencións espontáneas, adecuados á situación e á intención comunicativa desexada, con coherencia, cohesión e corrección.	B1.7. Producir textos orais, en intervencións espontáneas, adecuadas á situación e á intención comunicativa desexada, con coherencia, cohesión e corrección.	LGB1.7.1. Produce textos orais, en intervencións espontáneas, adecuadas á situación e á intención comunicativa desexada, con coherencia, cohesión e corrección.	CCL
B1.11. Participación activa e argumentada en debates nos que se expresen opinións acerca dun tema de actualidade.	B1.11. Participar activa e argumentadamente en debates nos que se expresen opinións acerca dun tema de actualidade.	LGB1.11.1. Desenvolve argumentos de forma comprensible e convincente e comenta as contribucións das persoas interlocutoras.	CCL, CAA
		LGB1.11.2. Aplica as normas que rexen a cortesía na comunicación oral, respecta as quendas e as opinións alleas e emprega unha linguaxe non discriminatoria.	CCL, CSC
B1.13. Valoración da lingua oral como un instrumento de aprendizaxe e de relación social.	B1.13. Valorar a lingua oral como un instrumento útil na aprendizaxe e nas relacións sociais.	LGB1.13.1. Identifica os valores da lingua oral como un instrumento útil na aprendizaxe, así como para relacionarse cos demais e enriquecerse como persoa.	CCL, CSC, CSIEE, CAA
B2.6. Comprensión e interpretación das mensaxes explícitas e implícitas que transmiten os textos publicitarios	B2.6. Comprender e interpretar as mensaxes explícitas e implícitas que transmiten os textos publicitarios dos medios de	LGB2.6.1. Comprende e interpreta as mensaxes explícitas e implícitas que transmiten os textos publicitarios dos medios de	CCL, CSC

dos medios de comunicación.	comunicación.	comunicación (anuncios).	
		LGB2.6.2. Reflexiona e ten unha postura crítica ante as mensaxes persuasivas que proveñen dos medios de comunicación.	
B2.7. Lectura crítica e reflexiva que permita identificar usos lingüísticos discriminatorios.	B2.7. Identificar os usos lingüísticos que conteñan prexuízos ou mensaxes discriminatorias.	LGB2.7.1. Reflexiona sobre os usos lingüísticos que levan implícitos prexuízos ou mensaxes discriminatorias.	CCL, CSC
		LGB2.7.2. Detecta prexuízos e mensaxes discriminatorias implícitas nos textos de medios de comunicación, con especial atención á publicidade.	
B2.1. Uso de técnicas e estratexias que facilitan a lectura comprensiva e crítica de textos.	B2.1. Empregar estratexias e técnicas que faciliten a lectura comprensiva e crítica dos textos.	LGB2.1.1. Emprega pautas e estratexias que facilitan a análise do contido: o resumo.	CCL, CAA
		LGB2.1.4. Deduce información global do texto a partir de contidos explícitos e implícitos.	
		LGB2.1.5. Entende o significado de palabras propias do rexistro culto.	
B2.10. Utilización das TIC para corrixir e mellorar a presentación dos escritos, para difundir os textos propios, coñecer outros alleos e intercambiar opinións.	B2.10. Empregar as TIC para corrixir e mellorar a presentación dos escritos, para difundir os textos propios, coñecer outros alleos e intercambiar opinións.	LGB2.10.2. Usa procesadores de textos para mellorar a presentación dos seus escritos, especialmente na presentación dos seus traballos educativos.	CCL, CD
		LGB2.10.3. Usa as TIC como medio de divulgación de textos propios.	
B3.1. Recoñecemento, explicación e uso de léxico suficientemente amplo e preciso, con incorporación de vocabulario temático.	B3.1. Recoñecer e explicar os valores de léxico preciso de diferentes categorías gramaticais.	LGB3.1.1. Recoñece, explica e usa un léxico amplo e preciso, de diferentes categorías gramaticais.	CCL, CAA

B3.3. Recoñecemento, explicación e uso dos procedementos de creación de palabras.	B3.3. Recoñecer e explicar os procedementos de creación de palabras.	LGB3.3.2. Crea palabras novas utilizando os procedementos de creación léxica.	CCL
B3.6. Aplicación e valoración das normas ortográficas e morfolóxicas da lingua galega.	B3.6. Aplicar correctamente as normas ortográficas e morfolóxicas da lingua galega.	LGB3.6.1. Aplica correctamente as normas ortográficas e morfolóxicas relativas ao uso de certos sufixos deverbais.	CCL, CAA
B3.8. As principais regras de combinación impostas polos predicados en función dos seus argumentos; estruturas sintácticas e tipos de oración.	B3.8. Recoñecer e usar enunciados e oracións, identificando as principais regras de combinación impostas polos verbos.	LGB3.8.1. Recoñece enunciados e identifica a palabra nuclear que o organiza sintáctica e semanticamente.	CCL
		LGB3.8.2. Recoñece a estrutura interna das oracións, identificando o verbo e os seus complementos.	
		LGB3.8.4. Clasifica oracións.	
		LGB3.8.5. Utiliza a terminoloxía sintáctica correcta.	
B4.8. Prexuízos lingüísticos.	B4.6. Identificar os prexuízos lingüísticos e analizar a situación persoal en relación a eles.	LGB4.6.1. Sinala os prexuízos lingüísticos atribuíbles a calquera lingua e especialmente á galega e rebáteos cunha argumentación axeitada.	CCL, CSC
B2.8. Uso autónomo dos recursos que ofrecen as TIC para obter información complementaria.	B2.8. Usar e seleccionar información obtida na Rede.	LGB2.8.1. Selecciona contidos, analiza información e extrae conclusións a partir da información obtida na Rede.	CCL, CD
B5.1. Identificación e comprensión dos distintos períodos e xeracións da literatura galega desde 1916 ata a actualidade.	B5.1. Identificar e comprender os distintos períodos e xeracións da literatura galega desde 1916 ata a actualidade.	LGLB5.1.1. Identifica as xeracións poéticas de posguerra, así como os seus autores e obras máis representativos.	CCL, CCEC
B5.3. Lecturas expresivas e comprensivas e audicións de textos poéticos da literatura dos anos	B5.3. Ler expresiva e comprensivamente e facer audicións de textos poéticos da literatura dos anos	LGLB5.3.1. Le expresiva e comprensivamente textos poéticos da literatura dos anos cincuenta.	CCL, CD

cincuenta.	cincuenta.	LGLB5.3.2. Participa con proveito da audición de poemas de autores das xeracións de posguerra.	
B5.2. Lectura autónoma e comentario de obras representativas da literatura galega de 1916 ata a actualidade.	B5.2. Ler autonomamente e comentar obras representativas da literatura galega de 1916 ata a actualidade e relacionar o seu contido co contexto histórico, cultural e sociolingüístico de cada período.	LGLB5.2.2. Le autonomamente obras ou textos representativos de poetas das xeracións de posguerra, resume o seu contido e sinala os seus trazos característicos definitorios.	CCL, CCEC, CAA
		LGLB5.2.3. Comenta, de forma guiada, textos poéticos das xeracións de posguerra (anos cincuenta) e sinala os seus trazos característicos.	

4. SELECCIÓN DE EVIDENCIAS PARA O PORTFOLIO

Libro do alumnado (LA) / Proposta didáctica (PD) / Tratamento da diversidade (TD) / Lecturas complementarias (LC) / Recursos dixitais (RD)

Estándares de aprendizaxe avaliados	Selección de evidencias para o portfolio
LGB1.4.1. Identifica a intención comunicativa, a idea principal e as secundarias de calquera texto oral.	<ul style="list-style-type: none"> - Escucha atenta do texto que abre a unidade do LA e mais do texto elixido como lectura inicial. - Actividades do recadro «Escucha ou le e contesta», no LA.
LGB1.7.1. Produce textos orais, en intervencións espontáneas, adecuadas á situación e á intención comunicativa desexada, con coherencia, cohesión e corrección.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do recadro «Escucha ou le e contesta», no LA.
LGB1.11.1. Desenvolve argumentos de forma comprensible e convincente e comenta as contribucións das persoas interlocutoras.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades de expresión oral do «Comentario da lectura» do LA.
LGB1.11.2. Aplica as normas que rexen a cortesía na comunicación oral, respecta as quendas e as opinións alleas e emprega unha linguaxe non discriminatoria.	
LGB1.13.1. Identifica os valores da lingua oral como un instrumento útil na aprendizaxe, así como para relacionarse cos demais e enriquecerse como persoa.	
LGB2.6.1. Comprende e interpreta as mensaxes explícitas e implícitas que transmiten os textos publicitarios dos medios de comunicación (anuncios).	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades de comprensión e análise do apartado «Comentario da lectura» do LA.
LGB2.6.2. Reflexiona e ten unha postura crítica ante as mensaxes persuasivas que proveñen dos medios de comunicación.	<ul style="list-style-type: none"> - Apartados «Lectura», Análise de textos» e «Comentario da lectura» do LA. - Actividades da ficha de traballo 1 do TD, relacionadas cos anuncios publicitarios.
LGB2.7.1. Reflexiona sobre os usos lingüísticos que levan implícitos prexuízos ou mensaxes discriminatorias.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades 7, 8 e 13 do «Comentario da lectura» do LA.
LGB2.7.2. Detecta prexuízos e mensaxes discriminatorias implícitas nos textos de medios de comunicación, con especial atención á publicidade.	
LGB2.1.1. Emprega pautas e estratexias que facilitan a análise do contido: o resumo.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades 6 e 7 do apartado «Aplica o que sabes» do LA.

LGB2.1.4. Deduce información global do texto a partir de contidos explícitos e implícitos.	- Actividades 2, 3 e 5 do apartado «Aplica o que sabes» do LA.
LGB2.1.5. Entende o significado de palabras propias do rexistro culto.	- Actividade 1 do apartado «Aplica o que sabes» do LA.
LGB2.10.2. Usa procesadores de textos para mellorar a presentación dos seus escritos, especialmente na presentación dos seus traballos educativos.	- Actividade 10 do apartado «Aplica o que sabes» do LA. - Actividade 1 do apartado «Obradoiro de expresión».
LGB2.10.3. Usa as TIC como medio de divulgación de textos propios.	- Actividade de creación do «Comentario da lectura» do LA. - Actividade 2 do apartado «Obradoiro de expresión».
LGB3.1.1. Recoñece, explica e usa un léxico amplo e preciso, de diferentes categorías gramaticais.	- Actividades do apartado «Vocabulario» do LA. - Actividade de léxico da ficha de traballo 1 do TD. - Actividades interactivas dos RD.
LGB3.3.2. Crea palabras novas utilizando os procedementos de creación léxica.	- Actividades do apartado «Repaso de ortografía» do LA.
LGB3.6.1. Aplica correctamente as normas ortográficas e morfolóxicas relativas ao uso de certos sufixos deverbais.	- Actividade interactiva dos RD.
LGB3.8.1. Recoñece enunciados e identifica a palabra nuclear que o organiza sintáctica e semanticamente.	- Correcta interpretación das análises sintácticas do apartado «Estudo da lingua» do LA. - Actividade 4 do apartado «Estudo da lingua» do LA. - Actividade 9 do apartado «Aplica o que sabes» do LA. - Actividade de análise sintáctica da ficha de traballo 1 do TD. - Actividades interactivas dos RD.
LGB3.8.2. Recoñece a estrutura interna das oracións, identificando o verbo e os seus complementos.	- Correcta interpretación das análises sintácticas do apartado «Estudo da lingua» do LA. - Actividade 4 do apartado «Estudo da lingua» do LA. - Actividade 9 do apartado «Aplica o que sabes» do LA. - Actividade de análise sintáctica da ficha de traballo 1 do TD. - Actividades interactivas dos RD.
LGB3.8.4. Clasifica oracións.	- Actividades 1, 2, 3, 4 e 8 do apartado «Estudo da lingua» do LA. - Actividades 1, 2 e 3 do apartado «Estudo da

	<p>lingua» do LA.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Actividade da ficha de traballo 1 do TD de clasificar oracións subordinadas substantivas. - Actividades interactivas dos RD.
LGB3.8.5. Utiliza a terminoloxía sintáctica correcta.	<ul style="list-style-type: none"> - Apartado «Estudo da lingua» do LA. - Actividade 9 do apartado «Aplica o que sabes» do LA. - Actividades de sintaxe da ficha de traballo 1 do TD. - Actividades interactivas dos RD.
LGB4.6.1. Sinala os prexuízos lingüísticos atribuíbles a calquera lingua e especialmente á galega e rebáteos cunha argumentación axeitada.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do apartado «Lingua e sociedade» do LA. - Actividades da ficha de traballo 2 do TD.
LGB2.8.1. Selecciona contidos, analiza información e extrae conclusións a partir da información obtida na Rede.	<ul style="list-style-type: none"> - Visualización dos documentais que se suxiren no recadro «Podes coñecer?» (apertura da unidade do LA). - Consulta da páxina web que se propón no recadro «Na Web...» do apartado «Lingua e sociedade» do LA. - Consulta das páxinas web que se propoñen para resolver as actividades do apartado «Lingua e sociedade» do LA.
LGLB5.1.1. Identifica as xeracións poéticas de posguerra, así como os seus autores e obras máis representativos.	<ul style="list-style-type: none"> - Apartado de «Literatura» do LA. - Actividade interactiva dos RD.
LGLB5.3.1. Le expresiva e comprensivamente textos poéticos da literatura dos anos cincuenta.	<ul style="list-style-type: none"> - Apartados «Antoloxía» e «Comentario de texto» do LA. - LC.
LGLB5.3.2. Participa con proveito da audición de poemas de autores das xeracións de posguerra.	<ul style="list-style-type: none"> - Audición de poemas de Celso Emilio («Comentario de texto» e «Antoloxía») e de María Mariño («Antoloxía»).
LGLB5.2.2. Le autonomamente obras ou textos representativos de poetas das xeracións de posguerra, resume o seu contido e sinala os seus trazos característicos definitorios.	<ul style="list-style-type: none"> - Lectura dos poemas dos apartados «Comentario de texto» e «Antoloxía». - Actividade da ficha de traballo 1 do TD sobre un poema de Celso Emilio.
LGLB5.2.3. Comenta, de forma guiada, textos poéticos das xeracións de posguerra (anos cincuenta) e sinala os seus trazos característicos.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do «Comentario de texto». - Actividades da LC.

5. COMPETENCIAS: DESCRITORES E DESEMPEÑOS

Competencia	Descritor	Desempeño
<i>Comunicación lingüística.</i>	Comprender o sentido dos textos orais e escritos.	Desenvolve a través dos distintos tipos de textos a capacidade de delimitar información recibida do contorno.
	Gozar coa lectura.	Le a lectura inicial e os distintos textos sobre os que se traballan os conceptos da unidade.
	Expresar oralmente, de maneira ordenada e clara, calquera tipo de información.	Responde preguntas de comprensión sobre textos que se escoitaron. Participa activamente en debates sobre temas propostos.
	Utilizar o vocabulario adecuado, as estruturas lingüísticas e as normas ortográficas e gramaticais para elaborar textos escritos e orais.	Exprésase oralmente con coherencia e corrección e selecciona o vocabulario preciso. Coida a corrección ortográfica e gramatical nos seus escritos.
	Respectar as formas de comunicación en calquera contexto: quenda de palabra, escoita atenta ao interlocutor...	Aplica as regras de quenda de palabra consensuadas na clase á hora de participar en actividades de carácter oral.
	Utilizar os coñecementos sobre a lingua para buscar información e ler textos en calquera situación.	Sabe buscar e seleccionar información na Rede.
	Producir textos escritos de diversa complexidade para o seu uso en situacións cotiás ou de materias diversas.	Sabe elaborar folletos, dípticos e trípticos.
<i>Competencia dixital.</i>	Empregar distintas fontes para a busca de información.	Busca información en diferentes páxinas de Internet para resolver actividades e ampliar coñecementos.
	Utilizar as distintas canles de comunicación audiovisual para transmitir informacións diversas.	Utiliza programas informáticos nas creacións propias e para difundir os seus traballos.
	Comprender as mensaxes que veñen dos medios de comunicación.	Desenvolve o pensamento crítico necesario para interpretar as mensaxes

		publicitarias.
	Manexar ferramentas dixitais para a construción de coñecemento.	Utiliza o procesador de textos como ferramenta de traballo.
<i>Conciencia e expresións culturais.</i>	Mostrar respecto cara ás obras máis importantes do patrimonio cultural.	Valora o texto literario como expresión da nosa cultura, así como os autores que contribuíron ao seu desenvolvemento.
	Apreciar a beleza das expresións artísticas e no cotián.	Entende a literatura como unha forma de expresión artística.
	Elaborar traballos e presentacións con sentido estético.	Coida a presentación dos seus traballos, en formato impreso ou dixital.
<i>Competencias sociais e cívicas.</i>	Mostrar dispoñibilidade para a participación activa en ámbitos de participación establecidos.	Participa activamente nos debates que se desenvolven na clase.
	Recoñecer riqueza na diversidade de opinións e ideas.	Escoita con atención e respecta as opinións alleas.
	Concibir unha escala de valores propia e actuar conforme a ela.	Rexeita os prexuízos e razoa argumentadamente a súa postura fronte a eles.
<i>Sentido de iniciativa e espírito emprendedor.</i>	Ser constante no traballo superando as dificultades.	Avanza na aprendizaxe con motivación e esforzo.
	Optimizar o uso de recursos materiais e persoais para a consecución de obxectivos.	Utiliza páxinas web, aplicacións e programas informáticos, etc., para resolver actividades ou realizar traballos.
	Mostrar iniciativa persoal para iniciar ou promover accións novas.	Mostra iniciativa á hora de participar en actividades de carácter oral.
<i>Aprender a aprender.</i>	Aplicar estratexias para a mellora do pensamento creativo, crítico, emocional, interdependente...	Escoita e le opinións alleas, reflexiona sobre elas e desenvolve un pensamento propio. Ten en conta e aplica as pautas e os modelos que achega o libro para aplicalos nos seus traballos.
	Desenvolver estratexias que favorezan a comprensión rigorosa dos contidos.	Fai resumos e esquemas para unha mellor comprensión dos contidos.

	Planificar os recursos necesarios e os pasos que cómpre seguir no proceso de aprendizaxe.	Reflexiona e organiza o seu traballo de acordo cunhas pautas dadas.
	Avaliar a consecución de obxectivos de aprendizaxe.	Comproba o que aprendeu mediante a realización de actividades que traballan, de maneira xeral, os contidos vistos na unidade.

6. TAREFAS

Libro do alumnado (LA) / Proposta didáctica (PD) / Tratamento da diversidade (TD) / Lecturas complementarias (LC) / Recursos dixitais (RD)

Tarefa 1: Observamos a imaxe da dobre páxina inicial e escoitamos o texto «Percebeiros».

- Comentamos a foto en gran grupo, coas achegas de todos os alumnos e alumnas: vivencias, opinións, curiosidades...
- Escoitamos o texto e aclaramos posibles dúbidas.
- Respondemos as preguntas do recadro «Escoita ou le e contesta» do LA.
- Vemos os documentais que se suxiren no recadro «Podes coñecer?» e facemos unha posta en común.

Tarefa 2: Lemos e escoitamos o texto que se ofrece como lectura da unidade e aclaramos posibles dúbidas de comprensión.

- Observamos os anuncios e suxerimos unha tormenta de ideas acerca de que nos suxiren, da súa estética, da mensaxe dos slogans, etc.
- Explicamos as características dos textos publicitarios.
- Realizamos as actividades do comentario, tendo en conta a información que achega o apartado «Análise de textos».
- Coñecemos as suxestións metodolóxicas da PD e identificamos as ideas previas.
- Realizamos as actividades do comentario da lectura do LA.

Tarefa 3: Ampliamos e aplicamos o léxico relacionado co ocio.

- Realizamos as actividades do LA.
- Realizamos as actividades interactivas dos RD.
- Realizamos a actividade da ficha de traballo 1 do TD de usar o vocabulario relacionado co ocio.

Tarefa 4: Practicamos o uso de palabras rematadas en *-nte/-mento*; *-za/-cia*, *-zo/-cio* e *-zón/-ción*.

- Lemos atentamente a información teórica que achega o LA.
- Realizamos as actividades do LA.
- Realizamos a actividade interactiva dos RD.

Tarefa 5: Diferenciamos as clases de oracións subordinadas e centrámonos na análise e clasificación das subordinadas substantivas.

- Temos en conta as suxestións metodolóxicas propostas na PD.
- Lemos atentamente a información teórica que achega o LA.
- Observamos atentamente e practicamos a análise sintáctica en árbore e en caixas.
- Realizamos as actividades do LA.
- Realizamos as actividades da ficha de traballo 1 do TD de distinguir, analizar e clasificar oracións subordinadas substantivas.
- Realizamos as actividades interactivas dos RD.

Tarefa 6: Explicamos que son os prexuízos lingüísticos, cal é a súa orixe e cal e como se manifestan na sociedade galega.

- Temos en conta as suxestións metodolóxicas propostas na PD.
- Lemos atentamente a información teórica que achega o LA.
- Realizamos as actividades do LA.
- Realizamos a ficha de traballo 2 do TD.

Tarefa 7: Coñecemos as xeracións poéticas de posguerra, así como os seus autores e obras máis representativos.

- Lemos atentamente a información teórica que achega o LA.
- escoitamos, lemos e analizamos o poema de Celso Emilio elixido para o seu comentario.
- Lemos os textos que recolle a «Antoloxía» e escoitamos na Rede algúns deles.
- Realizamos a actividade da ficha de traballo 1 do TD sobre o poema «Moi lonxe», de Celso Emilio Ferreiro.
- Lemos a LC e realizamos as actividades sobre ela.
- Realizamos a actividade interactiva dos RD.

Tarefa 8: Aprendemos a facer folletos, dípticos e trípticos.

- Temos en conta as suxestións metodolóxicas propostas na PD.
- Lemos atentamente os pasos e indicacións que dá o LA para a súa creación.
- Realizamos as actividades do LA.

Tarefa 9: Avaliamos o aprendido.

- Aplicamos o estudado na unidade mediante as actividades que propón o LA acerca dun texto xornalístico de opinión.
- Utilizamos as TIC para resolver actividades.

7. ESTRATEXIAS METODOLÓXICAS

No desenvolvemento das tarefas empregaranse diversas estratexias metodolóxicas:

- Desenvolvemento de actividades que permitan anticipar as ideas previas que os alumnos e as alumnas teñen en torno aos distintos contidos que imos traballar.
- Audición do texto «Percebeiros», do texto que se propón como lectura da unidade e do poema de Celso Emilio proposto para o «Comentario de texto», co obxectivo de mellorar a comprensión oral.
- Fincapé nos hábitos de traballo: facer clasificacións, cadros, esquemas e resumos; estudar a teoría co apoio dunha práctica continuada; repasar e reforzar contidos que ofrezan certa dificultade; planificar as tarefas e preparar os recursos necesarios para abordalas; empregar o dicionario e outros manuais de consulta; utilizar o ordenador como instrumento habitual de traballo, etc.

- Exposición do profesor ou profesora utilizando diferentes soportes, explicando detalladamente o significado daqueles conceptos máis complexos e novidosos.
- Fomento do uso das TIC para resolver actividades, ampliar ou complementar a información do libro, realizar creacións propias, etc.
- Fomento do clima adecuado que favoreza o traballo reflexivo individual.
- Fomento da aprendizaxe activa, do traballo colaborativo e da expresión oral.
- Exposición das campañas publicitarias creadas no apartado «Comentario da lectura».
- Desenvolvemento do pensamento crítico necesario para interpretar as mensaxes publicitarias con criterio propio, a través da reflexión, o debate e a análise.
- Repaso trimestral.

8. RECURSOS

Os seguintes materiais de apoio poden reforzar e ampliar o estudo dos contidos da área de Lingua galega e Literatura:

- Textos locutados: o da dobre páxina inicial e mais o texto que se achega como lectura da unidade.
- Fichas de traballo para o tratamento da diversidade, lectura complementaria para traballar a comprensión lectora, material para o desenvolvemento das competencias, plan lector.
- Cadernos complementarios de ortografía, léxico, morfosintaxe e expresión escrita.

Recursos dixitais

- Libro dixital: os alumnos e alumnas poderán reforzar ou ampliar os contidos estudados utilizando os recursos dixitais dispoñibles.
- Enlaces web:

<http://anayaeducacion.es>

<http://www.anayaeducacion.es/usuario/auladigital.php>

páxinas que se suxiren no libro do alumno e na PD

9. FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN

- Rexistro de avaliación (no anexo de avaliación).
- Proba de avaliación da unidade (no xerador de probas escritas de avaliación).
- Outros recursos: rúbrica, diana, etc. (no anexo de avaliación).

10. MEDIDAS PARA A INCLUSIÓN E A ATENCIÓN Á DIVERSIDADE

- Que dificultades e potencialidades prevexo no grupo durante o desenvolvemento da unidade?
- Como vou minimizar as dificultades?
- Que necesidades individuais prevexo no desenvolvemento da unidade?
- Que recursos e estratexias manexarei para atender ás necesidades individuais?

11. AUTOAVALIACIÓN DO PROFESORADO

- Que porcentaxe de alumnos e alumnas alcanzaron os obxectivos de aprendizaxe da unidade?
- Que é o que mellor funcionou nesta unidade?
- Que cambiaría no desenvolvemento da unidade o próximo curso? Por que?

Unidade 9

1. Presentación da unidade
2. Obxectivos didácticos
3. Contidos da unidade/Criterios de avaliación/Estándares de aprendizaxe avaliáveis/Competencias clave
4. Selección de evidencias para o portfolio
5. Competencias clave: descritores e desempeños
6. Tarefas
7. Estratexias metodolóxicas
8. Recursos
9. Ferramentas de avaliación
10. Medidas para a inclusión e atención á diversidade
11. Autoavaliación do profesorado

1. PRESENTACIÓN DA UNIDADE

Título

Festival de Cans

Descrición da unidade

A 9 é unha unidade moi cinematográfica. Ábrese cunha dobre páxina sobre o Festival de Cans e péchase cunha crítica da película *A praia dos afogados*.

Como lectura escolleuse un fragmento do guión do filme, amplamente ilustrado co cartel e fotografías da rodaxe. O texto trabállase mediante as actividades propostas para o seu comentario e co apoio da información teórica que achega o apartado de análise textual.

A batería de exercicios que proporciona a continuación o «Vocabulario» servirá para enriquecer o léxico que conforma o campo semántico do cine.

O estudo da gramática comeza repasando o infinitivo conxugado, e faíno a través da práctica. Ante posibles dúbidas, pode consultarse o Apéndice deste terceiro trimestre. Polo que se refire á sintaxe, continúa a análise das oracións subordinadas; neste caso, das adxectivas.

A sección «Lingua e sociedade» céntrase en describir e analizar a situación sociolingüística do galego na actualidade, atendendo á presenza do idioma nos principais ámbitos, á súa tendencia de evolución e á competencia de uso por parte dos falantes.

A «Literatura» enlaza coa da unidade anterior, para completar o panorama poético de posguerra. Aquí explícanse as características que comparten os autores da chamada Xeración das Festas Minervais e faise un breve percorrido pola obra dalgúns dos poetas máis significativos. Á fin do camiño resérvase un espazo para o teatro das décadas cincuenta, sesenta e setenta do século pasado.

Poesía hai tamén no «Obradoiro de expresión», dedicado aos haikus. Tras unha sinxela exposición dos seus trazos máis singulares, ofrécense varios exemplos para logo compoñer creacións propias.

Os contidos organízanse de acordo cunha estrutura como esta:

- **Análise de textos:** LECTURA e COMENTARIO dun fragmento tomado do guión d'*A praia dos afogados*. O guión cinematográfico.
- **Lingua:** VOCABULARIO: O cine. REPASO DE MORFOLOXÍA: Uso do infinitivo conxugado. ESTUDO DA LINGUA: As oracións subordinadas adxectivas. LINGUA E SOCIEDADE: A lingua galega hoxe.
- **Literatura:** A poesía de posguerra (2). ANTOLOXÍA: Textos representativos da poesía da Xeración das Festas Minervais. COMENTARIO DE TEXTO: «Terras outas e solas», tomado d'*Os eidos. Libro do Courel*, de Uxío Novoneyra. OBRADOIRO DE EXPRESIÓN: Haikus.

Para rematar, como é habitual, ofrécese unha dobre páxina de autoavaliación da aprendizaxe, en clave competencial: APLICA O QUE SABES. En conxunto, preténdese que os alumnos e alumnas adquiran os seguintes coñecementos:

- Que características definen o guión cinematográfico.
- Como se fai un comentario de texto, seguindo unhas pautas dadas.
- Que palabras conforman o campo semántico do cine.
- Que función desempeñan as oracións subordinadas adxectivas, como se analizan e que clases hai.
- En que estado se encontra a lingua galega hoxe, no referente ao seu uso e á competencia dos falantes.
- Quen foron os principais poetas da Xeración das Festas Minervais e cales foron as súas obras máis destacadas.
- Que características definen os haikus e como se fan.

Temporalización

Marzo: .bril:

2. OBXECTIVOS DIDÁCTICOS

- Ler, comprender e analizar un guión cinematográfico.
- Recoñecer, explicar e usar un léxico amplo relacionado co cine.
- Utilizar correctamente o infinitivo conxugado.
- Identificar e analizar oracións subordinadas adxectivas.
- Coñecer o estado do galego na actualidade, no referente ao seu uso e á competencia dos falantes.
- Coñecer e valorar algúns poetas representativos da Xeración das Festas Minervais, así como algunhas das súas obras máis destacadas.
- Crear haikus seguindo uns modelos dados e tendo en conta as características que os definen.

3. CONTIDOS DA UNIDADE - CRITERIOS DE AVALIACIÓN - ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES – COMPETENCIAS CLAVE

Competencias clave (CC): comunicación lingüística (CCL), competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía (CMCT), competencia dixital (CD), aprender a aprender (CAA), competencias sociais e cívicas (CSC), sentido de iniciativa e espírito emprendedor (CSIEE) e conciencia e expresións culturais (CCEC).

Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliáveis	CC
B1.4. Comprensión, interpretación e valoración de textos orais de natureza diversa.	B1.4. Comprender, interpretar e valorar diferentes tipos de discursos orais.	LGB1.4.1. Identifica a intención comunicativa, a idea principal e as secundarias de calquera texto oral.	CCL, CD
B1.7. Produción de discursos orais, en intervencións espontáneas, adecuados á situación e á intención comunicativa desexada, con coherencia, cohesión e corrección.	B1.7. Producir textos orais, en intervencións espontáneas, adecuadas á situación e á intención comunicativa desexada, con coherencia, cohesión e corrección.	LGB1.7.1. Produce textos orais, en intervencións espontáneas, adecuadas á situación e á intención comunicativa desexada, con coherencia, cohesión e corrección.	CCL
B1.9. Coñecemento e uso progresivamente autónomo das estratexias necesarias para a produción de textos orais, de técnicas para aprender a falar en público e uso das TIC.	B1.9. Realizar exposicións orais planificadas e claras de traballos e de informacións de actualidade, coa axuda das TIC.	LGB1.9.4. Emprega axeitadamente os elementos prosódicos (entoación e pronuncia axeitada, pausas, ton, timbre e volume), a linguaxe corporal (mirada e posición do corpo), así como o autocontrol das emocións ao falar en público.	CCL, CSIEE
B2.1. Uso de técnicas e estratexias que facilitan a lectura comprensiva e crítica de textos.	B2.1. Empregar estratexias e técnicas que faciliten a lectura comprensiva e crítica dos textos.	LGB2.1.4. Deduce información global do texto a partir de contidos explícitos e implícitos.	CCL, CAA
B2.8. Uso autónomo dos recursos que ofrecen as TIC para obter información complementaria.	B2.8. Usar e seleccionar información obtida na Rede.	LGB2.8.1. Selecciona contidos, analiza información e extrae conclusións a partir da información obtida na Rede.	CCL, CD, CAA

B3.1. Recoñecemento, explicación e uso de léxico suficientemente amplo e preciso, con incorporación de vocabulario temático.	B3.1. Recoñecer e explicar os valores de léxico preciso de diferentes categorías gramaticais.	LGB3.1.1. Recoñece, explica e usa un léxico amplo e preciso, de diferentes categorías gramaticais.	CCL, CAA
B3.2. Recoñecemento e uso das formas verbais da lingua galega e das perífrases.	B3.2. Recoñecer e usar correctamente as formas verbais e as perífrases verbais da lingua galega.	LGB3.2.1. Recoñece e usa correctamente as formas verbais da lingua galega.	CCL
B3.5. Uso eficaz dos dicionarios e doutras fontes de consulta, tanto en papel como en soporte electrónico, especialmente sobre cuestións de uso e de normativa.	B3.5. Usar eficazmente os dicionarios e outras fontes de consulta, tanto en papel como en soporte electrónico, para resolver dúbidas, para progresar na aprendizaxe autónoma e para enriquecer o propio vocabulario.	LGB3.5.1. Usa eficazmente os dicionarios e outras fontes de consulta, tanto en papel como en soporte electrónico, especialmente sobre cuestións de uso e de normativa, para resolver dúbidas, para progresar na aprendizaxe autónoma e para ampliar o seu vocabulario.	CCL
B3.8. As principais regras de combinación impostas polos predicados en función dos seus argumentos; estruturas sintácticas e tipos de oración.	B3.8. Recoñecer e usar enunciados e oracións, identificando as principais regras de combinación impostas polos verbos.	LGB3.8.1. Recoñece enunciados e identifica a palabra nuclear que o organiza sintáctica e semanticamente.	CCL
		LGB3.8.2. Recoñece a estrutura interna das oracións, identificando o verbo e os seus complementos.	
		LGB3.8.4. Clasifica oracións.	
		LGB3.8.5. Utiliza a terminoloxía sintáctica correcta.	
B4.4. Situación sociolingüística de Galicia. Presenza da lingua galega nos principais ámbitos e contextos sociais e privados. Tendencias de evolución.	B4.2. Describir e analizar a situación sociolingüística de Galicia, atendendo á presenza da lingua galega nos principais ámbitos e contextos sociais e privados, así como ás tendencias de evolución.	LGB4.2.2. Describe acertadamente con criterios sociolingüísticos a situación galega actual.	CCL, CSC
		LGB4.2.3. Analiza gráficas de distribución de linguas tirando conclusións nas que incorpora os seus coñecementos	

		sociolingüísticos.	
		LGB4.2.4. Describe a situación sociolingüística de Galicia e emprega a terminoloxía apropiada.	CCL, CSC, CD
		LGB4.2.5. Analiza as tendencias de evolución da lingua galega a partir da situación sociolingüística actual.	CCL, CSC
B1.11. Participación activa e argumentada en debates nos que se expresen opinións acerca dun tema de actualidade.	B1.11. Participar activa e argumentadamente en debates nos que se expresen opinións acerca dun tema de actualidade.	LGB1.11.1. Desenvolve argumentos de forma comprensible e convincente e comenta as contribucións das persoas interlocutoras.	CCL, CAA
B5.1. Identificación e comprensión dos distintos períodos e xeracións da literatura galega desde 1916 ata a actualidade.	B5.1. Identificar e comprender os distintos períodos e xeracións da literatura galega desde 1916 ata a actualidade.	LGLB5.1.1. Identifica as xeracións poéticas de posguerra, así como os seus autores e obras máis representativos, e coñece o desenvolvemento do teatro entre os anos cincuenta e setenta.	CCL, CCEC
B5.3. Lecturas expresivas e comprensivas e audicións de textos poéticos da literatura de posguerra.	B5.3. Ler expresiva e comprensivamente e facer audicións de textos poéticos da literatura de posguerra.	LGLB5.3.1. Le expresiva e comprensivamente textos poéticos de autores da Xeración das Festas Minervais.	CCL, CD
		LGLB5.3.2. Participa con proveito da audición de poemas de poetas da Xeración das Festas Minervais.	
B5.2. Lectura autónoma e comentario de obras representativas da literatura galega de 1916 ata a actualidade.	B5.2. Ler autonomamente e comentar obras representativas da literatura galega de 1916 ata a actualidade e relacionar o seu contido co contexto histórico, cultural e	LGLB5.2.2. Le autonomamente obras ou textos representativos de autores da Xeración das Festas Minervais e sinala os seus trazos característicos	CCL, CCEC, CAA

	sociolingüístico de cada período.	definitorios.	
		LGLB5.2.3. Comenta, de forma guiada, textos poéticos de autores da Xeración das Festas Minervais e sinala os seus trazos característicos.	
		LGLB5.2.4. Compara textos literarios dun mesmo período atendendo aos seus principais contidos.	
B5.6. Creación ou recreación de textos de intención literaria partindo das características dos traballados na aula co fin de desenvolver o gusto pola escrita e a capacidade de expresión dos sentimentos e xuízos.	B5.6. Crear ou recrear textos de intención literaria partindo das características dos traballados na aula con fin de desenvolver o gusto pola escrita e a capacidade de expresión dos sentimentos e xuízos.	LGLB.5.6.1. Crea textos de intención literaria partindo das características dos traballados na aula.	CCL, CCEC
B2.10. Utilización das TIC para corrixir e mellorar a presentación dos escritos, para difundir os textos propios, coñecer outros alleos e intercambiar opinións.	B2.10. Empregar as TIC para corrixir e mellorar a presentación dos escritos, para difundir os textos propios, coñecer outros alleos e intercambiar opinións.	LGB2.10.2. Usa as TIC para mellorar a presentación dos seus traballos educativos.	CCL, CD
B2.5. Comprensión e interpretación de textos xornalísticos de opinión.	B2.5. Comprender e interpretar textos xornalísticos de opinión.	LGB2.5.2. Valora a intención comunicativa dun texto xornalístico e distingue entre información, opinión e persuasión.	CCL
B2.13. Composición en soporte impreso ou dixital de textos argumentativos, redactados a partir da información obtida de distintas fontes.	B2.13. Producir en soporte impreso ou dixital textos argumentativos, redactados a partir da información obtida de distintas fontes.	LGB2.13.2. Crea, en soporte impreso ou dixital, un texto argumentativo propio a partir dun tema dado sen documentación previa.	CCL

4. SELECCIÓN DE EVIDENCIAS PARA O PORTFOLIO

Libro do alumnado (LA) / Proposta didáctica (PD) / Tratamento da diversidade (TD) / Lecturas complementarias (LC) / Recursos dixitais (RD)

Estándares de aprendizaxe avaliábeis	Selección de evidencias para o portfolio
LGB1.4.1. Identifica a intención comunicativa, a idea principal e as secundarias de calquera texto oral.	<ul style="list-style-type: none"> - escoita atenta do texto que abre a unidade do LA e mais do fragmento do guión cinematográfico elixido como lectura inicial. - Actividades do recadro «Escoita ou le e contesta», no LA.
LGB1.7.1. Produce textos orais, en intervencións espontáneas, adecuadas á situación e á intención comunicativa desexada, con coherencia, cohesión e corrección.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do recadro «Escoita ou le e contesta», no LA.
LGB1.9.4. Emprega axeitadamente os elementos prosódicos (entoación e pronuncia axeitada, pausas, ton, timbre e volume), a linguaxe corporal (mirada e posición do corpo), así como o autocontrol das emocións ao falar en público.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividade de expresión oral do «Comentario da lectura» do LA.
LGB2.1.4. Deduce información global do texto a partir de contidos explícitos e implícitos.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades 1, 2, 4, 5, 6 e 8 do «Comentario da lectura» do LA. - Actividades 3, 4 e 5 do apartado «Aplica o que sabes» do LA. - Actividades de comentario sobre o fragmento do guión d'A lingua das bolboretas que se inclúe nos RD.
LGB2.8.1. Selecciona contidos, analiza información e extrae conclusións a partir da información obtida na Rede.	<ul style="list-style-type: none"> - Consulta da páxina que se suxire no recadro «Podes coñecer?» (apertura da unidade do LA) e nos recadros «Na Web...» do LA. - Actividade 9 do apartado «Comentario da lectura» do LA. - Visualización dos vídeos que se propoñen na actividade 4 do apartado «Lingua e sociedade» do LA. - Consulta das páxinas web que se indican nas actividades 8 e 9 do apartado «Comentario de texto» do LA.

<p>LGB3.1.1. Recoñece, explica e usa un léxico amplo e preciso, de diferentes categorías gramaticais.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do apartado «Vocabulario» do LA. - Actividade 1 do apartado «Aplica o que sabes» do LA. - Actividade de léxico da ficha de traballo 1 do TD. - Actividade interactiva dos RD.
<p>LGB3.2.1. Recoñece e usa correctamente as formas verbais da lingua galega.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do apartado «Estudo da lingua» do LA. - Actividade interactiva dos RD.
<p>LGB3.5.1. Usa eficazmente os dicionarios e outras fontes de consulta, tanto en papel como en soporte electrónico, especialmente sobre cuestións de uso e de normativa, para resolver dúbidas, para progresar na aprendizaxe autónoma e para ampliar o seu vocabulario.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Consulta do apéndice do 3.º trimestre do LA para resolver as actividades do apartado «Repaso de morfoloxía».
<p>LGB3.8.1. Recoñece enunciados e identifica a palabra nuclear que o organiza sintáctica e semanticamente.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Correcta interpretación da análise sintáctica do apartado «Estudo da lingua» do LA. - Actividades interactivas dos RD.
<p>LGB3.8.2. Recoñece a estrutura interna das oracións, identificando o verbo e os seus complementos.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Correcta interpretación da análise sintáctica do apartado «Estudo da lingua» do LA. - Actividades do apartado «Estudo da lingua» do LA. - Actividade 6 do apartado «Aplica o que sabes» do LA. - Actividade de sintaxe da ficha de traballo 1 do TD. - Actividades interactivas dos RD.
<p>LGB3.8.4. Clasifica oracións.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades de sintaxe da ficha de traballo 1 do TD. - Actividades interactivas dos RD.
<p>LGB3.8.5. Utiliza a terminoloxía sintáctica correcta.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Apartado «Estudo da lingua» do LA. - Actividade 6 do apartado «Aplica o que sabes» do LA. - Actividades de sintaxe da ficha de traballo 1 do TD. - Actividades interactivas dos RD.
<p>LGB4.2.2. Describe acertadamente con criterios sociolingüísticos a situación galega actual.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Apartado «Lingua e sociedade» do LA. - Actividade da ficha de traballo 1 do TD sobre o

LGB4.2.3. Analiza gráficas de distribución de linguas tirando conclusións nas que incorpora os seus coñecementos sociolingüísticos.	futuro do galego.
LGB4.2.4. Describe a situación sociolingüística de Galicia e emprega a terminoloxía apropiada.	
LGB4.2.5. Analiza as tendencias de evolución da lingua galega a partir da situación sociolingüística actual.	
LGB1.11.1. Desenvolve argumentos de forma comprensible e convincente e comenta as contribucións das persoas interlocutoras.	- Actividade 3 do apartado «Lingua e sociedade» do LA.
LGLB5.1.1. Identifica as xeracións poéticas de posguerra, así como os seus autores e obras máis representativos, e coñece o desenvolvemento do teatro entre os anos cincuenta e setenta.	- Apartado de «Literatura» do LA. - Actividade interactiva dos RD.
LGLB5.3.1. Le expresiva e comprensivamente textos poéticos de autores da Xeración das Festas Minervais.	- Apartados «Antoloxía» e «Comentario de texto» do LA. - LC. - Ficha de traballo 2 do TD.
LGLB5.3.2. Participa con proveito da audición de poemas de poetas da Xeración das Festas Minervais.	- Audición na Rede do poema «Bando», de Manuel María (no apartado «Antoloxía» do LA). - Audición do poema «Terras outas e solas», de Novoneyra (no apartado «Comentario de texto»).
LGLB5.2.2. Le autonomamente obras ou textos representativos de autores da Xeración das Festas Minervais e sinala os seus trazos característicos definitorios.	- Lectura dos textos dos apartados «Antoloxía» e «Comentario de texto».
LGLB5.2.3. Comenta, de forma guiada, textos poéticos de autores da Xeración das Festas Minervais e sinala os seus trazos característicos.	- Actividades do «Comentario de texto». - Actividades da LC.
LGLB5.2.4. Compara textos literarios dun mesmo período atendendo aos seus principais contidos.	- Comparación dos poemas de Manuel María que se inclúen no apartado «Antoloxía».
LGLB.5.6.1. Crea textos de intención literaria partindo das características dos traballados na aula.	- Actividades 1 e 2 do apartado «Obradoiro de expresión» do LA.
LGB2.10.2. Usa as TIC para mellorar a presentación dos seus traballos educativos.	- Actividade 2 do apartado «Obradoiro de expresión» do LA.

LGB2.5.2. Valora a intención comunicativa dun texto xornalístico e distingue entre información, opinión e persuasión.	- Actividade 2 do apartado «Aplica o que sabes» do LA.
LGB2.13.2. Crea, en soporte impreso ou dixital, un texto argumentativo propio a partir dun tema dado sen documentación previa.	- Actividade 7 do apartado «Aplica o que sabes» do LA.

5. COMPETENCIAS: DESCRITORES E DESEMPEÑOS

Competencia	Descritor	Desempeño
<i>Comunicación lingüística.</i>	Comprender o sentido dos textos orais e escritos.	Desenvolve a través dos distintos tipos de textos a capacidade de delimitar información recibida do contorno.
	Gozar coa lectura.	Le a lectura inicial e os distintos textos sobre os que se traballan os conceptos da unidade.
	Expresar oralmente, de maneira ordenada e clara, calquera tipo de información.	Responde preguntas de comprensión sobre textos que se escoitaron. Participa activamente en debates sobre temas propostos.
	Utilizar o vocabulario adecuado, as estruturas lingüísticas e as normas ortográficas e gramaticais para elaborar textos escritos e orais.	Exprésase oralmente con coherencia e corrección e selecciona o vocabulario preciso. Coida a corrección ortográfica e gramatical nos seus escritos.
	Compoñer distintos tipos de textos creativamente con sentido literario.	Crea haikus a partir duns versos e dunhas imaxes dados.
	Respectar as formas de comunicación en calquera contexto: quenda de palabra, escoita atenta ao interlocutor...	Aplica as regras de quenda de palabra consensuadas na clase á hora de participar en actividades de carácter oral.
	Manexar elementos de comunicación non verbal, ou en diferentes rexistros, nas diversas situacións comunicativas.	Fai unha lectura escénica dun guión cinematográfico.
	Utilizar os coñecementos sobre a lingua para buscar información e ler textos en calquera situación.	Sabe buscar e seleccionar información en diferentes fontes (Internet, apéndice do libro...).
<i>Competencia dixital.</i>	Empregar distintas fontes para a busca de información.	Busca información no apéndice do libro e en diferentes páxinas de Internet para resolver actividades e ampliar coñecementos.

	Comprender as mensaxes que veñen dos medios de comunicación.	Entende o cine como un medio de comunicación cunha finalidade artística.
<i>Conciencia e expresións culturais.</i>	Mostrar respecto cara ás obras máis importantes do patrimonio cultural.	Valora o texto literario como expresión da nosa cultura, así como os autores que contribuíron ao seu desenvolvemento.
	Expresar sentimentos e emocións desde códigos artísticos.	Comunica sentimentos e emocións mediante a creación de haikus.
	Apreciar a beleza das expresións artísticas e no cotián.	Entende a literatura como unha forma de expresión artística.
<i>Competencias sociais e cívicas.</i>	Concibir unha escala de valores propia e actuar conforme a ela.	É consciente da responsabilidade de cada falante de cara á normalización do galego e adopta unha postura activa ao respecto.
<i>Sentido de iniciativa e espírito emprendedor.</i>	Xerar novas e diverxentes posibilidades desde coñecementos previos do tema.	Desenvolve a súa creatividade mediante a composición de haikus.
<i>Aprender a aprender.</i>	Aplicar estratexias para a mellora do pensamento creativo, crítico, emocional, interdependente...	Escoita opinións alleas, desenvolve un pensamento propio e expresa a súa propia opinión. Ten en conta e aplica as pautas e os modelos que achega o libro para aplicalos nos seus traballos.
	Desenvolver estratexias que favorezan a comprensión rigorosa dos contidos.	Practica a análise sintáctica e observa gráficos con atención para unha mellor comprensión e asimilación dos contidos.
	Planificar os recursos necesarios e os pasos que cómpre seguir no proceso de aprendizaxe.	Reflexiona e organiza o seu traballo de acordo cunhas pautas dadas.
	Avaliar a consecución de obxectivos de aprendizaxe.	Comproba o que aprendeu mediante a realización de actividades que traballan, de maneira xeral, os contidos vistos na unidade.

6. TAREFAS

Libro do alumnado (LA) / Proposta didáctica (PD) / Tratamento da diversidade (TD) / Lecturas complementarias (LC) / Recursos dixitais (RD)

Tarefa 1: Observamos a imaxe da dobre páxina inicial e escoitamos o texto «Festival de Cans».

- Comentamos a foto en gran grupo, coas achegas de todos os alumnos e alumnas: vivencias, opinións, curiosidades...
- Escoitamos o texto e aclaramos posibles dúbidas.
- Respondemos as preguntas do recadro «Escoita ou le e contesta» do LA.
- Consultamos as páxinas web que se suxiren no recadro «Podes coñecer?».

Tarefa 2: Lemos e escoitamos o fragmento do guiión d'*A praia dos afogados* que se ofrece como lectura da unidade e aclaramos posibles dúbidas de comprensión.

- Explicamos as características dos guiións cinematográficos.
- Realizamos as actividades do comentario, tendo en conta a información que achega o apartado «Análise de textos».
- Coñecemos as suxestións metodolóxicas da PD e identificamos as ideas previas.
- Realizamos as actividades complementarias dos RD.

Tarefa 3: Ampliamos e aplicamos o léxico relacionado co cine.

- Realizamos as actividades do LA.
- Realizamos a actividade da ficha de traballo 1 do TD de usar o vocabulario relacionado co cine.
- Realizamos a actividade interactiva dos RD.

Tarefa 4: Repasamos e practicamos a morfoloxía verbal.

- Lembramos o uso do infinitivo conxugado.
- Consultamos as súas formas no apéndice deste terceiro trimestre no LA.
- Realizamos as actividades do LA.
- Realizamos a actividade interactiva dos RD.

Tarefa 5: Identificamos, analizamos e clasificamos oracións subordinadas adxectivas.

- Temos en conta as suxestións metodolóxicas propostas na PD.
- Lemos atentamente a información teórica que achega o LA.
- Observamos atentamente e practicamos a análise sintáctica en árbore e en caixas.
- Realizamos as actividades do LA.
- Realizamos as actividades da ficha de traballo 1 do TD sobre as oracións subordinadas adxectivas.
- Realizamos as actividades interactivas dos RD.

Tarefa 6: Analizamos o estado do galego actual, no que se refire ao seu uso e á competencia lingüística dos falantes.

- Temos en conta as suxestións metodolóxicas propostas na PD.

- Lemos atentamente a información teórica que achega o LA.
- Observamos e comentamos os gráficos.
- Realizamos as actividades do LA.
- Realizamos a actividade da ficha de traballo 1 do TD sobre o futuro do galego.

Tarefa 7: Coñecemos algúns poetas e obras representativos da Xeración das Festas Minervais, así como o desenvolvemento do teatro entre os anos cincuenta e setenta do século pasado.

- Lemos atentamente a información teórica que achega o LA.
- Lemos os textos que recolle a «Antoloxía» e escoitamos na Rede o poema «Bando» (de Manuel María).
- Escoitamos, lemos e analizamos o poema de Uxío Novoneyra elixido para o seu comentario.
- Consultamos as páxinas web que se indican nas actividades do «Comentario de texto» para coñecer mellor a obra de Novoneyra.
- Lemos o texto da ficha de traballo 2 do TD e realizamos as actividades que se propoñen.
- Lemos a LC e realizamos as actividades sobre ela.
- Realizamos a actividade interactiva dos RD.

Tarefa 8: Coñecemos as características que definen os haikus e creámoslos a partir dunhas pautas dadas.

- Temos en conta as suxestións metodolóxicas propostas na PD.
- Elaboramos haikus tendo en conta as súas características e as pautas que se achegan para a súa creación.

Tarefa 9: Avaliamos o aprendido.

- Aplicamos o estudado na unidade mediante as actividades que propón o LA acerca dun texto xornalístico de opinión.
- Utilizamos as TIC para resolver actividades.

7. ESTRATEXIAS METODOLÓXICAS

No desenvolvemento das tarefas empregáranse diversas estratexias metodolóxicas:

- Desenvolvemento de actividades que permitan anticipar as ideas previas que os alumnos e as alumnas teñen en torno aos distintos contidos que imos traballar.
- Audición do texto «Festival de Cans», do guión que se propón como lectura da unidade e dos poemas de Manuel María (na «Antoloxía») e Novoneyra (no «Comentario de texto»), co obxectivo de mellorar a comprensión oral.
- Fincapé nos hábitos de traballo: facer clasificacións, cadros, esquemas e resumos; estudar a teoría co apoio dunha práctica continuada; repasar e reforzar contidos que ofrezan certa dificultade; planificar as tarefas e preparar os recursos necesarios para abordalas; empregar o dicionario e outros manuais de consulta; utilizar o ordenador como instrumento habitual de traballo, etc.

- Exposición do profesor ou profesora utilizando diferentes soportes, explicando detalladamente o significado daqueles conceptos máis complexos e novidosos.
- Fomento do uso das TIC para resolver actividades, ampliar ou complementar a información do libro, etc.
- Fomento do clima adecuado que favoreza o traballo reflexivo individual.
- Fomento da aprendizaxe activa, do traballo colaborativo e da expresión oral.
- Realización de actividades que favorezan a desinhibición necesaria para ler textos de forma dramatizada e acompañar a lectura coa linguaxe corporal.
- Recompilación de conclusións sobre o debate proposto na clase en torno ao descenso no uso da lingua galega entre a mocidade. Propostas de solución.
- Proposta de lectura trimestral, escollendo entre os títulos que recolle o plan lector.

8. RECURSOS

Os seguintes materiais de apoio poden reforzar e ampliar o estudo dos contidos da área de Lingua galega e Literatura:

- Textos locutados: o da dobre páxina inicial, o fragmento do guión d'*A praia dos afogados* que se achega como lectura da unidade, e o poema de Novoneyra «Terras outas e solas» (no «Comentario de texto»).
- Fichas de traballo para o tratamento da diversidade, lectura complementaria para traballar a comprensión lectora, material para o desenvolvemento das competencias, plan lector.
- Cadernos complementarios de ortografía, léxico, morfosintaxe e expresión escrita.

Recursos dixitais

- Libro dixital: os alumnos e alumnas poderán reforzar ou ampliar os contidos estudados utilizando os recursos dixitais dispoñibles.

- Enlaces web:

<http://anayaeducacion.es>

<http://www.anayaeducacion.es/usuario/auladigital.php>

páxinas que se suxiren no libro do alumno e na PD

9. FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN

- Rexistro de avaliación (no anexo de avaliación).
- Proba de avaliación da unidade (no xerador de probas escritas de avaliación).
- Outros recursos: rúbrica, diana, etc. (no anexo de avaliación).

10. MEDIDAS PARA A INCLUSIÓN E A ATENCIÓN Á DIVERSIDADE

- Que dificultades e potencialidades prevexo no grupo durante o desenvolvemento da unidade?
- Como vou minimizar as dificultades?
- Que necesidades individuais prevexo no desenvolvemento da unidade?
- Que recursos e estratexias manexarei para atender ás necesidades individuais?

11. AUTOAVALIACIÓN DO PROFESORADO

- Que porcentaxe de alumnos e alumnas alcanzaron os obxectivos de aprendizaxe da unidade?
- Que é o que mellor funcionou nesta unidade?
- Que cambiaría no desenvolvemento da unidade o próximo curso? Por que?

Unidade 10

1. Presentación da unidade
2. Obxectivos didácticos
3. Contidos da unidade/Criterios de avaliación/Estándares de aprendizaxe avaliáveis/Competencias clave
4. Selección de evidencias para o portfolio
5. Competencias clave: descritores e desempeños
6. Tarefas
7. Estratexias metodolóxicas
8. Recursos
9. Ferramentas de avaliación
10. Medidas para a inclusión e atención á diversidade
11. Autoavaliación do profesorado

1. PRESENTACIÓN DA UNIDADE

Título

Culturgal

Descrición da unidade

Pasamos do cine, que vertebra a unidade 9, a outros medios de comunicación; así, a televisión, a radio e a prensa dixital gozan dunha importante presenza nesta unidade 10.

Ábrese cunha dobre páxina sobre Culturgal, unha feira para promover a oferta cultural galega en galego, que inclúe a produción audiovisual.

Tras esta presentación, achégase un fragmento do guión de *Luci*, comedia de situación emitida pola TVG. A continuación, propónse unha serie de actividades sobre a lectura, que ademais se pode analizar en paralelo co guión d'*A praia dos afogados*, buscando semellanzas e diferenzas.

En relación co eixe temático da unidade, no apartado de «Vocabulario» trabállase o léxico da radio e a televisión, mediante exercicios de identificación, uso e formación de palabras.

En canto á gramática, continúa co estudo do verbo (en concreto, das perífrases verbais) e das oracións subordinadas (neste caso, as adverbais).

Na sección «Lingua e sociedade» retómanse os medios de comunicación, para centrarse na difusión da lingua a través deles.

Unha vez terminado o percorrido pola produción literaria do século XX, explícanse brevemente os cambios que supuxo a chegada da democracia no panorama cultural galego. E noméanse algúns dos principais narradores das novas xeracións. Despois, na «Antoloxía», recóllense exemplos de tres autores actuais (Agustín Fernández Paz, Suso de Toro e Leticia Costas) e, para o «Comentario de texto», escolleuse un fragmento d'*O lapis do carpinteiro* (de Manuel Rivas).

Para rematar, unha dobre oferta audiovisual: a do «Obradoiro de expresión», que propón crear unha curtametraxe; e a das páxinas de autoavaliación («Aplica o que sabes»), onde tamén hai espazo para a creatividade en clave cinematográfica.

Os contidos organízanse de acordo cunha estrutura como esta:

- **Análise de textos:** LECTURA e COMENTARIO dun fragmento tomado do guión de *Luci*. A televisión.
- **Lingua:** VOCABULARIO: A radio e a televisión. REPASO DE MORFOLOXÍA: As perífrases verbais. ESTUDO DA LINGUA: As oracións subordinadas adverbais. LINGUA E SOCIEDADE: O galego nos medios. OBRADOIRO DE EXPRESIÓN: O guión audiovisual.
- **Literatura:** A narrativa actual. ANTOLOXÍA: Textos de narradores contemporáneos. COMENTARIO DE TEXTO: Fragmento tomado d'*O lapis do carpinteiro*, de Manuel Rivas.

En conxunto, preténdese que os alumnos e alumnas adquiran os seguintes coñecementos:

- Cales son os xéneros televisivos e que características definen as series.
- Como se fai un comentario de texto, seguindo unhas pautas dadas.
- Que palabras conforman o campo semántico da radio e a televisión.
- Que función desempeñan as oracións subordinadas adverbais, como se analizan e que clases hai.
- Como foi aumentando a presenza do galego nos medios de comunicación desde a publicación d'*O Tío Marcos da Portela* (1876).
- Cales son os principais autores e temas da narrativa actual.

- Como se fai unha curtametraxe.

Temporalización:

Abril: Maio:

2. OBXECTIVOS DIDÁCTICOS

- Ler, comprender e analizar un guión televisivo.
- Recoñecer, explicar e usar un léxico amplo relacionado coa radio e a televisión.
- Identificar e utilizar correctamente as perífrases verbais.
- Recoñecer e analizar oracións subordinadas adverbiais.
- Valorar a importancia dos medios de comunicación na normalización da lingua.
- Coñecer e valorar algúns autores e autoras da narrativa actual, así como analizar textos representativos.
- Crear unha curtametraxe a partir dun guión e seguindo unhas pautas dadas.

3. CONTIDOS DA UNIDADE - CRITERIOS DE AVALIACIÓN - ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES – COMPETENCIAS CLAVE

Competencias clave (CC): comunicación lingüística (CCL), competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía (CMCT), competencia dixital (CD), aprender a aprender (CAA), competencias sociais e cívicas (CSC), sentido de iniciativa e espírito emprendedor (CSIEE) e conciencia e expresións culturais (CCEC).

Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliáveis	CC
B1.4. Comprensión, interpretación e valoración de textos orais de natureza diversa.	B1.4. Comprender, interpretar e valorar diferentes tipos de discursos orais.	LGB1.4.1. Identifica a intención comunicativa, a idea principal e as secundarias de calquera texto oral.	CCL, CD
B1.7. Producción de discursos orais, en intervencións espontáneas, adecuados á situación e á intención comunicativa desexada, con coherencia, cohesión e corrección.	B1.7. Producir textos orais, en intervencións espontáneas, adecuadas á situación e á intención comunicativa desexada, con coherencia, cohesión e corrección.	LGB1.7.1. Produce textos orais, en intervencións espontáneas, adecuadas á situación e á intención comunicativa desexada, con coherencia, cohesión e corrección.	CCL
B1.11. Participación activa e argumentada en debates nos que se expresen opinións acerca dun tema de actualidade.	B1.11. Participar activa e argumentadamente en debates nos que se expresen opinións acerca dun tema de actualidade.	LGB1.11.1. Desenvolve argumentos de forma comprensible e convincente e comenta as contribucións das persoas interlocutoras.	CCL, CAA
B2.1. Uso de técnicas e estratexias que facilitan a lectura comprensiva e crítica de textos.	B2.1. Empregar estratexias e técnicas que faciliten a lectura comprensiva e crítica dos textos.	LGB2.1.1. Emprega pautas e estratexias que facilitan a análise do contido: resumos e cadros.	CCL, CAA
		LGB2.1.4. Deduce información global do texto a partir de contidos explícitos e implícitos.	
		LGB2.1.5. Entende o significado de palabras propias do rexistro culto e incorpóraas ao seu discurso.	
B2.8. Uso autónomo dos recursos que ofrecen as TIC para obter información	B2.8. Usar e seleccionar información obtida na Rede.	LGB2.8.1. Selecciona contidos, analiza información e extrae conclusións a partir da información obtida na	CCL, CD, CAA

complementaria.		Rede.	
B2.9. Uso de técnicas e estratexias para producir textos escritos adecuados, coherentes e ben cohesionados desde o punto de vista comunicativo.	B2.9. Empregar estratexias e técnicas axeitadas para producir textos escritos adecuados, coherentes e ben cohesionados desde o punto de vista comunicativo.	LGB2.9.2. Utiliza o rexistro adecuado en función da tipoloxía textual e do acto comunicativo.	CCL
		LGB2.9.3. Ordena as ideas e estrutura os contidos en secuencias.	
B3.1. Recoñecemento, explicación e uso de léxico suficientemente amplo e preciso, con incorporación de vocabulario temático.	B3.1. Recoñecer e explicar os valores de léxico preciso de diferentes categorías gramaticais.	LGB3.1.1. Recoñece, explica e usa un léxico amplo e preciso, de diferentes categorías gramaticais.	CCL, CAA
B3.3. Recoñecemento, explicación e uso dos procedementos de creación de palabras.	B3.3. Recoñecer e explicar os procedementos de creación de palabras, os valores dos morfemas e as súas posibilidades combinatorias para crear novos termos e identificar a súa procedencia.	LGB3.3.2. Crea palabras novas utilizando os procedementos de creación léxica.	CCL
		LGB3.3.3. Recoñece os valores de prefixos e sufixos e as súas posibilidades combinatorias para crear novas palabras.	CCL, CAA
		LGB3.3.4. Identifica a procedencia grega de prefixos habituais no uso da lingua galega.	CCL
B3.2. Recoñecemento e uso das formas verbais da lingua galega e das perífrases.	B3.2. Recoñecer e usar correctamente as formas verbais e as perífrases verbais da lingua galega.	LGB3.2.1. Recoñece e usa correctamente as perífrases verbais da lingua galega e distingue os diversos tipos.	CCL

<p>B3.5. Uso eficaz dos dicionarios e doutras fontes de consulta, tanto en papel como en soporte electrónico, especialmente sobre cuestións de uso e de normativa.</p>	<p>B3.5. Usar eficazmente os dicionarios e outras fontes de consulta, tanto en papel como en soporte electrónico, para resolver dúbidas, para progresar na aprendizaxe autónoma e para enriquecer o propio vocabulario.</p>	<p>LGB3.5.1. Usa eficazmente os dicionarios e outras fontes de consulta, tanto en papel como en soporte electrónico, especialmente sobre cuestións de uso e de normativa, para resolver dúbidas, para progresar na aprendizaxe autónoma e para ampliar o seu vocabulario.</p>	<p>CCL</p>
<p>B3.8. As principais regras de combinación impostas polos predicados en función dos seus argumentos; estruturas sintácticas e tipos de oración.</p>	<p>B3.8. Recoñecer e usar enunciados e oracións, identificando as principais regras de combinación impostas polos verbos.</p>	<p>LGB3.8.1. Recoñece enunciados e identifica a palabra nuclear que o organiza sintáctica e semanticamente.</p> <p>LGB3.8.2. Recoñece a estrutura interna das oracións, identificando o verbo e os seus complementos.</p> <p>LGB3.8.3. Respecta a orde correcta dos elementos da estrutura sintáctica galega.</p> <p>LGB3.8.4. Clasifica oracións.</p> <p>LGB3.8.5. Utiliza a terminoloxía sintáctica correcta.</p>	<p>CCL</p>
<p>B4.5. Proceso de normalización. Desenvolvemento de actitudes positivas cara ao proceso de recuperación do galego, favorecendo o xurdimento de vínculos positivos cara ao seu uso. Consciencia da necesidade e das potencialidades de enriquecemento persoal e colectivo do uso normalizado da lingua galega.</p>	<p>B4.3. Identificar os elementos do proceso normalizador e adquirir vínculos positivos cara ao seu uso asumindo a importancia da contribución individual no desenvolvemento da lingua galega.</p>	<p>LGB4.3.4. Coñece os principais axentes normalizadores en Galicia e valora a súa importancia.</p>	<p>CCL, CSC</p>

B5.1. Identificación e comprensión dos distintos períodos e xeracións da literatura galega desde 1916 ata a actualidade.	B5.1. Identificar e comprender os distintos períodos e xeracións da literatura galega desde 1916 ata a actualidade.	LGLB5.1.1. Identifica os autores e autoras máis representativos do panorama narrativo actual.	CCL, CCEC
B5.3. Lecturas expresivas e comprensivas de textos narrativos representativos da literatura galega actual.	B5.3. Ler expresiva e comprensivamente textos narrativos da literatura galega actual.	LGLB5.3.1. Le expresiva e comprensivamente textos narrativos da literatura galega actual.	CCL
B5.2. Lectura autónoma e comentario de obras representativas da literatura galega de 1916 ata a actualidade.	B5.2. Ler autonomamente e comentar obras representativas da literatura galega de 1916 ata a actualidade e relacionar o seu contido co contexto histórico, cultural e sociolingüístico de cada período.	LGLB5.2.2. Le autonomamente obras ou textos representativos de narradores e narradoras actuais.	CCL, CCEC, CAA
		LGLB5.2.3. Comenta, de forma guiada, textos da narrativa actual.	
B2.10. Utilización das TIC para corrixir e mellorar a presentación dos escritos, para difundir os textos propios, coñecer outros alleos e intercambiar opinións.	B2.10. Empregar as TIC para corrixir e mellorar a presentación dos escritos, para difundir os textos propios, coñecer outros alleos e intercambiar opinións.	LGLB2.10.3. Usa as TIC como medio de divulgación das creacións propias.	CCL, CD
B2.13. Composición en soporte impreso ou dixital de textos argumentativos, redactados a partir da información obtida de distintas fontes.	B2.13. Producir en soporte impreso ou dixital textos argumentativos, redactados a partir da información obtida de distintas fontes.	LGB2.13.2. Crea, en soporte impreso ou dixital, un texto argumentativo propio a partir dun tema dado sen documentación previa.	CCL

4. SELECCIÓN DE EVIDENCIAS PARA O PORTFOLIO

Libro do alumnado (LA) / Proposta didáctica (PD) / Tratamento da diversidade (TD) / Lecturas complementarias (LC) / Recursos dixitais (RD)

Estándares de aprendizaxe avaliados	Selección de evidencias para o portfolio
LGB1.4.1. Identifica a intención comunicativa, a idea principal e as secundarias de calquera texto oral.	<ul style="list-style-type: none"> - escoita atenta do texto que abre a unidade do LA e máis do fragmento do guión televisivo elixido como lectura inicial. - Actividades do recadro «Escoita ou le e contesta», no LA.
LGB1.7.1. Produce textos orais, en intervencións espontáneas, adecuadas á situación e á intención comunicativa desexada, con coherencia, cohesión e corrección.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do recadro «Escoita ou le e contesta», no LA.
LGB1.11.1. Desenvolve argumentos de forma comprensible e convincente e comenta as contribucións das persoas interlocutoras.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividade de expresión oral do «Comentario da lectura» do LA. - Actividade 5 do apartado «Vocabulario» do LA. - Actividade 4 do apartado «Lingua e sociedade» do LA.
LGB2.1.1. Emprega pautas e estratexias que facilitan a análise do contido: resumos e cadros.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades 2 e 16 do «Comentario da lectura» do LA.
LGB2.1.4. Deduce información global do texto a partir de contidos explícitos e implícitos.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades 1, 3, 4, 5, 6, 11, 12, 13, 14 e 15 do «Comentario da lectura» do LA. - Actividade 2 do apartado «Aplica o que sabes» do LA. - Actividade 1 do apartado «Obradoiro de expresión» do LA. - Actividades sobre un fragmento do guión da serie Matalobos, nos RD. - Actividades 1 e 2 da ficha de traballo 2 do TD. - Actividades 2, 3 e 6 da LC, fragmento do guión da serie documental Historias de Galicia.
LGB2.1.5. Entende o significado de palabras propias do rexistro culto e incorpórasas ao seu discurso.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividade 1 do apartado «Aplica o que sabes» do LA. - Actividade 1 da LC.
LGB2.8.1. Selecciona contidos, analiza información e extrae conclusións a partir da información obtida na Rede.	<ul style="list-style-type: none"> - Consulta das páxinas que se suxiren no recadro «Podes coñecer?» (apertura da unidade do LA) e nos recadros «Na Web...» do LA. - Actividades 9, 10 e 16 do apartado

	<p>«Comentario da lectura» do LA.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Actividades 1, 2 e 5 do apartado «Lingua e sociedade» do LA. - Actividade 7 do apartado «Aplica o que sabes» do LA. - Actividade 3 da ficha de traballo 2 do TD, de busca de información sobre o home do saco.
LGB2.9.2. Utiliza o rexistro adecuado en función da tipoloxía textual e do acto comunicativo.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividade 17 do apartado «Comentario da lectura» do LA. - Actividade 2 do apartado «Obradoiro de expresión» do LA.
LGB2.9.3. Ordena as ideas e estrutura os contidos en secuencias.	
LGB3.1.1. Recoñece, explica e usa un léxico amplo e preciso, de diferentes categorías gramaticais.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades 1 e 2 do apartado «Vocabulario» do LA. - Actividade 3 do apartado «Aplica o que sabes» do LA. - Actividades de léxico da ficha de traballo 1 do TD. - Actividade interactiva dos RD.
LGB3.3.2. Crea palabras novas utilizando os procedementos de creación léxica.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividade 3 do apartado «Vocabulario» do LA. - Actividade 4 do apartado «Aplica o que sabes» do LA.
LGB3.3.3. Recoñece os valores de prefixos e sufixos e as súas posibilidades combinatorias para crear novas palabras.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividade 4 do apartado «Vocabulario» do LA.
LGB3.3.4. Identifica a procedencia grega de prefixos habituais no uso da lingua galega.	
LGB3.2.1. Recoñece e usa correctamente as perífrases verbais da lingua galega e distingue os diversos tipos.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do apartado «Repaso de morfoloxía» do LA. - Actividade interactiva dos RD.
LGB3.5.1. Usa eficazmente os dicionarios e outras fontes de consulta, tanto en papel como en soporte electrónico, especialmente sobre cuestións de uso e de normativa, para resolver dúbidas, para progresar na aprendizaxe autónoma e para ampliar o seu vocabulario.	<ul style="list-style-type: none"> - Consulta na Rede do <i>Dicionario galego de televisión</i>. - Consulta do apéndice do 3.º trimestre do LA para resolver as actividades do apartado «Repaso de morfoloxía».
LGB3.8.1. Recoñece enunciados e identifica a palabra nuclear que o organiza sintáctica e semanticamente.	<ul style="list-style-type: none"> - Correcta interpretación das análises sintácticas do apartado «Estudo da lingua» do LA. - Actividades 4 e 6 do apartado «Estudo da lingua» do LA.

	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades de sintaxe da ficha de traballo 1 do TD. - Actividades interactivas dos RD.
LGB3.8.2. Recoñece a estrutura interna das oracións, identificando o verbo e os seus complementos.	<ul style="list-style-type: none"> - Correcta interpretación das análises sintácticas do apartado «Estudo da lingua» do LA. - Actividades 2 e 5 do apartado «Estudo da lingua» do LA. - Análise sintáctica proposta na actividade 5 do apartado «Aplica o que sabes» do LA. - Actividades interactivas dos RD.
LGB3.8.3. Respecta a orde correcta dos elementos da estrutura sintáctica galega.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividade 3 do apartado «Estudo da lingua» do LA.
LGB3.8.4. Clasifica oracións.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividade 1 do apartado «Estudo da lingua» do LA. - Identifica a clase de oración analizada na actividade 5 do apartado «Aplica o que sabes» do LA. - Actividade de clasificar oracións subordinadas na ficha de traballo 1 do TD. - Actividades interactivas dos RD.
LGB3.8.5. Utiliza a terminoloxía sintáctica correcta.	<ul style="list-style-type: none"> - Apartado «Estudo da lingua» do LA. - Actividade 5 do apartado «Aplica o que sabes» do LA. - Actividades de sintaxe da ficha de traballo 1 do TD. - Actividades interactivas dos RD.
LGB4.3.4. Coñece os principais axentes normalizadores en Galicia e valora a súa importancia.	<ul style="list-style-type: none"> - Apartado «Lingua e sociedade» do LA.
LGLB5.1.1. Identifica os autores e autoras máis representativos do panorama narrativo actual.	<ul style="list-style-type: none"> - Apartado de «Literatura» do LA. - Actividade interactiva dos RD.
LGLB5.3.1. Le expresiva e comprensivamente textos narrativos da literatura galega actual.	<ul style="list-style-type: none"> - Lectura dos textos dos apartados «Antoloxía» e «Comentario de texto».
LGLB5.2.2. Le autonomamente obras ou textos representativos de narradores e narradoras actuais.	
LGLB5.2.3. Comenta, de forma guiada, textos da narrativa actual.	<ul style="list-style-type: none"> - Análise do fragmento d'<i>O lapis do carpinteiro</i> proposto no apartado «Comentario de texto» do LA.
LGLB2.10.3. Usa as TIC como medio de divulgación das creacións propias.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividade 2 do apartado «Obradoiro de expresión» do LA.

	<ul style="list-style-type: none">- Actividade 8 do apartado «Aplica o que sabes» do LA.
LGB2.13.2. Crea, en soporte impreso ou dixital, un texto argumentativo propio a partir dun tema dado sen documentación previa.	<ul style="list-style-type: none">- Actividade 6 do apartado «Aplica o que sabes» do LA.- Actividade 5 da LC.

5. COMPETENCIAS: DESCRITORES E DESEMPEÑOS

Competencia	Descritor	Desempeño
<i>Comunicación lingüística.</i>	Comprender o sentido dos textos orais e escritos.	Desenvolve a través dos distintos tipos de textos a capacidade de delimitar información recibida do contorno.
	Gozar coa lectura.	Le a lectura inicial e os distintos textos sobre os que se traballan os conceptos da unidade.
	Expresar oralmente, de maneira ordenada e clara, calquera tipo de información.	Responde preguntas de comprensión sobre textos que se escoitaron. Participa activamente en debates sobre temas propostos.
	Utilizar o vocabulario adecuado, as estruturas lingüísticas e as normas ortográficas e gramaticais para elaborar textos escritos e orais.	Exprésase oralmente con coherencia e corrección e selecciona o vocabulario preciso. Coida a corrección ortográfica e gramatical nos seus escritos.
	Respectar as formas de comunicación en calquera contexto: quenda de palabra, escoita atenta ao interlocutor...	Aplica as regras de quenda de palabra consensuadas na clase á hora de participar en actividades de carácter oral.
	Manexar elementos de comunicación non verbal, ou en diferentes rexistros, nas diversas situacións comunicativas.	Fai unha lectura escénica dun guión televisivo.
	Utilizar os coñecementos sobre a lingua para buscar información e ler textos en calquera situación.	Sabe buscar e seleccionar información en diferentes fontes (Internet, apéndice do libro...).
<i>Competencia dixital.</i>	Empregar distintas fontes para a busca de información.	Busca información no apéndice do libro e en diferentes páxinas de Internet para resolver actividades e ampliar coñecementos.
	Utilizar as distintas canles de comunicación audiovisual para transmitir informacións diversas.	Utiliza unha cámara de vídeo ou un móbil para gravar e difundir as súas creacións audiovisuais.

	Comprender as mensaxes que veñen dos medios de comunicación.	Interpreta as mensaxes dos medios de comunicación tendo en conta a súa finalidade (informativa, persuasiva, de entretemento...).
<i>Conciencia e expresións culturais.</i>	Mostrar respecto cara ás obras máis importantes do patrimonio cultural.	Valora o texto literario como expresión da nosa cultura, así como os autores que contribúen ao seu desenvolvemento.
	Apreciar a beleza das expresións artísticas e no cotián.	Entende a literatura como unha forma de expresión artística.
	Elaborar traballos e presentacións con sentido estético.	Crea as súas producións audiovisuais elaborando guións previos, seguindo uns pasos dados e engadindo os elementos necesarios para enriquecelas.
<i>Competencias sociais e cívicas.</i>	Mostrar dispoñibilidade para a participación activa en ámbitos de participación establecidos.	Participa activamente nos debates propostos na clase e nos traballos de grupo.
	Recoñecer riqueza na diversidade de opinións e ideas.	Escoita con atención as opinións dos demais e respéctaa, estea de acordo ou non.
<i>Sentido de iniciativa e espírito emprendedor.</i>	Optimizar o uso de recursos materiais e persoais para a consecución de obxectivos.	Contribúe cos seus coñecementos e habilidades á creación de curtametraxes e películas, e achega medios materiais ao seu alcance (para o decorado, para o vestiario, para a rodaxe...).
	Xerar novas e diverxentes posibilidades desde coñecementos previos do tema.	Desenvolve a súa creatividade a través das producións audiovisuais.
<i>Aprender a aprender.</i>	Aplicar estratexias para a mellora do pensamento creativo, crítico, emocional, interdependente...	Escoita opinións alleas, desenvolve un pensamento propio e expresa a súa propia opinión. Ten en conta e aplica as pautas e os modelos que achega o libro para aplicalos nos seus traballos.

	Desenvolver estratexias que favorezan a comprensión rigorosa dos contidos.	Practica a análise sintáctica e fai resumos e fichas para unha mellor comprensión e asimilación dos contidos.
	Planificar os recursos necesarios e os pasos que cómpre seguir no proceso de aprendizaxe.	Reflexiona e organiza o seu traballo de acordo cunhas pautas e uns modelos dados.
	Avaliar a consecución de obxectivos de aprendizaxe.	Comproba o que aprendeu mediante a realización de actividades que traballan, de maneira xeral, os contidos vistos na unidade.

6. TAREFAS

Libro do alumnado (LA) / Proposta didáctica (PD) / Tratamento da diversidade (TD) / Lecturas complementarias (LC) / Recursos dixitais (RD)

Tarefa 1: Observamos a imaxe da dobre páxina inicial e escoitamos o texto «Culturalgal».

- Comentamos a foto en gran grupo, coas achegas de todos os alumnos e alumnas: vivencias, opinións, curiosidades...
- Escoitamos o texto e aclaramos posibles dúbidas.
- Respondemos as preguntas do recadro «Escoita ou le e contesta» do LA.
- Consultamos as páxinas web que se suxiren no recadro «Podes coñecer?».

Tarefa 2: Lemos e escoitamos o fragmento do guión de *Luci* que se ofrece como lectura da unidade e aclaramos posibles dúbidas de comprensión.

- Explicamos a finalidade dos distintos xéneros televisivos.
- Realizamos as actividades do comentario, tendo en conta a información que achega o apartado «Análise de textos».
- Coñecemos as suxestións metodolóxicas da PD e identificamos as ideas previas.
- Lemos a LC e realizamos as actividades sobre ela.
- Lemos nos RD o fragmento do guión da serie *Matalobos* e realizamos as actividades propostas para o seu comentario.

Tarefa 3: Ampliamos e aplicamos o léxico relacionado coa radio e a televisión.

- Realizamos as actividades do LA.
- Realizamos as actividades da ficha de traballo 1 do TD de usar o vocabulario relacionado coa radio e a televisión.
- Realizamos a actividade interactiva dos RD.

Tarefa 4: Repasamos e practicamos o uso das perífrases verbais.

- Lembramos que son as perífrases verbais e a súa estrutura morfolóxica.
- Consultamos as súas formas no apéndice deste terceiro trimestre no LA.
- Realizamos as actividades do LA.
- Realizamos a actividade interactiva dos RD.

Tarefa 5: Identificamos, analizamos e clasificamos oracións subordinadas adverbiais.

- Temos en conta as suxestións metodolóxicas propostas na PD.
- Lemos atentamente a información teórica que achega o LA.
- Observamos atentamente e practicamos a análise sintáctica en árbore e en caixas.
- Realizamos as actividades do LA.
- Realizamos as actividades da ficha de traballo 1 do TD sobre sintaxe.
- Realizamos as actividades interactivas dos RD.

Tarefa 6: Valoramos a importancia dos medios de comunicación na normalización do galego.

- Temos en conta as suxestións metodolóxicas propostas na PD.
- Lemos atentamente a información teórica que achega o LA.
- Realizamos as actividades do LA.

Tarefa 7: Coñecemos algúns narradores e narradoras actuais e lemos exemplos da súa obra.

- Lemos atentamente a información teórica que achega o LA.
- Lemos os textos que recolle a «Antoloxía».
- Lemos e analizamos o texto d'*O lapis do carpinteiro* elixido para o seu comentario.
- Vemos a película (ou un fragmento) *O lapis do carpinteiro*, baseada na novela.
- Lemos o texto da ficha de traballo 2 do TD e realizamos as actividades que se propoñen.
- Realizamos a actividade interactiva dos RD.

Tarefa 8: Coñecemos os diferentes elementos dun guión audiovisual e facemos unha curtametraxe.

- Temos en conta as suxestións metodolóxicas propostas na PD.
- Lemos atentamente a información teórica que achega o LA.
- Analizamos e comentamos o *storyboard* dunha película.
- Creamos unha curtametraxe, seguindo unhas pautas dadas e coa axuda de recursos dixitais.

Tarefa 9: Avaliamos o aprendido.

- Autoavaliamos a aprendizaxe mediante as actividades que propón o LA acerca dun texto xornalístico de carácter informativo.
- Utilizamos as TIC para resolver actividades.

7. ESTRATEXIAS METODOLÓXICAS

No desenvolvemento das tarefas empregaranse diversas estratexias metodolóxicas:

- Desenvolvemento de actividades que permitan anticipar as ideas previas que os alumnos e as alumnas teñen en torno aos distintos contidos que imos traballar.
- Audición do texto «Culturgal» e do guión que se propón como lectura da unidade, co obxectivo de mellorar a comprensión oral.
- Fincapé nos hábitos de traballo: facer clasificacións, cadros, esquemas e resumos; estudar a teoría co apoio dunha práctica continuada; repasar e reforzar contidos que ofrezan certa dificultade; planificar as tarefas e preparar os recursos necesarios para abordalas; empregar o dicionario e outros manuais de consulta; utilizar o ordenador como instrumento habitual de traballo, etc.
- Exposición do profesor ou profesora utilizando diferentes soportes, explicando detalladamente o significado daqueles conceptos máis complexos e novidosos.

- Fomento do uso das TIC para resolver actividades, realizar producións dixitais, ampliar ou complementar a información do libro, etc.
- Fomento do clima adecuado que favoreza o traballo reflexivo individual.
- Fomento da aprendizaxe activa, do traballo colaborativo e da expresión oral.
- Análise da porcentaxe de uso dos medios de comunicación audiovisuais en galego por parte do alumnado, tendo en conta parámetros como: a) frecuencia, b) tipo de programa máis visto ou escoitado (informativo, musical, concursos, películas...), c) franxa horaria, d) preferencia polos medios en galego ou noutras linguas, etc.
- Visualización da película *O lapis do carpinteiro* e cinefórum posterior. Sería interesante comparar a obra literaria coa adaptación cinematográfica e debater sobre se as películas deben reproducir fielmente o texto orixinal ou versionar libremente as obras.

8. RECURSOS

Os seguintes materiais de apoio poden reforzar e ampliar o estudo dos contidos da área de Lingua galega e Literatura:

- Textos locutados: o da dobre páxina inicial e o fragmento do guión de *Luci* que se achega como lectura da unidade.
- Fichas de traballo para o tratamento da diversidade, lectura complementaria para traballar a comprensión lectora, material para o desenvolvemento das competencias, plan lector.
- Cadernos complementarios de ortografía, léxico, morfosintaxe e expresión escrita.

Recursos dixitais

- Libro dixital: os alumnos e alumnas poderán reforzar ou ampliar os contidos estudados utilizando os recursos dixitais dispoñibles.
- Enlaces web:

<http://anayaeducacion.es>

<http://www.anayaeducacion.es/usuario/auladigital.php>

páxinas que se suxiren no libro do alumno e na PD

9. FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN

- Rexistro de avaliación (no anexo de avaliación).
- Proba de avaliación da unidade (no xerador de probas escritas de avaliación).
- Outros recursos: rúbrica, diana, etc. (no anexo de avaliación).

10. MEDIDAS PARA A INCLUSIÓN E A ATENCIÓN Á DIVERSIDADE

- Que dificultades e potencialidades prevexo no grupo durante o desenvolvemento da unidade?
- Como vou minimizar as dificultades?
- Que necesidades individuais prevexo no desenvolvemento da unidade?
- Que recursos e estratexias manexarei para atender ás necesidades individuais?

11. AUTOAVALIACIÓN DO PROFESORADO

- Que porcentaxe de alumnos e alumnas alcanzaron os obxectivos de aprendizaxe da unidade?
- Que é o que mellor funcionou nesta unidade?
- Que cambiaría no desenvolvemento da unidade o próximo curso? Por que?

Unidade 11

1. Presentación da unidade
2. Obxectivos didácticos
3. Contidos da unidade/Criterios de avaliación/Estándares de aprendizaxe avaliáveis/Competencias clave
4. Selección de evidencias para o portfolio
5. Competencias clave: descritores e desempeños
6. Tarefas
7. Estratexias metodolóxicas
8. Recursos
9. Ferramentas de avaliación
10. Medidas para a inclusión e atención á diversidade
11. Autoavaliación do profesorado

1. PRESENTACIÓN DA UNIDADE

Título

Tecnópole

Descrición da unidade

O marco no que se desenvolve a unidade 11 é a tecnoloxía. Desde a dobre páxina inicial, que nos achega a Tecnópole, ata a dobre páxina final, na que se avalían os coñecementos a partir dun texto sobre a «Internet das cousas».

A Rede e a escasa privacidade dos seus usuarios protagonizan a lectura, que se traballa a través das actividades propostas para o comentario. Ao fío do texto inicial, a lectura recolle o léxico referido ás novas tecnoloxías.

O estudo da lingua céntrase, por un lado, no repaso de dúas clases de palabras (os adverbios e as preposicións) e, por outro, na análise das relacións semánticas (polisemia, homonimia, sinonimia, antonimia, hiponimia, hiperonimia e cohiponimia).

En «Lingua e sociedade» vólvese sobre a presenza do galego en Internet e a importancia, para a súa normalización, de que se empregue nun medio de comunicación tan global.

A sección de «Literatura» e os apartados relacionados («Antoloxía» e «Comentario de texto») continúan o percorrido polo panorama actual, para abordar, neste caso, as principais tendencias poéticas e teatrais, e coñecer algúns dos autores e autoras máis significativos.

Esta vez, a proposta do «Obradoiro de expresión» consiste en crear unha presentación multimedia utilizando ferramentas como Slideshare, Slideboom ou Prezi. Como é habitual, achéganse unhas pautas e indícanse uns pasos que se deben seguir.

Os contidos organízanse de acordo cunha estrutura como esta:

- **Análise de textos:** LECTURA e COMENTARIO dun texto periodístico: «Desaparecer de Internet é imposible». Internet.
- **Lingua:** VOCABULARIO: As novas tecnoloxías. REPASO DE MORFOLOXÍA: Adverbios e preposicións. ESTUDO DA LINGUA: Relacións semánticas. LINGUA E SOCIEDADE: O galego en Internet. OBRADOIRO DE EXPRESIÓN: A presentación multimedia.
- **Literatura:** Poesía e teatro actuais. ANTOLOXÍA: Poemas de autores contemporáneos. COMENTARIO DE TEXTO: «Camiñan descalzas polas rochas», poema de Ana Romaní.

Como sempre, para rematar ofrécese unha dobre páxina de autoavaliación da aprendizaxe, en clave competencial: APLICA O QUE SABES. En conxunto, preténdese que os alumnos e alumnas adquiren os seguintes coñecementos:

- Que é Internet e como cambiou o mundo da comunicación.
- Como se fai un comentario de texto, seguindo unhas pautas dadas.
- Que palabras conforman o campo semántico das novas tecnoloxías.
- Cales son as principais relacións semánticas entre palabras.
- De que maneira contribúe Internet á normalización do galego.
- Cales son as principais tendencias da poesía e do teatro actuais, así como os autores máis significativos.
- Como se fai unha presentación multimedia.

Temporalización:

Maio:

2. OBXECTIVOS DIDÁCTICOS

- Ler, comprender e analizar textos literarios e non literarios.
- Recoñecer, explicar e usar un léxico amplo relacionado coas novas tecnoloxías.
- Identificar e utilizar correctamente os adverbios e as preposicións.
- Recoñecer as principais relacións semánticas entre palabras.
- Valorar a importancia de Internet na normalización do galego.
- Coñecer e valorar algúns autores e autoras da poesía e do teatro actuais, así como analizar textos representativos.
- Crear unha presentación multimedia seguindo unhas pautas dadas.

3. CONTIDOS DA UNIDADE - CRITERIOS DE AVALIACIÓN - ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES – COMPETENCIAS CLAVE

Competencias clave (CC): comunicación lingüística (CCL), competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía (CMCT), competencia dixital (CD), aprender a aprender (CAA), competencias sociais e cívicas (CSC), sentido de iniciativa e espírito emprendedor (CSIEE) e conciencia e expresións culturais (CCEC).

Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliáveis	CC
B1.4. Comprensión, interpretación e valoración de textos orais de natureza diversa.	B1.4. Comprender, interpretar e valorar diferentes tipos de discursos orais.	LGB1.4.1. Identifica a intención comunicativa, a idea principal e as secundarias de calquera texto oral.	CCL, CD
B1.7. Producción de discursos orais, en intervencións espontáneas, adecuados á situación e á intención comunicativa desexada, con coherencia, cohesión e corrección.	B1.7. Producir textos orais, en intervencións espontáneas, adecuadas á situación e á intención comunicativa desexada, con coherencia, cohesión e corrección.	LGB1.7.1. Produce textos orais, en intervencións espontáneas, adecuadas á situación e á intención comunicativa desexada, con coherencia, cohesión e corrección.	CCL
B1.11. Participación activa e argumentada en debates nos que se expresen opinións acerca dun tema de actualidade.	B1.11. Participar activa e argumentadamente en debates nos que se expresen opinións acerca dun tema de actualidade.	LGB1.11.1. Desenvolve argumentos de forma comprensible e convincente e comenta as contribucións das persoas interlocutoras.	CCL, CAA
B2.1. Uso de técnicas e estratexias que facilitan a lectura comprensiva e crítica de textos.	B2.1. Empregar estratexias e técnicas que faciliten a lectura comprensiva e crítica dos textos.	LGB2.1.1. Emprega pautas e estratexias que facilitan a análise do contido (resumos e esquemas).	CCL, CAA
		LGB2.1.4. Deduce información global do texto a partir de contidos explícitos e implícitos.	
		LGB2.1.5. Entende o significado de palabras propias do rexistro culto e incorpóraas ao seu discurso.	
B2.13. Composición en soporte impreso ou dixital de textos argumentativos, redactados a partir da información obtida de distintas fontes.	B2.13. Producir en soporte impreso ou dixital textos argumentativos, redactados a partir da información obtida de distintas fontes.	LGB2.13.2. Crea, en soporte impreso ou dixital, un texto argumentativo propio a partir dun tema dado.	CCL

B3.1. Recoñecemento, explicación e uso de léxico suficientemente amplo e preciso, con incorporación de vocabulario temático.	B3.1. Recoñecer e explicar os valores de léxico preciso de diferentes categorías gramaticais.	LGB3.1.1. Recoñece, explica e usa un léxico amplo e preciso, de diferentes categorías gramaticais.	CCL, CAA
B3.14. Identificación e progresiva utilización dos coñecementos sobre as linguas para desenvolver unha competencia comunicativa integrada.	B3.14. Reflexionar sobre o sistema e as normas de uso das linguas mediante a comparación e transformación de textos, enunciados e palabras, e utilizar estes coñecementos para solucionar problemas de comprensión.	B3.14.1. Utiliza os coñecementos lingüísticos de ámbito contextual, textual, oracional e da palabra, desenvolvidos no curso nunha das linguas, para mellorar a comprensión doutras.	CCL, CAA
B3.5. Uso eficaz dos dicionarios e doutras fontes de consulta, tanto en papel como en soporte electrónico, especialmente sobre cuestións de uso e de normativa.	B3.5. Usar eficazmente os dicionarios e outras fontes de consulta, tanto en papel como en soporte electrónico, para resolver dúbidas, para progresar na aprendizaxe autónoma e para enriquecer o propio vocabulario.	LGB3.5.1. Usa eficazmente os dicionarios e outras fontes de consulta, tanto en papel como en soporte electrónico, especialmente sobre cuestións de uso (semántico e sintáctico) e de normativa, para resolver dúbidas, para progresar na aprendizaxe autónoma e para ampliar o seu vocabulario.	CCL
B3.6. Aplicación e valoración das normas ortográficas e morfolóxicas da lingua galega.	B3.6. Aplicar e valorar as normas ortográficas e morfolóxicas da lingua galega.	LGB3.6.1. Aplica correctamente as normas ortográficas e morfolóxicas da lingua galega.	CCL, CAA
B3.8. As principais regras de combinación impostas polos predicados en función dos seus argumentos; estruturas sintácticas e tipos de oración segundo a natureza do predicado.	B3.8. Recoñecer e usar enunciados e oracións, identificando as principais regras de combinación impostas polos verbos.	LGB3.8.2. Recoñece a estrutura interna das oracións, identificando o verbo e os seus complementos.	CCL

<p>B4.5. Proceso de normalización. Desenvolvemento de actitudes positivas cara ao proceso de recuperación do galego, favorecendo o xurdimento de vínculos positivos cara ao seu uso. Consciencia da necesidade e das potencialidades de enriquecemento persoal e colectivo do uso normalizado da lingua galega.</p>	<p>B4.3. Identificar os elementos do proceso normalizador e adquirir vínculos positivos cara ao seu uso asumindo a importancia da contribución individual no desenvolvemento da lingua galega.</p>	<p>LGB4.3.4. Coñece os principais axentes normalizadores en Galicia e valora a súa importancia.</p>	<p>CCL, CSC</p>
<p>B2.8. Uso autónomo dos recursos que ofrecen as TIC para obter información complementaria.</p>	<p>B2.8. Usar e seleccionar materiais de consulta de fontes de información en formato dixital.</p>	<p>LGB2.8.1. Selecciona contidos, analiza información e extrae conclusións a partir da consulta de materiais en soporte dixital.</p>	<p>CCL, CD</p>
<p>B5.1. Identificación e comprensión dos distintos períodos e xeracións da literatura galega desde 1916 ata a actualidade.</p>	<p>B5.1. Identificar e comprender os distintos períodos e xeracións da literatura galega desde 1916 ata a actualidade.</p>	<p>LGLB5.1.1. Identifica os autores e autoras máis representativos da poesía e do teatro actuais.</p>	<p>CCL, CCEC</p>
<p>B5.3. Lecturas expresivas e comprensivas, audicións e lecturas dramatizadas de textos poéticos e teatrais representativos da literatura galega actual.</p>	<p>B5.3. Ler expresiva e comprensivamente, facer audicións e ler dramatizadamente textos poéticos e teatrais da literatura galega actual.</p>	<p>LGLB5.3.1. Le expresiva, comprensiva e dramatizadamente textos poéticos e teatrais da literatura galega actual.</p>	<p>CCL</p>
		<p>LGLB5.3.2. Participa con proveito da audición dun texto poético representativo da literatura galega actual.</p>	
<p>B5.2. Lectura autónoma e comentario de obras representativas da literatura galega de 1916 ata a actualidade.</p>	<p>B5.2. Ler autonomamente e comentar obras representativas da literatura galega de 1916 ata a actualidade e relacionar o seu contido co contexto histórico, cultural e sociolingüístico de cada período.</p>	<p>LGLB5.2.2. Le autonomamente obras ou textos representativos de poetas actuais.</p>	<p>CCL, CCEC, CAA</p>
		<p>LGLB5.2.3. Comenta, de forma guiada, un texto poético ou teatral actual, sinala os seus trazos característicos definitorios e relaciónaos co período literario correspondente.</p>	

<p>B2.10. Utilización das TIC para corrixir e mellorar a presentación dos escritos, para difundir os textos propios, coñecer outros alleos e intercambiar opinións.</p>	<p>B2.10. Empregar as TIC para corrixir e mellorar a presentación dos escritos, para difundir os textos propios, coñecer outros alleos e intercambiar opinións.</p>	<p>LGLB2.10.3. Usa as TIC como medio de divulgación das creacións propias.</p>	<p>CCL, CD</p>
<p>B5.6. Creación ou recreación de textos de intención literaria co fin de desenvolver o gusto pola escrita e a capacidade de expresión dos sentimentos e xuízos.</p>	<p>B5.6. Crear ou recrear textos de intención literaria co fin de desenvolver o gusto pola escrita e a capacidade de expresión dos sentimentos e xuízos.</p>	<p>LGLB5.6.1. Crea ou recrea textos de intención literaria.</p>	<p>CCL, CCEC</p>

4. SELECCIÓN DE EVIDENCIAS PARA O PORTFOLIO

Libro do alumnado (LA) / Proposta didáctica (PD) / Tratamento da diversidade (TD) / Lecturas complementarias (LC) / Recursos dixitais (RD)

Estándares de aprendizaxe avaliábeis	Selección de evidencias para o portfolio
LGB1.4.1. Identifica a intención comunicativa, a idea principal e as secundarias de calquera texto oral.	<ul style="list-style-type: none"> - escoita atenta do texto que abre a unidade do LA e máis do artigo periodístico elixido como lectura inicial. - Actividades do recadro «Escoita ou le e contesta», no LA.
LGB1.7.1. Produce textos orais, en intervencións espontáneas, adecuadas á situación e á intención comunicativa desexada, con coherencia, cohesión e corrección.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do recadro «Escoita ou le e contesta», no LA.
LGB1.11.1. Desenvolve argumentos de forma comprensible e convincente e comenta as contribucións das persoas interlocutoras.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades de expresión oral do «Comentario da lectura» do LA. - Actividade 10 do apartado «Aplica o que sabes» do LA.
LGB2.1.1. Emprega pautas e estratexias que facilitan a análise do contido (resumos e esquemas).	<ul style="list-style-type: none"> - Actividade 8 do «Comentario da lectura» do LA. - Actividades 1 e 3 do apartado «Lingua e sociedade» do LA. - Actividade 9 do apartado «Aplica o que sabes» do LA.
LGB2.1.4. Deduce información global do texto a partir de contidos explícitos e implícitos.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades 3, 4, 5, 9 e 10 do «Comentario da lectura» do LA. - Actividades 7 e 8 do apartado «Aplica o que sabes» do LA.
LGB2.1.5. Entende o significado de palabras propias do rexistro culto e incorpóraas ao seu discurso.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividade 1 do «Comentario da lectura». - Actividades 1, 3 e 4 do apartado «Aplica o que sabes» do LA.
LGB2.13.2. Crea, en soporte impreso ou dixital, un texto argumentativo propio a partir dun tema dado.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividade 11 do apartado «Comentario da lectura» do LA.
LGB3.1.1. Recoñece, explica e usa un léxico amplo e preciso, de diferentes categorías gramaticais.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividade 4 do apartado «Vocabulario» do LA. - Actividades 1 a 10 do apartado «Estudo da lingua» do LA. - Actividade 2 do apartado «Aplica o que sabes» do LA. - Actividades sobre as relacións semánticas da ficha de traballo 1 do TD. - Actividade interactiva dos RD.
B3.14.1. Utiliza os coñecementos lingüísticos de ámbito contextual, textual, oracional e da palabra, desenvolvidos no curso nunha das linguas, para mellorar a comprensión doutras.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividade 2 do «Comentario da lectura» do LA. - Actividades 3 e 5 do apartado «Vocabulario» do LA.

LGB3.5.1. Usa eficazmente os dicionarios e outras fontes de consulta, tanto en papel como en soporte electrónico, especialmente sobre cuestións de uso e de normativa, para resolver dúbidas, para progresar na aprendizaxe autónoma e para ampliar o seu vocabulario.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades 1 e 2 do apartado «Vocabulario» do LA. - Actividade 11 do apartado «Estudo da lingua» do LA. - Consulta na Rede do <i>Diccionario de sinónimos do galego</i>. - Consulta do apéndice do 3.º trimestre do LA para resolver as actividades do apartado «Repaso de morfoloxía».
LGB3.6.1. Aplica correctamente as normas ortográficas e morfolóxicas da lingua galega.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do apartado «Repaso de morfoloxía» do LA. - Actividades 5 e 6 do apartado «Aplica o que sabes» do LA. - Actividades interactivas dos RD.
LGB3.8.2. Recoñece a estrutura interna das oracións, identificando o verbo e os seus complementos.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades 11 e 12 do apartado «Aplica o que sabes» do LA.
LGB4.3.4. Coñece os principais axentes normalizadores en Galicia e valora a súa importancia.	<ul style="list-style-type: none"> - Apartado «Lingua e sociedade» do LA. - Actividade da ficha de traballo 1 do TD sobre a presenza do galego en Internet.
LGB2.8.1. Selecciona contidos, analiza información e extrae conclusións a partir da consulta de materiais en soporte dixital.	<ul style="list-style-type: none"> - Consulta das páxinas que se suxiren no recadro «Podes coñecer?» (apertura da unidade do LA) e nos recadros «Na Web...» do LA. - Actividade 2 do apartado «Lingua e sociedade» do LA. - Actividade de busca na Rede da LC.
LGLB5.1.1. Identifica os autores e autoras máis representativos da poesía e do teatro actuais.	<ul style="list-style-type: none"> - Apartado de «Literatura» do LA. - Actividades da ficha de traballo 1 do TD. - Actividade interactiva dos RD.
LGLB5.3.1. Le expresiva, comprensiva e dramatizadamente textos poéticos e teatrais da literatura galega actual.	<ul style="list-style-type: none"> - Lectura dos textos dos apartados «Antoloxía» e «Comentario de texto». - Lectura da escena teatral da LC.
LGLB5.3.2. Participa con proveito da audición dun texto poético representativo da literatura galega actual.	<ul style="list-style-type: none"> - Audición do poema do apartado «Comentario de texto» do LA.
LGLB5.2.2. Le autonomamente obras ou textos representativos de poetas actuais.	<ul style="list-style-type: none"> - Lectura dos textos dos apartados «Antoloxía» e «Comentario de texto».
LGLB5.2.3. Comenta, de forma guiada, un texto poético ou teatral actual, sinala os seus trazos característicos definitorios e relaciónaos co período literario correspondente.	<ul style="list-style-type: none"> - Análise do poema «Camiñan descalzas polas rochas», de Ana Romaní, proposto no apartado «Comentario de texto» do LA. - Análise do poema proposto na ficha de traballo 2 do TD. - Comentario da escena teatral proposta na LC.
LGLB2.10.3. Usa as TIC como medio de divulgación das creacións propias.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividade do apartado «Obradoiro de expresión» do LA.
LGLB5.6.1. Crea ou recrea textos de intención literaria.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividade 13 do apartado «Aplica o que sabes» do LA.

5. COMPETENCIAS: DESCRITORES E DESEMPEÑOS

Competencia	Descritor	Desempeño
<i>Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía.</i>	Recoñecer a importancia da ciencia na nosa vida cotiá.	Valora a importancia da ciencia no desenvolvemento da vida cotiá en particular e da cultura científica en xeral.
	Manexar os coñecementos sobre ciencia e tecnoloxía para solucionar problemas e comprender o que acontece ao noso redor.	Mostra interese por coñecer o desenvolvemento científico e tecnolóxico de Galicia. Utiliza os seus coñecementos científicos e tecnolóxicos nos traballos escolares e para entender o contorno.
<i>Comunicación lingüística.</i>	Comprender o sentido dos textos orais e escritos.	Desenvolve a través dos distintos tipos de textos a capacidade de delimitar información recibida do contorno.
	Gozar coa lectura.	Le a lectura inicial e os distintos textos sobre os que se traballan os conceptos da unidade.
	Expresar oralmente, de maneira ordenada e clara, calquera tipo de información.	Responde preguntas de comprensión sobre textos que se escoitaron. Participa activamente en debates sobre temas propostos.
	Utilizar o vocabulario adecuado, as estruturas lingüísticas e as normas ortográficas e gramaticais para elaborar textos escritos e orais.	Exprésase oralmente con coherencia e corrección e selecciona o vocabulario preciso. Coida a corrección ortográfica e gramatical nos seus escritos.
	Respectar as formas de comunicación en calquera contexto: quenda de palabra, escoita atenta ao interlocutor...	Aplica as regras de quenda de palabra consensuadas na clase á hora de participar en actividades de carácter oral.
	Utilizar os coñecementos sobre a lingua para buscar información e ler textos en calquera situación.	Sabe buscar e seleccionar información en diferentes fontes (Internet, apéndice do libro...).
	Producir textos escritos de diversa complexidade para o seu uso en situacións cotiás ou de materias diversas.	Crea presentacións multimedia, de utilidade para os traballos escolares.

<i>Competencia dixital.</i>	Empregar distintas fontes para a busca de información.	Busca información no apéndice do libro e en diferentes páxinas de Internet para resolver actividades e ampliar coñecementos.
	Utilizar as distintas canles de comunicación audiovisual para transmitir informacións diversas.	Publica presentacións en Internet.
	Comprender as mensaxes que veñen dos medios de comunicación.	Interpreta artigos de opinión con sentido crítico.
	Manexar ferramentas dixitais para a construción de coñecemento.	Utiliza os recursos de audio que achega o libro para mellorar a comprensión e a expresión oral. Utiliza aplicacións informáticas para a creación dunha presentación dixital.
	Aplicar criterios éticos no uso das tecnoloxías.	É consciente da importancia de facer un uso responsable da Rede para protexer a privacidade.
<i>Conciencia e expresións culturais.</i>	Mostrar respecto cara ás obras máis importantes do patrimonio cultural.	Valora o texto literario como expresión da nosa cultura, así como os autores que contribúen ao seu desenvolvemento.
	Apreciar a beleza das expresións artísticas e no cotián.	Entende a literatura como unha forma de expresión artística.
	Elaborar traballos e presentacións con sentido estético.	Crea as súas presentacións multimedia, seguindo uns pasos dados e engadindo os elementos necesarios para enriquecelas.
<i>Competencias sociais e cívicas.</i>	Mostrar dispoñibilidade para a participación activa en ámbitos de participación establecidos.	Participa activamente nos debates propostos na clase e nos traballos de grupo.
	Recoñecer riqueza na diversidade de opinións e ideas.	Escoita con atención as opinións dos demais e respéctaa.
<i>Sentido de iniciativa e espírito emprendedor.</i>	Ser constante no traballo superando as dificultades.	Avanza na aprendizaxe con motivación e esforzo.
	Xerar novas e diverxentes posibilidades desde coñecementos previos do tema.	Desenvolve a súa creatividade na redacción de textos ou nos traballos en grupo aplicando as súas destrezas e coñecementos aprendidos.
<i>Aprender a aprender.</i>	Aplicar estratexias para a mellora do pensamento creativo, crítico, emocional, interdependente...	Escoita opinións alleas, desenvolve un pensamento propio e expresa a súa propia opinión.

		Ten en conta e aplica as pautas e os modelos que achega o libro para aplicalos nos seus traballos.
	Desenvolver estratexias que favorezan a comprensión rigorosa dos contidos.	Fai esquemas e resumos para unha mellor comprensión e asimilación dos contidos.
	Planificar os recursos necesarios e os pasos que cómpre seguir no proceso de aprendizaxe.	Reflexiona e organiza o seu traballo de acordo cunhas pautas e uns modelos dados.
	Avaliar a consecución de obxectivos de aprendizaxe.	Comproba o que aprendeu mediante a realización de actividades que traballan, de maneira xeral, os contidos vistos na unidade.

6. TAREFAS

Libro do alumnado (LA) / Proposta didáctica (PD) / Tratamento da diversidade (TD) / Lecturas complementarias (LC) / Recursos dixitais (RD)

Tarefa 1: Observamos a imaxe da dobre páxina inicial e escoitamos o texto «Tecnópole».

- Comentamos a foto en gran grupo, coas achegas de todos os alumnos e alumnas: vivencias, opinións, curiosidades...
- Escoitamos o texto e aclaramos posibles dúbidas.
- Respondemos as preguntas do recadro «Escoita ou le e contesta» do LA.
- Consultamos as páxinas web que se suxiren no recadro «Podes coñecer?».

Tarefa 2: Lemos e escoitamos o artigo periodístico que se ofrece como lectura da unidade e aclaramos posibles dúbidas de comprensión.

- Falamos do crecemento de Internet desde a súa creación en 1969.
- Realizamos as actividades do comentario, tendo en conta a información que achega o apartado «Análise de textos».
- Coñecemos as suxestións metodolóxicas da PD e identificamos as ideas previas.

Tarefa 3: Ampliamos e aplicamos o léxico relacionado coas novas tecnoloxías.

- Realizamos as actividades do LA.
- Realizamos a actividade interactiva dos RD.

Tarefa 4: Repasamos e practicamos o uso de adverbios e preposicións.

- Consultamos no apéndice deste terceiro trimestre do LA os cadros dos principais adverbios, locucións adverbiais, preposicións e locucións prepositivas.
- Realizamos as actividades do LA.
- Realizamos as actividades interactivas dos RD.

Tarefa 5: Identificamos diferentes tipos de relacións semánticas entre palabras.

- Temos en conta as suxestións metodolóxicas propostas na PD.
- Lemos atentamente a información teórica que achega o LA.
- Facemos fincapé na importancia de utilizar dicionarios xerais e especializados.
- Realizamos as actividades do LA.
- Realizamos as actividades da ficha de traballo 1 do TD sobre relacións semánticas.
- Realizamos as actividades interactivas dos RD.

Tarefa 6: Valoramos a importancia de Internet na normalización do galego.

- Temos en conta as suxestións metodolóxicas propostas na PD.
- Lemos atentamente a información teórica que achega o LA.
- Realizamos as actividades do LA.
- Realizamos a actividade da ficha de traballo 1 do TD sobre a presenza do galego en Internet.

Tarefa 7: Coñecemos algúns creadores de poesía e teatro actuais e lemos exemplos da súa obra.

- Lemos atentamente a información teórica que achega o LA.
- Realizamos as actividades da ficha de traballo 1 do TD.
- Lemos os textos que recolle a «Antoloxía».
- Lemos e analizamos o poema «Camiñan descalzas polas rochas», de Ana Romaní, elixido para o seu comentario.
- Lemos o poema da ficha de traballo 2 do TD, comentámolo e analizámolo.
- Lemos a LC e realizamos as actividades sobre ela.
- Realizamos a actividade interactiva dos RD.

Tarefa 8: Coñecemos os diferentes elementos dunha presentación multimedia e creamos unha en grupo.

- Temos en conta as suxestións metodolóxicas propostas na PD.
- Lemos atentamente a información teórica que achega o LA.
- Coñecemos aplicacións dixitais para crear presentacións multimedia.
- Creamos unha presentación multimedia en grupo, seguindo unhas pautas dadas.

Tarefa 9: Avaliamos o aprendido.

- Autoavaliamos a aprendizaxe mediante as actividades que propón o LA acerca dun texto xornalístico.

7. ESTRATEXIAS METODOLÓXICAS

No desenvolvemento das tarefas empregáranse diversas estratexias metodolóxicas:

- Desenvolvemento de actividades que permitan anticipar as ideas previas que os alumnos e as alumnas teñen en torno aos distintos contidos que imos traballar.
- Audición do texto «Tecnópole», da lectura da unidade e do poema «Camiñan descalzas polas rochas», co obxectivo de mellorar a comprensión oral de textos literarios e non literarios.
- Práctica habitual do debate para desenvolver a expresión oral, a capacidade de diálogo, o respecto polas opinións alleas, a convivencia harmónica, etc.
- Fincapé nos hábitos de traballo: facer clasificacións, cadros, esquemas e resumos; estudar a teoría co apoio dunha práctica continuada; repasar e reforzar contidos que ofrezan certa dificultade; planificar as tarefas e preparar os recursos necesarios para abordalas; empregar o dicionario e outros manuais de consulta; utilizar o ordenador como instrumento habitual de traballo, etc.
- Exposición do profesor ou profesora utilizando diferentes soportes, explicando detalladamente o significado daqueles conceptos máis complexos e novidosos.
- Fomento do uso das TIC para resolver actividades, realizar presentacións dixitais, ampliar ou complementar a información do libro, etc.
- Fomento do clima adecuado que favoreza o traballo reflexivo individual.

- Fomento da aprendizaxe activa e do traballo colaborativo.
- Práctica do recitado de poemas e da lectura dramatizada de textos teatrais.

8. RECURSOS

Os seguintes materiais de apoio poden reforzar e ampliar o estudo dos contidos da área de Lingua galega e Literatura:

- Textos locutados: o da dobre páxina inicial, o da lectura e o poema de Ana Román («Camiñan descalzas sobre as rochas»), no apartado «Comentario de texto».
- Fichas de traballo para o tratamento da diversidade, lectura complementaria para traballar a comprensión lectora, material para o desenvolvemento das competencias, plan lector.
- Cadernos complementarios de ortografía, léxico, morfosintaxe e expresión escrita.

Recursos dixitais

- Libro dixital: os alumnos e alumnas poderán reforzar ou ampliar os contidos estudados utilizando os recursos dixitais dispoñibles.

- Enlaces web:

<http://anayaeducacion.es>

<http://www.anayaeducacion.es/usuario/auladigital.php>

páxinas que se suxiren no libro do alumno e na PD

9. FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN

- Rexistro de avaliación (no anexo de avaliación).
- Proba de avaliación da unidade (no xerador de probas escritas de avaliación).
- Outros recursos: rúbrica, diana, etc. (no anexo de avaliación).

10. MEDIDAS PARA A INCLUSIÓN E A ATENCIÓN Á DIVERSIDADE

- Que dificultades e potencialidades prevezo no grupo durante o desenvolvemento da unidade?
- Como vou minimizar as dificultades?
- Que necesidades individuais prevezo no desenvolvemento da unidade?

- Que recursos e estratexias manexarei para atender ás necesidades individuais?

11. AUTOAVALIACIÓN DO PROFESORADO

- Que porcentaxe de alumnos e alumnas alcanzaron os obxectivos de aprendizaxe da unidade?
- Que é o que mellor funcionou nesta unidade?
- Que cambiaría no desenvolvemento da unidade o próximo curso? Por que?

Unidade 12

1. Presentación da unidade
2. Obxectivos didácticos
3. Contidos da unidade/Criterios de avaliación/Estándares de aprendizaxe avaliáveis/Competencias clave
4. Selección de evidencias para o portfolio
5. Competencias clave: descritores e desempeños
6. Tarefas
7. Estratexias metodolóxicas
8. Recursos
9. Ferramentas de avaliación
10. Medidas para a inclusión e atención á diversidade
11. Autoavaliación do profesorado

1. PRESENTACIÓN DA UNIDADE

Título

Devesa da Rogueira

Descrición da unidade

A unidade 12 continúa «en rede»: desde a lectura inicial, sobre as mensaxes de Twitter, ata os libros electrónicos, dos que se fala no último apartado («Aplica o que sabes»).

A «Análise de textos» céntrase nas redes sociais, un mundo ben coñecido polo alumnado, sobre o que se advirten tanto as súas vantaxes coma os seus perigos. E sen saír deste ámbito, o «Vocabulario» traballa o léxico que lle é propio.

A continuación, faise un repaso das regras ortográficas referidas ao uso dalgúns grupos consonánticos, e o «Estudo da lingua» ocúpase de novo do plano do significado para abordar as causas e os tipos de cambios semánticos.

En «Lingua e sociedade» achéganse datos acerca do uso do galego en diferentes sectores sociais e analízanse distintas iniciativas que contribúen á normalización da lingua.

A «Literatura» deste último capítulo tamén se escribe en clave dixital e presenta a nova maneira de entender a obra literaria que supón o uso das tecnoloxías da información.

A Rede, certos programas informáticos e unha cámara son as ferramentas necesarias para elaborar unha telenovela, a proposta que recolle nesta ocasión o «Obradoiro de expresión».

Os contidos organízanse de acordo cunha estrutura como esta:

- **Análise de textos:** LECTURA e COMENTARIO dun texto periodístico: «Por que nos queixamos tanto en Twitter?». As redes sociais.
- **Lingua:** VOCABULARIO: En rede. REPASO DE ORTOGRAFÍA: Grupos consonánticos. ESTUDO DA LINGUA: Cambios semánticos. LINGUA E SOCIEDADE: O galego en distintos ámbitos.
- **Literatura:** Literatura dixital. OBRADOIRO DE EXPRESIÓN: A fotonovela.

Como sempre, para rematar ofrécese unha dobre páxina de autoavaliación da aprendizaxe, en clave competencial: APLICA O QUE SABES. En conxunto, preténdese que os alumnos e alumnas adquiren os seguintes coñecementos:

- Que son as redes sociais e como cambiaron o mundo da comunicación.
- Como se fai un comentario de texto, seguindo unhas pautas dadas.
- Que palabras conforman o campo semántico das redes sociais.
- Cales son as causas principais dos cambios semánticos, que tipos hai e que recursos adoitan empregarse.
- Cal é a presenza do galego nos distintos ámbitos sociais.
- Que novas modalidades expresivas e que novos soportes achega a literatura dixital.
- Como se fai unha telenovela.

Temporalización:

Xuño:

2. OBXECTIVOS DIDÁCTICOS

- Ler, comprender e analizar textos literarios e non literarios.
- Recoñecer, explicar e usar un léxico amplo relacionado coas redes sociais.
- Utilizar correctamente os grupos consonánticos *-cc-* e *-ct-*.
- Recoñecer as causas dos cambios semánticos, distinguir os diferentes tipos de cambios semánticos e identificar os principais recursos empregados.
- Analizar o uso do galego en diferentes ámbitos sociais.
- Coñecer e valorar os novos modos de creación literaria que achega a tecnoloxía dixital.
- Crear unha telenovela seguindo unhas pautas dadas.

3. CONTIDOS DA UNIDADE - CRITERIOS DE AVALIACIÓN - ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES – COMPETENCIAS CLAVE

Competencias clave (CC): comunicación lingüística (CCL), competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía (CMCT), competencia dixital (CD), aprender a aprender (CAA), competencias sociais e cívicas (CSC), sentido de iniciativa e espírito emprendedor (CSIEE) e conciencia e expresións culturais (CCEC).

Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliáveis	CC
B1.4. Comprensión, interpretación e valoración de textos orais de natureza diversa.	B1.4. Comprender, interpretar e valorar diferentes tipos de discursos orais.	LGB1.4.1. Identifica a intención comunicativa, a idea principal e as secundarias de calquera texto oral.	CCL, CD
B1.7. Producción de discursos orais, en intervencións espontáneas, adecuados á situación e á intención comunicativa desexada, con coherencia, cohesión e corrección.	B1.7. Producir textos orais, en intervencións espontáneas, adecuadas á situación e á intención comunicativa desexada, con coherencia, cohesión e corrección.	LGB1.7.1. Produce textos orais, en intervencións espontáneas, adecuadas á situación e á intención comunicativa desexada, con coherencia, cohesión e corrección.	CCL
B1.11. Participación activa e argumentada en debates nos que se expresen opinións acerca dun tema de actualidade.	B1.11. Participar activa e argumentadamente en debates nos que se expresen opinións acerca dun tema de actualidade.	LGB1.11.1. Desenvolve argumentos de forma comprensible e convincente e comenta as contribucións das persoas interlocutoras.	CCL, CAA
B2.1. Uso de técnicas e estratexias que facilitan a lectura comprensiva e crítica de textos.	B2.1. Empregar estratexias e técnicas que faciliten a lectura comprensiva e crítica dos textos.	LGB2.1.1. Emprega pautas e estratexias que facilitan a análise do contido, como o resumo.	CCL, CAA
		LGB2.1.3. Elabora o esquema xerarquizado de ideas dun texto.	
		LGB2.1.4. Deduce información global do texto a partir de contidos explícitos e implícitos.	
		LGB2.1.5. Entende o significado de palabras propias do rexistro culto e incorpóraas ao seu discurso.	

B2.13. Composición en soporte impreso ou dixital de textos argumentativos, redactados a partir da información obtida de distintas fontes.	B2.13. Producir en soporte impreso ou dixital textos argumentativos, redactados a partir da información obtida de distintas fontes.	LGB2.13.2. Crea, en soporte impreso ou dixital, un texto argumentativo propio a partir dun tema dado.	CCL
B3.1. Recoñecemento, explicación e uso de léxico suficientemente amplo e preciso, con incorporación de vocabulario temático.	B3.1. Recoñecer e explicar os valores de léxico preciso de diferentes categorías gramaticais.	LGB3.1.1. Recoñece, explica e usa un léxico amplo e preciso, de diferentes categorías gramaticais.	CCL, CAA
B3.14. Identificación e progresiva utilización dos coñecementos sobre as linguas para desenvolver unha competencia comunicativa integrada.	B3.14. Reflexionar sobre o sistema e as normas de uso das linguas mediante a comparación e transformación de textos, enunciados e palabras, e utilizar estes coñecementos para solucionar problemas de comprensión.	B3.14.1. Utiliza os coñecementos lingüísticos de ámbito contextual, textual, oracional e da palabra, desenvolvidos no curso nunha das linguas, para mellorar a comprensión doutras.	CCL, CAA
B3.6. Aplicación e valoración das normas ortográficas e morfolóxicas da lingua galega.	B3.6. Aplicar e valorar as normas ortográficas e morfolóxicas da lingua galega.	LGB3.6.1. Aplica correctamente as normas ortográficas da lingua galega.	CCL, CAA
B3.5. Uso eficaz dos dicionarios e doutras fontes de consulta, tanto en papel como en soporte electrónico, especialmente sobre cuestións de uso e de normativa.	B3.5. Usar eficazmente os dicionarios e outras fontes de consulta, tanto en papel como en soporte electrónico, para resolver dúbidas, para progresar na aprendizaxe autónoma e para enriquecer o propio vocabulario.	LGB3.5.1. Usa eficazmente os dicionarios e outras fontes de consulta, tanto en papel como en soporte electrónico, especialmente sobre cuestións de uso e de normativa, para resolver dúbidas, para progresar na aprendizaxe autónoma e para ampliar o seu vocabulario.	CCL
B3.2. Recoñecemento e uso das formas verbais da lingua galega e das perífrases.	B3.2. Recoñecer e usar correctamente as formas verbais e as perífrases verbais da lingua galega.	LGB3.2.1. Recoñece e usa correctamente as perífrases verbais da lingua galega e distingue os diversos tipos.	CCL
B4.4. Situación sociolingüística de Galicia. A presenza da lingua galega nos principais ámbitos sociais e privados.	B4.2. Describir e analizar a situación sociolingüística de Galicia atendendo á presenza da lingua galega nos principais ámbitos e	LGB4.2.2. Describe acertadamente con criterios sociolingüísticos a situación galega actual.	CCL, CSC

Tendencias de evolución.	contextos sociais e privados así como ás tendencias de evolución.	LGB4.2.3. Analiza gráficas tirando conclusións nas que incorpora os seus coñecementos sociolingüísticos.	CCL, CSC, CD
B2.8. Uso autónomo dos recursos que ofrecen as bibliotecas e as TIC para obter información complementaria.	B2.8. Usar e seleccionar materiais de consulta das bibliotecas e doutras fontes de información impresa ou en formato dixital.	LGB2.8.1. Selecciona contidos, analiza información e extrae conclusións a partir da consulta de materiais en distintos soportes.	CCL, CD
B5.1. Identificación e comprensión dos distintos períodos e xeracións da literatura galega desde 1916 ata a actualidade.	B5.1. Identificar e comprender os distintos períodos e xeracións da literatura galega desde 1916 ata a actualidade.	LGLB5.1.1. Identifica creadores e creadoras de literatura en soporte dixital.	CCL, CD, CCEC
B5.3. Lecturas expresivas e comprensivas, audicións e lecturas dramatizadas de textos poéticos e teatrais representativos da literatura galega actual.	B5.3. Ler expresiva e comprensivamente, facer audicións e ler dramatizadamente textos poéticos e teatrais da literatura galega actual.	LGLB5.3.1. Le expresiva, comprensiva e dramatizadamente textos de distintos xéneros da literatura galega actual en soporte dixital.	CCL, CD
		LGLB5.3.2. Participa con proveito da audición e visualización de creacións literarias en soporte dixital.	
B2.10. Utilización das TIC para corrixir e mellorar a presentación dos escritos, para difundir os textos propios, coñecer outros alleos e intercambiar opinións.	B2.10. Empregar as TIC para corrixir e mellorar a presentación dos escritos, para difundir os textos propios, coñecer outros alleos e intercambiar opinións.	LGLB2.10.2. Usa procesadores de textos para mellorar a presentación dos seus escritos, especialmente na presentación dos seus traballos educativos.	CCL, CD, CAA

4. SELECCIÓN DE EVIDENCIAS PARA O PORTFOLIO

Libro do alumnado (LA) / Proposta didáctica (PD) / Tratamento da diversidade (TD) / Lecturas complementarias (LC) / Recursos dixitais (RD)

Estándares de aprendizaxe avaliábeis	Selección de evidencias para o portfolio
LGB1.4.1. Identifica a intención comunicativa, a idea principal e as secundarias de calquera texto oral.	<ul style="list-style-type: none"> - escoita atenta do texto que abre a unidade do LA e mais do artigo periodístico elixido como lectura inicial. - Actividades do recadro «Escoita ou le e contesta», no LA.
LGB1.7.1. Produce textos orais, en intervencións espontáneas, adecuadas á situación e á intención comunicativa desexada, con coherencia, cohesión e corrección.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do recadro «Escoita ou le e contesta», no LA.
LGB1.11.1. Desenvolve argumentos de forma comprensible e convincente e comenta as contribucións das persoas interlocutoras.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades de expresión oral do «Comentario da lectura» do LA. - Actividade 7 do apartado «Aplica o que sabes» do LA.
LGB2.1.1. Emprega pautas e estratexias que facilitan a análise do contido, como o resumo.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades 3 e 4 9 do apartado «Aplica o que sabes» do LA.
LGB2.1.3. Elabora o esquema xerarquizado de ideas dun texto.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividade 8 do «Comentario da lectura» do LA.
LGB2.1.4. Deduce información global do texto a partir de contidos explícitos e implícitos.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades 3, 4 e 5 do «Comentario da lectura» do LA. - Actividade 2 do apartado «Aplica o que sabes» do LA. - Actividades da LC.
LGB2.1.5. Entende o significado de palabras propias do rexistro culto e incorpórasas ao seu discurso.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividade 1 «Comentario da lectura». - Actividade 1 do apartado «Aplica o que sabes» do LA.
LGB2.13.2. Crea, en soporte impreso ou dixital, un texto argumentativo propio a partir dun tema dado.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividade 11 do apartado «Comentario da lectura» do LA. - Actividade 9 do apartado «Aplica o que sabes» do LA.
LGB3.1.1. Recoñece, explica e usa un léxico amplo e preciso, de diferentes categorías gramaticais.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividade 2 do «Comentario da lectura» do LA. - Actividades 3 e 4 do apartado «Vocabulario» do LA. - Actividades 1 a 5 do apartado «Estudo da lingua» do LA. - Actividade da ficha de traballo 1 do TD sobre o léxico referido ás redes sociais. - Actividades sobre os cambios semánticos da ficha de traballo 1 do TD. - Actividades interactivas dos RD.

B3.14.1. Utiliza os coñecementos lingüísticos de ámbito contextual, textual, oracional e da palabra, desenvolvidos no curso nunha das linguas, para mellorar a comprensión doutras.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades 1 e 2 do apartado «Vocabulario» do LA. - Actividade 6 do apartado «Estudo da lingua» do LA. - Actividade 5 do apartado «Aplica o que sabes» do LA.
LGB3.6.1. Aplica correctamente as normas ortográficas da lingua galega.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades do apartado «Repaso de ortografía» do LA. - Actividade da ficha de traballo 1 do TD sobre os grupos consonánticos. - Actividades interactivas dos RD.
LGB3.5.1. Usa eficazmente os dicionarios e outras fontes de consulta, tanto en papel como en soporte electrónico, especialmente sobre cuestións de uso e de normativa, para resolver dúbidas, para progresar na aprendizaxe autónoma e para ampliar o seu vocabulario.	<ul style="list-style-type: none"> - Consulta na Rede do <i>Portal das palabras</i>.
LGB3.2.1. Recoñece e usa correctamente as perífrases verbais da lingua galega e distingue os diversos tipos.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividade 6 do apartado «Aplica o que sabes» do LA.
LGB4.2.2. Describe acertadamente con criterios sociolingüísticos a situación galega actual.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividade 5 do apartado «Lingua e sociedade» do LA. - Actividades sobre o uso normalizado do galego na ficha de traballo 1 do TD.
LGB4.2.3. Analiza gráficas tirando conclusións nas que incorpora os seus coñecementos sociolingüísticos.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividade 1 do apartado «Lingua e sociedade» do LA.
LGB2.8.1. Selecciona contidos, analiza información e extrae conclusións a partir da consulta de materiais en distintos soportes.	<ul style="list-style-type: none"> - Consulta das páxinas que se suxiren no recadro «Podes coñecer?» (apertura da unidade do LA) e nos recadros «Na Web...» do LA. - Actividades 2, 3 e 4 do apartado «Lingua e sociedade» do LA.
LGLB5.1.1. Identifica creadores e creadoras de literatura en soporte dixital.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades 3 e 5 do apartado «Literatura» do LA. - Ficha de traballo 2 do TD.
LGLB5.3.1. Le expresiva, comprensiva e dramatizadamente textos de distintos xéneros da literatura galega actual en soporte dixital.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividades 1 e 2 do apartado «Literatura» do LA.
LGLB5.3.2. Participa con proveito da audición e visualización de creacións literarias en soporte dixital.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividade 4 do apartado «Literatura» do LA.
LGLB2.10.2. Usa procesadores de textos para mellorar a presentación dos seus escritos, especialmente na presentación dos seus traballos educativos.	<ul style="list-style-type: none"> - Actividade do apartado «Obradoiro de expresión» do LA. - Actividade 8 do apartado «Aplica o que sabes» do LA.

5. COMPETENCIAS: DESCRITORES E DESEMPEÑOS

Competencia	Descritor	Desempeño
<i>Comunicación lingüística.</i>	Comprender o sentido dos textos orais e escritos.	Desenvolve a través dos distintos tipos de textos a capacidade de delimitar información recibida do contorno.
	Gozar coa lectura.	Le a lectura inicial e os distintos textos sobre os que se traballan os conceptos da unidade.
	Expresar oralmente, de maneira ordenada e clara, calquera tipo de información.	Responde preguntas de comprensión sobre textos que se escoitaron. Participa activamente en debates sobre temas propostos.
	Utilizar o vocabulario adecuado, as estruturas lingüísticas e as normas ortográficas e gramaticais para elaborar textos escritos e orais.	Exprésase oralmente con coherencia e corrección e selecciona o vocabulario preciso. Coida a corrección ortográfica e gramatical nos seus escritos.
	Compoñer distintos tipos de textos creativamente con sentido literario.	Crea unha fotonovela.
	Respectar as formas de comunicación en calquera contexto: quenda de palabra, escoita atenta ao interlocutor...	Aplica as regras de quenda de palabra consensuadas na clase á hora de participar en actividades de carácter oral.
<i>Competencia dixital.</i>	Empregar distintas fontes para a busca de información.	Busca información en diferentes páxinas de Internet para resolver actividades e ampliar coñecementos.
	Comprender as mensaxes que veñen dos medios de comunicación.	Interpreta artigos de opinión con sentido crítico.
	Manexar ferramentas dixitais para a construción de coñecemento.	Utiliza os recursos de audio que achega o libro para mellorar a comprensión e a expresión oral. Mostra interese por coñecer distintos recursos dixitais para crear novas formas de expresión literaria.
	Aplicar criterios éticos no uso das tecnoloxías.	É consciente da importancia de adoptar as precaucións necesarias para facer un uso responsable das redes sociais.

<i>Conciencia e expresións culturais.</i>	Mostrar respecto cara ás obras máis importantes do patrimonio cultural.	Valora o texto literario como expresión da nosa cultura, así como os autores que contribúen ao seu desenvolvemento.
	Apreciar a beleza das expresións artísticas e no cotián.	Entende a literatura como unha forma de expresión artística.
	Elaborar traballos e presentacións con sentido estético.	Crea unha fotonovela combinando adecuadamente a linguaxe verbal e a visual.
<i>Competencias sociais e cívicas.</i>	Mostrar dispoñibilidade para a participación activa en ámbitos de participación establecidos.	Participa activamente nos debates propostos na clase e nos traballos de grupo.
	Recoñecer riqueza na diversidade de opinións e ideas.	Escoita con atención as opinións dos demais e respéctaa.
<i>Sentido de iniciativa e espírito emprendedor.</i>	Ser constante no traballo superando as dificultades.	Avanza na aprendizaxe con motivación e esforzo.
	Xerar novas e diverxentes posibilidades desde coñecementos previos do tema.	Desenvolve a súa creatividade na redacción de textos ou nos traballos en grupo aplicando as súas destrezas e coñecementos aprendidos.
<i>Aprender a aprender.</i>	Aplicar estratexias para a mellora do pensamento creativo, crítico, emocional, interdependente...	Escoita opinións alleas, desenvolve un pensamento propio e expresa a súa propia opinión. Ten en conta e aplica as pautas e os modelos que achega o libro para aplicalos nos seus traballos.
	Desenvolver estratexias que favorezan a comprensión rigorosa dos contidos.	Fai esquemas e resumos para unha mellor comprensión e asimilación dos contidos.
	Planificar os recursos necesarios e os pasos que cómpre seguir no proceso de aprendizaxe.	Reflexiona e organiza o seu traballo de acordo cunhas pautas e uns modelos dados.
	Avaliar a consecución de obxectivos de aprendizaxe.	Comproba o que aprendeu mediante a realización de actividades que traballan, de maneira xeral, os contidos vistos na unidade.

6. TAREFAS

Libro do alumnado (LA) / Proposta didáctica (PD) / Tratamento da diversidade (TD) / Lecturas complementarias (LC) / Recursos dixitais (RD)

Tarefa 1: Observamos a imaxe da dobre páxina inicial e escoitamos o texto «Devesa da Rogueira».

- Comentamos a foto en gran grupo, coas achegas de todos os alumnos e alumnas: vivencias, opinións, curiosidades...
- Escoitamos o texto e aclaramos posibles dúbidas.
- Respondemos as preguntas do recadro «Escoita ou le e contesta» do LA.
- Consultamos as páxinas web que se suxiren no recadro «Podes coñecer?».

Tarefa 2: Lemos e escoitamos o artigo periodístico que se ofrece como lectura da unidade e aclaramos posibles dúbidas de comprensión.

- Falamos do crecemento de Internet desde a súa creación en 1969.
- Realizamos as actividades do comentario, tendo en conta a información que achega o apartado «Análise de textos».
- Coñecemos as suxestións metodolóxicas da PD e identificamos as ideas previas.
- Lemos a LC e realizamos as actividades.

Tarefa 3: Ampliamos e aplicamos o léxico relacionado coas redes sociais.

- Realizamos as actividades do LA.
- Realizamos a actividade da ficha de traballo 1 do TD sobre o vocabulario referido ás redes sociais.
- Realizamos as actividades interactivas dos RD para traballar o léxico.

Tarefa 4: Repasamos e practicamos o uso dalgúns grupos consonánticos, especialmente -cc- e -ct-.

- Lemos atentamente a información teórica que achega o LA.
- Realizamos as actividades do LA.
- Realizamos a actividade da ficha de traballo 1 do TD.
- Realizamos as actividades interactivas dos RD.

Tarefa 5: Analizamos as causas dos cambios semánticos, identificamos diferentes tipos e coñecemos distintos recursos empregados para producir eses cambios.

- Temos en conta as suxestións metodolóxicas propostas na PD.
- Lemos atentamente a información teórica que achega o LA.
- Realizamos as actividades do LA sobre os cambios semánticos.
- Realizamos as actividades interactivas dos RD sobre os cambios semánticos.

Tarefa 6: Analizamos o uso do galego en diferentes ámbitos sociais.

- Temos en conta as suxestións metodolóxicas propostas na PD.
- Lemos atentamente a información teórica que achega o LA.
- Observamos e comentamos o gráfico coas porcentaxes de uso do galego.

- Realizamos as actividades do LA.
- Realizamos as actividades da ficha de traballo 1 do TD sobre o uso do galego en distintos ámbitos da sociedade.

Tarefa 7: Coñecemos as novas formas de expresión que achega a literatura dixital, así como algúns creadores/-as e a súa obra.

- Lemos atentamente a información teórica que achega o LA.
- Realizamos as actividades do apartado «Literatura» do LA.
- Realizamos a actividade da ficha de traballo 1 do TD sobre os neoloxismos relacionados coa literatura dixital.
- Lemos o texto da ficha de traballo 2 do TD e realizamos as actividades que se propoñen sobre el.

Tarefa 8: Creamos unha fotonovela en grupo, atendendo aos pasos que cómpre seguir.

- Temos en conta as suxestións metodolóxicas propostas na PD.
- Lemos atentamente a información teórica que achega o LA.
- Utilizamos procesadores de texto e outros programas para crear e mellorar a fotonovela.

Tarefa 9: Avaliamos o aprendido.

- Autoavaliamos a aprendizaxe mediante as actividades que propón o LA acerca dun texto xornalístico.

7. ESTRATEXIAS METODOLÓXICAS

No desenvolvemento das tarefas empregaranse diversas estratexias metodolóxicas:

- Desenvolvemento de actividades que permitan anticipar as ideas previas que os alumnos e as alumnas teñen en torno aos distintos contidos que imos traballar.
- Audición do texto «Devesa da Rogueira» e da lectura da unidade, co obxectivo de mellorar a comprensión oral.
- Práctica habitual do debate para desenvolver a expresión oral, a capacidade de diálogo, o respecto polas opinións alleas, a convivencia harmónica, etc.
- Fincapé nos hábitos de traballo: facer clasificacións, cadros, esquemas e resumos; estudar a teoría co apoio dunha práctica continuada; repasar e reforzar contidos que ofrezan certa dificultade; planificar as tarefas e preparar os recursos necesarios para abordalas; empregar o dicionario e outros manuais de consulta; utilizar o ordenador como instrumento habitual de traballo, etc.
- Exposición do profesor ou profesora utilizando diferentes soportes, explicando detalladamente o significado daqueles conceptos máis complexos e novidosos.
- Fomento do uso das TIC para resolver actividades, ampliar ou complementar a información do libro, realizar creacións propias, practicar novas formas de expresión literaria, etc.
- Fomento do clima adecuado que favoreza o traballo reflexivo individual.

- Fomento da aprendizaxe activa e do traballo colaborativo.
- Práctica da audición e da lectura de textos literarios.
- Repaso do trimestre e do curso, con especial atención aos contidos máis complexos ou que presenten unha maior dificultade para o alumnado.

8. RECURSOS

Os seguintes materiais de apoio poden reforzar e ampliar o estudo dos contidos da área de Lingua galega e Literatura:

- Textos locutados: o da dobre páxina inicial e o da lectura da unidade.
- Fichas de traballo para o tratamento da diversidade, lectura complementaria para traballar a comprensión lectora, material para o desenvolvemento das competencias, plan lector.
- Cadernos complementarios de ortografía, léxico, morfosintaxe e expresión escrita.

Recursos dixitais

- Libro dixital: os alumnos e alumnas poderán reforzar ou ampliar os contidos estudados utilizando os recursos dixitais dispoñibles.

- Enlaces web:

[_ http://anayaeducacion.es](http://anayaeducacion.es)

[_ http://www.anayaeducacion.es/usuario/auladigital.php](http://www.anayaeducacion.es/usuario/auladigital.php)

[_ páxinas que se suxiren no libro do alumno e na PD](#)

9. FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN

- Rexistro de avaliación (no anexo de avaliación).
- Proba de avaliación da unidade (no xerador de probas escritas de avaliación).
- Proba de avaliación final (no xerador de probas escritas de avaliación).
- Outros recursos: rúbrica, diana, etc. (no anexo de avaliación).

10. MEDIDAS PARA A INCLUSIÓN E A ATENCIÓN Á DIVERSIDADE

- Que dificultades e potencialidades prevexo no grupo durante o desenvolvemento da unidade?
- Como vou minimizar as dificultades?

- Que necesidades individuais prevexo no desenvolvemento da unidade?
- Que recursos e estratexias manexarei para atender ás necesidades individuais?

11. AUTOAVALIACIÓN DO PROFESORADO

- Que porcentaxe de alumnos e alumnas alcanzaron os obxectivos de aprendizaxe da unidade?
- Que é o que mellor funcionou nesta unidade?
- Que cambiaría no desenvolvemento da unidade o próximo curso? Por que?

[Escribir texto]

[Escribir texto]

CONTIDOS TRANSVERSAIS

De maneira interdisciplinar colaboramos cos departamentos de Bioloxía, Historia e lingua galega e traballaremos ao longo do curso contidos transversais como: preocupación polo **medio ambiente, consumo responsable e saúde** a través de lecturas onde se procure asemade unha correcta lectura comprensiva en distintos medios impresos e dixitais. Estoutros son algún dos que se traballarán ao longo do curso:

Educación para a convivencia (respecto á autonomía e fomento do diálogo)

Educación para a saúde (adquisición de coñecementos básicos de coidado e prevención de enfermidades, onde adquire grande importancia o tema relacionado coa dependencia: alcoholismo e drogas)

Educación para a paz (educar na tolerancia e en actitudes non violentas nin agresivas)

Educación non sexista (como prevención de actitudes machistas e de violencia de xénero)

Educación ambiental (educar no respecto polo medio ambiente e pola idiosincrasia da paisaxe galega)

Educación vial (educar no respecto ás normas viais e na tolerancia)

Educación multicultural (espertar o interese polas culturas diferentes e polo respecto idiomático de cada unha delas)

Actividades de seguimento, recuperación e avaliación das materias pendentes

As actividades de seguimento, recuperación e avaliación das materias pendentes faranse na propia aula e no curso onde estea a persoa que ten que recuperar a materia pendente. O profesor entregará traballos ao longo do curso e actividades que posteriormente corraxirá. O seguimento será na propia aula ou durante a hora de Atención a Alumnos que ten cada profesor. Será unha avaliación continua e formativa. Cada profesor deberá notificarlle ao xefe de departamento o alumnado que superou a materia pendente.

Se non a superan Terán que realizar unha proba escrita durante o mes de maio, na data que convoque Xefatura de Estudos, así como unha proba extraordinaria no mes de setembro. Ambas as probas serán corraxidas polo Xefe de Departamento.

[Escribir texto]

Mecanismo de revisión, avaliación e modificación das programacións didácticas en relación cos resultados académicos e procesos de mellora

En reunión periódicas de Departamento avaliaranse cada unha das programacións didácticas facendo o seguimento a través deste modelo de ficha avaliativa.

Acta de avaliación

Ano académico	CURSO E GRUPO:	Data de avaliación:
----------------------	-----------------------	----------------------------

Aspectos tratados ☐ Adecuación dos obxectivos, contidos e criterios ás características do alumnado. ☐ A metodoloxía didáctica ☐ A organización das aulas e o aproveitamento de recursos. ☐ Os procedementos e instrumentos de avaliación	☐ Os criterios de cualificación ☐ As medidas de atención á diversidade ☐ O grao de desenvolvemento das competencias básicas ☐ A coordinación entre os profesores dun mesmo grupo ☐ O grao de cumprimento da programación didáctica.
---	--

Acordos adoptados respecto ao grupo-clase en xeral

Acordos adoptados respecto a determinados/as alumnos/as		
Alumno/a	Observacións (asistencia, actitude, dificultades de aprendizaxe...)	(flexibilización, ad...)

Igualmente na fin de cada unha das avaliacións e en reunión de Departamento trataranse os resultados académicos obtidos por parte do alumnado e idearanse as estratexias de modificación dalgún dos elementos da programación didáctica.

[Escribir texto]

LIBROS DE TEXTO

3º ESO Lingua e literatura galega, Editorial Anaya

4º ESO Lingua e literatura galega, Editorial Anaya

1º BAC Lingua e literatura galega, non hai libro

2º BAC non hai libro de texto

LIBROS DE LECTURA

LIBROS DE LECTURA 2019-20		
	LECTURA	LECTURA VOLUNTARIA
1º ESO	Esmeraldina, a pequena defunta, Leticia Costas (Xerais)	Escarlalina, a cociñeira defunta, Leticia Costas Chamádeme Simbad de Fco. castro
	Ás de mosca para Anxo	Xoeliki, as aventuras dun ciberpirata de Abraham Carreiro, Sotelo Branco Tintimán e a boca do inferno, Jaureguizar
	O castañoiro de abril de Antonio Manuel Fraga	As bruxas de Roal Dalh, Xerais / Os Megatoxos, de Anxo Fariña, Xerais
1º Agrupamento	As bruxas de Roal Dalh, Xerais	Tintimán e a boca do inferno
	O castañoiro de abril	Xoeliki, as aventuras dun ciberpirata
	Ás de mosca para Anxo	Recinto gris, ou Escarlalina ou Esmeraldina
2º ESO	Eu quero ser Ziggy Stardust de Iria Misa	Chamádeme simbad, Fco Castro, Galaxia
	Cartas de inverno de Fdez Paz	O principiño
	O misterio de Portomarín de Antía Yáñez	Valdemuller de Neira Cruz, S.M.
3º ESO	3º ESO A O único que queda é o amor 3º ESO B 22 segundos Eva Mejuto (Xerais)	3º ESO Ámote Leo A. 3º ESO B Anagnórise de Mª Victoria Moreno, Gal
	3º ESO A O que sei do silencio Andrea M.	3º ESO A Cousas de Castelao 3º ESO B O club da calceta, Mª

[Escribir texto]

	3º ESO B Makinaria e Penúltimas tendencias, Carlos Negro, Xerais (Fóra de Xogo)	Reimóndez
	3º ESO A Makinaria e Penúltimas tendencias 3º ESO B O que sei do silencio	3º ESO A O corazón da Branca de Neve 3ª ESO B Cousas de Castelao
4º ESO	O que sei do silencio de Andrea Maceiras, Xerais	Corredores de sombras ou Noite de voraces sombras de Agustín Fernández Paz
	Cabeza de medusa, Marilar Aleixandre, Xerais	O inferno de Marta de Pasqual Alapont, Xerais ou O corazón de Branca de Neve
	As sete mortes de Carlos Vila Sexto	Segredos no solpor de Iria Misa, Xerais
1º BAC	A praia dos afogados de Domingo Villar	A esmorga
	A memoria da choiva de Pedro Feijoo	O vixía no centeo de J. D. Salinger
	Resistencia de Rosa Aneiros	O neno do pixama a raías de John Boyne
2º BAC	Infamia de Leticia Costas	O anxo negro de Manuel Gago
	Lapis na noite de Ramón Nicolás	Merlín e familia
	A ferida do vento de Riveiro Coello, Galaxia	Xente no rodicio

As lecturas trimestrais suporán o 10% da nota

As lecturas voluntarias suporán 0,25 por cada libro lido, o cal se sumará á nota de final de curso, non podendo exceder de 0,75

Actividades extraescolares e conmemoracións

As actividades extraescolares que se levarán a cabo rexeranse polos seguintes criterios de selección:

1. Adecuación da actividade ao currículo oficial da ESO e BAC
2. Adecuación da actividade aos intereses do alumnado

[Escribir texto]

3. Adecuación temporal da actividade, de tal maneira que se procurarán repartir no tempo, trimestralmente, as actividades, evitando a coincidencia delas nun período reducido; e mesmo evitando a coincidencia delas coa doutros departamentos sempre que isto sexa posible. Especial coidado terán os grupos de 2º BAC, especialmente durante o mes de maio, época na que xa é complicado realizar saídas con eles.
4. Reparto de actividades equitativamente por cursos, de tal maneira que todos eles realicen algunha actividade.
5. Adecuación da actividade ás posibilidades económicas do Departamento e do alumnado.

Todas as actividades seguirán os protocolos de petición e autorización que marca o Departamento de Actividades Extraescolares.

As actividades do Concello que se solicitarán poderán ser as seguintes, xa que son as que se adecúan á nosa programación didáctica e aos contidos da ESO e BAC:

_ as relativas a artes escénicas

_ as relativas ao apartado “coñece a túa cidade” (entre elas o Ourense literario, a ruta da Esmorga ou o roteiro Carlos Casares

_ as relativas ao apartado “Días con nome propio”

_ calquera outra actividade que oferte o Concello, que cumpra os criterios do departamento e polo tanto sexa do noso interese

Saídas didácticas:

Posible visita Casa Museo Otero Pedrayo en Trasalba, ESO, BAC, Ciclos ou calquera outro lugar de interese didáctico próximo ao noso Centro.

[Escribir texto]

Posible visita e realización de actividades como as que seguen:

_ Visita á Cidade da Cultura para ver o Cancioneiro da Vaticana para 3º da ESO e 1º de BAC, entre novembro e marzo e aproveitamento do día para a realización doutras actividades como a visita á casa de Rosalía

_ saída ao Courel e pernocta de 2 días para visitar o museo xeolóxico e etnográfico de Quiroga, visitar lugares de interese xeolóxico, e facer unha ruta pola Devesa da Rogueira e visitar a casa museo de Uxío Novoneyra

Teatro:

Posible saída ao teatro para ver a representación de compañías locais, e se é o caso, desprazamento fóra da cidade se a economía nolo permite.

Asistencia a unha obra de teatro sobre violencia de xénero por parte dun grupo afeccionado.

Dentro deste apartado incluímos a realización, no propio centro, de teatro por parte do alumnado e de monicreques, con posible implicación dos centros de Primaria da nosa contorna.

O Departamento de lingua galega e portugués realizará cantas actividades lle parezan interesantes e que concorden cos criterios expostos máis arriba e das cales teñamos información ao longo do curso.

Ademais destas actividades extraescolares, o Departamento continuará coas xa habituais como o Samaín, Concurso de postais de Nadal en galego, Correlingua, o concurso de Cartas

[Escribir texto]

de amor e amizade en galego, a actividade de fomento da lectura no Día do Libro,... ou outras que se realizan co Departamento de Dinamización Lingüística.

Como vén sendo habitual e se as posibilidades económicas o permiten realizarase unha saída a Galicia ou Portugal con finalidade lingüística e cultural.

O Departamento de galego, dentro das súas posibilidades, colaborará con outros departamentos como a Biblioteca ou o Departamento de Normalización.

ACTIVIDADES COMPLEMENTARIAS

O Departamento de Galego participará nas actividades complementarias que marca o calendario escolar coa finalidade de complementar e incrementar o currículo oficial e fomentar a transversalidade de contidos educativos.

Nas unidades colaboraremos coas seguintes conmemoracións en relación cos contidos transversais:

1º TRIMESTRE		
datas	días	Actividades interdisciplinares
10 de decembro	<i>Día da Declaración universal dos Dereitos Humanos</i>	Lectura parcial destes dereitos e colaboración co Departamento de Filosofía.
2º TRIMESTRE		
30 de xaneiro	<i>Día da Paz</i>	Audición de poemas musicados en galego e en portugués
25 de abril	<i>Día de Portugal</i>	Traballo grupal e audición de cancións de José Afonso.

[Escribir texto]

8 de marzo	<i>Día Internacional da Muller</i>	Debate sobre a situación da muller na sociedade actual.
15 de marzo	<i>Día mundial dos dereitos do Consumidor</i>	Lectura de artigos xornalísticos
Do 10 ao 14 de marzo	<i>Semana da Prensa</i>	“un día desta semana traballarase na aula con xornais en diferentes linguas”
21 de marzo	<i>Día Mundial da Poesía</i>	Lectura de poemas sinxelos en varias linguas
27 de marzo	<i>Día Internacional do Teatro</i>	Lectura dramatizada de textos teatrais
3º TRIMESTRE		
7 de abril	<i>Día mundial da Saúde</i>	Lectura de artigo xornalístico
Do 11 ao 29 de abril	<i>Día do libro</i>	Exposición de libro portugués e galego: infantil, xuvenil e didáctico
9 de maio	<i>Día de Europa</i>	Portugal e Galicia dentro da Comunidade Europea.
Do 12 ao 23 de maio	<i>Semana das Letras Galegas</i>	Traballos sobre o autor homenaxeado
5 de xuño	<i>Día Mundial do Ambiente</i>	Colaboración co Departamento de Bioloxía

- Asemade colaboraremos co Departamento de Dinamización Lingüística nas datas tradicionais do **Nadal** (audición de vilancicos portugueses), **Entroido** (o entroido en Portugal) e **Maios** e en todas as actividades que poidamos levar a cabo de maneira conxunta.

Se as condicións o permiten programaremos algunha visita a unha cidade galega ou portuguesa para coñecer os lugares culturais máis importantes e practicar a lingua.

[Escribir texto]